„HNĚDÁ KNIHA“

o procesech s českým undergroundem

ústav pro studium totalitních režimů

ústav pro studium
totalitních režimů

Editoři:

1976
Václav Vendelín Komeda, Jaroslav Kořán

1980
Jaroslav Suk

2012
Martin Machovec, Pavel Navrátil, František Stárek Čuňas

Recenzenti vydání 2012:
doc. PhDr. Martin Pilař, CSc., Veronika Tuckerová, Ph.D.

© Ústav pro studium totalitních režimů, 2012

ISBN 978-80-87211-74-8

Obsah

Předmluva k vydání z r. 2012 (František Stárek) ... 13

Část I. – Umělecká činnost

Poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] ... 16
Zpráva o třetím českém hudebním obrození (Ivan M. Jirous) ... 17
Texty: Egon Bondy ... 32
Texty: Pavel Zajíček ... 34
Texty: Karel Soukup ... 43
Texty: Svatopluk Karásek ... 50
Kázání S. Karáska v České Lípě dne 30. 3. 1975 ... 56
Recenze ... 59
Posuzované práce... [Přemysl Blažíček] ... 59
Texty Svatopluka Karáska a Pavla Zajíčka... [Miroslav Červenka] ... 61
Písňové texty... [Jan Lopatka] ... 64
O hudbě, jakou hrají PP a DG 307 [Jiří Černý] ... 68
Dopis J. Seiferta dr. Motejlovi ... 70
J. Patočka: K záležitostem PP a DG 307 ... 71

Část II. – Represe a solidarita

Poznámky vydavatele [Jaroslav Suk] ... 74
Usnesení o zahájení trestního stíhání ... 78
Dopis pro AMNESTY INTERNATIONAL [Dana Němcová a kol.] ... 82
Zpráva [Dana Němcová] ... 85
Dopis V. Jirousové ... 95
Informace oficiálního tisku ... 97

Část III. – Přeštický případ

Obžaloba ... 102
Průběh hlavního líčení [Dana Němcová] ... 107
Rozsudek okresního soudu ... 114
Odvolací řízení [Dana Němcová] ... 123
Rozsudek krajského soudu ... 125
Dovětek – poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] ... 131

Část IV. – Obžaloba a solidarita

Obžaloba ze dne 9. července 1976 ... 134
Prohlášení ... 145
Dopis Heinrichu Böllovi ... 146
Dopis H. Bölla J. Seifertovi ... 148
Dopis předsedkyni senátu ... 149
Veřejná výzva k solidaritě a protest ... 150

Usnesení ze dne 3. září 1976 151
Otevřený dopis Z. Mlynáře 152
Dovětek – poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] 156

Část V. – Proces
Poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] 158
Obžaloba 160
Průběh hlavního líčení ve dnech 21. – 23. 9. 1976 [Věra Jirousová, Václav Havel, Jiří Němec] 167
Obhajoba Svatopluka Karáska 181
Rozsudek 191
Václav Havel: Proces 200
Otevřený dopis ústavním orgánům ČSSR 204

Část VI. – Kampaň a obrana
Poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] 210
Dopis dr. J. Zelenkovi (Věra Jirousová, Václav Havel, Jiří Němec) 211
Odpověď Čs. televize 213
Kampaň Rudého práva a odpověď 214
Článek Svobody a odpověď 218
Článek Mladé fronty a odpověď 220
Mladý svět: Případ Magor [Jan Krůta] 224
Odpovědi Mladému světu 230
Dopis V. Brabence Čs. rozhlasu 233
Dopis Z. Mlynářovi 234
Dopis P. Uhlovi 236

Část VII. – Odvolání
Usnesení 240
Průběh odvolacího řízení [Věra Jirousová, Václav Havel, Jiří Němec] 242
Usnesení krajského odvolacího soudu 246
Závěrečná poznámka vydavatele [Jaroslav Suk] 255

Část VIII. – Dodatky
Víkend na Děčínsku [Dana Němcová] 258
Zpráva [Dana Němcová] 260
Represe proti Chartě 77 a PP pokračuje [Dana Němcová] 261
Žádost Čs. televizi o opravu (Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek, Vratislav Brabenec) 263
Úryvek ze situační zprávy [Petr Uhl] 266
Solidarita polských občanů 267
Dopis Petra Uhla 268
Svobodu politickým vězňům 270
Dopis prezidentu republiky 272
Honza Princ bude 9. října svoboden 273
Trestní řízení s Janem Princem [Dana Němcová] 275

Dodatky II (k vydání z r. 2012)

Texty vydané jen v 1. a 2. smz. edici HK 280
Slovo úvodem [Vendelín Komeda – Jaroslav Kořán] 280
Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby... [Dana Němcová a kol.] 283
Helena Klímová: Svědčení 284
Potvrzení od Kanceláře prezidenta republiky (faksimile) 291

Pavel Navrátil: Od svatební veselice k rozsudku (k pražskému procesu) 292
Materiály StB
Před zahájením trestního stíhání
Poznatky o připravovaném srazu „hippies" za účasti big-beatových kapel „Plastic Peoples" „DG 307" a dalších skupin [19. 2. 1976] 299
Upřesnění poznatků ke srazu „hippies" [20. 2. 1976] 301
K plzeňskému procesu
Agenturně operativní vyhodnocení akce „PODZEMÍ" [10. 4. 1976] 303
Akce „PODZEMÍ" – zpráva [9. 8. 1976] 319
ČS rozhlas – ZV: O dvou soudních procesech v Československu [6. 8. 1976] 323
Informace o průběhu a stavu trestního stíhání v akci „PODZEMÍ" [27. 8. 1976] 326
K pražskému procesu
Dopis genmjr. JUDr. Josefa Ripla genmjr. prof. JUDr. Janu Pješčakovi, CSc. [5. 3. 1976] 328
Dopis genmjr. JUDr. Josefa Ripla tajemníku středočeského KV KSČ Václavu Hájkovi [8. 3. 1976] 330
Souhrnná informace Sekretariátu operačního štábu S-SNB Praha: č. 10 ze dne 19. 3. 1976 333
Štáb 26. 3. 1976 335
INFORMACE ke srazu „VLASATCŮ", který se uskutečnil dne 21. února 1976 v místní restauraci v obci BOJANOVICE, okres Praha-západ (1. dodatek) [24. 3. 1976] 337
PŘEDBĚŽNÉ VYHODNOCENÍ materiálů ve věci obv. Ivana JIROUSE – „MAGORA" se zaměřením k hudebním skupinám konajícím produkce bez řádného povolení 341
INFORMACE ke srazu „VLASATCŮ", který se uskutečnil dne 21. února 1976 v místní restauraci v obci BOJANOVICE, okres Praha – západ (2. dodatek) [5. 4. 1976] 343
Trestní věc „Bojanovice" – charakteristika obviněných – předložení [23. 8. 1976] 346
Příloha: Informace k případu skupiny „Vlasatců" – předložení, zaslané 23. srpna 1976 pplk. JUDr. Vítkem genmjr. JUDr. Riplovi a přeposlané ministru vnitra Jaromíru Obzinovi 348
Faksimile rozhodnutí ministra vnitra Jaromíra Obziny z předchozího dokumentu 350
Štáb 24. 9. 1976 351
K procesu s Janem Princem
PLÁN bezpečnostních opatření k připravovanému srazu HIPPIES v osadě Rychnov, okr. Děčín v soukromém domě PRINCOVÝCH čp. 138. [7. 7. 1977] 353
Návrh mjr. Zdeňka Rychtaříka, náčelníka 2. oddělení, II. odboru správy StB v Ústí nad Labem, na provedení úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV" [8. 7. 1977] 356
Zpráva o provedení montáže úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV" [8. 7. 1977] 359
Zpráva o provedeném vytěžování úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV" [15. 7. 1977] 360
Zpráva o provedení demontáže úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV" [12. 7. 1977] 361
Vyhodnocení nasazeného úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV" [25. 8. 1977] 362

Protokolární výpověď Zbyňka Fišera ze 30. 3. 1976 ... 369
I. M. Jirous: Zasadil jsem vám osiku, pane doktore! ... 379
Pavel Navrátil: Pár poznámek ke dvěma výše uvedeným textům ... 383

Zahraniční ohlasy procesů z r. 1976
Vydané v angličtině (a část rovněž ve francouzštině) ... 385
V Praze postavili před soud mladé hudebníky ve snaze potlačit československou „alternativní kulturu" (The Times, 13. 7. 1976) ... 385
Jan Desivy [Ivan Hartel]: Rockové skupiny děsí český režim. Tři ve vězení, dvaadvacet před soudem (Socialist Worker, 14. 8. 1976) ... 386
České rock stars bručí v base (Chicago Tribune, 30. 8. 1976) ... 389
Hella Pick: Pražský rock na smutnou notu (Guardian, 30. 8. 1976) ... 389
Karel Kovanda: Čeští umělci žízní v kulturní pustině (Los Angeles Times, 1. 10. 1976) ... 391
Juan Rodriguez: V Československu není rock vítán (The Gazette, Montreal, 2. 10. 1976) ... 393
Paul Wilson: Celá tato pestrá mozaika... (*The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978) ... 395
Ivan Hartel: Nastala nová éra (*The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978) ... 398
Ivan Hartel – Jacques Pasquier: Milí Plastic People & další přátelé... (*The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978) ... 406
Paul Wilson: The Plastic People of the Universe se dali dohromady v Praze v září 1968... (*Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*, 1978) ... 407
Vydané v němčině ... 409
Hans-Peter Riese: Na svatbu přišla policie...(Die Zeit, 16. 4. 1976) ... 409
Cestmir Cech: Justice v ČSSR: přísné tresty za nezávažné přečiny... (Süddeutsche Zeitung, 5. 8. 1976) ... 410
Wolfgang Broer: Hudebníci z pražského undergroundu před soudcem... (Kurier, 28. 8. 1976) ... 414
Úvodní text z publikace *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* (srpen 1976) ... 416
Hudebníci pop-music jako opoziční skupina / Jako opice (Der Spiegel, č. 39, 20. 9. 1976) ... 417
Proces proti hudebníkům pop music v Praze zahájen (FAZ, 22. 9. 1976) ... 419
Vyhlášení rozsudku při procesu v Praze odloženo (FAZ, 23. 9. 1976) ... 420
Tresty odnětí svobody pro české rockery (Neue Zürcher Zeitung, 25. 9. 1976) ... 420
Praha kritizuje zastánce obžalovaných... (FAZ, 27. 9. 1976) ... 420
Hans-Peter Riese: Proces proti čtyřem pražským hudebníkům pop music / Obžalovaný: undergroud (Die Zeit, 1. 10. 1976) ... 421
Alfred Grinschgl: Amnesty International / „Dát uvězněným najevo, že nejsou úplně opuštěni..."(Die Furche, 25. 12. 1976) ... 424
Vydané ve francouzštině ... 426
Československo: represe proti umělcům a „popové" hudbě (La Cité, 3.–4. 4. 1976) ... 426
Před osmi lety vjely sovětské tanky do Prahy / Rockové skupiny československého undergroundu proti „establishmentu"(Libération, 21.-22. 8. 1976) ... 426
Thomas Marny [Ivan Hartel]: „Kádárizaci" Československa nelze provést ani osm let poté (Libération, 21.–22. 8. 1976) ... 427
Proces s umělci obviněnými z „chuligánství" (Le Figaro, 22. 9. 1976) ... 429
P. B.: Kulturní odboj na lavici obžalovaných (Libération, 22. 9. 1976) ... 429

P. Benoit: Přísný verdikt nad čtyřmi „chuligány“ (Libération, 24. 9. 1976) ... 430
Manuel Lucbert: Když se pop-music stane politickou aférou...
(Le Monde, 25. 9. 1976) ... 431
Vydané v italštině a španělštině ... 432
V Československu odsouzeni 4 pop-muzikanti za „výtržnosti“
(Unità, 24. 9. 1976) ... 432
J. L. Perez Regueira: „Podvratné“ hnutí „beat-rocku“ v Československu
(El País, 22. 9. 1976) ... 433
Vydané v českém exilu ... 434
Václav Loukota: Nový třídní nepřítel – hudba „Underground“
(Demokracie v exilu, říjen 1976) ... 434

Propagandistické pořady Čs. rozhlasu a Čs. televize ... 437
Z pořadu Čs. televize ze 7. 4. 1976 ... 437
O trestné činnosti nedávno odsouzené skupiny výtržníků The Plastic People of Universe
(Čs. rozhlas, 8. 12. 1976) ... 437
Atentát na kulturu (Čs. televize 8. 6. 1977) ... 442

Ediční zpráva o vydání „Hnědé knihy“ z r. 2012 ... 446

Poznámky ... 456

Bibliografie ... 496

Diskografie ... 501

Dokumentární filmy a videa ... 503

Jmenný rejstřík ... 504

Předmluva

Na konci roku 1976 vydali Jaroslav Kořán a Vendelín Komeda samizdatem soubor dokumentů, který zachycuje to rozhodující, co se pro nás, míním tím společenství českého undergroundu, v tomto roce událo. Nepamatuju si už, která nebo které naše kamarádky přepsaly tento soubor v deseti kopiích. Mně připadl úkol zajistit vazbu. Když ode mne spřátelený teplický knihvazač přebíral deset balíčků hustě popsaných průklepových papírů, řekl mi: „Mám tam jen červený a hnědý plátno, který ti na to můžu dát zadarmo." Červená byla nepřijatelná, a tak se zrodila „hnědá kniha". Nyní s odstupem téměř pětatřiceti let hodnotím své tehdejší rozhodnutí jako správné: nedovedu si totiž představit, že by český underground měl svoji „rudou knížku".

Podrobnosti o nynějším prvním tištěném vydání *„Hnědé knihy" o procesech s českým undergroundem* jsou uvedeny v Ediční zprávě a v poznámkovém aparátu, zde chci jen připomenout nejvýznamnější společenské a historické souvislosti. Rok 1976 byl vskutku rokem Plastic People, i když to „většinové" populaci tak nemuselo připadat. Některá z následujících let však již ani ona mlčící většina nemohla nevnímat jako nepoznamenaná tehdejšími politickými událostmi: 1977 – rok Charty, 1979 – rok VONSu. Jen z této chronologie vyplývá, že právě procesy s českým undergroundem nastartovaly určitý společenský pohyb a také postupnou integraci do té doby vzájemně separovaných opozičních skupin. V tomto kontextu je možné nahlížet události roku 1976 jako „hvězdnou chvíli" v dějinách českého undergroundu, kdy hnutí programově se distancující od politického a vůbec mainstreamového života vstoupilo nedobrovolně a s pochopitelnou nechutí na politickou scénu a jako katalyzátor vyvolalo tak bouřlivou reakci, že politické a společenské klima se tímto zásahem definitivně a nenávratně proměnilo. (Skutečnost, že pro další politický vývoj v Československu měly procesy s českým undergroundem z roku 1976, tak jak jsou dokumentovány právě v *Hnědé knize*, zásadní význam, již dlouho před Listopadem akceptovali nebo přinejmenším registrovali jak domácí disidenti, tak zahraniční odborníci: za všechny připomeňme jen práci H. G. Skillinga *Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia* z roku 1981 či *Dálkový výslech* V. Havla z let 1985–1986.)

Hnědá kniha již ve svém prvním samizdatovém vydání shromáždila dokumenty a související zprávy ze dvou procesů – pražského a plzeňského –, které jsou společně označovány jako „případ Plastic People". V dalším vydání je pak navíc dokumentován ještě soudní proces s Janem Princem. Tomu, že *Hnědá kniha* není tlustá jak telefonní seznam, zabránil jen vznik Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, který pokračující represe proti Chartě 77 i proti českému undergroundu sledoval a zaznamenával. Šlo o desítky, možná stovky zásahů do svébytného a specifického života společenství tohoto hnutí po roce 1977; namátkou jmenujme jen procesy proti časopisu *Vokno*, nelegální vyvlastňování a likvidaci venkovských komunit a „baráků" i zástupné zneužívání zákonů proti výrobě a držení tzv. omamných látek. V rámci dokumentace těchto svévolností totalitního režimu nám ještě zbývá podrobně popsat a analyzovat policejní zásah v Rudolfově u Českých Budějovic v roce 1974 a následnou soudní dohru a další šikany účastníků.

Současné vydání *Hnědé knihy*, které ve svém jádru vychází z nejširšího, třetího samizdatového vydání z roku 1980, jehož pořadatelem byl Jaroslav Suk, je obohaceno o tehdy nedostupné materiály, ať už je blokovala železná opona nebo utajenost archivů tehdejšího Ministerstva vnitra ČSR. Můžeme konečně nahlédnout i do zahraničního tisku a získat přehled o kampani, která byla

ve prospěch vězněných vedena na Západě, a seznámit se s mechanismy totalitní moci, jež snad nejlépe vystihuje rukopisná poznámka ministra vnitra na okraji jednoho z dokumentů StB, která fungovala jako závazná direktiva pro postup prokuratury i soudu (viz jeho faksimile na s. 350).

Není náhodou, že *Hnědá kniha* byla prvním knižním titulem, který si předsevzal vydat tým zabývající se projektem historie českého undergroundu v Ústavu pro studium totalitních režimů. A jistě také není na škodu, že jsme vlastně začali tak trochu od prostředka (dalším, neméně závažným úkolem by měla být dokumentace počátků undergroundové komunity, jejího formování už od první poloviny 60. let, jiným zase peripetie jejího vývoje v letech osmdesátých), neboť k pochopení samé existence českého undergroundu jako společenství a jeho vnitřní sounáležitosti je právě dokumentace momentu jeho hlavního střetu s totalitní mocí tou nejlepší pomůckou pro ty, kdo toto hnutí sledovali zvnějšku, a srdeční záležitostí pak pro nás, kteří jsme v něm žili a vlastně dodnes žijeme.

V Českých Libchavách 8. května 2010
František Stárek Čuňas

ČÁST I.

Umělecká činnost

Poznámka vydavatele:[1]

Zařazení přednášky Ivana Jirouse Zpráva o třetím českém hudebním obrození z r. 1975 považujeme za nezbytné už proto, že byla publikována a vstoupila do obecného povědomí. Byla také jedním z prvků obžaloby. I když je tento text jistě diskusní,[2] nelze mu nepřiznat zasvěcenost a novost pohledu na oblast kultury, o níž existuje jen málo informací. Druhým důvodem zařazení je skutečnost, že jeho publikace v německé mutaci ruského časopisu Kontinĕnt[3] v březnu 1976 se stala patrně bezprostředním (přestože veřejně nepřiznaným) důvodem pro zahájení trestního stíhání Ivana Jirouse a jeho přátel. Pokud je nám známo, je toto již nejméně páté české vydání přednášky.[4]

Texty Egona Bondyho, Pavla Zajíčka, Karla Soukupa a Svatopluka Karáska jsou uvedeny v přesném znění, v jakém byly zpívány a hrány.[5] Texty Egona Bondyho jsou z repertoáru skupiny The Plastic People of the Universe, jejíž členové je také zhudebnili. Zajíčkovy texty byly zhudebněny a zpívány výhradně skupinou DG 307. Karel Soukup a Svatopluk Karásek své písně zpívali sami. Žádný z textů není vynechán, neboť právě tyto texty tvořily pro svoji údajnou „hrubou vulgárnost s protisocialistickým a protispolečenským působením většinou exponujícím nihilismus, dekadenci a klerikalismus" úhelný kámen obžaloby, mimosoudní perzekuce a hlasité kampaně domácích sdělovacích prostředků. Je také třeba říci, že zhudebněné texty jsou neoddělitelně spjaty se svým hudebním výrazem, a to, že publikování touto formou, omezující se na slovesnou stránku, je ochuzuje a zbavuje celkového napětí a výrazu.

Kázání Svatopluka Karáska bylo do sborníku zařazeno proto, aby se čtenář lépe seznámil s duchovním východiskem jeho umělecké tvorby; toto kázání však nebylo předmětem trestního stíhání.

Recenze na texty a na hudbu vznikly později, koncem léta 1976. Vypracovali je přední literární a hudební kritici pro potřeby obhajoby. Z důvodů, které jsou nasnadě, si autoři přáli zůstat v anonymitě, pokud obhajoba neuzná za vhodné jejich jména zveřejnit. Protože se tak nestalo, zachováváme i my jména autorů v tajnosti.[6]

První část uzavírá dopis Jaroslava Seiferta obhájci Svatopluka Karáska JUDr. Otakaru Motejlovi a esej prof. Jana Patočky. Oba texty vznikly na podzim 1976, tematicky se však přiřazují k dokumentům této části sborníku.

Zpráva o třetím českém hudebním obrození [7]

Ivan Jirous

1975

Ve velkých kulturních revolucích je jedinou metodou pro lidi, aby se osvobodili sami, a nesmí být užito žádné metody, která dělá věci za ně. Věřte lidem, spoléhejte na ně a respektujte jejich iniciativu. Odhoďte strach. Nebojte se zmatků. Ať se lidé vychovávají sami v tom velkém revolučním hnutí.

Mao Ce-tung

I.

Na sklonku roku 1974, den před Silvestrem, jeli jsme vlakem na koncert do Líšnice, malé vesnice západně od Prahy. Vystoupili jsme na nejbližší železniční zastávce a pěšky šli asi čtyři zbývající kilometry. Bylo to na kraji soumraku, šli jsme přes poloumrzlá bažinatá luka nejkratší cestou k vesnici. Bylo nás čtyřicet pět. Věděli jsme, že z druhé strany, od autobusové zastávky, se k Líšnici blíží jiní naši přátelé, a mnozí další přijedou vozy. Měli jsme radostně vzrušenou náladu. Byl konec roku a před námi nesmírně hmatatelná naděje, že ho oslavíme hudbou; šli jsme na první koncert skupiny Umělá hmota, a hrát měli ještě Plastikové, DG 307 a další. Jak jsme se přesouvali pustou krajinou, plno z nás zakoušelo intenzívně pocit, který někdo formuloval slovně. Připomínalo nám to chození na hory prvních husitů. Když to bylo řečeno, žertovali jsme na toto téma a rozvíjeli je. Jak přijdeme do Líšnice, a tam již budou čekat panští – dnes establishmenťáci – a rozeženou nás.

Tak se i stalo. Přesto, že se jednalo o předsilvestrovské setkání přátel–hudebníků a venkovského hasičského sboru, s nimiž tito hudebníci hrají fotbalová utkání, v sále veřejné restaurace – přesto, že místní národní výbor předběžně schválil toto setkání, byli shromáždění na místě vyzváni, aby se rozešli, jinak že proti nim bude použito násilí. Rozešli jsme se. Protože lidé, kteří dnes chodí poslouchat hudbu, kterou mají rádi, tak jako kdysi chodili jiní poslouchat na hory slovo, které chtěli slyšet, nemají prozatím jinou možnost než násilí ustoupit. Ve stejné době, kdy museli vyklidit sál restaurace v Líšnici, odbývala se v lokále téže restaurace oslava myslivců, s dechovkou, jejíž decibely se vyrovnají decibelům rockové hudby, a s rozsvíceným stromečkem, tím laskavým symbolem Vánoc. Účastníkem této oslavy byl i muž, který zakázal druhým bavit se způsobem, který jim vyhovuje, arogantně odmítl mluvit s jejich zástupci a zavolal na ně policii. Byl to zástupce tajemníka MNV v Líšnici.

Kdysi bychom mu asi říkali sluha Antikristův, dnes je to zástupce establishmentu. Nezaslouží si pozornosti, která je mu zde věnována. Je jedním z mnoha bezejmenných byrokratů, kteří od počátku sedmdesátých let znemožnili, zakázali nebo rozehnali řady jiných hudebních setkání. Je příznačným atributem doby, která obrací svoji zášť a podezíravost proti lidem, kteří nechtějí nic víc než vytvářet takové umění, jaké vytvářet musí, kteří tvrdohlavě odmítají přistoupit na to, že by umění mohlo sloužit ještě něčemu jinému než oslovování lidí, kteří si spolu s ním přejí žít v pravdě.

II.

Ani ne tak o tom, co tito lidé dělají, protože hudbu je především třeba slyšet – jako o tom, jak to dělají a proč to dělají, se pokusím mluvit v této zprávě. Týká se třetího českého hudebního obrození – doby, která začíná v první polovině sedmdesátých let, nejspíš tak v roce 1973. Kdy vlastně bylo první české hudební obrození (bylo-li vůbec někdy), není v této souvislosti důležité. Náš termín vznikl vzpomínkou na někdejší výrok Karla Vojáka z okruhu skupiny The Primitives Group: označil totiž za druhé české hudební obrození sklonek šedesátých let, dobu, kdy došlo k netušené eskalaci rockových (nebo bigbeatových, jak se tehdy říkalo) skupin především v Praze, ale i kdekoliv v Čechách.

Jenom v samotné Praze jich bylo několik set. Z nich jen málo dosáhlo veřejného uznání nebo dokonce slávy. O to nejde. Důležité bylo, že u nás dostali příležitost dělat umění lidé, kteří se k tomu nikdy nemohli dostat přes filtry dané handicapy původu, nevědomosti o tom, co je to vlastně vzdělání, neochoty podstoupit vzdělání v případě, že měli představu o tom, jak obtížné a nepříjemné je dostat se k němu za současného systému školství. Nejpodstatnější je právě množství rockových kapel v té době. Ať byly jakkoli kvalitní, vytvářely podhoubí pro přirozený výběr. Kapely hrály a rozpadaly se a sdružovaly se v nové. Jak jinak se o sobě mohou dozvědět lidé spřízněných názorů a povah než tím, že si navzájem na relativně veřejném fóru předvedou to, co dovedou?

Za jeden z největších zločinů současného establishmentu považuji informační blokádu, kterou obklopuje mladé lidi v tom nejdůležitějším věku 16–19 let, kdy se člověk formuje pro celý budoucí život. Bere mne čert, když slyším názory, že ten, kdo je k něčemu určen, se k tomu dostane, že si to najde. Kde si to má najít, když je obklopen zdí neprostupného mlčení a nevědomosti? Josef Janíček, nynější kapelník Plastiků, působil tři roky v kapele The Swimmers, než se stal v 19 letech členem skupiny The Primitives Group. Milan Hlavsa, když založil v 19 letech The Plastic People of the Universe, měl za sebou činnost ve skupině The Undertakers a dvě vlastní kapely s jepičím životem. Jak mají zakládat nové životaschopné skupiny mladí lidé dneska, když nemají potřebné spontánně vznikající hudební zázemí, v němž by mohli srovnávat, setkávat a rozcházet se podle své svobodné vnitřní vůle, vedeni pouze svým svobodným cítěním a především vzájemnou náklonností? Ať je tomu jakkoliv, ty doby jsou nenávratně pryč; toto krátké ohlédnutí do historie české rockové hudby je uváděno koneckonců jenom pro srovnání se současným stavem, jak o něm budu mluvit za chvíli. Záměrně jsem nejmenoval žádnou z kdysi slavných českých rockových skupin, spíše mi šlo o to upozornit na obrovskou šíři rockové hudby v té době. Ale existovala v Praze kapela, kterou si nelze nepřipomenout: The Primitives Group.

III.

Když se mění modus hudby,
když se modus hudby změnil,
když se mění modus hudby,
třesou se hradby města.

The Fugs

S odstupem let můžeme již bez nadsázky říci, že se vznikem skupiny The Primitives Group se v Praze objevuje v hudbě fenomén undergroundu – i když zatím nikoli vědomě, ale v rovině

pocitové. To je také důvod, proč jsme nezmiňovali jiné kapely „slavné“ éry českého beatu. Žalostně promrhaly svoje možnosti i svoji povinnost. Bylo s úžasem pozorovat, jak rychle zástupci nejmladšího odvětví umění předstihli v komercionalizaci a zkonzumění staré zavedené pokleslé žánry, jak se úběžníkem jejich úsilí stala kariéra na půdě tzv. divadel malých forem, jak dbali o zakademičtění svého projevu, aby jim nic nemohli vytknout duchovně nemohoucí kritikové, kteří posuzují oblast rockové hudby odumírajícími kritérii, která se již nehodí na nic, ani na ty oblasti umění, z nichž byla kdysi převzata.

V tomto komerčním moři duchovní bídy, do něhož se jedna za druhou nořily oficiálně přijímané kapely, nebylo možno The Primitives Group přehlédnout. Byla to drsná a syrová skupina na hony vzdálená jakékoli uhlazenosti, spíše podvědomě usilující o pravý opak. Neměla svůj původní repertoár, ale osvědčila dokonalé cítění pro hodnoty, hrajíc skladby Jimi Hendrixe, Erika Burdona, The Grateful Dead, The Pretty Things, The Doors, The Mothers of Invention, The Fugs. Na sklonku šedesátých let bylo uvádění anglosaských skupin na českou scénu naprosto nezbytné, měla-li se příští rocková hudba u nás pozvednout na světovou úroveň. Trh tenkrát nebyl zdaleka tak nasycen zahraničními gramodeskami jako dnes. Když Primitivové hráli prvně Franka Zappu, znala ho v Praze hrstka zasvěcenců.

Ale to by ještě z The Primitives Group neudělalo kapelu, od níž lze legitimně sledovat underground jako hnutí, které vytváří stranou zavedené společnosti vlastní svébytný svět s jiným vnitřním nábojem, jinou estetikou a v důsledku toho i jinou etikou. Byla to především orientace na jeden směr současné hudby, tzv. *psychedelic sound*. Tady již byli Primitivové zcela tvůrčí. Již proto, že v době, kdy se na tuto hudbu orientují, nevědí o ní o moc víc, než co si pod těmito slovy představují. Vyložili si je ovšem naprosto správně. Usilují svojí hudbou způsobit u posluchačů zvláštní stav mysli, který člověka alespoň na chvíli osvobozuje a obnažuje mu primární základy jeho bytosti. Kromě hudby k tomu slouží řady jiných prostředků, používání bezprostředního působení živlů – vody (*FISH FEAST*), vzduchu (*BIRD FEAST*) a především ohně, postupy převzaté z výtvarného umění nebo související s hnutím happeningu. Podrobně to bylo popsáno na jiných místech, a hlavně to žije v legendách. Ke skupině The Primitives Group již jen stručně: když tento *enfant terrible* české rockové scény začínali oficiální kritici rockové hudby brát na vědomí, skupina z vlastní vůle přestala existovat. Neznamená to přerušení vývoje psychedelické hudby v Praze. Primitivové se rozešli v květnu 1969; tehdy již pět měsíců účinkují The Plastic People of the Universe.

IV.

Krásný je svět,
ale plastičtí lidé to nevidí,
krásné jsou květiny,
ale plastičtí lidé to nevidí,
krásný je západ slunce,
ale plastičtí lidé to nevidí.
Jen jedna věc je pro jejich oči
jen jedna věc je pro ně hezká
plastičtí lidé v podzemí.

Vesmírná symfonie

The Plastic People of the Universe se hlásili k undergroundu vědomě, ale obdobně jako vytvořili The Primitives Group z neznalosti a neinformovanosti svéráznou verzi psychedelické hudby, byl pojem underground chápán Plastiky ryze pocitově, jako v podstatě doslovný výklad slova podzemí. Nesmírně významným přínosem pro další vývoj rockové hudby v Praze byla skutečnost, že se zakladatel Plastiků Milan Hlavsa ukázal být vynikajícím komponistou. Původní hudební tvorba s sebou nesla i původní texty, z nichž byl v průběhu prvního – říkejme mu mytologického – období Plastiků podán jakýsi nárys kosmologie podzemí. Underground je v něm chápán mytologicky jako svět odlišné mentality, lišící se od mentality lidí, žijících v establishmentu. Texty Michala Jerneka a Věry Jirousové, rezonující s kabalou Cornelia Agrippy z Nettesheimu (jehož symboliku využívali již Primitives Group ve svých svátcích živlů), představují lid undergroundu v polohách, které plně opravňují přídomek „of the Universe" – „vesmíru" v názvu skupiny. V charakteristické skladbě tohoto období, *The Sun*, Plastici zpívali: „Všechny hloupé mozky jsou na slunci, náš mocný národ žije v sametovém podzemí." Ve skladbě *The Universe Symphony and Melody about Plastic Doctor* oslavili jednotlivé planety sluneční soustavy, část věnovaná Zemi je nazvána Plastic People in Underground. V *Písni dvou nepozemských světů* o mýtickém ptáku Fafejtovi jsou narážky mytologické – především na mytologii keltskou a Agrippovu kabalu –, pak na svět rockové hudby (Lennona a Yoko Ono), který je opět prezentován skrze mytologický výklad. Pokud Plastici v té době obracejí svůj zájem ke konkrétnímu světu, jak by se to mohlo jevit ve skladbě *Kulový blesk*, oslavující oblíbenou postavu skupiny, podivínského vynálezce Prokopa Diviše, jsou reálie příběhu tak změněny (Diviš sedí v chýši v kanadském pralese s přáteli, mezi nimiž je např. Roy Estrada, basový kytarista skupiny The Mothers of Invention), že nenechávají nikoho na pochybách, že jde opět o mýtické vidění skutečnosti.

Působení skladeb je umocňováno vizuálními prostředky, skrze něž Plastic People vědomě navazují na činnost skupiny The Primitives Group. Na scéně hoří ohně obsluhované kostýmovanými ohňostrůjci, členové kapely hrají pomalováni v obličejích, ve skladbě *Kulový blesk* vystupuje plivač ohně. Na premiéře *Vesmírné symfonie* v Klubu výtvarných umělců v Mánesu obětují Plastici bohu Marsu slepici; při vystoupení konaném týž večer, kdy na Měsíci přistáli první lidé, zapálili létající talíře, od té doby neodmyslitelnou součást jejich scény.

Kromě původní tvorby navazují The Plastic People of the Universe na The Primitives Group i v „osvětové" činnosti. Uvádějí na pražskou scénu skladby nezapomenutelné Warholovy skupiny The Velvet Underground a seznamují publikum s valnou většinou Sandersových a Kupferbergových The Fugs. Samozřejmě že hrají i novější skladby Franka Zappy.

Takhle nějak to vypadalo v dobách, kdy přídomek „of the Universe" nosila skupina plným právem. Plastici se jmenují stále stejně i dnes, z věrnosti jménu, které si kdysi dali. Ale mezitím se staly věci, které je přiměly zakotvit pevně na zemi. Z undergroundu mytologického se stal underground ve smyslu kulturně sociologickém, tak jak byl zamýšlen a proklamován na počátku šedesátých let Sandersem, Ginsbergem, Nuttallem, Learym a mnoha jinými pionýry tohoto hnutí. Dokonce se odvažuji říci, že se teprve v podmínkách našeho establishmentu stal undergroundem v pravém smyslu toho slova.

V.

Opět pojal ho ďábel na horu vysokou velmi a ukázal mu všecko království světa i slávu jejich, a řekl mu: „Toto všecko tobě dám, jestliže padna budeš se mi klaněti.“

Evangelium sv. Matouše

Na počátku sedmdesátých let dochází v Praze k drastickým opatřením, jimiž establishment prakticky likviduje rockovou hudbu jako hnutí. Je zakazován anglicky zpívaný repertoár, jsou měněny anglické názvy skupin, řada předních rockových hudebníků se stává politováníhodnými doprovodnými hráči komerčních hvězd pop music. The Plastic People of the Universe nehodlají učinit a také neučiní žádné změny, ani v názvu, ani v repertoáru, ani ve svém vzhledu, které by jim byly vnuceny cizí vůlí, které by nevyplynuly z charakteru a vnitřní potřeby hudebníků samých. Skupina ztrácí profesionální statut; slabší povahy ji opouštějí a jádro příštích Plastiků – soustředěné kolem Hlavsy a Janíčka – začíná prakticky z ničeho – bez aparatury, bez nástrojů, bez viditelného zázemí, ale s naprosto jasnou koncepcí: že je povinností hudebníka hrát takovou hudbu, jakou mu velí hrát jeho svědomí a jaká mu přináší radost; jedině tak může svoji radost a tvoření předat publiku.

Když se po delší přestávce, v níž se formovali Plastic People v novém složení – doplnil je především virtuózní houslista Jiří Kabeš a po nějaký čas s nimi zpíval Paul Wilson – představili v zimě roku 1971 na taneční zábavě v Ledči nad Sázavou, bylo již lidem jasné, že je to jediná významná rocková skupina, která dokázala, že není třeba v ničem slevit z uměleckých nároků ani z atributů, které rockovou hudbu provázejí. Do Ledče přijely desítky lidí z Prahy, z Karlových Varů i z jiných měst. Začala se tvořit atmosféra toho, co nám později připomínalo „chození na hory“, jak se o něm zmiňuji v úvodu této zprávy. Když v Ledči nad Sázavou viděl Milan Hlavsa tyto desítky přespolních, kteří vlaky, auty i stopem dorazili na koncert Plastiků, pronesl památný výrok: „My se na to nemůžeme vykašlat, i kdybychom chtěli. Jakou by tady pak ještě měli ty lidi zábavu?“

Kapela Plastic People se ocitla ve výjimečném postavení jediné podzemní rockové skupiny v Čechách. Celou svojí existencí dokazovala, že underground není efektní nálepka, kterou se označuje nějaký nový hudební směr, že je to především životní a duchovní postoj. Vždycky jsem měl za zlé ostatním poměrně slušným pražským rockovým skupinám, že na počátku sedmdesátých let začaly vyklízet pozice, ustoupily establishmentu a za cenu toho, že budou moci veřejně hrát hudbu, **jakoukoliv hudbu**, odvrhly možnost, že by mohly dělat umění.

Proč to ti hudebníci udělali? Myslím, že jim chybělo a doposud chybí vědomí toho, co je to umění, jaká je jeho funkce ve světě a co je povinností těch, kterým se dostalo daru umění vytvářet. Kdo v tomhle nemá jasno, snadno se dostane na scestí. Plastici si zachovali svoji tvář ne proto, že jsou dobří hudebníci; v ostatních rockových skupinách té doby by se možná našli hudebníci lepší. Ale i v nejtěžších dobách, kdy jim chyběla aparatura, kdy neměli zázemí, o něž by se mohli opřít, jim bylo jasné jedno: **Je lepší nehrát vůbec než hrát hudbu, která nepramení z hudebníkova vlastního přesvědčení. Je lepší nehrát vůbec než hrát to, co si přeje establishment.** Ale i takhle je to řečeno přespříliš mírně. Není to lepší, je to nutné. Toto vzdání se všeho, na něž musí být v dnešní situaci kdykoliv připraven každý, kdo chce být umělcem, je základní podmínkou, předcházející veškeré veřejné konání ve sféře ducha. A to ne teprve tehdy, když jsou věci již zjevné.

Jakmile je totiž učiněn první ústupek, ať pod pokryteckou omluvou nebo poctivým dojmem, že na tom nezáleží, je ztraceno vše. Jakmile položí ďábel (který dnes mluví ústy establishmentu) první podmínku – přistřihněte si vlasy, jenom tak trochu, a budete moci hrát – je třeba říci ne. Jakmile ďábel (který dnes mluví ústy establishmentu) řekne – změňte si název a budete moci hrát dál to, co hrajete, je třeba říci – ne, nebudeme tedy hrát.

A přitom – vždyť to ani takto nestojí. Není v moci establishmentu zabránit hrát těm, kdo se zřekli všech výhod, které plynou z pozice profesionálního hudebníka. Establishment může přiskřípnout jenom toho, kdo se chce mít líp než druzí. Na toho, kdo chce líp žít, ne ve smyslu hmotného zabezpečení, ale ve smyslu hledání a sledování pravdy, má establishment malé drápky. Jenom ti umělci, kteří pochopí, že dar umění jim byl seslán proto, aby skrze něj oslovovali svoje bližní, a ne proto, aby se měli lépe než oni, ponesou příště toto jméno. „Velký umělec zítřka půjde do undergroundu," napsal na sklonku svého života Marcel Duchamp. Nemyslel tím underground jako nálepku označující nějaký nový umělecký směr. Myslel tím underground jako nový duchovní postoj čestného umělce, reagujícího na odlidštění a zkurvení hodnot ve světě konzumní společnosti.

VI.

Jestliže jsme řekli, že Plastic People se stali jedinou skutečnou podzemní rockovou skupinou u nás, neznamená to, že byli jedinou podzemní skupinou vůbec. Existovala kromě nich po krátký čas ještě skupina Aktual. Rámcově byla sice rovněž vřaditelná do oblasti rockové hudby, ale nad tímto základem u ní převládaly postupy aleatorické hudby a seriálních kompozic, jimiž se jejich leader Milan Knížák v podstatě hlásil k proudu nové hudby, jak ji představoval především John Cage. Knížák, který byl v prvé řadě tvůrcem happeningů, environmentů a events, založením této kapely o něco „předběhl" dobu. Na rozdíl od Plastiků neměl vytvořeno široké zázemí v publiku, které by tuto hudbu přijímalo (v tom smyslu se osvědčila pomalá cesta, kterou bylo od dob The Primitives Group publikum soustavně vzděláváno a postupně přiváděno k novým hudebním formám). Došlo k paradoxní situaci: na společném koncertě Aktualu a Plastic People v Suché v říjnu 1971 několik set posluchačů uvítalo s nadšením hudbu Plastiků (hráli tehdy téměř výhradně skladby The Velvet Underground, doplněné několika vlastními kompozicemi) a Aktual u nich zcela propadl. Jediní, komu se Knížákova hudba líbila, byli právě Plastikové a jejich bezprostřední spolupracovníci.

Neuchvátila je jenom hybnost, živost a variabilita vystoupení, kde byly použity nezvyklé nástroje – sudy od asfaltu, startující motocykl – či na dalším společném koncertě obou skupin v pražském Music F Clubu elektrická vrtačka, štípání dříví na pódiu a házení polínek a hrstí rýže do obecenstva atd. Byly to především Knížákovy české texty, bezprostředně sdělující provokující myšlenky publiku, zvyklému do té doby u dobré rockové hudby (pomíjím pseudotvorbu kapel úrovně Olympiku apod.) především na angličtinu jako závazný jazyk tohoto hudebního odvětví. Pravda, Plastic People používali již od svých začátků ve skladbách části českých textů, ale byly to výhradně jakési recitativy, které svojí neobvyklostí spíše zvyšovaly bizarní a manýristický ráz vystoupení, než aby sloužily k bezprostřednímu oslovování lidí. Knížák byl naproti tomu vždy důsledně přesvědčen, i v dobách, kdy to zdaleka nebylo populární, že současná hudba vznikající v tomto teritoriu má lidi oslovovat jazykem, kterému rozumějí.

Právě proto, že vysoce oceňuji Knížákův vliv na další rozvoj vlastní tvorby Plastic People – ne vliv přímý, ale vliv ve smyslu impulsu a provokativního srovnání –, nelze se mi nezmínit i o úskalí, které jsem u Knížákova Aktualu viděl a které zřejmě později vedlo i k jeho rozpadu. Souvisí s rozporuplností Knížákovy osobnosti vůbec. Ačkoliv vždy proklamoval téměř anonymitu uměleckého tvoření, skrývající se v případě jeho a jeho spolupracovníků pod názvem Aktual, ve skutečnosti vždy zůstal individualistickou, vůdčí, byť i fascinující osobností, vysoce přečnívající své okolí. S výjimkou bubeníka a flétnisty Jana Marii Macha vlastně Knížák používal ostatní členy skupiny jako hudební nástroje, na které hrál on sám silou svého ducha a své vůle, kterou dokázal nesporně obdivuhodným způsobem přenášet na své společníky. Je to jistě funkční co do konkrétního či uměleckého účinku. Ale nestačí to v situaci, kdy je nutno v zájmu přežití stavět kapelu jako společenství rovnocenných individualit, z jejichž vzájemných interakcí vzniká jednolité dílo. Odpovídalo by to tak ostatně tomu, co Knížák sám proklamuje. Již podruhé se ve vztahu Aktualu a Plastiků musím zmínit o paradoxu: zdá se mi nesporné, že Aktual nepřímo ovlivnil další hudební vývoj Plastiků, ale aby se kruh uzavřel – myslím, že nejširší společenství, které dnes existuje kolem kapely The Plastic People of the Universe, uskutečnilo v praxi to, čím se Aktual, v důsledku vzato, zabýval jenom symbolicky (*Bude město Aktuálů*).

VII.

Jistým bodem počínaje není již návratu. Toho bodu je třeba dosáhnouti.

Franz Kafka

I v době, kdy se už Plastic People stali undergroundem v pravém smyslu co do kulturně sociálního působení, přežívala u nich v repertoáru jakási lyrická nota. Zhudebňovali básně Williama Blakea, text *Fairy Queen* od Edmunda Spensera, který staletí před nimi použil Henry Purcell, texty Jiřího Koláře z jeho poválečného romantického období. Nebylo to pro kapelu ani pro publikum bezvýznamné. Obdobně jako The Fugs si skrze tyto vybrané náklonnosti uvědomovali, že ani současná rocková hudba není jev spadlý s nebe, odtržený od celé šíře kulturního dědictví západní civilizace, jejíž jsme součástí. Ovšem jádro repertoáru (s výjimkou Kolářových textů) bylo zpíváno anglicky – to kapela, především její *spiritus agens* Milan Hlavsa – začínala pociťovat jako handicap.

Poslední kapkou, kterou Plastici potřebovali, aby se staly truvéry, u nichž označení underground již nepřipouští nejmenší pochybnost, bylo setkání s tvorbou pražského básníka Egona Bondyho, kterou od té doby téměř výlučně zhudebňují. Bondy je totiž básník, který se zabývá těmi nejpodstatnějšími a nejhlubinnějšími záležitostmi člověka, od jeho rozměru společenského až po jeho zraňované a nedokonalé biologické bytí. Ve své poezii bezděky splňuje jeden z bodů programu, který formulovali představitelé undergroundu v roce 1964: „Vykořenit naprosto a navždy svatopavelskou lež, mlčky předpokládající v křesťanské konvenci, že lidé neserou, nechčijí a nešoustají.“[8] Neexistuje snad tabu, které by v Bondyho poezii nebylo porušeno, ale nikdy to není samoúčel nebo záměrná provokace, je to pouhé vyslovování pravdy o životě a pozici člověka ve světě. Tím, že Plastici začali zhudebňovat texty básníka, jemuž establishment nikdy neumožnil zveřejnění ani jediné básně, dali jasně najevo, že jim tisíckrát víc než o zaujmutí místa v oficiální kulturní struktuře jde o to, aby vytvářeli a zprostředkovávali svým posluchačům to, co oni sami za kulturu považují.

Jádro skupiny je tehdy již natolik silné, že si to mohou dovolit. Vzácně se v něm shodují a doplňují neklidný duch Milana Hlavsy, který má nezkrotnou tendenci hnát hudební vývoj ustavičně kupředu; Josef Janíček, mnohostranný hudebník s úžasnou vnitřní kázní, který tvoří v kapele jakýsi protipól klidu; Jiří Kabeš, který byl u počátku české rockové hudby a pak po léta nehrál až do doby, kdy ho Plastici vyzvali ke spolupráci; ostrý zvuk jeho elektrické violy dodává Hlavsovým skladbám poněkud nadpozemský charakter; a konečně poslední stálice, saxofonista Vráťa Brabenec, s sebou přinesl spontánnost a především humor, který se právě při zhudebňování Bondyho textů tolik osvědčuje.

Jak je tomu v tradici české psychedelické hudby, ani nyní, kdy Plastic People zhudebňují texty, které zřetelně oslovují jejich posluchače, neopomíjejí scénickou stránku představení, která se někdy zčásti mění v hudební happening. V závěru vystoupení v Klukovicích u Prahy v červnu 1973, při skladbě s klímovským názvem *Jak bude po smrti*, aleatorické elektronické kompozici využívající podivuhodný nástroj theremin, byl před pódiem rozvinut obrovský transparent s nápisem AJ OBEŠEL JÁ POLÍ PĚT, který zcela zakryl pódium s hudebníky. Vystoupení zakončil básník Pavel Zajíček, který stál na stole v pozadí scény s rozsvícenou žárovkou před ústy, kouleje přitom očima, střemhlavým skokem skrz transparent skočil mezi shromážděné diváky sedící na zemi před pódiem.

Nejucelenější scénický útvar předvedli Plastikové na koncertě ve Veleni u Prahy v prosinci 1973. V naprostém rozporu s obvyklou atmosférou rockových hudebních událostí byl udán ráz ve stylu venkovských tancovaček s dechovkou: *Do lesíčka na čekanou*. Na scéně byl vytvořen environment z obrovského množství habrových větví, byly tam pařezy, na nichž hudebníci nenuceně svačili jako dřevorubci, popíjeli pivo a bavili se, jako by publikum neexistovalo. Na kraji pódia stál v azbestovém stříbřitém skafandru Zajíček a říkal do mikrofonu sen, který se mu zdál uplynulé noci: „Prvního prosince! Plastic People of the Universe concertino! Šestadvacátého prosince každý pytlík fazolí a do hor! Anti! Vystrč hlavu z polštáře – zbav se konečně tíhy – zbav se hroznýho vladaře – vodpráskni kilo stíhy – jdi-pij-blij-žij-pij-pyj! Běžím s hovnem proti plátnu – do plátna to hovno zatnu!“ Pak přešel k monotónním výkřikům „Anti!... Anti!...“, které opakoval několik minut v nezměněném zpomaleném rytmu, přerušovaném občas výkřiky: „DG 307 zdraví Pražice! – Teta Hendrix obecní cestář z Ostrohu! – Seeberg!“ Zjevná kontradikčnost jeho schizoidního projevu vůči tomu, co se odehrávalo za ním na scéně (kde hudebníci naprosto neteční k jeho vystoupení nerušeně svačili, a posléze zazpívali píseň *Do lesíčka na čekanou*, falešně a způsobem, jaký se ozývá v hospodách těsně před uzavírací hodinou), je obdobou způsobu, jaký používají Plastici v zacházení se zhudebněnými texty. Nejlíbeznější melodie jsou vyhrazeny slovům typu „Včera v neděli / hrozně mě svrbělo v prdeli“ apod. Dráždivé napětí, které vzniká z rozporu mezi drsností textu a krásným tělem, do něhož je oděn, je jedním z nejúčinnějších prostředků psychedelické hudby. Když konečně začali Plastici hrát, neuslyšelo konsternované publikum rockové skladby, na jaké bylo připraveno, ale sérii elektronických skladeb s happeningovými prvky – např. *Kohoutkova kometa*, kdy Ivo Pospíšil z kapely DG 307 chodil v hvězdném hábitu po jevišti s kometkou vyrobenou dětmi na tyči, zatímco Hlavsa kokrhal. Po několika skladbách pro Plastiky tradičního typu se pak v závěru ozvala skladba *Do lesíčka na čekanou*, kde základní dechovková melodie, sledovaná saxofonem a violou, byla rušena v opačném rytmu hudbou obvyklé rockové struktury.

Přes všechny prvky elektronické hudby, které byly Plastikům zprostředkovány jak zasvěceným poslechem současné rockové tvorby (Zappa, Captain Beefheart), tak poučením u Edgara

Varèse, přes některé aleatorické postupy, přes jazzové názvuky, které jsou Brabencovým přínosem k výslednému hudebnímu profilu skupiny, zůstává základem skladeb Plastiků živý a důrazný rockový rytmus, z něhož dnes vyrůstá hudba kultivovaná, místy až manýristická, ale nikdy ne akademická. Podstatným rysem hudby Plastiků je, že se nikdy nezřekli užívání hlasu jako nástroje k oslovování lidí. Není asi náhodou, že hudebně relativně zajímavé současné české či slovenské skupiny mají převahu své tvorby ryze instrumentálního charakteru. Hlas je oslovující, a tudíž nebezpečný; kapely, které nechtějí zpívat pokleslé lyrické nesmysly a neodváží se, nebo je ani nenapadne zpívat texty, které by skutečně lidem něco sdělovaly, řeší tento problém absencí hlasu vůbec.

Kapela The Plastic People of the Universe se právě důrazem na hlas a oslovení, přes veškeré bohatství a komplikovanost svého hudebního projevu, řadí ke kapelám The Fugs anebo David Peel, mnohem spíše než třeba k současné podobě The Mothers of Invention.

VIII.

Proč vlastně označujeme za počátek třetího českého hudebního obrození právě rok 1973? V tomto roce jednak vznikly dvě nové kapely – Sen noci svatojánské band a především DG 307 – jednak začínají společné akce, na nichž se podílejí kapely různé hudební orientace; mizí někdejší nesnášenlivost mezi rockovou hudbou a jinými hudebními formami. Lidé se začínají starat spíš o to, co je spojuje v odporu vůči kulturní politice establishmentu, než co je rozděluje v jejich náklonnostech či averzích týkajících se způsobu uměleckého projevu.

Na jaře 1973 byl v Praze na návštěvě člen Křižovnické školy z jedné západní země, který jezdil do Prahy předtím po několik let každé léto. A mluvil o tom, jak je překvapen tím, jak všichni zvážněli. Znal nás jako divokou spontánní společnost a najednou našel skupinky lidí, kteří jako by – aspoň on to tak vyjádřil – zintelektuálněli. Bylo třeba tohoto pohledu zvenčí, abych si uvědomil, jak jsme se všichni unavili za tu dobu od devětašedesátého roku. Bylo to období, kdy nám všem začalo docházet, že to, v čem žijeme, není provizorium, že je to na dlouhou dobu, nejspíš navždycky. Byla to poměrně mrtvá sezóna, rozhodně pokud jde o kolektivní činnost, doba útlumu a kocoviny z oficiální kulturní situace, jak se vybarvila na počátku sedmdesátých let. Mám pocit, že právě rok 1973 byl rozhodující pro překonání této krize. Bylo třeba, aby se lidé přestali spoléhat na to, že se stane něco, co znovu umožní hudebníkům veřejně hrát, co umožní básníkům publikovat a malířům vystavovat. Spoléhání na zázraky ochromuje tvůrčí práci a hlavně kolektivní činnost: nic nestojí za to dělat, dokud to nebude možné. Ale jakmile jednou člověk uvědoměle pochopí nebo podvědomě pocítí, že je něco navždy, musí ho nutně zaplavit pocit osvobození. Jestliže svět už nikdy nebude vypadat jinak, není třeba se rozptylovat čekáním na záchranu. Musíme se zabydlit v existujícím světě tak, abychom v něm žili vesele a důstojně.

IX.

Sen noci svatojánské band vznikl jako kapela Křižovnické školy čistého humoru bez vtipu; založili ho tři výtvarníci – Karel Nepraš, Míla Hájek a Milan Čech, inženýr chemie Petr Lampl a všestranný hudebník Vráťa Brabenec (týž, který hraje s Plastiky). Přítomnost Neprašovy osoby v kapele není náhodná a je do jisté míry určující pro kontinuitu i směr, kterým se Sen noci

svatojánské band ubírá. Obdobně jako Karel Nepraš navazuje svojí činností v Křižovnické škole na to, co dělal v neodadaistické skupině Šmidrové, obnovuje autentickým způsobem ve Snu noci svatojánské bandu pozici, kterou kdysi v pražském kulturním kontextu zaujímala kapela Šmidří dechové těleso, složená výhradně z malířů a sochařů, kteří ve své většině byli součástí tehdejší výtvarné avantgardy. Pro Neprašovo vnitřní ustrojení je příznačná skutečnost, že zatímco jeho někdejší druhové ze skupiny Šmidrové pořádají tzv. Milionářské večírky za přítomnosti Helenky Vondráčkové a jiných představitelů pop music, Nepraš je jedním z iniciátorů skupiny, v níž žije skutečný duch šmidrovství. Nechme stranou úvahy o tom, jak snobové, které dnes oslovují ostatní šmidrové, oceňují jejich aktivitu. Spíš nás zajímá, jakého se dostalo přijetí Snu noci svatojánské bandu v prostředí, které ještě nedávno odmítalo jakoukoliv jinou hudbu než rockovou. Na *SOUKUP'S MARRIAGE* – hudebním parníku, realizovaném okruhem kapely Plastic People v červnu roku 1973, byl Sen noci svatojánské právě tímto publikem přijat se spontánním nadšením.

Kapela Sen noci svatojánské band totiž naplňuje jednu z bytostných potřeb svobodně myslícího člověka – smysl pro humor. V dokonalé perzifláži a s naprostou vážností – mírněnou pouze zakalkulovanými hudebními nedostatky – předvádí slavné skladby vážné hudby a slavné kýče pop music v osobité úpravě, někdy dokonce integrujíc oba žánry dohromady. Kmenové skladby Snu noci – Mozartova *Malá noční hudba* a *Krásné je žít* – slova k filmu *Doktor Živago* na hudbu Johanna Strausse, zlidověly v této úpravě mezi publikem, které přijalo Sen noci svatojánské band mezi své favorizované kapely, protože dovede citlivě rozeznat autentičnost tohoto monstrózního hudebního útvaru, který by nikdy nemohl najít milost u jakéhokoliv soudného hudebního kritika.

Nejslavnějšími akcemi Snu noci svatojánské se staly dva výlety–happeningy, které s nimi uspořádal Olaf Hanel. Druhého jarního dne roku 1973 to byl výlet na Blaník, kde na pódiu, jímž je vrchol tohoto legendárního kopce ozdoben, hrál Sen noci do ouška blanickým rytířům. O rok později, kdy byl celým kulturním světem slaven Rok české hudby (ale Křižovnická škola u příležitosti založení Snu noci již předtím vyhlásila, že nastává Křižovnické hudební jaro, které dosud nebyla zrušeno), jel Sen noci svatojánské se svými přáteli v najatém autobusu z Prahy k pramenům Vltavy a hrál na odpovídajících místech jednotlivé motivy ze symfonické básně Bedřicha Smetany *Vltava*.

Sen noci svatojánské band je nesporně vřaditelný do širokého proudu dadaistických reminiscencí, jak se objevují v moderním umění v posledních třech desetiletích. Ale je tady patrný významný posun proti dobám, kdy se podobným záležitostem věnovala jenom úzká vrstva intelektuální elity. Tato zdánlivě výlučná či spíše polosoukromá záležitost našla dnes široké fórum u lidí, kteří vycítili, že duchovní spřízněnost není zprostředkována hudebním stylem nebo zastávaným uměleckým směrem, ale postojem lidí, kteří tyto hodnoty vytvářejí, k establishmentu a v upřímnosti jejich vztahů k sobě navzájem.

Při všem potěšení, které nám způsobuje poslouchání a pozorování Snu noci svatojánské, je třeba si uvědomit jeho místo v současném hudebním kontextu i jeho omezení. Není to kapela, která by proměňovala vědomí lidí a zasahovala jejich myšlení. Je v podstatě privatissimem. To není výtka lidem, kteří ji dělají. Těžiště jejich práce, jak vidíme na příkladu kapelníka Karla Nepraše, je někde jinde. Nepraš je konec konců především sochař a kreslíř, a v této oblasti se jeho humor, uplatněný ve Snu noci svatojánské ve své laskavé podobě, stává důrazným mementem, upozorňujícím nás na deformace a skryté hrůzy lidských vztahů. Sen noci svatojánské band

poskytuje svým posluchačům prostor radosti, v němž se odehrává nevázaná a nezávazná hra. Jak vzácné a potřebné je to ve strnulém světě, kde musíme žít! Ale k hudbě, která nás oslovuje důrazněji a zběsileji, se musíme obrátit jinam: ke skupině DG 307.

X.

DG 307 se narodili někdy v polovině roku 1973 jako výsledek těsné duchovní symbiózy dvou přátel – Hlavsy a Zajíčka. Nevznikli z intelektuálního záměru, spíše z nezbedné spontaneity. Je s podivem, jakou hudební schizofrenii v ní Hlavsa projevil. Kompozice, které vytvořil pro Zajíčkovy texty, se nikterak nepodobají hudbě Plastiků, v níž jako by byl vázán vlastním hudebním vývojem, kultivovaným dnes až do manýristických poloh, avšak neztrácejících původní ostrost a živost. Jestliže se dnes Plastici místy až nebezpečně blíží vážné hudbě, jsou DG 307 mladší, daleko víc osvobozeni od rockových a jakýchkoliv jiných hudebních konvencí. Je to zdůrazněno i vizuálně používáním řady netradičních nástrojů – hraje se na železný řetěz, tyč od vysavače, psací stroj atd. Značný prostor je ponechán i náhodě – je to dáno již proměnlivostí hudebníků, kteří doplňují základní dvojici. Ve zpracování textů se Hlavsa pohybuje od zřetelnosti a snahy o sdělnost, jak to vyhovuje jejich někdy až apelativnímu charakteru (*Očišťování*), až k úplné derealizaci textu, který je rozpracován na slabiky a používán jako zvukomalebný materiál, znemožňující bezprostřední sledování textu bez znalosti jeho písemné předlohy (*Utopenec*).

Podivuhodný rozkmit mají i Zajíčkovy texty – od temného humoru, zasvěceně komentujícího bytí vyvržence společnosti a alkoholika („Když tě čapne / ranní svěrák / myslíš že / vysvobodil by tě / smrťák / kterej tě sekne / do tejla / todle známe dobře / voba dva / Já i Mejla / Já i Pavel“), až po deskriptivně přesný popis pozice lidí undergroundu ve světě konzumní společnosti, kde navenek hrají role více či méně neškodných bláznů nebo šašků, ve skutečnosti pak pro ni plní funkci špatného svědomí. Ostatně humor se z posledních textů DG 307 spíše vytrácí. Zajíček jako by za necelé dva roky existence skupiny zestárnul víc, než je biologicky možné. Stal se z něho chiliastický kazatel, apelující jazykem – u něhož je přes všechen slang, neologismy a úzkostlivou Zajíčkovu snahu mluvit tak, jak mu zobák narost, cítit poučení z četby Nového zákona – na nás všechny, kdo jsme se rozhodli tvořit a žít v undergroundu, abychom neztratili odvahu a lidskost.

Název DG 307 si skupina původně zvolila v domnění, že se jedná o diagnózu schizofrenie. Ale definice diagnózy „přechodných situačních poruch“, která patří pod číslo 307, daleko přesněji vyjadřuje pozici kapely a okruhu jejích posluchačů ve světě.

Zní takto:

„Patří sem: situační poruchy přechodné u osob bez zjištěné předchozí duševní poruchy, například:

– velká stressová reakce (panická reakce)
– bojová únava
– poruchy adaptační schopnosti v dospívání a ve stáří
– afektivní poruchy jednání
– psychopatická reakce u normální osobnosti na silnou stressovou situaci.“

Kapela DG 307 je výkřikem zoufalství normálních osobností, neschopných přizpůsobit se té tváři světa, jakou nám nastavuje současná konzumní společnost. Jejich skladby by se možná daly srovnávat s časnou produkcí The Fugs, ale za jejich divokou podobou se skrývá hluboká

vážnost, kterou jsme zdědili z tradic středoevropské kultury. Jestliže DG křičí – „Symbol degenerace, to jsme my!“ – není to jenom černý humor: je to i svědectví o sebereflexi generace, jejímž výrazem je tato hudba. Nepochybně je to hudba dekadentní v nejlepším smyslu toho slova. Ale jaká jiná progresivní hudba – považujeme-li za rys progresivnosti adekvátní odpověď na to, čím nás svět oslovuje – může vzniknout v prostředí, ve kterém je nám dáno žít?

Oproti Plastikům, kteří vytvořili a vytvářejí konkrétní prostor pro setkání lidí dobré vůle (i vznik DG 307 byl jejich existencí podmíněn), je v aleatorickém charakteru DG 307 obsažena i možnost jejich neexistence. Ale i kdyby DG 307 přestali hrát – načas či navždycky –, vepsali do hnutí pražských rockových kapel a pražské podzemní hudby nezapomenutelnou kapitolu. I kdyby to byl jen výkřik, ještě dlouho budeme slyšet jeho ozvěnu.

XI.

Umění budou jednou dělat všichni.

Comte de Lautréamont

Když jsem před lety prvně četl slavný Lautréamontův výrok, příliš jsem s ním nesouhlasil. Nejvíc asi z podvědomého pocitu elitářství, které je často chorobou intelektuálů, a z něho vyplývající nedůvěry v to, že by v každém člověku mohla být obsažena schopnost vyjádřit se neopakovatelným, individuálním tvůrčím činem. Dnes je mi jasné, jak to bylo míněno: nezbytným předpokladem k uvolnění skrytých tvůrčích vlastností kteréhokoliv jedince je prostor svobody, v němž žije, který mu neklade žádná omezení a zákazy. Není-li tomu tak dnes v Praze v hudebním světě obecně, vyznačuje se naproti tomu společenství, jehož mluvčími jsou skupiny Plastic People a DG 307, otevřeností, s níž je přijat bez podezíravosti i takový tvůrčí výraz, který by byl jistě zcela odsouzen těmi, kteří místo autentičnosti a poctivosti projevu oceňují technickou dokonalost a míní tím přizpůsobivost tvůrce tomu, co je za umění dosud považováno nebo vydáváno.

Mluvím o skupině Umělá hmota. Její hudba není vybroušeným uměleckým tvarem, jako je tomu u Plastiků, ani agresivní výzvou, jak ji na nás křičí DG 307. Nejspíš bychom ji mohli označit za folklór undergroundu. Dotvrzuje, jak skutečné lidové umění vždy znovu vzniká v prostředí, kde je dostatečně podněcující tvůrčí atmosféra zprostředkovaná tzv. vyššími uměleckými formami. Nejsou důležité až nehorázně technické nedostatky této začínající skupiny, která je ostatně s bezděčnou rafinovaností vysvětluje slovy svého kapelníka: „Ladění považuji za zbytečnost buržoazní hudby.“ Důležité je, že nevstoupila na podzemní scénu jako chladná mrtvola, jak se stává řadě skupin oficiálního hudebního dění, ale jako horké tělo, schopné života a výrazu; a především jako tělo s ústy, která mají lidem, kteří je pozorně poslouchají, co říci.

Jestliže by se totiž hudbě Umělé hmoty, kdyby o to šlo, dalo vytknout až příliš, její texty se vyznačují pozoruhodnými kvalitami. Je v nich dokonale obsaženo to, čemu kdysi Jiří Kolář říkával městský folklór – např. v textu o umělé ženě Barbaře, nebo ve skladbě *Nejhezčí děvče z podzemí*, v níž jsou pozornýma očima viděny reálie Prahy, města, ve kterém se narodili členové kapely jako prostí dělníci, kterým se nedostalo než základního školního vzdělání. Ale dimenze skladeb jako *Konec světa* nebo *Nejistoty*, v nichž jsou zřetelné ozvuky lidového českého baroka, o kterém tvůrce těchto textů v životě neslyšel, nás zavádějí již někam zcela jinam: k chiliastické atmosféře pražské podzemní hudby, o níž budeme mluvit za malou chvíli.

XII.

Na podzemní hudební scéně se nepohybují jenom kapely. Na *HANIBAL'S WEDDING*, I. hudebním festivalu druhé kultury v září 1974, se vedle nich objevují i zpěváci Sváťa Karásek a Charlie Soukup.

Charlie Soukup zpívá o jídle, o televizi, fotbalu, rádiu; nenechává na pokoji jedinou posvátnou hodnotu konzumní civilizace. Ale jeho písně nemají obvyklý trapný charakter tzv. protestsongů. Soukup neprotestuje, ale s jemným jazykovým citem ironizuje. Není to křikloun, ale skrytý komentátor tuposti těch, kdo nahradili stádními požitky možnost být svobodnými, pestrými a rozmanitými; a především pak možnost být lidskými.

Pro ty, kdo označují účastníky koncertu Plastic People slovy lůza a chátra (tak to říkal okresní soudce v Českých Budějovicích), nebo o nich dokonce tvrdí, že to nejsou lidi (jak to bylo řečeno příslušníky VB po koncertě v ZK ČKD Polovodiče Krč v Praze), by bylo možná překvapením, s jakou pozorností toto publikum vyslechlo a s jakým nadšením přijalo písně Sváti Karáska. Až na jednu výjimku jsou to písně náboženské. Karásek vychází obvykle z úvodní sloky anglicky zpívaného spirituálu; podle zvukových asociací začíná český text například „stone away" – „stounavej", který pak rozvíjí zcela nezávisle na obsahu výchozího textu. Tam, kde se obě textové složky – anglická i česká – významově doplňují, dosahuje Karásek maximálního účinku, jako je tomu v písni *Řekni dáblovi ne* („Say no to the devil, say no!" – „Sejmou ti podobu, sejmou!").

Že si vybírá religiózní témata evangelický duchovní Svatopluk Karásek, je spíš přirozené než divné. Ale i ironik Soukup má ve svém repertoáru písně *Věřím v Boha všemohoucího* nebo *Na obzoru hvězda vychází*. Umělá hmota zpívá v *Nejistotách*: „Na vrcholu hory / sedí poutníci / Tiše hovoří / o životě a smrti..." Mluvili jsme již o Zajíčkovi z DG 307 jako o chiliastickém kazateli. Říká: „Každý ráno bychom se měli očišťovat / každou noc bychom se měli milovat / každou vteřinu bychom měli bejt / připravený na konec" (*Očišťování*). – „Prožíváme hodně radostí / uprostřed marností / bídu sme si uvědomili / abychom žití naplnili / tento pozemskej azyl / není konečnej cíl" (*Naši známí*). – „Sme nosiči strachu / sme předzvěstí prachu" (*Co sme?*) a Plastic People zpívají v jedné z posledních skladeb: „My žijeme v Praze, to je tam, kde se jednou zjeví Duch sám."

Chápu, že z toho má establishment malou radost. Ale i my máme malou radost z establishmentu. Připomněli jsme již, že způsob, jakým se schází publikum na koncerty zmiňovaných hudebních skupin, připomíná husitská chození na hory. Se všemi důsledky. Nemá smysl vypočítávat všechny zakázané, znemožněné či rozehnané koncerty. Stačí snad vzpomenout událostí kolem koncertu v Rudolfově u Českých Budějovic z 30. března 1974, kdy pohotovostní policejní oddíly zmasakrovaly několik set jeho účastníků z celé republiky. Chiliastické nálady nutně vznikají v dobách, kdy duchovní útlak ze strany světské moci začínají lidi pociťovat jako neúnosný. Samozřejmě jenom někteří lidé; nemluvíme o konzumentech. Mluvíme o lidech žijících spolu v duchovním ghetu, které není obehnáno zdí, ale roztroušeno v cizím a nepřátelském světě.

Toto společenství, založené na duchovní spřízněnosti, vzájemném respektu individualit a toleranci, je v neustálém pohybu a zrodu. Filosofické aspekty takto existující vrstvy lidí, nebo subkultury, jak se jí říká cizím slovem, do důsledků domyslel a svrchovanou básnickou formou sdělil Egon Bondy v utopickém románě *Invalidní sourozenci*. Pasáže, které popisují

vzájemné chování „invalidů“ – vyvržených z konzumní společnosti – by se daly beze změny vztáhnout např. na I. hudební festival druhé kultury, pořádaný v malé vesničce Postupicích na Benešovsku.

Nikdy by nevzniklo tak pevně semknuté a přitom neorganizované společenství, kdyby tlak establishmentu nebyl tolik nesnesitelný. Je to společenství vzájemné záchrany lidí, kteří chtějí žít jinak, v jejichž hodnotovém žebříčku stojí výše touha po ukojení duchovních potřeb než snaha o dosažení hmotného zabezpečení, jak jim ho nabízí establishment za cenu zřeknutí se všeho, co činí z člověka neopakovatelnou individuální svobodnou bytost.

XIII.

Musíme si rozumně počínat v tomto světě zla, v prostředí, do něhož nás Bůh neodvolatelně umístil.

John Milton

Častokrát tady padlo slovo underground a dvakrát termín druhá kultura. Na závěr bychom si měli ujasnit, co to je. Underground není vázán na určitý umělecký směr nebo styl, přestože např. v hudbě se projevuje převážně rockovou formou. Underground je duchovní pozice intelektuálů a umělců, kteří se vědomě kriticky vymezují vůči světu, ve kterém žijí. Je to vyhlášení boje establishmentu, zavedenému zřízení. Je to hnutí, které pracuje převážně s uměleckými prostředky, ale jehož představitelé si uvědomují, že umění není a nemá být konečným cílem snažení umělců. Underground vytvářejí lidé, kteří pochopili, že uvnitř legality se nedá nic změnit, a kteří ani neusilují do legality vstoupit. Ed Sanders z newyorských The Fugs to formuloval jasně, když ohlásil „totální útok na kulturu“. Tento útok mohou uskutečnit pouze lidé, kteří stojí mimo ni.[9] Stručně řečeno, underground je aktivita umělců a intelektuálů, jejichž dílo je nepřijatelné pro establishment a kteří v této nepřijatelnosti nejsou trpní a pasivní, ale snaží se svým dílem a svým postojem o destrukci establishmentu. Nezbytnými vlastnostmi těch, kdo si zvolili underground za svůj duchovní postoj a prostor, je zběsilost a pokora. Komu tyto vlastnosti scházejí, nevydrží v undergroundu žít.

Je smutným a častým jevem na Západě, kde byl underground na počátku šedesátých let teoreticky formulován a ustanoven jako hnutí, že někteří umělci, když dosáhli skrze působení v něm ocenění a slávy, vstoupili do kontaktů s oficiální kulturou (budeme jí pro naše potřeby říkat první kultura), která je s jásotem přijala a pohltila, jako přijme a pohltí nové karosérie automobilů, novou módu či cokoliv jiného. U nás se věci mají podstatně jinak, daleko lépe než na Západě, protože žijeme v ovzduší naprosté shody: první kultura nás nechce a my nechceme mít s první kulturou nic společného. Odpadá tedy pokušení, které je pro každého, i toho nejsilnějšího umělce, semenem zhouby: touha po uznání, úspěchu, získání cen a titulů a v neposlední řadě i po hmotném blahobytu, který z toho všeho vyplývá. Zatímco na Západě žije ve zmatku řada lidí, kteří by pro svoji mentalitu tady možná patřili mezi naše přátele, u nás byly věci vymezeny jednou provždy naprosto přesně. Nic z toho, co děláme, se nositelům oficiální kultury nemůže líbit, protože to je nepoužitelné k vytváření dojmu, že věci jsou v pořádku. Věci totiž nejsou v pořádku. Neexistuje v lidských dějinách období, které by bylo beze zbytku obdobím šťastným, a skuteční umělci byli vždycky ti, kdo upozorňovali na to, že věci v pořád-

ku nejsou. Proto je jedním z výsostných znaků umění vytváření neklidu. Cílem undergroundu na Západě je přímo destrukce establishmentu. Cílem undergroundu u nás je vytvoření druhé kultury. Kultury, která bude naprosto nezávislá na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění a hierarchii hodnot, jak jimi vládne establishment. Kultury, která nemůže mít za cíl destrukci establishmentu, protože by se mu tím sama vehnala do náruče. Ale která zbaví ty, kdo se k ní budou chtít připojit, skepse, že se nic nedá dělat, a ukáže jim, že se toho dá udělat mnoho, když ti, kdo to dělají, chtějí málo pro sebe a víc pro ty druhé. Jedině tak se dají důstojně přežít zbývající léta života, která čekají nás a všechny, kdo souhlasí se slovy táborského chiliasty Martina Húsky: „Člověk věrný jest cennější než jakákoliv svátost."

únor 1975

Texty: Egon Bondy[10]

Okolo okna

Okolo okna hvězdy jdou
a měsíc stojí nade mnou
a tvoje oči pitomé
je vidět tmou

vzduchem létaj jepice
v tom kalném svitu měsíce
mě bolí břicho po víně
i palice

Podivuhodný mandarin

Po celý život budeš roztahovat klín
aby v něj vešel Podivuhodný mandarin

Budeš svůj šat šít z marností a vin
hledat budeš kde je Podivuhodný mandarin

A v hlavě hukot krve a v očích noční stín
toužit jen budeš aby přišel Podivuhodný
mandarin

Mnohokrát si budeš chtít pustit plyn
že zas to nebyl Podivuhodný mandarin

Až vyčerpáš se v čtyřicítce a budeš celá hin
poznáš že život je jen boží mlýn

Ranní ptáče

Ranní ptáče
dál doskáče
Nakopnu ho
až zapláče!

Elegie

Trávím neděle a svátky
na hrobě své drahé matky

Magické noci

Magické noci počal čas
Kocha snad z toho vezme ďas
Magické noci počal čas

My žijeme v Praze to je tam
kde se jednou zjeví Duch sám
My žijeme v Praze to je tam

Dvacet

Když je dnes člověku dvacet
chce se mu hnusem zvracet

Ale těm co je čtyřicet
je toho vyblít ještě více

Jen ten komu je šedesát
může jít se sklerózou klidně spát

Toxika

Jsem obětí vázanosti
toxikomanické
Mohlo by to býti k zlosti
ale je to komické

Piju pivo žeru prášky
stejně sotva usnout smím
Ráno prodám prázdný flašky
Julie mi helfne s tím

Jó – to se ti to spí

Jó jó – to se ti to spí
když já zmítanej třasavkou
po dvou hodinách práškovýho spaní
zas vzhůru pro svý vožralství

Jó jó – to se ti to spí
když nemáš ani zdání
že vopitej pivem a kořalkou
se jako skvost vesmíru stkvím

Jó jó – to se ti to spí
při vyhaslým ústředním topení
když ti dosavad nedošlo
že bytí není jen mý subjektivní mučení

JAKO DVA KLASY NA JEDINÉM STVOLU
teď už až na nebesa půjdem spolu
Neví člověk kdy jde nahoru a kdy dolů
a ani to nehraje roli – když jsme spolu

Zácpa

Ach jak mě souží a trýzní
zácpa svou hroznou přízní

V břiše nosím tvrdej kámen
v měchýři mě pálí plamen

Střeva hnijou mi mám dojem
nebo se spekou tím hnojem

Plyny vycházej mi ústy
někdy taky roztok hustý

Ach jak mě souží a trýzní
zácpa svou hroznou přízní

Nikdo

Nikdo nikdo nikdo
nikdy nikde nikam
se nedostal

Snad já?
takový vůl
přece jen nejsem

Prší, prší

Prší prší prší
víc nežli se sluší
ďábel mi sedí na duši

Mlha si sedla za okna
po celém městě je tma
je konec nebo se mi to jen zdá?

Slunce mrtvé stojí
strašidla se rojí
všichni se bojí

Po nebi jde hrozný tvor
je to lepra nebo mor?
vlci jdou z hor

I elektřina přestala svítit
a plyn nechce od sirky chytit
vrány se rozkřičely smíchy

Francovka

Koupil jsem si francovku
dal jsem za ni 30 korun
teď ji vokusím
jestli je lepší než rum

Půl procenta mentolu
krkám nahoru dolu
sedmdesát procent lihu
skládá na mě svoji tíhu

Koupil jsem si francovku
je lacinější než rum
už mi tím pitím
měkne rozum

Ach to státu hanobení

Státy nehanobím
vůbec žádné nikdy
Bondy

Ach to státu hanobení!
Nad to není
Příslušník se na nás kření
že má frčku k povýšení

DG 307[11]

Texty: Pavel Zajíček

dg. 307 – patří sem: situační přechodné poruchy u osob bez zjištěné předchozí duševní poruchy jako:

- velká stressová reakce (panická reakce)
- bojová únava
- poruchy adaptační schopnosti
- afektivní poruchy jednání
- zkratové jednání
- psychopatická reakce u normální osobnosti na silnou stressovou situaci

Divný hosti

provádíme transfúzi
zhovadilosti
způsobujem rozpady
osobnosti
pořádáme demolici
netečnosti
rozžhavujem zmrzlý
radosti
sme divný hosti

nepatříme žádný
době
ani sami sobě
sme divný hosti

Neživý a živý

milovat
neživý a živý
nevidět ve všem
jenom chyby
přijímat co tě
voslovuje
voslovit
co tě vobklopuje
plně prožít
nepatrnou chvíli
mířime
k stejnýmu cíli
přistupovat k věcem
z trochu jiný
strany
neřvat zběsile

a prázdně
že všechno je
posraný

Degenerace

degenerace náhle se vzbouzící
degenerace do vočí bušící
degenerace pronikající každou vteřinou
degenerace pravd co stanou se mršinou
degenerace našich vztahů
degenerace šílenejch stavů
degenerace jednoduchosti života
degenerace pojmu nicota
degenerace blití i sraní
degenerace milování i spaní
degenerace veškerý krásy
degenerace celýho člověka
degenerace nezbejvá žádná útěcha
degenerace sami sme zdegenerovaný
degenerace myšlení máme po svym
zdeformovaný
degenerace symbol degenerace to sme my
degenerace uskutečňujem svoje sny
bláznivý

Nový bojovníci

vstávaj nový bojovníci
je to světlo neválčící
vstávaj nový bojovníci
žádný kurvy žádající

procházíme
po skleněný zemi
nepropadnem
sme nadlehčeni
neprodáme se
do votroctví
vodřízli sme
kotvy děsný

vstávaj nový bojovníci
v naději se radující
vstávaj nový bojovníci
žádný kurvy žádající
vstávaj nový bojovníci
nadšený a chápající

Až

až z mrakodrapů
zbyde
hromada rumu
až ze všech koutů
polezou
tučný červi
až na tvuj
mozek
navlečou prcgumu
až z těla
ti zdrhnou
všechny nervy
až nebude kam jít
až nebude kde snít
až nebude kde hnít

proč TEĎ kompromisy
proč TEĎ tahat minulosti
proč TEĎ připomínat kdysi
proč TEĎ bejt svině
proč TEĎ zaprodávat
se zlu
tý chuchvalcový lavině

Návraty

návrat času
bez omezení
návrat prostoru
bez vlastnění
návrat kamene
do skály

vše jako na počátku
tvoření
vše se do prvotního
promění

návrat divoký
přírody
do vyhlazenejch měst
návrat železa
do zemský hmoty
návrat dávno
spadlejch hvězd

vše jako na počátku
tvoření
vše se do prvotního
promění

návrat nahoty
bez studu
návrat společnosti
bez moci
návrat doteku
bez perverze
návrat tvorstva
bez věznění

vše jako na počátku
tvoření
vše se do prvotního
promění

Sv.

sv. pavel
celej život stíhán
sv. štěpán
ukamenován
jan křtitel
sťat
ježíš
ukřižován

seká tobě
někdo do hlavy
seš snad hříčkou
popravy
máš nedostatek
potravy
vobavy vo svý
zdraví
bořej se ti
kostí základy
připravujou proti tobě
úklady
mlátí ti někdo
šutrem do brady?

čeho se tedy bojíš?
však ty víš!

seš zakrnělej
zbabělej živočich
hlavně že seš
prasácky dobře veleživ!

sv. pavel
celej život stíhán
sv. štěpán
ukamenován
jan křtitel
sťat
ježíš
ukřižován

Očišťování

každý ráno bychom se měli očišťovat
každou noc bychom se měli milovat
každou vteřinu bychom měli bejt
připravený na konec

pouhá otázka dalšího
pouhá záhada skrytýho
pouhej nával předsudků
pouhý břemeno zármutků
pouhá mlha
kterou se bojíš odkopnout
pouhá nedůvěra ke všemu
čím se můžeš prodchnout
pouhý barvy
který nesmyslně zčerňuješ
pouhý slova

kterejma jen běduješ
pouhá nenávist
kterou v sobě utváříš
pouhá závist
která tě přibíjí na jedno místo
pouhej chlad
kterej tě vystavuje zmrazenýho
pouhej strach
kdy se bojíš
všeho jen trochu jinýho
pouhej sen
kterej nechceš snít
pouhý nadšení
který se snažíš skrýt
pouhej život
kterej se neodvážíš žít

každý ráno bychom se měli očišťovat
každou noc bychom se měli milovat
každou vteřinu bychom měli bejt
připravený na konec

Co sme?

sme dětma
který nestačily zestárnout
nebo šílenci
který nemůžou padnout?

proč se tak často
nenávidíme?
proč na ješitnosti
pevnosti z hoven
stavíme?
proč se nepropojíme?
čeho se bojíme?

co je na nás vokázalýho?
co je na nás zajímavýho?
sme nosiči strachu
sme předzvěstí prachu

co chceme?
kam deme?
co až se vocitneme nikde
z čeho se tam posereme?

sme dětma
který nestačily zestárnout
nebo šílenci
který nemůžou padnout?

Kdyby

kdyby se člověk
moh slisovat
do milimetrovejch krychlí
stali by se z nás
nepolapitelný individua
kdyby se naše vlasy
měly spojovat
povrch bychom potáhli
mohutným kobercem
kdyby se všechny touhy
daly zhmotňovat
kouli bychom přikryli
krásnejma nesmyslama

kdyby se všeho
snadno dalo dosahovat
prázdnem bychom se
zadusili

v každym okamžiku
musíme bojovat
každej za poslední
považovat
neschopnejm neschopnost
znechucovat
konzumní stádo
svojí přítomností
šokovat

Operace přírody

vylámem všechny stromy
vytrháme trávu
do skal vytesáme zvony

po kraji rozlejem
žhavou lávu
všechno ovoce
bude kvasit
alkoholickej plamen
začne živý strašit
skutečnost je pouhým klamem
musíme se všemu smát
co se eště může stát?

ať chcípnou všichni mudrcové!
voslavený budou blbci!

zasadíme
železnou květinu
vo kterou spolu
budem pečovat
v noci se rumem
vožerem
pak na ní budem
chodit chcát
tendle železnej květ
nade vše budem milovat

ať chcípnou všichni mudrcové!
voslavený budou blbci!

až z květiny spadne
první rez
přepadne tě asi děs
mol napadne tvůj šat
budeš se chtít kát
nemáš zdání
že tvý polopokání
je k hovnu
todle násilný vobnažení
není žádný znamení
až v rezu a prachu
po krk vězet budeš
řekneš si pak:
KAM SE PODĚL
TVUJ MOUDREJ SVĚT?

ať chcípnou všichni mudrcové!
voslavený budou blbci!
jen ať se slastně kroutěj
vševědoucí volové
víc uviděj slepí krtci!

Papírový aPsolutno

chtěl bych mít
světy z papíru
a taky papírový lidi
trochu benzínu
a nastrouhaný slídy
škrtátko a sirku
nekonečnou žilku
papírový stromy
papírový domy
papírový vládce
který vládnou krátce
protože mam
škrtátko a sirku
nekonečnou žilku
vysoký plameny
hořící
papírový kameny

NEJDŘÍV BYCH SE PODPÁLIL!
papírový továrny
papírový pekárny
papírový pakárny
papírovou historii
DEPRESIVNÍ KOLONII
papírový zákony
papírový záclony
papírový bludy
papírový huby
papírový revoluce
papírový filosofy
papírový evoluce
papírový cokoliv!

pejpr – pejpr – pejpr
pejpr – pejpr – pejpr
pejpr – pejpr – pejpr

Krkavec

krk-krk-krk krkavec
krk-krk-krk krkavec
sem jen ubohej
bílej savec
trpící dravec

krk-krk-krk krkavec
krk-krk-krk krkavec
co neutrhnu
nemam
co mam
nedam
sem jen ubohej
bílej savec
sem krkavčí samec

krk-krk-krk krkavec
krk-krk-krk krkavec
doluju bohatství
z kráteru
ach-ach to se přežeru
vraždim svědomí
i city pitomý
sem jen ubohej
bílej savec
sem krkavčí samec

krk-krk-krk krkavec
krk-krk-krk krkavec

Sme hudebníci z konzervy

sme hudebníci z konzervy
útočíme psychu na nervy
sme potomci dušologa
nevzali jsme všichni roha

hipí..ánhepy..hypy
hipí..ánhepy..hypy

poletíme do usa
chcem tři papíry za kusa
zahrabaný v koši
pošlem šitu troši

hipí..ánhepy..hypy
hipí..ánhepy..hypy

utloukli sme lásky stoh
miliony žabích noh
projdeme se po mexiku
nasbíráme do pytlíku

hipí..ánhepy..hypy
hipí..ánhepy..hypy

kopulace na kaktusu
pejot vládce vkusu
pejot vládce vkusu
pejot vládce vkusu
pejot vládce vkusu
uřežeme krásný hlavy
nasytíme padlý davy

hipí..ánhepy..hypy
hipí..ánhepy..hypy

Banán prorok

když tě čapne
ranní svěrák
myslíš že
vysvobodil by tě
smrťák
kerej tě sekne
do tejla
todle známe dobře
voba dva
já i mejla
já i pavel

je-li však
další zrození
dostanem nohy
k chození
mozky k myšlení

prdele k sezení
voči k vidění
ptáky k plození
ruce k hlazení

ne!
staneme se pivní kvasinkou
pivní kvasinkou
pivní kvasinkou...

Utopenec

topim se ve sračkách
svýho přemejšlení
topim se vob den
nic se nemění

chci s někým mluvit
každej je z gumy
nebudu je rušit
mastěj vlastní struny

sežral sem všechnu moudrost
v podobě hovna
nemam velkou radost
z toho hovna zrovna

holky se svlíkaj
je právě jaro
ptáci zpívaj
něco se stalo

topim se ve sračkách
svýho přemejšlení
topim se vob den
nic se nemění

peníz se ztratil v pivu
penis se válí v klidu
dlouho sem nečet knihu
zbožňuju pohled klínu
noha se lepí v klihu
netěšim se na zimu

je mi 23
a mam špatný sny
sem slepec
žádnej světec

třesu se
když se vzbudim
sem tam chodim
piju 10 piv
je mi špatně z nich

vim co je to nuda
nevim co je to filosofie
vim co je to onanie
vim že život neni zrůda

topim se ve sračkách
svýho přemejšlení
topim se vob den
nic se nemění

Kanál zvanej fetišismus

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

člověk propad modle

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

dav zlatý plody chce

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

ať diamantovej pyj
nebo něčí bysta

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

evoluce stříká svý poluce
na nenažraný ruce

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

ať umělej mozek
nebo bezhlavý stádo

svět je
velkej kanál zvanej fetišismus

ať trůn moc
nebo babylónská věž

svět je velkej kanál zvanej fetišismus
svět je velkej kanál zvanej fetišismus
svět je velkej kanál zvanej fetišismus

Podoba

čemu se podobáš
ve svý velikosti

seš dotek
hvězda
nebo zbytek kostí

čemu se podobáš
ve svý velikosti

seš spasitel
zvláštnost
nebo plamen

čemu se podobáš
ve svý velikosti

seš pravda
bůh
nebo tuna ješitností

čemu se podobáš
ve svý velikosti

hovnu hovnu hovnu hovnu
hovnu hovnu hovnu hovnu

Nářek Dosud Nenarozenejch Dětí

jak dopadne
na život tažení
spatříme jasný záření
nebo zatmění?
budou kraje
eště zelený
nebo černý kameny?

koupem se
v plodový vodě
čekáme
záchranný lodě

vodsouzený
zavěšený
na pupeční šňůře
kdo nám pomůže
až vypadnem ven?
kdo nám rozdupe
narozenej sen?

koupem se
v plodový vodě
čekáme
záchranný lodě

v krvi narozeni
chaosem zděšeni
změníme se
ve stín na dlažbě?
postavěj nám
stroje na hlavě?
ucpou s náma
díry do země?
napadne nás
duševní mor
nebo jinej tvor?

koupem se
v plodový vodě
čekáme
záchranný lodě

Exploze myšlení

exploze přemejšlení
rozpaluje vzduch
výbuchy soucítění
pronikavej zvuk

jak krásný je
todle ničení
jak krásnej je
společnej duch

armády skutečnosti
nechápou ten jev
i při svý
bojeschopnosti
musej nečinně
přihlížet

jak krásný je
todle ničení
jak krásnej je
společnej duch

exploze přemejšlení
rozpaluje vzduch
výbuchy soucítění
pronikavej zvuk

jak krásný je
todle ničení
jak krásnej je
společnej duch

mozky který nevydržely
ten šílenej tlak
musej se vysušit
a skutečnosti vzdát

jak krásný je
todle ničení
jak krásnej je
společnej duch

Chameleón

chameleón
vkročil na zem
chameleón
dostal darem
chameleón
barev množství
chameleón
chtěný božství
chameleón
je připraven

modrá maska
zelený péro
zlatej jazyk
strakatý čelo
stříbrný slova
bronzová noha

chameleóne
máš mozek rosolovej
chameleóne
měl bys ho mít kovovej
chameleóne
nestačil ses přemaskovat
chameleóne
zásadně převorientovat
chameleóne
jinej stav se k tobě dere
chameleóne
sám si tebe rozemele

Texty: Karel Soukup[12]

Ach synku synku

Ach synku synku doma-li jsi
tatíček se ptá oral-li jsi

Otče což nechápeš je jiná doba
kolečka chatařům jsem dávno prodal

Když jsi je prodal jak zaoráš
nebo snad docela práci hledáš

Traktorem to táto trvá chvíli
to vy jste s matičkou nezažili

Ach synku synku je jiná doba
většina národa zhovadila

Betlém

Hvězda nad Betlémem vychází
Ježíšek se asi narodí
Přicházejí králové
nesou ňáký darové
hvězda nad Betlémem vychází

Někdy se mi zdá, že jsme si
spletli zrození se vzkříšením.
Nevím, co je tady k smíchu,
ale po pravdě řečeno – co se
dalo, to jsme zkurvili.

Hvězda nad Betlémem vychází
Ježíšek se právě narodil
přicházejí králové
nesou ňáký darové
hvězda nad Betlémem vychází

Gud džouk

Gud džouk maj fadr
gud džouk maj madr
gud džouk maj femily
gud džouk maj bradr
gud džouk maj sistr
gud džouk maj femily

Kolikrát jsem se tu pohádal
že jsem se na to už nevysral
že jsem se chtěl narodit
chtěl narodit chtěl existovat

gud džouk maj vajf
gud džouk maj bejby
gud džouk maj fejvorit
gud džouk maj lav
gud džouk maj prity
gud džouk maj fejvorit

Pak jsem si mašli uvázal
abych se na ní pohoupal
že jsem ji nedotáhnul
nedotáhnul asi jsem se bál

gud džouk maj gudlak
gud džouk maj dríms
gud džouk d lajf of majn
gud džouk maj gudvil
gud džouk maj džop
gud džouk d lajf of majn

Televize

Televize Eurovize Intervize krasobruslení
Televize Eurovize Intervize olympijské hry

Televize Eurovize Intervize večerní zprávy
Televize Eurovize Intervize my jsme umělci

Televize Eurovize Intervize hovor s mládeží
Televize Eurovize Intervize pořad o práci
a jsme v prdeli

Vstávej lásko má

Vstávej lásko má
neni tma
můžem spolu
jít posnídat

Den nám chutná
slunce chutná
hlava tvá
se na něj usmívá

Lidi choděj
domy stojej
ruka tvá
je ná na ná nádherná

Svět do láhve
zalepíš
vínem nikdy
neurazíš

Dáme dojmu
spoustu filmů
ze všech pojmů
jen láska vyhrává

Budem spolu
hlavou dolu
v alkoholu
krajina umírá

Den sám chodí spát
když je tma
noc se s námi
chce milovat

Lá la la lá...

Věřím

Věřím v Boha všemohoucího
stvořitele nebe i země
Jezu Krista Pána našeho

Hosana na výsostech Aleluja
Hosana na výsostech Aleluja

Bože stvořiteli všech lidí
chceš by všichni byli spaseni
v nebi na Tě navždy hleděli

Hosana na výsostech Aleluja
Hosana na výsostech Aleluja

Růženec vijeme přeslavný
s miláčky se Pán již rozloučil
požehná a stoupá v nebes výš

Hosana na výsostech Aleluja
Hosana na výsostech Aleluja

Smrdíš ó duše přesvatých
Aleluja

Vojna

Vojna vojna
to bude věc
bude nás moc
to máme pech
Vojna vojna
bere nám dech
děvčata jsou
jak na trnech

Hájíme mír
solidaritét
ukážem vám
že nejsme kriplové

Vojna vojna
armáda šik
jak jeden muž
jak bolševik
Vojna vojna
vypněme hruď
přísahy slib
do smrti drž

Za vyšší cíl
ideologie
nepřítel náš
kdo nebojuje

Vojna vojna
dělostřelci
průzkumníci
hraničníci
Vojna vojna
armádní sbor
hudebníci
zahrajte v boj

Zeleně žít
uniformitét
je falešník
kdo modrou knížku chce

Vojna vojna
to bude věc
bude nás moc
to máme pech
Vojna vojna
bere nám dech
děvčata jsou
jak na trnech

Šílenství

Áááááááááááá
Áááááááááááá

Šílenství
zoufalství
propadlí
ďábelství

Už jsme jednou nohou v hrobě
nedáme to znát na sobě
co by tomu řekli lidi
že se za nás trochu stydí

Áááááááááááá
Áááááááááááá

Rána morová

Přál bych vám prožít ránu morovou
pak míň pevně už byste stáli nad vodou
snad pátý z vás by živý zůstal náhodou
by rozklad těl svých známých zíral pod nohou

Tak to chodí, tak to bejvá
né že nás furt prej přibejvá

Tak užívej, vždyť život věčně netrvá
tvůj milý se za volantem usmívá
co se děje každý řidič nadává
to urvaná tvá hlava provoz zbrzdila

Tak to chodí, tak to bejvá
né že nás furt prej přibejvá

V neděli na dáče dáme lehátka
proč od komára celé tělo otéká
jé bráško – tobě padá maso ze trička
to začala nám válka biologička

Tak to chodí, tak to bejvá
né že nás furt prej přibejvá

V Ženevě je konference mírová
nebojíme se už dneska strašidla
smrt už u nás svoji práci ztratila
to ti řekne všude každá mrtvola

Tak to chodí, tak to bejvá
né že nás furt prej přibejvá

Sádlo

Vepře knedlo zelo sádlo večeře
Nažerem se přežerem se poserem se
Máma na stůl nosí sádlo večeře
Nažerem se přežerem se poserem se
Po večeři táta leží sádlo večeře

Nažerem se přežerem se poserem se
Všichni spí a prdí sádlo večeře
Nažerem se přežerem se poserem se
Vepřo knedlo zelo sádlo

Pivo

Vypijeme hodně piv
propijem rozum dyť to není div
dobráci chtěj nám říci
všichni prej budeme neurotici
dobráci chtěj nám říci
všichni prej budeme neurotici

IQ je jabko červavé
pívo je vskutku záslužné
pívo je oběť dnešního dne
pívo je láska ku pravdě
IQ je jabko červavé

S vážností upijem strachu
dyť jsme se upsali krví rarachu
pití nám chutná více
všichni se sejdeme na klinice
pití nám chutná více
všichni se sejdeme na klinice

IQ je jabko červavé
pívo je vskutku záslužné
pívo je oběť dnešního dne
pívo je láska ku pravdě
IQ je jabko červavé

Dobráci chtěj nám říci
Všichni prej budeme neurotici
Všichni prej budeme neurotici

Půjčka

Svoboda je přítel lidí
kupte si ji staří mladí
dobrovolný pojištění hej
zátylek tučnej
Lacino na půjčku dává
O práci nás neokrádá
je i půjčka nenávratná hej
zátylek tučnej

Rozvážnost se stala cílem
obalený nervy sádlem
jen ne žádný vzrušování hej
nerve sádelnej
Morálka se spletla s kázní
od státu je pobyt v lázních
zajištěný stravování hej
nerve sádelnej

Kultura vám dá co chcete
kam na léto pojedete
volný poukaz je tu ještě hej
rozkrok veselej
Divadla koncerty kina
ruka ruku pevně svírá
láska kvete v každém věku hej
rozkrok veselej hej

Amerika

První vládní klika
první politika
Žida první ruka
To je Amerika
Má největší prsa
kus asijskýho lesa
dolar ten neklesá
nebojí se Rusa

Junejtyd Stejts Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
van tú srí for fajf
van tú srí for fajf

Máme nový plíce
a umělý srdce
samý nový práce
automatizace
Když máš ňáký chtíče

program počítače
bordel u dálnice
perem to do měsíce

Junejtyd Stejts Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
van tú srí for fajf
van tú srí for fajf

Kristus Krišna Ráma
žijou tady s náma
jóga bódhisattva
a Mohamed Alláh
Nový společenství
suprčlověčenství
nový náboženství
žijem v mnohoženství

Junejtyd Stejts Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
Emerikn Emerikn, Jú es ej Emerikn
van tú srí for fajf
van tú srí for fajf

Junejtyd Stejts of Emerika

Leningrad

Když bledý soumrak padne nad Něvou
hmmmmmm
a mládí ohlédne se za milou
hmmmmmm
v čajovně tršou rokenrol

Da každý málčik děvu má
pevně ji v náruči svírá
hraje nám hudba prokletá
jó kéž bys byla nahatá
V čajovně tršou rokenrol
svět s námi tančí a zpívá
vodka to není alkohol
ať žije Sovět union

Tak mějme pochopení soudruzi
vždyť mládí to chce prožít své
snad jsme dnes unaveni po práci
však každý si rád vzpomene
že každý mladý tančit chce

Da každý málčik děvu má
pevně ji v náruči svírá
hraje nám hudba prokletá
jó kéž bys byla nahatá
V čajovně tršou rokenrol
svět s námi tančí a zpívá
vodka to není alkohol
ať žije Sovět union

Kdo nechtěl by naši zemi milovat
zde nikomu nic neschází
U nás má každý právo pracovat
a je prost všech zlých nesnází
mládí je věčně v extázi

Da každý málčik děvu má
pevně ji v náruči svírá
hraje nám hudba prokletá
jó kéž bys byla nahatá
V čajovně tršou rokenrol
svět s námi tančí a zpívá
vodka to není alkohol
ať žije Sovět union

Indie

Nakupujeme
v samoobsluze
zejména
Nakupujeme
za peníze
ze práce

Naše děti budou ze všech nejtlustší
naše děti budou ze všech nejtlustší

Kalorie posiluje
kalorie oživuje

kalorie osvěžuje
kalorie fekálie

Deset kilo masa vepřovýho
deset kilo masa vepřovýho
sa vepřovýho
vepřovýho masa

Pochodujeme
po krámě
do kola
Pochodujeme
za účelem
oběda

Naše děti budou ze všech nejtlustší
naše děti budou ze všech nejtlustší

Kalorie posiluje
kalorie osvěžuje
kalorie uzdravuje
kalorie fekálie

Pracovní tábor

Zní píseň nad pracovním táborem
s ní tíseň nám dala sbohem
písní zní tábor pracovní
písní zní tábor pracovní

Zem duní čím to asi je?
neboj se to národ pracuje
rozkvétá v zemi eR Ó Há
rozkvétá v zemi eR Ó Há

Květ v práci dívka se usměje
oslavena nejenom Marie
eM Dé Žet svátek je všech žen
eM Dé Žet svátek je všech žen

Dech máje láskou vše naplnil
jde průvod všech pracujících sil
První máj dnes vzdáme práci zdar
První máj dnes vzdáme práci zdar

Zář slunce přichází z východu
zvěstujme Západu svobodu
každý má nárok den volna
každý má nárok den volna

Radio

Když přijdu domu z práce
a mám po práci
mně kultury se zachce
nejen chlebem jsem živ
sednu si na židli
pěkně k radiu
zatočím knoflíkem
to já miluju

Na rádijou dobře hrajou, na rádijou
Na rádijou dobře hrajou, na rádijou

Když se ráno vzbudím
vstávat se nechce
k přijímači se stulím
půjdu do práce
se stanicí Praha
dáme rozcvičku
noční chmura padá
a na rtech písničku

Na rádijou dobře hrajou, na rádijou
Na rádijou dobře hrajou, na rádijou

V práci vo přestávce
když máme přestávku
ať mistr chce či nechce
já běžím k dráťáku
bez kouzelnýho proutku
zázrak už je tu
plná dílna tónů
a nám je do skoku

Na rádijou dobře hrajou, na rádijou
Na rádijou dobře hrajou, na rádijou

Když se v noci vzbudím
spát se mi nechce
vůbec se nenudím
rozhlas je přece
v noci se nemá rušit
já neruším
mám sluchátka na uši
v nich všechno slyším

Na rádijou dobře hrajou, na rádijou
Na rádijou dobře hrajou, na rádijou

Když jdu domů z práce
a mám po práci
všichni někam chvátaj
vzdělaný i dělníci
jenom já se loudám
nikam nespěchám
přenosné rádijko
totiž v kapse mám

Na rádijou dobře hrajou, na rádijou
Na rádijou dobře hrajou, na rádijou

Spartakiáda

Kutálí se míč běž radši pryč
nebo tě snad nohy nebolí
Víš co je míč víš snad i víc
máš to asi v hlavě skórový
Fotbalový kluci zdravý
sloužej vlasti to je hotový
obětavý nohy mladý
takovýhle syny chceme mít

Komu se to nelíbí
ať na hřiště nechodí

Na žíněnce ko kotrmelce
krásný pocit býti sportovec
Sportem ku zdraví to je to pravý
to ví skoro každý pitomec
V kouzle pohybu zpocenejch davů
najde každý vlastní zálibu

Hned se chce žít do práce jít
svižně vstávat jen tak po ránu

Komu se to nelíbí
ať neničí nářadí

Spartakiáda to je estráda
je nás tady jako kobylek
tři tisíce žen nechoď čerte sem
tohle bys už dneska neunes
Spartakiáda to já mám ráda
zmocní se mi divná nálada
všichni tleskají v jednom nadšení
celý národ strana i vláda

Komu se to nelíbí
ať tu s námi nesedí

Texty: Svatopluk Karásek[13]

Byl boj

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael,
byl boj na nebi, s drakem zlým, lstivým.
Drak na zem s nebe je svržen,
teď boj na zemi trvá dál.

Michael spolu s anděli, byl boj na nebi,
ďábla s nebe shodili, je boj na zemi,
nezahynul sviňák ten, byl boj na nebi,
ale pad na naši zem, je boj na zemi.

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael,
byl boj na nebi, s drakem zlým, lstivým.
Drak na zem s nebe je svržen,
teď boj na zemi trvá dál.

Mezi dobrem, mezi zlem, je boj na zemi,
a den co den se všichni rvem, je boj na zemi,
v srdcích mužů, v srdcích žen, je boj na zemi,
ten drak musí být přemožen, je boj na zemi.

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael,
byl boj na nebi, s drakem zlým, lstivým.
Drak na zem s nebe je svržen,
teď boj na zemi trvá dál.

Drak to prohrál s Michalem, ten boj na nebi,
prohraje i v srdci tvém, ten boj na zemi,
věz, když tě síly opouští, byl boj na nebi,
s Kristem prohrál na poušti svůj boj na zemi.

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael,
byl boj na nebi, s drakem zlým, lstivým.
Drak na zem s nebe je svržen,
teď boj na zemi trvá dál.

Často musím uznat sám, je boj na zemi,
že ten svůj boj prohrávám, je boj na zemi,
vždyť to zvíře pitomý, je boj na zemi,
ztupilo mi svědomí, je boj na zemi.

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael,
byl boj na nebi, s drakem zlým, lstivým.
Drak na zem s nebe je svržen,
teď boj na zemi trvá dál.

Když Ježíš na tvý straně je, je boj na zemi,
boj s tebou drak prohraje, je boj na zemi,
pak připadnou ti legrační, je boj na zemi,
i jeho svody finanční, je boj na zemi.

Kázání o zkáze Sodomy a Gomory

Vynes Bůh soud: Vyhladím město hříchu,
tu Sodomu, Sodomu i Gomoru.

Nemohu déle zvrácenost lidí snášet,
zničím ohněm to město i lidi v něm.

Bože, meč tvůj v tom městě všechny sejme,
ty zlosyny i ty, co jsou bez viny.

A co když v tom městě je padesát duší moudrých
Bože, ty chceš těch padesát zničit též?

Najdu-li tam padesát spravedlivých,
pro ně ti dím: To město nevyhladím.

Co když, můj Bože, pět lidí chybět bude?
Soud vezmu zpět, když najdu čtyřicet pět.

Co když třicet neb dvacet věrných najdeš?
Já život tam i pro deset zachovám.

Vždyť hrstka bláznů nakazí celý město,
pár statečných spasí město v dobách zlých.

Nenašel Bůh těch potřebnejch deset,
města se vzdal – život z něj odvolal.

I v našem městě hledá Bůh aspoň těch deset.
Nenajde-li – pak je všechno v prdeli.

I got a letter a letter from my mother this mornin'
she said go home, Lord, Lord, Lord, she said go home.

Řekni ďáblovi ne

Řekni ďáblovi ne
ďábel je podvodník a nikoho nevede správně.

Say no to the devil, say no,
say no to the devil, say no,
say no to the devil, say no,
the devil is a deceiver,
he won't treat nobody right,
say no to the devil, say no.

Sejmou ti podobu, sejmou,
sejmou ti podobu, sejmou,
tvář tvou zmažou ti hlínou,
chtěj mít jen masku posmrtnou,
sejmou ti podobu sejmou.

Sejmou tvou bustu, sejmou,
sejmou tvou bustu, sejmou,
čas už hází proti skále
ty tvý hlavy sádrový,
sejmou tvou bustu, sejmou.

Ze zdi tvý obrazy sejmou,
sejmou tvý obrazy, sejmou,
svezou je na velkou louku,
shořej v moři ohnivým,
sejmou tvý obrazy, sejmou.

Pak se pod zdí prázdnou sejdou,
koho teď tak karty sejmou,
teď padlo jim žaludský eso,
tak ho hned do rámu daj,
sejmou nám karty, sejmou.

Sejmou ti otisky, sejmou,
sejmou ti otisky, sejmou,
pak teprve poznáš ďábla,
v hlavě se ti rozsvítí
sejmou ti otisky, sejmou.

Say no to the devil, say no,
say no to the devil, say no,
say no to the devil, say no,
the devil is a deceiver,
he won't treat nobody right,
say no to the devil, say no.

Já jsem ňákej stounavej

Angel rolled the stone away,
angel rolled the stone away,
early on that Easter Sunday morning,
angel rolled the stone away.

Já jsem ňákej stounavej,
já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

A tak šel jsem za farářem,
říkám, máš-li, lék mi dej.
Ty o lásce stále jenom mluvíš,
já nejsem moc hloubavej.

Já jsem ňákej stounavej,
já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

Mám se večer učit řeči
neb číst román klasickej.
Raději si zas prohlížím porno,
z toho já jsem stounavej.

Já jsem ňákej stounavej,
já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

Půl roku loď v lahvi stavím,
lepím špejle, je mi hej.
Včera večer švih jsem lahví vo zem,
holt jsem ňákej stounavej.

Já jsem ňákej stounavej,
já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

V práci se chci zastat pravdy,
pak si řeknu, bacha dej.
Zase držím hubu na špagátě,
pak jsem z toho stounavej.

Při přeskoku švédské bedny
jsem nezvlád můstek pérovej.
Strh jsem madla, bradla, kolovadla.
po dopadu jsem stounavej.

Abych se zavděčil ženě,
používám intim spray,
pomády, mejdla, co žerou kůži,
pak že nejsem stounavej.

Do zrcadla když se dívám,
brr, ten ksicht atypickej.
Takhle už nemůžu mezi lidi,
to chce zákrok plastickej.

Byl u nás na hradě přítel,
von byl s nohou stounavej.
Chemik, prevít, vážil skoro metrák
a byl věčně zbouranej.

Pak jsem zkusil marijánku,
ó, ten kouř byl voňavej.
Nato jsem slup pět loupáků s mlíkem,
já jsem ňákej stounavej.

Já jsem ňákej stounavej,
já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

Angel rolled the stone away,
angel rolled the stone away,
early on that Easter Sunday morning,
angel rolled the stone away.

V nebi je trůn

Plenty good room, plenty good room,
plenty good room in my father's kingdom.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Člověče, chceš být vládcem,
chceš vrýt svůj obraz dnům,
jen seď na zemi, ty blázne,
nesedej na ten trůn.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Neumí člověk vládnout,
zpije se mocí svou,
má pravdu pevně v ruce
radši než nad sebou.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Vládče, co k davům mluvíš,
co kdybys tak jednou ztich,
co kdybys tak jednou poklek
hlavu svou ve dlaních.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Ani král, ani rada moudrých,
ani kněží, ani lid,
jen ten beránek zbitý
je hoden tu moc vzít.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Já pad k jeho nohám,
on za ruku mě zdvih,
řek: Já jsem služebník tvůj
a tvých bratří bezmocných.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Kdo jsou ti krásní lidé,
v šat bílý odění,
lidé, co k trůnu přišli
z velkého soužení?

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Plenty good room, plenty good room,
plenty good room in my father's kingdom.

Vy silní ve víře

Vy silní ve víře,
v Písmu kovaný,
když začnou bít pastýře,
kde jste schovaný?

Tam k místu lebek
sám nese svůj kříž,
a ty se zas krčíš v davu,
zas jen přihlížíš.

Vždyť už fakt nemůže,
jak to můžeš snést,
Šimone, ty z Cyrény,
jdi a pomož nést.

I tam ten, páni kněží,
tak často s ním byl.
„Co blázníš, já toho chlapa
nikdy nespatřil."

Kohout už jen chroptí,
už ztratil svůj hlas,
protože Krista zrazuje
každý, každý z nás.

Vy silní ve víře,
v Písmu kovaný,
když začnou bít pastýře,
kde jste schovaný?

Je lepší na skále život svůj mít

Je lepší na skále svůj život mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Noemu duhou zjevil Bůh, že už ne voda,
příště vzplane vzduch,
je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Boháč, co vyhnal Lazara ven,
ten neměl život svůj na skále postaven,
ten neměl na skále život svůj, pamatuj.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Pilát co soudil tak, jak dav řve,
a pak si umyl ruce své,
ten neměl na skále život svůj, pamatuj.
Soudce, co soudí tak, jak dav řve,
a pak si myje ruce své,
ten na skále nemá život svůj, pamatuj

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Kněz ten, co si dál na mši svou šel,
z příkopu sten jako by neslyšel,
ten na skále neměl život svůj, pamatuj.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Chlap ten, co si to v svým auťáku sral,
stopaře klidně přezíral,
ten na skále neměl život svůj, pamatuj.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Do šutru vyrytý srdce rukou tvou
nejde smejt vodou mejdlovou,
je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.

Je lepší na skále svůj život mít, pamatuj.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Noemu duhou zjevil Bůh, že už ne voda,
příště vzplane vzduch,
je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.

(Refrén této písně je použit z překladu amerického spirituálu z roku 1934)

Proroctví o příchodu Mesiáše

Uváže oslátko
ke kmeni vinnému
k révoví dobrému
oslátko své

Práti bude pak
ve víně roucho své
ve víně rudém
knížecí šat

Ta barva vína
v očích mu zůstane
nad mléko bělejší
zuby jeho

(Podle I. knihy Mojžíšovy, kapitola 49, verš 11, upravil Vratislav Brabenec)

Kázání o svatbě v Káni galilejské

Když Ježíš šel přes tu Judskou zem,
druhům svým věrným řek: Pojďte, jdem,
dnes v Káni je svatba,
bude tam i máti má,
dnes je v Káni svatba, tak tam jdem.

Svatby té veselý ruch a rej
nocí zní přes celou Galilej.
Máti volá na syna:
Zůstali jsme bez vína
a to by byl svatby konec zlej.

V Káni maj šest štoudví kamenejch,
Ježíš dal do každý vodu vlejt.
Voda v kádích zapění,
ve víno se promění,
vína dost, hej správče, nalít dej!

Proč dal víc, než hosti vypít chtěj;
proč dal víc než třeba, znát mi dej,
vždyť já čet u Kalvína,
že pět set litrů vína
šest štoudví má – Bůh jim požehnej!

Podstatný je v pití vína sled,
nejlepší víno se dává hned,
a jak času přibejvá,
to horší se nalejvá;
V Káni maj nejlepší naposled.

V žití tvém přibejvá dalších let,
nečekej nejhorší naposled.
Bůh na sklonku tvého dne
dá ti víno výborné,
výborné víno až naposled.

V žití tvém dnes každá radost tvá
radost tu úplnou předjímá,
v svý smrti jen přejdeš most,
Bůh zavolá: Další host,
novej host k nám vešel na slavnost.

Víno tvé výborné pít mi dej.
říká Bůh: Jen už dnes ochutnej.
Hle, kalich můj oplývá,
v něm čas se ti otvírá,
kalich můj oplývá, přijímej!

Kázání Svatopluka Karáska na Velikonoční neděli v České Lípě 30. 3. 1975[14]

Pozdrav:
Milost Vám a pokoj od toho, kterýž byl, kterýž jest a kterýž přijíti má.

Biblický text, nad kterým se nyní společně zamyslíme, je zapsán v Janově evangeliu v 16. kapitole ve verši 33. a zní takto: *Na světě soužení míti budete, ale věřte, že jsem přemohl svět.*

Scházíme se jako lid boží. Jako lid boží – spolu se všemi, kteří v tomto čase kdekoli na zemi vyznávají: Naším jediným pánem je Bůh života a pouze jemu se klaníme – i spolu se všemi, kteří v tomto čase a kdekoli na světě vyznávají: Naším jediným pánem je Bůh života, ale my se mu neklaníme, odcházíme do stran, splýváme v rozbředlém poli světa a nejsme schopni se zmátořit, vnitřně povstat. Scházíme se jako lid boží spolu se všemi, kteří v tomto čase a kdekoli na zemi vyznávají: Bůh je pánem života – ale reptají proti němu, vyčítají mu nespravedlnosti, rouhají se mu, řvou na něj, zápasí s ním. Spolu se všemi, kteří neobětovali duši svou molochu této doby a neprohlašují bez boje, bez zájmu, v uvolněné póze po dobrém jídle, že Bůh je přelud, hastroš zašlých dob a že nyní je člověk pánem života a smrti.

Spoluvytváříme společenství lidu božího v tomto čase. Spoluvytváříme lid boží – dávný Izrael – skrze Krista, který dal možnost všemu lidu účastnit se slávy a ponížení lidu božího. Prožíváme velikonoce – budem slavit Večeři Páně, připomeňme si, jak se na tomto světě ustavil lid boží, a porovnejme tento základ a naši dnešní situaci. Na počátku vztahu mezi Bohem a lidem této země je, dle svědectví Bible, jednající Bůh, vystupující ze skrytu. Praotcové si vytvářejí Boha, ale v hrůze se s ním setkávají tam, kde netuší. „Jasně vidím trápení mého lidu, který je v Egyptě, chci jej vysvobodit – vyvedu jej z poroby do země dobré a prostranné. Ty, Mojžíši, vyvedeš můj lid – neboj se, budu s tebou. Takto díš synům Izraelským – JSEM – poslal mne k vám." Mojžíš přichází k lidu se zvěstí: „Bůh potkal se s námi – proto jděme přes poušť do země, kterou nám dá." „A uvěřil lid, když uslyšel, že navštívil Bůh syny Izraelské. A skloniv se, poklonu učinil."

Zde začíná všechno, zde začíná lid boží – Izrael – církev. Nepoznatelný Bůh – JSEM – jedná a vyzývá a lid v Něm vírou rozpoznává skutečnou sílu pro svůj skutečný život. Toto společenství – jen a jen víry – činí něco děsného. Vychází ze zajištěné nesvobody do neznáma – z Egypta na poušť. Zde se ustavuje lid boží, kde JSEM život zaslibuje, a lidé věří a odvažují se k činu vyjíti. Bez důkazů, bez jistoty, bez zásob – skrz neznámou poušť do neznámé země. Z hlediska normálního života – z hlediska reálného života – je to šílenství. Tisíce lidí – bez vody, bez jídla, bez organizace má jít neznámo kudy, neznámo kam – to má charakter masové sebevraždy. Neznámý Bůh zaslíbil – lid uvěřil a vychází na poušť – vše je na ostří meče: buď Bůh skutečně mluvil a skutečně je – pak lid dojde – anebo jde o fikci, o sebeklam zotročených, kteří již nemohou snášet porobu – pak zahynou. Zatím co jedni neuvěřili a zůstali v Egyptě, jiní uvěřili a šli. Izrael není národ, rasa – je to lid víry, lid, který se odvážil vyjít na poušť za příslibem Boha, kterému uvěřil. A tak je předobrazem všech duchovních společenství.

Lid boží vychází na svou věčnou pouť, pochod šílené víry? – nebo pochod smrti? – nikdo předem neví, ale mnozí věří, že JSEM, že Bůh života jedná a nenechá zahynout. „Souženi

jsou Izraelští, sevřela je poušť, báli se velmi a volali k Hospodinu." Tváří k poušti spatřovali slávu Boha – tváří k poušti nacházeli vše. Tak se ustavil lid víry a my, dnešní lid víry, máme být potomci tohoto lidu. Žijeme v době reálných předpokladů a odhadů a i uprostřed lidu božího je zoufalá nouze o činy víry – o činy, které se dovedou spolehnout na toho, ve kterého opravdu věříme. S tímto světem reálných předpokladů splývá i dnešní lid boží. Kdo se dnes odváží činu, který je motivován pouze vírou, že Bůh je pánem a své sliby nezruší, která z církví a kdo z nás osobně vyjde z domu služby do nezajištěné pouště dnešního života? Vedení naší církve i jiných dnešních církví se za každou cenu drží podpěry – za každou cenu, pravím – se drží jistoty, právě ze strachu z nezajištěnosti, ze strachu, že by se dnešní lid víry rozplynul v moři tohoto světa a zanikl by nebýt kostelů, nebýt farářů, nebýt organizace, státních příspěvků, kanceláří – zkrátka instituce. Strach z pouště, strach ze slabé víry věřících, to dává vítězit reálným předpokladům. Dnešní lid víry žije v porobě a bojí se vyjít, bojí se plně spolehnout na živého Boha, na Krista – nedůvěřuje. I každý z nás, i my jednotlivci se bojíme a jsme svázáni pouty tohoto světa, i my jednotlivci žijeme v porobě, neodvažujeme lišit se, vyjít na poušť, abychom právě tváří k poušti spatřili slávu Hospodina. Ježíš řekl: „Na světě soužení míti budete, ale věřte, já jsem přemohl svět." A my, kristovci, se vyhýbáme soužení právě jako čert kříži. Zatím se ani nejedná o pravé soužení, jde jen o drobná souženíčka – horší postavení – rozlít si to u těch, kdo rozhodují. Bojíme se nejen pouště – nejen velkých soužení – položit život, být vězněn, ale bojíme se horšího zaměstnání – horšího bytu – nižšího příjmu. Na tomto místě bych vám rád přečetl text písně od Pavla Zajíčka:

Svatej Pavel
celej život stíhán,
svatý Štěpán
ukamenován,
Jan Křtitel
sťat,
Ježíš
ukřižován.
Seká nám někdo do hlavy?
Jseš snad hříčkou popravy?
Máš nedostatek potravy?
Bořej se ti kostí základy?
Osnují proti tobě úklady?
Mlátí tě někdo šutrem do brady?
Čeho se tedy bojíš?
Však ty víš,
jseš zbabělej živočich,
hlavně, že jseš prasácky dobře veleživ.
Svatej Pavel
celej život stíhán,
svatej Štěpán
ukamenován,
Jan Křtitel
sťat,
Ježíš
ukřižován.

Mizerní jsme vyznavači Ukřižovaného – nedůstojně se vyhýbáme i těm nejmenším obtížím.

Jistě víte, že mně nejde o to tepat, kritizovat – ubližovat. Vše, co říkám, beru na sebe, na svou rodinu, na své přátele. Mám za to, že žijeme v době, kdy už nepůjde žít na dvě strany. Být slušný občan, nemít potíže, mlčet a kývat i proti svému svědomí, a na druhé straně být slušný křesťan, jít si v novém zimníku poslechnout kázání a po neděli se nezávazně ztratit v proudu. Dle mého názoru přichází doba tříbení, doba rozhodnutí a vyjití. Izrael znal takové chvíle: Jozue říká lidu „Rozhodněte se nyní, komu dále chcete sloužit, zda Bohu, který nás až doposud vedl, anebo bohům této nové země." I Ježíš se ptá učedníků, když přichází do tuhého: „Chcete také odejít?" Kdo z nás v této době řekne Kristu své ano, musí se vnitřně připravit, že bude mít soužení – bez toho to asi nepůjde.

Ještě je tu jeden rys původního lidu božího, který je pro nás významný. Bůh se zjevuje svému lidu jako ten, který zachraňuje, který vyvádí. A lid mu slouží tím, že mu věří, že se rozhoduje, že jej následuje. Tak vzniká smlouva. Ale lid hned po uzavření smlouvy smlouvu porušuje. Izrael na poušti reptá proti Bohu, staví si zlaté tele a klaní se mu – lid boží nedodržuje slib, že bude věrný Bohu, který ho zachránil. Naše duchovní dějiny popisují, jak stále lidé porušují smlouvu s Bohem a jak Bůh stále obnovuje smlouvu. Duchovní dějiny nevěrného lidu, který spolužije s věrným Bohem milosti. Je tu budoucnost pro ty, kterým se nedaří býti věrnými.

Příchod Krista – jako nová smlouva v jeho krvi, jako znovu podávaná ruka Boží. Říkáme si lid nové smlouvy a jsme jím, i když selháváme, ale až tam, kde si uvědomujeme své selhání, mobilizujeme v sobě síly k nápravě, když nezlhostejníme k nabízené milosti.

Lid nové smlouvy není ohraničený ničím vnějším. Je ohraničený pouze vnitřním zaujetím – vírou, nasazením, následováním.

Ježíš ve svém podobenství o svatbě ukazuje na naše nebezpečí. Na nebezpečí pozvaných, kteří zklamali. Bůh chce mít na této zemi a v tomto čase svůj lid. Lid, který nežije z danosti, ze zvyků, ale odvažuje se třeba zdánlivě nereálných, bláznivých činů víry. Jestliže pozvaní zklamou, pak služebník Pána má vyjít do ulic, na rynky, mezi ploty, a pozvat chudé a chromé a kulhavé. Místo urozených méně urozené. Lid nové smlouvy bude žít na této zemi. Bude mít na světě soužení a bude mít moc přemáhat tento svět. Jde jen o to, kdo z nás přijme pozvání, kdo z nás vydrží, kdo přijme toto soužení a kdo odpadne a splyne s tímto světem, odumře Bohu i jeho milosti. Kéž nám Bůh dává sílu – nám jednotlivcům i celému společenství lidu božího této doby – k velkým činům víry.

Amen.

Recenze[15]

K textům písniček E. Bondyho, P. Zajíčka, S. Karáska a K. Soukupa

[Posuzované práce...][16]

[Přemysl Blažíček]

Posuzované práce jsou texty písniček, které jsem neslyšel a jejichž hudební složka mi není známa. Přesto lze danou literární část (která z hlediska uměleckého bývá u písniček částí méně významnou) posuzovat samostatně. Životní pocit, který je tu ztělesněn, lze dokonce vřadit do určité tradice vytvořené tzv. vysokou poezií. Mám na mysli tradici započatou a zároveň nejvýrazněji představovanou generací na počátku století, k níž patřili mimo jiné básník František Gellner a prozaik Jaroslav Hašek. Až do začátku století byl spisovatel navzdory často nuznému hmotnému postavení ctěným mluvčím národa; Hašek, Gellner a řada jejich literárních druhů se však octli mimo společnost a v ostrém odporu k jejím uznávaným hodnotám. Navenek žili život hospodských povalečů a jejich tvorba nebyla zpočátku vážnou kritikou vůbec pokládána za umění. Pro nás je tu zajímavá především poezie Gellnerova. Jednak tím, že se za jejím okázalým cynismem skrývá hluboce zraněný cit, a zároveň tím, že Gellner často své básně psal na intonaci šansonů a kupletů a že naopak z některých jeho básní se staly pijácké písně.

Nechci srovnávat uměleckou hodnotu Gellnerovy poezie s posuzovanými texty, ale nejprve pouze označit, že také tyto texty mohou a musí být posuzovány především jako umělecké dílo. O uměleckém záměru těchto textů svědčí především to, že – místo aby byly pouze praktickým sdělením – chtějí (s různým zdarem ovšem) vyjádřit celkový životní postoj a že navození tohoto postoje se podřizuje celá jejich výstavba. Ačkoliv je textům vytýkána nemorálnost, jejich hlavní jednotící pouto tvoří výrazný etický, mravní postoj. Některé texty zabíhají až do moralizování. Mravní zaměření textů má kritický ráz. Ve výtce, že tyto texty vyjadřují neúctu ke společnosti, by slovo „společnost“ mohlo být chápáno trojím způsobem. Nejprve jako společenské zřízení. V tomto smyslu se proti společnosti nestaví ani jeden z předložených textů. Nebo slovem „společnost“ může být míněn daný stav společnosti, způsob, jakým lidé žijí, a mentalita, kterou se přitom řídí. V takovém smyslu posuzované texty skutečně útočí na životní stereotypy, lhostejnost, sobecké opatrnictví atd., tedy na mentalitu, která bývá nejčastěji shrnována pod široký pojem maloměšťáctví. Tato mentalita nejenže není projevem společenského zřízení, ve kterém žijeme, ale zůstává naopak s postuláty socialismu v nejpříkřejším rozporu. Proto je také v našich sdělovacích prostředcích kritizována. Lze posuzovat různě to, jaké projevy maloměšťáctví a jakým způsobem je posuzované texty napadají. Nelze však nevidět, že tímto směrem míří jejich kritický patos. Konečně, za třetí, může výtka o neúctě ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami mít na mysli morálku společnosti v užším slova smyslu: to, co se v slušné společnosti smí dělat a říkat a co nikoliv. Tak je výtka zřejmě míněna, jak vyplývá z upřesnění v soustavném opakování a zdůrazňování vulgárních výrazů.

Zde je třeba se vrátit znovu ke Gellnerovi a Haškovi. To, s čím se rozešli výrazněji než někteří jejich předchůdci a současníci, nebyl jen daný stav společnosti a jeho morální zásady, ale metafyzický základ evropské civilizace s jeho idealismem. Výrazněji než pro jejich předchůdce

pro ně člověk nebyl duší jakoby náhodně přebývající v těle, ale bytostí tělesnou. Ve svém demaskování pokrytectví přiváděli ke slovu lidskou tělesnost i v jejích bezprostředních zájmech, potřebách, radostech a svízelích. Realizuje se tu samozřejmě jen jedna z možností umělecké literatury, která i u Haška a Gellnera představuje pouze jeden moment celého jejich díla. Překračování běžných mravních norem není samo o sobě žádným argumentem pro umění, není však argumentem ani proti němu. Co pobuřovalo mnohé současníky na Haškovi a Gellnerovi, to po více než půl století vývoje moderní literatury a oslabení některých tabu křesťanské morálky už dnes nepobuřuje. Vezměme však z našich textů ty, u nichž jako autor je označen Egon Bondy. Mají mezi ostatními texty do určité míry výjimečné postavení. Jsou nejucelenější, více méně prosty oné etické polemičnosti, a přitom ony nejspíše by se mohly nelibě dotknout nejen úzkoprsého maloměšťáka, ale také běžného čtenáře, který není dobře obeznámen s moderní poezií a je veden školskými etickými měřítky. Zároveň tyto texty ukazují, že nezáleží především na jednotlivých slovech. Nejodvážnější je tu text nazvaný „Zácpa“, jmenovaný též obžalobou, a přesto v něm není ani jeden vulgární výraz, pouze popsán určitý fyziologický stav. Je to text opravdu drastický, avšak zvláště konfrontace s ostatními autorovými texty odhaluje, že nejde o drastičnost samoúčelnou, a rozhodně ne o lascivnost, která naopak většinou vystupuje v líbivé podobě. Bondyho texty dávají nahlédnout do banální intimity lidského života v té rovině, v níž od sebe nelze odloučit např. na veřejnosti sice obvykle nepřiznávané, a přesto tíživě reálné potíže stárnoucího těla, a např. na veřejnosti sice obvykle nepřiznávané, neokázalé, a přece hluboce prožívané citové pouto s celoživotní družkou. Estetický účinek tu bývá založen především na kontrastní jednotě pádně jednoduchých formulací hovorového jazyka s bohatým, výrazným rýmem. „Zácpa“ ovšem nepatří k Bondyho pracím nejzdařilejším. Nepatří k nim ani „Podivuhodný mandarin“, též uvedený obžalobou, neboť tento text je odlikou poezie Vítězslava Nezvala. Jestliže si lze představit, že např. Haškovy *Osudy dobrého vojáka Švejka* by se mohly i se svými vulgarismy stát školní četbou, rozhodně to nelze říci o řadě Nezvalových básní, jejichž erotismus představuje jeden z projevů oné protimetafyzické orientace moderní poezie.

V textech Svatopluka Karáska a Karla Soukupa nalézáme vulgarismy zcela výjimečně, relativně nejvíce je jich v textech Pavla Zajíčka. Chceme-li však tato jednotlivá slova hodnotit v tom, co znamenají, musíme je chápat v jejich kontextu. V daném případě vytváří významový kontext ono mravní rozjitření, a jemu slouží – lépe či hůře – i vulgarismy. Neboť např. v textu „Utopenec“, zmíněném obžalobou, jsou vulgarismy výrazem bezohledně upřímné zpovědi ve chvílích bezradnosti. Tento text je přes některá hluchá místa esteticky účinnější než pouze řečnický patos několika jiných autorových textů bez vulgarismů. Samozřejmě, je v tom kus melodického gesta a místy i siláctví, které výraz raději předimenzuje, než aby ho nedotáhlo. Těžko však předpokládat, že by posluchače pozvané k poslechu písní demoralizovalo několik slov, kterých oni sami používají a která právě proto se do textů dostala. Je možno přít se o to, zda tato slova patří do básnických textů: vedle básníků, kteří se jich nebáli, jsou jiní, kteří by jich rozhodně ve svých dílech neužili. To však právě je otázka, která nutně respektuje, že text uměleckého díla (třebas jakkoliv nedokonalého a třebas by to byl pouhý pokus o ně) je posuzován z hlediska toho, čím chce být. Je to tedy otázka, která patří na jiné forum, než je toto.

[Texty Svatopluka Karáska a Pavla Zajíčka...]

[Miroslav Červenka][17]

Texty Svatopluka Karáska a Pavla Zajíčka nejsou ani prvním, ani posledním případem překročení „hranic literatury". Připomeňme si třeba Baudelaira nebo Rimbauda, dva z největších básníků 19. století, kteří se také nevešli do rámce „obecně uznávané" literární konvence. Nebo umělecké avantgardy 20. století, nebo dokonce i realismus, pro který rozbil Courbet svůj stan za branou oficiálního výtvarného salonu, kam neměl přístup.

Všechna tato „překročení hranic" byla tehdy pociťována jako provokativní. A nejen buržoa, nejen reakcionář, ale často i obyčejný člověk z ulice cítili se jimi uraženi. Podezření, že jsou tu zneuctívány nejen umění, ale základní hodnoty vůbec, bylo téměř obecné. Teprve čas, teprve historie rozpoznaly v těchto případech podstatu, jíž byl pravý opak znesvěcení. Že tu šlo vlastně o zživotnění hodnot, o jejich vysvobození z konvenčních kontextů, o jejich očištění od znesvěcující, a proto tak brutálně ironizované fráze, je dnes už všeobecně známo.

Nejde však o srovnání S. Karáska ani P. Zajíčka s Baudelairem či Rimbaudem. Historická reminiscence nám může jen pomoci vymezit typ jejich „provokativního" literárního projevu.

Oba překračují literární konvenci (onu specifickou a nutnou konvenci, v níž literatura stabilizuje fáze svého neustálého pohybu) především svým jazykem, v němž sestoupili až k „pokleslému" slangu putyk a polosvěta (Múza v hospodě – zní charakteristický termín R. Ponchona, kterého tak rád překládal František Hrubín). Zkušený čtenář či posluchač však v tomto „pokleslém jazyku" snadno rozpozná nikoli autentickou řeč polosvěta, ale zřetelnou literární stylizaci intelektuála.

I to je příznačné. Jen intelektuál rozráží krunýř svého úzce vymezeného světa tak radikálně. „IQ je jabko červavé, pivo je láska ku pravdě...," zaznamenává tento akt metafora v textu Charlieho Soukupa, dalšího ze spřízněných písničkářů.

Začněme tedy odtud. S pokusem o charakteristiku sebestylizace Pavla Zajíčka, jak nám ji odhalují jazyk, poetika, metaforická gesta jeho textů (i textů jeho přátel).

„Pivo je láska ku pravdě" zní tady jedno z typických *gest*, a je třeba podtrhnout právě tento termín. Je to poetické *gesto* se vším všudy. Jen naivní pozorovatel by si mohl myslet, že zpěvák nalézá smysl svého života v excitaci nápojem, o němž jeho přítel Pavel Zajíček zcela prozaicky vypovídá: „piju deset piv, je mně špatně z nich..." (Utopenec). Pivo jako metafora a pití piva jako gesto poetické sebestylizace – to je však něco jiného. Znamená, že já intelektuál sestupuji do hospody, protože se tu setkávám se světem, který neintelektualizuje, který je prostý a jednoznačný ve svých postojích, zatímco já „topím se ve sračkách svýho přemejšlení..." (Utopenec). I ty vulgarismy a vulgární slova jsou součástí radikálního gesta, které má oddělit intelektuála od vlastní intelektuálské bezmoci, ale i od všeho, co je mu protivné a čím nechce žít. Sprosté slovo v literárním kontextu může být někdy jenom schválnost, laciný efekt, v oněch případech, kdy spisovné slovo je už neúčinné, je to nezbytnost. U Pavla Zajíčka sprostá slova vlastně jen zesilují autorovu opravdovou a nestylizovanou zlobu na „kanál fetišismu", kde se zaměňuje podstata za modlu peněz, majetku atd., na „chameleony", kteří odhodili svůj charakter, na způsob, jímž žijí ti, kteří „hlavně, že jsou prasácky veleživi" a na ničem jiném jim už nezáleží.

Jsou to už téměř „tradiční“ cíle hněvu všech kritiků měšťáctví od Bérangera až po Majakovského. Ani čeští klasikové nemluvili o podobných žumpách vybraněji, i když za časů Karla Havlíčka Borovského se řízná slova nahrazovala tečkami.

Pavel Zajíček však stejně krutým posměchem ironizuje i sám sebe, především bezmocnost svého intelektualismu, jejž bičuje v jedné z příznačných litanií metaforou „papírový absolutno“. Úporná ironie a sebeironie mohla by snadno vyústit v cynický nihilismus a v sebeodsouzení, sice radikální, ale nakonec malodušné. V „Degeneraci“ je už mu Zajíček velmi nablízku. Naštěstí se však zavčas vykupuje patosem veliké a úpěnlivé touhy po autentickém, prostě žitém lidství, které počíná v prostém poznání: „vím, že život není zrůda“. Sloučit se s tímto životem nelze však snadno, je to možné jen „explozí přemejšlení“, „výbuchy soucítění“, tedy maximálně aktivním způsobem. A tady se okruh uzavírá: „výbuchy soucítění“ jsou i východiska a zároveň také synonyma hudby a zpěvu, v nichž Pavel Zajíček a jeho přátelé nalézají pro sebe možnost autentického, nezkomoleného života. „Exploze přemejšlení, výbuchy soucítění“ jsou však také superpatetická gesta, která nám mohou dokreslit důvody, proč pro své texty volil způsob tak expresivní, poetiku mimo konvenční literární jazyk, mimiku, která zachází za „slušné způsoby“.

Jsou-li nám tyto „slušné způsoby“ nade vše, pak se nám Zajíček bude jevit jako obyčejný hulvát, dokážeme-li však vnímat jemné procesy pod povrchem slov, pak v něm snadno rozpoznáme citlivku s duší až hystericky ženskou. Básníka, který nás v textech, jako jsou „Živý a neživý“ nebo „Noví bojovníci“ (jen zlovůle by tuto parafrázi dělnické písně mohla posuzovat jako banální karikaturu), vyzývá dokonce ke sbratření. Stylizace a sebestylizace, jejíž zdroje leží „za hranicemi“ literatury, má tedy u Pavla Zajíčka zcela logické důvody. V jeho textech vznikl sice kuriózní, ale životný literární tvar, jemuž nelze upřít právo na existenci jen proto, že se vymyká konvenčním kritériím.

Karáskovy parafráze spirituálů jsou vedle veršů P. Zajíčka relativně konvenčnější. Text černošského spirituálu je už dávno součástí „vážné“ literatury. Dávno už ho nepociťujeme jako „pokleslý“ žánr, jako „vulgární“ litanii. Zvláště v českém prostředí, kde doposud existuje jen v podobě „způsobného“ literárního překladu.

Aby vznikla skutečně adekvátní parafráze původního spirituálu, bylo nutno sestoupit znovu dolů k původním zdrojům, zživotnit jako v „černém zpěvu“ biblické motivy konkrétní skutečnosti a literární jazyk slangem ulice. Tyto podmínky splnil Svatopluk Karásek ve svých českých spirituálech až překvapivě snadno. Podařilo se mu dokonce na základě eufonické podoby vyladit některé refrény v souzvuku s originálem. A zní to velmi účinně: „The angel rolled the stone away...“ „Já jsem ňákej stounavej...“

Karásek je věřící křesťan, dokonce kněz. Proto i jeho spirituály mají naléhavost vyznání víry, která nízké povyšuje, mocné ponižuje a vše srovnává před tváří nejvyšší spravedlnosti Boží. Karáskova zpěvná kázání připomínají sv. Františka z Assisi, heretiky a samosebou a především kazatele z dřevěných kostelů amerického jihu, tedy všechny ty, kteří sestupovali až dolů k nejchudším, nejponíženějším, nejmenším z nejmenších. Takový „sestup“ byl vždycky provázen i „sestupem“ jazykovým, k „vulgární“ italštině, k „vulgární“ americtině. Není tedy divu, že i Karásek pronáší svá kázání jazykem šupáků.

A je podivuhodné, jak právě díky tomuto jazyku znějí i prastaré biblické fráze neuvěřitelně živě, prastaré příběhy a podobenství reálně. Nejpodivuhodnější však je, že Karáskův slang vlastně znění spirituálu povyšuje, dodává mu nečekaný patos, naléhavost, opravdovost.

Vulgární slova (např. ono „v prdeli“ v pointě zpěvu o hledání spravedlivých) neznějí už v kontextu sprostě. Jsou jednoduše nezbytná a jedině účinná právě na nejvypjatějších místech, kde by spisovné slovo znělo slabě a falešně. I Karáskovy spirituály jsou vlastně „výbuchy soucítění“ a při maximálním soucítění přejímá básník slovník těch, ke kterým mluví. Nechce-li je zapřít, nechce-li se od nich oddělit hradbou, a jazyk dokáže být často tou nejtvrdší zdí, musí být důsledný až do té „prdele“. Kdyby to byla jenom schválnost, kdyby to byla jenom hrubost, zničilo by toto jediné slovo naráz vše, co chtěl básník svým posluchačům říci. Proměnil by se v pouhého přihlouplého mima, který se podbízí. Karásek však i toto slovo dokázal proměnit v naléhavý výkřik, a byl tedy práv ho použít. Je to příklad jazykové logiky a důslednosti, jaké nalézáme v každém slovesném díle, které má řád. A Karáskovy spirituály takový řád mají.

[Písňové texty…]

[Jan Lopatka][18]

Písňové texty zhudebňované skupinami Plastic People a DG 307 a texty sólových zpěváků a hudebních interpretů Svatopluka Karáska a Karla Soukupa vyvolávají jistě právem řadu otázek o literárních souvislostech, především:

– o jaký typ tvorby jde, jak je zařaditelná v kontextu literárního vývoje a historie písňových textů;

– jakých tzv. poetických prostředků používá.

Při odděleném posuzování textu vokálních skladeb je třeba především vědět, že (s výjimkou textů zhudebňovaných skupinou Plastic People, které jsou od začátku 50. let v českém literárním povědomí všeobecně známou součástí české poezie) jde o texty přímo určené k zhudebnění a samotný literární pohled je tím nutně jen dílčí.

Texty zhudebňované skupinou Plastic People navazují na dobrou tradici české poezie 20. století především tím, že přehodnocují poetický vývoj v období jeho zbytnělosti, vrací se od metaforického k přímému vyjadřování, zesměšňují prázdné literární tvary. Ozdravují tím stav, kdy se vnitřní pohyb jedné – převládající – linie poetického vývoje dostal do situace, kdy vytváří jen prázdné variace v rámci neformulované dohodnuté hry, bez vztahu k okolnímu světu. Kromě přímého apelujícího výrazu je pro tyto texty Plastic People příznačné nové využití zpěvných forem lidové poezie, především městského folkloru, říkadel, žertů, záměrných diskrepancí mezi vnějším tvarem a „nepoetickým" materiálem (např. v básni „Zácpa" – „nářková" monumentální forma, neočekávaně příslušná k análnímu obsahu, přičemž účinek je potencován tím, že vlastně nejde ani v tom, co už bylo takto nepoeticky otevřeno, o žádné velké neštěstí).

S texty zhudebněnými skupinou Plastic People jsou texty skupiny DG 307 spojeny především snahou o přímé vyjádření, potlačení metaforičnosti, drsnější odpoetizovaný výraz. Jiná už je morfologie textů – je na nich zjevné, že jsou tvarově koncipovány pro vokální produkci, a to notabene pro specifický druh produkce, kdy jsou texty výrazně napolo odříkávány tak, aby vynikla jejich apelativní úloha. Apelativní záměr je základem tvorby DG 307. Je namířen proti stejným úkazům jako výrazově mírnější, povlovněji plynoucí písničky Karla Soukupa (ostatně oba autoři se liší jen poetickou dispozicí – autor DG 307 je zásadní, patetický, Karel Soukup zpívá své protesty s lehkou, veselou ironickou distancí –, ze zásadního hlediska je možno o nich pojednat úhrnem), proti jevům, které můžeme globálně shrnout pod označení konzumní společnost, s jejími atributy lhostejnosti, cynismu, absence duchovního života.

Před více než půl staletím oslavil František Gellner svůj rodný kraj verši:

Můj rodný kraj! Chci v duši vtěsnat
požitek turisty a dost.
Vzpomínat hnusno Dobře je snad,
že k srdci mému nepřirost.

Láskou jej nezdravím, leč smíchem. –
Mně vstříc po žluté silnici

jde měšťák s naduřelým břichem
se svojí tlustou samicí.

Dost možná: Zde se narodili
a žili v tupém štěstí svém.
Několik bytů zalidnili
života schopným potomstvem.

A až kdys naplní svá léta,
pak spát zde budou v pokoji
a ještě vděčně ten kout světa
svou vlastní mrchou pohnojí.

(František Gellner: Pozdrav rodnému kraji,
citováno z publikace *Z díla Františka Gellnera*, ČS, Praha 1952)

Vlastnosti objektu této básně se dost shodují s předměty apelů DG 307 a písní Soukupových. Jaký je vlastně předmět tohoto mimořádného poetického zájmu? Je to člověk bez vlastností, tedy bez vlastností lidských, takové je upřímné dobrozdání autorů. Jaké vlastnosti pak mohou zbýt tomuto „muži bez vlastností"? (Známe ho ostatně v optickém náhledu trochu blíže i z některých Formanových filmů.) Jsou to atributy biologické, funkce biologicky reprodukční, celý komplex eroticko-anální motivace životního pohybu. Takto lze letmým opisem formulovat jev lhostejného konzumního měšťáctví, které je předmětem negativního mravního apelu obou autorů. Jak toho před cca sedmdesáti lety, tak textaře DG 307 i Karla Soukupa.*) Předmět tohoto esteticko-mravního útoku, tedy soudobý maloměšťák, funguje z hlediska eroticko-análního jistě víceméně stejně jako každý průměrný člověk – může se namítnout, proč tedy o tom hovořit? Proto, a v tom je přesvědčivé stanovisko obou typů autorů, tedy Gellnera na jedné a textaře DG 307 a Karla Soukupa na druhé straně, tolik si jinak vnějškově vzdálených, že předmět tohoto apelu žije *pouze* takto. Jeho fyziologičnost není ani tou ozdravující ambivalentní funkcí související s celkovým komplexním a neukončeným pojetím života v přesahujících aspektech znovuzrození, o níž hovoří sovětský literární vědec M. M. Bachtin v u nás nedávno vydaném díle *François Rabelais a lidová kultura středověku a renesance* (Praha, Odeon 1975, 412 str.).

I z hlediska vlastního imanentního vývoje literárních forem najdeme tu určitě historické analogie. Roman Jakobson ve studii „Co je poezie" (sborník *Teória literatury*, vyd. Trnava 1941) píše v souvislosti s poetickými hříčkami Vítězslava Nezvala:

Tyto dětinské hračky jsou jedním z úseků velké jednotné fronty, namířené proti fetišismu slova. Druhá polovina 19. století byla dobou prudké inflace jazykových znaků. Nebylo by těžké odůvodnit tuto tezi[19] *sociologicky. Nejtypičtější kulturní projevy této doby nese snaha zastřít stůj co stůj tuto inflaci a všemi prostředky zvýšit důvěru k papírovému slovu* (cit. dílo, str. 178).

*) Mějme přitom stále na mysli, že tento Gellnerův člověk postavil města, nádraží, silnice, byl subjektem technické revoluce, tvůrcem materiálního světa 19. století, který nás dodnes obklopuje a docela bezporuchově funguje.

Bezděčná poetická činnost Gellnerova, Macharova a posléze i Sovova znamenala – de facto, možná zpočátku bez přímé reflexe autorů – něco velmi podstatného v první etapě rozbití fetišismu slova, zformovaného a zbytnělého parnasistním veršem. Je v tom příznačná historická analogie s texty, které jsou předmětem našeho momentálního zájmu.

Znovu zde připomínám, že literární pohled nutně pomíjí celkovější souvislosti písňových textů s kulturou dvacátého století, ať již jde o Proletkult, E. F. Buriana apod. z domácí tradice nebo afro-americký jazzový projev, beat-rock či protestsongovou tvorbu v kontextu nadnárodním. Tím spíš je třeba zdůraznit, že i tento parciální literární pohled tu může zjistit daleko hlubší souvislost, než se běžně laicky zdá, stejně jako u každého nového výrazového jevu.

Písňové texty Svatopluka Karáska se podstatně vymykají tomu typu tvorby, který představují tři předchozí autoři. Typ Karáskova autorství se ovšem v dobrém slova smyslu vymyká i české poezii posledních desetiletí. Jde o šťastný případ spontánního talentu dobré míry, dobrého poměru milých a nutkavě zapamatovatelných poetických nápadů ve službě naléhavě oslovující morální výzvy. Spojení spontánní poetické dispozice s dobrým kladným osobním životním zázemím je zde natolik významné, že inspiruje podstatnější otázky o smyslu a původu autorské tvorby v tzv. moderním světě, kde se daleko častěji setkáváme s tvorbou, za kterou je placena daň ve formě nesouladu, ztráty, a přitom stále přítomného hledání shody s celkovějším životním konceptem. Se spíše tušenou někdejší identitou tvorby a pozitivního životního plánu. Karáskova aktualizace evangelické zvěsti není přitom objevná jen v zemi a prostředí, kde je tato mravní kultura a tradice násilím potlačována. Otázka zla jako momentální a vždy aktuální absence dobra ve světě, a tedy i otázka boje s ďáblem jako s denně se takto proměňujícím principem zla, je stejně aktuální pro svět, v kterém by mohly tyto věci lehce zbytnět jako součást liturgie, kterou je možno bez problému absolvovat a pak v běžné obstarávací schizofrenii sloužit principu, který si sám o sobě myslí, že nepodléhá těmto mravním imperativům.

Zůstává otázka tzv. neslušných výrazů, vulgarismů, jejich funkce a frekvence. Jde o výrazy z oblasti anální a erotické. Všeobecně se s nimi v literatuře setkáváme v dvojím použití – jako charakterizační prostředek v realisticko-naturalistickém písemnictví nebo jako hodnotící stylizační prostředek (a to je vesměs případ přítomných textů), jako zesílení v případě, kde nestačí běžný gramatický zápor. M. M. Bachtin v citovaném díle formuluje a dokazuje původ těchto výrazů v lidové smíchové kultuře středověkého světa a formuluje i jejich transcendenci do současnosti tak, že existují ve *„familiární mluvě u všech národů. Doznívá v nich ovšem ještě velmi vzdálený zvuk jejich dávného světonázorového smyslu, slabý pocit někdejší pouliční volnosti, vždyť právě tím je možno objasnit jejich úpornou životnost a jejich rozšíření“* (cit. dílo, str. 121). Otázka, co se smí a co ne v literárním díle, jaká slova z běžné slovní zásoby národního jazyka do psaného či jinak šířeného textu patří či ne, není nová. Jejím základem je nechuť k výraznému, prudce oslovujícímu, obvykle v dosavadním kontextu novému literárnímu tvaru, estetický odpor vyjádřený obvykle soudem mravním, který se vždy zdá vnějškově průkaznější, ne-li dokonce nějakým ještě dalším soudem.

Mne oslní zahrada uprostřed věty
anebo latrína
nezáleží na tom
již nerozeznám jevy podle půvabu nebo ošklivosti,
kterou jste jim přiřkli,

je stanovisko národního umělce Vítězslava Nezvala. Je to jeden z nepřehledného množství dokladů způsobu, jakým si zhruba od postparnasistního období umělecká tvorba v míře větší než kdy předtím reklamuje právo na neohraničenost námětové a výrazové oblasti, na odbourání jakýchkoli tabu.

Vyvozovat z vkusu praktické konvence je vždy velmi ošidné. Sám národní jazyk dává k užití výrazivo různých stupňů a různého zabarvení a těžko bychom hledali klíč, který některá slova slovní zásoby doporučuje a jiná ne, některá určuje jako „lepší" a jiná jako „horší", těžko bychom hledali takový klíč na základě nějaké konsekventní teorie. Je to, jako by z lexikálního a sémantického hlediska byly odděleně existující dva jazykové systémy – jeden takový, který dává celou svou potencialitu k dispozici, a druhý takový, který ji omezuje na základě nějakých nevyřčených a nezformulovatelných požadavků.

Jak užívají těchto jakoby „horších" jazykových prvků naše texty? DG 307 především ve významu zesíleného, potencovaného záporu. Předmětem odsudku je tu jev, jaký by stěží získal oficiální či neoficiální sympatie či alespoň placet kohokoli – je to soudobá modifikace toho Gellnerova „měšťáka s naduřelým břichem". Prokázat, je-li jeho rozpoznání v současném světě věcně správné, je věcí sociologů a příbuzných specialistů, pokud chceme stůj co stůj najít průkaznější náhražku estetického soudu. Neslušná slova tu tedy slouží k charakterizování jevů krajně negativních: prázdnoty, namyšlenosti, lpění na povrchní konzumní stránce jevů, cynismu, lhostejnosti. Jsou slova, která jsou tu instrumenty apelu, příliš silná, nebo jsou akorát? Kdo si troufá to hned říci?

Karel Soukup užívá lidových výrazů z oblasti anální a erotické v podobném významu, jen s menším patosem a navíc s veselou ironií. Co udělá hrdina bakchické písně „Sádlo", když vzdá hold svému životnímu ideálu? Přepapá se? Poblinká se? Polulá se? Pokaká se? Ne, ne, udělá to přesně tak, jak zpívá Soukup! Připomeňme si scénu ze vzpomínkové knihy národního umělce Františka Hrubína *U stolu*. – V jisté etapě je jako venkovský chlapec poučen, že nemá říkat to, co byl zvyklý vždy říkat jako přesné pojmenování výkalu, ale že má říkat cosi jiného. Má upřímný pocit, že v životě neslyšel nic sprostšího. Což znovu jen dokládá to, že obscenita, „neslušnost", je vždy věcí špatného, nemravného záměru i posouzení, prázdnoty, nikdy nevstupuje do popředí tam, kde celkový úmysl není negativní.

Červenec 1976

O hudbě, jakou hrají Plastic People of Universe a DG 307

[Jiří Černý][20]

Z jara 1973 se na kvalifikačních přehrávkách umělců, soustředěných pod agenturou Pražského kulturního střediska, objevila mj. i skupina Plastic People of Universe. V odborné komisi seděli Milivoj Uzelac, šéfdirigent Hudebního divadla v Karlíně, Petr Janda, skladatel, kytarista a vedoucí skupiny Olympic, dr. Jiří Tichota, pedagog na AMU a vedoucí Spirituál kvintetu, Milan Dvořák, klavírista a rozhlasový dramaturg aj. Přehrávky se konaly v Janáčkově síni na Malé Straně.

Názory členů komise na ohodnocení vyslechnuté skupiny se pohybovaly mezi I. a II. kvalifikační třídou, tj. mezi dvěma až čtyřmi sty korunami za koncert. Podstatnější je, že o technické úrovni skupiny nikdo nevyslovil pochybnosti. Milivoj Uzelac ocenil zejména experimentální charakter vlastních skladeb, v nichž se pracovalo i s atonalitou. Petr Janda konstatoval, že to byla jediná skupina, během jejíhož vystoupení se komise mezi sebou nebavila, ale bedlivě poslouchala. Ředitel PKS Jan Zvolský vznesl námitky proti pesimistickému vyznění skladeb a údajně morbidnímu účinku (mimochodem: rázně zamítnuté M. Uzelacem), ale ani on, ani nikdo jiný tam nezpochybňoval skladatelské a hráčské schopnosti členů skupiny.

Odborník v oblasti populární hudby totiž bez váhání přistoupí na mnohé hudební prvky, které v laikovi, anebo i v hudebníkovi obeznalém jen hudby řekněme předfoersterovské, a to zvláště v příslušníkovi starší generace, mohou vzbudit rozpaky nebo dokonce odpor.

Tak hned sám tón, ať už instrumentální nebo vokální, a jeho kvalita. V tradičních evropských hudebních kulturách hráč nebo zpěvák rozechvívá tón zvolna, jemně ho nasazuje i končí, a samozřejmě udržuje po celou dobu trvání na stejné výšce. Zcela odlišný je estetický ideál zvukové krásy, jak se vyvinul z afrických kořenů, po přenesení černými otroky na půdu obou Amerik. Tón nebývá nasazován ani ukončován ve stejné výšce, je rozrytý, kolísá, klouže. Pověstný chraplák Louise Armstronga by byl v hlavním proudu evropské taneční hudby jistě pociťován jako neumění téměř klinického charakteru; v jazzu a v jazzem ovlivněné populární hudbě naopak patří k estetickému ideálu. Tento estetický ideál zdomácněl od počátku 60. let i mezi slovanskými interprety, z nichž nejtypičtější je polský zpěvák a instrumentalista Czesław Niemen.

Takové pojetí tónu se objevuje i ve zpěvu, případně recitaci skupin Plastic People a DG 307.

Podobně je v moderní populární hudbě a jazzu deformován i zvuk nástrojů. Jenomže k čemu stačila před půlstoletím desítka trubek a trombónů, na to dnes už hudebníci mají složitou, a tedy tvárnější elektrickou aparaturu. To má význam zvláště u skupiny Plastic People; většina jejích skladeb přechází totiž po úvodním textu do dlouhých instrumentálních pasáží. Třeba elektricky zesílená viola pramálo připomíná onen dvořákovský nástroj, spíš se podobá svým zvukem houslím černošského bluesmana Sugarcanea Harrise. Ale právě v této podobě vyhovuje náladovým změnám daných skladeb.

Z hlediska harmonické pestrosti, jednoznačně užívaného ještě pro swingovou hudbu 40. a 50. let, se možná mnohé kompozice musí jevit jako primitivní. V hudbě obou skupin však autoři o množství akordů ani neusilují. Vyžádaných účinků dosahují – nemluvě o vysoké technické

zdatnosti saxofonisty, violisty, kytaristy aj. – jinak. Ve skladbě „Magické noci“ například jakoby úmorným opakováním tématu v basové kytaře. Takové stupňování napětí dlouhým opakováním je známé samozřejmě v africké hudbě, ale užívá je třeba i Maurice Ravel ve svém „Boleru“.

Melodická linka nad rytmickým základem bývá – ať už ji obstarává viola, kytara nebo saxofon – velmi uvolněná, až drásavá. Tady je patrný vliv moderního jazzu, především skrze známého jazz-rockového skladatele a nejzarytějšího kritika americké konzumní společnosti Franka Zappu. Jeho nahrávky připomíná i používání tzv. konkrétních zvuků, tedy vyluzovaných nehudebními nástroji. Tato tradice, stará už od černošských valch na prádlo a uražených hrdel od pivních lahví, je ve shodě s jistým ozvláštněním, místy dokonce poetizací nejvšednějších situací v textech těchto skladeb.

Zpěváci obou skupin jsou bezpochyby také poučeni na černošské pěvecké technice tzv. povídaného blues (talking blues), což je vlastně polomluva v hrubých melodických obrysech.

Vedle afro-amerických prvků se ozývají – zejména u skupiny DG 307, s jejím větším důrazem na zpěv – i vlivy evropské. Nejnápadnější jsou ohlasy předválečné levicové avantgardy, hudební a divadelní, s jejímiž protiměšťáckými, protikonvenčními, protikonzumními, mnohdy anarchisticky popuzenými náladami má tvorba a interpretace DG 307 (ale i Plastic People) vůbec leccos společného. Z odkazu národního umělce E. F. Buriana a jeho divadla D 34 tu zaznívá metoda voice-bandu, rytmizované sborové recitace. Skladba „Degenerace“, s ranami jako bucharem a s téměř obřadním zpěvem, vzbuzuje představy lidových, syrových pouťových divadel. Vcelku se u DG 307 osvědčují obě burianovské pravdy: o údernosti kolektivní recitace a o zvukovém bohatství lidské řeči, která má mnohem víc tónů, než se vejde do klavírní oktávy.

Jiné skladby připomínají songy z her Bertolta Brechta. Pozoruhodného účinku je dosaženo tam, kde se podobné tradice přirozeně spojují s konkrétními zvuky, stejně laděným textem a přiměřeně deformovanými hlasy, jako je tomu třeba v „Utopenci“.

Občasné používání sólového hlasu a sborové nápovědi jakož i přerušování sboru křičenými nebo zpívanými poznámkami jeho členů patří dnes už mezi běžné prostředky tzv. soulové hudby, tedy žánru vysloveně tanečního. Interpretace DG 307 se však vrací k původním afro-americkým zdrojům v podobě spirituálů a gospelů, tedy duchovních skladeb.

Po interpretační stránce – a tu právě odborná komise hodnotí – jsou obě skupiny nejsilnější svou agogikou: citem a schopností odchýlit se od přesného pohybu skladeb tak, jak to vyžaduje charakter skladeb. Aneb tím, co se do notového zápisu nezaznamenává, ale co musí reprodukční umělec, zvláště je-li sám zároveň autorem, vycítit.

Skladby a interpretace skupin Plastic People of Universe a DG 307 a jejich sólistů jsou velice osobitým, menšinovým žánrem moderní, jazzem ovlivněné populární hudby. Tento žánr je vysloveně experimentální, z muzikologického hlediska zabírá prostor od atonality až po nejjednodušší rytmické vyjádření téměř kmenového charakteru. Navazuje na tradice meziválečné hudební avantgardy a na nové tradice tzv. undergroundu, tj. té části anglosaské populární hudby, která vědomě stojí v protikladu k oficiální produkci tzv. hitů a jakýchkoli televizních, rozhlasových, divadelních a jiných programů pro spokojenou část kapitalistické konzumní společnosti.

Dopis J. Seiferta dr. Motejlovi[21]

V Praze dne 28. října 1976

Vážený pane doktore,

požádal jste mě, abych si přečetl ukázky písní, které píše pan Svatopluk Karásek. Udělal jsem to a tu je několik vět, které mě při četbě napadly.

Jde většinou o ohlasy černošských písní, tzv. spirituálů. Jako autoři těchto spirituálů také pan Karásek používá lidové řeči. Aby vystupňoval lidový charakter a přesvědčivost svých písní, aby zdůraznil jejich hlas, dostala se mu tam zcela logicky i tzv. sprostá slova. Jsou použita naprosto funkčně a vynutila si je naléhavost ostatního textu. Považuji tyto písně za seriózní pokus básníka, který usiluje o nový tvar. Ukázky svědčí o talentu nábožensky zaujatého autora, vnitřně hluboce přesvědčeného o svém kněžském poslání.

Ty, které snad šokují některá slova lidového tónu, upozorňuji na publikaci vydanou Státním nakladatelstvím Odeon. Jde o knihu Rozmarné písničky Jana Jeníka z Bratřic,[22] kde se neslušnými slovy přímo hýří, jsou používána v daleko bohatším výběru a jsou mnohem šťavnatější. Kniha je uvedena seriózní literární studií. Jen namátkou upozorňuji na čísla 8, 21, 22, 25, 26, 30, 31, 50, 89, 99 atd.

Nakonec ještě upozorňuji na báseň „Kázání na svatbě v Káni Galilejské". Je myšlenkově i formálně velmi zajímavá.

Jaroslav Seifert

K záležitostem Plastic People of the Universe a DG 307[23]

[Jan Patočka]

Dostojevskij napsal kdysi povídku o tom, jak jediný člověk z našeho hříšného světa, ze země bolestí, úzkostí a zápasů, přenesen na analogickou družici hvězdy Alfa Centauri, kde žijí lidé bezhříšní a blažení, nakazí celou planetu a přivede ji k tomu stavu, který vládl na Zemi v době, kdy ji opustil.

Snad by se dala však napsat také povídka opačného obsahu: podobným, utopisticky, futurologicky zázračným způsobem na jinou planetu (třeba v jiné galaxii) přenesená malá skupinka lidí se octne tváří v tvář obyvatelstvu velkého kosmického tělesa, kde právě zuří boj o výlučnou vládu nad ním. Společnost, která tu více méně převažovala nad ostatními, nebyla nikdy příliš zdravá, a už vůbec ne bez hříchu; proti ní povstala druhá, která ji ve zlobě hluboce překonala; a dala příležitost třetí, která dosud jen trpěla a neměla k hříchu příležitost, aby se postavila proti oběma, využila jejich zlého svědomí a ve jménu budoucího štěstí všech napáchala tolik zlého ve svých i cizích řadách, že to zůstalo pro svou neuvěřitelnost dlouho skryto; a aby to skryto zůstalo, přejmenovala dobré na zlé a zlé na dobré, svobodu na otroctví a zotročenost na svobodu, a provedla tisíce podobných změn v jazyce, aby se nikdo nevyznal v tom, co je, klam aby vsával takřka s tím obecným mateřským mlékem, kterým je jazyk. Lidé pak s nejlepším, horším a docela špatným svědomím přinášejí za oběť sebe i druhé jakémusi bonum (malum?) futurum, a ne po jednotlivcích či po tuctech, nýbrž po miliónech, po desítkách miliónů. A nejsou to vždy oběti pro oko krvavé; kde se boj stal rutinou, krev pro oko již třeba neteče, ale lidem bylo vzato jako úplata za malichernosti, které jsou jim povoleny, všecko, proč žít, a podvádějí se tak o život, aniž to kdo ví.

Uprostřed této vřavy, tohoto zmatku, tohoto podvádění druhých i sebe, přistane skupina takových kosmonautů, kteří o těchto poměrech nemají tušení, kteří nedostali ze žádné strany ještě instruktáž, kteří mají své dvě zdravé ruce, správně fungující srdce a plíce a vládnou též dobrou dávkou té věci, o které veleduch jednou řekl, že je mezi lidmi nejlépe rozdělena. (*Discours de la Méthode*: Le bon sens est la chose du monde la mieux partagée.) A snad proto, snad i z jiného, hlubšího důvodu nejsou to prosťáčci, žádní Candidové, kteří si nechají namluvit, že jsou občany nejlepšího z možných světů, zato dovedou slyšet to, co mluví v člověku beze slov.

Jak se budou tito lidé chovat v situaci, kdy celý okolní svět ve své konfuzi se bude snažit hrozbami, sliby, nutností pracovat za svůj chléb, za svou budoucnost a možná i na své milé i jiné, získat je na svou stranu? Jsou to zatím lidé bez viny – krom té všelidské viny konečnosti, nutnosti zaujmout pozici a ručit za ni. Obrácená situace vůči povídce Dostojevského – skupinka nevinných, kterou se celý svět, celá planeta snaží zatáhnout do své zlobné, ba často zločinné konfuze. Co udělají? Domnívám se: budou se snažit neupadnout do toho zmatku, nebudou se sami snažit ani v myšlenkách hrát tutéž hru, hru o planetu, o kosmické těleso; budou se starat o svůj vlastní život, za který, za jehož obsah, za jehož „vedení" má každý nezadatelnou zodpovědnost, kterou cítí tím víc, čím ostřeji se na něho doléhá zvenčí. Svou duši, objevenou v tomto kontrastu, vyplní každý tím, co v prostotě ducha mu dělá radost, nepůsobíc jiným újmu či bolest; že ti lidé přitom budou hlasití, aby k nim nedoléhal vnější zmatek, je nutný doprovod té

věci, žádné naparování; ačkoli pocházím z jiné krajiny univerza, povědí, jsem bytost lidská, až příliš lidská, a připomínám to rád sobě i těm z těch druhých, kteří nás lákají zdánlivou čočovicí uvařenou z hlizen zbylých po ideálech.

Jak to dopadne? Námět zase pro Dostojevského – já sám se přiznám, že nevím. Jen tolik je jisté, že okolní svět má mezi svými prostředky jako jedno z nejsilnějších *zdání*, pomluvu, výrobu obrazů; má možnost ukázat je pravým opakem toho, čím jsou; pokryje je nánosem špíny, aby se jevili, jak si to sám přeje; budou mu šiřiteli mravních nákaz; stanou se morbidními zjevy. A s takovými pak pryč, před soud, do vazby a vězení, a pak jim narazit na hlavu Hádův čepec neviditelnosti – obklopit je mlčením, ignorovat jejich existenci, zakázat uvádět i jejich jména.

Že by výsledek byl přesto opačný výsledku Dostojevského povídky? Jakým kouzlem by k tomu muselo dojít? Ale na takové kouzlo je možná lidská bytost někde v hloubce přece zaměřena, přece v ně nepřestává věřit. Neboť jediná skutečná pomoc a péče o druhého je předstoupit a provést to, co musím, ať je to ve skrytu či vnějšně, ať o tom kdo ví či ne, sobě probuzenému svědomí snad nechat probouzet i svědomí jiných.

Co jiného je však mládež vůbec než host, který přichází z neznáma začít život znovu? Historie našich kosmonautů se může odehrát kdykoli kdekoli – nechceme vzbudit dojem, že by byli výjimkou. Začít znova znamená na prvním místě odmítat, odmítat zčásti nebo skoro úplně (*naprosto* to snad nikdo nedokáže). Jaký je opravdový postoj k této milosti, nám nevím odkud dané, že totiž život začíná vždy znovu? Že my, starší, zabředlí do svých rutin a do svých perspektiv, již použitých a obnošených, máme možnost, ba nutnost revidovat se, přezkušovat se, prostě obnovovat se též – ne otrockou nápodobou, ne nadbíháním, ale dohovorem s něčím, co sami neprodukujeme. A co je větší radost než uvidět, že vždy znovu je na řadě boj proti ulehčování, proti pohodlí, nivelizaci, neupřímnosti k sobě i druhým, proti vemlouvání se do nepravdy a konfuze?

Nechceme mladým kosmonautům vzdávat samu chválu, chceme je rovněž varovat – ne před světem a druhými, ale před nimi samými. Jejich síla i jejich slabost je jedině v nich. Sami napíší, sami dopíší antipovídku k povídce Dostojevského. Kéž byla důstojná povídky!

Prosinec 1976

ČÁST II.

Represe a solidarita

Poznámky vydavatele:

1. Původní usnesení o zahájení trestního stíhání z 16. 3. 1976, vydané vyhledávacím orgánem OO-VB Štěchovice, okres Praha-západ pod ČV: VB – 17/1976 a případná usnesení o trestním stíhání (tj. vznesení obvinění) konkrétních osob, které byly zadrženy, obviněny a většinou uvrženy do vazby mezi 17. březnem a 1. květnem 1976, se nedochovala, resp. nejsou vydavateli k dispozici.[24] Předkládané usnesení o rozšíření trestního stíhání bylo vydáno orgány VB jednak proto, aby bylo možno použít vyšší trestní sazby (obvinění byli původně stíháni podle 1. odstavce § 202 tr. zákona, tímto usnesením jsou však stíháni podle 2. odstavce – viz poznámku níže), jednak proto, aby bylo možno trestně stíhat i ty osoby, které se vystoupení v Bojanovicích nezúčastnily, resp. tam veřejně nevystoupily, a to v rámci rozšíření tr. stíhání všech obviněných za činnost, kterou vykonávali nejen 21. 2. 1976 v Bojanovicích, ale v průběhu posledních pěti let.

2. Znění zákonného ustanovení podle § 202 tr. zákona je toto:

Výtržnictví
(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.
(2) Odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta nebo nápravným opatřením bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny.

3. Během tří týdnů, které následovaly po 17. březnu 1976, bylo orgány VB obviněno 19 osob. Většina z nich prošla vazbou. O třech z nich, kteří byli později souzeni okresním a krajským soudem v Plzni (tzv. přeštický případ), pojednáváme zvlášť ve III. části sborníku. Osudy ostatních můžeme stručně popsat následujícím přehledem, v němž jsou zahrnuty události do konce roku 1976. Přehled sice časově překračuje rámec „jarního kola", tj. zahájení trestního stíhání, jemuž věnujeme tuto část (II.) sborníku, ale čtenáři ulehčí orientaci při studiu dalších dokumentů.

Ivan Jirous, 1944, abs. FF UK – historik dějin umění, novinář, nyní dělník, umělecký vedoucí PP	ve vazbě od 18. 3. 76 stále, 21.–23. 9. 1976 hl. líčení, 11. 11. odvol. řízení, odsouzen na 18 měs., předpokl. konec trestu odnětí svobody: 18. 9. 1977
Pavel Zajíček, 1951, čtyři semestry ČVUT, jevištní technik, nyní lesní dělník, textař a zpěvák DG	ve vazbě od 17. 3. 1976 stále, 21.–23. 9. 1976 hl. líčení, 11. 11. odvol. řízení, odsouzen na 1 rok, předpokládaný konec trestu: 17. 3. 1977
Svatopluk Karásek, 1942, abs. Komenského evang. bohoslovecké fak., duchovní, před zadržením správce depozitáře, sólový zpěvák	ve vazbě od 18. 3. 1976 stále, 21.–23. 9. 1976 hl. líčení, 11. 11. odvol. řízení, odsouzen na 8 měs., z výkonu trestu propuštěn dne 18. 11. 1976
Vratislav Brabenec, 1943, neukončená Komenského evang. bohosl. fak., dělník, altsaxofon PP	ve vazbě od 18. 3. 76 stále, dále totéž jako u S. Karáska
(Trestní řízení proti Svatoplukovi Karáskovi a Vratislavu Brabencovi je tedy skončeno; proti Ivanu Jirousovi a Pavlu Zajíčkovi je skončeno pouze trestní stíhání, neboť trestní řízení pokračuje probíhajícím trestem odnětí svobody.)	
Milan Hlavsa, 1951, základní vzdělání, hudebník, nyní dělník (řidič), komponista, zpěvák a baskytarista PP i DG	ve vazbě od 17. 3. 76 do 30. 8. 76, dne 3. 9. vyloučen ze společného řízení, v prosinci 76 byl znovu seznámen se spisem chystaného procesu „šesti“
Josef Janíček, 1947, vyuč. zámečník, nyní dělník (údržbář), v PP kapelník, zpěvák, kytara a klavifon	totéž jako Milan Hlavsa
Karel Soukup, 1951, zákl. vzděl. a LŠU, kde později vyučoval hře na kytaru, nástrojař, nyní lesní dělník, sólový zpěvák	totéž jako Milan Hlavsa
Jiří Kabeš, 1946, středoškolské vzděl., výtvarník (grafik), v PP elektron. viola a teremin	vazba od 22. 3. 76 do 30. 4. 76, dále jako Milan Hlavsa
Jaroslav Vožniak, 1954, gymnázium, skladník, bubeník PP	vazba od 20. 3. 76 do 30. 4. 76, dále jako Milan Hlavsa
Jaroslav Kukal, 1949, vyuč. elektromontér, dělník (elektromontér), v PP rekvizity a foto, hudebník DG	vazba od 6. 4. do 30. 4. 76, dále jako Milan Hlavsa

(Milan Hlavsa, Josef Janíček, Karel Soukup, Jiří Kabeš, Jaroslav Vožniak a Jaroslav Kukal byli zač. prosince 1976 seznámeni s „novým“ spisem, z něhož byly vyňaty výpovědi čtyř obviněných, kteří již byli odsouzeni; lze proto předpokládat, že se chystá další soudní proces, tentokráte s těmito šesti obviněnými. Jaroslav Vožniak byl navíc na podzim 1976 odsouzen k 18 měs. podmíněně na 3 roky za tr. čin nenastoupení služby v ozbrojených silách, rozsudek nenabyl právní moci, prokurátor se odvolal.)

Jan Kindl, 1955, vyučen, lesní dělník, hudebník DG	nebyl ve vazbě, zadržen 5. 4., propuštěn 9. 4. 76, dne 3. 9. 76, vyloučen ze společného řízení
Otakar Michl, 1949, středoškolské vzděl., programátor, baskytarista DG	totéž jako J. Kindl, datum zadržení o den později
Pavel Zeman, 1948, základní vzděl., dělník (skladník), hudebník DG, dříve v PP, bubeník	totéž jako J. Kindl, datum zadržení o dva dny později
Vladimír Vyšín, 1950, základní vzděl., dělník (truhlář), DG – rytmika	neprošel vazbou, byl obviněn zač. dubna 1976, dne 3. 9. 76, vyloučen ze společného řízení

(Jan Kindl, Otakar Michl, Pavel Zeman a Vladimír Vyšín nebyli zač. prosince seznámeni s novým spisem, takže bezprostřední nebezpečí procesu nehrozí. Nebyli ani formálně odděleni od skupiny „šesti“, tj. opět vyloučeni ze společného řízení. Trestní stíhání proti nim nebylo zastaveno, takže v budoucnu může kdykoli dojít k soudnímu řízení, tedy procesu.)

Zdeněk Fišer, 1953, abs. elektrotech. prům., technik, zvukař PP	ve vazbě od 17. 3. do května 76, kdy byl propuštěn z vazby a bylo zastaveno trestní stíhání proti němu, dne 13. 9. 76 byla soudem nařízena ambulantní ochranná léčba
Zdeněk Vokatý, 1951, základ. vzděl., hudebník, nyní dělník (natěrač), sólo kytara – nebyl v PP ani DG	ve vazbě od 17. 3. 76 do 22. 4. 76, dále stíhán na svobodě, trestní stíhání proti němu později zastaveno

4. V druhé části sborníku (část II.) uvádíme dokumenty týkající se bezprostředně začátku trestního stíhání. Po zmíněném usnesení následuje dopis určený Amnesty International, který zhruba shrnuje tehdejší informace, přejímané západními sdělovacími prostředky. Podrobnosti jsou uvedeny ve zprávě, která pochází z téže doby; zařadili jsme ji za dopis určený Amnesty Int. Není v našich silách reprodukovat zde pořad Čs. televize ze 7. 4. 76, referující o zatčených „výtržnících" a ohrazující se proti zájmu západních sdělovacích prostředků o tento případ. Odpověď Věry Jirousové, kterou čtenáři rovněž předkládáme, publikovaly později Listy (č. 4/76) a informační bulletin Amnesty International v srpnu 1976. Po zářijovém procesu tento televizní pořad znovu připomněli ve svém dopise Janu Zelenkovi Věra Jirousová, Václav Havel a Jiří Němec; jejich dopis najde čtenář v VI. části. „Jarní kampaň" čs. sdělovacích prostředků proti Plastikům je ilustrována pěti články z tisku oné doby. Pro přesnost dodejme, že tato první domácí kampaň následovala okamžitě po besedě pracovníků ministerstva vnitra s novináři, na které byly uváděny zkreslené nebo falešné skutečnosti. Tak například byl účastníkům promítnut amatérský film se záznamem vystoupení avantgardní skupiny, které se zcela legálně uskutečnilo v r. 1971 ve smíchovském F-klubu, zařízení kulturního domu pracujících ve strojírenství. Hudebníci, používající snad poněkud neobvyklých nástrojů, byli pracovníky MV vydáváni za zatčené, ačkoliv šlo o zcela jinou, mimopražskou skupinu.
O reakcích zahraničního tisku na začátek trestního stíhání se zmíníme později.

5. Z pochopitelných příčin nemůžeme posloužit opisy vyšetřovacích protokolů, které obsahují výpovědi více než 160 vyslechnutých osob (z toho okolo 120 svědků).[25] Zajímavým rysem těchto výslechů byl zájem o soukromý život, názory a jednání jak obviněných a svědků, tak řady osobností kulturního a politického života, které s dotyčným případem neměly nic společného.

[Usnesení o zahájení trestního stíhání][26]

SNB — Oddělení vyšetřování VB
PRAHA-ZÁPAD
150 93 Praha 5

OVS: VV-58/1976 V Praze dne 1. května 1976

Usnesení

Podle § 163 odst. 1—4 trestního řádu **stíhám** obviněné:

BRABENCE Vratislava nar. 28. 4. 1943 v Praze, dělníka stavebně výrobního podniku Technosport Ústí nad Labem, trvale bytem Praha-9 Horní Počernice, Koněvova 752, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 — Ruzyni;

FIŠERA Zdeňka nar. 22. 9. 1953 v Příbrami, technika n.p. ZPA, Praha 9 — Čakovice, trvale bytem Praha 9, Čerpadlová 536/4, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 — Ruzyni;

HLAVSU Milana nar. 6. 3. 1951 v Praze, dělníka n.p. Pražské mlýny a pekárny, Praha 9, trvale bytem Praha 6 — Břevnov, Šlikova 1119/9, přechodně bytem Praha 2, Ječná 7, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 — Ruzyni;

JANÍČKA Josefa nar. 28. 12. 1947 v Praze, dělníka Školské správy ONV Praha 3, trvale bytem Praha 2, Podskalská 295/4, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 — Ruzyni;

JIROUSE Ivana nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, dělníka stavebně výrobního podniku Technosport Ústí nad Labem, trvale bytem Praha 1, Navrátilova 11, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 — Ruzyni;

KABEŠE Jiřího — nar. 26. 3. 1946 v Křesíně, grafika n.p. Tesla Karlín, trvale bytem Praha 4 – Nusle, Čestmírova 148/10, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 – Ruzyni;

KARÁSKA Svatopluka — nar. 18. 10. 1942 v Praze, správce depozitáře Státní knihovny ČSR na zámku Houska, trvale bytem Praha 5, Holečkova 14, přechodně bytem zámek Houska, pošta Tubož, okres Česká Lípa, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č.1 v Praze 6 – Ruzyni;

KINDLA Jana — nar. 28. 12. 1955 v Praze, lesního dělníka Lesního závodu Česká Lípa – polesí Mařenice, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Na Benátkách 397/4;

KUKALA Jaroslava — nar. 28. 3. 1949 v Praze, dělníka n.p. Průmstav Praha 1, trvale bytem Psáry 58, okres Praha-západ, t.č. Praha 8 – Bohnice II E/497;

MICHLA Otakara — nar. 15. 1. 1949 v Praze, programátora Čs. obchodní banky v Praze, trvale bytem Praha 7, U smaltovny 1335/20;

SOUKUPA Karla — nar. 22. 1. 1951 v Praze, lesního dělníka Lesního závodu Česká Lípa – polesí Mařenice, trvale bytem Praha 2, Anny Letenské 916/16, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č. 1 v Praze 6 – Ruzyni;

VOKATÉHO Zdeňka — nar. 13. 11. 1951 v Klatovech, dělníka Lesního závodu Česká Lípa – pracoviště Houska, trvale bytem Nový Malín 408, okres Šumperk, přechodně bytem Praha 6, Leninova 660/93;

VOŽNIAKA Jaroslava — nar. 30. 10. 1954 v Praze, t.č. bez prac. poměru, trvale bytem Praha 5 – Zbraslav, Vančurova 22;

VYŠÍNA Vladimíra — nar. 10. 9. 1950 ve Velkých Přílepech, závozníka ČSAD dopravní závod 105 Praha, trvale bytem Velké Přílepy 47, okres Praha-západ;

ZAJÍČKA Pavla — nar. 15. 4. 1951 v Praze, lesního dělníka Lesní-

ho závodu Česká Lípa – polesí Mařenice, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Erbenova 455/18, přechodně bytem Praha 2, Jugoslávská 580/20, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ vykonávané ve věznici MS č.1 v Praze 6 – Ruzyni;

ZEMANA Pavla nar. 16. 7. 1948 v Praze, dělníka Díla – podniku ČFVU Praha, trvale bytem Praha 6, U Ladronky 68;

též jako obviněné z trestného činu **výtržnictví** podle § 202/1, 2 tr. zákona, spáchaného ve vzájemném spolupachatelství ve smyslu § 9/2 tr. zákona, neboť na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněný závěr, že tito shora jmenovaní, po předcházejících dohodách o uvedených programech a nazkoušení vystoupení, se v průběhu let 1971 až 1976 na různých místech ČSSR aktivně účastnili vystoupení amatérských beatových skupin a zpěváků, v jejichž průběhu byly uváděny veřejně texty písní obsahující četné hrubé neslušnosti.

Odůvodnění

Trestní stíhání v této tr. věci bylo zahájeno usnesením vyhledávacího orgánu OO-VB Štěchovice, okres Praha-západ, vydaným dne 16. 3. 1976 pod ČVS: VB-37/1976, pro tr. čin výtržnictví podle § 202/1 tr. zákona, neboť na podkladě v té době zjištěných skutečností byl dostatečně odůvodněný závěr, že ve večerních hodinách dne 21. 2. 1976 v místní restauraci LSD Jednota v Bojanovicích, okres Praha-západ, došlo k veřejnému vystoupení několika amatérských beatových skupin a solistů a že mnozí ze zde vystoupivších skupin a solistů v textech zde veřejně uváděných písní uvedli četné hrubé neslušnosti.

Vzhledem k tomu, že někteří z obviněných v této věci byli vzati prokurátorem do vazby bylo nutno dále konat v této tr. věci vyšetřování.

Shora jmenovaní obvinění, s výjimkou obviněného Zdeňka Fišera, byli dosud v této tr. věci stíháni pouze jako obvinění ze spolupachatelství k tr. činu výtržnictví podle § 9/2 k § 202/1, 2 tr. zákona, obv. Zdeněk Fišer byl pak dosud stíhán jako obviněný z pomoci k tr. činu výtržnictví podle § 10/1c k § 202/1, 2 tr. zákona, pro svoji aktivní činnost na shora uvedeném výtržnictví v Bojanovicích dne 21. 2. 1976.

V průběhu vyšetřování předmětné tr. věci bylo však zjištěno, že shora jmenovaní obvinění se aktivně účastnili nejen výtržností v Bojanovicích dne 21. 2. 1976, nýbrž i mnohých dalších obdobných výtržností spáchaných na různých místech ČSSR v období let 1971 až 1976. Výtržnost

v Bojanovicích byla pouze posledním trestním jednáním z po delší dobu pokračujícího trestného jednání obviněných.

Vlastním veřejným vystoupením, v jejichž rámci k výtržnostem docházelo, předcházelo opakované nazkoušení celého posléze uvedeného repertoáru — včetně mnohých hrubých neslušností v textech písní — a dohody o uváděném programu.

Dle dosud provedených důkazů se obvinění v průběhu let 1971 až 1976 aktivně spolupodíleli svým trestním jednáním zejména na vystoupeních konaných v Praze 5 — Klukovicích, v Postupicích, okres Benešov; v Černošicích-Mokropsech, okres Praha-západ; v Kostelci u Křížku, okres Praha-východ a v Bojanovicích, okres Praha-západ.

Společenskou nebezpečnost jednání obviněných zvyšuje zejména ta skutečnost, že páchali svoji tr. činnost po delší dobu a na různých místech ČSSR.

Vzhledem k těmto odůvodňujícím skutečnostem bylo rozhodnuto tak, jak je ve výrokové části tohoto usnesení uvedeno.

- - -

POUČENÍ: Proti tomuto usnesení je možnost podat stížnost do tří dnů od jeho oznámení, prostřednictvím vyšetřovatele zdejší součásti VB. Stížnost nemá odkladného účinku.

Vyšetřovatel VB:

por. *podpis rukou*
por. Koudelka

kulaté razítko s textem:
SNB — ODDĚLENÍ VYŠETŘOVÁNÍ
VB PRAHA-ZÁPAD 1

Dopis pro AMNESTY INTERNATIONAL[27]

[Dana Němcová a kol.]

Vyzýváme Vás – pomozte. V minulých dnech došlo v Československu k rozsáhlému zatýkání mladých lidí, kteří se provinili jedinou, ovšem pro nynější politický systém zásadní věcí. Odmítali spolupracovat se zdejším totalitním režimem na poli oficiálně povolené společenské aktivity a pokoušeli se žít nekonformním, v rámci možností nezávislým a svobodným životem. Formou jejich protestu proti všeobecnému násilí byla hudba, nekonformní texty a poezie, kterým se věnovali s mladou, hravou spontaneitou.

Ve dnech 17. března 1976 a v několika následujících dnech bylo v Praze a dalších českých městech zatčeno více jak 17 lidí. Toto zatýkání pokračovalo i počátkem dubna 1976, kdy dne 5. a 6. 4. 1976 byli zatčeni další dva lidé. Proti této skupině mladých lidí je vedeno trestní stíhání podle § 9/2 k § 202/2 trestního zákona ČSSR. Prozatím se nám podařilo zjistit jména 14 lidí, kteří byli zatčeni nebo jsou vězněni v Praze. Ostatních, minimálně dalších pět lidí, bylo zatčeno (dle údajů prokuratury) v jiných českých městech.

Zatčeni byli:

*1. Ivan **Jirous*** — *nar. 23. 9. 1944, promovaný historik dějin umění, nyní dělník n.p. Technosport Ústí nad Labem, bytem Pod Zvonařkou 6, Praha 2.*

*2. ThDr. Svatopluk **Karásek*** — *nar. 18. 10. 1942, původním povoláním evangelický kněz, nyní bez státního souhlasu k výkonu úřadu, kastelán hradu Houska, bytem tamtéž, pošta Tubož, okres Česká Lípa.*

*3. Pavel **Zajíček*** — *nar. 15. 4. 1951, lesní dělník závodu Cvikov, polesí Mařenice, bytem Erbenova 455, Radotín u Prahy.*

*4. Milan **Hlavsa**,* — *nar. 6. 3. 1951, řidič Pražských pekáren a mlýnů, bytem Šlikova 9, Praha 6.*

*5. Zdeněk **Vokatý*** — *nar. 13. 11. 1951, lakýrník v Novém Boru, bytem Nový Malín 408, okres Šumperk.*

*6. Karel **Soukup*** — *nar. 31. 1. 1951, lesní dělník závodu Cvikov, polesí Mařenice, bytem Anny Letenské 16, Praha 2.*

*7. Vratislav **Brabenec*** — *nar. 9. 4. 1943, zahradní projektant n.p. Technosport Ústí nad Labem, bytem Koněvova 452, Praha – Horní Počernice.*

*8. Jiří **Kabeš*** — *nar. 26. 3. 1946, výtvarník n.p. Tesla-Karlín, bytem Čestmírova 10, Praha 4.*

*9. Josef **Janíček*** — *nar. 28. 12. 1947, údržbář školské správy Praha, bytem Podskalská 4, Praha 2.*

*10. František **Stárek*** — *nar. 1952, lesní dělník závodu Cvikov, polesí Mařenice, bytem Praha 8.*

*11. Jaroslav **Vožniak*** — *nar. 1955, skladník Filmového podniku Praha, bytem Praha-Zbraslav.*

*12. Zdeněk **Fišer*** — *programátor ZPA Čakovice, bytem Čerpadlová ul. 4/536, Praha 9.*

Dále byli 5. a 6. 4. 1976 zatčeni:

*13. Jan **Kindl** nar. 1956, lesní dělník závodu Cvikov, polesí Mařenice, bytem Praha-Radotín.*

*14. Jaroslav **Kukal** nar. 29. 3. 1949, elektromontér, bytem Praha-Bohnice.*

Jádro zadržených tvoří hudební skupina The Plastic People of the Universe, která v letech 1969–1971 působila profesionálně. V roce 1971 byla této skupině odebrána licence k veřejným vystoupením, kterou přes mnohé pokusy již nazpět nezískala. Proto se omezovala na jednotlivé soukromé koncerty pro radost a potěšení přátel a příznivců.

Poslední vystoupení této skupiny se konalo 21. února 1976 v sále Pohostinství Jednoty v Bojanovicích u Prahy, konané u příležitosti soukromé oslavy svatby zatčeného Ivana Jirouse. Této oslavy se ještě zúčastnilo několik dalších amatérských skupin a jednotlivých zpěváků. Sál k oslavě byl řádně pronajat, MNV v Bojanovicích byl informován a povolil prodloužení zavírací doby uvedeného pohostinství. Během koncertu se do hostince dostavila pravidelná hlídka VB, která shledala vše v pořádku a po všeobecné kontrole se vzdálila bez jakéhokoliv opatření či zásahu. Až do konce oslavy byl v hostinci naprostý pořádek, nedošlo k žádné výtržnosti s místní veřejností ani vedením hostince. Přestože se tato oslava, spojená s koncertem, obešla bez nejmenší výtržnosti nebo veřejného pohoršování, byla pro StB záminkou k zatýkání a rozsáhlé perzekuci podle § 9/2 k § 202/2, neboť prý údajně došlo k výtržnictví.

Přestože prováděný výklad k § 202 nepřipouští vyšetřovací vazbu ani domovní prohlídku, byly za účelem prokázání trestné činnosti této skupiny provedeny četné rozsáhlé domovní prohlídky, při kterých StB zabavovala především všechny strojem či rukopisem psané texty, ať již to byly vlastní texty zatčených nebo opsané, magnetofonové pásky, fotografický a filmový materiál. Všechny tyto věci byly bezpochyby sbírány pro potřeby obžaloby, která se bude pokoušet ze zabavených „dokladů" vykonstruovat trestní činnost zatčených na organizovaném výtržnictví, neboť jak jinak si vysvětlit snahu StB interpretovat zabavené texty některých skladeb udáním, že obsahují „vulgární a hrubé" výrazy. Stejně nepochybně slouží StB k doplnění „mozaiky provinění" i mnohahodinové výslechy desítek přátel a kamarádů ženicha Ivana Jirouse.

Nabízí se otázka, jak si vysvětlit tuto předsjezdovou aktivitu StB. Veškeré okolnosti nasvědčují, že se rozhodně nejedná o náhodnou akci této instituce, jak to dosvědčuje nejen způsob a provedení zatčení a domovních prohlídek, ale i odstup, který uplynul od posledního vystoupení skupiny The Plastic People of the Universe na soukromé oslavě svatby v Bojanovicích. Je mimo vši pochybnost, že tato akce byla ze strany StB pečlivě a dobře připravena a delší dobu naplánována. Proto koncert a s ním spojené „pobuřování" jsou jen záminkou k tomuto represivnímu aktu.

Vlastním smyslem všech těchto mocenských opatření je zastrašení a odrazení velké skupiny mládeže, která se zajímala o tvorbu hudební skupiny The Plastic People of the Universe a několika dalších hudebních skupin. Základním pojítkem všech těchto, převážně mladých, lidí byla a je spontánní radost z muziky a především snaha vyhnout se sterilní přistřiženosti oficiální nabídky. Proto je vládnoucí strana, reprezentující moc, díky své totální povaze, velmi alergická na vše, co vybočuje z naplánované řady bezduché zábavy.

Smyslem celé akce ze strany StB je nahnání strachu a dovršení naprosté atomizace veškeré mládeže této země pod jednotným pláštěm všeobecné poslušnosti a nemyšlení. Takto je nutno chápat smysl akce této instituce proti našim přátelům a kamarádům. V tomto pohledu se zatčení a věznění této skupiny mladých lidí promítne jinak, nabývá okamžitě nového, zcela politic-

kého smyslu. Proto je ve vyšším slova smyslu toto násilí ze strany StB aktem politickým s hlubokým společenským dopadem, přes všechnu snahu oficiálních míst dodat tomuto zatýkání zdání protispolečenské kriminality, neboť se jedná o bezprostřední postih nejmladší kulturní tvorby.

Proto se obracíme na Vás, abyste se pokusili intervenovat ve prospěch našich kamarádů, kteří proto, že neodpovídali oficiálnímu státnímu klišé, budou bezpochyby při zdejší praxi československé justice odsouzeni na mnoho měsíců do kriminálu.

Proto Vás žádáme, abyste zasáhli ve prospěch lidskosti a normálního lidského života, který je za stávajícího stavu východní totality naprosto vyloučen.

Proto Vás prosíme, zasáhněte proti tomuto bezpráví. Zajistěte tomuto případu naprosté cynické zvůle širokou publicitu, neboť to je za zdejších podmínek jediná možná cesta, jak docílit alespoň nějaké nápravy, alespoň trochu spravedlnosti.

Praha 7. dubna 1976

Zpráva[28]

[Dana Němcová]

Ve dnech 17. března tohoto roku a následujících bylo vzato do vazby celkem 22 osob. Po téměř dvou měsících je osm z těchto obviněných ve vyšetřovací vazbě ve věznici v Praze 6 – Ruzyni, 7 dalších ve věznici v Plzni-Borech a 7 osob bylo postupně propuštěno k vyšetřování na svobodě.

Všichni obvinění jsou trestně stíháni pro trestný čin výtržnictví podle § 9/2 k § 202/1, 2 trestního zákona. V usneseních, jimiž prokurátor uvalil vyšetřovací vazbu na první zadržené, je velmi obecně řečeno, že tohoto trestného činu se dopustili dne 21. 2. t. r. v sále pohostinství v Bojanovicích, kde během hudebního vystoupení užívali hrubých a vulgárních výrazů, které pohoršily větší počet občanů. Když vyšlo najevo, že byla vzata do vazby i osoba, která v Bojanovicích vůbec nevystoupila, bylo obvinění ještě více zobecněno, takže se v něm praví, že další obviněné osoby se dopustily tohoto trestného činu stejným způsobem v minulosti (blíže nevymezené) na různých místech ČSR. U všech obviněných byly v rozporu s prováděcími pokyny k příslušnému paragrafu se zadržením provedeny domovní prohlídky. Byly zabavovány všechny strojem psané texty, soukromá korespondence, zejm. cizojazyčná, magnetofonové pásky a fotografie. Posléze byla zajištěna kompletní elektronická aparatura jedné hudební skupiny, jejíž členové jsou všichni v tomto trestním řízení, včetně některých hudebních nástrojů (např. soupravy bicích). Aparaturu hudebníci sami stavěli po léta ze svých vlastních prostředků a její cena přesahuje 50.000 Kčs. Jako vazební důvod u všech osob bylo uváděno nebezpečí pokračování v trestné činnosti a ovlivňování svědků. Svědeckých výslechů v Praze již bylo provedeno více než 100. Výslechy svědků i obviněných jsou vedeny vyšetřovateli kriminální bezpečnosti pod vedením státní tajné bezpečnosti.

K této rozporuplné základní situaci pak přistoupila oficiální insinuace, která je zcela v rozporu se skutečností. V rozhlase a v televizi ze dne 7. 4. a ve veškerém denním tisku ze dne 8. 4. a v týdeníku pro politiku, vědu a kulturu Tvorba ze dne 15. 4. byl zveřejněn velmi jednohlasý a ostrý útok proti skupině obviněných. Dozvěděli jsme se odtud, že těchto mladých lidí se zastaly západní sdělovací prostředky jako „opozičních umělců“. Dle tvrzení čs. sdělovacích prostředků se prý však, jako obvykle, jedná o výmysl a pomluvu. Na tiskové konferenci se zástupci státní bezpečnosti byli pracovníci našich sdělovacích prostředků seznámeni s touto verzí: bezpečnostní orgány byly nuceny po bezvýsledném několikaletém preventivním výchovném působení, kdy nepomohly domluvy, opakované peněžité pokuty ani jiné tresty, zajistit několik mladých lidí, které jen stěží je možno vydávat za umělce. Jedná se o zkrachovalé vysokoškoláky, individua trvale se vyhýbající poctivé práci, z nichž většina již byla trestána a psychiatricky léčena. Holdují nadměrnému požívání alkoholu, drog a jiných omamných látek. Jejich vystoupení končila výtržnostmi, demolicemi a orgiemi s požíváním drog. K zvýšení působnosti tohoto sdělení byl předveden film z vystoupení, při kterém se novináři pohoršili nad sóly na hoblík, štípáním dříví na pódiu atd. Podle uváděných údajně pohoršlivých scén mohl však ten, kdo před léty sledoval produkci avantgardní hudby, rozeznat záznam oficiálního vystoupení z r. 1971, dnes již pět let zaniklé skupiny, která s činností zadržených nemá nic společného. Na televizní obrazovce mohli např. všichni příbuzní a známí jednoho z obžalovaných zahlédnout

jeho fotografii s urážlivým tvrzením, že jde o recidivistu, narkomana atd., ačkoliv se jedná o vždy řádně zaměstnaného středoškoláka, který se vzorně stará o svou manželku a osmiměsíčního syna a který nebyl ani nikdy trestán ani pokutován, neholduje alkoholu, natož drogám.

Jaká je tedy skutečnost?

Pokusíme se představit jednotlivě nám známé osobnosti zajištěných. Jedná se především o 5 hudebníků beatrockové skupiny The Plastic People of the Universe, o jejich zvukového technika a uměleckého vedoucího.

Josef Janíček, devětadvacetiletý, svobodný, vyučený zámečník. Byl vždy řádně zaměstnán. Do r. 1971 působil jako profesionální hudebník. V posledních letech pracuje jako údržbář školské správy ONV v Praze 3. Na pracovišti i v místě bydliště má dobrou pověst. Podporuje svou matku důchodkyni. Nikdy nepil ani nepožíval drogy. Nikdy nebyl trestán. K jmenované skupině patří od jejího vzniku v r. 1969. V předchozích letech byl členem skupiny The Primitives Group. V současné době je jejím kapelníkem, zpěvákem, hraje na sólovou kytaru a na klavifon.

Milan Hlavsa, dvacetipětiletý, vzdělání základní, ženatý. Vede spořádaný život (jeho manželka ukončí letos zdravotní školu). Je v dlouhodobém psychiatrickém léčení pro svou hypersenzitivitu a sníženou schopnost adaptace k stressovým podmínkám. Nikdy však nebyl léčen pro drogovou nebo alkoholickou závislost. Původním zaměstnáním byl profesionální hudebník. V současné době pracoval jako řidič Pražských pekáren a mlýnů. Do vazby byl vzat v pracovní neschopnosti, ordinované lékařem psychiatrem. V minulosti mu byl uložen krátkodobý podmíněný trest (pro ublížení na těle), v podmínce se osvědčil, takže trest byl zahlazen.

Jedná se o komponistu, zpěváka a basového kytaristu skupiny. Je také spoluzakladatelem, komponistou a hudebníkem skupiny DG 307, o které bude řeč později. Hudební výraz obou skupin je zcela vyhraněný a odlišný. Svědčí o mimořádném rozsahu hudebního nadání Milana Hlavsy.

Vratislav Brabenec, třiatřicetiletý, absolvent střední školy zemědělské, několik let studia evangelické teologie. Svobodný, žije ve společné domácnosti s matkou důchodkyní. Vždy byl řádně zaměstnán, poslední tři roky pracoval jako vedoucí rekonstrukce zámeckého parku v okolí Prahy. Ve skupině se velmi výrazně uplatňuje svou výtečnou technikou hry na altsaxofon, za niž byl mnohokrát vyznamenán v amatérských soutěžích.

Jiří Kabeš, třicetiletý, vzdělání středoškolské, ženatý. Vede řádný rodinný život, má osmiměsíční dítě. Po řadu let je zaměstnán jako grafik v pražském závodě Tesla – Karlín. V hudební skupině se uplatňuje jako nadaný a tvořivý hráč na elektronickou violu a na teremin. V posledních dnech byl propuštěn k vyšetřování na svobodě.

Jaroslav Vožniak, dvacetiletý[29], svobodný, jmenovec svého otce – známého malíře. Po maturitě na gymnáziu byl rok zaměstnán v barrandovských ateliérech. Po roce se pokusil o přijetí na vysokou školu. Byl přijat na školu technického rázu, která neodpovídala jeho zaměření, a tak vzápětí studium přerušil a vrátil se do zaměstnání jako skladník filmových materiálů. V poslední době si hledal přiměřenější zaměstnání. Jeho soukromý život byl zcela bezúhonný.

Nikdy nebyl trestán. Byl propuštěn z vyšetřovací vazby současně s Kabešem k vyšetřování na svobodě.

Zdeněk Fišer, dvaadvacetiletý[30], absolvent střední průmyslové školy elektrotechnické, po ukončení školy byl vždy řádně zaměstnán. Pomýšlel na dálkové vysokoškolské studium v příštím roce. Také jeho soukromý život je zcela spořádaný. V květnu letošního roku se mínil oženit. Zproštěn obžaloby pro schizofrenii. Pro skupinu pracuje po dva roky jako zvukový technik.

Ivan Jirous, dvaatřicetiletý, absolvent filosofické fakulty University Karlovy, obor dějiny umění, ženatý. Jeho profesionálním i osobním zájmem je současné neoficiální umění v Československu. Po ukončení vysokoškolského studia pracoval jako redaktor časopisu „Výtvarná práce" až do jeho zrušení v r. 1971. Během své redakční činnosti věnoval péči nejen modernímu umění v ČSSR a novým podnětům světového umění, ale i kulturním hodnotám současného životního prostředí v urbanistických konceptech měst vysoké památkové úrovně (Krumlov) a ochraně kulturních památek v krajině (Kuks, barokní sochy ve Valči aj.). V následujících letech shromažďoval materiál o veřejnosti těžko přístupných uměleckých aktivitách v oboru výtvarného, hudebního a literárního projevu. Zpracovával koncepty psychedelického výtvarného pojetí hudebních vystoupení právě tak jako různé akce landartu, akce nového výtvarného cítění, které mnohdy inspiroval a účastnil se jich spolu s okruhem Plastic People. Je jedním z mála teoretiků spontánního proudu undergroundové aktivity a prakticky jediným, který důsledně sdílel tento životní styl bez ohledu na to, že mu nemůže poskytnout „ni zisk ni slávu".

Ivan Jirous je jediným z obviněných, který již byl trestán. V roce 1973 byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve výši desíti měsíců pro trestný čin hanobení spřáteleného národa a skupiny obyvatelstva. Svědkem obžaloby byl penzionovaný major StB. Výkonu trestu se podrobil a po návratu na svobodu byl zaměstnán jako dělník v restaurovaném parku, kde pracoval spolu s Vratislavem Brabencem. Je v dlouhodobém psychiatrickém léčení pro těžší neurotické poruchy. Nikdy však nebyl léčen pro alkoholismus. Je zásadním a programovým odpůrcem drog. S hudební skupinou PP pracoval od jejího vzniku jako umělecký a organizační vedoucí.

Pavel Zajíček je další výraznou osobností mezi zajištěnými. Spolu s již jmenovaným Milanem Hlavsou a dalšími čtyřmi obviněnými reprezentují hudební skupinu DG 307. Pavel Zajíček právě oslavil ve vězení své dvacáté páté narozeniny. Je ženatý, má jednu pětiletou dceru. Po pěti semestrech přerušil studium stavební fakulty ČVUT. Od té doby byl vždy řádně zaměstnán. Delší dobu pracoval s Milanem Hlavsou jako jevištní technik jednoho pražského divadla. V poslední době byl spolu s pěti přáteli zaměstnán jako lesní dělník v Mařenicích v Lužických horách. Jeho snahou (tak jako Karla Soukupa, o kterém později) bylo práci pro obživu spojit s vytvářením smysluplného společenství, které by po vykonané fyzické práci poutaly společné zájmy a vzájemné přátelské vztahy. Horská hájovna se tak stala místem často navštěvovaným pražskými i mimopražskými přáteli. Kromě rekreace se zde poslouchala a hrála hudba, četly texty atd. Zajíček nebyl nikdy trestán. Jeho psychiatrické obtíže ho čas od času donutí vyhledat lékařskou péči. Název hudební skupiny DG 307 volil případně podle psychiatrické diagnózy, která se týká přechodných situačních poruch chování, které vznikají v obtížné a stressové situaci. Ze své rozsáhlé básnické tvorby věnoval některé své texty skupině ke zhudebnění a většinu jich sám zpíval.

Jaroslav Kukal, asi dvacetisedmiletý[31], ženatý, má jedno dítě. Je vyučený elektromontér a na svém pracovišti velice vážený dělník. Jeho pracoviště okamžitě nabídlo svou společenskou záruku a požadovalo propuštění z vazby. Kukal byl v minulosti trestán krátkým podmínečným trestem, který mu byl amnestován. Na několika hudebních vystoupeních DG 307 účinkoval jako hudebník. Se skupinou PP pracoval jako rekvizitář a fotograf-amatér. V posledních dnech (30. dubna) byl propuštěn k vyšetřování na svobodě.

Jan Kindl, jednadvacetiletý, vyučený, svobodný, dobré pověsti, vždy řádně zaměstnaný. V současné době pracuje jako dělník lesní správy ve zmíněných Mařenicích. Nikdy nebyl trestán. Z vyšetřovací vazby byl propuštěn a je nadále vyšetřován na svobodě pro svou spoluúčast na hudební produkci skupiny DG 307.

Otto Michl, sedmadvacetiletý, svobodný. Středoškolák, bezúhonné pověsti v bydlišti i na pracovišti. Je již delší dobu zaměstnán jako programátor Čs. obchodní banky. Nebyl dosud soudně stíhán. Byl propuštěn z policejní vazby a jako člen skupiny DG 307 je nadále vyšetřován na svobodě.

Pavel Zeman, dvacetiosmiletý[32], vzdělání základní, ženatý, má jednoho syna. Vždy byl řádně zaměstnán, v poslední době jako skladník. Před léty byl bubeníkem PP, v poslední době hrál s DG 307. Z vazby byl propuštěn a je vyšetřován na svobodě.

Další tři obviněné osoby jsou sólisté.

Zdeněk Vokatý, pětadvacetiletý[33], svobodný, základní vzdělání. Počátkem sedmdesátých let působil jako hudebník-profesionál v západočeském kraji. V poslední době působil jako dělník natěrač na hradě Houska. Při posledním hudebním setkání v Bojanovicích zahrál jednu instrumentální skladbu na španělskou kytaru. Nepronesl do mikrofonu ani slovo, a tak je nepochopitelné zejména v tomto případě, že z vyšetřovací vazby pod záminkou výtržnictví, způsobeného hrubými a urážlivými výrazy ve zpívaných textech, byl propuštěn více než po šesti týdnech. Nadále je vyšetřován na svobodě.

Karel Soukup, dvacetišestiletý[34], vzdělání základní a hudební v LŠU. Ženatý, v nejbližší době se mu narodí druhé dítě. Před zajištěním pracoval jako lesní dělník v Mařenicích. Nikdy nebyl trestán ani psychiatricky léčen.

Karel Soukup zpívá své vlastní texty a doprovází se na španělskou kytaru. Jeho písně jsou veselou ironií, postihující veškeré „hodnoty" spotřební společnosti, ať už je jimi bezmyšlenkovitý poslech rádia či televize, různé masové akce, národní jídlo „vepřo-knedlo-zelo", dobře vykrmené děti bez dostatečného rodinného zázemí nebo „fetování" a nekritický obdiv k USA.

Svatopluk Karásek, třiatřicetiletý[35], ženatý, dvě děti. Jedná se o absolventa evangelické bohoslovecké fakulty a duchovního této církve. Před několika lety byl zbaven státního souhlasu k výkonu funkce duchovního. Byl pak zaměstnán jako správce depozitáře Universitní knihovny na hradě Houska. Jeho osobní život je zcela příkladný. Ve svém prostředí trvale působí jako všestranná opora. Je to pevný a zásadový člověk. Má rád mladé lidi a nadšeně jim zpívá své

písně a doprovází se na španělskou kytaru. Skládá je na motivy spirituálů. Jako host několikrát vystoupil se známou a oblíbenou skupinou Berani, jejichž produkce je adaptací duchovní tvorby černé Ameriky. Karáskovy vlastní texty jsou však jeho osobním a živě oslovujícím vyznáním radostné evangelijní zvěsti a lidské naděje.

František Stárek, třiadvacetiletý[36], svobodný, maturoval na střední škole v Teplicích. Podporuje svou matku důchodkyni. Byl vždy řádně zaměstnán a není známo, že by byl kdy v konfliktu se zákonem. V poslední době pracoval rovněž jako lesní dělník v Mařenicích. V minulosti vytvořil scénář happeningu, který měl v úmyslu realizovat v Teplicích. Přestože se jednalo o nezávadnou akci, zaměřenou velmi citlivě k ochraně životního prostředí, místní policie mu v uskutečnění zabránila. Je o něm známo, že se věnuje fotografii a filmu. Snad tedy snaha vyšetřovatelů získat tento materiál přivedla Stárka do vyšetřovací vazby v Plzni-Borech. S ním je tamtéž ve vazbě dalších šest osob z okruhu jeho známých z mimopražských bydlišť. Nepodařilo se dosud získat informace o osudu těchto postižených. Předpokládáme, že jejich osobní charakteristiky by byly přibližně stejné a společným jmenovatelem obvinění by bylo výtržnictví, údajně spáchané v Přešticích u Plzně v prosinci loňského roku nebo v Bojanovicích u Prahy.

Tyto konkrétní stručné charakteristiky jednotlivých obviněných jsme považovali za nutné připojit, aby bylo zřejmé, že československé sdělovací prostředky se pokusily hrubými pomluvami ovlivnit veřejné mínění u nás i v zahraničí (zprávy u nás publikované dala ČTK k dispozici i zahraničním novinářům).

Tendence vydávat obviněné za deklasované živly a zkrachovalé existence je v hrubém rozporu se skutečností. Jediný oficiální údaj má v sobě cosi pravdy: že totiž celá řada těchto osob byla psychiatricky léčena. Je však pobuřující zneužívat tohoto jevu, postihujícího ostatně velkou část naší společnosti, a překrucovat ho v léčení pro drogovou a protialkoholní léčbu, což v této skupině obviněných neplatí ani v jediném případě.

V další části zprávy se pokusíme naznačit, jak skutečně probíhala činnost obviněných skupin a jednotlivců.

Nejbohatší minulost má skupina „The Plastic People of the Universe“. Vstoupili do ní hudebníci, kteří byli populární již v první pražské profesionální beatové skupině The Primitives Group. Tato skupina proslula dvěma slavnými vystoupeními v r. 1967, na kterých se též významnou měrou podílel umělecký vedoucí, který v dalších letech pracoval se skupinou Plastic People, Ivan Jirous. Tato vystoupení proběhla v pražském F-klubu a zapsala se do historie českého beatu jako „Bird-Feast“ a „Fish-Feast“.

Skupina Plastic People profesionálně působila na pražských scénách v létech 1969–1971. Ve svém repertoáru k nám uvedla skladby Franka Zappy a jeho skupiny Mothers of Invention, Andyho Warhola The Velvet Underground, některé ze skladeb Erica Burdona, z produkce Doors a řadu dalších. Velkou část programu skupiny zaujímala vlastní tvorba. Důraz byl kladen také na výtvarnou stránku vystoupení. Za svého působení získala skupina v těchto letech cenu Mladého světa, oficiálního týdeníku, věnovaného mládeži, a cenu pražského Beat Salonu. Tato uznání svědčí jak o dobré hudební úrovni skupiny, tak o její velké oblibě u mladého publika.

V roce 1971 se zostřil kulturně politický dohled natolik, že skupina byla postavena před volbu: ostříhat se, změnit název kapely a repertoár a dál působit profesionálně, nebo rezignovat na možnost živit se hudbou, kterou chce hrát. Kapela PP se rozhodla pro druhou možnost. Členové skupiny se zřekli všech výhod profesionálů spolu s odmítnutím nároků, které byly na ně kladeny, a vstoupili do občanských zaměstnání. Pokračovali dál v produkci jako skupina amatérská. Tehdy již početné nadšené publikum samo zařizovalo vystoupení formou smlouvy o dílo na různých místech republiky. Nabídek bylo mnohem více, než mohli hudebníci při svém zaměstnání realizovat. A tak každé z jednotlivých vystoupení bylo slavností, navštívenou příznivci kapely z celé republiky.

V roce 1973 se ukázalo nezbytným, aby každá amatérská skupina, v rámci dalších administrativních opatření, měla nějakou uznávanou společenskou organizaci jako svého zřizovatele. V té době měla skupina řadu nabídek mládežnických organizací SSM. Nikdo z hudebníků však nechtěl vstoupit do této politické organizace, a tak se role zřizovatele ujala jistá tělovýchovná organizace. Několik dalších koncertů proběhlo na základě platné smlouvy mezi pořadatelem a zřizovatelem. Přestože návštěvnost těchto vystoupení byla velmi vysoká, nikdy nedošlo ke konfliktu s pořadatelskou organizací nebo s místními obyvateli. Publikum se chovalo ukázněně, protože vědělo, že jakýkoli nepokoj by byl použit jako záminka proti veřejnému vystupování kapely.

Téhož roku (1973) na jaře se skupina přihlásila ke kvalifikačním zkouškám profesionálních kapel, aniž by učinila jakýkoliv ústupek od svých pozic. Porota se skládala z hudebních znalců a z byrokratických zástupců společenských organizací. Poté, co skupina PP předvedla své skladby, došlo v porotě k bouřlivému sporu. Hudební znalci trvali na stanovisku, že skupina splňuje všechny umělecké nároky, a zástupce NV hlav. města Prahy zase na tom, že „to je underground a zaslouží ostříhat, zavřít a do dolů". Komise nakonec rozhodla, že skupina PP profesionální zkoušky složila a že jí bude přiznána druhá kvalifikační skupina. Bdělost politických pracovníků však opět dosáhla svého, a tak po čtrnácti dnech byl kapelník skupiny písemně vyrozuměn, že monopolní zřizovatel pražských hudebních skupin, totiž Pražské kulturní středisko, neuděluje kapele PP statut profesionální skupiny „vzhledem k společenskému dopadu působení na publikum". Na ústní dotaz, co je tímto zdůvodněním míněno, bylo řečeno, že text skladby byl morbidní. Jednalo se o zhudebněný text Jiřího Koláře a o záminku.

V létě téhož roku byl zatčen umělecký vedoucí skupiny Ivan Jirous. Současně se začala rodit další skupina, DG 307. Jejím textařem byl Pavel Zajíček a komponistou Milan Hlavsa, basový kytarista a komponista skupiny PP, který tak uplatnil přebytky svých hudebních nápadů.

Na podzim proběhly ještě dva úspěšné koncerty PP, navštívené několika sty mladých lidí. V rámci jednoho vystoupení se několika skladbami představila skupina DG 307. Také při těchto vystoupeních nedošlo k žádným nepořádkům. Až dosud nebyl nikdo z hudebníků ani z publika podroben žádné sankci.

Osudným však se ukázal 30. březen následujícího roku. Českobudějovická beatrocková skupina pozvala obě pražské skupiny, aby několika skladbami přispěly k jejich hudebnímu vystoupení v Rudolfově u Českých Budějovic. Došlo však k nešťastné shodě několika okolností, které nikdo předtím netušil. Jednak byl právě ten den podstatně zdražen benzín a VB byla v pohotovosti pro případ nepříznivé odezvy tohoto opatření u občanů, jednak v předvečer vystoupení v témž sále proběhla taneční zábava, pořádaná jinou hardrockovou skupinou, a její návštěvníci se spojili s těmi, kteří si přijeli poslechnout PP a DG 307. Tak se stalo, že v restauraci malé

obce u Čes. Budějovic se kromě místní mládeže shromáždilo několik set mladých, převážně vlasatých lidí. Přestože nezpůsobili žádnou výtržnost, předseda MNV preventivně vystoupení zakázal, takže žádná ze skupin ani nezahrála, a než stačili návštěvníci vyklidit sál, přivolal pohotovostní oddíly VB, které se dostavily na místo během dvaceti minut s auty, se psy a počínali si vůči publiku, které se slušně rozcházelo, jako proti nepříteli, kterého je potřeba nejtvrdšími prostředky zneškodnit. Bylo použito obušků, psů, najíždění policejními vozy a deportace s vojenským doprovodem ve vlaku. Policejní razie proběhla ve všech veřejných místnostech v Č. Budějovicích. Kdo nebyl perlustrován cestou z Rudolfova nebo v Budějovicích, byl vzat do záznamu ve vlaku. Přes sto lidí bylo odvezeno na OO VB v Budějovicích. Tak rozsáhlý policejní zásah bylo nutno nějak zdůvodnit. Přítomnost početného publika v Rudolfově byla kvalifikována jako výtržnost. Stovky lidí byly v následujících dnech pokutovány pořádkovou komisí MNV Rudolfov a nepomohla žádná vysvětlování ani odvolání. Šest lidí bylo dokonce postaveno před soud a byli usvědčováni příslušníky VB, že jim říkali, že si počínají jako gestapo nebo junta v Chile. Celý zákrok byl namířen proti publiku a nikoho z hudebníků osobně nepostihl. Co však bylo horší, tehdy se v policejních mozcích zahnízdila myšlenka, že okolo skupiny PP musí existovat dobře fungující organizace. Zdálo se jim nepochopitelné, že spontánní zájem o hudbu bez organizačního aparátu může shromáždit stovky lidí z celé republiky, jak vyšlo najevo perlustrací. Aparátníci u nás už nevěří v jakoukoliv iniciativu „zdola“. Takže tehdy začal hon na neexistující organizaci, který však ve svých důsledcích přinutil hudební skupiny PP a DG 307 k organizačním opatřením v zájmu vlastním i publika, a tak jen podezření zesílil. Tuto souvislost rozvedeme dále.

Za takto vzniklé situace, kdy sama přítomnost početnějšího dlouhovlasého publika byla prohlášena za výtržnost, nebylo ani pomyšlení, že by kterýkoli národní výbor schválil veřejné vystoupení takto proslulých skupin. Přitom hudebníci měli stále spoustu nových hudebních nápadů. Hráli už dlouho pouze vlastní skladby na české texty, které publikum oslovovaly. Pokud neměli možnost zahrát je publiku, zanikaly nenávratně starší a dobré skladby v nové a nové tvorbě. Do této situace se vrátil z výkonu trestu koncem května 1974 umělecký vedoucí skupiny Ivan Jirous. Hudebníci ho uvítali prvním přesně organizovaným soukromým koncertem asi pro šedesát zvaných hostů v ateliéru jednoho výtvarníka.

Bylo zřejmé, že nadále hrát v rámci platných právních předpisů bude možné pouze polosoukromou formou. V červnu byl tedy soukromě pronajat parník na Vltavě k oslavě svatby Karla Soukupa. Pro svatebčany a zvané hosty chtěli naši hudebníci zahrát. Koncert se však příliš nevydařil, protože akustické a technické možnosti parníku neodpovídaly potřebám hudebníků. Tato okolnost dala vzniknout četným hudebním improvizacím, a tak atmosféra společného setkání byla radostná. Zajímavostí tohoto pokusu bylo, že zaměstnanci StB, kteří měli na parníku službu, odeslali po přistání v přístavišti hlídky VB, protože svatební hosté na parníku, ač převážně vlasatí, se chovali tak vzorně, že nepotřebovali dle jejich vyjádření policejní dohled. Další společná akce se odehrávala v září r. 1974. Na Benešovsku se ženil jeden pár mladých příznivců kapel. V obci Postupice[37] byl pronajat sál místní sokolovny s jevištěm, aby se zde konala hudební oslava svatby. Protože se jednalo o soukromou slavnost a nikoli o veřejné vystoupení, bylo osobně pozváno asi 300 přátel. Z Prahy byla společná doprava zajištěna dvěma pronajatými autobusy. Sestava pozvaných byla velmi různorodá. Byli zde lidé s akademickým vzděláním, umělci a teoretici umění právě tak jako dělnická a studující mládež. Tyto rozdíly, tak jako rozdíly věku, nehrály vůbec žádnou roli. Vzájemné přátelské vztahy a radost z oblíbe-

né hudby byly pojítkem, které v průběhu celé slavnosti vytvořilo zvláštní a krásnou atmosféru. Vědomí společenství ještě zesílil pocit ohrožení, protože již v dopoledních hodinách, kdy se hosté začali sjíždět, dostavili se zástupci Státní bezpečnosti v uniformách i v civilu a vykonávali nátlak na místní pořadatele, aby oslavu odřekli. Když však jim byl předložen doklad o tom, že sál je řádně pronajat a oslava povolena MNV, vydali alespoň pokyn, že nikdo z hostů se nesmí po dobu trvání oslavy vzdalovat ze sálu. Dále oslava nerušeně probíhala až do konce ve 20. hod. Svatebčanům zde zahráli nejen hudebníci PP a DG 307. Své hudební dárky jim odevzdala řada dalších hudebníků-amatérů. Vystřídaly se skupiny rockandrollové, country, jazzové i lidové. Prvně zde vystoupili sólisté Karel Soukup a Svatopluk Karásek. Lidé společně tančili, zpívali a improvizovali na různé hudební nástroje. Básník, jehož četné texty zhudebnila skupina PP, jinak asistent FF UK v důchodu a kandidát věd, přednesl z pódia jednu svou báseň. Atmosféra společného veselí nebyla ničím rušena. Ačkoliv se v sále podávaly alkoholické nápoje, nikdo se nechoval jako opilec. O požívání omamných prostředků nemůže být rovněž ani řeči. Ostatně celá oslava probíhala pod „nevtíravým dohledem" civilních orgánů Státní bezpečnosti. Z této akce byl pořízen soukromý záznam televizních profesionálů a řada filmových a fotografických amatérských materiálů, po kterých v současné době vyšetřující orgány pátrají. Po ukončení oslavy byl sál opuštěn v naprostém pořádku. Novinkou v komunikaci s bezpečnostními orgány byl tehdejší postup: za obcí byly připraveny silné jednotky, které neměly důvod k zákroku, a tak pouze na zpáteční cestě naprosto všechny účastníky svatby, pěší, v autech i v autobusech, zlegitimovali a zapsali. Nikdo nebyl zajištěn, protože u všech byly shledány všechny záležitosti v pořádku. Policejní akce proběhla v celkem korektním duchu. Tento postup jsme chápali jako „sebekritiku" zbytečného drastického zákroku v Budějovicích. Současně nám bylo jasné, že jeho účelem bylo získat údaje o personální skladbě zájemců o tento druh umění. Mladí manželé byli dodatečně vyslýcháni a zastrašováni. Zřejmě však nebyl důvod k postihu, a tak jen přibyl další materiál k aktům, věnovaným té „podezřelé" společnosti a činnosti kolem kapel PP a DG 307. Zejména naléhavou se stávala otázka „organizátorů".

Mezi mladými lidmi, kteří se tohoto setkání zúčastnili, radost z tvorby přátel dala vznik novým malým hudebním skupinám, které se pokoušely o zhudebnění vlastních textů. Jedna z těchto nových skupin, Umělá hmota, chtěla svými pokusy potěšit přátele na prahu nového roku. 30. prosince se asi 100 lidí vydalo do malé obce Líšnice, kde dal hospodský k dispozici prázdný sál. Přes chodbu byly další prostory restaurace, kde měli současně soukromou oslavu členové MNV a místní myslivci. Tehdy se ukázalo, že bez výslovného souhlasu správních orgánů se lidé nemohou shromáždit ani na tak veřejném místě, jakým je hospoda, s pouhým souhlasem hostinského. Předseda MNV zavolal hlídku VB a naši přítomnost v sále označil jako nepovolené shromáždění a žádal okamžité vyklizení sálu. Příslušníci VB, kteří se dostavili na místo s jedním vozem, nás v rozpacích žádali, abychom se rozešli, protože domluva s předsedou NV nebyla možná. S pocitem trpkosti a zaraženi touto svévolí jsme tedy ponechali celou hospodu několika místním mocipánům.

Umělou hmotu zájemci ve větším počtu prvně slyšeli až příštího roku v Mokropsích u Prahy, kde proběhla opět v řádně pronajatém sále oslava církevní svatby manželů Kukalových. Zahrály jim i skupiny PP a DG 307. Policejní orgány se o nás tentokrát nezajímaly, běžná hlídka VB shledala, že vše je v pořádku a nikdo z hostů se nedopouští výtržností. Místní hosté, kteří se zdržovali ve výčepu restaurace, byli naopak naším veselím potěšeni a jedna starší místní občanka zazpívala svatebčanům z pódia několik lidových písní. K oslavě zásnub Milana Hlavsy

se sešel menší okruh přátel. Při této příležitosti se nehrálo, ale filosof, básník a spisovatel, kterého jsme již uváděli ve zmínce o Postupicích, přečetl část svého nepublikovaného díla.

Bylo zřejmé, že kulturní aktivita tohoto okruhu se na jedné straně prohlubuje a zintenzivňuje. Na druhé straně však byl z potěšení účastnit se přehlídek této spontánní tvorby vyloučen mnohem širší okruh zájemců, než mohly pojmout soukromé akce. Ivan Jirous se tedy rozhodl vypracovat přehlednou zprávu o všech proběhlých akcích a působících tendencích, použít magnetofonových a filmových záznamů, rukopisných sborníků nejmladší básnické generace a seznámit tak i zájemce ze vzdálenějších měst s tím, co se děje v oblasti, kterou nazval „druhou kulturou" na rozdíl od kultury oficiální.

Povzbudivý účinek takového akce se projevil na jaře 1975 v Jihlavě. Místní mládež organizačně a technicky zajistila možnost takovéhoto setkání. Potěšena vším, co se děje v oblasti jejích zájmů, pozvala na podzim tři nové malé skupiny pražských amatérů beatrockového stylu, aby jim zahrály v Cerekvičce u Jihlavy. Koncert proběhl zcela hladce, ačkoliv i na toto místo se dostavila pravidelná hlídka VB. Důvod k zákroku neměla.

Touto souvislostí jsme předběhli další velkou slavnost v červnu 1975, která proběhla v Kostelci u Křížku jako oslava svatby Milana Hlavsy. Jednalo se o velký samostatný koncert skupiny DG 307. Tím, že všechny zhudebněné texty Pavla Zajíčka vycházejí z autentického životního postoje mladého člověka v konkrétní situaci a době a že hudba zvláštního uměleckého provedení přesně odpovídá tomuto životnímu pocitu, byl prožitek poslechu skutečně výjimečný. Publikum bylo spíše usebrané než rozjařené. Pozváno bylo více než 300 osob. Těsně po skončení koncertu se náhle mezi hustě obsazenými stoly zazelenaly uniformy příslušníků VB. Přijeli v několika antonech a s několika prázdnými autobusy. Byli patrně připraveni na rozsáhlou likvidaci „výtržnosti". Shledali však organizační požadavky splněny a lidi spořádaně upíjející pivo u stolů. Provedli tedy opět pouze soupis zjištěných totožností a odvezli s sebou asi 16 osob, u kterých shledali nesrovnalosti v občanských průkazech nebo měli podezření, že tyto osoby jsou podnapilé. Zadržené osoby byly odvezeny do ruzyňské věznice, kde byl současně připraven prokurátor. Nesrovnalosti v OP se však vysvětlily a provedené zkoušky na obsah alkoholu a omamných látek v krvi byly negativní. Všechny zadržené osoby byly propuštěny. Na podzim r. 1975 se obě skupiny, PP i DG 307, přihlásily k amatérským přehrávkám. O výsledku zkoušek nebyly vůbec vyrozuměny. Proslechlo se však, že jeden z hudebních expertů rezignoval na práci v hodnotící komisi, protože její kritéria nejsou umělecká, ale byrokratická.

V prosinci v Přešticích u Plzně proběhla podobná akce jako v Jihlavě. Jednalo se o čtení, poslech magnetofonových nahrávek, projekci filmů a diapozitivů. Shromáždilo se asi 150 zájemců ze západních Čech. Všichni přítomní byli opět zjištěni a organizátoři vyslýcháni pracovníky Státní bezpečnosti v civilu. Průběh předem schválené akce však nebyl předčasně ukončen. Ani zde nebyly žádné projevy výtržnictví.

Konečně 21. 2. 1976 byla poslední příležitost slyšet naše hudebníky na soukromé oslavě svatby Ivana Jirouse v Bojanovicích u Prahy. Hudební vystoupení a pronájem sálu pohostinství byly schváleny příslušným NV. Pozvaných bylo asi 300 osob. Svatebním hostům v radostné atmosféře zahrály všechny již známé a další nové hudební skupiny i sólisté. Průběh byl zcela důstojný, nedošlo opět k žádné výtržnosti, nespokojenosti místního obyvatelstva nebo obsluhujícího personálu. Dokonce i policejní asistence byla tentokrát omezena na pravidelnou hlídku, která pouze zjistila, že v pohostinství panuje pořádek. Přesto právě tato poslední slavnost byla použita za záminku k trestnímu stíhání.

Údajně zde měl být spáchán trestný čin výtržnictví tím, že ve zpívaných textech byly obsaženy hrubé a vulgární výrazy, které pobouřily více občanů. Dosavadní průběh vyšetřování však se neomezuje pouze na tento trestný čin. Na jedné straně mnohahodinové výslechy sledují zcela jiné cíle než prokázat závadné výroky. Na druhé straně snižování osob obviněných v jejich lidské i umělecké podobě, jaké bylo zveřejněno ve sdělovacích prostředcích, naznačuje tendenci vyhnout se zveřejnění hlubší roztržky mladé generace s oficiální konzumní kulturou.

Proto Vám překládáme tuto pravdivou informaci o celém rozsahu činnosti v posledních letech a naléhavě Vás žádáme, abyste všemi prostředky v zájmu lidskosti dbali o legalitu připravovaného procesu a nepřipustili snižování lidské důstojnosti, ať už v osobách postižených nebo v tom, o co skutečně usilovaly. Jejich tvorba byla jedním z mála pokusů mezi mladými lidmi, jak „žít důstojně a vesele“ v této zemi. Jejich nepřítomnost mezi námi pociťujeme stejně, jako bychom my všichni byli odsouzeni pro svou snahu o nekonformní autentickou nepoplatnou existenci.

[V Praze v květnu – červnu 1976]

Dopis V. Jirousové[38]

Dne 7. 4. 1976 vysílaly Čs. rozhlas a Čs. televize obsáhlou zprávu o zatčení dvaceti mladých hudebníků. Tato zpráva měla dementovat informace, které o této policejní akci přinesly západní sdělovací prostředky a které údajně neodpovídaly pravdě. Jako teoretička současného umění, která publikovala do r. 1971 v odborném tisku, a bývalá žena jednoho ze zatčených, výtvarného teoretika Ivana Jirouse, jsem po léta sledovala umělecký vývoj skupin, o něž se jedná. Mohu proto odpovědně prohlásit, že zkreslené informace obsahují naopak zprávy Čs. rozhlasu a Čs. televize.

1. Především není vůbec pravda, že zatčení při svých hudebních vystoupeních používali zvuku motocyklu, hukotu pily, řezání polínek, jejich házení do obecenstva[39]. Není samozřejmě podstatné vyvracet tyto podrobnosti, jimiž je brán v potaz „umělecký charakter" hudební produkce. Je ale příznačné, že se tu zatčeným přičítá činnost v oblasti konkrétní hudby, se kterou vystoupila dávno zaniklá progresivní skupina Aktual na oficiálním vystoupení v Praze v roce 1971. Je však naopak třeba zdůraznit, že ani tehdy, ani kdy jindy nebyl při vystoupení kohokoli ze zatčených ničen žádný majetek.

2. Oproti tvrzení čs. sdělovacích prostředků prohlašuji, že všichni ze zatčených jsou řádně zaměstnáni a nevyhýbají se práci. Několik z nich přijalo v poslední době zaměstnání dřevorubců, aby mohli společně pracovat a literárně a hudebně se vzdělávat.

3. Dále prohlašuji, že shledávám nejen nepravdivým, ale i urážlivým údaj, že „většina z nich holduje drogám a alkoholu". Nikdo ze zatčených není narkoman, ani se pro narkomanii neléčil. Právě tak nikdo ze zatčených nepodstoupil protialkoholní léčbu. Při některých dřívějších vystoupeních zatčených hudebníků byly prováděny policejní kontroly. Nikdy při nich nebylo zjištěno, že by někdo z přítomných, ať hudebníků, nebo jejich posluchačů, byl pod vlivem jakékoli drogy. Uvádí-li Čs. rozhlas a Čs. televize, že se někteří ze zatčených psychiatricky léčí, je to netaktní k velkému počtu čs. občanů, neboť psychiatrická diagnóza je v Československu jedním z častých důvodů pracovní neschopnosti. Až dosud v celém civilizovaném světě nebyla psychiatrická léčba argumentem pro osobní difamaci.

4. Zatčení rovněž nejsou recidivisté. Ve výkonu trestu byl pouze jeden ze zatčených, totiž můj bývalý manžel. Byl odsouzen k deseti měsícům vězení pro pobuřování a urážku, které se dopustil ve skupině ve veřejné místnosti.

5. Čs. sdělovací prostředky se pozastavují nad tím, že většina ze zatčených hudebníků nemá odborné hudební vzdělání. Chci se však zeptat: od kdy je amatérismus hanbou? Někteří ze zatčených (skupina Plastic People) měli statut profesionálů. Byl jim však v r. 1971 odňat – a to nikoli proto, že by se stali horšími hudebníky, nýbrž protože se změnila kritéria posuzování u oficiálních posuzovacích komisí. Když se pak tito hudebníci stali amatéry, dodržovali předpisy pro vystupování amatérských hudebních těles. Jestliže vystoupili při soukromých svatebních oslavách v legálně najmutém sále před uzavřenou společností přátel, byl to jejich svatební dar novomanželům. Myslím, že vhodnější, než kdyby jen hodovali a pili.

6. K obsahu a formě zhudebněných textů chci říci toto zásadní stanovisko: čs. sdělovací prostředky tvrdí, že nejde o umění, ale o vulgaritu „hudebních výlevů", zkrátka záměrnou výtržnost. Mohu s veškerou odpovědností jako teoretička a historička umění a před lety i autorka několika zhudebněných textů prohlásit, že texty tohoto druhu je třeba posuzovat v jejich celkovém vyzně-

ní, porozumět jejich odporu k frázím a konzumnímu měšťáckému životnímu stylu. Dnes se celý svět naučil dobře rozumět textům Rolling Stones, Fugs, Franka Zappy a jiných progresivních hudebních skupin právě tak jako literárnímu výrazivu postav našeho klasika a nejpřekládanějšího autora Jaroslava Haška.

7. Na závěr bych chtěla ještě poznamenat, že od roku 1974 vystupovali zatčení pouze při legálně povolených soukromých svatebních oslavách, při nichž byl zachován klid a pořádek. Sama jsem byla svědkem, že kontrolující příslušníci veřejné bezpečnosti oceňovali dobrovolnou kázeň účastníků.

Považuji tedy za politováníhodné, že čs. sdělovací prostředky informovaly veřejnost o celém případu nepravdivě a že se dopustily veřejné urážky na cti čs. občanů. Mám na mysli konkrétně dva hudebníky – Jiřího Kabeše a Vratislava Brabence – jejichž fotografie byly zveřejněny při televizním vysílání s nepravdivým tvrzením, že jde o recidivisty a narkomany. Přitom bylo zdůrazněno, že postup čs. orgánů je mnohem tolerantnější než na Západě, kde se prý vůči „extravagantním skupinám" postupuje mnohem tvrději. Slyšeli jsme vskutku o zákrocích při masových beatových a rockových koncertech. Bylo by ovšem opravdu přitažené za vlasy srovnávat vystoupení českých amatérských kapel Plastic People nebo DG 307 s těmito desetitisícovými shromážděními.

Moji přátelé z řad zatčených už nemají ani tu možnost předvést své dílo uzavřené soukromé společnosti svatebčanů. Milan Hlavsa, Josef Janíček, Jiří Kabeš, Vratislav Brabenec, Pavel Zajíček, Karel Soukup, Svatopluk Karásek a další zatčení jsou skuteční umělci – hudebníci, komponisté, básníci a textaři, kteří poctivě hledají vlastní nekonvenční, pravdivý a zodpovědný výraz a závažná umělecká tvorba je jim životním osudem.

V Praze 7. 7. 1976

Věra JIROUSOVÁ
Praha 1, Navrátilova 11

[Informace oficiálního tisku][40]

Rudé právo, 8. 4. 1976:

Poznámka

ZBYTEČNÁ STAROST

Některé západní sdělovací prostředky jsou neúnavné ve vymýšlení různých pomluv a výmyslů na adresu socialistického Československa. V posledních dnech přinesly zprávy, že u nás byly zatčeny nejméně dvě desítky „opozičních umělců", mezi nimiž jsou hudebníci, skladatelé, básníci, malíři a výtvarní umělci. Prostě v československé kultuře prý vládne bezuzdný teror.

Jako v ostatních případech i zde svým čtenářům a posluchačům předkládají fakta notně přitažená za vlasy. V uplynulých 14 dnech bylo u nás skutečně zajištěno několik mladých lidí. Ovšem 33 nebo 34 let je již věkem, kdy člověk může sám zcela odpovědně posuzovat své činy. Tito lidé, kteří několikrát změnili zaměstnání a vyhýbali se poctivé práci, se v řadě míst dopouštěli výtržností a dalších trestných činů. Jako členové malých beatových skupin, které před několika lety naprosto propadly při kvalifikačním přezkoušení, organizovali podvodně veřejná vystoupení, která se zvrhla v orgie a výtržnosti, narušující klid a pořádek v městech a obcích.

Příznačný je nejen vzhled těchto „umělců", ale též názvy jejich souborů. Plastičtí lidé z vesmíru a DG 307. Každý lékař a zdravotní sestra ví, že to druhé vlastně znamená diagnózu: Neurotické potíže vlivem nepříznivých okolností. Řada „umělců" již má za sebou soudní tresty, většina prošla psychiatrickým léčením v důsledku nadměrného požívání drog, jiní byli za různé přestupky i několikrát peněžitě pokutováni. Byla zde několikaletá snaha na ně preventivně výchovně působit. Přesto si nedali říci.

Možná že na Západě se považuje za umění i hudební sólo na hoblík, třískání na činely spojené dámskou podprsenkou, tlučení na výfuk auta nebo štípání dříví a házení polínek mezi většinou mladistvé obecenstvo. Prý se tomu říká třetí hudební kultura. My o ni u nás nestojíme. Ani o to, aby se někdo před mládeží předváděl s bezduchými texty hemžícími se vulgárnostmi a nabádáním k činům, které se příčí našim zákonům. Není proto divu, že se nad takovou činností vážně pozastavila řada národních výborů i organizací SSM.

Na Západě mohou své zbytečné starosti pustit za hlavu. Proti skutečným umělcům a pracovníkům široké kulturní fronty se u nás žádné útoky nevedou. Jak to mnozí z nich sami mnohokrát zdůraznili, jsou pevnou součástí socialistické společnosti i našeho lidu. Ti, pro které je však hudba a zpěv – obojí navíc pochybných kvalit – pouze průhledným pláštíkem k soustavnému porušování zákonů, musejí se ze svých činů odpovídat. A to, jak dobře z mnoha vlastních zkušeností znají pánové na Západě, platí nejen v socialistickém Československu, ale kdekoliv na světě.

(jh)

Práce, 8. 4. 1976:

Pomlouvačná kampaň západních sdělovacích prostředků

POŘÁDEK SI ROZVRACET NEDÁME

V těchto dnech, kdy naše socialistická společnost s hrdostí bilancuje výsledky pětiletého období od XIV. sjezdu KSČ a klade si k XV. sjezdu ještě náročnější cíle, rozpoutaly některé západní sdělovací prostředky proti Československu pomlouvačnou kampaň. Naše úspěchy jsou jim trnem v oku, neboť nevyšla žádná z předpovědí, že se v ČSSR nepodaří zlepšit situaci vzniklou v krizových letech. Proto museli západní „informátoři" sáhnout ke lžím a výmyslům, aby odpoutali pozornost od problémů, kterých mají víc než dost.

V poslední době přinesly západní listy zprávu, že v Československu bylo zatčeno 20 významných umělců, skladatelů, básníků, malířů, zpěváků apod. Jak jsme se informovali, jedná se o promyšlený výmysl, který se nezakládá na pravdě.

Zadrženo a dáno do vazby bylo v posledních dnech několik mladých lidí, kteří se dopustili na různých místech republiky výtržností a dalších trestných činů. Jedná se o narušené osoby, požívající drogy, omamné látky a nadměrné množství alkoholu.

Jejich „hudební skupiny" pořádaly převážně po vesnicích od roku 1971 „koncerty", které se zvrhávaly v orgie a hrubá narušení veřejného pořádku. Na tuto skutečnost byly upozorněny národními výbory, společenskými organizacemi, občany i samými bezpečnostními orgány. Ty pak proti organizátorům těchto srazů několikrát zakročily. Ani opakované pokuty však nepomohly. „Skupiny" totiž neměly oprávnění vystupovat, protože při kvalifikačních zkouškách před odbornou porotou neprošly. Snažily se to proto obejít tím, že neoprávněně vystupovaly pod hlavičkou SSM a jiných organizací. Ty také, když to zjistily, tyto samozvané „umělce" jednoznačně odsoudily, jak tomu bylo např. ve Zruči nad Sázavou.

Při většině z jejich 22 „vystoupení" musela zasahovat Veřejná bezpečnost. Mezi zadrženými je např. absolvent filozofické fakulty, bývalý kněz a dále převážně zkrachovalí studenti, někteří bez pracovního poměru. Jedná se o narkomany, kteří se v minulosti podrobili psychiatrickému léčení a byli za výtržnosti víckrát trestáni.

Nejen z vystoupení samých, ale i z fotografií, filmu a vulgárních textů, které u nich byly nalezeny, jsme se mohli přesvědčit, že tyto „hudební skupiny" nemají s kulturou naprosto nic společného. Jako nástrojů používali tito „umělci" vše, co dělá pokud možno největší rámus, např. starý výfuk od automobilu, železné tyče apod.

Proti takovým elementům se brání každá společnost. Protože preventivní opatření nepomohla, shledáváme zásah bezpečnostních orgánů jako naprosto správný a v souladu se zájmy poctivých lidí. Západním sdělovacím prostředkům to opět jednou nevyšlo. Nebo snad jim u nich na veřejném pořádku vůbec nezáleží?

V. RŮŽIČKA

Svoboda, 8. 4. 1976:

POMLOUVAČNÁ KAMPAŇ PROTI ČSSR

PRAHA (čtk). V posledních dnech uveřejnily některé západní listy zprávy, že v ČSSR bylo zatčeno 20 „opozičních" umělců, mezi nimiž jsou spisovatelé, básníci, výtvarníci a hudebníci.

Není to poprvé, co se na Západě hrubým způsobem překrucují skutečné události v Československu. Je tomu tak i v tomto případě. Veřejná bezpečnost vzala v uplynulých čtrnácti dnech do vazby několik mladých lidí pro trestné činy výtržnictví a některé další. Byli to členové „hudebních skupin", kteří od roku 1971 pořádali převážně na venkově různá „vystoupení", při nichž docházelo k výtržnostem. Většina z nich byla již v minulosti trestána a mnozí prošli psychiatrickým léčením. Téměř všichni holdovali drogám, omamným látkám a alkoholu. Žádná ze skupin nesplnila podmínky kvalifikačních zkoušek v roce 1971 ani později a neměla tudíž žádné oprávnění veřejně vystupovat.

Ostatně jejich produkce neměla s kulturou vůbec nic společného, jak se dnes mohli novináři přesvědčit na ukázkách textů jejich písní a na filmu, který si tito „muzikanti" sami natočili. Několik zkrachovaných vysokoškoláků, jeden absolvent filozofické fakulty, bývalý kněz, individua měnící zaměstnání se snažili zaujmout jen primitivní vulgárností.

Veřejná bezpečnost zasahovala při mnohých z jejich 22 „vystoupení". Ukládala peněžité pokuty a snažila se o preventivní varování. Protože však nadále docházelo k výtržnostem, škodám na zařízení, narkomanii atd., tedy k zjevnému a opakovanému porušování platných československých zákonů, musela přistoupit k represivním opatřením. Rozruch a pomlouvačná kampaň západních listů je o to absurdnější, že je dobře známo, že proti podobným extravagantním skupinám, narušujícím pořádek, se postupuje i v kapitalistických zemích a mnohem tvrději.

Zemědělské noviny, 8. 4. 1976:

JAK LZE Z KOMÁRA UČINITI VELBLOUDA

Francouzský deník Aurore a některé další západní listy uveřejnily v nedávných dnech bombastické zprávy, podle nichž mělo být v Československu zatčeno asi dvacet „opozičních umělců". Mezi postiženými prý jsou přední básníci, hudební skladatelé, zpěváci, textaři a další kumštýři zvučných jmen... Podobných nesmyslů, zkreslujících naši současnost jsme v posledních letech četli na stránkách některých západních novin víc a je ostatně dobře známo, z jakých pramenů pocházejí. Také uvedený příklad je ilustrací, jak hrubě se překrucují skutečné události v Československu.

Kriminální služba Veřejné bezpečnosti v posledních dvou týdnech zadržela několik – zcela mírně řečeno – výstředních vlasatých mladíků, kteří již delší dobu ignorovali všechny rozumné domluvy a napořád se dostávali do příkrého rozporu se zákonem. Důvodem k zásahu byly stále častější stížnosti občanů na opakované výtržnosti, provázející vystoupení některých tzv. hudebních skupin, působících zejména na venkově. Žádná z nich neměla platné oprávnění

veřejně vystupovat, protože nesplnila základní podmínky předepsané kvalifikačními zkouškami. Ostatně není ani divu: Hlučné produkce těchto „hudebních skupin“ prezentujících se vulgárními texty, doprovázenými dokonce hrou na hřebeny a na různé instalatérské nářadí představující bicí nástroje a mnohdy ještě vrcholící rozbíjením židlí v sálech, mělo s kulturou pramálo společného.

Jaký příklad dávali tito extrémní „muzikanti“ v záplatovaných texaskách mladým lidem na venkově, netřeba vůbec rozvádět. Zcela oprávněně se proto sáhlo těmto skupinám na zoubek. Jejich organizátoři nejsou ostatně v trestné činnosti žádnými naivními nováčky – mají za sebou už tresty pro příživnictví, mravnostní delikty a narušování veřejného pořádku. Téměř všichni holdovali drogám a jako narkomani také absolvovali pobyt v psychiatrických léčebnách. Činit z takové chásky umělce a navíc „politické případy“ nasvědčuje jen tomu, že každý prostředek je dobrý, když chce někdo z komára vyrobit velblouda.

(imj)

Večerní Praha, 8. 4. 1976:

TONOUCÍ SE STÉBLA CHYTÁ

Novinářské „kachny“ na Západě se vyskytují často. Ve snaze pošpinit socialismus využívají i deklasovaných živlů.

Včera večer v televizi a v dnešním ranním tisku jsme se dozvěděli o prapodivné tzv. „umělecké činnosti“ několika lidí, kteří se živili vystupováním v malých beatových skupinách. Jejich účinkování nemělo ovšem nic společného s uměním. Však také nedokázali ani složit kvalifikační zkoušky a určité stopy hudebního vzdělání vykazoval pouze jeden, který jen krátkou dobu studoval na konzervatoři. Jejich hudební večery skončily výtržnostmi, vulgaritou a protizákonnými činy.

Lidé, kteří se vyhýbají poctivé práci, nemohou mít zelenou. Proti takovým výtržníkům by zakročili v každé zemi. Buržoazní sdělovací prostředky však ztropily povyk o útlaku umělců v ČSSR. Poplach okolo těchto lidí svědčí o jednom: bere-li dějinný vývoj západní propagandě argumenty ve prospěch buržoazního systému, chytá se i stébla – byť to byla činnost asociálních živlů. Zač tedy stojí?

vp

ČÁST III.

Přeštický případ

[Obžaloba][41]

Okresní prokuratura
Plzeň-jih

Okresnímu soudu
Plzeň-jih

Pv 103/76 — 121

Obžaloba

Žaluji

1) Karla **Havelku**,
nar. 12. 7. 1950 v Plané u Mariánských Lázní, okr. Tachov, mistra n.p. Silnice, závod 02 Plzeň, bytem Komenského 97, Přeštice, okr. Plzeň-jih, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Plzeň-jih, ve věznici Ministerstva spravedlnosti v Plzni-Borech,

2) Miroslava **Skalického**,
nar. 31. 8. 1952 v Praze, tesaře n.p. Vojenské stavby, závod Praha, výrobní správa Litoměřice, bytem Nad Týncem 39, Plzeň, přechodně bytem třída Rudé armády 807/34, Chomutov, t.č. ve věznici Ministerstva spravedlnosti v Plzni-Borech,

3) Františka **Stárka**,
nar. 1. 12. 1952 v Plzni, lesního dělníka Státních lesů, lesní závod Česká Lípa, polesí Mařenice, okr. Česká Lípa, bytem Lipová 51, Teplice, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Plzeň-jih ve věznici Ministerstva spravedlnosti v Plzni-Borech,

že

na den 13. 12. 1975 v Přešticích, okr. Plzeň-jih, ve vzájemné dohodě a v dohodě s Ivanem Jirousem a dalšími osobami pod záminkou kulturní akce místní organizace SSM v Přešticích zorganizovali a umožnili veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi a dalším osobám, při kterém byly přehrávány, zpívány a předneseny před větším počtem posluchačů vulgární a oplzlé texty,

tedy dopustili se veřejně hrubé neslušnosti a čin spáchali jako členové organizované skupiny,

čímž spáchali

trestný čin výtržnictví podle § 9 odst. 2, § 202, odst. 1, 2 tr. zák.

Navrhuji: U hlavního líčení

1) ponechat obviněné ve vazbě

2) slyšeti jako svědky Jana Samka č. 1. 167, Karla Kroupu č. 1. 175, Pavla Kalaše č. 1. 149, Jitku Němcovou č. 1. 153, Ondřeje Květoně č. 1. 162 a Karla Štiku č. 1. 173,

3) čísti výpovědi svědků Ivana Jirouse č. 1. 187, Karla Soukupa č. 1. 191, Svatopluka Karáska č. 1. 194, Karla Kortana č. 1. 177, Daniela Schuberta č. 1. 183, Václava Kasla č. 1. 199, Petra Cipra č. 1. 204, Dagmar Karáskové č. 1. 207, Jaroslava Bezděka č. 1. 209, Věry Havelkové č. 1. 211, Dagmar Klimešové č. 1. 215, Aleny Procházkové č. 1. 221,

4) čísti listinné důkazy č. 1. 248—311,

5) čísti zprávy o pověsti a osobní výkazy obviněných č. 1. 227—235,

6) konstatovat obsah připojených svazků příloh č. 1. 415—417 a fotografickou a listinnou dokumentaci.

Odůvodnění:

Dne 13. 12. 1975 byl v klubovně organizace SSM v hotelu Zemědělský dům v Přešticích, okr. Plzeň-jih, konán tzv. „Večer poesie a hudby“. Večera se zúčastnilo asi 100 návštěvníků.

V programu vystoupil Ivan Jirous z Prahy s přednáškou nazvanou „Zpráva o třetím českém hudebním obrození“, která byla doprovázena promítáním filmových záběrů z vystoupení některých hudebních skupin s hudebními nahrávkami a dále zpěváci Karel Soukup a Svatopluk Karásek. Žádný z účinkujících neměl povolení k veřejnému vystupování. Text přednášky a některých skladeb obsahoval vulgární a oplzlé výroky, příčící se zásadám občanského soužití. Takové texty byly zejména v písních Sádlo, Spartakiáda, Dělníkův den, Vejplata, Ten kdo, Zelená blbost, Červený vejložky, Tesilová verbež, Rádio, Indie, Mrzák vod Niagary, Kombajnéři, Podoba a Blazer blues.

Oficialním pořadatelem této akce byla místní organizace SSM v Přešticích, jíž bylo konání večera povolené MNV v Přešticích, skutečnými organizátory byli však obvinění Karel Havelka, Miroslav Skalický a František Stárek, spolu s účinkujícími a některými dalšími osobami.

Obvinění Karel Havelka a Miroslav Skalický připravovali již od léta 1975 setkání hudebních skupin, které neměly oprávnění k veřejnému vystupování. Setkání zamýšleli uskutečnit v Příchovicích u Přeštic. Spojili se proto s Ivanem Jirousem, který jim v dopise ze dne 2. 7. 1975 sdělil, jak by bylo možno vystoupení takových skupin legalizovat (č. 1. 279–280). Od organizace setkání v Příchovicích však obvinění z obavy před možnými následky upustili. Dohodli se však s Jirousem, že by k propagaci takových skupin provedli přednášku o moderní hudbě v Přešticích.

Obviněný Havelka proto navrhl v září 1975 místní organizaci SSM v Přešticích, aby uspořádala ve své klubovně „Večer poezie a hudby" a nabídl se, že jí programově zajistí. V první části měli herci plzeňského divadla Pod lampou číst verše amerických veteránů války ve Vietnamu, ve druhé části se měla uskutečnit přednáška o moderní hudbě. Vzhledem k pokrokovému námětu projevili členové SSM o tuto akci zájem a aniž se více zabývali programovou částí, dohodli termín konání na 6. 12. 1975 s organizačním zajištěním a požádali MNV v Přešticích o povolení, které jim bylo uděleno. Konání kulturního večera bylo zveřejněno plakáty. Členové divadla Pod lampou účast na něm odřekli a akce byla přeložena na 13. 12. 1975.

Po povolení akce spojil se obv. Havelka s obv. Miroslavem Skalickým, který zajistil vyhotovení pozvánek. Na pozvánkách byla vyobrazena klozetová mísa s vyčnívajícíma rukama. Pozvánky byly určeny pouze pro určitý okruh osob a rozdíleli je obvinění Havelka, Skalický a František Stárek svým známým.

Dne 13. 12. 1975 přijeli do Přeštic lidé sezvaní obviněnými a byla prováděna kontrola pozvánek. Vzhledem k předchozímu zveřejnění se však zúčastnila i veřejnost obviněnými nepozvaná. Obviněný Havelka a Skalický působili jako organizátoři také v průběhu večera, zapůjčili vlastní nahrávky a obviněný Havelka část aparatury.

Obv. Karel Havelka a Miroslav Skalický svou účast na organizování této akce doznávají, obv. Miroslav Skalický doznává také autorství textu písní – Dělníkův den, Vejplata a Tesilová verbež, které byly při veřejné produkci přehrávány. Oba obvinění však tvrdí, že text zprávy i skladeb byly nezávadné a pokud obsahovaly některé „silnější výrazy",

zapadaly do celkového rámce přednesu. Dále namítají, že text přednášky ani reprodukovaných skladeb jim nebyl předem znám.

Obviněný František Stárek namítá, že se na organizaci akce nepodílel, byl pouze účastníkem večera a rozdal jenom asi deset pozvánek známým.

Tato obhajoba obviněné nevyviňuje.

Vulgárnost, oplzlost a celková úroveň reprodukovaných textů je patrna z listinných důkazů (č. 1. 248—276), pořízených jednak záznamem z programu večera, jednak se podává z výpovědí svědků Pavla Kalaše, Jitky Němcové, Ondřeje Květoně, Karla Štiky a dalších.

I kdyby obvinění předem neznali přesný text přednášených reprodukovaných skladeb, znali alespoň zaměření přednesu Ivana Jirouse a výrazové prostředky v textech skladeb hudebních skupin, které propagovali. Tato skutečnost je prokazována u obv. Miroslava Skalického především autorstvím některých vulgárních textů, u všech obviněných účastí na podobných akcích, u obv. Havelky také tím, že mimo Ivana Jirouse pozval i oba zpěváky Karla Soukupa a Svatopluka Karáska, což svědčí o znalosti jejich repertoáru a konečně u všech obviněných zajištěné texty téhož charakteru, jaké byly na večeru předneseny.

Reprodukci některých textů nutno posuzovat z právního hlediska jako hrubou neslušnost zejména z toho důvodu, že mělo jít o kulturní akci pořádanou SSM a že na ní byl přítomen větší počet osob, z nichž ta část, která nepatřila do okruhu známých obviněných a nevěděla, že jde o jejich akci, byla nepříjemně překvapena a pohoršena vulgárními a oplzlými texty. Jde proto o čin společensky nebezpečný, jehož znaky jsou uvedeny v § 202 tr. zákona.

Bez organizování této akce by nebylo došlo v tomto případě k rozšiřování závadných textů. I když tedy obv. Karel Havelka a František Stárek sami jako účinkující nebo autoři takových textů nevystupovali, ale předpokládali je a souhlasili s nimi, odpovídají za jejich rozšiřování, stejně jako účinkující. U obv. Františka Stárka je třeba spatřovat organizování akce již v zajišťování účasti vybraných osob, vytvářejících vhodné prostředí k tomu, aby závadné texty byly veřejně šířeny. Dělba úkolů mezi jednotlivé obviněné svědčí o tom, že se plánovitě a promyšleně sdružili k úspěšnému zajištění pořadu dne 13. prosince 1975, což podstatně zvyšuje společenskou nebezpečnost činů, takže jde o organizovanou skupinu. Uspořádání akce v Přešticích bylo jednou z akcí téhož druhu uskutečněných v jiných místech a pro které je Ivan Jirous vazebně stíhán okresním prokurátorem pro Prahu-

-západ. (Pv 227/76), obvinění jejím organizováním plnili jeden z úkolů v rámci celé skupiny.

Jednání všech obviněných proto zakládá skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví podle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr. zákona a obžaloba na ně je proto právem podána.

V Plzni dne 11. června 1976.

Okresní prokurátor:
podpis nečitelný

kulaté razítko s textem:

OKRESNÍ PROKURATURA
2
Plzeň-jih

[Průběh hlavního líčení][42]

[Dana Němcová]

Ve dnech 5. a 6. července 1976 proběhlo hlavní líčení před okresním soudem pro Plzeň-jih ve věci proti třem obviněným, kteří byli od 17. 3. t. r. ve vazbě v Plzni-Borech.

Trestně stíháni byli:

1. Karel **Havelka**, nar. 1950, bytem v Přešticích, stavební mistr, ženatý, otec ročního syna,

2. Miroslav **Skalický**, nar. 1952, bytem v Chomutově, tesařský dělník, svobodný,

3. František **Stárek**, nar. 1952, bytem v Teplicích v Čechách, lesní dělník, svobodný,

že se dopustili trestného činu výtržnictví podle § 202, odst. 1, 2 tr. zákona, tj. jako organizovaná skupina, tím, že dne 13. 12. 1975 umožnili v klubu SSM v Přešticích u Plzně veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi a dvou sólových zpěváků, Karla Soukupa a Svatopluka Karáska, které obsahovalo hrubé neslušné a vulgární výrazy.

Po zahájení hlavního líčení bylo rozhodnuto o vyloučení veřejnosti. Každý z obviněných si zvolil po dvou důvěrnících, kteří směli být přítomni v soudní síni. Během prvního dne jednání byla přítomna čtyřčlenná skupina pracovníků StB.

Karel Havelka a Miroslav Skalický měli obhájce ex offo, pouze František Stárek měl svého zvoleného obhájce.

Po přednesení obžaloby okresním prokurátorem bylo přikročeno k výslechu jednotlivých obviněných.

Obviněný Havelka vypovídal, že se zajímá o moderní hudbu. Publikoval v tomto směru asi čtyři články. V létě 1975 se nahodile seznámil s Ivanem Jirousem. Během hovoru v restauraci dospěli ke svým společným zájmům o současnou hudbu. Havelka se přesvědčil, že Ivan Jirous, původním povoláním teoretik dějin umění, má rozsáhlé znalosti o směru undergroundové hudby světové i domácí. Navrhl mu tedy, že by mohl nabídnout klubu SSM v místě svého bydliště v Přešticích informativní pořad o tomto speciálním hudebním směru. Ivan Jirous s jeho návrhem souhlasil a slíbil, že je schopen připravit přednášku s ukázkami bez jakýchkoliv finančních nároků. Předseda senátu položil otázku, proč se Havelka obracel na „samorostlého" Jirouse, když přece pro něho jako publicistu v tomto oboru nebylo obtížné získat pro tuto akci odborníka, prověřeného přiměřenou institucí, která je zárukou správného ideového stanoviska. Havelka odpověděl, že Jirouse znal z jeho dřívější publicistické činnosti ve Výtvarné práci do r. 1971 a že věděl, že spolupracoval s hudebními skupinami tohoto zaměření od jejich vzniku u nás. Obsah přednášky do podrobností spolu nerozebírali.

Havelka tedy nabídl tuto akci výboru SSM, který ji na podzim téhož roku schválil s tím, že Havelka, který není členem této organizace, ale častěji spolupracoval při přípravě kulturních akcí, zajistí tento večer po stránce obsahové a organizační. Havelka se písemně spojil s Jirousem a postupně bylo dohodnuto datum konání pořadu na 13. 12. 1975. Jirous přislíbil

přednášku a ukázky z magnetofonových nahrávek, diapozitivů a filmů. Havelka projevil zájem také o dva zpěváky, o kterých věděl od Jirouse, že zpívají své vlastní písně, Karásek v bluesovém a Soukup ve folkovém stylu. Havelka se ujal také organizace návštěvnosti tohoto pořadu, protože výbor SSM projevil obavy, že se dostaví velmi malý počet zájemců. Za tímto účelem se obrátil na Skalického, kterého znal již delší dobu, a požádal ho jako fotografa-amatéra, aby pro tuto příležitost vyhotovil nějaké pozvánky, a zčásti je sám rozdal svým známým, o kterých předpokládá, že by je připravovaný pořad zaujal. Skalický mu poslal asi 30 pozvánek. Byl na nich převzat námět ze zahraničního hudebního časopisu (záchodová mísa, jejíhož okraje se zevnitř chápou ruce, jako by tudy někdo vylézal) a fotomontáží doplněn text, obsahující údaje, že se jedná o „Underground lecture" v Přešticích, datum a doby odjezdů vhodných vlaků z Plzně. Na otázku, co pozvánce říkal, Havelka odpověděl, že ji považoval za vtipnou. Havelka sám některé z těchto pozvánek odeslal, jiné rozdal, místní mládež zval osobně. Někteří členové výboru SSM pozvánku viděli a neměli námitek. Mezi pozvanými činil výběr, aby nepřišli ti, kteří navštěvují běžné diskotéky se zájmem vypít větší množství alkoholu, ale takoví mladí lidé, kteří se o připravovaný pořad zajímají. Proto se obrátil i na své známé mimo okruh bydliště. Tento svůj záměr ještě blíže objasňoval tím, že není třeba vybírat publikum na plakátované a opakované veřejné akce, ale tato že měla být ojedinělá a v uzavřené společnosti místního klubu SSM. Během vlastního pořadu pak sám dohlížel na pořádek. Publikum se chovalo zcela spořádaně. Bylo přítomno asi 80 lidí. V průběhu večera se dostavili příslušníci VB, kteří povedli kontrolu občanských průkazů veškerého publika a několik diváků odvezli na místní VB. Havelka se tam zdržel asi ½ hodiny. Když se vrátil do klubu, program pokračoval. VB po provedené kontrole nepožadovala přerušení vystoupení. Asi kolem jedné hodiny požádal Havelka pokladní SSM Jitku Němcovou, zda by provedla sbírku, aby se účinkujícím uhradila nejnutnější režie. Příspěvky byly ve výši 10 Kčs. Havelka uvedl, že Jirousovi dal 300 Kčs, zaprotokolováno bylo dle formulace předsedy senátu, že mu odevzdal „nějakou částku". Po přednesení Jirousovy přednášky, doprovázené ukázkami, vystoupili S. Karásek a K. Soukup, každý asi se čtyřmi ze svých písniček. Poté Havelka vyzval publikum, že je čas končit, a oznámil odjezd vlaku k Plzni. Návštěvníci se v pořádku rozešli. Samoúčelně užité vulgární výrazy neslyšel, k žádné výtržnosti podle jeho mínění nedošlo, nikdo neměl žádné námitky. Na otázku prokurátora, co je pro něho underground, odpověděl Havelka líčením historie tohoto hudebního směru na Západě. Uvedl především jméno Franka Zappy a jeho skupiny Mothers of Invention.

Obviněný Skalický vypovídal, že se od svého přítele Havelky dozvěděl o připravovaném pořadu a byl jím požádán, aby udělal nějaké pozvánky a část jich použil pro své známé. Námět zvolil ze zahraničního časopisu, viděl jej přetištěn v několika hudebních magazínech, neví, kterého konkrétně použil. Předseda senátu doplnil, že západoněmeckého. Skalický na otázku, proč volil tak neslušný objekt a ne raději něco našeho, uvedl, že se mu zalíbilo fotografické zpracování i nápad tohoto snímku. Celkem těchto pozvánek zhotovil asi 40. Havelkovi dle vlastní výpovědi poslal asi 10 pozvánek, Stárkovi 7–10 s tím, že ho informoval, aby je použil pro sebe a pro své známé. Nic bližšího mu nenapsal, protože sám také nic nevěděl. Několik pozvánek sám ojediněle rozdal, některé nepoužil. Během vlastního programu pomáhal Havelkovi dohlížet na pořádek v sále, protože ho o to požádal, ale nebylo toho vlastně ani zapotřebí. Neslyšel žádné neslušné výrazy, které by mohly někoho pohoršit. Ojedinělá hrubší slova považuje za běžná v hovorové řeči, denně se s nimi setkává na pracovišti, v rozhlase, v televizi i literatuře. Na otázku prokurátora, co si myslí, že je underground, když na pozvánku uvedl

„Underground lecture“, odpověděl, že je to pokrokový směr v moderní hudbě, rozšířený na Západě. Předseda senátu se tázal, proč se u nás určité hudbě říká podzemní. Skalický vysvětlil, že je to ta hudba, která byla hrána veřejně až do r. 1971, kdy byli nuceni k ústupkům, na něž nepřistoupili, a raději hráli neoficiálně. Předseda vyslovil souhlas s institucionálními a ideovými požadavky na hudebníky a Skalický oponoval slovy: „V tom s vámi, pane předsedo, nemohu souhlasit.“

Obviněný Stárek vypovídal, že od svého přítele Skalického dostal asi 8 pozvánek. Nic bližšího o pořadu nevěděl. Považoval je za propagační materiál a bez výběru je rozdal svým známým. Sám se vystoupení v Přešticích zúčastnil jako kterýkoli jiný divák. Na organizaci se nijak nepodílel. Na otázku prokurátora, co pro něho znamená undergroundové hnutí, se ohradil, že underground nepovažuje za hnutí, ale za hudební směr. Když prokurátor trval na tom, že v Jirousově přednášce je obsažena ideová náplň toho slova, že se jedná i o životní styl, odpověděl, že snad potud, že lidé mají žít především lidsky.

Během výslechu se předseda senátu pokoušel „výchovně působit“ na obviněné a vysvětloval, že v každé společnosti musí existovat „normy normálního soužití normálních lidí“, že naše vyspělá společnost musí dbát o zdravý mravní růst především mládeže, aby stačila nárokům pokroku; že mládež naši společnost stojí hodně peněz a že si ji nemůže nechat mravně narušovat sprostotou a vulgaritou; že to, co je pokrokové na Západě, kde ještě nebylo odstraněno vykořisťování, je zaostalé u nás, kde spějeme od socialismu ke komunismu; že lidé jako obvinění by svou „kulturou“ chtěli docílit, aby všichni byli co nejšpinavější, nejotrhanější a nejsprostší, a že by to skončilo tím, že by lidé nahatí lezli opět po stromech jako opice.

Po krátké polední přestávce líčení pokračovalo výslechem svědků. Osobně bylo předvoláno 5 svědků: čtyři členové výboru mládežnické organizace SSM v Přešticích a jedna dívka z publika.

Jako první byla vyslechnuta Jitka Němcová, pokladní SSM v Přešticích. Byla tázána na hrubé a vulgární výrazy, které slyšela během vystoupení. Odpověděla, že si již nevzpomíná. Předseda senátu ji poučil, že se nemá stydět a že tato slova od ní potřebují slyšet. V průběhu jejího rozpačitého mlčení ji déle než čtvrt hodiny povzbuzoval výrazy: „Musíte nám to říci!... Vzpomínejte, nejste ještě tak stará... Musíte si vzpomenout... Stydíte se je opakovat?... Abych to nemusel říkat já... Tady lidé říkají, že jsou ta slova běžná, tak se nestyďte... Aspoň nějaká, nebylo jich tak moc... Před orgány VB jste to řekla!“ Na to svědkyně odpověděla: „Příslušník VB mi přečetl nějaký úryvek, a tak jsem si vzpomněla, jinak bych si nevzpomněla.“ Dále trvala na tom, že si na tyto výrazy nevzpomíná. Předseda naléhal dále: „Za sedm měsíců si nemůžete vzpomenout, co jste slyšela?... Veškerý stud stranou!...“ Svědkyně: „Já už opravdu nevím přesně...“ Předseda: „Tak jaká, jaká sprostá slova, co tam padlo za sprostá slova?... Za tři měsíce se to z mozku nevygumuje...“ (za tři měsíce od výslechu na VB). Prokurátor: „Ta škála není tak rozsáhlá.“ Toto vše nebylo zaprotokolováno. Poté nechal předseda zaprotokolovat, že svědkyně po delší době a opakovaných výzvách si nemůže vzpomenout na žádné hrubé neslušnosti; že uvedla, že příslušník jí přečetl úryvek a pak ona řekla, že to slyšela. V protokolu uvedla, že neví, jestli to byla ta přednáška, že si pouze myslí, že to byla ona. Přesto si dnes nevzpomíná. Poté přistoupil předseda senátu k přečtení části výpovědi svědkyně, kterou učinila před příslušníky VB, kde se nalézala slova „hovno“ a „prdel“. Tázal se, zda jsou to ta slova, na která si nemohla vzpomenout. Svědkyně odpověděla, že to bylo tak, jak již řekla. Dále byla dotázána na způsob vybírání peněz během vystoupení. Vypověděla, že asi v 1 hod. ji Havelka požádal, zda by mohla vybrat nějaké peníze pro přednášejícího. Kolik jich bylo vybráno, neví, protože

akce, které nejsou plakátovány, nejsou také vedeny v peněžních dokladech. Vybírala asi po 10 Kčs. Na otázku Havelky, zda ji požádal o vybírání peněz až ten večer, upřesnila, že o vybírání se už hovořilo na výboru. Prokurátor se tázal, zda Havelka poučil výbor, jaký je význam slova „underground". Svědkyně odpověděla, že hovořil o moderní hudbě, a o významu toho slova že se dozvěděla až od příslušníků. Dále uvedla na otázku předsedy senátu, že nikdo z výboru ani ona nezasahoval do průběhu večera, že v klubu byl pořádek, až dodatečně že výbor hodnotil akci záporně, protože „nic nepřinesla". Na otázku jednoho z obhájců, kdo byl pořadatelem akce, odpověděla, že „Karel s kulturním referentem". Předseda upřesnil, že Karel je Havelka, a s poznámkou „no, když jste na tom spolu takhle dobře" svědkyni propustil.

Další svědek Ondřej Květoň vypověděl, že výbor SSM bez výhrad přistoupil na Havelkův návrh uspořádat večer moderní poezie a moderní hudby. Sám toho moc neslyšel, většinu času trávil v šatně. Vulgární slova byla „normální", „lidová": „sračka, hovno". Hodnocení výboru bylo záporné, nikomu se pořad nelíbil. Poté byl svědek poučen předsedou senátu přibližně těmito slovy: „Tohle jste nechali Havelkovi napospas, propříště nebuďte naivní... Ať je to pro vás zkušenost, teď už pozdě bycha honit." Obhájce se pak dotázal, zda sprostá slova vyvolala nějaký ohlas v publiku. Svědek vypověděl, že o ničem takovém neví, a předseda senátu to vysvětlil složením publika. Dále předseda senátu pohovořil o tom, že rozhodně nepřipouští odpovědnost SSM za akci, protože výbor ji dal na starost Havelkovi; že nechce, aby za Havelkovo zneužití trpělo SSM, které je „neostřílené", čehož jiní, zkušení a starší, využívají.

Havelka se svědka zeptal, zda na výboru mluvil o undergroundu. Předseda otázku přeformuloval slovy: „Otočíme to. Udělal vám Havelka ve výboru přednášku, co je to underground?" Dále se Havelka svědka zeptal na rok jeho narození. Předseda senátu namítl, proč je kladena tato otázka. Havelka poukázal na to, že svědek je stejně starý jako on, který ho měl zneužít. Je mu stejně jako Havelkovi 26 let. Na to reagoval předseda výrokem: „No vidíte, a ještě má problémy!" a pak svědka propustil.

Předseda SSM vypověděl, že hodnocení výboru vyznělo, že by se taková akce neměla opakovat, ale že k žádné výtržnosti nedošlo. Předseda se tázal, zda svědek neslyšel nějaké námitky od členů výboru Klubu během vystoupení. Svědek odpověděl, že ne a že tam vlastně „nikdo nebyl, jeden byl v šatně, druhý vybíral..." Nikdo se však nezmiňoval o žádných námitkách.

Kulturní referent SSM vypověděl, že programu vůbec nebyl přítomen.

Svědkyně Dagmar Karásková se programu zúčastnila jako divák. Uvedla, že pozvánce „neříkala nic". Nepamatuje si vulgární výrazy z přednášky a kytaristy neslyšela, protože odešla dříve. Připouští, že nějaká hrubší slova padla, ale nevzpomíná si, jaká. Na údiv předsedy senátu, že si je už nepamatuje a přitom jsou v protokolu, který s ní byl sepsán s příslušníky, uvedla: „Příslušník mi je četl, tak jsem řekla, že jsem je slyšela." Trvala dále na tom, že si nevzpomíná, že už je to dlouho. Z protokolu jí pak byly přečteny úryvky: „ty tvý oči pitomý..." „...se na to vyserem..." Svědkyně i nadále trvala na tom, že jí to přečetl příslušník a tím se jí to vybavilo.

Tím skončil výslech svědků. Havelka požadoval, aby byli předvoláni navržení svědkové obhajoby. Předseda senátu prohlásil, že to považuje za zbytečné, protože ve spisech jsou všechny závadné texty doloženy. Přerušil hlavní líčení s tím, že druhý den se bude pokračovat čtením svědeckých výpovědí.

6. 7. 1976 pokračovalo hlavní líčení. Předseda senátu přečetl jména dvaceti osmi osob vyslechnutých vyšetřujícími orgány a řekl, že z jejich výpovědí budou čteny úryvky, týkající se

trestné činnosti v Přešticích. Havelka namítal, že mají být čteny i výpovědi svědků, kteří na vystoupení v Přešticích nebyli vůbec přítomni. Předseda ho ujistil, že soud uváží, co se k trestné činnosti vztahuje a co ne.

Někteří ze svědků ve svých protokolech uváděli, že neslyšeli nic, že nebyl hluk ani jiný nepořádek; jiní popírali vulgarismy; jeden uváděl výrok „zastavte všechny války"; další dva slyšeli vulgární výrazy „do prdele", „hovno", „srát". Jeden svědek uvedl, že slyšel výrok „člověče, čemu se podobáš ve své velikosti...? hovnu".

Tři svědci a zpěvák Soukup uváděli, že se zpívala píseň o sádle, všichni tři obvinění však prohlásili, že se Soukup zmýlil a tuto píseň v Přešticích nezpíval a svědci že byli zřejmě ovlivněni vyšetřujícími orgány, kteří jim texty četli. Toto se [podle] obviněných týkalo zejména také textů Skalického, na které byla narážka ve třech výpovědích. Skalický uvedl, že tyto texty nemohl nikdo slyšet, protože byly v jeho soukromém vlastnictví až do chvíle, kdy mu byly odňaty při domovní prohlídce. U jedné svědkyně je výslovně protokolováno, že Skalického texty poznala podle příslušníky předložených opisů. Byl u něho zabaven i text „Sláva systému pana vysavače", který v Přešticích nebyl rozhodně použit, ač jedna svědkyně uvádí, že slyšela „sláva systému rudého vysavače". Jirous vypovídal (jak čteno z protokolu) k organizačním otázkám vystoupení shodně s Havelkou a o své přednášce uvedl, že byla improvizací podle textu „Zpráva o třetím hudebním obrození", jehož jest autorem.

Dále byl přečten seznam písní, nahraných na magnetofonovém pásku, o kterém uvádí Havelka, že je původním blokem, pořízeným během vystoupení v Přešticích. Nic na něm nechybí ani není navíc. Byly to písně: Pracovní tábor, Rádio, It's too late, Svatba v Káni Galilejské, Vy silní ve víře, Řekni ne ďáblovi, Leningrad, Amerika, Indie, Lepší je na skále život svůj mít, Kázání o zkáze Sodomy, Good joke, Pivo, Vojna, Spartakiáda. Většina textů těchto písní byla přečtena z opisů, vložených ve spisech. Větší pozornost byla věnována textům Karla Soukupa. O textech Svatopluka Karáska předseda usoudil, že v nich celkem nic není. Text Soukupovy písně o sádle, o němž je sporné, zda byl hrán, byl přečten „pro dokreslení". Prokurátor dále požadoval čtení textů sbírky „Hever and Vazelína", zabavených u Skalického. Byly čteny písně: Tesilová verbež, Mrzák od Niagary, Dělníkův den, Vejplata, Kombajnéři, Zelená blbost, Podoba (což do Skalického textů nepatří). Prokurátor pak připustil, že uvedení písně Červené vejložky je sporné, protože není v žádném případě dosvědčena, přesto však i tento text byl „pro informaci" přečten. Všichni tři obžalovaní opakovaně trvali na tom, že zpívány byly pouze písně Karáskovy a Soukupovy, v žádném případě přečtené texty Skalického. Dále pro ukázku byly přehrány dva výňatky z písní Pracovní tábor a Rádio a krátký kousek z písně It's too late. K referování obsahu Jirousovy přednášky bylo použito jeho „Zprávy o třetím hudebním obrození". Z ní byla přečtena místa, obsahující hrubé a vulgární výrazy, a bylo poukázáno na společensky nebezpečnou ideologii hnutí undergroundu, jak plyne z Jirousova textu.

Jednání pokračovalo čtením posudků obviněných z pracovišť a z místa bydliště. Všechny posudky byly příznivé až pochvalné. Ani jeden z obviněných neměl jedinou neomluvenou pracovní směnu. Z četby záznamu z trestního rejstříku vyplynulo, že Havelka se od r. 1973 do r. 1974 ilegálně zdržoval v zahraničí a byl po svém návratu odsouzen k 18 měs. nepodmíněného trestu odnětí svobody. Na jeho vlastní žádost mu byla v prosinci 1974 udělena milost presidentem republiky. Skalický měl záznam o podmínečném trestu pro nezvládnutí motorového vozidla. Jednalo se o trest 10 měsíců s podmíněným odkladem na jeden rok. V průběhu této lhůty se osvědčil. Stárek žádný záznam v trestním rejstříku neměl.

Na závěr hlavního líčení předložil předseda senátu fotodokumentaci k dokreslení charakteru obviněných. Havelka proti tomuto souboru zabavených soukromých fotografií namítal, že je viděl prvně během vyšetřování a nechápe, co mohou o jeho charakteru říci tam zařazené dvě jeho svatební fotografie a jedna, kde je se skupinou přátel. Prokurátor si ještě vyžádal přečtení básně „Revoluce", rovněž zabavené u Skalického, „na dokreslení". Skalický vyžadoval, aby tato báseň byla čtena z jeho vlastního záznamu, který obsahuje dodatek, a nikoli z přepisu, pořízeného během vyšetřování. V dodatku je výslovně řečeno, že tato „báseň" je sestavena z nejrůznějších citátů. Havelka pak svědčil, že tento text viděl poprvé při vyšetřování a že v něm může některé citáty identifikovat. Jmenoval jejich autorské skupiny a upřesnil, že vůbec nepatří k undergroundovému hudebnímu směru a že ani tuto „báseň" není možno vydávat za ideologii undergroundu.

Závěrečná řeč prokurátora vycházela z toho, že při vystoupení dne 13. 12. 1975 v klubu SSM v Přešticích došlo k trestnému činu výtržnictví, protože vyšetřování nevývratně potvrdilo, že zde byly veřejně před větším počtem mladých osob zveřejněny texty, obsahující hrubé neslušnosti. Uvedl, že se jedná o organizovanou skupinu, která v napojení na skupinu Jirousovu pořádá akce v mravně závadném duchu a směřující proti zřízení. V pozadí spatřuje undergroundové hnutí, které si obvinění ani jako takové neuvědomují, ale sám Timothy Leary uvádí souvislost tohoto hnutí s požíváním drog. U nás jsou podmínky zcela jiné a nelze přehlédnout zřejmou společenskou nebezpečnost undergroundového hnutí. Bude jako takové u nás ostře stíháno. Přiznal obviněným polehčující okolnost předchozí beztrestnosti a dobré pověsti pracujících a navrhl obviněným Havelkovi a Skalickému nepodmíněný trest v horní polovině stanovené výše a Stárkovi v dolní třetině, všem pak výkon trestu v první skupině nápravné. Dále navrhl propadnutí zabavených věcí.

Obhájce obžalovaného Havelky vycházel z toho, že všichni obvinění jsou žalováni z hrubé výtržnosti a přitom se jí sami nedopustili. Havelkovi nebylo napřed známo, jak se budou přesně účinkující chovat. Underground považuje za hudební odnož. Obhájce navrhl zproštění obžaloby pro nedostatek subjektivních i objektivních důkazů viny. Nevyhoví-li soud tomuto návrhu, pak přiměřený trest podmíněný.

Obhájce Skalického vyšel z toho, že pro jeho mandanta je pojem undergroundu spojen s hudbou. Celé akce se zúčastnil pouze jako fotograf a jako divák. Poukázal na to, že bez viny není organizace SSM, která byla vlastně pořadatelem vystoupení. Také příslušníci VB po provedené kontrole vystoupení nepřerušili. Skalický se nedopustil trestného činu ani pomoci k tomuto činu. Nepříslušel k žádné organizované skupině. Navrhl zproštění obžaloby.

Obhájce Stárka poukázal na to, že v průběhu hlavního líčení[43] se soud chtěl především dopátrat mentality obviněných. Hleděl na to, jak vypadají, a nešlo ani tak o to, co se skutečně stalo. Nejsou naplněny znaky zažalovaného trestného činu. Nedošlo ani k dohodě mezi jednotlivými obviněnými navzájem, ani mezi nimi a Jirousem. Stárka se toto týká plnou měrou. Rozdal pouze 7–10 pozvánek. Underground považuje za hudební směr, a nikoli hnutí. Program v Přešticích považoval za informativní. Nebyl členem organizované a vůbec žádné skupiny, která předpokládá řídící centrum. Přímým pachatelem není nikdo z obžalovaných. Vulgární slova byla v minimálním rozsahu a jejich společenská nebezpečnost nepostižitelná. Je básnicky nosné užít např. srovnání lidské domýšlivosti s „hovnem". Podobné doklady jsou v literatuře (Zola, Šrámek, Švejk). Minimální je tedy i společenská nebezpečnost přímých viníků. Navrhl zproštění obžaloby.

Po krátké poradě vynesl soud rozsudek jménem republiky, jímž odsoudil všechny obviněné k nepodmíněným trestům v první nápravné skupině, a to

Havelku na dva a půl roku,
Skalického na jeden a půl roku,
Stárka na osm měsíců.

Havelka oznámil, že podává odvolání, ostatní dva odsouzení se nevyjádřili. Rovněž prokurátor se nevyjádřil k otázce odvolání.

Praha, 8. července 1976

[Rozsudek okresního soudu][44]

1 T 210/76

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud Plzeň-jih rozhodl po hlavním líčení konaném ve dnech 5. a 6. 7. 1976 v senátě složeném z předsedy Jaromíra Telína, prom. práv. a soudců Karla Fládra a Josefa Marka,
takto:

Obžalovaní:

1) Karel **Havelka**,
nar. 12. 7. 1950 v Plané u Mar. Lázních, okr. Tachov, zaměst. jako mistr u n.p. Silnice, závod 02 Plzeň, bytem Přeštice, Komenského čp. 97, okr. Plzeň-jih, t.č. ve vazbě v NVÚ-MS Plzeň-Bory,

2) Miroslav **Skalický**,
nar. 31. 8. 1952 v Praze, zaměst. jako tesař u podniku Vojenské stavby, závod Praha, výrobní správa Litoměřice, bytem Plzeň, Nad Týncem čp. 39, přechodně bytem Chomutov, tř. Rudé armády čp. 807/34, t.č. ve vazbě v NVÚ-MS Plzeň-Bory,

3) František **Stárek**,
nar. 1. 12. 1952 v Plzni, zaměstnán u Státních lesů, lesní závod Česká Lípa, polesí Mařenice, okr. Česká Lípa, bytem Lipová čp. 51, okr. Teplice, t.č. ve vazbě v NVÚ-MS Plzeň-Bory,

jsou vinni, že

dne 13. 12. 1975 v Přešticích, okr. Plzeň-jih, ve vzájemné dohodě a v dohodě s Ivanem Jirousem a dalšími osobami pod záminkou kulturní akce místní organizace SSM v Přešticích, zorganizovali a umožnili veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi a dalším osobám, při kterém byly přehrávány, zpívány a předneseny před větším počtem posluchačů vulgární a oplzlé texty,

tedy dopustili se veřejně hrubé neslušnosti a čin spáchali jako členové organizované skupiny,

čímž spáchali

trestný čin výtržnictví podle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr.z.

a odsuzují se

podle § 202 odst. 2 tr.z.

1) obžalovaný Karel **Havelka** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 a 1/2 (dva a půl) roku.
2) Obžalovaný Miroslav **Skalický** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18ti (osmnácti) měsíců.
3) Obžalovaný František **Stárek** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců.

Podle § 39 a) odst. 2 písm. a) tr.z. se obžalovaní pro výkon uložených trestů zařazují do I. NVS.

Odůvodnění

Z vyšetřovacího spisu, z výpovědí svědků a z výpovědi obžalovaných zjistil soud následující skutkový stav:

Obžalovaní jsou stoupenci t.zv. „moderní hudby“. Pokud byla někde organizovaná vystoupení skupin a souborů t.zv. moderní hudby, tak se obžalovaní těchto akcí zúčastňovali. Když se pak obžalovaný Havelka seznámil s Ivanem Jirousem, který se vydává za znalce této „moderní hudby“, došlo k dohodě, že Havelka provede opatření, aby se v mládežnickém klubu v Přešticích uskutečnil večer „moderní hudby“. Jirous s návrhem Havelky byl srozuměn s tím, že bude mít referát „o moderní hudbě“ a že s ním přijedou jeho známí, kteří jej budou ve vystoupení doplňovat reprodukovanou hudbou, promítáním filmů a diapozitivů. Protože Havelka byl dobrý známý Skalického i Stárka, tak se především obrátil na Skalického s tím, zda ten mu pomůže zorganizovat účast zájemců o „moderní hudbu“ a zda na tento večer opatří pozvánky. Mezi oběma došlo k dohodě s tím, že o distribuci pozvánek se postará také obžalovaný Stárek. Obžalovaný Havelka také jednal s výborem SSM v Přešticích, který přesvědčoval o výhodnosti této přednášky, že si účast zajistí sám a že účinkující nebudou požadovat žádnou úhradu a proto s tím organizace nebude mít žádné problémy. Mimoto dále sliboval, že před vystoupením o „moderní hudbě“ zařídil účast plzeňského divadla Pod lampou. Organizace SSM pomocí plakátu také zvala především účastníky na akci, kterou mělo zajišťovat divadlo Pod lampou. Obžalovaný Havelka členy výboru neseznámil s tím, že na večer „moderní hudby“ byly zhotoveny Skalickým zvláštní pozvánky a tuto pozvánku také nikomu z výboru

neukazoval. Když pak Havelka některým svým známým poslal několik pozvánek, aby pomohli zajistit účast na připravovaném večeru, pak v dopise ještě zdůrazňoval, o jakou skupinu osob na tomto večeru má především zájem. Obžalovaný Skalický tedy po dohodě s obžalovaným Havelkou zhotovil asi 40 pozvánek, z nichž část dal Havelkovi, část jich předal obžalovanému Stárkovi, aby ten tyto předal svým známým a zbytek těchto pozvánek pak obžalovaný rozdělil mezi své známé. Všichni obžalovaní se z předchozích srazů znali s Ivanem Jirousem, znali také jeho názory a bylo jim také známo, co je předmětem hudby, kterou se snažili vydávat za hudbu „moderní“. Přesto že jim byl znám obsah textu některých písní, případně v jakém duchu se texty písní nesou, zorganizovali uvedený večer, na kterém pak bylo Jirousovi a jeho skupině umožněno, aby před větším počtem posluchačů byly předneseny, přehrávány a také zpívány písně vulgárního zaměření s oplzlými texty, když obdobného zaměření byl i referát, který přednesl Jirous.

Obžalovaný Havelka k věci uvedl, že prý se s Jirousem setkal náhodně. Protože on sám má zájem o džezovou hudbu a při rozmluvě s Jirousem zjistil, že ten se zajímá o „moderní hudbu“, tak prý si celkem začali rozumět a skutečně mezi nimi došlo k dohodě, že se obžalovaný postará o to, aby Jirous mohl vystoupit se svým programem a referátem o „moderní hudbě“. O tomto svém záměru pak seznámil především Skalického, s kterým se občas stýkal a o kterém rovněž věděl, že o tento žánr má zájem. Hájí se tím, že on sám prý neměl představu o tom, že by obsah referátu Jirouse a texty písní, které měly být zpívány obsahovaly oplzlé výrazy a že by svým obsahem byly vulgární.

Při jednání s pracovnicí na ONV prý zjistil, že pro klubovou činnost a pokud potom jde o vystoupení pro skupinu pozvaných osob, není třeba žádného povolení k akci. Z toho důvodu prý pro večer o „moderní hudbě“ nikde o žádné povolení nežádal, neboť tento večer měl proběhnout toliko za účasti pozvaných osob. Potvrdil však, že před touto akcí měl dojednáno s režisérem divadla Pod lampou, že toto divadlo vystoupí s večerem poezie a na toto vystoupení byl vyžádán příslušný souhlas národního výboru. On sám se domnívá, že během večera probíhalo vše klidně a pokud prý bylo použito některých vulgárních, příp. oplzlých výrazů, jak v referátu Jirouse, pak i v písních, které zpívali přítomní interpreti, pak se domnívá, že to nebylo v rozporu s morálními zásadami a zdůrazňuje, že prý i klasici ve svých dílech častokrát používají výrazů, které se dají označit za vulgární. Obžalovaný dále potvrdil, že on sám rozeslal svým známým několik pozvánek, když ani pozvánka, kterou měl se mu nezdála závadná, hodnotil ji jako v celku dobrou. Přiznává, že pozvánku ve výboru SSM neukazoval i když se domnívá, že některé členy organizace s touto pozvánkou seznámil. Přiznává však, že výbor[u] organizace SSM

žádné pozvánky k dispozici nedal. O distribuci těchto pozvánek se postarali jeho známí. Pokud prý během večera zaslechl některé vulgární výrazy, tak tomu nepřikládal žádnou váhu, neboť prý tyto výrazy zapadaly do textu a z toho důvodu také neprováděl žádné opatření v tom směru, když vlastně vystupoval jako pořadatel, aby se od podobných vulgárností na večeru upustilo.

Obžalovaný Skalický rovněž potvrdil, že se znal velmi dobře s Havelkou, znal také jeho zájmy a potvrdil rovněž, že se znal také s Jirousem, s kterým se sešel několikrát, ale referovat prý ho ještě neslyšel. Obžalovaný také potvrdil, že byl sběratelem textů t.zv. „moderní hudby“, že dokonce se pokoušel o vlastní texty. Potvrdil také, že se zúčastňoval srazů, na kterých byla hlavním obsahem „moderní hudba“. Stejně také znal obžalovaného Stárka, s kterým se stýkal a který ho také navštěvoval. Obžalovaný potvrdil, že se dohodli s Havelkou, že by bylo dobré zorganizovat večer „moderní hudby“. Když pak Havelka přišel s termínem, kdy může přijít Jirous, tak zhotovil asi 40 pozvánek, z nichž část si ponechal a tyto pozvánky předával svým známým, část těchto pozvánek dal Havelkovi a druhou část svému dobrému známému Stárkovi, který rovněž měl zajistit na uvedený večer své známé. I obžalovaný byl toho názoru, že pokud v referátě Jirouse a v textech některých písní, které zde byly reprodukovány, nebo zpívány, byly nějaké vulgárnosti, pak se domnívá, že se to nedá kvalifikovat jako neslušnost, neboť prý některá vulgární slova zapadala do textu a on si myslí, že „v uměleckém projevu“ se takové výrazy nemůžou vyloučit. Během večera pomáhal částečně při organizaci a i on potvrdil, že obsahová náplň večera se mu jevila jako nezávadná a z toho důvodu neprováděl žádná opatření, která by směřovala k usměrnění řečníka, případně k usměrnění interpretů písní.

Obžalovaný Stárek před soudem potvrdil, že se znal velmi dobře s Havelkou i s obžalovaným Skalickým, že se spolu také stýkali, a to na různých srazech a při tom se také vzájemně navštěvovali. On sám prý se aktivně nepodílel na organizování večera. Dozvěděl se pouze od Skalického, že se bude konat večer „moderní hudby“ a přitom mu prý Skalický předal několik propagačních fotografií na uvedený večer. Skalický prý mu zdůrazňoval, že uvedený večer organizuje SSM. Z toho důvodu on byl přesvědčen o tom, že je všechno v pořádku. O obsahové náplni večera neměl žádnou představu. Jedinné [sic!] co prý udělal bylo to, že propagační materiál, který dostal od Skalického předal svým známým a sám potom také do Přeštic na vystoupení Jirouse jel. Potvrzuje, že Jirous mu nebyla osoba neznámá, že Jirouse znal. Během večera byl v sále pouze jako divák a podle jeho názoru obsah referátu a přednesení písní by označil jako nezávadné.

Z trestného činu jsou obžalovaní usvědčeni provedenými důkazy. Z výpovědí svědků Němcové, Květoně, Samka a Kroupy, jakož i dalších bylo zjištěno, že obžalovaný Havelka jako nečlen SSM přišel jednou do výboru organizace a zde se nabídl, že by mohl zorganizovat večer „moderní hudby“. Jeho první návrh byl zamítnut s tím, že organizace nemá finanční prostředky, aby mohla takový večer hradit, protože se oprávněně předpokládalo, že pokud by mělo jít o hodnotný večer, že by to vyžadovalo vynaložení určitých finančních prostředků. Podruhé potom Havelka přišel s tím, že má zajištěnou skupinu, která si nečiní nároky na žádnou odměnu. Mimoto také hovořil o tom, že vedle „moderní hudby“ bude také večer poezie, který projednal s režizerem divadla Pod lampou. Protože organizace neměla námitek, když obžalovaný se zavázal, že si zajistí účast, tak byl vysloven souhlas s tím, že organizace dá k dispozici svoji klubovní místnost. Většina těchto svědků nesledovala zcela průběh večera, jako na př. Samek, ani Kroupa, ani Květoň, neboť ti se zabývali jinými otázkami, pouze svědkyně Němcová potvrdila, že občas nahlédla do sálu, kde probíhala přednáška a promítaly se filmy a připouští, že zaslechla některé vulgární výrazy, na které však po odstupu času údajně zapomněla. Při hodnocení této výpovědi svědkyně nebylo možno přehlédnout tu skutečnost, že se zná velmi dobře s manželkou obžalovaného Havelky a že byla v dobrém poměru i k samotnému obžalovanému Havelkovi. Svědci se také shodli v tom, že na uvedeném večeru byla skutečně zvláštní skladba posluchačů. Sám svědek Samek jako předseda organizace vypověděl, že Havelka mu neukazoval žádnou pozvánku, která by měla býti rozesílána a také výbor organizace se k této pozvánce nevyjadřoval. Svědkyně Karásková, která byla u soudu slyšena vypověděla, že průběh večera ji do určité míry sklamal [sic] a ona připouští, že na tom večeru mohla slyšet některá vulgární slova, která tam byla pronášena. Jirous, který byl ve věci také vyslechnut potvrdil, že tam přednesl referát, který byl zajištěn u obžalovaného Havelky. Svědek Soukup vypověděl, že byl požádán Jirousem, aby s ním jel do Přeštic a aby zde zazpíval některé své písně s názvem Amerika, Indie, Sádlo a spartakiáda [sic]. Potvrzuje, že tam s ním byl jako zpěvák Svatopluk Karásek. Karásek jako svědek rovněž potvrdil, že byl požádán Jirousem, aby zde zazpíval některé své písně a tak se při zpěvu střídal se Soukupem. Jak tito svědci, tak i ostatní svědci a to Hanzlíková, Rež, Bošek, Štika, Kortan, Albert, Schubert, Synáč, Kasl, Maňák a další shodně potvrzují, že začátek večera se opozdil, neboť prý se čekalo na příjezd divadla Pod lampou, Jirous pak začal se svým referátem, přičemž mezi mluveným slovem byla pouštěna reprodukovaná hudba, diapozitivy i film. V poslední části večera potom vystupovali zpěváci Soukup a Karásek. Svědci se shodují na tom, že reprodukovaná hudba byla v některých případech nekvalitní, stejně tak i zpěv obou zpěváků některé posluchače zklamal, přičemž svědci po-

tvrzují, že tam byly pronášeny nevhodná slova, obsažená jak v referatu, tak v některých textech písní. Protože obžalovaný Havelka natáčel na magnetofonový pásek, především vystoupení obou zpěváků a to Soukupa a Karáska, pak bylo možné z tohoto pásku zjistit, že byly zpívány písně a to Pracovní tábor, Radio, It s too late, Svatba v Káni Galilejské, Řekni ne Ďáblovi, Leningrad, Amerika, Indie, Lepší je na skále život svůj mít, Gud Džouk, Pívo, Vojna, Spartakiáda a jak sám zpěvák Soukup uvedl zpíval zde také píseň Sádlo. Z textů písní, které měl soud k dispozici bylo možné zjistit, že většina z nich je obsahově závadná a že řada z nich má v textu vulgární a oplzlé výrazy. Stejný obsah má i referát, který přednesl Jirous na uvedeném večeru. Jak referát, tak obsah většiny písní znevažuje a zesměšňuje společenské hodnoty, kterých bylo dosaženo a zřejmě důrazu tomu měla dát i řada vulgárních slov, které jednotlivé texty obsahují. Soud právě tuto skutečnost hodnotí jako hrubou neslušnost, které se dopustili nejen ti, kteří na večeru vystupovali, ale i obžalovaní. Obžalovaní se snaží tvrdit, že nevěděli o tom, jaký bude obsah referátu a jaký bude obsah písní. Soud ale nemohl přehlédnout tu skutečnost, že všichni obžalovaní se vzájemně velmi dobře znali. Znali se také velmi dobře i s Jirousem a znali také názory Jirouse. Obžalovaní se sami zúčastnili již v předchozí době podobných akcí organizovaných na jiných místech. Všichni tři byli také sběrateli textů písní, které měly reprezentovat „nový hudební směr“. Zejména pak obžalovaný Skalický měl k dispozici texty některých písní, které byly na uvedeném večeru zpívány. Je tedy nesporné, že když obžalovaní byli dobrými známými Jirouse a to ani jeden z nich nepopírá. Tedy znali jeho nazírání na současnou společnost a mimoto sbírali texty písní, které měly reprezentovat „nějaký nový hudební směr“, pak je tedy nesporné, že obžalovaní věděli o tom, co bude asi na programu uvedeného večera. Obžalovaní tedy věděli, že na uvedeném večeru se budou prezentovat takové písně, které svým obsahem znevažují a zesměšňují stávající společenské hodnoty a věděli také o tom, že tyto písně se ve svých textech nevyhýbají ani vulgárním oplzlým výrazům. Pokud obžalovaní sice neznali přesný program večera, pak ale věděli, co si pod večerem „moderní hudby“ mají představovat a že tedy taková „moderní hudba“ bude prezentována, s tím byli všichni obžalovaní srozuměni. Proto také ani jeden z nich během večera nepronesl žádnou výtku, ani připomínku na nevhodnost přednášeného materiálu a že tento materiál vybočuje z norem morálky. Jak již bylo konstatováno hrubé znevažování a zesměšňování společenských hodnot spolu s vulgárními výrazy, je třeba kvalifikovat jako hrubou neslušnost. Protože obžalovaní byli organizátory tohoto večera, přičemž na uvedeném večeru jak bylo zjištěno bylo přítomno kolem 90ti osob, pak nelze učinit jiný závěr, než-li ten, že k uvedené hrubé neslušnosti došlo za přítomnosti široké veřejnosti. Pokud se snaží obžalovaní zlehčit svoji vinu tvrzením, že šlo údajně o pozvané osoby, pak tato

skutečnost nemění nic na tom, že šlo o veřejnost a zejména pak především o mladé lidi na jejichž myšlení bylo skutečně nevhodně působeno. Nelze přehlédnout i to, že mladého nezkušeného člověka lze snadněji ovlivnit a o to obžalovaným, jak se ukazuje zřejmě šlo. Je nesporné, že obžalovaní skutek spáchali také jako členové organizované skupiny, když tuto skupinu je třeba chápat v širším slova smyslu a pro tento případ je třeba zde zahrnout i Jirouse, který byl s obžalovanými v úzkém kontaktu a obžalovaní s ním také úzce spolupracovali. Protože jednání obžalovaných naplnilo znaky trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 a 2 tr.z. uznal je soud vinnými.

Při úvaze o trestu bylo soudem přihlédnuto ke všem hlediskům, která jsou rozhodná pro ukládání trestu. Soud přihlédl ke stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost, který je v daném případě zvyšován tím, že obžalovaní zorganizovali „kulturní akci“, která ve svém obsahu propagovala zvrácený pohled na společnost a na to, čeho společnost do současné doby dosáhla. O jaké kulturní hodnoty šlo obžalovaným, to je charakterizováno na jedné straně obsahem textu referátu a obsahem písní a výsledek se pak ukazuje na připojené fotodokumentaci, která nasvědčuje tomu, že by si obžalovaní měli uvědomit, že lidstvo již překonalo podmínky prvobytně pospolného společenského pořádku a že cílem lidského snažení není aby se vracel k principům života, které člověk již dávno překonal. Míra zavinění je u obžalovaného Havelky velmi výrazná, nižší je u Skalického a u Stárka. Soud vycházel při hodnocení míry zavinění z podílu jednotlivých obžalovaných na organizaci uvedeného večera.

O obžalovaném Havelkovi bylo zjištěno, že v místě bydliště není na jeho chování žádných stížností. Veřejných a politických akcí organizovaných ve městě se nezúčastňoval. Před KOVP projednáván nebyl. Ze zprávy, kterou poslal zaměstnavatel lze zjistit, že obžalovaný své práci rozumí, že je dobrým pracovníkem a že své úkoly na pracovišti plnil dobře. U tohoto obžalovaného nemohl soud přehlédnout tu skutečnost, že byl okresním soudem Plzeň-jih rozsudkem ze dne 25. 2. 1974 č.j. 1 T 28/74 odsouzen pro trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 2 tr.z. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18ti měsíců. Tohoto trestného činu se obžalovaný dopustil tím, že dne 29. 4. 1973 vycestoval na řádné povolení s CKM do Japonska a od 25. 5. 1973 se zdržoval bez povolení v cizině. Obžalovaný se potom sám vrátil do ČSSR a požádal si o prominutí trestu, když ve své žádosti uváděl, že teprve v cizině poznal, jaké se dopustil chyby, když opustil ČSSR, uváděl, že prý byl k tomuto činu sveden špatným příkladem jeho společníků a působením propagandy a teprve během pobytu v USA poznal svůj omyl, poznal život tamní společnosti a proto se vrátil domů. Prezident republiky obžalovanému uvěřil, že se chce řádně zapojit do budovatelského úsilí našeho pracu-

jícího lidu a rozhodnutím ze dne 3. 12. 1974 obžalovanému výkon trestu odnětí svobody prominul. Toto počínání obžalovaného je třeba posuzovat jako určitý druh pokrytectví, na jedné straně zdůrazňuje tu skutečnost, že teprve v cizině poznal co mu socialistická společnost skutečně dává a na druhé straně i když byl přijat opět jako řádný občan socialistického státu a bylo mu dokonce umožněno, aby se mohl společensky uplatnit podle kvalifikace, pak obžalovaný se stává organizátorem akce, která má znevažovat a zesměšňovat morální hodnoty socialistické společnosti. Protože obžalovaný byl hlavním organizátorem celé akce a jedná se o osobu, která byla soudem odsouzena k nepodmíněnému trestu, pak soud u tohoto obžalovaného shledal jako přiměřený trest, trest odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, který obžalovaný vykoná v I. NVS.

O obžalovaném Skalickém bylo zjištěno, že v místě trvalého bydliště požíval dobré pověsti, vyrůstal v dobrých rodinných poměrech. Zúčastňoval se také akcí a brigád, které organizoval občanský výbor a jeho pracovitost byla kladně hodnocena. Ze strany veřejnosti byly k jeho osobnosti připomínky toho druhu, že by měl víc dbát na své vzezření. Když se potom přestěhoval do Chomutova, nebylo o něm nic bližšího v trvalém bydlišti známo. Na pracovišti byl hodnocen jako dobrý pracovník. Politicky prý ale angažován nebyl a také prý se neangažoval v masových složkách. Je kvalifikován jako osoba uzavřené povahy, když vůči spoluzaměstnancům se prý choval neutrálně. Bylo zjištěno, že obžalovaný byl jednou soudně trestán a to 23. 1. 1974 okresním soudem v Chomutově a pro trestný čin podle § 224 odst. 1, 2 tr.z. a 130 odst. 1, 2 tr.z. mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců podmíněně na jeden rok. Usnesením ze dne 19. 11. 1975 bylo pak vysloveno, že se odsouzený ve zkušební době podmíněného trestu osvědčil a proto je třeba na něho hleděti jakoby nebyl odsouzen. Z připojené fotodokumentace je patrné, že pokud se obžalovaný v místě bydliště a na pracovišti choval dobře, pak na jiných místech vystupoval způsobem, že to muselo vzbuzovat oprávněné pohoršení. Vzhledem k rozsahu účasti obžalovaného na trestném činu a s ohledem na jeho dosavadní život má soud za to, že přiměřeným trestem bude trest odnětí svobody v trvání 18ti měsíců, který vykoná v I. NVS.

O obžalovaném Stárkovi bylo zjištěno, že v místě bydliště není příliš znám. Na pracovišti v polesí Mařenice, kde pracoval od 19. 1. 1976 se o něm píše, že pracuje jako dělník v lesopěstovní činnosti. Pracovní morálka je hodnocena jako vcelku dobrá, se zájmem o prováděnou práci. V jednotlivých měsících odpracoval následující dny a to v lednu 7, v únoru 2, v březnu 12. Ve zprávě se poukazuje na to, že v době od 28. 1. do 16. 2. 1976 byl přidělen na práci u MěNV, neboť pro nepřízeň počasí se nemohlo v lese pracovat. Na společné ubytovně měl chování

slušné a nebyl projednáván pro porušení pracovní kázně. Soudně trestán ještě nebyl. Jestli-že tedy obžalovaný v místě bydliště a na pracovišti své povinnosti plnil a nelze mu v tomto směru ničeho vytknout, pak na druhé straně z připojené fotodokumentace lze u tohoto obžalovaného zjistit, že i u něho se projevuje určitá výstřednost, která se projevuje tak, že na veřejnosti vystupuje v oblečení, které musí vzbuzovat jistě pohoršení. Protože podíl obžalovaného na organizování večera byl menší a obžalovaný stojí před soudem poprvé, pak dospěl soud k závěru, že u obžalovaného postačí trest kratšího trvání. Soud uložil jako přiměřený trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců s tím, že obžalovaný jej vykoná v I. NVS.

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podati odvolání do 8 dnů od jeho doručení u podepsaného soudu.

V Plzni dne 6. července 1976.

Za správnost vyhotovení:
podpis nečitelný

Předseda senátu:
Jaromír Telín, prom. práv., v.r.

kulaté razítko s textem:
Okresní soud
Plzeň-jih

[Odvolací řízení][45]

[Dana Němcová]

Dne 3. 9. 1976 zrušil krajský soud v Plzni rozsudek okresního soudu pro Plzeň-jih, jímž byli odsouzeni dne 6. července Karel Havelka k 30 měsícům, Miroslav Skalický k 18 měsícům a František Stárek k 8 měsícům nepodmíněných trestů pro trestný čin výtržnictví, údajně spáchaný v Přešticích u Plzně v prosinci loňského roku.

Odvolací řízení bylo tentokrát vedeno za přítomnosti veřejnosti. Předseda senátu se však ještě před zahájením přesvědčil osobním dotazem, že ze strany obžalovaných jsou přítomni pouze příbuzní. Dále byla jednání přítomna asi desetičlenná skupina osob, které nebyly veřejně prohlášeny a v soudní síni byly přítomny dříve, než byli vpuštěni příbuzní. Dále byl jednání přítomen neprohlášeně údajně předseda krajského soudu v Plzni.

Jednání proběhlo poměrně věcně a korektně. Byly přečteny části z šesti usvědčujících výpovědí a vybrané zhudebněné texty, které svědčily v neprospěch obviněných. Mezi těmito texty byly i tentokrát použity i takové, které nebyly nikdy zveřejněny a byly získány při domovních prohlídkách. Nebyl ze spisů použit žádný materiál, který by svědčil ve prospěch obhajoby.

Byly rovněž čteny posudky obviněných z místa bydliště a z pracoviště, všechny byly příznivé.

Obviněného Havelku obhajoval JUDr. Syka, obhájce Skalického Dr. Hurdálek byl substituován Drem. Tibitanclem, Stárka hájil Dr. Janda, všichni členové AP Plzeň. Všechny řeči obhájců prokazovaly nevinu obžalovaných. Zejména napadaly původní rozsudek v tom bodě, že by se obvinění sami dopustili trestného činu výtržnictví, a to v organizované skupině. Dr. Tibitancl se šíře věnoval obhajobě napadeného hudebního směru, který zapojil do širších kulturně historických souvislostí. Dr. Syka se odvolával na judikát Nejvyššího soudu k trest. činu výtržnictví z letošního roku. Obv. Havelka měl svou obhajobu zpracovánu písemně asi na šesti stranách. Nebylo mu umožněno, aby ji přečetl, a na Havelkovu žádost ji soud zařadil do spisu s tím, že k ní bude přihlédnuto.

Všichni obvinění trvali na tom, že jsou nevinní. Prokurátor trval na žalobě v původním rozsahu a žádal potvrzení trestů vyměřených okresním soudem.

Krajský soud zrušil původní rozsudky okresního soudu ve všech případech jak co do viny, tak co do výše trestu.

Obvinění byli uznáni vinnými trestným činem: Havelka a Skalický – organizátorství trestného činu výtržnictví (§ 10, odst. 1, písm. a), Stárek – pomoci k tomuto jednání (§ 10, odst. 1, písm. c) a to vše k § 202, odst. 1, tr. z.

Těchto trestných činů se dopustili tím, že zorganizovali přes SSM v Přešticích hudební vystoupení a zajistili účinkující Jirouse, Karáska a Soukupa, přičemž obvinění věděli, že se bude zpívat. Z použitých svědeckých výpovědí vyplynulo, že v písních i v referátu Jirouse byly vulgární a závadné výrazy. V sále bylo asi 100 osob a produkce byla volně přístupná. Ve zdůvodnění rozhodnutí soudu bylo zdůrazněno, že výrok o vině a trestu byl zrušen zejména proto, že „obvinění nejednali jako členové organizované skupiny“. K tomu je zapotřebí plánovitosti a dlouhodobé činnosti a ta to nebyla.

Při rozhodování o výši trestu bylo přihlédnuto k míře společenské nebezpečnosti a míře zavinění a k jejich dosavadnímu způsobu života. Karel Havelka byl odsouzen k 15 měsícům nepodmíněného trestu odnětí svobody, Miroslav Skalický byl odsouzen k 9 měsícům nepodmíněného odnětí svobody. Oba v I. nápravné skupině.

František Stárek byl odsouzen ke 4 měsícům odnětí svobody s podmíněným odložením do doby 1 roku.

Soudní spisy jsou údajně opatřeny razítkem ministerstva spravedlnosti, které si je vyžádalo k nahlédnutí.

[Rozsudek krajského soudu][46]

5 To 235/76

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 3. 9. 1976 v senátě složeném ze soudců JUDr. Zdeňka Holého jako předsedy, Karla Hasche a JUDr. Miroslava Tlapáka **takto:**

K odvolání obžalovaných Karla **Havelky**, Miroslava **Skalického** a Františka **Stárka zrušuje** se podle § 258 odst. 1, písm. d) tr.ř. rozsudek okresního soudu Plzeň-jih ze dne 6. 7. 1976, č.j. 1 T 210/76-470 ve výroku o vině a v důsledku toho i ve výroku o trestu a podle § 259, odst. 3 tr.ř. se znovu **rozhoduje** tak, že

obžalovaní

1. Karel **Havelka**,
nar. 12. 7. 1950 v Plané u Mariánských Lázní, okr. Tachov, mistr n.p. Silnice, závod 02 Plzeň, bytem Přeštice, Komenského č.p. 97, okr. Plzeň-jih, t.č. ve vazbě NVÚ-MS Plzeň-Bory,

2. Miroslav **Skalický**,
nar. 31. 8. 1952 v Praze, tesař Vojenských staveb, závod Praha, bytem Plzeň, Nad Týncem č. 39, přechodně bytem Chomutov, Rudé armády č.p. 807/34, t.č. ve vazbě NVÚ-MS Plzeň-Bory,

3. František **Stárek**,
nar. 1. 12. 1952 v Plzni, dělník Státních lesů, lesní závod Česká Lípa, bytem Lipová č.p. 51, okr. Teplice, t.č. ve vazbě v NVÚ-MS Plzeň-Bory,

jsou vinni,

že dne 13. 12. 1975 v Přešticích, okr. Plzeň-jih obžalovaný Karel Havelka po dohodě s Ivanem Jirousem a dalšími osobami společně s obžalovaným Miroslavem Skalickým zorganizovali a umožnili veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi, Karlu Soukupovi a Svatopluku Karáskovi, ke kterému jim pomohl rozeslat pozvánky obžalovaný František Stárek, na kterém pak

účinkující uváděli písně a texty s vulgárními výrazy a obsahem, který znevažoval společenské morální zásady,

tedy obžalovaní Karel Havelka a Miroslav Skalický zosnovali spáchání trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr.z., obžalovaný František Stárek poskytl pomoc ke spáchání tohoto trestného činu

čímž spáchali

obžalovaní Karel Havelka a Miroslav Skalický organizátorství k trestnému činu výtržnictví podle § 10 odst. 1 písm. a) k § 202 odst. 1 tr. zák., obžalovaný František Stárek pomoc ke stejnému trestnému činu dle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. a

odsuzují se za to

všichni podle § 10 odst. 2 a § 202 odst. 1 tr. zák., a to obžalovaný Karel **Havelka** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání patnácti (15) měsíců,
obžalovaný Miroslav **Skalický** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců, pro jehož výkon se oba zařazují podle § 39a) odst. 2 písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny.

Obžalovaný František Stárek **se odsuzuje** k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon se mu podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odkládá na zkušební dobu 1 roku.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byli obžalovaní Karel Havelka, Miroslav Skalický a František Stárek uznáni vinnými jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zák. trestným činem výtržnictví dle § 202 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se měli dopustit tím, že na den 13. 12. 1975 v Přešticích, okr. Plzeň-jih ve vzájemné dohodě a v dohodě s Ivanem Jirousem a dalšími osobami pod záminkou kulturní akce místní organizace SSM zorganizovali a umožnili veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi a dalším osobám, při kterém byly přehrávány, zpívány a předneseny před větším počtem posluchačů vulgární a oplzlé texty. Byli za to odsouzeni podle § 202 odst. 2 tr. zák., obžalovaný Karel Havelka k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dva a půl roku, obžalovaný Miroslav Skalický k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců a obžalovaný František Stárek k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, pro jehož výkon byli všichni podle § 39 a) odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazeni do první nápravně výchovné skupiny.

Proti tomuto rozsudku podali všichni tři obžalovaní v zákonné lhůtě odvolání, v něm napadají jak výrok o vině, tak i výrok o trestu. Obžalovaný Karel Havelka namítá, že okresní soud jej uznal na vinu, pokud jde o subjektivní stránku na základě úmyslu eventuálního. Na tento úmysl usoudil z toho důvodu, že se měl znát velmi dobře s Ivanem Jirousem, znát jeho názory a zúčastňovat se v předchozí době podobných akcí a že tedy mohl předpokládat jaký program bude předváděn. Dále vychází soud z předpokladu, že všichni tři obžalovaní byli sběrateli textů písní, které měly reprezentovat „nový hudební směr". Od počátku trestního řízení se hájí tím, že s Ivanem Jirousem se seznámil nahodile, mluvil s ním jednou a když poznal, že má znalosti z oboru jazzové hudby, souhlasil se zprostředkováním jeho referátu, jehož zaměření ani text neznal, neznal písničky, které budou zpívány, ani neznal zpěváky Karáska a Soukupa. Tato jeho obhajoba v řízení vyvrácena nebyla. Z těchto důvodů nejeví se v žádném směru prokázáno jeho zavinění k zažalovanému trestnému činu. Žádá proto krajský soud, aby napadený rozsudek zrušil, a z obžaloby jej zprostil. Pro případ, že by částečné odvolání ve výroku o vině nemělo být vyhověno, žádá, aby byl zrušen výrok o trestu a uložen mu trest mírnější.

Obžalovaný Miroslav Skalický v odvolání uvádí, že byl požádán obžalovaným Havelkou, který večer „moderní hudby" organizoval, aby zhotovil pozvánky s uvedením data a místa konání, což provedl tak, že přefotografoval fotomontáž znázorňující klozetovou mísu a z ní vyčnívající dvě ruce ze zahraničního časopisu a zhotovil asi 50 kopií, z nichž část rozdal svým známým, o nichž předpokládal, že by mohli mít o tuto akci zájem a část předal obžalovanému Havelkovi. I když se tato fotografie poněkud vymyká běžnému žánru, nelze ji v žádném případě označit za pornografii, nebo dílo jež by svým námětem uráželo estetické nebo morální cítění občanů. Zhotovení pozvánky bylo jeho jedinou činností, kterou pro uskutečnění večera moderní hudby v Přešticích vykonal. Náplň programu neznal a na výběru písní se nepodílel, protože toto zajišťoval Havelka s Jirousovou skupinou. Nemůže proto souhlasit s názorem okresního soudu, že by se dopustil trestného činu výtržnictví. Nesouhlasí ani s tím, že by se tohoto trestného činu měl dopustit jako člen organizované skupiny. Žije trvale v Chomutově a styky s Havelkou má velmi řídké. Jirouse zná pouze povšechně, ví že se zajímá o „moderní hudbu" a dokonce publikuje v odborných časopisech. Ačkoliv se mu tento hudební směr líbí, jeho ideová náplň mu známa není, takže nemohl mít představu o tom, co bude v průběhu večera Jirous přednášet. Zpěváky Karáska a Soukupa neznal vůbec, ani je dříve zpívat neslyšel. Má za to, že jako člen organizované skupiny by musel být obeznámen se všemi cíly [sic], jež si tato skupina předsevzala, s těmito souhlasit a podílet se na plnění dílčích, předem rozdělených úkolů. To v daném případě dovo-

dit nelze, protože před zhotovením pozvánek o podrobnostech informován vůbec nebyl. Nemohl se proto dopustit žádného trestného činu výtržnictví a žádá krajský soud, aby napadený rozsudek zrušil a z obžaloby jej zprostil.

Obžalovaný Stárek namítá, že během přípravného řízení i při hlavním líčení se hájil tím, že od obžalovaného Skalického obdržel v Chomutově menší množství pozvánek na večer uspořádaný dne 13. 12. 1975 v Přešticích a že tyto pozvánky předal asi 7 osobám. Ani v průběhu řízení nebylo zjištěno, že by se podílel na nějaké organizaci tohoto večera, buď před jeho konáním nebo v jeho průběhu. Večera se zúčastnil jako pouhý divák, což bylo potvrzeno výpovědí obou obžalovaných, přesnější program mu znám nebyl, nevěděl co Jirous bude přednášet a kdo co bude na tomto večeru zpívat. Namítá proto nedostatek svého zavinění, když po subjektivní stránce si nemohl být vědom toho, co se v Přešticích na večeru bude provozovat. Žádá rovněž krajský soud, aby napadený rozsudek zrušil a z obžaloby jej zprostil.

Krajský soud přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr.ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti kterým odvolatelé mohli podat odvolání i řízení, které tomuto rozsudku předcházelo a zjistil, že soud prvého stupně nesprávně rozhodl, když dospěl k závěru, že obžalovaní spolupachatelé se dopustili trestného činu výtržnictví dle § 202 odst. 1, 2 tr. zák. Okresní soud nesprávně hodnotil všechny provedené důkazy a na základě tohoto nesprávného hodnocení důkazů pak učinil i nesprávné právní závěry. Z důkazů, které provedl, ať už z výpovědi samotných obžalovaných i slyšených svědků nebylo prokázáno, že by se obžalovaní sami kritického večera dopustili nějakého výtržnického jednání, které by zakládalo skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví. Ani jeden z obžalovaných na uvedeném večeru žádné písně nezpíval, ani nepronášel žádný referát, a pokud snad obžalovaný Havelka a obž. Skalický pouštěli nějakou hudbu z gramofonových desek, nebo z magnetofonových pásků nebylo prokázáno, že by v této hudbě se objevovaly nějaké hrubé výrazy. Konečně většina těchto nahrávek, které byly pouštěny je v anglickém jazyce. Naopak bylo prokázáno, a to jednak samotnou výpovědí obžalovaných, ale i dalšími svědeckými výpověďmi, že to byli obžalovaní, hlavně pak Havelka a Skalický, kteří uvedený večer „moderní hudby“ zorganizovali a to jednak tím, že zajistili uskutečnění přes místní organizaci SSM v Přešticích, zajistili účinkující, kterými byli Ivan Jirous, Karel Soukup a Svatopluk Karásek a zajistili účast mladých lidí, zvláštními pozvánkami, které pro ten účel sami zřídili. V tom jim pak byl nápomocen i obžalovaný Stárek, který zejména známým rozeslal několik pozvánek. Všichni tři obžalovaní účinkující, zejména Ivana Jirouse znali, neboť s ním dříve několikráte hovořili, znali jeho názory

na tzv. „moderní hudbu“ a její směr, byli také sběrateli nahrávek této hudby, o které Jirous přislíbil referovat. Obžalovaní Havelka a Skalický byli také zhruba seznámeni i s tím, co na uvedeném večeru bude hráno, zpíváno nebo referováno. Prostřednictvím obž. Skalického se o tomto dozvěděl i obžalovaný Stárek, když Skalický jej navštívil, seznámil jej s večerem, který se má konat, a pak mu také poslal asi 7 pozvánek s tím, aby je zaslal svým známým, kteří o tuto hudbu mají zájem.

Z výpovědí svědků Kalaše, Štiky, Kortana, Kasla, Cipry, Klimešové, Janouškovce, z písemných materiálů a i dalších důkazů pak bylo prokázáno, že texty celé řady zpívaných písní byly obsahově závadné a vyskytovaly se v nich vulgární výrazy. Stejný obsah měl i referát přednesený Ivanem Jirousem. Jak tento referát, tak i tyto písně znevažovaly a zesměšňovaly společenské hodnoty, kterých bylo dosaženo v naší společnosti a určitý důraz tomu měla dát i řada vulgárních slov, které jednotlivé texty obsahovaly. Soud právě tyto skutečnosti hodnotí jako hrubou neslušnost, které se dopustili účinkující na uvedeném večeru, t.j. Jirous, Karásek a Soukup. Protože tito účinkující zpívali případně referovali jednak na místě veřejnosti přístupném a veřejně t.j. před větším počtem přítomných osob, pak v každém případě se dopustili trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Spáchání tohoto trestného činu uvedenými osobami si soud pak řešil jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr.ř. Na druhé straně obžalovaný Havelka a obžalovaný Skalický se dopustili účastenství ve smyslu § 10 odst. 1 písm. a) tr. zák. a obžalovaný Stárek pomoci dle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k trestnému činu výtržnictví dle § 202 odst. 1 tr. zák., neboť jejich jednání spočívalo v zorganizování celé akce, zajištění programu a účinkujících, zajištění posluchačů, zvlášť pro ten účel pozvaných, pozvánkami, které sami vyhotovili. Soud však dospěl k závěru, že v žádném případě zde nelze hovořit o tom, že by obžalovaní jednali jako členové organizované skupiny. K tomu se předpokládá vyvíjení takové činnosti, která se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností od samého počátku až do konce činnosti této skupiny, resp. do konce páchání této činnosti. Taková plánovitost a koordinovanost mezi obžalovanými nebyla. Ze všech těchto důvodů proto nezbylo krajskému soudu, než v napadeném rozsudku zrušit celý výrok o vině a rozhodnout tak, jak shora ve výroku jest uvedeno.

Protože byl zrušen výrok o vině, musel být zrušen i výrok o trestu u všech obžalovaných. Při novém rozhodování o trestu bylo vycházeno z ust. § 10 odst. 2 a § 202 odst. 1 tr. zák. Při stanovení druhu a výše trestu u obžalovaného Havelky a obžalovaného Skalického přihlížel soud ke všem zákonným hlediskům uvedeným v § 23 odst. 1 a [§] 31 odst. 1 tr. zák., t.j. jak ke stupni nebezpečnosti spáchaného činu pro společnost, tak i k osobě pachatele a jeho možné nápravě. Stupeň nebezpečnosti spácha-

ného činu pro společnost v daném případě je zvyšován tím, že obžalovaní zorganizovali „kulturní akci“, která ve svém obsahu propagovala takový směr hudby a takovou kulturu, která je v rozporu vůbec s kulturou naší socialistické společnosti. O jakou kulturu obžalovaným šlo, to je charakterizováno obsahem textu písní a referátu, který na uvedeném večeru byl přednesen a kteréžto písně pak na tomto večeru byly zpívány. Pokud jde o osobu pachatele nemohl soud u obžalovaného Havelky přehlédnout, že již jednou byl soudně trestán pro úmyslný trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 2 tr. zák. U obžalovaného Skalického rovněž pak nemohlo být přehlédnuto, že byl soudně trestán a sice pro nedbalostní dva trestné činy. Když pak bylo přihlédnuto k míře zavinění, která u obžalovaného Havelky je výraznější než u obžalovaného Skalického a když konečně bylo přihlédnuto i ke zprávám o pověsti obou obžalovaných jak z místa bydliště, tak i z pracoviště, dospěl soud k závěru, že přiměřeným trestem pro obžalovaného Havelku je trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců a pro obžalovaného Skalického trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců. S ohledem na to, co shora je uvedeno, tyto tresty byly uloženy jako nepodmíněné, neboť pro uložení trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem nebyly dány podmínky stanovené v § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák.

U obžalovaného Stárka soud přihlédl k menší míře jeho zavinění, k jeho malé účasti při pomoci celé akce, která spočívala prakticky jenom v rozeslání určitého počtu pozvánek, bylo přihlédnuto k tomu, že dosud nebyl soudně trestán, a že požívá dobré pověsti na pracovišti i v místě trvalého bydliště. Rovněž pak na druhé straně u tohoto obžalovaného bylo přihlédnuto ke stupni nebezpečnosti spáchaného jednání pro společnost, tak jako u obž. Havelky a Skalického. Když pak bylo přihlíženo ke všem skutečnostem rozhodným pro stanovení druhu a výše trestu, dospěl soud k závěru, že u tohoto obžalovaného postačí uložit mírný výchovný trest. Za takovýto trest je považován trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců, který obžalovanému byl uložen a jehož výkon byl stanoven na zkušební dobu jednoho roku. Tato zkušební doba v trvání jednoho roku byla stanovena zejména s ohledem na dosud nezávadný způsob života, který obžalovaný vedl.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný další řádný opravný prostředek.

V Plzni dne 3. 9. 1976
Za správnost opisu: JUDr. Zdeněk Holý, v.r.
podpis nečitelný

kulaté razítko s textem:
KRAJSKÝ SOUD v Plzni

Dovětek – poznámka vydavatele

Nejprve o osudech stíhaných:

Šestadvacetiletý stavební mistr Karel Havelka, člen jazzové sekce časopisu Melodie, který se jako amatér zabýval publikační činností v oblasti beatrockové hudby, byl zadržen a s účinností od 17. 3. 1976 (tedy ve stejný den, kdy začalo zatýkání pražských skupin) byl vzat do vazby. I po zmírnění rozsudku první instance na 15 měsíců bude ve vězení až do 17. 6. 1977: po Ivanu Jirousovi byl tedy nejvíce postižen.

Čtyřiadvacetiletý tesař Miroslav Skalický, člen hudební skupiny Hever and Vazelína, byl rovněž od 17. 3. 1976 stále ve vazbě; z výkonu trestu odnětí svobody byl propuštěn po devíti měsících, 17. 12. 1976. Ze všech devatenácti stíhaných osob je na třetím místě, co do tíže represe.

Čtyřiadvacetiletý lesní dělník František Stárek, fotograf-amatér, ve vazbě rovněž od 17. 3. 1976, byl propuštěn z vězení v den, kdy veřejným zasedáním skončilo odvolací řízení, tedy 3. 9. 1976. Čtyři měsíce podmíněně, k nimž byl nakonec odsouzen, jsou velmi neobvyklým trestem, protože František Stárek byl v den svého propuštění již 5 a půl měsíce ve vazbě.

Přeštický případ byl pro státní moc zkouškou, jakou míru represe si vůči undergroundu může dovolit. Karel Havelka, Miroslav Skalický a František Stárek byli odsouzeni za něco, čeho se vůbec nedopustili (bez ohledu na to, že ani jednání vlastních „výtržníků", tedy I. Jirouse, K. Soukupa a S. Karáska nebylo trestné), a byly jim přiřčeny velmi vysoké tresty. Tu se ale ukázalo, že státní moc si nemůže dovolit tolik, kolik doufala. Dvojí kampaň solidarity nabývala čím dál tím víc na síle: v zahraničí byl desítkami listů publikován v rozsáhlých výtazích záznam z procesu (který byl zařazen v této části sborníku), noviny,[47] zvláště v německy mluvících zemích, Skandinávii a Anglii, publikovaly v červenci a v srpnu 1976 dlouhé články o Plastic People a poukazovaly na absurditu přeštického případu; všechny velké noviny prakticky ve všech zemích západní Evropy (včetně Španělska) průběžně informovaly své čtenáře; na podporu českého undergroundu se pořádaly koncerty a jejich věc se uváděla na masových shromážděních; zájem projevily i západoevropské komunistické strany, z nichž některé (např. italská a britská) vyjádřily Plastikům svou solidaritu. Tato zahraniční kampaň získávala na intenzitě i tou měrou, jak se rozrůstala podpora a účast, které postiženým vyjadřovali naši spoluobčané. O domácí solidaritě přinášíme několik dokladů v následující části sborníku; zahraniční solidaritu jsme dokumentačně nemohli zachytit: jednak většinou materiálů nedisponujeme, jednak by tyto materiály vydaly na několik tlustých knih.[48]

Plzeňské drama, jakkoli bolestné pro tři postižené a jejich rodiny, mělo tedy i svou dobrou stránku: ukázalo v celé své nahotě absurditu obvinění a záměry státní moci; pomohlo, jako argument, přesvědčit nevěřící a váhající a dokázalo získat část domácího veřejného mínění, manipulovaného klamavými informacemi čs. sdělovacích prostředků. Zde není místa pro analýzy, položme si však otázku, proč tolik lidí v této zemi i v zahraničí, proč tolik lidí nejrůznějších přesvědčení a názorů, proč tolik organizací včetně komunistických vyjádřilo svou podporu obětem soudní represe a proč tato solidarita byla mnohem rozsáhlejší, intenzivnější (a také účinnější) než v případech jiných, minulých procesů, politických v užším slova smyslu?

ČÁST IV.

Obžaloba a solidarita

[Obžaloba ze dne 9. července 1976][49]

Okresní prokuratura Praha-západ
Pv 227/76

Okresnímu soudu
Praha-západ

Obžaloba

Okresní prokurátor pro Prahu-západ podává obžalobu na:

1) Ivana **Jirouse**, nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, dělníka, trvale bytem Praha 1, Navrátilova 11, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

2) Pavla **Zajíčka**, nar. 15. 4. 1951 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Erbenova 18, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

3) Milana **Hlavsu**, nar. 6. 3. 1951 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 6 – Břevnov, Šlikova č. 9, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

4) Karla **Soukupa**, nar. 22. 1. 1951 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 2, Anny Letenské č. 16, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

5) Svatopluka **Karáska**, nar. 18. 10. 1942 v Praze, správce depozitáře, trvale bytem Praha 5, Holečkova 14, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

6) Josefa **Janíčka**, nar. 28. 12. 1947 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 2, Podskalská č. 4, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

7) Vratislava **Brabence**, nar. 28. 4. 1943 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 9 – Horní Počernice, Koněvova č. 752, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ;

8) Jiřího **Kabeše**, nar. 26. 3. 1946 v Křesíně, grafika, trvale bytem Praha 4 – Nusle, Čestmírova 10;

9) Jaroslava **Kukala**, nar. 28. 3. 1949 v Praze, dělníka, trvale bytem Psáry č. 58, okres Praha-západ;

10) Pavla **Zemana**, nar. 16. 3. 1948 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 6, U Landrovky[50] č. 68;

11) Jaroslava **Vožniaka**, nar. 30. 10. 1954, v době vyšetřování bez pracovního poměru, trvale bytem Praha 5 — Zbraslav, Vančurova č. 221;

12) Vladimíra **Vyšína**, nar. 10. 9. 1950 ve Velkých Přílepech, závozníka, trvale bytem Velké Přílepy č. 47, okres Praha-západ;

13) Jana **Kindla**, nar. 28. 12. 1955 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 5 — Radotín, Na Benátkách č. 4;

14) Otakara **Michla**, nar. 15. 1. 1949 v Praze, programátora, trvale bytem Praha 7, U smaltovny 20,

že

I. organizovali a účastnili se vystoupení hudebních skupin, jejichž program byl zaměřen tak, že vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů; přitom v řadě případů uvedli v omyl funkcionáře společenských organizací a orgány lidosprávy předstíráním, že se jedná o kulturní akce, popř. oslavy rodinných událostí, **a to takto:**

a) Ivan **Jirous** dne 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 13. 7. 1975[51] v Přešticích, 21. 6. 1975[52] v Bojanovicích vystoupení organizačně zajišťoval a vlastními texty uváděl;

b) Pavel **Zajíček** dne 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, koncem roku 1975[53] v Mokropsech, 1. 12. 1973 ve Veleni na vystoupení hrál a zpíval texty závadného obsahu a ve Veleni program uváděl;

c) Milan **Hlavsa** dne 19. 6. 1971 v Ledči nad Sázavou, 31. 3. 1972 v Písku, 24. 6. 1972 ve Zruči nad Sázavou, 29. 6. 1972 v Praze, 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 2. 1975[54] v Kostelci u Křížku, koncem roku 1975[55] v Mokropsech a 21. 6. 1976[56] v Bojanovicích na vystoupení hrál a zpíval, skládal hudbu k závadným textům a v Bojanovicích program uváděl;

d) Karel **Soukup** a Svatopluk **Karásek** dne 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 18. 12. 1975[57] v Přešticích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích a Karel Soukup ještě koncem roku 1975[58] v Mokropsech zpívali a hráli závadné písně, jejichž hudbu a text sami skládali;

e) Josef **Janíček** dne 19. 6. 1971 v Ledči nad Sázavou, 31. 3. 1972 v Písku, 24. 6. 1972 ve Zruči nad Sázavou, 29. 6. 1972 v Praze, 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 12. 1973 ve Veleni, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,

— Vratislav **Brabenec** 29. 6. 1972 v Praze, 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 10. 1973[59] ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,

— Jiří **Kabeš** dne 19. 6. 1971 v Ledči nad Sázavou, 31. 3. 1972 v Písku, 24. 6. 1972 ve Zruči nad Sázavou, 29. 6. 1972 v Praze, 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1973[60] v Postupicích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,

— Jaroslav **Kukal** dne 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 9. 1973 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, koncem roku 1975[61] v Mokropsech, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,

— Pavel **Zeman** dne 24. 6. 1972 ve Zruči nad Sázavou, 29. 6. 1972 v Praze, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku,

— Jaroslav **Vožniak** dne 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,

— Vladimír **Vyšín** dne 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku,

— Jan **Kindl** dne 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku,

— Otakar **Michl** dne 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku

vystupovali jako hudebníci a hráli písně, jejichž texty byly závadného charakteru, přičemž jim obsah byl znám.

Tedy

ad I. a — e) všichni obvinění se dopustili veřejně hrubé neslušnosti a činy spáchali jako členové organizované skupiny;

ad II. obviněný Jirous sám
v létech 1971–1976 ač neměl oprávnění organizoval a uskutečnil vystoupení tzv. skupin „Plastic People“ a „DG 307“ a „sólových zpěváků“ S. Karáska a K. Soukupa, za což neoprávněně požadoval a také přijal od místní skupiny SSM v Ledči nad Sázavou 1.500 Kčs, od plesového výboru průmyslové školy v Písku Kčs 2.000, od místní skupiny SSM ve Zruči nad Sázavou Kčs 2.000, od ČKD – polovodiče Praha 1.250 Kčs, od kapelníka hudební skupiny Ivo Pešáka nejméně Kčs 600, od veřejnosti v Postupicích cca Kčs 4.000, na vstupném od veřejnosti na Křížku cca 3.000 Kčs, na vstupném od veřejnosti v Bojanovicích cca Kčs 8.000, kteréžto částky jednak použil ke krytí režie akcí a jednak si ponechal pro sebe;

tedy neoprávněně ve větším rozsahu provozoval jiné výdělečné podnikání;

ad III. obviněný Jirous sám
v lednu, příp. únoru 1969 v Pelhřimově a dále v roce 1975 v Praze a 20. 10. 1975 v Praze a jiných místech kam měnil pobyt, se nedostavoval k orgánům vojenské správy k přezkoušení ~~vojenského~~ zdravotního[62] stavu, ač tato povinnost je mu uložena zákonem;

tedy nedostavil se k přezkoušení nebo k nemocničnímu vyšetření v úmyslu svoji vojenskou povinnost nesplnit nebo svoji povinnost oddálit.

Tím spáchali

ad I. všichni obvinění trestný čin výtržnictví dle § 9/2 k § 202/1, 2 tr.z.,

ad II. a III. obviněný Jirous sám
trestný čin nedovoleného podnikání podle § 118/1 tr.z.
a
trestný čin neplnění odvodní povinnosti podle § 267/1 tr.z.

Navrhuji:

1) slyšeti jako svědky – D. Brožová č.l. 609–612, Z. Houdková č.l. 670–672, J. Benák, č.l. 600–601, J. Dlouhý č.l. 620–621, M. Schauer č.l. 855–856, M. Hamršmíd č.l. 639–640, D. Kuklová č.l. 738–739, J. Budil č.l. 614–615, J. Hodek č.l. 665–666, I. Pešák č.l. 812–815, Z. Horáčková č.l. 667–669, M. Kocourek č.l. 707–709, M. Plhoň č.l. 817–818, A. Kosík[63] č.l. 715–717,

2) čísti ostatní svědecké výpovědi,

3) konstatovat fotodokumentaci, texty písní, zprávu o tzv. „Třetí hudební obrození“, magnetofonové záznamy,

4) čísti osobní výkazy obviněných a podstatný obsah trestního spisu.

Odůvodnění:

Hudební skupina „Plastic People of Universe“ byla evidována u Pražského kulturního střediska do 30. 12. 1970. Do této doby jim Pražské kulturní středisko bylo oprávněno zprostředkovávat smlouvy o vystoupení před veřejností.

Členy této skupiny byli obvinění: Josef Janíček, který byl zároveň vedoucím souboru, Milan Hlavsa, Jiří Kabeš, Vratislav Brabenec a Jaroslav Vožniak.

Obviněný Zajíček s obviněným Hlavsou v r. 1973 založili hudební skupinu „DG 307“. Tato hudební skupina jakoukoliv veřejnou činnost povolenu neměla. Stálými členy byli pouze obviněný Zajíček, vedoucí souboru a obviněný Hlavsa. Ostatní členové skupiny střídavě byli: obviněný Otakar Michl, Jan Kindl, Pavel Zeman, Jaroslav Kukal a Vladimír Vyšín.

Dne 20. 10. 1975 obě tyto hudební skupiny předložily Pražskému kulturnímu středisku přihlášku ke kvalifikačním přehrávkám lidových hudebníků, aby legalizovaly svá neoprávněná vystupování. Dne 11. 1. 1975 komise Pražského kulturního střediska oběma skupinám kvalifikaci neudělila.

Bez povolení a souhlasu příslušných úřadů jako tzv. sóloví hudebníci a zpěváci, vystupovali obvinění S. Karásek a K. Soukup.

Zprostředkovatelem a organizátorem veřejných vystoupení obou hudebních skupin a samostatných hudebníků a zpěváků byl obviněný Ivan Jirous, který zároveň byl konferenciérem těchto vystoupení.

Repertoár skupin obsahoval zejména písně, jejichž texty skládal obviněný Zajíček. Texty těchto písní obsahovaly převážně vulgární výrazy příčící se socialistické morálce, jako např. písně Zácpa, Apokalyptický pták, Podivný mandarin, Traktory – (skupiny Plastic People) a Utopenec, Nářek dosud nenarozených dětí, Hrůzy – (skupiny DG 307).

Písně samé i jejich obsah a způsob vystoupení hudebníků vyjadřovaly negativní a protispolečenské rysy, hrubou vulgárnost s protisocialistickým působením.

Ze známých veřejných vystoupení tzv. hudební skupiny „Plastic People“ bylo vystoupení v Ledči nad Sázavou v hotelu Koželužna před více než 100 mladými lidmi, které bylo uskutečněno ZO SSM v Ledči nad Sázavou dne 19. 6. 1971. Obviněný Jirous zde, pod záminkou kulturního vystoupení, ovlivnil funkcionáře ZO SSM. Za toto vystoupení získal částku 1.500 Kčs. Vystoupení skupiny bylo negativně hodnoceno komisí MěNV dne 24. 6. 1971 (č.l. 975) se závěrem, že podobné akce nebudou napříště povolovány.

Další vystoupení „Plastic People“ bylo uskutečněno dne 31. 3. 1972 v Písku v ZK n.p. Jitex na maturitním plese Střední průmyslové školy strojnické, které zorganizoval rovněž obviněný Jirous a za které přijal úplatu 2.000 Kčs. Vystoupení skupiny asi po deseti minutách vyvolalo u návštěvníků takovou nevůli, že pořadatelé skupinu ze sálu vykázali. Vystoupení skupiny bylo kritizováno studenty, profesorským sborem i přítomnými funkcionáři MěNV (č.l. 980—984).

Skupina „Plastic People“ dne 24. 6. 1972 vystoupila pod záminkou kulturního programu na taneční zábavě před několika sty lidmi pořádané 9. ZO SSM n.p. Sázavan ve společenském domě ve Zruči nad Sázavou. Tuto akci zorganizoval opět obviněný Jirous a to za úplatu ve výši 2.000 Kčs.

Vystoupení této skupiny bylo návštěvníky všeobecně kritizováno, projednáváno na CZV SSM n.p. Sázavan a kritizováno v místním tisku (č.l. 986—996).

Tzv. hudební skupina „Plastic People“ vystoupila dne 29. 6. 1972 cca před 200 lidmi v Praze v závodním klubu ČKD — polovodiče. Vystoupení bylo legalizováno kulturním programem tamním ZO SSM. Akci opět organizoval obviněný Jirous, který za vystoupení skupiny vyinkasoval částku 1.250 Kčs. Rovněž i zde bylo vystoupení organizované obviněným Jirousem kritizováno jednak samotnými pracovníky n.p. ČKD — účastníky vystoupení a jednak i politickými organizacemi tohoto n.p. (č.l. 997).

Obviněný Jirous s kapelníkem jazzového orchestru Ivo Pešákem, který měl povolení před veřejností vystupovat, se dohodl, že hudební skupina „Plastic People“ vystoupí dne 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v místním sále v Praze 5 — Klukovicích společně. Obviněný Jirous od Pešáka požadoval odměnu ve výši 1/2 honoráře, který dostane proplacen orchestr Ivo Pešáka. K neoprávněnému vystoupení skupiny „Plastic People“ skutečně v Klukovicích došlo před 100—200 lidmi, za které Jirous vyinkasoval sjednanou odměnu.

Obviněný Janíček, pod záminkou kulturní akce u VO SSM Veleň uspořádal vystoupení skupiny „Plastic People“ ve Veleni, uskutečněno bylo dne

1. 12. 1973 před cca více než 200 osobami v sále místní Jednoty. Obviněný Zajíček zde vystoupil jako konferencier. Jeho výroky a vystupování vzbuzovaly pohoršení, zejména pro svoji vulgárnost. Výroky jsou uvedeny ve vyšetřovacím spise (č.l. 497). Samotné vystoupení skupiny „Plastic People“ u zúčastněných vzbudilo pohoršení, bylo odsouzeno a zabývaly se jím politické organizace i organizace SSM a rada NV. Obviněný Jirous se této akce zúčastniti nemohl, protože se tehdy nacházel ve výkonu trestu o. s. pro tr. činy výtržnictví a hanobení národa a rasy.

Jak ze shora uvedeného vyplynulo, obviněný Jirous s angažováním hudební skupiny „Plastic People“ neměl úspěch, organizace poznaly obsahovou náplň jejich hudebních programů, které byly vesměs odsuzovány. Proto obviněný Jirous přišel na myšlenku organizovat další vystoupení jak skupiny „Plastic People“, tak i vzniklé skupiny „DG 307“ pod záminkami oslav různých příležitostí členů orchestru a případně i dalších osob. Tak se podařilo zorganizovat vystoupení skupin „Plastic People“ a „DG 307“ v Postupicích dne 1. 9. 1974 kde obv. Jirous si najal místní kinosál. Se skupinou „Plastic People“ vystoupili obvinění: Janíček, Hlavsa, Brabenec, Kabeš, Vožniak a se skupinou „DG 307“ obvinění: Zajíček, Hlavsa, Kukal, Vyšín. Obě skupiny vystupovaly před cca 200 lidmi, hrály písně, které byly obsahem jejich repertoáru a které měly vulgární názvy příčící se socialistické morálce. Všichni obvinění věděli, jaké skladby zde budou hrát a byli s tím srozuměni. Obviněný Zajíček zde vystupoval jako zpěvák skupiny „DG 307“.

Kromě označených hudebních skupin zde vystupovali jako „sóloví zpěváci“ obvinění Soukup a Karásek se svým repertoárem písní obdobného charakteru. Obviněný Jirous vystupoval jako konferencier, přičemž i sám užíval společně s obviněným Brabencem neslušné výrazy (příl. č.l. 4). Od každého návštěvníka bylo vybíráno jako vstupné 20—25 Kčs, takže obviněný Jirous na vstupném získal nejméně částku cca 4.000 Kčs. Vystoupení skupiny „DG 307“ v Postupicích bylo snímáno kamerou svědky Schauerem a Dlouhým, tito však v polovině produkce přestali natáčet a vystoupení opustili, ježto zjistili, že se jedná o vystoupení naprosto odsouzeníhodné a obávali se zákroku orgánu SNB (č.l 620—621, 855—856).

Obviněný Jirous zorganizoval na den 21. 6. 1975 vystoupení skupiny „DG 307“ pod záminkou oslavy svatby obviněného Hlavsy v sále místní restaurace v Kostelci u Křížku, okres Praha-východ. Funkcionáři NV, uvedeni v omyl, prodloužili v restauraci uzavírací dobu. Jirous vystoupení uváděl, účastníky byly [sic] obviněný Zajíček, Hlavsa, Zeman, Kukal, Vyšín, Michl, Kindl, kteří zde vystupovali s obvyklými písněmi skupiny „DG 307“, jejichž texty obsahovaly stejné zaměření. Kromě těchto obviněných samostatně zde vystupovali se svým repertoárem i obviněný

S. Karásek a K. Soukup. Akce se zúčastnilo dle výpovědi svědků 150—300 lidí, od kterých bylo vybíráno obviněným Jirousem vstupné ve výši 20—25 Kčs, takže celkem tento získal cca 3.000 Kčs.

Dne 13. 12. 1975 obviněný Jirous prostřednictvím K. Havelky pod záminkou kulturní akce zorganizoval v klubu SSM v Přešticích, okres Plzeň-jih tzv. kulturní akci. V programu vystupoval obviněný Jirous s přednáškou zvanou „Zpráva o třetím českém hudebním obrození". Přednáška, která svým způsobem vychvaluje vulgárnost textů písní hudebních skupin „Plastic People" a „DG 307", byla doprovázena filmovými záběry a nahrávkami. V závěru pořadu vystupovali obvinění S. Karásek a K. Soukup a zpívali písně svého repertoáru, zejména Karásek písně „Je lepší na skále života žít, Svatba v Káni Galilejské, Byl boj na nebi, Já jsem ňákej stonavej, My silní ve víře" atd. Obviněný Soukup zejména s písněmi Spartakiáda, Pracovní tábor, Sádlo, Tesilová verbež, Kombajnéři atd. Z výpovědí svědků je zřejmé, že jak přednáška, tak hudba a zejména sólová vystoupení obviněného Karáska a Soukupa zanechalo velmi nepříznivý dojem na návštěvnících tohoto pořadu, kterých bylo více než 70. V SSM v Přešticích bylo provedeno opatření, aby k podobným akcím zde nedocházelo a v budoucnu ani nemohlo docházet. Od návštěvníků bylo vybíráno vstupné 10 Kčs, nepodařilo se však vyšetřováním spolehlivě prokázat, zda a v jaké výši byl obviněnému Jirousovi vyplacen za vystoupení honorář.

Dne 21. 2. 1976 pod záminkou oslavy svatby obviněného Jirouse jmenovaný obviněný zorganizoval vystoupení hudebních skupin v sále restaurace v Bojanovicích, okres Praha-západ, když předtím na funkcionářích NV vylákal prodloužení uzavírací doby. Vystoupení se zúčastnilo více jak 300 osob. Vstupné stanovil Jirous ve výši Kčs 40, takže obdržel od návštěvníků nejméně částku 8.000 Kčs s přihlédnutím, že někteří návštěvníci vstupné neplatili.

Na této hudební produkci vystupovala hudební skupina „Plastic People" s obviněnými Janíčkem, Hlavsou, Brabencem, Kabešem a Vožniakem. Produkovány zde byly mimo jiné skladby „Prší, Eliášův oheň, Hadovka smrdutá, Francovka, Traktor, Okolo okna, Zácpa, Nikdo, Apokalyptický pták, Píseň brance" atd. Zejména texty písní Zácpa, Apokalyptický pták a Píseň brance jsou vulgárního a oplzlého charakteru. Při písni „Eliášův oheň" obviněný Kukal zapálil na jevišti obsah nádoby s chemikáliemi a vytvářel tak světelné efekty. Tentokrát program uváděl obviněný Hlavsa, který dle výpovědi svědků i spoluobviněných byl opilý a do mikrofonu pronášel vulgární výroky. Jako tzv. „sóloví zpěváci", kteří zpěv sami doprovázeli hrou na kytaru, zde vystupovali opět obvinění Karásek a Soukup. Obviněný Karásek zpíval skladby, jejichž texty sám

složil, mimo jiné „Je pozdě, Návštěva v pekle, Řekni to ďáblu, Gomora“, tedy písně s převážně vulgárními texty. Sám texty písní uváděl vulgárním způsobem, který vysvětlil trémou před obecenstvem (příl. č.l. 1, č.l. 44 a 47). Obviněný Soukup vystoupil rovněž s písněmi svého repertoáru s texty vulgárního charakteru jako např. „Jako když pohlédnu na dítě, Generace, Pracovní tábor, Indie“ atd. (př. č.l. 47 a 49). Hudební skupina „DG 307“ s obviněnými Zajíčkem, Michlem, Hlavsou, Kindlem, Zemanem a Kukalem zde v Bojanovicích byla připravena vystoupit se svým obvyklým repertoárem. Však pouze z důvodů časové tísně se tak nestalo.

Obviněný Jirous byl usnesením ze dne 9. 11. 1972 vyšetřovatelem OOVB Praha 8 stíhán pro trestné činy nedovoleného podnikání pod č.j. ČVS VV 172/848-72, protože v letech 1971—72 na obdobných úředně nepovolených akcích vyinkasoval částku 12.000 Kčs. Tehdy trestní stíhání bylo zastaveno jen proto, že vyšetřovatel dospěl k závěru, že k nelegálnímu vystupování tehdy již nedocházelo. Obviněný Jirous si však z tohoto stíhání nevzal poučení a naopak hledal další cesty, jak získávat finanční prostředky, využívaje hudebních skupin, které k vystupování neměly oprávnění. Sám shora popsaná výtržnická vystoupení hudebních skupin „Plastic People“ a „DG 307“ organizoval, pořady uváděl, ale sám také inkasoval peníze. Tak za akci v Ledči nad Sázavou vyinkasoval 1.500 Kčs, v Písku 2.000 Kčs, ve Zruči nad Sázavou 2.000 Kčs, v Praze — závod ČKD — polovodiče 1.250 Kčs, v Postupicích na vstupném od veřejnosti nejméně cca 4.000 Kčs, v Kostelci u Křížku rovněž 3.000 Kčs, v Bojanovicích nejméně cca 8.000 Kčs. Od kapelníka hudební skupiny I. Pešáka za účast 600 Kčs. Z finančních prostředků takto získaných zčásti hradil režii tzv. hudebních skupin a zčásti si peníze ponechal pro sebe.

V roce 1962 byl obviněný Jirous odveden k plnění základní vojenské služby orgány vojenské správy. Nástup vojenské základní služby mu byl odložen do r. 1968, protože tehdy studoval na filosofické fakultě KU. V lednu 1968 a únoru 1969 byl vojenskou správou předvolán k přezkoušení zdravotního stavu, kam se však nedostavil. Dne 2. 2. 1970 byl dočasně uznán vojenské služby neschopen a další přezkoušení jeho zdravotního stavu bylo stanoveno na únor 1973. Dne 25. 10. 1973 byl obviněný Jirous opět povolán vojenskou správou k přezkoušení zdravotního stavu. Povolávací rozkaz však nepřevzal a k přezkoumání se nedostavil ani po opětovné urgenci. Dne 19. 9. 1974 na povolávací rozkaz k přezkoušení zdravotního stavu se opět nedostavil a neučinil tak ani dne 20. 10. 1975, i když tato povinnost mu byla ukládána zákonem. Z jeho počínání je patrno, že se plnění základní vojenské služby vyhýbal.

Všichni obvinění aktivní účast na nepovolených hudebních akcích doznávají. Obvinění Zajíček, Soukup a Karásek potom také, že vulgární texty k písním skládali a zpívali. Všichni obvinění se hájí, že podle jejich názoru texty písní jsou nezávadné. Pokud byly použity „silnější výrazy" nebylo to nic neobvyklého, protože ve sdělovacích hromadných prostředcích, divadelních hrách a časopisech se podobná slova používají. Tato obhajoba však neobstojí. Lze přijmout názor, že se i v divadelních, či jiných představeních vyskytne slovo též na scéně nebo ve společenském vstupu, které se nepovažuje za slušné. V případě obviněných však právě tato slova se vyskytovala tak často, že vlastně tvořila jádro celého programu. Tato skutečnost vedla k tomu, že mezi posluchači došlo k rozhořčení a v řadě případů se úrovní vystoupení obviněných musely zabývat i orgány lidosprávy a společenských organizací.

Z písemných dokladů, smluv, dohod a ze svědeckých výpovědí je prokázáno, že obviněný Jirous sám, případně prostřednictvím jiných osob za vystoupení hudebních skupin a zpěváků přijímal finanční úhradu. Nevyviní jej obhajoba, že prostředky, které přijímal že by stačili [sic] ke krytí režie. Z písemné informace orgánů vojenské správy je patrno, že obviněný Jirous, ač byl řádně vyzýván nedostavil se k přezkoušení zdravotního stavu a že se sám nepřihlásil, ač tato povinnost je uložena zákonem. Jeho obhajoba, že úřední výzvy nepřijal se proto jeví pouze jako výmluva.

Jednání všech obviněných naplňuje skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví podle § 202/1 tr.z. poněvadž obvinění veřejně a opětovně se dopouštěli hrubé neslušnosti uváděním textů a písní, jejichž obsah je naprosto neslučitelný s právními a se společenskými zásadami občanů. Přitom je nerozhodné, že někteří obvinění závadná slova pronášeli a někteří ve spolupráci se zpěváky zajišťovali hudební doprovod. Subjektivně si obvinění byli závažnosti svého jednání vědomi. Poněvadž se jednalo o vystoupení připravovaná a plánovitě zajišťovaná je dána i kvalifikace ust. § 202 odst. 2 tr.z.

Obviněný Jirous se dále dopustil i tr. činu nedovoleného podnikání podle § 118/1 tr.z., poněvadž bez úředního povolení neoprávněně prováděl výdělečně ve větším rozsahu činnost, z níž mu plynul majetkový prospěch. Posléze ta skutečnost, že obviněný Jirous se soustavně úmyslně nedostavoval k přezkoumání zdravotního stavu k orgánům vojenské správy ke zjištění schopnosti k vojenské službě, toto jednání zakládá skutkovou podstatu trestného činu podle § 276/1 tr.z.

Nebezpečnost jednání obviněných pro společnost je zvyšována nejen tím, že se jednalo o činnost prováděnou soustavně a bylo v ní pokračováno

po delší dobu ve velkém rozsahu, nýbrž i tím, že byla zaměřena v prvé řadě na mladé lidi, jejichž morální vývoj mohl být tímto způsobem nepříznivě narušen.

Praha dne 9. července 1976

Za správnost vyhotovení: Okresní prokurátor
nečitelný podpis JUDr. Jan **Kovařík** v.r.

kulaté razítko s textem:
OKRESNÍ PROKURATURA PRO PRAHU-ZÁPAD

Prohlášení[64]

V nejbližší době má být v Československu zahájen proces s členy několika rockových skupin (The Plastic People, DG 307 a dalších), kteří jsou od března tohoto roku ve vyšetřovací vazbě. Tito mladí hudebníci budou souzeni za „výtržnost“, které se údajně dopustili tím, že hráli skladby, v nichž se vyskytují neslušná slova.

Některá slova z jejich textů lze skutečně za neslušná považovat. Tato slova však nejsou o nic neslušnější a ve svém kontextu o nic méně oprávněná než ta, která se objevují v mnoha jiných moderních dílech, jejichž autory nejen nikoho nenapadne soudně stíhat, ale která se navíc těší všeobecné publicitě. Obžalovaní hudebníci přitom své skladby nehráli veřejně, ale jen na uzavřených koncertech pro svoje přátele. Návštěvníci jejich koncertů jejich tvorbě rozuměli, a nebyli jí proto pohoršeni, takže vystoupení obžalovaných se nevyznačovalo ani tou základní vlastností, kterou se podle československých zákonů vyznačuje čin naplňující skutkovou podstatu výtržnictví.

Už tyto okolnosti dostatečně prozrazují, že vznesené kriminální obvinění slouží v tomto případě jen jako zástěrka. A tomu, kdo zná skladby postižených skupin, je jasné, co má tato zástěrka skrýt: soudní zákrok proti nekonformní umělecké tvorbě.

Považujeme za svou uměleckou i občanskou povinnost protestovat ve všech případech, kdy se bezpečnost a justice pokoušejí stíhat ať už pod jakoukoliv záminkou umělce za to, že se věnuje jiné tvorbě, než jaká je oficiálně uznávána. Protestujeme také proti způsobu, jakým československé sdělovací prostředky o celé věci informují veřejnost, když obžalované označují za protispolečenské živly vyhýbající se práci, za narkomany, alkoholiky, výtržníky a recidivisty. Všechna tato tvrzení mohou být vyslovena jen dík tomu, že se nikomu nedala možnost je veřejně vyvrátit, přičemž jejich průhledným cílem je vyvolat proti obžalovaným odpor veřejnosti. Takovýmto „informováním“ sdělovací prostředky nejen klamou veřejnost, ale navíc hrubě porušují princip presumpce neviny, urážejí čest občanů a hrubě ovlivňují soud.

Historická skutečnost nás učí, že čím snadněji vzklíčí první semínko justiční zvůle, tím tíž se později vykořeňuje zlo, které z něho vzešlo. Platí to i v tomto případě. Budou-li dnes bez povšimnutí odsouzeni mladí lidé s dlouhými vlasy za svou nekonvenční hudbu jako kriminální delikventi, pak o to snadněji mohou být zítra tím způsobem odsouzeni kteříkoliv jiní umělci za své romány, básně, eseje a obrazy – a už k tomu nebude dokonce ani zapotřebí, aby měli dlouhé vlasy jako fotogenické dekorum kriminálního obvinění.

Na celkovém pozadí současné situace české kultury se nám zákrok jeví jako nový a obzvlášť alarmující způsob perzekuce nekonformní tvorby.

univ. prof. dr. Václav **Černý**
literární historik a kritik

Ivan **Klíma**
spisovatel

Ludvík **Vaculík**
spisovatel

Václav **Havel**
spisovatel

Pavel **Kohout**
spisovatel

V Praze dne 12. 6. 1976

[Dopis Heinrichu Böllovi][65]

Milý Heinrichu Bölle,

30. srpna začne v Praze kuriózní a v novodobých dějinách naší země zcela ojedinělý proces: čtrnáct mladých lidí stane před soudem nikoli za své politické názory, aktivity nebo ambice, ale – možno-li to tak říci – prostě za svůj vztah ke světu. Tito lidé, kteří vytvářejí svou hudební a slovesnou tvorbou jakýsi zvláštní český typ undergroundové kultury, se dopustili totiž toho „zločinu", že se pokoušeli svými skladbami vyzpívat svůj odpor k etablovaným hodnotám světa, v němž žijí, k jeho pokrytecké morálce, k životní uniformitě, k byrokratické tuposti a ke konzumnímu způsobu života. Odmítli přijmout různá lákadla, jimiž si je chtěl současný establishment koupit, a odvážili se ve světě všeobecného přizpůsobování a přetvářky být sami sebou a své životní pocity realizovat svou tvorbou. To všechno ovšem v žalobě není: v ní se mluví pouze o údajném „výtržnictví", které mělo spočívat v tom, že v některých jejich textech se vyskytovala tak zvaná neslušná slova, což prý mělo kohosi pohoršovat. Nesmyslnost tohoto formálního obvinění dokládá mimo jiné fakt, že jde o hudební skupiny, které nevystupovaly veřejně – ta možnost jim byla už dávno odepřena –, ale jen na soukromých (a přitom legálně povolených!) oslavách, kam zvaly pouze své příznivce a přátele. Za toto směšné obvinění jim ovšem hrozí vysoké tresty nepodmíněného vězení. Tuto hrozbu ještě zesiluje okolnost, že někteří z přátel obžalovaných – tři mladí dělníci – byli nedávno v Plzni odsouzeni v první instanci k tvrdým nepodmíněným trestům jen za to, že pomohli pražským obžalovaným jedno vystoupení uspořádat. Varuje i sama forma a průběh plzeňského procesu, při němž byla například zcela bezdůvodně vyloučena veřejnost.

Je paradoxní, že rok po helsinské konferenci a po několika letech všestranného upevňování své moci cítí se být současný československý režim ohrožen lidmi, privátně zpívajícími písničky, kterým dokonce ani sám nepřisuzuje nepřátelský politický obsah. Co může následovat, projde-li tato věc bez zájmu a bez pozornosti? Koho všeho a za co všechno bude možné potom stíhat?

Už mnohokrát jste projevil starost o osud československé kultury, už mnohokrát se Váš hlas pozvedl na obranu všech, kdož jsou v Československu persekvováni za své názory, postoje a za svou tvorbu. Proto se obracíme i v této věci právě na Vás a žádáme Vás se vší naléhavostí, abyste věnoval svou pozornost i tomuto případu; abyste využil váhy své umělecké a lidské autority k apelu na československé úřady, aby odvolaly chystané soudní představení; a abyste eventuálně podnítil i zájem dalších kulturních osobností, jimž není lhostejný osud svobody ducha na evropském kontinentu, o tento případ. Obracíme se na Vás ovšem také proto, že náš vlastní hlas zůstává bez odezvy: nikdo nereagoval ani na soukromé apely prezidentu republiky, ani na prohlášení, které někteří z nás v této věci zaslali nejprve československým sdělovacím prostředkům a posléze zveřejnili i v zahraničí.

Vy dobře víte, že svoboda je nedělitelná a ať se kdekoli stane předmětem stíhání, je tím ohrožena všude. Proto má hluboké oprávnění i taková solidarita, která přesahuje nejen hranice tvůrčích disciplin, ale i hranice států a společenských systémů.

Ivan Jirous, Svatopluk Karásek, Karel Soukup, Vratislav Brabenec a další mladí lidé, kteří budou nyní v Praze souzeni, nejsou osobnostmi všeobecně známými, a daleko snadněji mohou být proto pronásledováni. Tím důležitější se nám zdá být, když se evropská kulturní veřejnost zastane právě jich. My sami to cítíme zvlášť intenzívně, protože se nemůžeme zbavit pocitu, že

tito lidé jsou tak tvrdě pronásledováni vlastně tak trochu za nás – totiž právě proto, že se mohou méně než my opřít o solidaritu svých zahraničních kolegů. I když my sami působíme v jiných oblastech kultury, odmítáme přijmout statut jakýchsi prominentních „chráněných zvířat" a smířit se mlčky s tím, že jiní, méně „chránění", mohou být bez povšimnutí kulturního světa souzeni jako kriminální zločinci.

Prosíme Vás, abyste se zastal mladých lidí postavených před soud v podstatě za to, že se snažili důsledně si uchovat svou osobní a tvůrčí integritu – a v nich[66] *vlastně celé naší mladé generace, která má být chystaným procesem vystavena novému tlaku.*

S přátelským pozdravem

Jaroslav Seifert, básník, národní umělec
Prof. Dr. Václav Černý, Dr.h.c., literární historik
Prof. Dr. Jan Patočka DrSc., Dr.h.c., filosof
Prof. Dr. Karel Kosík, DrSc., filosof
Václav Havel, spisovatel
Ivan Klíma, spisovatel
Pavel Kohout, spisovatel

V Praze 16. 8. 1976

(otištěno 28. 8. 1976 ve Frankfurter Allgemeine Ztg.)

[Dopis H. Bölla J. Seifertovi][67]

Vážený Jaroslave Seiferte,

když mi oznámili Váš dopis, četl jsem právě podruhé knihu Reinera Kunzeho „Die wunderbaren Jahre" a naskakovala mi při tom stále více husí kůže; a co od Vás a Vašich přátel jsem se potom dozvěděl, zdálo se mi být ilustrací ke Kunzeho knize, která pojednává o „divuplných letech dorůstajících a nikoli odrostlých". Váš dopis líčí beznadějný stav, absurdnější, než by se dalo vymyslet, a přece jsem z Vašeho dopisu vyciťoval něco jako útěchu: není mi známo, že by se v nějaké jiné socialistické zemi obrátila skupina básníků, filosofů, profesorů na veřejnost mimo svoji zemi (když se nemůže obrátit na veřejnost v ní, neboť sdělovací prostředky nemá k dispozici) a to ve věci neznámých mladistvých, jejichž těžký přečin spočívá ve zpěvu a provozování hudby.

Největší dojem na mne však dělá fakt, že odmítáte to, co nazýváte chráněnou zvířenou, onu svatozář prominentnosti, které se používá všude ve světě k zamlžování problémů. Tato otázka je právě tak mezinárodní jako pokusy zastrašit, ohnout, výrazu zbavit mladé lidi, vynutit z nich účast na (obvykle) reakční představě o společnosti bez konfliktů, s předepsanými myšlenkami, s předepsanou hudbou a četbou a s předepsanými způsoby chování.

Nemohu posoudit, zda odložení procesu způsobil náhled, že „bychom se sotva mohli více zesměšnit než konáním takového procesu". Pro postižené to není nikterak směšné, a i když k procesu nedojde, neboť ohrožení přece zůstává.

Jestliže Vám a všem přátelům, kteří dopis spolupodepsali, se zvláštní srdečností děkuji, pak proto, že kromě sdělení o nadcházejícím procesu uvádí tato definice „chráněné zvířeny", kterou Vy a Vaši přátelé odmítáte být, na kulturní scénu zcela novou dimenzi. Že máme také zde všechny důvody k tomu, rozebrat svoji ochrannou svatozář s patřičnou nedůvěrou, patří do oborů samozřejmostí, stejně jako výraz společenství, který Vy tak srdečně zdůrazňujete.

Děkuji Vám za Váš dopis, který moji přátelé zde pociťují jako adresovaný rovněž jim, a když srdečně zdravím a všem spolupodepsaným děkuji, mám právo vyjádřit spolu s tím pozdravy četných přátel.

Velmi srdečně s pozdravy též mladým hudebníkům, Váš

Heinrich Böll

(Otištěno ve Frankfurter Allgemeine Zeitung 6. 9. 1976)

[Dopis předsedkyni senátu][68]

Paní předsedkyně senátu,

seznámili jsme se v hrubých rysech s obžalobou proti Ivanu Jirousovi a členům skupin Plastic People of Universe a DG 307 a dalším umělcům a s průběhem hlavního líčení proti Karlu Havelkovi, Miroslavu Skalickému a Františku Stárkovi, které proběhlo ve dnech 5. a 6. 7. 1976 u okresního soudu pro Plzeň-jih.

Z průběhu hlavního líčení v Plzni je zřejmé, že obžalovaní jsou sice formálně odsouzeni za výtržnictví, ale pravá podstata jejich soudního postihu vyplývá z jejich umělecké aktivity a společenských postojů. Není podstatné, zda jejich názorové postoje sdílíme, ani jaké stanovisko k nim zaujímáme. Jsme však přesvědčeni, že tito obžalovaní, stejně jako všichni ostatní občané, mají nezadatelné právo pokusit se vyjádřit své dojmy ze světa, který je obklopuje, způsobem, který považují za výstižný.

Vulgární výrazy tvoří dnes naprosto běžnou součást hovorové řeči, a mladý člověk, který nikdy neslyšel slovo „hovno" nebo „prdel", ať už na pracovišti, v restauraci, ve vlaku, v tramvaji či na ulici, je ojedinělou výjimkou. Pokoušejí-li se tedy tito mladí lidé vyjádřit své pocity, nemůžeme se pozastavovat nad tím, že k tomu používají jazyka, s nímž se běžně denně setkávají. Z toho jasně vyplývá, že pokud hrají a zpívají před svými vrstevníky, jsou vulgární výrazy považovány za součást umělecké formy. Nejde nám o posouzení umělecké kvality těchto skupin, ale o něco, co považujeme za podstatně důležitější: totiž o to, že se tito mladí lidé pokoušejí spontánně a bez snahy o oficiální ocenění vyjádřit své dojmy, že se pokoušejí seberealizovat. V naší zemi, která je doslova zahlcena televizí, rozhlasem a banálními komerčními texty, považujeme snahu o vlastní tvůrčí projev za vzácnou a hodnou ocenění a jakékoli pronásledování za škodlivé.

Protestujeme proti tomu, aby byl kdokoli nucen k jedinému způsobu kulturního vyžití, protestujeme proti tomu, aby každý, kdo projevuje nějakým způsobem tvůrčí originalitu, byl souzen a trestán odnětím svobody.

Žádáme, aby všichni obžalovaní causy Jirous a spol. byli osvobozeni.

Žádáme, aby s textem našeho dopisu byli seznámeni přísedící senátu, prokurátor, obhájci a všichni obžalovaní.

V Praze 26. srpna 1976

Zdena Brettschneiderová, Antonie Boťová, Eugen Brikcius, Jan Dostál, Karel Freund, Jan Frolík, Jiří Chmel, Věra Jirousová, Ludvík Kavín, Zina Kočová, Vavřinec Korčiš, Karel Kubíček, František Kukla, Jan Kugler, Jiří Kugler, Jan Lopatka, Pavel Maňásek, Jaroslav Mezník, Jiří Mrázek, Pavel Muraško, Jiří Němec, Dana Němcová, Karel Oujezdský, Zdeněk Padělek, Jan Patočka ml., Karel Pecka, Jan Petránek, Jiří Plaček, Jan Princ, Jana Převratská, Jindřich Rácek, Aleš Richter, Zuzana Richterová, Andrej Stankovič, Jaroslav Suk, Josef Svoboda, Jan Šabata, Anna Šabatová ml., Lenka Šabatová, Ivo Šerý, Pavel Šremer, Petruška Šustrová, Petr Taťoun, Jiří Tichý, Petr Uhl, Jan Vančura, Zdeněk Vašíček, Robert Wittman, Petr Zeman

[Veřejná výzva k solidaritě a protest][69]

V současné době se připravuje soudní proces proti beatrockovým skupinám Plastic People of Universe a DG 307 a proti zpěvákům Svatopluku Karáskovi a Karlu Soukupovi. Spolu se čtrnácti obžalovanými má být před soud postavena celá nekonformní a neoficiální kultura. Proces, který začne v Praze 30. srpna, je dalším stupněm oklešťování kultury a omezování svobodného projevu.

Proti chystanému soudnímu procesu a dalším represáliím energicky protestujeme.

Protestujeme i proti pronásledování celé nezávislé kultury.

Obáváme se, že tento proces může posílit úzkoprsé a prudérní měšťáctví a může uměle vyvolávat – za pomoci tendenční propagandy – generační problémy, hraničící s pogromistickou vlnou proti stoupencům nekonformního stylu života.

Prohlašujeme, že jsme s mluvčími, s hudebníky, zpěváky a textaři pronásledovaného československého undergroundu solidární. Dnes mlčet nemůžeme a nesmíme.

Svobodu pro Ivana Jirouse a jeho kamarády!

Praha 26. srpna 1976

Vladislav Balabán, zámečník, Karel Bartošek, historik a dělník, Jaroslav Bašta, dělník, Jitka Bidlasová, v domácnosti, Antonie Boťová, technička, Nika Brettschneiderová, herečka, Eugen Brikcius, dělník, Aleš Březina, sanitář, Jano Carlan, Egon Čierny, laborant, Pavel Čihák, elektromechanik, Jan Dostál, číšník, [??] Drester, Ivan Duchoň, Jan Dvořák, dělník, PhDr. Zbyněk Fišer CSc., Pavel Freml, instalatér, Karel Freund, zaměstnanec služeb, [??] Hassler, Jiří Chmel, dělník, Miroslav Jirounek, dělník, Věra Jirousová, historička dějin umění, [??] Johanidesová, Josef Kádský, prom. fil., Ludvík Kavín, v dom., Zina Kočová, Otto Kliška, montér, Bohuslav Kolář, dělník, Vavřinec Korčiš, dělník, Jiří Kořínek, ekonom, Jan Kozlík, technik, René Kraus, Karel Kubíček, dělník, [??] Kukněla, Jan Lopatka, prom. filolog, Milan Machovec, varhaník, Jaroslav Mezník, historik a dělník, Jiří Mrázek, dělník, PhDr. Pavel Muraško, dělník, Dana Němcová, psycholožka, Jiří Němec, psycholog, Karel Oujezdský, technik, Jan Patočka ml., dělník, Karel Pecka, spisovatel, Jan Petránek, novinář, Jiří Plaček, dělník, Jan Placák, Jan Pospíšil, dělník, Jan Princ, odborný asistent, Jana Převratská, zdravotní sestra, Josef Rössler, dělník, Jan Schneider, dělník, Andrej Stankovič, noční hlídač, Josef Stehlík, dělník, Danuše Stehlíková, úřednice, Jaroslav Suk, dělník, Dagmar Suková, v domácnosti, Josef Svoboda, dělník, Jan Šabata, topič, Václav Šabata, svobodný umělec, Anna Šabatová ml., úřednice, Lenka Šabatová, laborantka, Jan Šafránek, výtvarník, Vlastislav Šnajdr, dělník, Petruška Šustrová, úřednice, Petr Taťoun, dělník, Jiří Tichý, typograf, Petr Uhl, technik, Karel Valenta, PhDr. Zdeněk Vašíček, dělník, Vladimír Voják, Přemysl Vondra, dělník, Lubomír K. Weiss, dělník, Robert Wittman, noční hlídač, Květuše Záňová, Stanislav Žák, technik, Ota Žvádej, dělník

[Usnesení ze dne 3. září 1976][70]

Okresní prokuratura Praha-západ
Praha 1, Karmelitská 19

PV 227/76 V Praze dne 3. září 1976

Usnesení:

Okresní prokurátor pro Prahu-západ rozhodl v trestní věci proti Ivanu **Jirousovi** a spol. pro trestné činy výtržnictví podle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr. zák. a další **takto:**

Podle § 23 odst. 1 tr.ř. se řízení proti obviněným Milanu Hlavsovi, Karlu Soukupovi, Josefu Janíčkovi, Jiřímu Kabešovi, Jaroslavu Kukalovi, Pavlu Zemanovi, Jaroslavu Vožniakovi, Vladimíru Vyšínovi, Janu Kindlovi a Otakaru Michlovi pro trestný čin výtržnictví podle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr. zák. **vylučuje** ze společného řízení.

Odůvodnění:

Okresní prokurátor pro Prahu-západ podal v této trest. věci dne 16. 7. 1976 obžalobu u okresního soudu pro Prahu-západ. Usnesení[m] téhož soudu čj. T 302/76 ze dne 30. 8. 1976 byli obvinění Milan Hlavsa, Karel Soukup a Josef Janíček propuštění z vazby. Dne 2. 9. 1976 vzal okresní prokurátor obžalobu zpět za účelem upřesnění některých skutků, pro které jsou obvinění stíháni a posouzení míry zavinění jednotlivých obviněných.

Vzhledem k většímu počtu pachatelů a skutků, které jsou předmětem trestního stíhání, bylo možno dosud toto doplnění provést pouze u obviněných, kteří byli ponecháni soudem ve vazbě. Pro urychlení řízení proti nim vedenému bylo proto řízení proti obviněným, kteří jsou stíháni na svobodě, ze společného řízení vyloučeni.

Poučení: Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná (§ 141 odst. 2 tr.z.).

Za správnost vyhotovení: Okresní prokurátor
podpis nečitelný JUDr. Jan Kovařík, v.r.

kulaté razítko s textem:
OKRESNÍ PROKURATURA PRO PRAHU-ZÁPAD

Otevřený dopis politickým činitelům odpovědným za zákonnost v ČSSR

[Zdeněk Mlynář, PROTI FALŠI A LŽI][71]

Od jara letošního roku je v Československu vězněna desítka mladých lidí, jejichž proviněním je, že skládali, zpívali a hráli hudbu a texty, které jsou proti gustu různých oficiálních orgánů a administrátorů v kultuře i v politice. Jde o Ivana Jirouse a jeho přátele, především z hudebních skupin Plastic People of Universe a DG 307.

Jako kriminální živly mají být postiženi mladí lidé, hlásící se u nás k hudebnímu a ideovému proudu, zvanému „underground culture", který lze pozorovat v různých industriálně vyspělých zemích dnešního světa. Jsem marxista a v idejích tohoto proudu nespatřuji společenské východisko z krizových situací, do nichž staví člověka – a zejména mladého člověka – moderní industriální civilizace. Avšak i jako marxista i jako právník musím protestovat proti tomu, aby stát, který se nazývá socialistickým, reagoval na podobné hnutí mladých lidí tím, že zneužije trestní zákon a autory [či interprety] nepohodlných textů a hudby zavře do kriminálu jako zločince.

Že jde o zneužití trestního zákona, to zcela jasně ukázalo soudní líčení u okresního soudu pro Plzeň-jih dne 5. a 6. července letošního roku. Tento soud odsoudil k nepodmíněným trestům odnětí svobody v trvání od osmi měsíců do dvou a půl roku K. Havelku, M. Skalického, F. Stárka (všichni ve věku 24–26 let, pracovali v dělnických povoláních) za to, že se údajně dopustili trestného činu výtržnictví (§ 202 tr. zákona) tím, že umožnili v klubu SSM v Přešticích u Plzně veřejné vystoupení Ivana Jirouse a zpěváků K[arla] Soukupa a S[vatopluka] Karáska, které obsahovalo „hrubě neslušné a vulgární výrazy". Tři mladí lidé mají tedy být po mnoho měsíců vězněni jen za to, že pomáhali organizovat schůzku jiných mladých lidí, na níž měly být pronášeny „vulgární výrazy"! A to všechno nikoli v pověstných Zvonokosech, nikoli v Kalvínově Ženevě na konci středověku, nýbrž v Československé socialistické republice roku 1976.

Plzeňský soud vycházel z toho, že „trestný čin" výtržnictví je plně prokázán tím, že v interpretovaných písňových textech bylo zjištěno několik běžných českých hovorových vulgárních slov, jako např. hovno, prdel, vysrat se apod. Soudu přitom muselo být zjevné, že nikdy nešlo o samoúčelné nadávky, nýbrž že tato slova byla součástí textů, vyjadřujících určitý životní pocit nebo názor. Tak např. jeden svědek vypověděl, že slyšel výrok „člověče, čemu se podobáš ve své velikosti... hovnu".

Představitelé moci obvykle nikdy a nikde nechtějí připustit, že by se ve své velikosti podobali čemukoliv jinému než vtělení nejsvětějších ideálů lidstva. Avšak normální člověk nemá tak trvalé pocity sebeuspokojení, normální lidé propadají i pocitům bezmoci a skepse. I břitké sebeironizování šokujícími slovy je proto pro normální lidi lidské; za citovaným příměrem vyciťují mnohem spíše biblické „prach jsi a v prach se obrátíš", než úmysl páchat „trestný čin výtržnictví".

Ani vulgární, v [lidové] češtině však zcela běžná slova, nejsou žádnou novinkou nebo zvláštností textů k „underground" hudbě. Jen nahlédnutím do akademického Slovníku spisovného jazyka českého (Academia díl I.–IV. Praha 1960–1971) lze bez obtíží zjistit, že „výtržnictví" v podobě publikace takových slov se dopouštěli mnozí čeští umělci dávno před nyní vězněnými autory a interprety:

Díl III, str. 499: „já na zákon seru“ (Karel Čapek)
Tamtéž: „co s námi svedou? sračku starou“ (Pavel Bojar)
Díl II, str. 879: „no, do prdele vám mluvit nebudu“ (Ivan Olbracht)
Tamtéž: „jděte do prdele s vaší Amerikou“ (E. F. Sedláček).
Díl IV, str. 344: „víš, že se ti na to stejně vysereme“ (Miroslav Hanuš) – a tak dále a tak dále.

Podle měřítek, uplatňovaných v trestním řízení proti přátelům I. Jirouse, by musela být trestně stíhána i veřejná četba četných textů nejenom Jaroslava Haška, ale třeba také Vítězslava Nezvala a mnoha dalších našich literátů. Nic podobného jsme však zatím ještě ani v dnešním Československu neviděli a pravděpodobně ani neuvidíme. Neboť trestní řízení proti Ivanu Jirousovi a jeho přátelům ve skutečnosti nebylo zahájeno kvůli „vulgárním výrazům“. Bylo zahájeno proto, aby postrašilo a umlčelo mladé lidi, kteří odmítají podřídit se oficiálním, státně uznávaným kritériím, podle nichž má mladý člověk žít a bavit se, cítit a posuzovat hodnoty ve společnosti i ve svém životě. Jde o zastrašení a potlačení těch, kteří se protiví – byť i tak nevinným činem, jako je zpívané slovo – uznat alespoň navenek, alespoň licoměrně, že všechno oficiálně vynucované je jedině správné a dobré.

Stoupenci „underground“ hudby nejsou trestáni za vulgární výrazy, to je jen záminkou pro zneužití trestního zákona. Mají být potrestáni za to, že odmítají podřídit se, že proti oficiálním zákazům a příkazům chtějí po svém hrát, zpívat a žít. Nejde nyní o to, zda tento způsob jejich vzpoury je nebo není společensky možným východiskem pro řešení krizových situací lidského života. Jde o to, zda mají nebo nemají mít právo, aby zkoušeli ve svém vlastním životě hledat taková východiska, která sami považují za pravá a hodnotná. Samozřejmě, že pro ně jako pro všechny ostatní občany platí zákony a právní řád, avšak tyto zákony nelze z pohnutek politické libovůle proti nim zneužívat, tendenčně aplikovat.

Snaha utéci ze společnosti, vybudovat mimo oficiální společnost vlastní společenství, v němž by nebylo toho, co člověk pociťuje jako faleš a lež oficiálních společenských struktur – to je snaha mladých lidí v moderní industriální civilizaci častá. Myslím, že marxisté musí hledat jak obecné společenské příčiny, které k tomu vedou v moderní civilizaci vůbec, tak také konkrétní historické příčiny, které k tomu vedou v různých zřízeních, zemích a státech. Chtějí-li tedy například u nás dnes marxisté tyto snahy nějak ovlivnit, chtějí-li, aby co nejméně mladých lidí hledalo východisko v úniku ze společnosti do izolovaného světa nějaké vlastní sekty, musí se zamyslet nad příčinami, které dnes u nás především k takovým snahám vedou, musí se pokusit odstraňovat takové příčiny. Nemohou však doufat, že kriminálem a jinými formami násilí se pro mladé lidi stanou méně přitažlivé tendence, jež únik ze společnosti a vytváření jiných, náhradních společenství nabízejí jako východisko.

Myslím, že v naší zemi dnes působí celá řada konkrétních faktorů, které zesilují přitažlivost snah utéci ze společnosti pro každého, kdo se chce bránit proti falši a lži. Nehledě na opačná slovní ujištění, je ve skutečnosti faleš a lež uznávána v dnešním našem režimu za občanskou ctnost. Falešná, nepravdivá interpretace našeho společenského vývoje v roce 1968 je dokonce základem celé oficiálně prosazované ideologie. Kdo přijímá nepravdy alespoň navenek, kdo proti nim neprotestuje, je ponechán v klidu nebo i preferován. Kdo však proti takovým nepravdám protestuje a vystupuje, je pronásledován a ničen. Kdo se přetvařuje a navenek hlásá to, čemu nevěří a co v soukromí popírá, je považován za spořádaného občana. Kdo otevřeně říká svůj opravdový názor i tehdy, je-li v rozporu s vůlí moci, je pronásledován a šikanován. Víra a přesvědčení jsou v každodenním životě stále více směšným anachronismem, cestu k oficiálnímu

úspěchu otevírá naopak cynismus a schopnost popřít cokoli, co se nelíbí oficiální moci. Stále více se rozmáhá všeobecná korupce a koupit lze dnes už téměř všechno v této zemi. Oficiální propaganda sice občas slovy proti tomu brojí, ale ve skutečnosti se režim nemůže proti korupci účinně postavit, neboť se o ni opírá. Jako ctnost se nepokrytě vychvaluje udavačství, pokud slouží politickým záměrům režimu. Práce a kvalifikace velmi často nejsou kritériem pro společenské uplatnění, jež je podmiňováno především stupněm servilnosti vůči oficiální moci. Slepá, úplná poslušnost vůči této moci je ve skutečnosti základní uznávanou ctností. Jakákoli neposlušnost, kritická neústupnost a vlastní hlava jsou naproti tomu občanovi na závadu a mohou se v očích moci lehko stát zločinem.

Teprve režim, který lidem u nás dá možnost, aby proti všemu tomu bojovali, který jim dá svobodu projevu pro účinnou kritiku naší současné nemocné společenské reality, bude mít určitou naději, že mladí lidé začnou častěji uvažovat o tom, jak hledat humánní východisko nikoli v úniku ze společnosti, nýbrž ve společensky integrované aktivitě. Samozřejmě, že ani v jiném než dnešním režimu by nezmizely proudy, orientované podobně jako „underground culture". Avšak mladí lidé by měli svobodnou možnost ověřit si volbu mezi hodnotami, jež nabízejí takové proudy, a hodnotami, jež lze svobodně hledat a hájit v socialistické společnosti, zbavené maximální měrou cynické licoměrnosti a kasárenské reglementace lidského života. Společnost by se nikterak nemusela bát extremismu „underground culture"; jakákoli i oficiální společností později uznaná umělecká avantgarda vždy působila v době svého zrodu šokujícím způsobem svými extremistickými prvky, avšak v demokratickém společenství vždy byly nakonec skutečné hodnoty, jež přinášela, integrovány do národní kultury a extremistické rysy vždy společnost, pokud měla skutečnou svobodu volby vlastních hodnotových orientací, prostě zamítla a překonala.

Dnes se u nás sice oficiálně tvrdí, že mladí lidé ve své zdrcující většině podporují současný režim, že si ani nic jiného nepřejí, než dostat se po žebříčku oficiálních struktur poslušně k svému uplatnění a plnit oficiálně uznávané úkoly. Myslím však, že těmto řečem ani představitelé moci u nás ve skutečnosti nevěří. Neboť jinak by nebylo tolik strachu před vlivem takových mladých lidí, jako jsou Ivan Jirous a jeho přátelé. I oficiální místa asi naopak vědí, jak silné je působení nonkonformních postojů a proudů mezi naší mládeží. Vědí, že i pod svěrací kazajkou oficiálně uznávaných monopolních organizací žije mládež docela jinými problémy a hodnotami, než jaké jí předkládají úvodníky v novinách. A proto i ten konkrétní a neomalený pokus vyhlásit stoupence „underground" hudby za výtržníky, chuligány a kriminálníky, zavřít je za užívání „vulgárních slov".

Pokus vydávat politicky účelovou trestní represi proti přátelům Ivana Jirouse za nepolitickou, kriminální záležitost, neobstál jak před veřejným míněním v Československu, tak v zahraničí. Právě proto, že jde o politickou záležitost, staví se proti pokusům o zneužití trestního zákona v tomto případě i řada pokrokových, levicových sil v zahraničí. Vážím si toho, že mezi nimi jsou také italští komunisté, a myslím, že hrubý útok „Rudého práva" (dne 2. září 1976) proti ústřednímu tiskovému orgánu IKS „Unità" jen přispěl k tomu, aby si stanoviska italských komunistů vážilo co nejvíce našich občanů. Bude-li „Rudé právo" i nadále zamlčovat, co se děje v Plzni a v Praze, a bude přitom napadat italské komunisty, že „berou pod ochranu protispolečenské živly, chuligány, které vydávají za umělce", pak tím jen podnítí živější zájem československých občanů jak o tento konkrétní případ zneužití trestního práva, tak i o stanovisko italských komunistů k celé řadě problémů rozvoje politické demokracie a lidských práv za socialismu. A to je nutno ovšem jen a jen vítat.

Každý, kdo jen trochu zná mechanismus našeho politického systému, s jistotou ví, že takové akce, jako je uvěznění desítky mladých lidí za činnost, podobnou činnosti přátel Ivana Jirouse, nedělá u nás samostatně ani policie, ani prokuratura a soud. Takové akce se vždy „politicky projednávají" na různých příslušných úrovních v politických, stranických i státních orgánech. Jejich směrnicemi se pak řídí bezpečnost i justiční orgány.

Obracím se proto tímto otevřeným dopisem především k těmto politickým činitelům a orgánům s výzvou:

1. Zastavte trestní stíhání za výtržnictví proti obviněným členům skupiny Plastic People of Universe a DG 307 i proti I. Jirousovi a zpěvákům K. Soukupovi a S. Karáskovi. Pokud budou tito lidé souzeni, bude to stejně jako soudní proces v Plzni jen důkazem nezákonného, politicky účelového zneužívání právního řádu. Zrušte v odvolacím řízení rozsudek okresního soudu pro Plzeň-jih, jímž byli odsouzeni K. Havelka, M. Skalický a F. Stárek. Propusťte na svobodu všechny ještě nyní vězněné mladé lidi, obviněné v souvislosti s tímto případem.

2. Zrušte administrativní opatření, která některým hudebníkům či jiným uměleckým skupinám oficiálně nedovolují provozovat amatérskou uměleckou činnost. Tato opatření jsou projevem snahy předepisovat lidem – zejména mladým – jak se smějí nebo nesmějí bavit, jak smějí nebo nesmějí cítit a smýšlet ve svém osobním životě a volném čase. Jsou v rozporu jak s elementárními zásadami demokratického politického a právního řádu, tak i se skutečnými zájmy socialistické společnosti, kterou kasárenská reglementace každého kroku v životě lidí poškozuje, diskredituje a odsuzuje ke stagnaci a zaostávání.

V Praze dne 8. září 1976

Doc. JUDr. Zdeněk **Mlynář**, *CSc.*
110 00 Praha 1, Soukenická 11

Zasláno: Předsednictvu Federálního shromáždění ČSSR
Předsednictvu vlády ČSSR
Generálnímu prokurátorovi ČSSR
Předsedovi Nejvyššího soudu ČSSR
Ústřednímu výboru KSČ
Tisku a sdělovacím prostředkům

Dovětek – poznámka vydavatele

IV. část sborníku se týká časově krátkého období, od konce srpna do 23. září 1976, kdy byl vynesen okresním soudem pro Prahu-západ rozsudek.

Z důvodů přehlednosti nebyl v ní dokumentačně zachycen výsledek odvolacího řízení plzeňského procesu (přeštický případ), který časově spadá do téhož období (3. 9.), viz část III. Naopak byla do této části zařazena prohlášení představitelů české kultury z června a července 1976 (a odpověď H. Bölla na červencový dopis), neboť značně přispěla k pozitivní atmosféře, která se pro Plastiky koncem srpna vytvořila a která vedla ke kompromisnímu řešení. Toto řešení je dobře patrné srovnáním tzv. první obžaloby (z 9. 7.) s usnesením z 3. 9., kde se konstatuje, že tři ze sedmi vězněných (nepočítáme Plzeň) byli propuštěni na svobodu, že prokurátor vzal obžalobu zpět a že se deset obviněných ze společné věci vylučuje. Následoval dopis Zdeňka Mlynáře z 8. 9. 1976 (ve výtahu také otištěný velkými západoevropskými novinami), který rovněž přispěl k pozitivnější atmosféře následného procesu.

Pro úplnost budiž zaznamenáno, že první dopis na podporu zatčených poslali již 9. dubna 1976 prezidentu republiky Jan Patočka, Jindřich Chalupecký, Josef Hiršal, Jiří Kolář a Zdeněk Urbánek. Tento dopis však nebyl určen k zveřejnění.[72]

Českému čtenáři dlužíme vysvětlení, kdo je Reiner Kunze, o jehož knize Die wunderbaren Jahre se ve svém dopise Jaroslavu Seifertovi zmiňuje Heinrich Böll. Reiner Kunze je německý spisovatel, který žije v NDR, ale publikuje nyní v Kolíně nad Rýnem. Rozešel se zprvu s SED, později s marxismem a zcela nedávno byl vyloučen ze svazu spisovatelů NDR. Jeho kniha Podivuhodná léta obsahuje reportáže a rozhovory autora s mládeží NDR. Obraz mladé východoněmecké generace, který je součástí pohledu na život v NDR vůbec, je přímo úděsný a to především kontrasty mezi potřebami mládeže a možnostmi a podmínkami, které jí jsou dávány a vnucovány. Proto ona Böllova paralela mezi Kunzeho knihou a případem českého undergroundu.

Čtenář se v této části sborníku seznámil i s dvěma kolektivními prohlášeními, v nichž podepsaní vyjádřili svůj nesouhlas s postupem čs. úřadů. V 70. letech se v Československu dosud nikdy nepodařilo shromáždit tolik podpisů pod protestní prohlášení.

ČÁST V.

Proces

Poznámka vydavatele

V této části je zařazena tzv. druhá obžaloba z 6. 9. 1976, kterou je třeba porovnat s první obžalobou (viz část IV.)

Záznam hlavního líčení, který následuje, vypracovali Václav Havel, Věra Jirousová a Jiří Němec a poslali ho jako přílohu dopisu řediteli Čs. televize Janu Zelenkovi. Dopis Janu Zelenkovi je zařazen do části VI. Záznam je autentický dokument, a proto ani v tomto vydání nebyl nijak upraven. Je ovšem třeba uvést, že jeho autoři se během procesu setkali prakticky poprvé se složitou problematikou trestního práva. Své svědectví vydali jako lidé posuzující jednání předsedkyně senátu, přísedících, prokurátora, obžalovaných, obhájců a dalších osob v soudní síni i mimo ni především na základě svých vlastních životních zkušeností a ne na základě podrobné znalosti trestního práva, zvláště pak trestního řádu. Jestliže tedy předsedkyně senátu na obžalované nekřičela, nebrala jim a jejich obhájcům slovo a byla dokonce ochotna protokolovat námitky, zdálo se těmto pozorovatelům, že její jednání je korektní. I z hlediska trestního řádu lze toto posouzení koncedovat, pokud jde o první jednací den. Z téhož hlediska není však možné se takto vyjádřit o druhém jednacím dnu, kdy např. předsedkyně senátu zamítla návrh obhajoby, aby byli předvoláni (někteří a pak všichni) svědci, kteří byli vyslechnuti v přípravném řízení (tj. před vyšetřovatelem bezpečnosti). Tím totiž jednoznačně porušila trestní řád a zkrátila tak právo obhajoby. Ještě závažnější porušení trestního řádu spočívá pak v tom, že předsedkyně nechala zaprotokolovat, že výpovědi těchto svědků (tj. těch, kteří nevypovídali osobně před soudem) byly čteny z protokolů, ačkoliv ve skutečnosti k žádnému čtení během hlavního líčení nedošlo. Takové čtení je totiž vázáno na souhlas obžalovaného. Obžalovaný se potom ke čtené výpovědi může vyjádřit a jeho vyjádření musí být zaprotokolováno. Tím předsedkyně senátu opět zkrátila právo obhajoby. Kuriózně působí i vyjádření soudu (v rozsudku) o textech písní: „... působí protispolečensky a svým obsahem jsou převážně vulgární". Kuriózně proto, že žádný text nebyl během hlavního líčení přečten. Tím vším byla mj. porušena zásada ústnosti.

Jednak zdánlivá „korektnost" soudního jednání, slušnost i jistá prudérie, která vedla soud k tomu, že nechtěl od svědka slyšet, která vulgární slova byla na vystoupeních zpívána, jednak hrubé porušování trestního řádu vedly k tomu, že soud při rozhodování o vině a trestu neměl prakticky jediný důkaz, který by byl při hlavním líčení skutečně proveden a na jehož základě by mohl obžalované odsoudit pro výtržnost.[73] Soud si samozřejmě (a protiprávně) „posloužil" důkazy z přípravného řízení. Těsně před vynesením rozsudku, který měl být vyhlášen již odpoledne druhého jednacího dne, vznikla i zajímavá politická situace. Hlavní líčení sledovala i tzv. kvalifikovaná veřejnost, tj. kromě nejbližších příbuzných a tří zmíněných osob především zástupci různých složek ministerstva vnitra a ministerstva spravedlnosti (včetně nejvyššího soudu) a nejméně jeden pracovník sekretariátu ÚV KSČ. I když je důvodné podezření, že při přerušování hlavního líčení předsedkyně senátu tajně jednala s vyššími stranickými orgány, byl tento kontakt zřejmě nedostatečný a závěr hlavního líčení se zdál přítomným expertům neudržitelný jak právně, tak politicky. (Politicky hlavně proto, že na chodbách se shromáždily přední osobnosti kulturního života a socialistické opozice, dále pak zaměstnanci zahraničních tiskových agentur a zástupce Amnesty International.) Proto jednalo odpoledne druhého jednacího dne o případu Plastic People předsednictvo ústředního výboru strany (není se čemu divit, v polovině šedesátých let tento

orgán rozhodoval o výši platu pražských kadeřnic). Předsednictvo vydalo potom „doporučení", že líčení má být ještě jednou přerušeno a rozsudek má být vynesen následujícího dne. Rozsudek sám zpracovávali do pozdních večerních hodin vybraní pracovníci justice, mj. nejvyššího soudu. (Předsedkyně senátu byla v lékařském ošetřování, protože se nervově zhroutila.) Dále bylo rozhodnuto zamezit přístupu „veřejnosti" (tedy Václava Havla a Jiřího Němce) do soudní síně v době, kdy bude čten rozsudek. Bylo rozhodnuto i o policejních zastrašovacích akcích proti několika protagonistům případu. Předsedkyně byla ostře kritizována, svůj díl dostal i prokurátor. Jednání předsednictva bylo dosti hektické a vzhledem k charakteru případu poměrně málo utajované, takže o něm věděli prakticky všichni pracovníci sekretariátu ústředního výboru.[74]

Toto vše v zápise o procesu není a tehdy ani být nemohlo.

Část V. je doplněna obhajobou Svatopluka Karáska, kterou vypracoval písemně ve vazbě a kterou nemohl při hlavním líčení uplatnit. Byla sice „zahrnuta" do soudního spisu, ale soud – podle trestního řádu – k ní nesměl přihlížet, protože při hlavním líčení nebyla přednesena ústně.

Poznamenejme ještě, že rozsudek v písemné podobě se značně liší – v odůvodnění – od rozsudku vyhlášeného ústně. Chybí zde např. vyjádření, že soud při rozhodování nepřihlížel k výpovědím deseti svědků, kteří vypovídali k činnosti Svatopluka Karáska v přípravném řízení a jejichž výpovědi byly – jak uvedla v rozporu se skutečností předsedkyně senátu – při hlavním líčení čteny. Tedy: tyto výpovědi čteny nebyly, i když je to zaprotokolováno, a čteny být nesměly, neboť obžaloba (což je také zaprotokolováno) vyjádřila nesouhlas. Kdyby tyto výpovědi čteny byly, musel by k nim soud přihlížet, neboť musí přihlížet ke všem důkazům, které jsou během hlavního líčení ústně provedeny. Autoři rozsudku se z těchto dvou vzájemně si odporujících protiprávních aktů předsedkyně vymotali prostě tak, že o celé záležitosti pomlčeli.

Zajímavé je rovněž to, že rozsudek uvádí jméno předsedkyně a jména dvou mužů, – soudců z lidu. V senátě však zasedala kromě předsedkyně jedna žena – soudkyně z lidu – a jeden muž. Další muž – soudce z lidu – byl náhradníkem. (Plyne to z toho, že soudkyně z lidu zasáhla do jednání, a to navíc způsobem, který svědčil spíše o jejích sympatiích k obžalovaným.) Výměna soudkyně z lidu za náhradního soudce (která nebyla publikována) byla tedy provedena až v závěrečné fázi při poradě. Důvodem bylo prý to, že soudkyně z lidu odmítala odsuzující rozsudek podepsat; stejně ostatně i původní soudce z lidu. Rozsudek pak byl údajně schválen většinou (dvou) hlasů (proti jednomu), a to hlasů předsedkyně a náhradního soudce.

Tuto část uzavírá fejeton Václava Havla a prohlášení deseti předních čs. právníků.

[Obžaloba][75]

Okresní prokuratura Praha-západ
Praha 1, Karmelitská 19

Pv 227/76

Okresnímu soudu
Praha-západ

Obžaloba

Okresní prokurátor pro Prahu-západ podává obžalobu na

1) Ivana **Jirouse**,

nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, dělníka, trvale bytem Praha 1, Navrátilova č. 11, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ,

2) Pavla **Zajíčka**,

nar. 15. 4. 1951 v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 5, Radotín, ul. Erbenova č. 18, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ,

3) Svatopluka **Karáska**,

nar. 18. 10. 1942 v Praze, správce depozitáře, trvale bytem Praha 5, Holečkova čp. 14, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ,
a
4) Vratislava **Brabence**,

nar. 28. 4. 1943. v Praze, dělníka, trvale bytem Praha 9, Horní Počernice, Koněvova čp. 752, t.č. ve vazbě okresního prokurátora pro Prahu-západ,

že

organizovali a účastnili se vystoupení hudebních skupin, jejichž program byl zaměřen tak, že vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů; přitom v řadě případů uvedli v omyl funkcionáře společenských organizací a orgány lidosprá-

vy předstíráním, že se jedná o kulturní akce, popř. oslavy rodinných událostí, a to **takto:**

1) Ivan **Jirous** dne 19. 6. 1971 v Ledči n/Sázavou, 31. 7. 1972 v Písku, 24. 6. 1972 ve Zruči n/Sázavou, 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 13. 12. 1975 v Přešticích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,
vystoupení organizačně zajišťoval a vlastními texty uváděl,

2) Pavel **Zajíček** dne 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích, v měsíci lednu 1975 v Mokropsech a 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, na vystoupení hrál a zpíval texty závadného obsahu a ve Veleni program uváděl,

3) Svatopluk **Karásek** dne 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 13. 12. 1975 v Přešticích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích,
hrál a zpíval písně, jejichž texty byly závadného obsahu, které si sám skládal,

4) Vratislav **Brabenec** dne 29. 6. 1972 v Praze 4, 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích a 21. 2. 1976 v Bojanovicích,
vystupoval jako hudebník a hrál písně, jejichž texty byly závadného obsahu, přičemž mu jejich obsah byl znám,

tedy

všichni obvinění se dopustili veřejně hrubé neslušnosti a činy spáchali jako členové organizované skupiny.

Tím spáchali

všichni obvinění trestný čin výtržnictví podle § 9 odst. 2 k § 202 odst. 1, 2 tr.z.

Navrhuji:

1) u hlavního líčení slyšeti jako svědky D. Brožovou č.l. 18, Z. Houdkovou č.l. 279, J. Benáka č.l. 209, J. Dlouhého č.l. 229, M. Schauera č.l. 464, M. Hamršmída č.l. 248, B. Kuklovou č.l. 347, J. Budila č.l. 223, J. Hodka č.l. 274, I. Pešáka č.l. 421, J. Kotka č.l. 327, M. Kocourka č.l. 316, M. Plhoně č.l. 426, A. Kosíka č.l. 324, D. Němcovou č.l. 395,

2) čísti ostatní svědecké výpovědi za podmínek dle § 221/1 tr.ř.,
3) konstatovat fotodokumentaci, texty písní, zprávu o tzv. „Třetím hudebním obrození“, magnetofonové záznamy,
4) zprávy a informace,
5) čísti osobní výkazy obviněných.

Odůvodnění:

V ČSR v dřívějších letech existovaly hudební skupiny, jejichž programy v oblasti zábavné hudby neměly dostatečnou ideovou a uměleckou úroveň a které negativně působily na životní styl, zejména mladé generace. Těmto skupinám kvalifikace k veřejnému vystupování udělena nebyla, příp. jim byla odňata, jestliže ji měly.

Tak tomu bylo u hudební skupiny „Plastic People Universe“, která byla evidována u Pražského kulturního střediska pouze do 30. 12. 1970. Do této doby jim také toto kulturní středisko bylo oprávněno zprostředkovávat smlouvy k vystupování před veřejností.

Obviněný Zajíček společně s dalšími založil hudební skupinu v roce 1973 „DG 307“. Tato hudební skupina jakoukoliv veřejnou činnost nikdy povolenu neměla.

Dne 20. a 22. 10. 1975 obě tyto hudební skupiny předložily Pražskému kulturnímu středisku přihlášku ke kvalifikačním přehrávkám lidových hudebníků, aby legalizovaly svá neoprávněná vystupování. Dne 11. 11. 1975 komise Pražského kulturního střediska oběma skupinám kvalifikaci neudělila.

Bez povolení a souhlasu příslušných orgánů jako tzv. „sólový hudebník“ vystupoval obviněný S. Karásek.

Zprostředkovatel a organizátor veřejných vystoupení obou hudebních skupin a obviněného Karáska byl obviněný I. Jirous, který byl zároveň konferencierem.

Repertoár hudebních skupin obsahoval zejména písně, jejichž texty skládal obviněný Zajíček. Texty písní obsahovaly převážně vulgární výrazy příčící se socialistické morálce. Jako např. texty písní Zácpa, Apokalyptický pták, Podivný mandarin, Traktory, Utopenec, Nářek dosud nenarozených dětí, Hrůzy, Píseň brance, Kombajnéři atd. Písně samé i jejich obsah a způsob vystoupení hudebníků a zpěváků vyjadřovaly negativní a protispolečenské rysy, hrubou vulgárnost s protisocialistickým působením.

Ze zjištěných veřejných vystoupeních organizovaných obviněným Jirousem bylo

dne 19. 6. 1971 vystoupení v Ledči n/Sázavou v hotelu Koželužna před více než 100 mladými lidmi pod záminkou kulturního vystoupení pro tamní SSM. Vystoupení obviněného Jirouse i hudební skupiny bylo negativně hodnoceno orgány lidosprávy se závěrem, že další podobné akce nebudou již napříště povoleny.

Další vystoupení uskutečnil a zorganizoval obviněný Jirous dne 31. 3. 1972 v Písku v ZK n.p. Jitex na maturitním plese Střední průmyslové školy strojnické. Vystoupení skupiny asi po 10 minutách vyvolalo u návštěvníků takovou nevůli, že pořadatelé skupinu ze sálu vykázali. Vystoupení bylo negativně hodnoceno studenty, profesorským sborem a přítomnými funkcionáři MěNV.

Na taneční zábavě před několika sty lidmi pořádané ZO SSM n.p. Sázavan ve Zruči n/Sázavou 24. 6. 1972 obviněný Jirous opět zorganizoval vystoupení hudební skupiny pod záminkou, že jde o kulturní program. I toto vystoupení bylo návštěvníky všeobecně kritizováno a ve společenských organizacích a místním tisku negativně hodnoceno.

Dne 29. 6. 1972 asi před 200 lidmi v Praze 4 v ZK ČKD — polovodiče obviněný Jirous pod záminkou kulturního vystoupení hudební skupiny zorganizoval program pro tamní ZO SSM. Rovněž i toto vystoupení bylo jak pracovníky tohoto n.p. tak společenskými organizacemi hodnoceno negativně.

S hudební skupinou zde vystoupil i obviněný Brabenec

Dne 1. 12. 1973 v sále místní jednoty ve Veleni se uskutečnilo další vystoupení hudebních skupin za přítomnosti více než 300 osob. V tomto případě vystoupil jako konferencier obviněný Zajíček. Jeho vystupování a výroky, zejména pro vulgárnost vzbuzovalo pohoršení. Jako hudebník spolu s dalšími zde aktivně vystoupil i obviněný Brabenec. Program byl diváky odsuzován a zabývaly se jím jak společenské organizace tak orgány lidosprávy.

Jak ze shora uvedeného vyplynulo obviněný Jirous s organizováním vystoupení hudební skupiny neměl úspěch. Společenské organizace poznaly obsahovou náplň hudebních programů, které byly vesměs pro vulgárnost odsuzovány. Proto obviněný Jirous přišel na myšlenku hudební vystupování obou skupin organizovat pod záminkou oslav různých příležitostí členů orchestru příp. osob dalších.

Dne 1. 9. 1974 obviněný Jirous uspořádal takovéto vystoupení v Postupicích, kde najal místní kinosál. Vystoupení se zúčastnili kromě dalších i obvinění Brabenec a Zajíček. Přítomno bylo více jak 200 osob. Hrány zde byly písně a texty obsahující vulgární výrazy. Kromě hudebních skupin zde vystoupil i obviněný Karásek jako sólový zpěvák. Zpíval zde svůj repertoár písní obdobného charakteru jako např. Řekni to ďáblu, Je pozdě, Sodoma Gomora atd. Obviněný Jirous zde vystoupil jako konferencier přičemž společně s obviněným Brabencem do mikrofonu používal neslušných výrazů. Vystoupení bylo snímáno kamerou svědky Schauerem a Dlouhým, kteří však v polovině produkce sál opustili proto, poněvadž zjistili, že se jedná o vystoupení odsouzeníhodné a obávali se zákroku VB.

Na den 21. 6. 1975 obviněný Jirous zorganizoval v sále restaurace v Kostelci u Křížku vystoupení hudebních skupin pod záminkou oslavy svatby M. Hlavsy. Tehdy funkcionáře národního výboru obviněný Jirous uvedl v omyl, a proto povolili prodloužení uzavírací doby. Vystoupení uváděl obviněný Jirous. Obviněný Zajíček se tohoto programu zúčastnil jako vedoucí skupiny „DG 307“, která přednesla písně svého repertoáru, jejichž texty byly výše uvedeného zaměření. Samostatně zde vystoupil se svými písněmi i obviněný Karásek. Programu se zúčastnilo asi 300 posluchačů.

Dne 13. 12. 1976 obviněný Jirous zorganizoval prostřednictvím K. Havelky v klubu SSM v Přešticích tzv. „kulturní akci“. V programu vystupoval obviněný Jirous s přednáškou označenou jako „Správa [sic] o třetím českém hudebním obrození“. Přednáška svým obsahem vychvaluje vulgárnost textů písní hudebních skupin. Byla doprovázena filmovými záběry a nahrávkami. V závěru vystoupil obviněný Karásek a zpíval písně svého repertoáru. Z výpovědí svědků je zřejmé, že jak přednáška, tak hudba a zejména solové vystoupení obviněného Karáska zanechalo u návštěvníků, kterých bylo více jak 70, velmi nepříznivý dojem. V organizaci SSM v Přešticích bylo pak učiněno opatření, aby k podobným akcím v budoucnu nemohlo docházet.

Dne 21. 2. 1976 obviněný Jirous pod záminkou oslavy své svatby zorganizoval vystoupení hudebních skupin v sále restaurace v Bojanovicích, když předtím na funkcionářích národního výboru vylákal povolení k prodloužení uzavírací doby. Vystoupení se zúčastnilo více jak 300 osob. Na této hudební produkci jako hudebník vystoupil aktivně obviněný Brabenec a obviněný Karásek, který zpíval jako sólový zpěvák své skladby, přičemž se doprovázel sám hrou na kytaru. Texty písní obsahují vulgární výrazy a obviněný Karásek sám písně uváděl neslušným způsobem, který vysvětloval trémou před obecenstvem.

Obviněný Zajíček se zúčastnil jako aktivní hudebník, zpěvák a v jednom případě i konferencier na shora uváděných akcích. Rovněž se takto zúčastnil i vystoupení dne 1. 9. 1974 v Postupicích, dne 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku a koncem ledna 1975 tzv. oslavy svatby manželů Kukalových v Mokropsech. Obviněný Brabenec se aktivně jako hudebník zúčastnil vystoupení ve dnech 8. 7. a 7. 10. v Klukovicích jež vyvolala rovněž veřejné pohoršení.

Všichni obvinění aktivní účast na nepovolených hudebních akcích doznávají. Obviněný Zajíček a Karásek také doznávají, že vulgární texty písní skládali a zpívali. Všichni obvinění se hájí tím, že podle jejich názoru nebyly texty závadné. Pokud bylo použito „silnějších výrazů", nebylo to nic neobvyklého, protože ve sdělovacích prostředcích, divadelních hrách a časopisech se podobných slov rovněž používá. Tato obhajoba neobstojí. Lze sice přijmout názor, že i v divadelních, či jiných představeních se vyskytne výraz, který obvykle není považován za slušný, ale v textu skladeb v programu obviněných vulgární výroky tvořily v podstatě jádro celého programu. Texty obsahovaly hrubou vulgárnost s protisocialistickým a protispolečenským působením většinou exponující nihilismus, dekadenci a klerikalismus. Tato skutečnost vedla k tomu, že mezi posluchači došlo k rozhořčení nad úrovní vystoupení a zabývaly jím i orgány lidosprávy a společenských organizací.

Jednání všech obviněných naplňuje skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví dle § 202/1, 2 tr.z., poněvadž obvinění veřejně a opětovně se dopouštěli hrubé neslušnosti uváděním textů písní, jejichž obsah je naprosto neslučitelný s právními a společenskými zásadami. Přitom je nerozhodné, že někteří obvinění závadná slova pronášeli a někteří ve spolupráci se zpěváky zajišťovali hudební doprovod. Subjektivně si obvinění závažnosti svého jednání byli vědomi.

Poněvadž se jednalo o vystoupení připravovaná a plánovitě zajišťovaná, je dána i kvalifikace podle § 202, odst. 2 tr.z.

Obviněný I. Jirous pochází z úřednické rodiny. Po absolvování studia na filosofické fakultě UK, pracoval jako externí redaktor časopisu Výtvarná práce do roku 1971, kdy došlo k jeho zákazu. V současné době pracuje jako stavební dělník družstva Techniasport — pracoviště Malešice. V místě bydliště proti jeho osobě nebyly zjištěny závady a na pracovišti je hodnocen v podstatě kladně. Soudně trestán byl pro tr. činy výtržnictví a hanobení rasy, národa a přesvědčení podle §§ 202/1, 198 a, b/ tr.z. rozsudkem OS Praha 24 T 103/73 dne 6. 11. 1973 k trestu odnětí svobody na 10 měsíců. Trestných činů se dopustil tím, že spolu s dalšími osobami v podnapilém stavu urážel ruský národ a příslušníky KSČ.

Obviněný Pavel Zajíček pochází z dělnické rodiny. Po absolvování průmyslové školy krátce studoval na ČVUT. Poté pracoval manuelně a v současné době pracuje jako dělník Lesního závodu Č. Lípa – polesí Mařenice. V místě bydliště a na pracovišti je hodnocen kladně. Soudně trestán dosud nebyl.

Obviněný Svatopluk Karásek pochází z úřednické rodiny. Po absolvování SZŠ studoval na bohoslovecké fakultě v Praze. Původně byl zaměstnán jako duchovní, od 16. 3. pracuje jako správce depozitáře Státní knihovny – pracoviště státní zámek Houska, okres Č. Lípa. V bydlišti i na pracovišti je hodnocen kladně. Soudně trestán dosud nebyl.

Obviněný Vratislav Brabenec pochází z dělnické rodiny. Po absolvování 4 leté zahradnické školy studoval na Komenského bohoslovecké fakultě v Praze. Nyní pracuje jako dělník Výrobního družstva Techniasport – pracoviště Malešice. V místě bydliště a na pracovišti je hodnocen kladně. Soudně trestán byl pro tr. činy výtržnictví a útoku na veřejného činitele podle §§ 202/1, 155/1b/ tr.z. rozsudkem OS Praha 1 ze dne 4. 11. 1963, č.j. 4 T 169/63 a odsouzen k 8 měsícům OS PO 2 roky. Osvědčil se dne 17. 3. 1976 [sic].

Nebezpečnost jednání obviněných pro společnost je zvyšována nejen tím, že se jednalo o činnost prováděnou soustavně a že v ní bylo pokračováno po delší dobu ve velkém rozsahu, nýbrž i tím, že byla zaměřena v prvé řadě na mladé lidi, jejichž morální vývoj mohl být tímto způsobem nepříznivě narušen.

Praha dne 6. září 1976

Okresní prokurátor
JUDr. Jan Kovařík v. r.
nečitelný podpis

kulaté razítko s textem:
OKRESNÍ PROKURATURA PRO
PRAHU-ZÁPAD

[Průběh hlavního líčení ve dnech 21.–23. 9. 1976][76]

[Věra Jirousová – Václav Havel – Jiří Němec]

Hlavní líčení s Ivanem Jirousem, Pavlem Zajíčkem, Svatoplukem Karáskem a Vratislavem Brabencem začalo 21. 9. 1976 v 8.30 před senátem okresního soudu pro Prahu-západ v Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně za předsednictví soudkyně Vinčarové. V soudní budově se shromáždilo asi 150 přátel a příznivců obžalovaných a dalších osobností politického a kulturního života, mezi nimiž byl i bývalý člen předsednictva ÚV KSČ Dr. František Kriegel, bývalá poslankyně Dr. Gertruda Sekaninová-Čakrtová a někteří spisovatelé a literární a hudební kritici. Soudní budova byla střežena několika desítkami příslušníků VB, z nichž někteří měli s sebou psy, a několika policejními vozy. Okolní domy byly prohledávány a v soudní budově bylo velké množství příslušníků StB. Některé z přicházejících a odcházejících osob byly legitimovány příslušníky VB, ale všem – byť někdy s průtahy – byl posléze vstup do budovy umožněn. Líčení bylo oficiálně prohlášeno za veřejné a řadě osob, které se den před líčením dotazovaly, zda nebude ke vstupu potřeba zvláštních vstupenek, bylo řečeno, že nikoli. Přesto bylo těsně před počátkem líčení oznámeno, že přístup mají pouze osoby se vstupenkami a osm přímých rodinných příslušníků obžalovaných. Poté se skutečně dostavilo asi třicet osob, vesměs příslušníků StB, které se vykázaly vstupenkami a zaplnily soudní síň. Přímí příbuzní byli též vpuštěni, když se nejprve legitimovali a byli zapsáni. Shromáždění lidé byli několikrát vyzváni, aby opustili soudní prostory, ale posléze jim bylo dovoleno v chodbách a na schodištích postávat; opustit tyto prostory museli jen ve chvílích, kdy ozbrojené eskorty provázely spoutané obžalované na toaletu. Většina shromážděných setrvala v budově soudu až do přerušení líčení po 16. hodině. Spolu se všemi ostatními shromážděnými byli z účasti na líčení vyloučeni též zástupci tisku a zástupci Amnesty International; později byla do soudní síně vpuštěna pouze šéfredaktorka časopisu Mladý svět.

Okamžitě po zahájení líčení vznesli všichni obhájci zásadní námitku z hlediska procesního práva, týkající se současného stavu spisu. Původní obžaloba, zformulovaná okresním prokurátorem Kovaříkem, po mnohaměsíčním vězení původně šestnácti obviněných, byla 2. 9. tímtéž prokurátorem vzata zpět s odůvodněním, že je třeba upřesnit některé skutky, pro které jsou obvinění stíháni, a posoudit míru zavinění jednotlivých obžalovaných. Doslova se zde píše: „Vzhledem k většímu počtu pachatelů a skutků, které jsou předmětem trestního stíhání, bylo možno dosud toto doplnění provést pouze u obviněných, kteří byli ponecháni soudem ve vazbě.“ Těmi jsou právě čtyři dnes souzení obžalovaní, ostatní obvinění, stíhaní na svobodě, byli ze společného řízení vyloučeni. Obhájci poukazovali na to, že spis má nyní jiný rozsah, je jinak stránkován a že je tedy za daného stavu ohrožena funkce obhajoby. Obhájci totiž nebyli vyzváni k seznámení s konečnou verzí spisu a ani obžalovaným nebylo toto seznámení umožněno. Prokurátor namítl, že ze spisu bylo pouze něco vyjmuto, další nové úkony že nebyly provedeny. Předsedkyně senátu přerušila líčení a senát se odebral k poradě. V rámci tohoto přerušení předsedkyně mluvila také s dalšími osobami, které soudní zřízenec charakterizoval jako pány z ministerstva. Pak byl oznámen výsledek porady: námitce obhajoby se nevyhovuje,

argumentace byla totožná jako u prokurátora. Oproti předchozí verzi se nyní omezuje žaloba (kterou prokurátor na tomto místě přečetl) na žalování § 202, odst. 1, 2 tr. zákona, tedy na organizované výtržnictví. V hudebních projevech a působení obžalovaných se prý zračila hrubá neúcta ke společnosti s protisocialistickým působením, negativní vliv na životní styl mládeže. Doslovně bylo řečeno: „Vulgární výroky tvořily v podstatě jádro celého programu. Texty obsahovaly hrubou vulgárnost s protisocialistickým a protispolečenským působením, většinou exponující nihilismus, dekadenci a klerikalismus."

První byl vyslechnut obžalovaný Ivan Jirous. Ohradil se proti tomu, že je mu sumárně přičítána organizace všech žalovaných vystoupení, celá řada jich byla organizována místními mládežnickými skupinami, které si vystoupení přály. Když programy uváděl, popř. konferoval, nepoužíval žádných vulgárních výroků. Šlo ostatně v posledních letech o vystoupení soukromá (svatební oslavy), přesto však náležitě hlášená a zajištěná pozvánkami pro přátele. Pokud obsahovaly výrazy tak zvané vulgární, bylo jich použito v kontextu, který nedovoloval pohoršení. Pokud v nich byla kritizována společnost, pak pouze společnost konzumní, kterou účinkující neztotožňovali se společností socialistickou. Že se někomu takový umělecký projev nelíbí, nezakládá skutkovou podstatu trestného činu. Odmítá formulace o nihilismu, dekadenci a klerikalismu, který přece není totožný s náboženským cítěním vůbec. Setkal se s tím, že někteří pracovníci společenských organizací a veřejných orgánů, kteří zmíněná vystoupení hodnotili negativně, tak činili prostě proto, že jejich účastníci nosí dlouhé vlasy. Necítí se proto vinen. Na otázky prokurátora Ivan Jirous upřesnil: osobně zajišťoval, aby se programu nezúčastnil někdo cizí, ale místnosti nebyly zcela uzavřeny, aby nebyl vzbuzován dojem, že se v nich děje něco nepřístojného. Představení probíhala v klidu. Režie představení (nájem sálu, odvoz aparatury atd.) byla hrazena dobrovolnými příspěvky účastníků, nešlo o komerční záležitost. Přátelé přispěli částkou podle vlastní úvahy. K otázkám obhajoby sděluje: například ve Zruči nad Sázavou, kde nebývá ukázněné publikum, místní samospráva ocenila, že obecenstvo se řídilo jeho pokyny. Podrobně rozebral skladbu skupiny DG 307, nazvanou „Utopenec". Jde o fónickou poezii, při níž slovo rozložené na slabiky slouží jako stavební materiál k výslednému celkovému dojmu. Bez přihlédnutí k tomuto aspektu nelze textu rozumět, neboť jednotlivá slova nelze v akustickém vjemu co do smyslu rozlišit. V celé své výpovědi upozorňoval Jirous na řadu věcných chyb a nepřesností v obžalobě: obžalovaný Karásek vystoupil v Postupicích se třemi písněmi, které neobsahovaly žádná vulgární slova; v Přešticích zpíval až po ukončení programu skupince čekající na vlak; v Kostelci u Křížku vůbec nevystoupil; obžalovaný Brabenec nevystupoval v Krči atd. atd.

Jako další obžalovaný byl vyslechnut Pavel Zajíček. Necítí se vinen. V některých svých skladbách užil takzvaných vulgárních výrazů, ale učinil tak funkčně. Tato slova byla pro něj nenahraditelná, ale ne jako terče, které by měly upoutat pozornost, ale protože se skrze ně dostával do hlubších poloh svého myšlení. Jeho básnicko-hudební tvorba je výrazem jeho života, jde mu o jeho jednotu. Nikdy se nesetkal s někým, koho by jeho texty pohoršovaly. Vystoupení neorganizoval. S vulgárními výrazy, které by se vyskytovaly v textech jiných účinkujících, se nesetkal. Pouze Svatopluk Karásek uvedl své vystoupení v Bojanovicích silnějším výrazem. Ve vazbě přečetl několik desítek knih, v řadě z nich našel mnoho velice ostrých replik. Před soudem pak přečetl čtyři citáty z knihy „Dva dopisy Pospischielovi" od německého autora Maxe von der Grün, která u nás vyšla v roce 1973. Obdobné výrazy obsahuje i kniha Jana Otčenáška „Kulhavý Orfeus". Domnívá se, že skupina DG 307 se snaží pronikat do toho, co člověka reálně

obklopuje, že má lidem co říci a nechce je pohoršovat. Prokurátor na to zdůraznil, že ovšem to, co se líbí obžalovanému, nemusí se líbit ostatním. Žije přece ve společnosti... Co mělo například lidem říci, když ve Veleni veřejně recitoval: „Běžím s hovnem proti plátnu, do plátna to hovno zatnu?“ Pavel Zajíček odpověděl, že šlo o reprodukci jeho vlastního snu, který se mu právě takto zdál. Vzápětí se ho prokurátor zeptal, kolikrát se psychiatricky léčil. Zajíček: psychiatricky se léčil třikrát, žádal o umožnění návštěvy psychiatra také ve vězení, byla mu povolena jen jednou, a to před pěti měsíci. Jeho další žádosti byly bezvýsledné, musil se proto z několika těžkých depresí dostat sám. Co taková situace pro něho znamenala, lze snad pochopit z toho, že při prvních výsleších byl v takovém stavu, kdy mu splývaly pojmy navzájem. Před vzetím do vazby chodil na pravidelné ambulantní psychiatrické kontroly. Na žádost prokurátora Pavel Zajíček dále upřesňuje: v žádném případě svými texty neútočím proti společnosti, obracím se k veškerému světu – v tomto smyslu považuji svou básnickou tvorbu za vztahující se k celému kosmu. Vulgarismy v ní mají funkci oživení. Je to životný jazyk, lidé je používají běžně, nelze je tedy přehlížet. Proto jsem jich jednotlivě užil asi v polovině svých básnických textů. Ovšem většina těchto textů byla určena k zhudebnění a jejich význam nelze odtrhovat od souvislosti s hudbou.

Výslech obžalovaného Svatopluka Karáska byl uveden žádostí advokáta, aby se senát a prokurátor seznámili s šestistránkovým vyjádřením Karáska ke všem jeho písním. Text byl jimi převzat, ale zároveň bylo poukázáno předsedkyní na časové omezení, jež nedovoluje se jím zabývat. S. Karásek zdůraznil, že se necítí být vinen. Jen ve dvou jeho písních se objevují – vždy jen jednou – běžné, lidové výrazy jako „v prdeli“ a „sráč“, což nejsou hrubě neslušná slova. Za celé své působení jen jednou, totiž v Bojanovicích, uvedl své vystoupení ne zcela vhodným způsobem. Bylo to ale dáno uvolněnou atmosférou soukromé svatební oslavy. V Postupicích v r. 1974, kdy se poprvé setkal s ostatními obžalovanými, zpíval ty své tři písně, které uvedl také na Portě, pořádané Pražským kulturním střediskem v Malostranské besedě v Praze. Skládá transpozice spirituálů, které rozhodně nevyjadřují nihilismus, dekadenci a klerikalismus, ale jejich pravý opak – totiž víru a naději, postoj směřující k otevřenosti lidského života. Jejich působení na mladé lidi považuje za morálně pozitivní. V 65 skladbách, které obžalovaní hráli, je asi 9 vulgárních výrazů – „naše texty se tedy těmito výrazy rozhodně nehemží“. Klerikalismus usiluje o společnost, kde vládne církev... S. Karásek: „Nikdy jsem nebyl pro církev vládnoucí.“ „Jako věřící člověk jsem skládal a zpíval písně, ve kterých je přítomna moje víra.“ Vycházejí z biblického prostoru. Neřeší politické situace, ale situace lidské. „Pokud socialistická společnost hájí svobodu vyznání, nejsou moje písně protispolečenské. Proto jsem přesvědčen, že tvrzení prokuratury nemůže před soudem obstát.“ Na dotaz obhajoby, zda se cítil inspirován také spirituály, jaké zpíval Paul Robeson, odpověděl kladně. – Snažil se pro tento projev najít adekvátní výraz v české řeči, zachovat drsnost a lidovost černošského zpěvu.

Z výslechu Vratislava Brabence vyplynulo, že se účastnil jen několika vystoupení, a to jako saxofonista. Hraje 19 let, z toho 6 let byl profesionálem. Necítí se vinen. Poznal ze zkušenosti mnoho různých vystoupení, může proto říci, že žalované produkce neměly charakter výtržností. Kritické názory na tvorbu žalovaných skupin občas slyšel, ale šlo o odlišné estetické názory na hudební styl, nikoli o pohoršení. Texty žalovaných skupin by označil jako městský folklór nebo naivní poezii... Na Plastic People ho přitahovalo, že mohl hrát improvizovaně, bez omezení. Klerikální názory nikdo ve skupině neprojevoval. Sám studoval do r. 1969 na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě v Praze, ale názorově se s ní rozešel a od té doby

s ní neměl styky. Zajímá se o hudbu, zahradní architekturu (to je i jeho povolání), botaniku, dendrologii a literaturu. Pokud by měli povolení, soudí, že by ve skupině hráli hudbu stejného směru, hudbu nezkomercionalizovanou, usilovali by o vytvoření a vypracování osobitého výrazu. Prokurátor klade otázku, jak probíhaly kvalifikační zkoušky pořádané Pražským kulturním střediskem, k nimž se skupina Plastic People svého času přihlásila. Zkoušky proběhly v r. 1973, skupina vystoupila se zhudebněnou básní Růže a mrtví od známého českého umělce Jiřího Koláře a s jednou skladbou instrumentální. V komisi byli tehdy významní hudebníci a hudební kritikové. Ti pak skupině řekli, že kvalifikační zkoušky složila a dostali druhou kvalifikaci. Ovšem asi za čtrnáct dní dostala skupina cyklostylovaný dopis, kde se jí sděluje záporný výsledek zkoušek s povšechným odůvodněním, že způsob hudby skupiny není společensky žádoucí a vylučuje zprostředkování Pražským kulturním střediskem. Ivan Jirous: „Ptal jsem se na podrobnosti telefonicky ředitele PKS. Bylo mi řečeno, že naše hudba je morbidní. Položil jsem otázku, zda v našem státě existuje nějaká jiná agentura, u níž bychom se mohli přihlásit. Dostal jsem zápornou odpověď. Tehdy jsem se rozhodl, že budeme hrát pro sebe a své přátele, kterým se tato hudba líbí." V roce 1975 se skupiny Plastic People a DG 307 přihlásily k přehrávkám amatérských lidových hudebníků. Jak konstatovala předsedkyně senátu, oficiální hodnocení, založené ve spisech, bylo zcela negativní. Na rozdíl od tohoto hodnocení není o průběhu zkoušek z roku 1973 ve spisech zmínky.

Jako první ze svědků byla předvolána dívka z Bojanovic, Dana Brožová, které v době oslavy svatby Ivana Jirouse bylo právě 15 a půl roku. Velmi rozpačitě svědčila, že do sálu, kde probíhala soukromá oslava, se šla podívat ze zvědavosti a připadalo jí to tam velmi neobvyklé. Slyšela jedno neslušné slovo v jedné písničce, a s kamarády, kteří tam dovnitř do sálu potom také nakrátko vnikli, se potom domlouvali v tom smyslu, že by „to tam (ta zábava) nemělo být". Pohoršena však nebyla, pouze prohlásila (na dotaz obhajoby), co na ni působilo nepříznivým dojmem, že to byla zvláště neobvyklost takového programu.

Další svědkyně, rovněž místní dívka z Bojanovic, právě tak stará, vypověděla, že se šla na soukromou oslavu podívat, neboť jí nikdo nebránil vstoupit do sálu. Hudba a písně, ve kterých slyšela vulgární výrazy, na ni působily nepříznivě. Na otázku přísedících a obhajoby, proč tedy setrvávala plných pět hodin (od 6 hod. večer do 11 hod. večer) na programu oslavy, kam nebyla nikým zvána, a když se jí tam vůbec nelíbilo, odpověděla, že je zvyklá chodit tam každou sobotu večer a neměla co dělat. Rovněž řekla, že nepříznivě na ni působilo všechno, co tam viděla i slyšela, že však hudbě nerozuměla a textům jen někdy, pokud byly české. Na dotaz obžalovaného Jirouse, odkdy byla na programu přítomna, však vyplynulo, že byla účastna té části večera, kde byly pouze české texty, zřejmě tedy nevěnovala hudbě a pořadu tu pozornost, když ani nepostřehla, že texty nejsou anglické. Otázka obhájce dr. Motejla, zda už svědkyně slyšela někdy neslušná slova, tam pronesená, nebo to bylo prvně při této příležitosti, byla na návrh prokurátora zamítnuta jako sugestivní, s tím, že nemá být uváděna do rozpaků slušná dívka tím, že by z ní byly tahány neslušné výrazy. Dále svědkyně uvedla, že mimo texty písní žádná jiná sprostá slova v doprovodných a uvádějících projevech neslyšela.

Další předvolaný svědek Benák, výčepní na svatební oslavě v Postupicích, člen místní tělovýchovné organizace, vypověděl, že byl u nich najmut sál nevěstou Kuthanovou na oslavu svatby den po svatebním obřadu. Řekl, že vlastní zábavě a hudbě nevěnoval žádnou pozornost, neboť téhle hudbě nerozumí. Na dotaz obhajoby, co se mu na průběhu svatby nelíbilo, odpověděl, že hudebníci nezpívali lidovky, jaké mu byly známé. K dotazu obžalovaného Karáska, jak na něho

působila celková atmosféra programu, řekl, že chování všech účastníků bylo ukázněné a slušné, nicméně se v Sokolu rozhodli nepovolovat příště podobné oslavy svateb, aby neměli oplétačky.

Svědek Josef Dlouhý, zaměstnaný v Čs. televizi, jehož výpověď se rovněž týkala oslavy v Postupicích, přijel na oslavu svatby, aby zde natočil televizní film, který chtěl uplatnit při přijímacích zkouškách na FAMU. Tento film i se zvukovým záznamem byl na místě natočen a byl dán k dispozici obžalobě. K dotazu obžalovaného Pavla Zajíčka, proč byly do filmu zařazeny i dvě písně skupiny DG 307, jestliže byl svědek pohoršen vyzněním tvorby této skupiny (jak je uvedeno ve spisech), svědek odpověděl, že nebyl pohoršen vystoupením skupiny DG 307 a v tomto smyslu opravuje svoji první výpověď, že byl pouze zaskočen skutečností, že shledal tento program nevhodný pro svůj účel, tj. k natočení filmu pro přijímací řízení na FAMU. Pokud by tento film byl třeba natáčen jako sociologický dokument, neměl proti hudebnímu projevu skupin ve filmu námitky. Dále prohlásil na dotaz obhajoby, že jsou mu známa umělecká díla, v nichž jsou podobné vulgární výrazy použity. Svoji svědeckou výpověď opravil a zpřesnil v tom smyslu, že oslavu opustil z technických důvodů, nikoli tedy proto, že by se byl bál zákroku VB, ani proto, že byl pohoršen, ale z toho důvodu, že bylo třeba zavčas vrátit vypůjčené televizní zařízení včetně vozů.

Předvolaný svědek Josef Marhold, psychiatr, vypovídal k vystoupením v Kostelci u Křížku a v Bojanovicích. Obdržel pozvání na svatbu a oslavu a rád se zúčastnil, neboť ho zajímá hudba, třebaže na tento typ hudby se neorientuje, má sympatie spíš k jazzu. Rovněž je veden zájmem profesionálním, jakým způsobem reagují mladí lidé na produkci, o níž lze říci, že její rytmický styl je drsnější. Na dotaz prokurátora, jak na něho působilo vystoupení v Bojanovicích, odpověděl, že se nemůže vyjádřit k profesionální stránce hudby, pokud jde o technickou kvalitu reprodukce, nebyla podle jeho mínění nejlepší (tj. možnosti aparatury) a celková atmosféra byla nezvyklá. Pokud jde o vulgární výrazy, svědek soudí, že je snad oproti běžným hudebním textům jejich použití nezvyklé, ale že v tomto smyslu drsné rockové hudby je lze považovat za funkční. K otázce obhajoby, co si myslí o účinku této hudby (co do rytmu a intenzity zvuku) na publikum, řekl, že mladí lidé, tam přítomní, byli velmi zaujati hudebním projevem, pozorně naslouchali a chovali se ukázněně, třebaže tento typ hudby jak známo uvolňuje spontánní reakce posluchačů. Na otázku obhájce JUDr. Štěpánka, zda podobné vulgarismy považuje za běžné, odpověděl, že jsou běžně používány v hovorové řeči, zná je ze života a nebyl jimi nikterak pohoršen. Dá se říci, že celkovou atmosférou vystoupení byl potěšen, neboť je mu sympatické, pokud mladí lidé projevují tak intenzivně zájem o hudbu, zdá se mu to lepší, než když postrádají vlastní osobité zájmy a končí v oblasti [jeho] povolání, tj. na psychiatrické klinice.

Další svědek Jiří Hodek z Černolic, člen požární ochrany, vypověděl k vystoupení v Klukovicích v roce 1973, že byl mimo sál, průběh vystoupení nesledoval. Přístup byl pouze na vstupenky a nikoli volný, jak bylo prováděno vyplácení skupin, neví, nebylo to v jeho kompetenci.

Svědek Jiří Kotek ze Zruče nad Sázavou pohovořil o vystoupení skupiny Plastic People ve Zruči n. S. v roce 1972, jako člen místní ZO SSM, která byla pořadatelem vystoupení. Podle jeho výpovědi se to někomu líbilo, někomu nelíbilo, na místě nebyl nikdo pohoršen, když o tom později na schůzi hovořili, ozvaly se kritické hlasy, aby se podobně hrající skupina už příště nezvala do Zruče. Na otázku obhajoby, co na ně působilo nepříznivě, řekl, že byl šokován hlavně oblečením hudebníků (byly to kostýmy). Skupina v té době hrála pouze převzaté skladby s anglickými texty. Ničím jiným šokován nebyl, celá zábava proběhla slušně, publikum se chovalo ukázněně a žádné konflikty s pořadateli nevznikly. Na otázku obhajoby, čím by tedy

doložil nepříznivý dojem, který v nich vystoupení skupiny Plastic People zanechalo, řekl, že se několik jeho známých sebralo asi v polovině a šlo domů, protože se jim to nelíbilo. Pokud jde o místní publikum, o němž vypověděl ve své obhajobě Jirous, že s ním měli v kraji častěji potíže, prohlásil svědek, že se místní mladí lidé chovají podle situace a druhu hudby někdy ukázněně a někdy ne.

Svědek Kocourek z plesového výboru [k] vystoupení v Písku v roce 1972 prohlásil, že vystoupení skupiny Plastic People vzbudilo tehdy spíš úsměv než pohoršení. Kapela hrála asi půl hodiny, poté byla na pokyn profesorského sboru vyzvána, aby ukončila svůj program. Nepříznivě byli posuzováni pro své nevhodné oblečení a špatnou reprodukční techniku. K otázce prokurátora, proč si na ples vybrali tuto hudební skupinu, odpověděl, že o skupině Plastic People četl v současném tisku z oboru pop-music příznivé kritiky, že to byla kapela známá a pro ně cenově přijatelná. Na otázku obhajoby, zda důvodem vzniklé nevole ze strany pořadatele bylo převážně nevhodné odění hudebníků, odpověděl, že hlavním důvodem nespokojenosti bylo to, že skupina měla na místě obtíže s aparaturou; technické nedostatky jim zabránily včas začít hudební produkci, tím vznikl v sále zmatek a nepokoj. (Obžalovaný Jirous ve své obhajobě zmiňuje skutečnost, že po delší době byla závada na aparatuře opravena a nebylo možno bez dalšího rizika snížit hlasitost zvuku.)

Další předvolaný svědek Antonín Kosík ze ZO SSM v Ledči nad Sázavou vypověděl k vystoupení Plastic People v roce 1971 v Ledči nad Sázavou, že v průběhu vystoupení byly promítány pornografické diapozitivy, což vyvolalo nepříznivou reakci publika. Jinak nikdo z přítomných vystoupení negativně nehodnotil, pohoršení, o němž vypověděl již v přípravném řízení, se týkalo pouze zmíněných diapozitivů. Všichni přítomní se chovali slušně a nic jiného kritizováno nebylo, ani hudba, ani anglické texty. Na žádost JUDr. Štěpánka bylo zaprotokolováno ze svědecké výpovědi Kosíkovy, že reakce MNV byla normální, až po 14 dnech se vyskytly kritické hlasy. Obžalovaný Jirous se svědka otázal, zda opravdu považuje za pornografické diapozitivy, které tam byly promítány, neboť jde o reprodukce děl výtvarného umělce Andy Warhola a většina z nich byla pořízena na výstavě amerického umění ve Valdštejnské jízdárně v Praze. Reprodukce Warholových děl byly zvoleny proto, že skupina Plastic People hrála v té době převážně převzaté skladby z repertoáru Warholovy skupiny The Velvet Underground a sledovala při svých vystoupeních jednotný styl hudby a scény, jak je tomu u tohoto progresivního proudu psychedelické hudby. Stěží lze označit za pornografický materiál díla reprodukovaná a vystavovaná na celém světě, s nimiž se mohla seznámit i československá veřejnost. Na otázku obhajoby, zda svědek zmíněné diapozitivy při promítání viděl, prohlásil svědek, že on sám je neviděl, ale slyšel někoho říkat, že v sále promítají něco nevhodného.

Jako poslední toho dne byla vyslechnuta svědkyně Dana Němcová, psycholožka, která uvedla, že se zúčastnila téměř všech zmiňovaných vystoupení, veřejných do r. 1973 i soukromých svatebních oslav od roku 1974. Řekla, že reakce publika na tuto hudbu jsou spontánní a jednoznačně slušné. Vulgarismy ve zhudebňovaných textech považuje za součást hovorové mluvy, jsou běžně používány v moderní literatuře. Tato slova, podle mínění svědkyně, byla používána funkčně a nikoli samoúčelně. V uvádějících slovech svědkyně při žádném z vystoupení neslyšela žádné vulgární výrazy. Jako psycholožka prohlásila, že texty skupin Plastic People a DG 307 vyjadřují autentickým způsobem problematiku mladých lidí, proto oslovují publikum a při vystoupení dochází k živému kontaktu hudebníků s posluchači a to vytváří radostnou a pozitivní atmosféru.

K hlavnímu líčení dne 21. 9. 1976 se nedostavili dva předvolaní svědkové. Pokračování bylo stanoveno předsedkyní senátu na den 22. 9. 1976.

Celkový dojem z prvního dne přelíčení:

1) Ani jediný z předvolaných svědků jednoznačně nepotvrdil, že by vystoupení souzených hudebních skupin pohoršovalo jeho nebo kohokoliv jiného. Přitom pohoršení je podle zákona základním znakem skutkové podstaty trestného činu výtržnictví, z čehož jsou Jirous a spol. obžalováni. Řada svědků naopak vypověděla, že na ně všechna představení působila příznivým dojmem.

2) Všichni obžalovaní velmi věcně, souvisle a přesvědčivě vypověděli senátu kulturní motivaci a kulturní charakter své činnosti.

3) Líčení bylo řízeno korektně a netendenčně a všechny výpovědi byly předsedkyní senátu objektivně diktovány do protokolu. Pokud obhájci nebo obžalovaní žádali opravu nebo doplnění protokolu, bylo jim vždy vyhověno.

4) Zajímavé je, že během celého prvního dne líčení nebyla ani v otázkách prokurátora a senátu, ani ve výpovědích svědků vůbec probírána otázka údajně protispolečenského charakteru činnosti obžalovaných. Dotazy a odpovědi se vesměs soustřeďovaly na různé konkrétní okolnosti a nanejvýš na celkový estetický a emotivní účinek hudebních produkcí souzených skupin.

5) Celkově působil první den dojmem, že líčení velmi zřetelně a sugestivně odkrývá celou nesmyslnost obžaloby, tento dojem byl tak silný, že se zdálo, že ho sdílejí i sami členové senátu. Osobnosti, chování a argumentace obžalovaných působily sympatickým dojmem; jejich jistota o vlastní nevině frapantně kontrastovala s naprostou rozpačitostí těch svědků, na něž obžaloba zřejmě spoléhala, a s jejich neschopností hudební vystoupení souzených skupin vůbec nějak smysluplně charakterizovat.

– – –

Hlavní líčení proti Ivanu Jirousovi a společníkům pokračovalo dne 22. 9. v 8.30 hod. Do soudní síně nebyl vpuštěn opět nikdo ze shromážděných mimo pracovníky justice a příslušníky StB, kteří se vykázali vstupenkami, a mimo osmi příbuzných, resp. pěti příbuzných a tří zvolených zástupců rodinných příslušníků obžalovaných. Když se zástupce Amnesty International pan Goldmann tázal předsedkyně okresního soudu Dr. Fučíkové, zda se může přelíčení zúčastnit, bylo mu řečeno, že to nejde, protože v soudní síni není volné místo. Když potom jeden rodinný příslušník obžalovaného se vzdal svého místa ve prospěch pana Goldmanna, Dr. Fučíková jeho přítomnost nepovolila. Přístup nebyl povolen rovněž zástupcům tisku mimo dva české novináře, vyslané pravděpodobně časopisem Mladý svět.

Jako soudní znalci z oboru psychiatrie se hlavního líčení zúčastnili Dr. Janatka a Dr. Profous. První znalec se sumárně vyjádřil o duševním stavu obžalovaného Ivana Jirouse. Jde u něho

o poruchu osobnosti – poly[morfní] psychopatii. Jeho schopnost sociální adaptace je snížena, není však ovlivněno rozpoznávání a ovládání. Neběží o duševní chorobu. Na to navázal svými otázkami Jirousův obhájce Dr. Štěpánek. Žádal jasné vyjádření, zda je jeho klient zdráv či nemocen. Po znalcových exkurzech do komplikované oblasti mezinárodně nesjednocené psychiatrické terminologie vyplynul rezultát, že Ivan Jirous plně duševně zdráv není, že by jeho stav bylo možno léčit, ale u nás taková zdravotnická zařízení neexistují. Na dotaz obhájce Dr. Dítěte se Dr. Profous vyjádřil v tom smyslu, že moderní výrazová hudba přináší něco ke kladnému rozvoji i psychopatické osobnosti. Tento znalec pak charakterizoval Pavla Zajíčka. Jde opět o poruchu osobnosti, tentokrát o psychopatii schizoidní. Schopnost rozpoznávání a ovládání také podstatně snížena není. Nicméně Dr. Profous ze své funkce soudního znalce, který Pavla Zajíčka vyšetřoval a pozoroval také jeho chování u soudu, vyvodil několik konkrétních závěrů. Především řekl, že by Zajíčkovi prospělo, kdyby mu byly zmírněny podmínky ve vazbě. Neměl být také ponechán pět měsíců bez jakékoli psychiatrické léčby. Z léčebného hlediska by bylo pro něho vhodné, kdyby byla vazba přinejmenším přerušena.

Pak bylo pokračováno výslechem dalších svědků. Prvním předvolaným svědkem byl Milan Schauer, asistent kamery, zaměstnaný v Čs. televizi. O oslavě svatby v Postupicích r. 1974 vypověděl, že se jí tehdy účastnil jako kameraman televizního filmu, který jeho přítel Josef Dlouhý chtěl použít k přijímacím zkouškám na FAMU, neboť toto vystoupení považoval za ideální možnost natočit dokumentární snímek. O tomto filmu se vyjádřil, že se jim příliš nepodařil a rovněž kritéria posuzování filmu na FAMU jsou taková, že se rozhodli, že film nebude k tomuto účelu použit. Průběhem vystoupení pohoršen nebyl a jako důvod odjezdu po polovině programu uvedl, že už měli natočeno dost materiálu, dále že bylo třeba včas vrátit vypůjčené televizní zařízení a rovněž to, že účastníci oslavy začali tančit, vyvolalo u nich obavy o technický stav zařízení. Na otázku předsedkyně senátu, že v přípravném řízení mluvil o obavách ze zákroku VB, vypověděl, že obavy, které měli, se týkaly pouze technického stavu vypůjčených zařízení. Dále řekl, že texty písní nesledoval, až z produkce filmu si pamatuje, že asi v jedné písničce slyšel vulgární výraz. Na dotaz obhajoby, zda může říci, v které písni a které hudební skupiny se vyskytlo závadné slovo, řekl, že skupiny neznal a nemůže se tedy k této věci vyjádřit.

Další svědek Ivo Pešák, svobodný umělec, vedený pod PKS, pohovořil o tom, že v roce 1975 dohodl s Ivanem Jirousem společný koncert v Klukovicích. Plastic People měli vystoupit jako host jeho tehdejší skupiny Alea Jazz a domluvili se o rozdělení honoráře na polovinu. Dále řekl, že se později pohádali s Jirousem kvůli muzice a s Plastic People se dále nestýkal. Z otázky obžalovaného Jirouse, zda si svědek pamatuje, že tehdy jeho skupina hrála na aparaturu Plastic People a že Jirous hradil výlohy na dopravy na zkoušku a na vystoupení, vyplynulo, že ona polovina honoráře pokryla právě náklady na společné vystoupení, což svědek koncedoval.

Svědek Plhoň byl předvolán, aby vypověděl o zábavě, uspořádané organizací SSM v ČKD – Polovodiče v Praze Krči v roce 1972. Dosvědčil, že průběh vystoupení byl slušný, pouze občané v okolí si stěžovali v následujících dnech na hluk. Po 9. hod. večer došlo k incidentu pomocného příslušníka VB s jedním divákem. Dosvědčil, že obžalovaný Brabenec tehdy v kapele nehrál. Prokurátor se dotázal, zda svědek věděl, že skupina v té době neměla povolení veřejně vystupovat, na to odpověděl, že to nevěděl. Žádné vulgární výrazy v textech nezaregistroval a řekl, že skupina hrála většinou skladby s anglickým textem.

Po výslechu svědků a konstatování, že někteří z předvolaných se nedostavili, nastalo složité dohadování o tom, zda a kteří další svědci, slyšení v přípravném řízení, mají být předvoláni.

Vzhledem k tomu, že ze spisu byly vyřazeny po změně obžaloby výpovědi deseti obžalovaných, kteří byli vyčleněni z přelíčení proti Ivanu Jirousovi a spol. a jejichž výpovědi vysvětlují četné věcné nejasnosti obžaloby (jako je například otázka, zda se obžalovaný Karásek účastnil produkce v Kostelci u Křížku), a vzhledem k tomu, že obhájcům nebyla umožněna přítomnost při výsleších svědků v přípravném řízení, na kterou mají právo, žádali obhájci, aby byli vyslechnuti před soudem buď všichni další svědci, anebo aby k jejich výpovědím soud nepřihlížel. Po čtvrthodinovém přerušení líčení byly návrhy obhájců senátem zamítnuty. Obhájci pak protestovali proti tomu, že soud předvolal pouze ty svědky, u nichž žaloba předpokládala výpověď v neprospěch obžalovaných, čímž byla porušena nejen práva obžalovaných, ale nedodrženy i povinnosti obžaloby. Zároveň obhájci žádali předvolání nových svědků, které navrhuje obžaloba, včetně obžalovaných, z procesu proti Ivanu Jirousovi vyčleněných. Prokurátor navrhl žádosti obhájců nevyhovět, neboť obžaloba považuje jejich svědectví za nadbytečné. Přelíčení bylo opět na čtvrt hodiny přerušeno, načež předsedkyně oznámila, že žádosti obhájců se nevyhovuje.

Pak přešla předsedkyně ke konstatování všech složek spisu, jež budou pokládány za čtené, aniž je ovšem četla. Z různých materiálů, jako jsou například psychiatrické posudky, osobní výkazy obžalovaných, texty jejich písní atd., byly před soudem přečteny pouze posudky z jejich zaměstnání a bydlišť: obžalovaný Jirous je v místě bydliště hodnocen kladně, v zaměstnání je hodnocen jako slušný pracovník; jeho pracovní výkon je průměrný, neboť není příliš připravený na těžkou fyzickou práci. Nepožíval alkoholické nápoje v místě bydliště a lze ho označit za mírného člověka s dobrými vztahy ke spolupracovníkům. Obžalovaný Brabenec rovněž požívá v místě bydliště dobré pověsti; pracovní posudek měl kladný, pracovní úkoly plnil dobře, měl dobrý vztah ke spolupracovníkům. Obžalovaný Zajíček je v místě bydliště shledán spořádaným občanem, který nepožívá alkohol, a nevyskytly se na něho nikdy stížnosti. V pracovním posudku je hodnocen kladně, jeho pracovní morálka je dobrá, třebaže dosud jako dělník má nízké výsledky. Jeho chování na pracovišti je slušné. Obviněný Karásek je v místě bydliště hodnocen také kladně a v pracovním posudku je hodnocen jako dobrý a iniciativní pracovník s dobrým vztahem ke spolupracovníkům. – Dále předsedkyně senátu přečetla výpisy z trestního rejstříku: obžalovaný Jirous byl trestán v roce 1973 nepodmíněným trestem odnětí svobody na 10 měsíců pro trestné činy výtržnictví a hanobení cizího národa. Obžalovaný Brabenec byl trestán v roce 1963 podmíněným trestem 8 měsíců pro trestné činy výtržnictví a napadení veřejného činitele. V podmínce se osvědčil v roce 1965. Obžalovaní Zajíček a Karásek trestáni nebyli. Dále předsedkyně senátu přečetla seznam zhruba 120 svědků, vyslechnutých v přípravném řízení; z toho asi 20 svědků se zúčastnilo soukromých svatebních oslav na pozvání. Soud dále považuje za důkaz následující dokumenty: Zpráva Domu kultury – Smíchov, tiskopisy PKS a závěr kvalifikační komise z r. 1975, Zpráva PKS, výtah z předpisů o pořádání veřejné hudební produkce, tiskopis žádosti o povolení veřejné produkce a dokumentace a korespondence mezi jednotlivými organizacemi a obžalovaným Jirousem. Bez čtení se považuje za důkaz: vyhodnocení magnetofonových pásků se záznamem vystoupení v Postupicích a Bojanovicích, které byly pravděpodobně zabaveny při domovních prohlídkách u původní skupiny obžalovaných. Dále Zpráva o třetím českém hudebním obrození – teoretický text Ivana Jirouse – a texty písní z repertoáru Plastic People. Na závěr důkazního řízení obhájce JUDr. Motejl znovu protestuje proti tomu, aby svědecké výpovědi nevyslechnutých svědků, jejichž výpovědi navíc nebyly čteny, byly považovány sou-

dem za čtené a tím i za důkazy. Dále uvádí, že pro vyslechnutí při soudním řízení byli obžalobou navrhnuti převážně ti svědci, jejichž svědecká výpověď v přípravném řízení hovořila v neprospěch obžalovaných. Tito svědci však nepotvrdili skutkovou podstatu trestného činu, pro který jsou obžalovaní stíháni. Tím méně lze předpokládat průkazní hodnotu svědeckých výpovědí svědků, jimž obhajoba nemohla položit doplňující otázky ani v přípravném řízení, ani v průběhu hlavního líčení.

Okresní prokurátor Dr. Kovařík v podstatě zopakoval textaci obžaloby. Vina byla dle jeho soudu prokázána. Plastic People a DG 307 neměly povolení k veřejnému vystupování. A to proto, že nemají naprosto žádnou uměleckou úroveň. K obhajobě namítá: nešlo o soukromá představení, každý měl přístup, vchody byly volné. Vulgární výrazy šly do mikrofonů. Kdyby to pronášeli soukromě, nebyli by trestně stíháni. Připouští pouze, že se mohli svědci v přípravném řízení mýlit a že Karásek v Kostelci u Křížku a Brabenec v Praze-Krči nevystoupili. A na závěr hlavní argument: předkládá jeden a půl stránkový dopis orgánu nejpovolanějšího, ministerstva kultury. Odbor umění a kultury posoudil texty Plastic People, DG 307 a S. Karáska. Nemohl prý jít do podrobností, ale jeho stanovisko je jednoznačné: jsou tu hrubé výrazy, nesmysly, formální hodnota je zcela zanedbatelná. Báseň „Utopenec“ je protisocialistická. Texty exponují dekadenci, nihilismus, anarchismus a klerikalismus. Negativně to ovlivňuje životní styl mladé generace, jde o dědictví krizového období. V jeho zažehnání bylo sice již dosaženo žádoucích výsledků, ale v určitém rozsahu se škodlivé jevy dnes objevují dokonce výrazněji než v šedesátých letech. Jde o věci velmi škodlivé. Prokurátor pak důrazně upozornil soud, že bude nyní posuzovat činnost, již ministerstvo kultury takto označilo. Při úvaze o výši trestu nutno přihlédnout k tomu, že Jirous je specielní recidivista, ostatní obžalovaní že páchali trestnou činnost po delší dobu. Navrhuje proto, aby všichni obžalovaní byli uznáni vinnými, potrestáni odnětím svobody, a to Jirous trestem ve druhé třetině trestní sazby, Zajíček v polovině trestní sazby, Karásek a Brabenec v první třetině trestní sazby, všichni nepodmíněně.

Ve svém plaidoyer obhájce dr. Štěpánek poukázal na zvláštnost a neobvyklost důkazního řízení. Bylo velice stručné. Novost a neobvyklost celé trestní věci vyžaduje velmi opatrné hodnocení. Dopis ministerstva kultury byl předložen po provedeném důkazním řízení, takže se v něm vlastně pokračovalo. Přitom ale obhájce nemá možnost se k tomuto dopisu vyjádřit – navržené znalecké posudky nebyly vykonány, dopis zde figuruje jako důkaz a obhajoba nemá možnost revize. V dopise jsou posuzovány pouze texty, činnost tedy nebyla hodnocena komplexně. Celý proces je veden značně „cudně“, nedošlo k ujasnění, co to vlastně vulgární výroky jsou, jen se to mlčky předpokládalo. Obžaloba argumentuje různými -ismy. Dr. Štěpánek pak uvedl sovětské kritiky a spisovatele (Zelinského, Rjurikova, Katajeva), kteří ukázali jako věc ne novou, že to, co zprvu překvapovalo neobvyklostí, novostí, netypičností, zdánlivou egocentričností, snovostí, patří do kontextu umění, do kontextu literatury. Básník předpinochetovského Chile Nicanor Parra svými antibásněmi koresponduje s texty Pavla Zajíčka. Konzumní společnost je nesena lidmi, o nichž píše spisovatel Claude Néron, že jsou to zbabělci, kteří chtěli slušně žít. K otázce tzv. vulgarismů: svědčilo by o nevědeckém přístupu a falešné pruderii tvářit se, že ve verbální oblasti neexistuje to, co má silný emociální náboj (viz. J. Haška: předmluva k druhému dílu Švejka; z díla Voskovce a Wericha pasáž o Lysistratě). Ostatně česká kultura má právě z hlediska tzv. vulgarismů svou specifičnost. Komenský je nechal vstoupit do své Brány jazyků otevřené. Naopak po protireformaci, kdy nabyl vrchu klerikalismus, tyto výrazy se musely potlačovat. Prudérní současník sběratele autentického znění lidových písní Jana

Jeníka z Bratřic nahradil původní znění písně „Sral, sral, sral, do hovna padal...“ verzí „Smál, smál, smál, atp.“. Slušné není vždycky pravdivé. Lenin ve svém dopise z roku 1922 píše: „Rezorty jsou na hovno...“ (dopis čten celý). Že jde o zcela aktuální záležitost, ukazuje kniha M. M. Bachtina o Rabelaisovi a lidové kultuře středověku a renesance (český překlad 1975). Lidový jazyk, jeho familiárnost, kterou autor zdůrazňuje, to vše se stýká s cíli autorů inkriminovaných textů. Epocha establishmentu zasahuje všechny státy, i nás, trvá déle, než se její rysy vykrystalizují. Nejsme absolutní znalci všech směrů, trestní postih vůči obžalovaným by měl negativní dopad, zarazilo by to experimentování. Pokud jde o svědky, vysvětlili své původní výpovědi ve smyslu, který neodpovídá obžalobě. Svědectví dvou 15 až 16 letých dívek je možno také chápat jinak: bylo slušné, že vnikly tam, kam je nikdo nezval? Nelze také přejít, že se neprokázalo, že by obžalovaní byli takoví, jak o nich referovaly čs. sdělovací prostředky. Pleduje pro zproštění. – Obhájce obžalovaného Zajíčka dr. Cilínek zdůraznil, že nebylo postupováno podle trestního řádu (§ 2), protože nebylo obhajobě umožněno provést žádný důkaz. Důkazní řízení je neúplné. Ptá se, jak je možné, že činnost obžalovaných, která byla bezpečnosti známa, byla pět let mlčky trpěna. Důvodem bylo patrně to, že orgány neshledaly závad. Vždyť i svědci vypověděli pouze to, že byly stížnosti na vzhled hudebníků, na hluk, eventuálně nepořádek v sále. Navrhuje zproštění, v každém případě přerušení vazby. – Obhájce S. Karáska dr. Motejl vyšel z charakteristiky osoby obžalovaného. Jde o evangelického duchovního, který z existenčních důvodů změnil zaměstnání a nadále se osvědčoval jako vzorný pracovník. Určitá prudérie zabránila dohodnout se, co je to vlastně vulgární výraz. Formulace obžaloby o nihilismu, dekadenci atd. pocházejí z dopisu MK. Obžalovaný žádal o provedení znaleckých posudků, ale 1. 6. t. r. to bylo zamítnuto. Z data dopisu vyplývá, že 28. 6. měl být již tento dokument založen do spisů. Autorem dopisu je metodicko-organizační pracoviště. Proč nebyly vyžádány posudky znalců, kteří jsou hlášeni u ministerstva spravedlnosti? Navrhuje zproštění. – Pak pronesl závěrečnou řeč obhájce V. Brabence dr. Dítě. Vykreslil jeho osobnost a životní dráhu. Jako katolík studoval na evangelické teologické fakultě, z níž odešel a zůstal samotářem, hledačem. Zabýval se zahradní architekturou a svým životním osudem – hudbou. Odpudila ho konzumnost skupin, v nichž hrál, než přišel ke skupině Plastic People. Že je na místě uvážlivá pozornost k počínající umělecké dráze, byť osobité, dokumentoval tím, že předložil soudu publikaci o surrealismu, kterou dostal jako dar, a byl jí až šokován. Totiž právě jen při prvním nahlédnutí, a přesvědčil se, že některé obrazové reprodukce si nezvyklostí v ničem nezadají s produkcí žalovaných skupin. A doporučuje také přihlédnout k tomu, že tato publikace, s průvodním textem v nějakém asijském jazyce, byla vydána u nás, pražským nakladatelstvím Artie. K údajným vulgárním výrokům svého klienta chce říct jen tolik, že nejsou obsaženy ve [znění][77] obžaloby, čili o nich podle § 202, odst. 1 tr. zákona nelze v líčení jednat. Skutková podstata nebyla naplněna, navrhuje zproštění. Brabenec by mohl být trestán pouze za to, že hraje na saxofon.

Jako první pronesl svou závěrečnou řeč Ivan Jirous. Řekl zhruba toto: Jsem z venkova a od mládí jsem se účastnil mnoha povolených zábav. Byl jsem svědkem situací, kdy celý sál zpíval s hudebníky například píseň „Já ti ho tam našroubuju, já ti ho tam dám...“, píseň skutečně oplzlou. Co mne přitahovalo na kapelách jako The Primitives Group a Plastic People, byla jejich cudnost. Vystudoval jsem obor dějiny umění, cítím se povolán rozpoznat, co umění je a co není. Kapely Plastic People a DG 307 nepoužívaly svých slov ani lascivně, ani prudérně, nýbrž přirozeně. Julius Fučík napsal koncem dvacátých let, když tehdejší československá cenzura český překlad Zpěvů Maldororových od Comte de Lautréamonta zabavila pro údajné zá-

vadné výrazy, že je to světová kulturní ostuda. Byla to ostuda buržoazně prudérní byrokracie. S Fučíkem souhlasil i F. X. Šalda, který nebyl téhož světového názoru jako Fučík. Fučík věřil, že v socialistické společnosti nebude něco takového možné. Nikdy mne nenapadlo, že bych se svou žalovanou činností dopouštěl trestného činu. Pavel Zajíček zdůraznil, že ve svých písních a básních se snažil pronikat do světa nepoznaného a že ho přitahovala atmosféra láskyplného bratrství vznikající na vystoupeních skupiny DG 307. Svatopluk Karásek prohlásil, že bude-li odsouzen Jirous a on sám osvobozen, přeje si být odsouzen s ním. Vratislav Brabenec prohlásil, že hrál na saxofon pro radost svou i pro radost druhých. Nikdo z nich se necítí vinen.

Ve 14.10 po závěrečné řeči Vratislava Brabence přerušila předsedkyně senátu líčení a oznámila, že bude pokračovat v 15.15 vyhlášením rozsudku. Všechny osoby, shromážděné tou dobou v prostorách soudu, byly pak příslušníky VB energicky vykázány z budovy s odůvodněním, že obžalovaní budou v doprovodu eskorty vedeni na toaletu. Kolem 15. hodiny se schodiště i chodby znovu zaplnily. Když bylo v hlavním líčení opět pokračováno, oznámila předsedkyně senátu, že se líčení znovu přerušuje, a to na 23. 9. na 12.00 hod., kdy bude vyhlášen rozsudek. Tento odklad zdůvodnila tím, že senát nebyl s to v tak krátkém čase celou věc zvážit. Lidé shromáždění v prostorách soudu, převážně příznivci souzených hudebních skupin, byli ihned pak vyzváni, aby se rozešli, ale přesto ve chvíli, kdy byli spoutaní obžalovaní vyváděni ozbrojenou eskortou ze soudní budovy do policejního kamionu, mávaly na ně na ulici desítky osob.

Celkový dojem z druhého dne líčení:

1) Ještě daleko výrazněji než první den vyznával celý průběh líčení ve prospěch obžalovaných a proti žalobě. Ani druhý den nebyl přinesen ani svědeckými ani jinými výpověďmi jediný přesvědčivý důkaz viny obžalovaných, ale naopak byl snesen bezpočet argumentů, svědčících o tom, že činnost souzených hudebních skupin nevykazovala žádné znaky trestného činu a že je vůbec nesmyslné stavět tyto skupiny za jejich tvorbu před soud. Všechna obsáhlá, logická a konkrétní argumentace obhájců stejně jako závěrečná stanoviska obžalovaných a hluboce lidský dojem, jakým působili, jednoznačně mluvily ve prospěch obžalovaných.

2) Vystoupení prokurátora přímo dramaticky kontrastovalo s celým průběhem líčení a působilo dojmem, jako by prokurátor nebyl předchozímu jednání vůbec přítomen. Nejen, že nevyvrátil nic z toho, čím byla obžaloba zproblematizována, že vůbec nereagoval na to, že vyslechnutí svědci tvrzení obžaloby nepotvrdili, ale naopak se právě výpovědí těchto svědků dovolával jako důkazů. S věcnou a myšlenkově bohatou argumentací obhájců jakož i s přesvědčivými a vroucími vystoupeními obžalovaných nápadně kontrastoval jak[78] strohý, tvrdý a odosobněný tón prokurátora, tak – a to především – myšlenková úroveň jeho řeči, složené převážně jen z frází a po stránce stylistické a jazykové se pohybující hluboko pod úrovní všech vystoupení druhé strany.

3) I když po vnější stránce bylo přelíčení vedeno předsedkyní senátu opět celkem korektně a netendenčně, odhalil druhý den řadu vážných závad ve vedení líčení jako celku a jednostrannost tohoto vedení, projevující se např. již v tom, že byli předvoláni pouze svědci, u nichž obžaloba očekávala (jak se pak ukázalo, tak neprávem) jednoznačnou výpověď v neprospěch

obžalovaných, a nikoli ti, kteří by mohli vypovídat v jejich prospěch. Většina zjevně opodstatněných námitek, protestů a návrhů obhajoby byla přitom odmítnuta.
4) Po druhém dnu hlavního líčení se nebylo možno ubránit intenzívnímu a hluboce zneklidňujícímu dojmu, že tento celý proces není ničím jiným než tragickým pokusem společnosti odsoudit do vězení jako protispolečenské živly několik citlivých mladých lidí, kteří touží po tom, aby svět byl lepší, než je.

– – –

Dne 23. 9. 1976 před 12. hodinou se v prostorách soudu shromáždilo opět asi kolem 150 osob a ve srovnání s předchozími dny podstatně větší množství příslušníků StB. Soudní síň byla plně obsazena osobami se vstupenkami, které stály i podél zdí, což dříve nebylo. Kontrolu u dveří mimo soudních zřízenců vykonávala i sama předsedkyně okresního soudu, která z rodinných příslušníků vpustila dovnitř pouze manželky obžalovaných. V chodbách panovala následkem zesílených bezpečnostních opatření[79] tísnivá atmosféra.

Třetí den pokračování hlavního líčení v trestní věci proti obžalovanému Jirousovi a spol. uvedla předsedkyně senátu prohlášením, že soud shledal tyto obžalované vinnými z trestného činu výtržnictví v organizované skupině podle § 202, odst. 1 a 2 trest. zákona.

Výtvarný teoretik a umělecký vedoucí skupiny Plastic People Ivan Jirous byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 1 a půl roku, Pavel Zajíček, básník a zpěvák skupiny DG 307, k trestu odnětí svobody na 1 rok, Svatopluk Karásek, sólový zpěvák a absolvent evangelické bohoslovecké fakulty, k trestu odnětí svobody na 8 měsíců a Vratislav Brabenec, saxofonista skupiny Plastic People a básník, k trestu odnětí svobody rovněž na 8 měsíců. Všem obžalovaným byl vyměřen trest nepodmíněně: I. Jirousovi ve druhé nápravné skupině, ostatním v první nápravné skupině. Předsedkyně senátu mimoto oznámila usnesení soudu o vazbách, podle něhož všichni odsouzení setrvají ve vazbě do doby, kdy rozsudek nabyde právní moci. Soud dospěl k závěru, že skutková podstata trestného činu byla naplněna po stránce objektivní i subjektivní, a to vzhledem k tomu, že organizovali a účastnili se od r. 1971 do r. 1976 vystoupení, na nichž projevovali neúctu ke společnosti a pohrdání jejími základními morálními zákony. Konstatovala, že trestná činnost byla spáchána veřejně, v místě veřejně přístupném, což bylo svědecky dokázáno. Trestný čin byl rovněž spáchán v organizované skupině, neboť byl doložen předpoklad koordinovanosti a plánovitosti vystoupení. Sólový zpěvák Svatopluk Karásek se ke skupině připojil, a tedy i jeho trestný čin v Bojanovicích v r. 1976 byl spáchán v organizované skupině. Dále předsedkyně senátu zdůraznila vysoký stupeň nebezpečnosti jejich jednání po dobu mnoha let, soustavně a ve velkém rozsahu. Tato jejich činnost byla zaměřena na mladé lidi a jejich vývoj mohl být tím narušen. Tresty byly vyměřeny diferencovaně, s přihlédnutím k posudkům z místa bydliště a pracoviště, které dokazují, že vedli řádný občanský život. S ohledem na velkou společenskou nebezpečnost jim přiřčeny tresty nepodmíněné a vazební důvody trvají do doby nástupu výkonu trestu. U Zajíčka soud s přihlédnutím ke znaleckým posudkům psychiatrů rozhodl, že bude dán pokyn, aby mu byla ve vazbě zabezpečena řádná lékařská péče. Ještě bylo uvedeno, že soud nepřihlížel ve svém rozhodnutí ke svědeckým výpovědím 10 svědků, u nichž obhajoba jmenovitě žádala slyšení u soudu. Poté se předsedkyně senátu obrátila k obhájcům, aby se po poradě se svými mandanty vyjádřili k rozsudku. Dr. Štěpánek, obhájce I. Jirouse, prohlásil, že

se bude odvolávat. Dr. Cilínek, zastupující P. Zajíčka, řekl, že se proti rozsudku také odvolává a podává stížnost proti usnesení o vazbě. Shodně i dr. Motejl, obhájce S. Karáska, prohlásil, že podává odvolání a stížnost. Dr. Dítě, zastupující V. Brabence, řekl, že podává odvolání a přeje si, aby byla zaznamenána stížnost, že vazební důvody, uvedené při uvalení vazby pro jeho klienta, pominuly, neboť [působí] ve skupině Plastic People, jejíž členové jsou nyní stíháni na svobodě v dosud neuzavřeném trestním řízení, a pokračování v činnosti by na ně uvalilo znovu vazební důvody, a dále že v průběhu vyšetřování byla zabavena aparatura skupiny, která je nezbytnou součástí jejich hudební produkce. Poté bylo hlavní líčení prohlášené za skončené.

Po oficiálním ukončení zvolala hlasitě jedna z manželek obžalovaných, že žádá, aby Ivanu Jirousovi byly předány květiny, které mu jeho přátelé přinesli k jeho dnešním dvaatřicátým narozeninám. Na její žádost nikdo nereagoval, přestože ji všichni slyšeli. Pak byli všichni shromáždění – tak jako v předchozích dnech – vykázáni z prostor soudu. Dříve však, než příslušníci VB stačili vyprázdnit průjezd soudní budovy, kde stál policejní kamion, byli už odsouzení do tohoto kamionu odváděni. V tom okamžiku již všichni shromáždění začali mávat, kynuli jim květinami, zdravili je a povzbuzovali. Řada mladých lidí volala na Ivana Jirouse, že mu blahopřejí k narozeninám. Totéž se opakovalo před soudní budovou, kde byla při odjezdu kamionu zastavena příslušníky VB veškerá doprava. Shromáždění se pak zvolna rozcházelo, příslušníci VB proti němu už nijak nezasahovali.

Obhajoba Svatopluka Karáska[80]

Svoji obhajobu rozděluji na dvě části. Na obhajobu proti obžalobě ze spáchaného trestného činu výtržnictví podle § 202/1 a na obhajobu proti obžalobě ze spáchaného trestného činu výtržnictví podle § 202/2 tr. z.

I. Obhajoba proti obžalobě z trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

Jsem obviňován, že jsem svým vystupováním – jako sólový zpěvák a hudebník – vyjadřoval neúctu ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů. Dle obžaloby jsem [prý][81] v tomto smyslu vystoupil v roce 1974 v Postupicích, v roce 1975 v Kostelci u Křížku, v roce 1975 v Přešticích, v roce 1976 v Bojanovicích, – tím jsem se prý dopustil hrubé neslušnosti a spáchal trestný čin výtržnictví podle § 202/1 tr. z.

Úvod:
Do roku 1974 jsem skupinu Plastic People, ani nikoho z mých nynějších spoluobviněných, s výjimkou Vratislava Brabence, který je mým dlouholetým přítelem a bývalým spolužákem, neznal. Pracoval jsem jako duchovní evangelické církve nejprve ve Hvozdnici u Davle a potom ve sboru československé církve evangelické v Novém Městě pod Smrkem, což je v pohraničí – na samotných polských hranicích, a byl jsem všemu tomu dění vzdálen. Z jazzové hudby jsem se zajímal o dixieland, blues, černošské spirituály a folk-song. Na několik melodií, které se mně obzvláště líbily, jsem si složil vlastní české texty. Zpíval jsem je pouze doma, pro vlastní potěchu. V roce 1974 jsem několik svých textů zpíval s folkovou skupinou Berani – v rámci pražského kola soutěže Porta 1974, které skupina vyhrála.

1.) **Postupice** 1. 9. 1974
Při jedné návštěvě v Praze jsem potkal svého přítele Hanibala, který mi sdělil, že se žení, že svou svatbu oslaví v hostinci v Postupicích u Vlašimi. Pozval mě, abychom přijeli – s mou manželkou, a řekl, ať si s sebou vezmu kytaru, že bych mohl zazpívat, neboť v průběhu oslavy mají zahrát a zazpívat různí jeho přátelé a mezi nimi i skupina Plastic People. Slíbil jsem, že s manželkou přijedeme, ale to, že bych na jeho svatbě zpíval, jsem odmítl. Měl jsem v té době pouze tři nové písničky (na kytaru moc hrát neumím, ani nemám hudební sluch). Věděl jsem, že během oslavy má hrát i skupina Plastic People, o které jsem slyšel, že je dokonale sehraná a po hudební stránce výborná. Říkal jsem si, že i pozvaní hosté budou příznivci spontánní beatové hudby a že mé tři písničky v nekvalitním podání budou jako pěst na oko, že mne máničky vypískají. Proto jsem byl rozhodnut, že se zúčastním Hanibalovy svatby pouze jako posluchač. Na oslavě, kam jsme s manželkou přijeli, hráli různí hudebníci. Po první beatové skupině hrála jiná, v které hráli hudebníci na trubky a klarinet, zpívali „Já do lesa nepojedu“ a „Nepudu domů“, po ní vystoupila skupina, v které hráli dva hudebníci na housle, ozvaly se tóny Mozartovy „Malé noční“. Viděl jsem, že každý, kdo na něco umí, přispívá k dobré pohodě, a tak jsem si dodal odvahu, že zazpívám taky. Úvodem jsem řekl, že to, co zazpívám, je svatební dárek pro svatebčany. Zpíval jsem tři písničky, jejichž názvy správně obžaloba uvádí. Tyto tři písnič-

ky jsem již předtím zpíval v Malostranské besedě a v Národním domě na Smíchově, v rámci pražské soutěže folkových skupin „Porta“, pod patronací Pražského kulturního střediska. To uvádím na důkaz toho, že všechny tři písně jsou po všech stránkách nezávadné. Nevyskytuje se v nich žádný neslušný výraz. Jelikož mne obžaloba viní ze smyslu a jádra písní, nezbývá mi, než krátce smysl jednotlivých písní podat.

Píseň „Svatba v Káni galilejské“ byla původně určena starým lidem. Ještě na sboru, kde jsem pracoval jako farář, jsem se spřátelil s dvěma stařenkami. Vzpomínám si, že jsem píseň poprvé zpíval jim, když jsme seděli na studni. Na podkladě biblického příběhu z Kánajské svatby píseň v závěru říká – smrti netřeba se bát a stáří není šedá, odumírající, už jen na pád čekající část života. Smrt v této písni popisuji jako návrat do lůna smysluplného řádu, jako návrat domů, jako vstup na hostinu, kterou pořádá Bůh a na které podává – tak jako v Káni – to nejlepší víno nakonec. Stařenkám se tehdy písnička líbila, ale kupodivu, líbila se i máničkám v Postupicích, které jsem dosud neznal. Zpívali refrén spolu se mnou, můj předpoklad, že budu vypískán, nebo zesměšněn beatovými fanatiky, se nesplnil – naopak byl jsem přijat ukázněnými, tolerantními a přemýšlivými máničkami.

Druhá písnička, kterou jsem zpíval, má název „Byl boj na zemi“. Pojednává o zápase archanděla Michaela s drakem, jenž symbolizuje zlo. Vítěz Michael svrhl draka s nebeských výšin na tuto zem, kde bohužel přežívá dodnes. Píseň tuto myšlenku rozvádí a mluví o neustálém zápase mezi dobrem a zlem, který musí každý z nás, v každém rozhodování, den co den, svádět. „V srdcích mužů, v srdcích žen – je boj na zemi – ten drak musí být přemožen – je boj na zemi.“ Jestliže se první píseň líbila stařenkám, tato druhá se zase líbila malým dětem. Moje pětiletá dcera a její vrstevníci ji rádi zpívají.

Poslední píseň, kterou jsem zpíval na Hanibalově svatbě v Postupicích, má název „Já jsem ňákej stounavej“. V této písni navazuji foneticky na anglický refrén „Angel roll the stone away“. Píseň v tragikomické poloze vystihuje vnitřní stav člověka, který je nespokojen tím, že se mu v jeho běžném životě příliš nedaří kolem sebe lásku dávat – ani ji přijímat od těch, s kterými žije. Ve světle této vnitřní nespokojenosti nad nedostatkem lásky vidí své běžné denní konání a připadá si jako člověk nemocný, jako marod, kterému vše padá z rukou, nic se mu nedaří, čisté pošpiní a vše dobré pobabrá. „Že v mém žití všude chybí láska – z toho já jsem stonavej!“ Tato píseň tak trochu zlidověla, slyšel jsem ji zpívat ve vlaku na Moravě neznámé kluky s kytarou a ještě při několika příležitostech – též od mně neznámých lidí. To jsou tři písně, které jsem zpíval v Postupicích.

Obžaloba mne obviňuje, že jsem dne 1. 9. 1974 vystupoval v Postupicích – což je pravda, že jsem vyjadřoval neúctu ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů – což pravda není. Nepoužil jsem zde ani jeden neslušný výraz, písně jsou vzdáleny jakéhokoliv pohrdání, natož pak pohrdání morálními zásadami. Závažná je ta skutečnost, že vyšetřování přesně zjistilo, které písně jsem v Postupicích zpíval, že i pisatel obžaloby má tyto texty k dispozici napsané, ale patrně si je ani nepřečetl. Zatímco já jsem již půl roku držen ve vazbě, on si ani nepřečte texty, kvůli kterým mne obžalovává. V obžalobě je psáno, že jsem v Postupicích zpíval texty, v kterých jsou vulgární výrazy – příčící se socialistické morálce. Tím ovšem obžaloba úmyslně uvádí soud v omyl, mě osobně pomlouvá a vypovídá lživě. V počínání pisatele obžaloby nemohu spatřovat nic jiného než zlý úmysl, stavěný na lži.

2.) **Kostelec u Křížku** – 21. 6. 1975

Dále jsem obviňován, že jsem se výtržnictví spáchaného vulgárností a pohrdáním dopustil v Kostelci u Křížku dne 21. 6. 1975. K tomu udávám pravdu, že jsem se totiž v Kostelci u Křížku žádného výtržnictví nedopustil, že jsem nic nezpíval ani neříkal, že jsem pouze seděl mezi ostatními posluchači a poslouchal. Jedná se o omyl pana prokurátora. Jestliže je pan prokurátor opravdu přesvědčen, že jsem v Kostelci u Křížku zpíval, pak je na něm, aby dokázal, co jsem tam zpíval a kdo mě slyšel. Já podle pravdy tvrdím, že jsem v Kostelci u Křížku nezpíval ani jinak nevystupoval.

3.) **Přeštice** – 18. 12. 1975

Dále jsem obviňován, že jsem se výtržnictví spáchaného vulgárností a pohrdáním dopustil dne 18. 12. 1975 v Přešticích. Já jsem se žádného programu v Přešticích nezúčastnil. Na programu byla přednáška o jazz-rockové hudbě, kterou měl můj kamarád I. Jirous (nebyla to však „Zpráva o třetím hudebním obrození", jak říká obžaloba). Já jsem do Přeštic jel, abych svým vozem odvezl Ivana Jirouse s jeho nastávající ženou. Karel Soukup se svezl se mnou, neboť jel za svou ženou do Františkových Lázní. Když program skončil, což bylo až někdy po půlnoci, účastníci přednášky šli domů. V klubovně SSM zbyli pouze přespolní účastníci, kteří čekali na první ranní vlak, který jel z Přeštic kolem 3. hod. ranní. Alkoholické nápoje se zde nepodávaly, čekající se bavili po skupinkách, bylo nás tam kolem dvaceti. Až asi ve 2 hodiny někdo navrhl, že bychom si mohli zazpívat s kytarou. Nikdo jiný tam na kytaru neuměl, tak jsem se střídal s K. Soukupem a zpívali jsme své písničky. Zpíval jsem ty tři písničky, které jsem zpíval v Postupicích – a zde již popsal – a dvě další písničky, jejichž smysl krátce popíši.

První z nich má název „Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj". Jedná se o starý černošský spirituál, který převzala dnes oficiálně působící skupina Marsyas (její písně vycházejí na deskách). Já jsem od nich tuto píseň slyšel, zapamatoval jsem si slova refrénu a melodii a složil jsem si vlastní text k jednotlivým slokám. Původní smysl černošského spirituálu – doporučení života na pevném základě, na rozdíl od života stavěného na písku, který by se dal přirovnat k ve větru se klátící třtině – jsem ponechal. Přidal jsem sloky, které ilustrují tu druhou možnost – život nezakotvený na skále – život povrchní. Boháč, který odehnal Lazara od svého prahu bez pomoci, Pilát, který odsoudil člověka proti svému svědomí jen proto, že si to dav přál, a pak si pokrytecky myl ruce, nebo kněz, který spěchal na mši a pominul zraněného u cesty, jakož i řidič, který jede sám ve svém bouráku a pomíjí člověka, který mává – na těchto jednotlivcích je ukazována možnost na skále nezakotveného života, života, který je uzavřen před druhými lidmi, života, který prostě pomíjí své bližní s pocitem „vlez mi na záda – stejně z tebe nic nekouká". Jsem-li obviňován z nemorálních skladeb, potom stojí za zmínku i poslední sloka písně, která slaví manželskou věrnost – trvalý zodpovědný vztah – srdce, které jsi svou rukou vyryl do skály, nelze ledabyle setřít hadrem, nelze smejt vodou mejdlovou.[82] Srdce vyryté ve skále zde symbolizuje trvalý, pracný, troskotající a znovuvstávající věrný manželský vztah. I na této písni je patrno, že označuje-li obžaloba mé písně za vulgární a za morálkou pohrdající – dostává se k tomu, co lze v pravém smyslu označit za absurdní.

Poslední píseň, kterou jsem v Přešticích zpíval, je: „Vy silní ve víře". Tato píseň říká starou pravdu, že v dobách, kdy to nic nestojí, má pravda spoustu přívrženců a horlivců a že jakmile přituhuje, mnozí odpadají a nakonec, když jde opravdu do tuhého, už není nikde nikdo, kdo by ruku podal, všichni ti horlivci z doby míru jsou najednou pryč. Tato píseň říká všem horlivcům,

žvanilům, všem hrdým vyznavačům, že až v době strádání, v době skutečného pronásledování se vyjeví jejich pravá podstata, že až skutečný, fyzický strach, před kterým není nikdo z nás natrvalo ochráněn, zprubuje jejich nynější – zatím nic nestojící – horlivost. Tato myšlenka je vyjádřena obrazem Ježíše, který je na své cestě na popraviště zcela osamělý, přestože před nedávnem mu byla celým Jeruzalémem provolávána sláva. Právě toto – hosana – podivně kontrastuje s jeho nynější samotou na „místě lebek" – i ti nejvěrnější se schovávají a zapírají – prostě strach je mocná síla. Ani v této písni není použit neslušný výraz.

Tedy v Přešticích jsem nevystupoval v žádném programu, ale v noci po programu jsem si zazpíval v hloučku zbylých. V klubovnách, ve vlaku, u táboráků je běžné, že se zpívá při kytaře bez povolení úřadů. Ani v Přešticích stejně jako v Postupicích jsem nepoužil neslušný výraz, nezpíval jsem nic, co by bylo nemorální, ale naopak, a tudíž jsem nespáchal na těchto místech žádný trestný čin.

4.) **Bojanovice** – 21. 2. 1976

Dále jsem obviňován, že jsem působil výtržnictví zpěvem vulgárních písní 21. 2. 1976 v Bojanovicích.

V Bojanovicích jsem zpíval čtyři své písničky. Je pravda, že jsem zde použil neslušné, lidové výrazy, ne však hrubě vulgární nebo oplzlé. Nejsou však ani zdaleka jádrem písně – nejsou zdůrazňovány. Popíši smysl a jádro zpívaných písní.

Píseň „Je pozdě" vyjadřuje skutečnost, že si člověk, jak mu přibývá let, uvědomuje, že jsou v jeho životě za ním věci, které již nelze změnit, v kterých prostě vězí až po uši, a také věci, které už jednou provždy prošvih a které se nemohou vrátit, aby byly opraveny či vyspraveny. Pozornost nechť je tedy soustředěna na přítomnost – na to, co přichází, kde každý z nás může ještě mnohé změnit, vzepřít se svým zlozvykům a stereotypu – tyto věci nelze nechat běžet – „nemoc k smrti – nelze léčit klidem".

Druhá píseň je „Návštěva v pekle". Každý člověk se do určité míry proviňuje – svým způsobem přispívá do moře toho, co znepříjemňuje život. Tato píseň říká, že člověk, který ví o své vině a touží po nápravě, se nemá nechat vnitřně deptat stálým pocitem viny. Stálý, ne tvůrčí[83] pocit viny, člověka vnitřně rozleptá, činí jej méně schopným. Starý obraz pekla, v němž se smaží lidské duše za svá dřívější provinění, je překrýván myšlenkou smíření – úplného smíření, které platí do minulosti i do budoucnosti, smíření, ke kterému jsou zváni všichni ti, kteří si vysloveně nechtějí hovět ve svých vinách, ti, kteří touží po nápravě, po vyjití ze svých ubohostí. „A kdo z vás již našel a staré opouští, ať netížej ho viny, kterých se denně dopouští." A člověk, který chápe věci dle tradičního náboženství a dle tradiční spravedlnosti, že totiž za každou vinu přísluší trest, je zděšen z tohoto smíření a ptá se – jak je to možné, vždyť jeden člověk se snaží, aby neškodil, hájí kolem sebe spravedlnost, pálí si prsty a nasazuje se a druhý se jen žene za svým ziskem, v hodnotách si počíná jako prase v porcelánu, pošlapává a tupí – a nyní oba dva mají být účastníky smíření a stálé radosti – jaká je to spravedlnost? Dostává se mu odpovědi „Neřeš tuto záhadu, ty sám vyjdi na cestu radosti a uvidíš, ty sám nepokračuj v tom, v čem víš, že se proviňuješ, a ostatní poznáš až na nové cestě, uvidíš věci v novém světle." V této písni jej použit neslušný lidový výraz. Ten člověk, který se žene za svým ziskem přes hlavy ostatních a po všem šlape – je nazýván sráčem. Nazývá jej tak člověk, kterému je zatěžko pochopit nabídku smíření. To vše popisuji proto, abych dokázal, že neslušný výraz v písni není výrazem bezduché vulgárnosti a že není pravda, „že vulgární slova vlastně tvoří jádro celé písně", jak

říká obžaloba. Jádro této písně – stejně jako všech mých ostatních písní – není vulgárnost a pohrdání, ale životní poloha, která citlivě vnímá vlastní viny a touží po vyjití, a životní poloha, která se neuzavírá do sebe, která se nezakukluje, ale otevírá se k spolužití.

Třetí píseň, kterou jsem v Bojanovicích zpíval, je „Řekni ďáblovi ne“. Jde o starý černošský spirituál, jehož refrén jsem ponechal v angličtině. To, co člověk cítí jako zlo, má kategoricky odmítnout, nemá se s ním bratříčkovat, laškovat, kšeftovat nebo smlouvat, ale má kategoricky zahřmět – vade satanas – odstup satane. Rozpoznat, odkud přichází zlo, v jaké podobě, vždyť se umí jak známo dobře maskovat – například v pohádkách si na sebe čert rád obléká lesnickou uniformu – a umět je odmítnout. Každý člověk je neopakovatelný – jedinečná bytost, exemplář, má svou cenu ve své jedinečnosti. Stírat individualitu – nahrazovat ji maskou, skrývat se v davu nerozlišeností, ztratit svou tvář a svou cenu ze zřetele – i to jsou ďáblovy svody. V této písni není také použit neslušný výraz.

Jako poslední jsem v Bojanovicích zpíval píseň o „Zkáze Sodomy“. Jde o biblický rozhovor Abraháma s Hospodinem, kde se přimlouvá Abrahám za Sodomu a vyloženě s Hospodinem smlouvá, kolik spravedlivých lidí nalezených v Sodomě může odvrátit zkázu celého města, které propadlo hříchu. Hospodin říká, že najde-li se v Sodomě alespoň padesát spravedlivých, pak Sodomu zachová. A co když jich najdeš pouze 45 – ptá se Abrahám – i tak Sodomu zachovám – počet se neustále snižuje až na posledních deset. Posledních deset poctivých a ryzích lidí má odvrátit pád celého města. Ale ani těch posledních deset nebylo v Sodomě nalezeno. Píseň říká, že jakékoliv město, v kterém nelze nalézt alespoň pár poctivých, nezkažených lidí, je odsouzeno k zániku. Tuto myšlenku jsem si připomněl při četbě románu Ilji Erenburga – Zkáza Evropy. V písni je použit lidový výraz – a to v závěru. Ten katastrofální stav, ve kterém by se nenašlo ani posledních pár, je vyjádřen – že by pak bylo už všechno v prdeli. Ani zde není vulgárnost zcela evidentním jádrem písně.

Závěr k obhajobě k obvinění z trestného činu výtržnictví podle § 202/1 tr. z.

Na základě výše uvedeného vysvětlení se hájím proti obžalobě na mne vznášené takto:

1) Do roku 1974 jsem veřejně nevystupoval vůbec. Zpíval jsem v průběhu let 1974–76 na dvou skutečných svatebních oslavách, které byly pořádány jako soukromé, vstup byl na jednotlivé svatební pozvánky. To, že v Bojanovicích byl prý statut soukromé oslavy porušen vpuštěním několika místních občanů, mně nebylo známo a nic podobného jsem nepředpokládal, takže jsem i nadále považoval oslavu za soukromou, jak byla pořádána, a počínal jsem si jako mezi svými přáteli v neveřejné – uzavřené společnosti.

2) Na první oslavě svatby v Postupicích jsem zpíval tři písně, které jsou ze všech hledisek nezávadné – nevyskytují se v nich neslušné výrazy. Tyto písně jsem zpíval již předtím v pražském kole Porty se skupinou Berani. Soutěž je pod patronací Pražského kulturního střediska – ani v Malostranské besedě, ani v Národním domě na Smíchově, ani v Postupicích písně nikoho nepohoršily a nebyly proti nim vzneseny žádné námitky.

3) Na svatbě Ivana Jirouse v Bojanovicích jsem zpíval čtyři písničky, v nichž se ve dvou vyskytuje neslušný výraz. Nejde však o výrazy hrubě vulgární ani o oplzlost, ale o běžné lidové výrazy.

Tyto výrazy nejsou zdůrazňovány, a zdaleka netvoří jádro mých písní. Mé písně též nejsou protisocialistické ani protispolečenské, ani nepohrdají morálkou. Je tomu právě naopak, jak jsem již popsal, písně zastávají jasné morální stanovisko, které je prospěšné každému lidskému soužití. Obsah všech mých písní je slučitelný s právními a společenskými zásadami občanů. (Dopis s. Gottwaldové) – dítě – 3 ti.[84]

4) Dále se hájím tím, že nejde o opakovanou činnost, ale o činnost jednorázovou. Ne tedy četné hrubé neslušnosti na mnoha místech republiky, ale dva lidové výrazy v jinak morálních a dobrých písních použité dne 21. 2. v Bojanovicích na oslavě svatby mého kamaráda I. Jirouse, která byla pořádána jako oslava soukromá, v uzavřené společnosti, se vstupem na pozvánky.

5) Je pravdou, že posluchači byli většinou mladého věku. Jejich morální vývoj jsem však svými písněmi nenarušoval nepříznivě, nýbrž příznivě, což není společensky nebezpečné.

Proto jsem přesvědčen, že jsem trestný čin výtržnictví podle § 202/1 tr. z. nespáchal.

II. Obhajoba proti obžalobě z trestného činu výtržnictví podle § 202/2 tr. z.

Obžaloba nás vidí a popisuje jako organizovanou skupinu, která vystupovala na veřejnosti, ačkoliv neměla veřejnou činnost povolenu, že jednotlivá vystoupení byla připravovaná a plánovitě zajišťovaná, že jsme se v průběhu vystoupení dopouštěli četných hrubých neslušností, že písně vyjadřovaly negativní a protispolečenské rysy. Vulgární slova prý tvořila jádro celého programu, dále obžaloba uvádí, že jsme uvedli v omyl funkcionáře společenských organizací, že I. Jirous vybíral na jednotlivých akcích vstupné, které si zčásti ponechával.

1.) Obhajoba týkající se mé osoby k § 202/2 tr. z.

a) Já osobně znám skupinu Plastic People a ostatní spoluobviněné s výjimkou Vratislava Brabence až od roku 1974. Do té doby jsem je nikdy neviděl, ani neslyšel, ani jsem sám veřejně nevystupoval, a tudíž jsem trestný čin výtržnictví dle § 202/2 do roku 1974 nespáchal.

b) Postupice 1. 9. 1974
Je snadno dokázat, že se náš přítel Hanibal skutečně ženil. Odpoledne dne 1. 9. 1974 byla skutečná oslava jeho svatby – byla pouze pro zvané, na svatební pozvánky. Obžaloba sice podezírá, že svatební oslava byla pouze záminkou, ale nikterak nemůže zvrátit skutečnost, že to byla oslava Hanibalovy svatby. Oslava byla soukromá, předem řádně projednaná a povolená MNV. Nešlo tedy o veřejné nezákonné vystoupení. Ani zde se nevybíralo vstupné – vybíral se pouze dobrovolný příspěvek na úhradu výdajů, aby to nemusel platit ženich. Já jako účinkující jsem žádné peníze nedostal – ani mně něco podobného vůbec nepřišlo na mysl. Obžaloba říká, že všichni obvinění věděli, jaké skladby se zde budou hrát, že pořad byl připravený a plánovitě zajištěný. Ani to není pravda – vůbec jsem nevěděl, kdo a co zde bude hrát, a že zazpívám sám, jsem se rozhodl až na místě, takže nikdo ze spoluobviněných nemohl ani vědět, co budu zpívat, žádná společná zkouš-

ka či příprava nebyla. Kromě V. Brabence jsem všechny mé nynější spoluobviněné viděl a slyšel poprvé v životě až na oslavě samé. Dle obžaloby měl vše organizovat I. Jirous. Znovu vypovídám, že mně o oslavě řekl sám ženich Hanibal, i s možností mého zpěvu, kterou jsem odmítl, a že jsem Ivana Jirouse viděl poprvé v životě až 1. 9. 1974 v Postupicích.

Proto jsem se nemohl v Postupicích dopustit výtržnosti dle § 202/2 – spáchaného v organizované skupině.

c) Kostelec u Křížku – 21. 6. 1975

V Kostelci u Křížku jsem byl pouze jako jeden z diváků. Byl jsem pozván ženichem Milanem Hlavsou, kterému jsem byl předtím za svědka při jeho svatbě na Národním výboru. Ani tam jsem výtržnictví dle § 202/2 – spáchaného v organizované skupině – nespáchal.[85]

d) Přeštice – 18. 12. 1975

Jak jsem již vypověděl, v Přešticích jsem zpíval dlouhou dobu po skončení programu, v hloučku na vlak čekajících mladíků. Ani zde jsem výtržnictví dle § 202/2 – spáchaného v organizované skupině – nespáchal.

e) Bojanovice – 21. 2. 1976

O mé vystoupení v Bojanovicích mě požádal sám ženich, Ivan Jirous. I zde se jednalo o skutečnou oslavu jeho skutečné svatby. I tato oslava byla soukromá, vstup byl na jednotlivé pozvánky. Ani zde se neplatilo vstupné, pouze dobrovolný příspěvek na úhradu výdajů. Nevěděl jsem předem, kdo na oslavě bude hrát ani co bude hrát – co budu hrát já, jsem se rozhodoval na místě a nikdo to předem nevěděl. Ostatní některé mé písně neznali, neboť jsem je nedávno složil. Žádné zkoušky ani přípravy programu jsem se nezúčastnil.

Ani zde nešlo o veřejné, předem připravované a plánovitě zajištěné vystoupení.

Proto jsem ani v Bojanovicích výtržnictví dle § 202/2 tr. z. – spáchaného v organizované skupině – nespáchal.

2.) Obhajoba k § 202/2 – týkající se všech

a) Obžaloba uvádí, že jsme organizovaná skupina. Tato domněnka se též nezakládá na pravdě. Žádná vnější organizace nepřichází v úvahu. Navzájem nás spolu pojí pouze přátelské vztahy a společný zájem – sdílet to, co cítíme hudbou a písní. Naše společenství vzniklo samo, bez organizace, a je drženo pouze přátelstvím a zájmem.

b) Obžaloba uvádí, že jsme uvedli v omyl funkcionáře společenských organizací předstíráním, že se jedná o kulturní akce, popřípadě oslavy rodinných událostí.

Od roku 1974 – tedy od doby, od kdy spoluobviněné znám, nekonala skupina Plastic People ani nikdo jiný ze spoluobviněných žádnou kulturní akci a vůbec na veřejnosti nevystupovala. V Postupicích, v Kostelci u Křížku, v Mokropsech a Bojanovicích šlo skutečně o oslavy skutečných svateb – buď přímých členů skupiny, nebo někoho z blízkých přátel.

Funkcionáři MNV nebyli uváděni v omyl, ale byli jednotlivými žadateli – ženichy pravdivě informováni. Bylo, pokud vím, na MNV vždy též oznámeno, že ženichovi přátelé budou hrát a zpívat. To, že jednotliví svatebčané informovali MNV a žádali o schválení oslavy s tím, že

se bude v průběhu oslavy hrát, je známkou ukázněného přístupu k věci, je zřejmá snaha po zachování řádu a vší zákonnosti. Během oslav pokaždé přijela i Veřejná bezpečnost, a když zjistila, že je vše v pořádku, s přáním dobré zábavy odjela. Opravdu nechápu způsob, kterým obžaloba na vše nahlíží. Již skutečnost sama, že skupina Plastic People, která do roku 1970 veřejně vystupovala a získala si svou hudbou velikou popularitu, náhle po roce 1970 veřejně vystupovat nesměla, je známkou podivného přístupu kulturních orgánů. Když však skupina přestala veřejně vystupovat vůbec, je přece snadno pochopit, že si členové skupiny spolu zahrají alespoň při slavnostní příležitosti, když se někdo z nich žení na soukromé, předem s MNV řádně projednané oslavě.

c) Obžaloba nás viní, že jsme vystupovali veřejně, bez povolení příslušných úřadů. Ze všeho, co jsem již vypověděl, vyplývá, že tomu tak nebylo. Orgán, který je příslušný k tomu, aby propůjčil soukromé osobě veřejný sál k jeho rodinné oslavě, je Národní výbor. Jednotliví ženiši na jednotlivých svatbách toto schválení měli i s tím, že v průběhu oslavy vystoupí různí přátelé. Oslavy byly pořádány jako soukromé. Jestliže se někdo z místních občanů do sálu vloudil nebo byl vpuštěn – potom to nebylo účastníkům známo. Proto si účastníci počínali jako mezi přáteli na soukromé oslavě. Kdyby byli na veřejnosti, možná, že by se někdo rozhodl v některém případě jednat jinak. To, že bychom pořádali veřejné vystoupení, však není pravda v žádném případě.

d) Obžaloba uvádí, že na oslavách svateb vybíral Ivan Jirous vstupné, které si zčásti ponechával. K tomu vypovídám, že jsem na žádné oslavě vstupné neplatil, pouze jsem dával dobrovolný příspěvek na výdaje. Nikdy jsem ani nic o výši příspěvku neslyšel. To, že by si Ivan Jirous nějaké peníze ponechával pro sebe, vylučuji, neboť je mým dobrým přítelem a dobře jej znám. A znám jej právě jako člověka, který svým charakterem vyniká nad jiné. Něco takového je prostě u člověka jeho typu vyloučeno, jsem přesvědčen, že i toto obvinění je nepravdivé.

e) Obžaloba nás viní, že program jednotlivých akcí byl zaměřen tak, že vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním vulgárních výrazů. Tato vulgární slova se prý vyskytovala tak často, že vlastně tvořila jádro celého programu.

Program oslav nebyl předem nijak zaměřován ani řízen. Tvořili jej na místě všichni ti, kteří do programu přispěli. Z obžaloby by se mohlo zdát, že se oslavy přímo hemžily vulgárními výrazy. Pro zajímavost uvádím, že skupiny Plastic People, DG 307, Karel Soukup a já – máme dohromady – jak jsem zde napočítal – asi 65 skladeb s českým textem. To představuje přibližně 8450 slov. Z tohoto počtu je jich 9 neslušných. Tyto skladby byly uvedeny na čtyřech oslavách během tří let, nikdy však se náhodou skladby obsahující neslušné výrazy nesešly při jedné oslavě.[86] Znamená to tedy, že během celého programu padly třeba 2 neslušné výrazy – někdy ani to ne. Já jsem během svého povolání jako duchovní byl na mnoha svatebních oslavách. Průměr těchto našich oslav s dvěma či třemi výrazy je rozhodně daleko nižší než výskyt neslušných výrazů na jiných normálních svatbách, kterých jsem se zúčastnil.

Tuto malou statistiku uvádím jen proto, že obžaloba mluví o tom, že se neslušné výrazy opakovaly v programu „tak často, že vlastně tvořily jádro programu“. Nebylo tomu tak a vyskytovaly se velice zřídka.

Například skupina Plastic People má ve svém repertoáru dle mého odhadu nejméně 25 skladeb s českým textem. Přesto, že jejich skladby dobře znám, vzpomínám si pouze na jeden jediný lidový výraz, a to ve skladbě „Píseň brance“, která je fungl nová a byla zpívána pouze v Bojanovicích. Obžaloba uvádí názvy skladeb z repertoáru Plastic People, v kterých se údajně vyskytuje vulgární výraz. Jmenuje píseň s názvem „Zácpa“. V textu není vulgární slovo. Samo slovo zácpa není ani vulgární, ani protisocialistické. Nikdo ze svědků se také necítil slovem zácpa pohoršen. Dále je jmenována skladba „Podivuhodný mandarin“, ani v této skladbě není použit žádný neslušný výraz. Tato skladba se zabývá na svém počátku sexuální problematikou, ale mluví o ní velmi jemným, citlivým způsobem. Vidět v této skladbě oplzlost je známkou absolutní necitlivosti.

Nakonec je jmenována mezi vulgárními skladba „Apokalyptický pták“. V této písni opět není neslušný výraz. Píseň zpívá o přízraku – což je podoba ptáka Fénixe z řecké mytologie. V žádném případě však píseň Apokalyptický pták nemluví o mužském přirození – jak si představuje zbujelá obrazotvornost pana prokurátora. Chápu, že někomu je poezie cizí, že ji nechápe a nerozumí. Proto jsem žádal po uzavření spisů, aby naše texty ohodnotil expert z jazykového ústavu, z hlediska poetiky. Vyšetřovatelé tuto žádost zamítli, že to není třeba. Napsal jsem stížnost panu prokurátorovi, který suverénně odvětil, že vyšetřovatelé nepochybili, když žádost zamítli, bez udání jakýchkoliv důvodů. Po takovém postupu však ještě víc překvapuje jeho obžaloba, z které na tolika místech vyplývá nepochopení a neporozumění textům, a v takových případech, jako je Podivuhodný mandarin a Apokalyptický pták, si pan prokurátor dělá veřejnou ostudu, tomu všemu mohla expertiza předejít.

Ani v ostatních písních Plastic People nejsou vulgární výrazy a tak z celého repertoáru zbývá jediná – Píseň brance, v které je použit běžný lidový výraz. Skupina DG 307 v podstatě hudebně dotváří účin básní Pavla Zajíčka. Tyto básně jsou dle mého názoru zdařilé a mají vysokou uměleckou úroveň. Znakem Zajíčkovy poezie je přímost, která nesnese kudrlinky a vyumělkování, spontánnost a touha po vnitřním sepětí člověka, aby se člověk nerozplýval ve věcech, které za to nestojí, ale aby sestupoval pod jejich povrch v jasném uvědomění si sebe sama. V jeho básních se vyskytuje několik neslušných výrazů. Ale pro člověka, který je zvyklý poezii číst či poslouchat, ztrácejí tato slova svůj vulgární ráz, stávají se funkčními, ostrými a smysluplnými slovy. Děje se to tak v poezii velmi často. V žádném případě však tyto výrazy nejsou jádrem Zajíčkovy poezie.

Podstatná je tedy skutečnost, že vystoupení DG 307 v Kostelci u Křížku na svatbě Milana Hlavsy bylo naprosto výjimečné a neopakovatelné. Pavel Zajíček na oslavu svatby svého nejlepšího přítele připravil a nastudoval pouze toto jediné vystoupení, aby svatebčanům předal svůj svatební dar, který měl cenu nad jiné.

Lze říci, že vulgární výrazy se celkově na jednotlivých oslavách vyskytovaly velice zřídka. Tam, kde se vyskytly, byly funkční a pomáhaly vyjádřit dobrou myšlenku. Rozhodně však nebyly jádrem toho, co bylo sdělováno.

Obžaloba uvádí, že náš program měl protispolečenský a protisocialistický ráz.

I zde jde o pomluvu. Nazval bych toto počínání obžaloby ranou pod pás, neboť, když již neví, jak by dokázala své, přilepí na naši tvorbu nálepku „protisocialistická“, s nadějí, že to určitě zabere. Strhnout tuto nálepku není snadné, neboť jde o nekonkrétní, povšechný posudek. Souhrnně lze však říci, že naše tvorba je pravdivá, tj. že pravdivě vyjadřuje to, co cítíme a chceme.

Jednotlivé písně, které byly produkovány na oslavách svateb našich přátel – v soukromé společnosti – v sobě nesou myšlenky, které jsou prospěšné pro jakékoliv lidské soužití, pro jakékoliv soužití lidí, kteří chtějí spolu žít v radosti, kteří se nechtějí likvidovat, znesvobodňovat a navzájem si jakýmkoliv způsobem škodit. Některé písně vyjadřují pouze radost, jiné pláč, který v sobě nesou – názor a myšlenku a postoj, který je vždy otevřený – nestaví se za žádnou ideologii.

Dle mého názoru jsme svým jednáním nenaplnili skutkovou podstatu žádného trestného činu a jsme již půl roku drženi ve vazbě neprávem.

Rozsudek[87]

T 379/76

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud Praha-západ rozhodl v hlavním líčení konaném ve dnech 21. září — 23. září 1976 v senátě složeném z předsedkyně Dr. Milady Vinčarové a soudců Františka Štěpánka a Jaroslava Hodana v trestní věci proti obžalovanému Ivanu Jirousovi a spol. **takto:**

Obžalovaní

1/ Ivan **Jirous**,

nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, dělník, trvale bytem Praha 1, Navrátilova ul. čp. 11, t.č. ve vyšetřovací vazbě ve věznici MS č. 2, Praha 4 — Pankrác,

2/ Pavel **Zajíček**,

nar. 15. 4. 1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 5 — Radotín, Erbenova ul. čp. 18, t.č. ve vyšetřovací vazbě ve věznici MS č 2, Praha 4 — Pankrác,

3/ Svatopluk **Karásek**,

nar. 18. 10. 1942 v Praze, správce depositáře, trvale bytem Praha 5, Holečkova ul. čp. 14, t.č. ve vyšetřovací vazbě ve věznici MS č. 2 Praha — Pankrác,

4/ Vratislav **Brabenec**,

nar. 28. 4. 1943 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 9, Horní Počernice, Koněvova ul. čp. 752, t.č. ve vyšetřovací vazbě v věznici MS č. 2, Praha 4 — Pankrác,

jsou vinni,

že v období června roku 1971 až února roku 1976 organizovali a účastnili se vystoupení hudebních skupin „Plastic People Universe“ a „DG 307“, jejichž program byl zaměřen tak, že stálým opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, a to **takto:**

1/ Ivan **Jirous** – dne 19. 6. 1971 v Ledči nad Sázavou, 31. 7. 1972 v Písku, 24. 6. 1972 ve Zruči nad Sázavou, 1. 9. 1974 v Postupicích, 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 13. 12. 1975 v Přešticích, 21. 2. 1976 v Bojanovicích – vystoupení zajišťoval po organizační stránce a uváděl vlastními texty,

2/ Pavel **Zajíček** – dne 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích, v měsíci lednu 1975 v Mokropsech a 21. 6. 1975 v Kostelci u Křížku – na vystoupeních hrál a zpíval texty nežádoucího a závadného obsahu a na představení ve Veleni program sám uváděl,

3/ Svatopluk **Karásek** – dne 21. 2. 1976 v Bojanovicích hrál a zpíval písně, jejichž text obsahoval vulgární výrazy, přičemž písně si sám skládal a své vystoupení uváděl nevhodným způsobem,

4/ Vratislav **Brabenec** – dne 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, 1. 12. 1973 ve Veleni, 1. 9. 1974 v Postupicích a 21. 2. 1976 v Bojanovicích – vystupoval jako hudebník a doprovázel písně, jejichž texty obsahovaly vulgární výrazy, přičemž obsah těchto písní mu byl znám,

tedy všichni obžalovaní se dopustili stejně hrubé neslušnosti a činy spáchali jako členové organizované skupiny,

tím spáchali

všichni obžalovaní trestný čin výtržnictví podle § 9/2 k ust. §202/1, 2 tr. zák.
a za to

se odsuzují

1/ obž. Ivan **Jirous** – podle § 202/2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 18 (osmnácti) měsíců.
Vyslovený trest je nepodmíněný.
Podle § 39a/2b tr. zák. zařazuje se obžalovaný pro výkon tohoto trestu do II. NVS.

2/ Obž. Pavel **Zajíček** – podle § 202/2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 12 (dvanácti) měsíců.

Vyslovený trest je nepodmíněný.
Podle § 39a/2a tr. zák. zařazuje se obžalovaný pro výkon tohoto trestu do I. NVS.

3/ Obž. Svatopluk **Karásek** – podle § 202/2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců.
Vyslovený trest je nepodmíněný.
Podle § 39a/2a tr. zák. zařazuje se obžalovaný pro výkon tohoto trestu do I. NVS.

4/ Obž. Vratislav **Brabenec** – podle § 202/2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 8 (osmi) měsíců.
Vyslovený trest je nepodmíněný.
Podle § 39a/2e tr. zák. zařazuje se obžalovaný pro výkon tohoto trestu do I. NVS.

Odůvodnění

Všichni obžalovaní již po několik roků projevují velký zájem o určitý druh hudby. Ve snaze tento druh hudby provozovat, spojili se do několika hudebních skupin. Hudební skupiny, ve kterých obžalovaní působili, jedná se o jmenované skupiny „Plastic People Universe“ a „DG 307“, neměly potřebnou kvalifikaci k veřejnému vystupování, po případě jim tato kvalifikace byla v minulých letech odebrána. Konkrétně hudební skupina „Plastic People Universe“ byla evidována u Pražského kulturního střediska pouze do 30. 12. 1970. Do této doby jim také tato organizace byla oprávněna zpostředkovávat smlouvy k vystupování před veřejností. Další skupina, tedy „DG 307“, kterou založil obž. Zajíček, neměla nikdy žádnou veřejnou činnost povolenou. Ve dnech 20. a 22. 10. 1975 obě tyto hudební skupiny předložily Pražskému kulturnímu středisku přihlášku ke kvalifikačním přehrávkám lidových hudebníků, ve snaze svá neoprávněná veřejná vystupování 1ega1izovat. Komise Pražského kulturního střediska dne 11. 11. 1975 oběma skupinám kvalifikaci neudělila.

Zprostředkovatelem a organizátorem veřejných vystoupení hudebních skupin byl obž. Jirous, který také v převážné většině případů vystoupení uváděl jako konferencier. V jednom případě na tomto vystoupení vystupoval jako sólový hudebník obž. Karásek. Repertoár hudebních skupin obsahoval zejména písně, jejichž texty skládal obž. Zajíček a které obsahovaly převážně vulgární výrazy podrobně uvedené ve vyšetřovacím spise, příčící se občanské morálce a zásadám estetického cítění. Písně samé a zejména jejich obsah a v neposlední řadě způsob projevu hudebníků a zpěváků vyjadřovaly negativní a protispolečenské rysy, které se projevovaly častými vulgárnostmi. Účast jednotlivých

obžalovaných na následujících akcích je podrobně specifikována ve výroku tohoto rozsudku.
Bylo prokázáno, že dne 19. 6. 1971 organizoval obž. Jirous vystoupení v Ledči nad Sázavou v hotelu Koželužna před více než 100 mladými lidmi, pod záminkou kulturního vystoupení pro tamní ZO SSM. Vystoupení obž. Jirouse i hudební skupiny bylo negativně hodnoceno občany, s vysloveným závěrem, že další podobné akce nebudou již v místě povoleny.
Další vystoupení zorganizoval obž. Jirous dne 31. 7. 1972 v Písku v ZK n.p. Jitex na maturitním plese Střední průmyslové školy strojnické. Vystoupení této skupiny zde však u návštěvníků vyvolalo takovou nevůli, že asi po 10 minutách trvání vystoupení byla skupina pořadateli ze sálu vykázána. I toto vystoupení nebylo příznivě hodnoceno ze strany účastníků, jak studenty, tak profesorským sborem i dalšími občany.
Vystoupení dne 24. 6. l972 ve Zruči nad Sázavou v n.p. Sázavan opět zorganizoval obž. Jirous a i toto vystoupení bylo návštěvníky všeobecně kritizováno. Negativní reakce byla i ve společenských organizacích a v místním tisku.
Dne 1. 9. 1974 zorganizoval podobné vystoupení opět obž. Jirous v Postupicích, kde zařídil pronájem místního kinosálu. Vystoupení se zde zúčastnil kromě dalších i obž. Brabenec a Zajíček. Přítomno bylo více jak 200 osob a byly zde hrány písně, jejichž text obsahoval hrubé a vulgární výrazy. Obž. Jirous zde vystupoval jako konferencier, přičemž společně s obž. Brabencem do mikrofonu používal neslušných výrazů. Vystoupení bylo natáčeno kamerou svědky Schauerem a Dlouhým, kteří asi v polovině produkce místnost opustili, protože již další sledování programu nemělo pro ně význam a vystoupení neodpovídalo jejich představám. Navíc tito svědci měli obavu ze zákroku VB.
Dne 21. 6. 1975 se konalo další vystoupení a sice v Kostelci u Křížku, které opět zorganizoval obž. Jirous, tentokrát pod záminkou oslavy svatby M. Hlavsy. I toto vystoupení konferoval obž. Jirous a zúčastnil se ho i obž. Zajíček jako vedoucí skupiny „DG 307“, která přednesla písně, jejichž texty byly shora uvedeného zaměření. Tohoto programu se zúčastnilo asi 300 posluchačů.
Dne 13. 12. 1975 zorganizoval obž. Jirous ve spolupráci s K. Havelkou v klubu SSM v Přešticích další vystoupení. Sám zde vystoupil s přednáškou označenou jako „Zpráva o třetím českém hudebním obrození“. Přednáška byla doprovázena filmovými záběry a nahrávkami a celým svým obsahem vyjadřuje souhlas s používáním vulgárních výrazů v jednotlivých písních. I zde vystoupení nezanechalo dobrý dojem u návštěvníků, kterých bylo více jak 70 a ze strany ZO SSM v Přešticích bylo pak učiněno opatření, aby k podobným akcím v budoucnu nedocházelo.
Konečně dne 21. 2. 1976 zorganizova1 obž. Jirous, při příležitosti oslavy své svatby, vystoupení hudebních skupin v sále v restauraci v Bojanovicích. Vystoupení se zde zúčastnilo více jak 300 osob, jednak

těch, kteří byli zvaní a jednak těch, kteří volně do sálu přišli. Na této akci se aktivně podílel obž. Brabenec a i obž. Karásek, který zde vystoupil jako sólový zpěvák a uváděl zde vlastní skladby, přičemž sám se doprovázel hrou na kytaru. V textech těchto písní se vyskytují vulgární výrazy a obž. Karásek sám své písně uváděl neslušným a naprosto nevhodným způsobem.
Dále byla uskutečněna vystoupení dne 8. 7. 1973 a 7. 10. 1973 v Klukovicích, kterých se aktivně zúčastnil obž. Brabenec.
Posléze dne 1. 12. 1973 bylo uskutečněno vystoupení ve Veleni, které se uskutečnilo za přítomnosti více než 300 osob a kde působil jako konferencier obž. Zajíček. Jeho vystupování a výroky, zejména pro používání vulgárních slov, vzbuzovalo veřejné pohoršení. I tyto programy byly diváky odsuzovány a zabývaly se jimi jak společenské organizace, tak orgány lidosprávy.
Obž. Zajíček se zúčastnil v měsíci lednu roku 1975 vystoupení v Mokropsech, které bylo uspořádáno pod záminkou oslavy svatby manželů Kukalových a ani toto vystoupení nebylo místními občany přijato kladně.

Všichni obžalovaní shodně ve svých výpovědích v průběhu hlavního líčení svou účast na shora uvedených vystoupeních doznali. Obž. Zajíček a obž. Karásek doznali rovněž, že jsou autory textů písní a že je pravda, že v těchto textech se vyskytují vulgární výrazy. Rovněž obhajoba všech obžalovaných je shodná. Všichni obžalovaní se hájí tím, že pokud v textech písní, které byly v jejich repertoáru, se vyskytují vulgární výrazy, je jejich použití na místě, aby byl zdůrazněn obsah písně a myšlenka autora. Obžalovaní dále argumentovali s tím, že používání těchto výrazů není neobvyklé, neboť podobné výrazy se vyskytují na příklad v oficielně uváděných divadelních hrách, vydávaných knihách a časopisech. Žádný z obžalovaných se necítí být vinen spáchaným trestným činem.

V hlavním líčení byla slyšena řada svědků, kteří uvedli následující.
Dana Brožová vypověděla, že se byla podívat na vystoupení v Bojanovicích, kde do místnosti byl zcela volný přístup a že je pravda, že v textech písní slyšela vulgární výrazy. Dále uvedla, že pokud hovořila s místními občany o vystoupení obžalovaných, tito tuto zábavu kritizovali a odsuzovali.
Zdeňka Houdková vypověděla shodně, že do místnosti v Bojanovicích byl volný přístup, že zde bylo asi 300 lidí a že zde slyšela používání vulgárních výrazů.
Josef Benák vypověděl v tom smyslu, že vystoupení na něj zapůsobilo nepříznivě a že závěr ze strany pořadatelů byl takový, že podobná oslava v budoucnu nebude povolena.
Josef Dlouhý uvedl, že průběh vystoupení v Postupicích byl vulgární, že zde natáčel se svědkem Schauerem film, kterého chtěli použít, jako práce

potřebnou k přijetí na FAMU a že průběh se jim nezdál vhodný. Proto od dalšího filmování upustili.
Dr. Josef Marhold uvedl, že se zúčastnil dvou vystoupení, a sice v Kostelci u Křížku a v Bojanovicích. Při vstupu do místnosti, ačkoliv měl pozvánku (konkrétně oznámení o svatbě), nebyl nikým kontrolován. Vystoupení na tohoto svědka působilo neobvyklým dojmem. Jednalo se o drsnější formu výrazu se špatnou technickou úrovní. I tento svědek potvrdil vulgárnost výrazů v textech. Na druhé straně tento svědek uvedl, že posluchači se chovali slušně a že sledovali vystoupení s velkým zájmem.
Jiří Kotek rovněž potvrdil negativní dojem z vystoupení a i závěr stanoviska OV SSM, že v žádném případě další podobná vystoupení v budoucnu povolena nebudou.
Jiří Hodek vypověděl, že se zúčastnil produkce v Klukovicích, ovšem jako pokladník, takže v sále vlastně ani nebyl, avšak lidé, kteří za hudebníky přišli, působili odpuzujícím dojmem.
Miroslav Kocourek ve své výpovědi toto stanovisko svědka Hodka zcela potvrdil a navíc uvedl, že po krátkém vystoupení skupiny „Plastic People Universe“ v Písku na plese byly proti jejich projevu vzneseny námitky ze strany učitelského sboru a dalších účastníků a proto skupině další hraní nebylo povoleno.
Dále byli slyšeni svědci Antonín Kosík a Danuška Němcová, kteří z vystoupení neměli negativní dojem a kteří ve své výpovědi uvedli, že zábava proběhla v klidu a že nikdy nedocházelo k žádným nepřístojnostem.
Milan Schauer se účastnil vystoupení v Postupicích, kde natáčel film se svědkem Dlouhým a jeho výpověď je obsahově shodná jako výpověď tohoto jmenovaného svědka.
Konečně byli slyšeni svědci Ivo Pešák a Milan Plhoň, kteří k věci neuvedli nic podstatného.

Obhajoba obžalovaných nemůže v žádném případě obstát. Je sice pravda, že na př. v literatuře se někdy v nějakém textu vyskytne výraz, který běžně není považován za slušný, avšak zde skutečně je na jeho použití se možno dívat, jako na účelné. Na druhé straně v programu obžalovaných vulgární výroky tvoří v podstatě jádro celého programu. Texty písní, patřících do repertoáru obžalovaných, postrádají uměleckou hodnotu, působí protispolečensky a svým obsahem jsou převážně vulgární. Tento názor vyplynul konečně i z výslechů většiny slyšených svědků.

V průběhu přípravného řízení byl vypracován soudními znalci MUDr. Jiřím Janatkou a MUDr. Jiřím Profousem znalecký posudek z oboru psychiatrie na obž. Jirouse a obž. Zajíčka. Znalci došli k závěrům, které potvrdili ve svých výpovědích u hlavního líčení, že obž. Jirous netrpí žádnou duševní chorobou ve vlastním slova smyslu ani nějakým jiným výjimečným duševním stavem obdobné klinické a forenzní závažnosti. Byla u něj

zjištěna porucha osobnosti, polymorfní psychopatie se schizoidními a thymopatickými rysy, s narušenou schopností sociální adaptace. Tato porucha byla u obž. Jirouse přítomna i v době páchání posuzované činnosti, avšak neovlivnila podstatnějším způsobem rozpoznávací a ovládací schopnosti obžalovaného. Ani u obž. Zajíčka nebyla zjištěna nyní a ani v minulosti duševní choroba ve vlastním slova smyslu ani nějaký jiný duševní stav, či porucha, stejné klinické a forenzní závažnosti. I zde byla zjištěna u obžalovaného povahová vada — schizoidní psychopatie. Rozpoznávací a ovládací schopnosti obž. Zajíčka nebyly sníženy. Znalci se shodli v závěru na tom, že bude u tohoto obžalovaného vhodné, aby pokračoval v pravidelných ambulantních psychiatrických kontrolách.

Prokázané jednání obžalovaných zakládá tedy plně skutkovou podstatu žalovaného trestného činu výtržnictví dle § 9/2 k ust. § 202/1, 2 tr. zák., jak po stránce objektivní, tak i po stránce subjektivní, neboť bylo bezpochyby prokázáno, že všichni obžalovaní se dopustili veřejně hrubé neslušnosti a že činy spáchali jako členové organizované skupiny. Hrubá neslušnost vyplývá přímo již z textů písní a stačí na tyto texty, které jsou založeny ve vyšetřovacím spise, poukázat. Pokud se týče právní kvalifikace veřejnosti, je nutno v tomto směru vycházet z ustanovení taxativního, kdy je tr. čin spáchán veřejně. K naplnění tohoto zákonného znaku je požadováno, aby byl čin spáchán před více než dvěma osobami současně přítomnými a aby šlo o osoby odlišné od pachatelů tr. činu. I další znak, v zákoně alternativně uváděný, byl dán, neboť činnost obžalovaných byla prováděna na místě veřejnosti přístupném. Tedy obě tyto alternativní podmínky byly v tomto případě zcela splněny a také svědecky prokázány. Pokud se týče právní kvalifikace dle ustanovení odstavce druhého § 202 tr. zák., tedy trestného činu výtržnictví, naplnění znaku členů organizované skupiny, rozumí se organizovanou skupinou sdružení více osob, v němž je prováděna určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a v jejichž činnosti se vyskytuje plánovitost a koordinovanost. Tato skutečnost zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení tr. činu a tím je dán i určen stupeň nebezpečnosti pro společnost. Skupina ani nemusí mít trvalejší charakter a tímto způsobem lze spáchat i jen ojedinělý, jednorázový tr. čin. Tato skutečnost se vztahuje konkretně na obž. Karáska. Nevyžaduje se výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné prohlášení o přistoupení ke skupině, postačí, že pachatel se do skupiny fakticky včlenil a aktivně se na její činnosti podílel. Z obhajoby obžalovaných vyplývá, že nechtěli svým jednáním způsobit výtržnost, tedy, že si nebyli vědomi především toho, že svým jednáním naplňují zákonný znak „hrubé neslušnosti“. Z výrazů, které obžalovaní užívali, je zřejmé, že jde o hrubou neslušnost, tedy vulgární texty, které objektivně hrubou neslušností jsou. Pokud je obžalovaní užívali při veřejných vystoupeních nebo svou činností podporovali užívání těchto vulgárních výrazů, dávali

tím najevo, že jsou srozuměni s eventuelními následky. Jde tedy v jejich případě o nepřímý úmysl.
Společenská nebezpečnost jednání obžalovaných jest dána. Její stupeň je zvyšován tím, že se jednalo o činnost prováděnou po delší časové období, soustavně a ve velkém rozsahu. Stupeň společenské nebezpečnosti je určen tou okolností, že činnost byla zaměřena v prvé řadě na mladé lidi, jejichž morální vývoj mohl být tímto způsobem nepříznivě narušen.

Při úvaze o druhu a výši trestu zvážil soud všechny okolnosti v tomto směru podstatné tak, jak to má na zřeteli ust. § 23/1 a § 31/l tr. zák. a dále přihlédl k tomu, že pověst všech čtyřech obžalovaných v místě bydliště a i na pracovišti je dobrá. Všichni čtyři obžalovaní jsou svými zaměstnavateli hodnoceni jako snaživí pracovníci, kteří dosahují slušných pracovních výsledků a kteří svým chováním na pracovišti nedávají podnět k jakýmko1i stížnostem. V případě obž. Karáska a obž. Zajíčka je možno tuto skutečnost kvalifikovat jako polehčující okolnost a sice ve smyslu ust. 33 písm. g/ tr. zák., tedy, že před spácháním tr. činu vedli řádný život pracujícího člověka. Nakonec i v případě obž. Brabence je možno k této skutečnosti přihlédnout, neboť tento obžalovaný nebyl za období posledních deseti roků trestán a po odsouzení, ke kterému došlo obvodním soudem pro Prahu 1 dne 4. 11. 1963 pod č.j. 4 T 169/63 pro tr. činy dle §§ 202/l, 155/lb tr. zák., bylo rozhodnutím jmenovaného soudu vysloveno, že ve zkušební lhůtě se tento obžalovaný dne 17. 3. 1966 osvědčil. Poněkud jiná je situace u obž. Jirouse, který byl obvodní soudem pro Prahu 2 dne 6. 11. 1973 odsouzen pro tr. činy dle § 202/l, § l98/a, b tr. zák. (v prvém případě se jednalo o stejný tr. čin) a byl mu uložen trest odnětí svobody nepodmíněně v trvání 10 měsíců, který obž. Jirous dne 29. 6. 1974 vykonal. Protože obž. Jirous se dopustil trestného činu pokračujícího, nebyl mu ukládán trest souhrnný. Z těchto citovaných důvodů, které jsou pro uložení trestu podstatné a které soud zvážil jednotlivě i v jejich souhrnu, dospěl soud k závěru, že odpovídajícími tresty jsou diferenciované tresty odnětí svobody nepodmíněně, neboť jedině výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody lze v případech obžalovaných očekávat žádoucí výchovný vliv na jejich osoby. Soud pokládal za přiměřené tresty odnětí svobody u obž. Jirouse v trvání 18 měsíců, u obž. Zajíčka v trvání 12 měsíců a u obž. Karáska a Brabence v trvání 8 měsíců. Obž. Jirous byl pro výkon tohoto trestu zařazen v souladu s ust. § 39a/2b tr. zák. do II. NVS, neboť již ve výkonu trestu odnětí svobody byl, ostatní obžalovaní, tedy Zajíček, Brabenec a Karásek, byli pak s ohledem na ust. § 39a/2a tr. zák. zařazeni pro výkon tohoto trestu do I. NVS, neboť doposud ve výkonu trestu odnětí svobody nebyli.

Poučení : Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání a to do 8 dnů ode dne doručení, prostřednictvím podepsaného soudu ke krajskému soudu v Praze.

V Praze dne 23. září 1976

Za správnost: Předsedkyně senátu:
Dr. Milada Vinčarová

kulaté razítko s textem:
OKRESNÍ SOUD PRAHA-ZÁPAD V PRAZE
— 20 —

Proces[88]

Václav Havel

Nestává se to často a stává se to obvykle v okamžicích, kdy to málokdo očekává: cosi se někde vymkne a určitá událost – dík nepředvídané souhře svých vnitřních předpokladů a víceméně nahodilých vnějších okolností – překročí najednou hranice svého postavení v kontextu navyklé každodennosti, prolomí krunýř toho, čím má být a čím se zdá, a vyjeví náhle svůj nejvnitřnější, skrytý a v jistém ohledu symbolický smysl. A něco původně nijak výjimečného najednou ozáří nečekaným světlem dobu a svět, v nichž žijeme, a překvapivě zpřítomní jejich základní otázky.

Navenek se nic zvláštního nestalo: přelíčení proběhlo v určeném termínu; trvalo tak dlouho, jak trvat mělo, a dopadlo tak, jak mělo dopadnout: odsouzením obžalovaných. A přesto vše, čeho tu byl člověk svědkem, tak zjevně a naléhavě přesahovalo samo sebe, že to cítili i ti, kteří měli nejméně důvodů si něco takového připustit: ten dojem prostě visel od první chvíle ve vzduchu a hodinu od hodiny se nezadržitelně zesiloval. A co je nejpodivnější, – nedalo se proti tomu nic dělat: hra jednou rozehraná se musela dohrát až do konce, a vyjevit tak nakonec i to, jak hrozivě se její iniciátoři zapletli do sítí vlastní prestiže: než by se odvážili to celé zarazit a přiznat chybu, absolvují raději až do konce tu blamující podívanou.

Aktéři této podívané se dostávali přitom do paradoxní situace: čím poctivěji hráli své role, tím zřetelněji odkrývali jejich nezamýšlený význam, proměňujíce se tak postupně ve spolutvůrce úplně jiného představení, než jaké si mysleli, že hrají, nebo než jaké chtěli hrát.

Čím asi měl být původně v tomto procesu prokurátor? Nepochybně věrohodným mluvčím a ochráncem zájmů společnosti, přesvědčivě prokazujícím pohoršlivost tvorby obžalovaných, její vulgaritu, nemorálnost a protispolečenský dopad.

Čím však se tento muž stal? Symbolem naduté a úzkoprsé moci, pronásledující všechno, co není schopna zařadit do své sterilní představy života, všechno neobvyklé, riskující, samorostlé a nepodplatitelné, všechno příliš bezelstné i příliš náročné, příliš otevřené i příliš tajemné, všechno příliš drsné i příliš zjemnělé na její těžkopádný vkus, vlastně všechno jiné, než jaká je sama. Jeho ústy tu promluvil svět duchovní manipulace, všeobecné oportunity, citové vyprahlosti, životní banality a morální pruderie; prostě svět „pánů“, těch pánů, kteří odnepaměti – ať už měli v ústech fráze náboženské, liberální, vlastenecké nebo socialistické – chtěli udělat z umělců své lokaje a proti nimž se umělci odnepaměti bouřili anebo jimž se alespoň vysmívali. Tento upjatý muž bez imaginace a humoru tu stál přitom zahalen do toho roucha, které „páni“ tradičně navlékají, když se chtějí vypořádat s nějakým nezadržitelným tvůrčím fenoménem: do roucha patetického pohoršení nad morálním úpadkem a neúctou k tradičním hodnotám.

Čím asi chtěli být Ivan Jirous a jeho přátelé na lavici obžalovaných? Určitě nechtěli být hrdiny, kteří se stávají jako Dimitrov z obžalovaných žalobci a vrhají světlo drtivě usvědčující reflexe na tento svět. Pochybuji, že sledovali jiný cíl než přesvědčit soud o své nevině a uhájit si právo psát si a zpívat písničky, jaké chtějí. Čím měli přitom podle autora scénáře být? Odpudivými dlouhovlasými výtržníky, onou „spodinou“, za kterou je považuje pan ředitel televize a od níž se každý seriózní člověk s odporem odtáhne.

Čím se však nakonec stali? Bezděčnou personifikací naopak těch sil v člověku, které ho nutí vždy znovu hledat sebe sama, svobodně a po svém se vymezovat ve světě, nesmlouvat se svým srdcem a nepodvádět své svědomí, nazývat věci pravými jmény a pronikat – jak to řekl u soudu Pavel Zajíček – k „hlubším rovinám bytí". Pronikat tam na vlastní pěst a riziko, s vědomím, že může kdykoli narazit, ať už na odpor „pánů", nepochopení otupělých – anebo na vlastní meze.

Čím chtěla být konečně předsedkyně senátu? Mám pocit, že původně chtěla být prostě objektivním soudcem, který zváží nepředpojatě argumenty obžaloby i obhajoby, výpovědi svědků i obžalovaných a který vynese spravedlivý rozsudek.

Co z ní však tento proces udělal? Tragický symbol justice, neschopné uhájit si své nezávislé postavení a vynášet takové rozsudky, jaké vyplývají z lidského, občanského a právního svědomí soudců; justice vědomé si své mocenské zmanipulovanosti, neschopné jí však čelit a přijímající posléze dobrovolně ubohou roli subordinovaného zaměstnance „pánů".

Čím vůbec měl být tento proces? Zřejmě jen jedním z běžných článků každodenní justiční praxe, navyklé proměňovat lidské osudy, činy a zločiny do nudných hromad spisů, položek, protokolů a paragrafů; zřejmě jen rutinním řešením jednoho ze stovek sobě podobných kriminálních případů. Tuto vnější podobu si ostatně dost dlouho držel: formálně tu šlo po dlouhou dobu opravdu jen o ty stovky písemných a desítky ústních výpovědí, zeširoka se obírajících takovými otázkami, jako například, zda na koncertu The Plastic People v Bojanovicích nebo v Postupicích byly či nebyly zavřeny dveře sálu.

Tato fasáda soudní důkladnosti a objektivity zároveň ale velmi brzy začala sebe samu usvědčovat z toho, že je jen kouřovou clonou, která má zakrýt to, čím tento proces ve skutečnosti je: vzrušujícím sporem o smysl lidského života; naléhavým zpřítomněním otázky, co má vlastně člověk v životě chtít: zda má mlčky přijmout svět tak, jak se mu nabízí, a včlenit se do něj jako jeho poslušný objekt, – anebo má pod jeho nabízeným povrchem hledat jeho lepší možnosti a sám v sobě[89] sílu stát se svobodným subjektem životní volby; zda má mít prostě „rozum" a zařadit se – anebo zda má právo se vzepřít ve jménu vlastní lidské pravdivosti.

Dlouho jsem neúspěšně přemýšlel o tom, jak bych zážitek celého tohoto „vymknutí" nejlépe charakterizoval:

Bylo to depresivní? Samozřejmě: což mohlo probouzet jiné pocity už jen třeba to, že lidsky nejopravdovějším dojmem působili v soudní síni ti, kteří seděli na lavici obžalovaných, obklopeni policisty a odváděni i na záchod v poutech? Anebo to, že obhájci pronášeli své výborné a vyčerpávající obhajoby, obžalovaní se přesvědčivě bránili a důkazní řízení se zvolna hroutilo v trosky v situaci, kdy – jak všichni tušili – jsou obžalovaní beztak už dávno odsouzeni? Depresivní příděch dával celé události ostatně už sám fakt, že tenhle spor o smysl lidského života probíhá zde, před senátem Okresního soudu pro Prahu-západ, anebo že nikdo z přítomných nemůže udělat to jediné, co bylo na místě udělat, totiž vstát a zvolat: „Dost té komedie, rozchod!"

Bylo to dojemné? Přirozeně: člověku se muselo stáhnout hrdlo v takových okamžicích, jako třeba když Karásek tiše vyhrkl, že bude-li odsouzen Jirous, chce být odsouzen také. Z právnického hlediska to je samozřejmě nesmysl, v dané chvíli a souvislosti to však bylo něco tak lidsky pravdivého, že to člověku řeklo v jedné vteřině o podstatě věcí víc než celé stovky úředních spisů.

Občas to bylo téměř napínavé; občas to bylo zneklidňující, ba přímo trýznivé (hlavně v okamžicích, kdy by člověk nejraději sám něco zvolal); velmi často to člověka uvrhovalo naopak do světa čiré absurdity.

To vše ale ten zážitek stále ještě plně nevystihuje: v jakési hlubší rovině nebyl totiž kupodivu vůbec skličující, řekl bych dokonce, že navzdory všemu v něm bylo až cosi povznášejícího: způsobovalo to asi už samo vědomí účasti na tomto neopakovatelném osvětlení světa, hlavně však ono vzrušující pomyšlení, že mezi námi ještě existují lidé, kteří za svou pravdu existenciálně ručí a neváhají za svou představu o životě i takto tvrdě platit (zatímco ti, kteří je soudí, se dokážou opírat výhradně jen o kolektivní ručení kolektivní společenské moci a raději pošlou člověka bezdůvodně do vězení, než by byli ochotni riskovat i docela mírnou odměrku na své kariéře).

Kdesi nejhlouběji jsem v tomto zážitku cítil ovšem ještě jiný prvek, možná že ze všeho nejdůležitější: totiž prvek burcující; neúmyslnou, ale o to naléhavější výzvu; jakýsi apel příkladu: mnoho ohledů a opatrností, které chovám, zdály se mi pojednou malicherné; probudil se ve mně jakýsi zesílený odpor ke každé životní mazanosti, ke každé snaze bezbolestně vybruslit z životního dilematu; najednou jsem v sobě nalézal více umíněnosti v jednom směru a více nezávislosti v druhém; najednou se mi zprotivil celý jeden svět, v němž – jak jsem si v tu chvíli uvědomil – stále ještě jednou nohou stojím, totiž svět zadních vrátek.

Jak vidět, vymkne-li se nějaká událost sama sobě – vymkne-li se v onom hlubším smyslu, který mám zde na mysli – pak se tím zároveň nevyhnutelně vymkne i cosi v nás: nový pohled na svět nám otevře i nový pohled na naše vlastní lidské možnosti, na to, čím jsme a čím bychom mohli být, a my – vytrženi ze svého „rutinního lidství" – stojíme znovu tváří v tvář otázce ze všech nejdůležitější: jak se vyrovnat sami se sebou?

O tomto „burcujícím" aspektu bych tu pravděpodobně nepsal, kdybych si nebyl jist, že není jen produktem mé osobní přemrštěnosti (často mi ostatně vytýkané). Ale nebyl. O jeho obecnosti svědčí, že dokázal proniknout z neprodyšně uzavřené soudní síně i do chodeb soudu a na jeho schodiště: jedině povznášejícím vědomím závažnosti společně sdílené zkušenosti a jedině naléhavostí apelu, který v ní byl shodně pociťován, lze totiž vysvětlit rychlý vznik onoho zvláštního improvizovaného společenství, které tu po celé přelíčení existovalo a které bylo rozhodně něčím víc než jen náhodnou sešlostí přátel obžalovaných a lidí, které ten proces zajímá. Vznikla tu například nová a mimo toto prostředí zcela neobvyklá pravidla vzájemného styku: odpadalo představování, seznamování, vzájemné oťukávání, byly zrušeny obvyklé konvence a vymizela obvyklá zdrženlivost – a přímo před zraky několika družstev těch druhých (sice neuniformovaných, ale přesto kupodivu na první pohled identifikovatelných) – se projednávaly desítky věcí, které by se leckdos možná obával za jiné situace projednávat i mezi čtyřma očima. Bylo to společenství lidí nejen ve zvýšené míře navzájem k sobě pozorných, sdílných a důvěřivých, ale i společenství podivně demokratické: starší důstojný muž, bývalý člen předsednictva ÚV KSČ, se tu bez zábran bavil s dlouhovlasými chlapci, které viděl poprvé v životě, a oni se bez zábran bavili s tímto pánem, kterého znali dosud nanejvýš z fotografií. Všechny eventuální rezervy a vnitřní distance jako by tu ztrácely smysl; všechna obligátní „ale" se v této atmosféře stávala směšná, nicotná a úhybná; všichni jako by cítili, že ve chvíli, kdy se hraje o všechno, zbývají už jen dvě možnosti: všechno vsadit, anebo všechno vzdát.

Když jsem druhý den přelíčení odcházel ze soudní budovy v Karmelitské ulici do Malostranské kavárny (kam jsme šli ostatně všichni: „my i příslušný sbor těch druhých") a byl jsem toho všeho ještě tak plný, že jsem téměř nebyl schopen myslet na nic jiného, potkal jsem jednoho českého filmového režiséra střední generace, který se se mnou dal do přátelského hovoru. Na otázku, jak se mám, jsem mu nepříliš logicky odpověděl, že jdu od soudu s českým

undergroundem. Zeptal se, jestli to je kvůli těm drogám. Řekl jsem mu, že se to žádných drog netýká, a pokusil jsem se mu stručně vyložit podstatu věci. Když jsem to dopověděl, pokýval hlavou a zeptal se mne: A co jinak?

Možná, že mu křivdím, ale v té chvíli se mne zmocnil intenzivní pocit, že tento milý člověk patří ke světu, s kterým nechci mít už nikdy v životě nic společného – pane prokurátore Kováříku, slyšte dobře, přijde vulgarismus – totiž ke světu životní vychcanosti.

Hrádeček, pondělí 11. října 1976

Otevřený dopis ústavním orgánům ČSSR[90]

V posledních letech jsme již nejednou byli v naší zemi svědky alarmujících jevů, které nelze zamlčet ani rozumně a slušně vysvětlit. Tisíce odborníků – pracovníků vědy a praxe z nejrůznějších oborů muselo opustit svá zaměstnání, lepší část kultury je po řadu let umlčena, původní české knihy vycházejí všude jinde, jen ne v naší zemi, lidé jsou pronásledováni za své názory odlišující se od oficiální doktríny – pokud se je ještě vůbec odváží vyslovit. Nyní se hon na čarodějnice v Československu dostal do dalšího stadia. O to paradoxnější je, že tentokrát byli před soud postaveni mladí lidé, jejichž „provinění" spočívá ve vztahu k moderní hudbě, poezii, písním.

Měli jsme možnost se seznámit s obsahem obžaloby a průběhem hlavního líčení, které probíhalo proti třem z nich ve dnech 2.–6. července 1976 u okresního soudu pro Plzeň-jih a dalším čtyřem ve dnech 21.–23. září 1976 u okresního soudu Praha-západ. Rozsudky, kterými byli všichni uznáni vinnými z trestného činu výtržnictví podle § 202 trestního zákona a odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody, postrádají věcný podklad a představují porušení zásad socialistické zákonnosti.

Považujeme za svou povinnost nemlčet k těmto skutečnostem a využít všech ústavních a právním řádem tolerovaných prostředků k obraně nezadatelných lidských práv všude tam, kde jsou porušována anebo degradována pouze na formální literu zákona. Nemůžeme nést spoluodpovědnost za opatření, ke kterým v nedávné době došlo. Naše mlčení by představovalo tichý souhlas a mlčení nebo dokonce souhlas s touto praxí by znamenaly vědomé popření samého smyslu naší dosavadní práce, popření kritického rozumu, popření poslání právnického povolání jako neustálého hledání a nalézání práva každého jednotlivce i popření přirozeného a lidského úsilí hledat a nalézat pravdu.

Patříme ke generaci marxisticky smýšlejících právníků, poučených neblahými zkušenostmi z procesů v padesátých letech a řadou procesů inscenovaných mocenskými činiteli v šedesátých letech, a dospěli jsme k poznání, že opakující se hrubé porušování socialistické zákonnosti, zvláště pak v oblasti trestního postihu, narušuje vztah našich občanů k socialistickému zřízení a otřásá jejich důvěrou k humánním myšlenkám, spjatým se socialistickým světovým názorem. Ve shodě s naším poznáním jsme v minulosti i nyní považovali za naši morální a profesionální povinnost vystupovat na obranu socialistické zákonnosti všude tam, kde došlo k jejímu porušení. Vzpomínáme v této souvislosti na naši účast při rehabilitaci nevinně odsouzených, na naši pomoc, kterou jsme v polovině šedesátých let poskytli mladým lidem trestně stíhaným v souvislosti s tzv. „majálesovými událostmi" nebo v souvislosti se strahovskou demonstrací vysokoškoláků. Pokud jsme měli možnost účastnit se legislativních prací, snažili jsme se v připravovaných zákonech posílit právní záruky zákonnosti a tím i právní jistotu našich občanů. Ve stejném duchu jsme jako vysokoškolští učitelé vychovávali naše posluchače. Po lednu 1968 měli též někteří z nás možnost se podílet na vypracování Akčního programu KSČ, ve kterém byly v politickém smyslu zakotveny mnohé záruky socialistické zákonnosti a plné respektování individuálních práv a svobod občanů. Činili jsme tak v přesvědčení, že socialistické společenské uspořádání umožňuje nejen plně respektovat tradiční demokratická práva, ale zajistit je na vyšší[91] úrovni než kapitalistická společnost.

Jak jsme již uvedli, měli jsme možnost se seznámit s trestními procesy proti mladým hudebníkům a autorům či interpretům textů. Považujeme proto za svou povinnost vás upozornit, že

vynesené rozsudky jsou v příkrém rozporu s ústavou i platnými zákony Československé socialistické republiky. Jako trestný čin výtržnictví byla kvalifikována hudební vystoupení odsouzených, ačkoliv pojmovým znakem tohoto trestného činu je úmyslné spáchání hrubé neslušnosti nebo výtržnosti veřejně nebo na místě veřejně přístupném.

Umělecké skupiny Plastic People a DG 307 vystupovaly po dobu mnoha let, to je od roku 1971 až do doby jejich zatčení v březnu 1976. V jejich vystupování šlo o nekonvenční hudební a básnický projev, který vycházel z koncepce tzv. underground culture. Tento směr je značně rozšířen v celé Evropě a Severní Americe. Jejich hudební a básnický program byl nemalým počtem lidí chápán jako výraz odmítání neduhů spotřební společnosti a hledání vyšších hodnot jak v individuálním, tak společenském životě. Od roku 1973, kdy jim bylo zakázáno působit profesionálně, činili tak soukromě na svatbách nebo [při] *jiných příležitostech, vždy výlučně v okruhu svých stoupenců. Kdekdo včetně státních orgánů o této činnosti věděl, nikdo těmto uměleckým skupinám nebránil v činnosti, nikdo je neobvinil z trestného činu výtržnictví, i když někomu nevyhovoval jejich umělecký žánr.*

Pak došlo zcela náhle koncem března 1976 k policejnímu zásahu proti těmto uměleckým skupinám a jejich přívržencům. Došlo k zatčení 19 osob, a to v různých místech republiky, a na 7 obviněných byla uvalena vyšetřovací vazba. Když se pak československá veřejnost dozvěděla o jejich zatčení, ač to nebylo nikde publikováno, a i zahraniční komunikační prostředky poukázaly kriticky na tento stav, reagovalo začátkem dubna Rudé právo, televize i rozhlas velice podrážděně na pochybnosti veřejnosti. Aniž by sdělovací prostředky uvedly jména zatčených nebo ostatních obviněných, označily je za alkoholiky, narkomany, výtržníky a recidivisty, za protispolečenské živly, vyhýbající se práci, jejichž hudební činnost nemá nic společného s uměním a vážně narušuje morální hodnoty naší společnosti. Z toho se pak vyvozovalo, že trestní postih těchto osob je zcela opodstatněný.

Způsob, jakým byl proti této skupině mladých lidí proveden zásah bezpečnosti, a pomlouvačná kampaň proti nim nesvědčily[92] *o ničem dobrém. Vzniklo takové ovzduší kolem trestního řízení, že tu byla oprávněná obava, že v řízení proti nim nebude dbáno zásad materiální pravdy a že budou odsouzeni bez zřetele na to, zda jim bude vina prokázána či neprokázána.*

A skutečně, v žádném z obou procesů se nepodařilo prokázat, že by se některý z obžalovaných dopustil úmyslně hrubé neslušnosti nebo výtržnosti. Dokazování v hlavních líčeních se až trapně točilo kolem několika vulgárních výrazů, vytržených z kontextu předvedených písní. Inkriminované výrazy jsou ostatně nejen běžně používány v hovorové mluvě, ale navíc jsou obsaženy v míře daleko hojnější v celé řadě slovesných děl naší i světové literatury – klasické i současné. Stačí poukázat na slavný Haškův román „Osudy dobrého vojáka Švejka", který je i v naší zemi šířen tiskem ve statisícových nákladech. Chatrnou konstrukci obžaloby, se kterou se však vynesené rozsudky ztotožnily, manifestuje i skutečnost, že v 65 skladbách, které obžalovaní hráli, je pouze asi 9 vulgárních výrazů. Nepodařilo se přitom předvést svědka, který by charakterizoval vystoupení obžalovaných jako hrubou neslušnost a byl tím pohoršen.

Samotná přelíčení pak proběhla způsobem, který odporuje ústavě ČSSR a procesním předpisům. Zejména byly obcházeny principy veřejnosti trestního řízení, nebylo dbáno požadavku ústnosti jednání, byla porušena zásada presumpce neviny a došlo i k neodůvodněnému omezení práva na obhajobu. Konečně, ale ne v poslední řadě, byla vážně porušena zásada soudcovské nezávislosti a nestrannosti soudcovského rozhodování.

Před trestním senátem okresního soudu pro Plzeň-jih byla rozhodnutím senátu veřejnost při hlavním líčení vyloučena. Toto rozhodnutí postrádá zákonného podkladu, protože zde neexistovaly žádné skutečnosti, které by ve smyslu § 200 tr. ř. dovolovaly veřejnost vyloučit.

I když trestní senát okresního soudu Praha-západ, na rozdíl od plzeňského soudu, veřejnost z hlavního líčení formálně nevylučoval, došlo ve skutečnosti i v Praze k vyloučení veřejnosti. K hlavnímu přelíčení byly totiž připuštěny, vyjímaje nejbližší příbuzné obžalovaných, jen osoby, které měly vstupenku, a to byli kromě jednoho nebo dvou redaktorů jen pracovníci bezpečnosti a justičního aparátu.

Ale to byla jen jedna a zdaleka ne nejvýznamnější překážka, která bránila veřejnosti se dozvědět, jak řízení probíhá. Daleko závažnější je, že československá veřejnost se o průběhu hlavního líčení z oficiálních pramenů nic nedozvěděla. Až dne 24. 9. 1976 bylo v tisku a ostatních informačních prostředcích uveřejněno jen strohé sdělení, že hlavní líčení se konalo, že byl vynesen rozsudek, který ještě nenabyl právní moci. Pak následoval dne 25. 9. 1976 článek, uveřejněný v Rudém právu pod názvem „Na lavici obžalovaných výtržníci". Článek obsahuje řadu invektiv proti odsouzeným. Tím zřejmě bylo též porušeno ustanovení § 2 odst. 2 tr. ř., který výslovně stanoví, že dokud soudní rozhodnutí nenabývá právní moci, nelze na toho, proti komu se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinným. Dále obsahuje článek jakousi polemiku proti zahraničním sdělovacím prostředkům (zřejmě i proti některým deníkům bratrských komunistických stran), které průběh trestního řízení nepříznivě komentovaly. Článek konečně obsahuje výhrůžky proti některým československým osobnostem, které se veřejně a otevřeně stavěly na obranu nevinně stíhaných.

Hlavní líčení před hlavním soudem pro Plzeň-jih probíhalo – jak již bylo řečeno – v rozporu s trestním řádem neveřejně. Přesto se nepodařilo utajit, že tři zde obžalovaní a odsouzení lidé se neprovinili ani tím, že by hráli na nějaký hudební nástroj nebo dokonce zpívali. Prvý byl odsouzen proto, že se znal s jedním z obžalovaných z pražského procesu a pozval jej se skupinou k vystoupení do své obce, druhý pro toto vystoupení zhotovil asi 20 pozvánek a třetí se jej pouze účastnil a pomohl při pořadatelské službě. Jedině falešná představa soudu a patrně i dalších státních orgánů o tom, že název underground culture nějak naznačuje, že jde o jakési protistátní podzemní hnutí, způsobila, že byly vysloveny vysoké nepodmíněné tresty odnětí svobody. V odvolacím řízení pak byly pouze sníženy výměry uložených trestů, ale výrok o vině zůstal nezměněn.

Hlavní líčení před trestním senátem okresního soudu Praha-západ bylo formálně korektnější, než tomu bylo v Plzni. Avšak ihned při zahájení hlavního líčení došlo k narušení podstatných procesních předpisů. Prokurátor totiž při zahájení líčení vzal původní žalobu zpět a předložil novou žalobu. Podle této žaloby bylo vyloučeno z hlavního líčení 13 osob ze 17 původně obžalovaných a došlo ke změně věcného obsahu žaloby. Jde o závažnou závadu, která je zcela v rozporu s ustanovením trestního řádu. Proto také obhájci navrhovali odročení hlavního líčení, ale senát tento návrh zamítl.

Průběh přelíčení pak zřetelně prokázal, že žaloba postrádá jakékoli opodstatnění, protože i svědci povolaní žalobou se svou rozpačitostí ukázali spíše být svědky ve prospěch obviněných. Ani jeden předvolaný svědek jednoznačně nepotvrdil, že vystoupení umělců ho pohoršovalo nebo pohoršovalo kohokoliv jiného.

V hrubém rozporu se závazným ustanovením § 211 tr. ř. pak soud odmítl předvolat další navrhované svědky a jejich výpovědi z přípravného řízení byly jako důkazní materiál přečteny, ač-

koliv obžalovaní s tímto postupem nevyslovili souhlas a zmíněné ustanovení bez tohoto souhlasu čtení výpovědí dosažitelných svědků nedovoluje. Tento postup byl evidentně motivován obavou, že by i tito svědci při dodržení ústavní zásady ústnosti hlavního líčení selhali a vypovídali též ve prospěch obžalovaných.

Zcela bezprecedenční je pak skutečnost, že prokurátorovi bylo umožněno předložit jako důkaz až v závěrečné řeči – tedy po skončení dokazování – dopis odboru umění a kultury českého ministerstva kultury, který negativně hodnotí texty skupin Plastic People a DG 307 a označuje je za projev dekadence, nihilismu, klerikalismu a anarchismu. O tento dopis se rozsudek ve svém zdůvodnění opírá. Zapomíná však, že předmětem trestního řízení byl trestný čin výtržnictví, a ne v naší zemi tak neblaze proslulé cejchování – ať již v minulosti z titoismu, trockismu, sionismu, anebo nyní z nihilismu, klerikalismu apod.

V závěru chceme upozornit, že obžalovaným nebylo umožněno uplatnění jejich práva na obhajobu v rozsahu platného právního řádu. Po mnoho měsíců byli drženi ve vazbě bez zákonných důvodů. Jejich obhájcům bylo odepřeno účastnit se v přípravném řízení řady úkonů a u hlavního líčení byly odmítnuty jejich návrhy na doplnění řízení o další důkazy.

V porušování tak elementárních zásad právního řádu, jak k němu došlo v obou procesech, nelze spatřovat pouze omyl anebo nedbalost těch, kteří byli jejich aktéry na straně mocenského aparátu. Již skutečnost, jak o těchto procesech a o celém případu bylo referováno v masových komunikačních prostředcích, představuje přímý nátlak na soud. Nikdo není přece tak naivní, aby z této kampaně nepoznal, že celé trestní řízení se koná pod dohledem vedoucích politických institucí. Je vám i nám dostatečně známo, co tato skutečnost z hlediska nezávislosti soudu v československých podmínkách znamená. Vzepřít se takovému tlaku by znamenalo pro dotčeného soudce přinejmenším ztrátu existence, o dalším postihu ani nemluvě. Právníci, kteří se v tak rozporném postavení ocitají, jsou však vystaveni těžké zkoušce mravní odpovědnosti nejen vůči svým spoluobčanům, nad kterými jim dává moc soudcovský talár, ale i vůči celé společnosti a v neposlední řadě svému vlastnímu svědomí. Naléhavě vás proto vyzýváme, abyste si uvědomili, kam vede porušování soudcovské nezávislosti i ostatních atributů právních záruk a jistot.

Opatření, vůči kterým co nejrozhodněji protestujeme, jsou totiž jen poslední v řadě administrativních zásahů, kterými byly postupně omezeny až zneplatněny občanská práva a svobody, zejména právě svoboda umělecké tvorby, vědeckého bádání a svoboda slova. Tyto okolnosti to tedy jsou, jež nás formují do sebeobranného postoje, který může být a nejspíše i bude zneužíván a vydírán, protože označován v nejlepším případě jako „pomlouvání či zrada socialismu". Naše rozhodnutí bránit ohrožovaná práva a svobody však vyvěrá z přesvědčení, že administrativní mocenské politické zásahy posledního období byly zbytečné, že vedou jen k vyvolávání dalších a dalších konfliktních situací v zemi a v neposlední řadě mohou způsobit i nenapravitelnou diskreditaci Československa na mezinárodním fóru.

Ať je nám to milé nebo ne, mladí lidé mají svoje vlastní zájmy a problémy, a neumožníme-li jim, aby si vlastními činy konfrontovali svoje názory, ujasňovali je a hledali cesty jak je prosazovat, pak je jako generaci, která by měla zanedlouho vytvářet nové hodnoty a navazovat na naši lepší, totiž humánnější minulost, ztrácíme.

Nespravedlivým trestním postihem nelze přeci bojovat proti nekonformnímu umění, ani nelze bránit tomu, že zvláště mezi mladými lidmi najde své obdivovatele a přívržence.

Vedeni naším socialistickým přesvědčením žádáme vás, abyste v zájmu socialismu a jeho humanistických cílů dali pokyn k revizi těchto i ostatních politických procesů zákonným způsobem

i pokyn k zastavení trestního řízení u těch mladých hudebníků a jejich stoupenců, kteří jsou dosud stíháni. Mají právo být nekonformní, ať se nám to líbí nebo ne.

V Praze dne 6. listopadu 1976

Tento dopis zasíláme ve smyslu čl. 29 Ústavy ČSSR příslušným ústavním orgánům – presidentu republiky, předsedovi Federálního shromáždění (s originály podpisů), předsedovi vlády ČSSR, předsedovi Nejvyššího soudu ČSSR, generálnímu prokurátorovi ČSSR, ministru spravedlnosti ČSR.

Universitní profesor JUDr. Zdeněk Jičínský, DrSc, do r. 1969 místopředseda České národní rady, předseda Ústavněprávního výboru ČNR a profesor University Karlovy v Praze

JUDr. Oldřich Kaderka, do r. 1969 vedoucí oddělení mezinárodních vztahů a politiky ÚV KSČ

Docent JUDr. Vladimír Klokočka, CSc, do r. 1969 děkan právnické fakulty University J. E. Purkyně v Brně a poslanec ČNR

Docent JUDr. Zdeněk Kratochvíl, do r. 1969 I. náměstek ministra spravedlnosti ČSSR

Docent JUDr. Michal Lakatoš, CSc, do r. 1969 vědecký pracovník Ústavu státu a práva ČSAV

Docent JUDr. Zdeněk Mlynář, CSc, v r. 1968 člen předsednictva a tajemník ÚV KSČ

JUDr. Milan Richter, do r. 1969 náměstek generálního prokurátora ČSSR a hlavní vojenský prokurátor ČSSR

JUDr. Eva Rychetská, do r. 1969 vedoucí právního odboru Kanceláře presidenta republiky

JUDr. Josef Rychetský, do r. 1969 vedoucí revizního odboru Generální prokuratury ČSSR

Docent JUDr. František Šamalík, DrSc, do r. 1970 docent právnické fakulty University Karlovy v Praze

ČÁST VI.

Kampaň a obrana

Poznámka vydavatele:

V den po vynesení rozsudku přinesly všechny deníky základní informaci o odsouzení „výtržníků" – přikládáme na ukázku noticku z Rudého práva z 24. 9. 1976. Následujícího dne věnovalo Rudé právo případu rozsáhlý článek a 27. 9. 1976 se přidala i Svoboda. Ostatní tisk mlčel. Teprve 16. 10. 1976 se ozvala Mladá fronta. Mnoho ze skutečností, jež všechny tři deníky uvedly, se nejen nezakládalo na pravdě, ale nebylo ani předmětem soudního řízení. Protesty proti článkům zařazujeme vždy za příslušným článkem.

Na adresu undergroundu pronesl několik záštiplných vět i Vasil Biľak ve svém předvolebním projevu začátkem listopadu v Prešově. Projev, kde nazval obžalované „spodinou lidské společnosti, výtržníky, narkomany a zloději", přenášela československá televize. Denní tisk včetně Pravdy a Rudého práva však druhého dne tuto pasáž jeho projevu zcenzuroval a o celé věci pomlčel.

Časově se z této kampaně vymykají dva útoky proti undergroundu; oba jsou až z 3. 12. 1976. Toho dne vysílal čs. rozhlas (stanice Hvězda) pořad o „výtržnících"[93]; pořad se vyznačoval obvyklými nepravdami a polopravdami, podsouval odsouzeným písně a texty, s nimiž nemají nic společného; byl doplněn i velmi nekvalitními ukázkami písní ze zvukového záznamu. Téhož dne zveřejnil Mladý svět obsáhlý článek Případ Magor, který je o to zákeřnější, že spolu s pomluvami a výmysly přináší relativně nejvíce informací, zřejmě vzhledem ke svému čtenářskému okruhu. Pořad rozhlasu i článek v Mladém světě je třeba chápat jako propagační přípravu nového procesu, tentokráte s šesti obviněnými, kteří byli (spolu s dalšími čtyřmi) vyloučeni ze společného projednání dne 3. září 1976.

Nebylo v našich silách publikovat monitorovaný záznam zmíněného rozhlasového pořadu.[94] Zařadili jsme alespoň článek z Mladého světa spolu s dopisem tří obviněných, který poslali do redakce Mladého světa, a protestem Milana Knížáka. Na rozhlasový pořad reagoval dopisem Vratislav Brabenec.

Závěrečné příspěvky této části tvoří materiály tak říkajíc z „jiné kapsy". Krátce po skončení procesu došly několika zastáncům perzekvovaných umělců dopisy, v nichž se jim vyslovují díky za jejich zájem a podporu. K dopisům, z nichž tu zveřejňujeme dva (Zdeňku Mlynářovi a Petru Uhlovi), byly připojeny údajné ukázky textů signatářů dopisu (v případě prvního dopisu), resp. textů těch, na jejichž obranu se postavili (v případě druhého dopisu). S výjimkou „Sádla" Karla Soukupa není znám autor ani jediného z nich.[95] Jak však na předvolební schůzi ve Vinohradském divadle informoval ministr vnitra Obzina, byly západní tiskové agentury seznámeny s „tvorbou pronásledovaných umělců", aby se již napříště podobnými lidmi nezabývaly. Dotazem u zmíněných agentur bylo zjištěno, že jim byly jako příloha stejných dopisů doručeny podobné texty. Autorství je tedy nasnadě.

[Dopis dr. J. Zelenkovi][96]

*Pan dr. Jan **Zelenka***
generální ředitel Čs. televize

Pane generální řediteli,

dne 7. 4. 1976 označila Čs. televize – podobně jako ostatní sdělovací prostředky – 19 mladých hudebníků, básníků a zpěváků, kteří byli koncem března v Československu zatčeni, za protispolečenské živly, vyhýbající se práci, za narkomany, alkoholiky, výtržníky a recidivisty, jejichž činnost nemá nic společného s uměním. Vy sám jste pak v sobotu 10. 4. 1976 večer nazval ve svém vystoupení k XV. sjezdu KSČ zatčené mladé umělce „spodinou".

Dnes, tj. 23. 9. 1976, byli čtyři z těchto lidí odsouzeni okresním soudem pro Prahu-západ k nepodmíněným trestům vězení za to, že podle výroku senátu jejich tvorba naplnila skutkovou podstatu trestného činu „výtržnictví", a to tím, že projevovala neúctu ke společnosti a pohrdání jejími základními morálními zákony.

Byli jsme jedinými zástupci veřejnosti, kterým se podařilo celé – údajně veřejné – přelíčení sledovat, protože do soudní síně byly kromě několika nejbližších rodinných příslušníků obžalovaných vpuštěny pouze osoby, vybavené zvláštními vstupenkami, veřejnosti nedostupnými.

Považujeme za těchto okolností za svou přirozenou občanskou a lidskou povinnost sdělit Vám toto: jak konstatovali obhájci i někteří svědkové, je třeba citlivého porozumění k tomu, aby bylo možno věcně posoudit úroveň nekonvenčního uměleckého díla a jeho skutečný vztah ke společnosti. Soud, který se takového posuzování odváží, je třeba zvláště pečlivě varovat možného jednostranného ovlivnění. Domníváme se, že frapantní rozpor mezi vyneseným rozsudkem a celým průběhem přelíčení, které přesvědčivě vyvrátilo nebo aspoň zproblematizovalo všechna tvrzení obžaloby, je důsledkem paranoidní atmosféry, která soud jednostranně ovlivnila. K vytvoření této atmosféry jste přispěl i Vy svými veřejnými výroky a zprávami, za jejichž vysílání jste odpovědný. Nejen tedy, že jste urazil čest československých občanů, že jste se dopustil klamání veřejnosti, že jste porušil princip presumpce neviny, ale navíc jste se zasloužil o nespravedlivé odsouzení čtyř mladých umělců. To vše je ještě zesíleno okolností, že i takto tendenčně vedené přelíčení vyvrátilo konkrétní obvinění, které Čs. televize proti dosud neodsouzeným vznesla. V lékařských expertízách, posudcích ze zaměstnání a z bydliště, jakož i ve výpovědích svědků není jediný náznak v tom směru, že by některý z odsouzených byl alkoholikem, narkomanem, nebo že by se vyhýbal práci. Všechny předložené materiály svědčily dokonce o pravém opaku, takže senát musel ve svém rozsudku konstatovat, že všichni obžalovaní vedli řádný život pracujících lidí.

Všichni odsouzení se proti rozsudku odvolali, takže atmosféra, kterou Vaše falešná tvrzení vyvolala, nejenže ovlivnila soud v první instanci, ale mohou ovlivnit i přelíčení v instanci druhé. Vyzýváme Vás proto tímto otevřeným dopisem, abyste své výroky veřejně odvolal a postiženým se omluvil, aby Čs. televize dementovala nepravdivé informace, které o nich vysílala, aby tak konečně byly vytvořeny předpoklady k spravedlivému posouzení jediné věci, o niž jde, totiž zda jakýkoli umělec může vůbec být postaven před soud jen proto, že se jeho tvorba vymyká oficiální estetické normě.

Jelikož nebyl zástupcům sdělovacích prostředků (kromě časopisu Mladý svět) povolen přístup do soudní síně a jelikož přelíčení bylo veřejné, dáváme Vám spolu s tímto dopisem – stejně jako ostatním sdělovacím prostředkům – k dispozici podrobný záznam z průběhu přelíčení, který jsme pořídili,[97] *doplněný o pokus charakterizovat i jeho atmosféru, a žádáme Vás, abyste jej publikoval.*

Jeden z odsouzených řekl ve svém závěrečném vystoupení, že ho přitahovala atmosféra lásky-plného bratrství, kterou se vyznačovaly koncerty, na nichž vystupoval. Víme, že tohoto mladého člověka nemůžete nikdy pochopit, domníváme se ale, že nemáte právo ho urážet a hnát do vězení.

*Věra **Jirousová***
historička umění
Navrátilova 11, Praha 1

*Václav **Havel***
spisovatel
Vlčice u Trutnova

*Jiří **Němec***
psycholog
Ječná 7, Praha 2

V Praze 23. 9. 1976

Příloha[98]

[Odpověď Čs. televize][99]

ČESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE, 111 50 Praha 1, Jindřišská 16

Naše zn. 771/Bě/Bu/76
Praha dne 12. října 1976

Věra Jirousová
Navrátilova ul. 11
Praha 1

Věc: dopis ze dne 23. 9. 1976

Sekretariátem ústředního ředitele Československé televize nám byl postoupen Váš dopis ze dne 23. 9. 1976, spolupodepsaný Václavem Havlem a Jiřím Němcem. Sděluji Vám, že vzhledem k jeho bezpředmětnosti jej tímto považuji za vyřízený.

JUDr. Václava Bělohlávková
ved. právního a organizačního odboru

(podpis nečitelný)

[Kampaň Rudého práva a odpověď][100]

Rudé právo, 24. 9. 1976:

ODSOUZENÍ VÝTRŽNÍKŮ

PRAHA 23. září (ČTK) – Ve dnech 21.–23. září se konalo u okresního soudu Praha-západ hlavní líčení v trestní věci proti obžalovaným Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabencovi pro trestné činy výtržnictví ve spolupachatelství podle ustanovení paragrafu 9/2 a paragrafu 202/1, 2 trestního zákona.

Dne 23. září byl vynesen odsuzující rozsudek. Ivan Jirous byl odsouzen na osmnáct měsíců, Pavel Zajíček na dvanáct měsíců, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec na osm měsíců, všichni nepodmíněně.

– – –

Rudé právo, 25. 9. 1976:

NA LAVICI OBŽALOVANÝCH VÝTRŽNÍCI

Včera byla uveřejněna zpráva o hlavním líčení u okresního soudu Praha-západ proti obžalovaným Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabencovi pro trestné činy výtržnictví.

Z celé záležitosti se již řadu týdnů pokoušejí nejrůznější tiskové agentury a orgány západních zemí dělat senzaci a vyvolávají dojem, že jde o politický útisk opozičních „nekonformních" umělců. Za všechny citujeme alespoň halasný titulek francouzského listu Libération: Kulturní opozice na lavici obžalovaných.[101]

Každá z civilizovaných spořádaných zemí má své zákonodárství. Státní moc chrání bezpečnost země i jednotlivých občanů. A tak už to zpravidla bývá: kdo se neřídí zákony země a porušuje je, musí počítat, že bude stíhán, souzen a odsouzen. Protispolečenské jevy, mezi něž patří i výtržnictví, které je v našem trestním zákoníku uvedeno pod paragrafem 202, nehodláme trpět. Tím spíše, je-li opakované, organizované ve skupině a budí-li veřejné pohoršení, vede-li k mravnímu narušování.

Jestliže jsou jiné země, ve kterých jsou za „normální" považovány chuligánství, výtržnictví, ve kterých jsou více méně lhostejní k narkomanii mládeže, ve kterých dekadence, nihilismus patří ke stylu života, to přece ještě neznamená, že takový způsob života bychom chtěli uplatňovat my a že dovolíme, aby byl vštěpován tím či oním způsobem naší mládeži.

Ti, kteří byli odsouzeni, po několik let vystupovali jako členové beatových skupin s názvem Plastic People of the Universe a DG – 307. Avšak to, co provozovali, snad ani nejtolerantnější člověk nemůže nazvat uměním. Stud i zákon nám brání, abychom byť na ukázku uveřejnili alespoň jeden z textů jejich písní. Řekneme-li, že jsou vulgární, je to slabý výraz. Jsou sprosté, oplzlé. Lze s naprostou jistotou předpokládat, že ti, kteří spustili pokřik o „pronásledování" hudebníků v ČSSR, velmi dobře vědí, o jaké elementy jde.

„Hudebníci“ neobstáli před komisí Pražského kulturního střediska, která je oprávněna na základě zkoušky podle umělecké kvality vydávat kvalifikační zařazení. Hudbou lze stěží nazvat ječení, třískání a nepředstavitelné řvaní. A tak není divu, že občané v místech, kde se setkali s těmito výtečníky, ostře kritizovali zejména vulgárnost v textech, nevhodné chování, ustrojení a celkový zjev hudebníků i návštěvníků, kteří se na jejich seance sjížděli. Právem se rozhořčovali a protestovali proti výtržnictví.

Většině mladých lidí, kteří mají rádi kulturu a umění, kteří mají rádi hudbu, i většině našich mladých ctitelů beatové muziky, jsou přirozeně jména odsouzených zcela neznámá. To však nezabránilo západním sdělovacím prostředkům, aby z nich neudělali málem představitele našeho umění a prezentovali je svým čtenářům jako „oběti“ politického systému, jako mučedníky kultury.

Před okresním soudem však nebyli souzeni a odsouzeni ani za umění, ani za politiku, ale za výtržnictví. Politiku z celého případu dělají ti, kteří hledají záminku k rozpoutání dalších protičeskoslovenských kampaní, k pošpinění naší země. Hodí se jim to k tomu – a to právě pro poměry ve vlastních zemích – aby odváděli pozornost lidu od tíživých problémů současných životních nejistot, jež jim způsobuje všeobecná kapitalistická krize, aby omluvili morální marast, všeobecný úpadek a všechny neduhy dnešní kapitalistické společnosti. A tak obracejí pozornost svých čtenářů jinam, předkládají jim v podobě novinových senzací sousta, která je mají aspoň na pár dní nasytit. Jsou při tom nevybíraví a uvádějí věci, jež jsou v příkrém rozporu se skutečností. Ale je to stará a pro ně zřejmě osvědčená taktika: objevovat „strašáky“ socialismu.

Vždyť co ví západoněmecký, francouzský, americký, italský či anglický čtenář o jakémsi Jirousovi, Karáskovi, Brabencovi, Zajíčkovi, co ví o jejich umění a místě v naší kultuře? Noviny mu je představují jako experimentující hudebníky a umělce a současně jako kulturní opozici.

Naše společnost netrpí žádné formy chuligánství, výtržnictví, přirozeně a právem se brání morální špíně a snahám infikovat naši mládež tím, co každý slušný člověk odsuzuje a co narušuje duchovní zdraví mladé generace. Naše mládež má ráda populární hudbu a může se jí věnovat bez jakýchkoliv zábran. Chodí na vystoupení nejrůznějších skupin. V Československu v současné době působí na 1400 beatových skupin, z nichž většina vystupuje veřejně a žádné z nich není omezována činnost nebo ovlivňován repertoár.

Naše kulturní politika je významnou součástí našeho života. XV. sjezd KSČ zdůraznil, že naše strana si váží umělců a kulturních pracovníků, kteří chápou společenské poslání své práce a obětavě a s tvůrčím zaujetím slouží výchově socialistického člověka, obohacení jeho duchovního života. Naše společnost podněcuje tvorbu a rozvíjí bohatý kulturní život. Každý skutečný tvůrce, který svým uměním povznáší člověka, tříbí jeho umělecké vnímání a estetický cit, se může plně uplatnit.

Jenomže taková kulturní politika se nelíbí – konečně jako nic, co v naší společnosti děláme – některým lidem u nás doma. Exponentům pravice, kteří nenávidí naše zřízení a používají všech prostředků, aby je poškozovali. Je to hrstka stále týchž lidí, která chce ze všeho vytloukat politický kapitál. A tak ti různí Mlynářové, Krieglové, Havlové a další se obracejí na západní sdělovací prostředky, různé komitéty, protestují, organizují akce. Proto vůbec nepřekvapuje, že jsou původci či spolutvůrci i této nejnovější „senzace“. A nepřekvapuje ani to, do jakých spodin naší „kultury“ jsou dnes nuceni sahat, kde hledají své opěrné body.

Jarmila Houfová

– – –

Paní Jarmila Houfová [102]
Rudé právo
Na poříčí 30
Praha 1

Paní redaktorko,

v Rudém právu ze dne 25. 9. 1976 komentujete soudní proces ukončený vynesením rozsudku u okresního soudu Praha-západ dne 23. 9. 1976. Obžalovanými v tomto procesu jsou naši nejbližší příbuzní. Vzhledem k tomu, že nevíme o jiné možnosti, jak informovat veřejnost na stejné publikační úrovni, na jaké je prezentován Váš článek, žádáme Vás, jako reprezentantku čs. tisku, o toto:

1) Naši příbuzní byli v citovaném příspěvku označeni plným jménem. Připomínáme, že rozsudek v této době dosud nenabyl právní moci a že tento způsob publicity je velmi neobvyklý, odporuje zákonu a vytváří nebezpečný precedent nactiutrhání občanů, kteří se ve své současné osobní situaci stěží mohou bránit. Je snad možné si představit, že ve shonu redakční práce v deníku nebo i z jiných důvodů se může přihodit podobný – byť velmi zarážející – chybný krok. Pak je na místě jediné řešení – napravit ho. Novinářská etika zná rozsáhlou škálu podobných omylů a tím má i možnost znát přinejmenším stejně velkou škálu způsobů, jak je pro člověka, který se ve svém povolání dopustil podobného mravního prohřešku, možno se s věcí čestně vyrovnat.

2) Váš příspěvek je zatím nejsouhrnnějším komentářem k záležitosti našich příbuzných v čs. sdělovacích prostředcích. Je proto velmi na pováženou, že informuje o případu v rozsahu podstatně širším, než zahrnuje znění žaloby. Je tedy vlastně jakousi širší a obsáhlejší žalobou, než je znění soudní žaloby samo. Jak například soudní přelíčení informovalo o hudebních kvalifikačních zkouškách těchto hudebních skupin před komisí Pražského kulturního střediska? Ne úplně tak, jak uvádíte ve svém článku. Jak toto přelíčení uvádělo souvislosti s „exponenty pravice, kteří nenávidí naše zřízení"? (citováno z vašeho článku) O tom nepadlo ani slovo. Atd. atd. Jak souvisí podobné přehmaty s novinářskou etikou? Jaké místo jste před vyslovením těchto úsudků dala možné oponentuře? Vyčerpala jste opravdu všechno? Opravdu bylo v soudním líčení a v soudním rozsudku řečeno všechno to, co píšete? A naopak – nechybí ve vašem článku řada podstatných informací z celého líčení?

3) Neoprávněným zveřejněným plných jmen obžalovaných a uváděním faktů a souvislostí, s kterými se čtenáři vašeho listu nemohli seznámit jiným způsobem, jste podle našeho přesvědčení podstatně poškodila dobré jméno a osobní situaci našich příbuzných. Zároveň jste tímto znevážila občanské mínění o úrovni a věrohodnosti čs. sdělovacích prostředků. Žádáme Vás proto, abyste adekvátním způsobem (tisková oprava, vysvětlující článek, osobní konfese apod.) uvedla záležitost do pořádku.

V Praze dne 30. 9. 1976

Juliana Jirousová
Stará Říše 33
okr. Jihlava

Marie Benetková
Mimoňská 216
Zákupy, okr. Č. Lípa

Marie Zajíčková
Erbenova 18
Praha-Radotín

Stanislava Karásková
hrad Houska
okr. Č. Lípa

[Článek Svobody a odpověď]

Svoboda, 27. 9. 1976:

DALŠÍ BUBLINA SPLASKLA

Minulý týden probíhalo u okresního soudu Praha-západ hlavní líčení proti 4 „hudebníkům" Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabencovi pro trestné činy výtržnictví.

Tito obžalovaní, ze kterých se západní žurnalisté v poslední době snažili udělat velké umělce a obětní beránky, po několik let vystupovali jako členové hudebních skupin Plastic People of the Universe a DG-307, které neměly oprávnění k veřejné produkci, na různých místech naší republiky se skladbami, pro jejichž některé texty je pojmenování vulgární lichotivé. Už samotné názvy skladeb, jako například Nářek dosud nenarozených dětí a další, mnohé prozrazují... Je proto zcela pochopitelné, že ve většině míst se tito „hudebníci" setkali s neporozuměním a kritikou posluchačů, a někde museli svá vystoupení i předčasně ukončit.

Oni však nejen hráli, ale sami i některé akce organizovali. Pod různými záminkami si půjčovali sály pro své pořady, na které pak pozvánkami zvali své přátele, především z Prahy. Co říci na to, že mnohdy účastníci těchto „koncertů" ještě při nástupu do objednaných autobusů nevěděli, kde se vůbec akce pořádá...? A na podobné tajné akce, na něž byl prý vstup pečlivě kontrolován, se sjíždělo na 300 vyznavačů tohoto „umění". Aby jejich zážitek byl ještě silnější, dostávali některé texty i namnožené.

Umělecký vedoucí, jak se I. Jirous nazývá, před soudem prohlásil, že považuje V. Brabence za našeho špičkového džezového hudebníka. O to víc se divíme, že o hráče takových kvalit neprojevily zájem naše nejlepší soubory a navíc že skupina, v níž působil, nedostala od Pražského kulturního střediska na základě zkoušky kvalifikační zařazení a tím možnost k veřejné produkci.

Tečkou za „uměleckou" činností těchto hudebních skupin bylo vystoupení v Bojanovicích v okrese Praha-západ v únoru letošního roku, kde I. Jirous pod záminkou svatební oslavy, ačkoliv se ženil již počátkem ledna 1976, uspořádal koncert pro svých 300 přátel... Zde naposledy zazněly jejich experimenty, jak rádi tito hudebníci své výtvory nazývají. Od té doby z nich dělaly sdělovací prostředky v západních zemích umělce první velikosti, přestože u nás je prakticky nikdo neznal.

Ve čtvrtek vynesl okresní soud Praha-západ rozsudky. Pro trestné činy výtržnictví ve spolupachatelství podle ustanovení paragrafu 9/2 a paragrafu 202/1, 2 trestního zákona, byl odsouzen I. Jirous na 18 měsíců, P. Zajíček na 12 měsíců, S. Karásek a V. Brabenec na 8 měsíců, všichni nepodmíněně.

Případ byl tedy uzavřen. Západním žurnalistům další jimi nafouknutá bublina splaskla. U nás nemá o podobné „umělce" nikdo zájem. Naopak ti umělci a kulturní pracovníci, kteří chápou své společenské poslání v socialistické společnosti, mají nejen velké pole působnosti, ale i podporu nás všech.

(mo)

– – –

Titl.[103]
Svoboda,
orgán středočeského KV KSČ,
redakce,
Praha 1 – Nové Město
Na Florenci 3

V novinách, za něž odpovídáte, byl v pondělí 27. září 1976 uveřejněn článek „Další bublina splaskla“, podepsaný šifrou „mo“, týkající se procesu s čtyřmi obžalovanými, odsouzenými v první instanci dne 23. září 1976. Byly jsme jako osoby obviněným blízké na tento údajně veřejný proces vpuštěny, přestože jsme nedisponovaly tajně distribuovanými vstupenkami. Víme tedy, jak hlavní líčení probíhalo. Podle našeho názoru prokázalo naprostou nevinu všech čtyř obviněných. O tom, zda bylo důkazní líčení úplné a dalších a dalších závadách, na něž poukázali obvinění a jejich obhájci, bude rozhodovat soud v druhé instanci. Autor článku veřejně manifestoval své stanovisko. Že si při tom sám odporuje, píše-li např. v druhém odstavci svého článku, že „se sjíždělo na 300 vyznavačů tohoto umění“ a přitom tvrdí, že „u nás nemá o podobné umělce nikdo zájem“ – to jistě není bezvýznamné. Týká se to však spíše otázky jeho žurnalistické profesionality. Společensky nejzávažnější je, že porušil zásady novinářské etiky. Jmenoval totiž plnými jmény obviněné, u nichž rozsudek dosud nenabyl právní moci. Tím porušil zásadu presumpce neviny, zakotvenou v právním řádu našeho státu. Žádáme vás proto, abyste uveřejnili v plném rozsahu tento otevřený dopis spolu s jasnou a nedvojsmyslnou opravou, ve které se všem čtyřem obviněným omluvíte.

Uvědomte si přece také, jaký úsudek si soudný čtenář o způsobu vašeho referování o čtyřech pražských obviněných udělá, když na téže stránce vašich novin čte zprávu o procesu s Američankou Patricií Hearstovou, kde aspoň náznakem uvádíte argumenty obhajoby, což u pražského procesu zcela opomíjíte. Mají snad obvinění v Československu menší práva, mají být docela umlčeny jejich důvody, jimiž hájí svou nevinu?

V Praze 30. září 1976

Juliana Jirousová
Stará Říše 33
okr. Jihlava

Marie Zajíčková
Erbenova 18
Praha-Radotín

Marie Benetková
Mimoňská 216
Zákupy, okr. Č. Lípa

Stanislava Karásková
hrad Houska
okr. Č. Lípa

[Článek Mladé fronty a odpověď]

Mladá fronta, 16. 10. 1976:

VÝTRŽNOST, KTERÁ SE OCITLA PŘED SOUDEM

TUČNÁ DÁVKA HRUBOSTI

Nikoli poprvé a jistě ani zdaleka ne naposled se opět v minulých dnech rozezvučely propagandistické sirény v některých západních sdělovacích prostředcích. Projevily „hluboký zájem" o osud socialismu v Československu. Nepřekvapuje, že se přitom řídí stejnou recepturou, jak ji před desetiletími odhalil Vladimír Iljič Lenin: „Jedné metody buržoazní tisk vždy a ve všech zemích nejvíce používá a tato metoda spolehlivě působí. Lži, dělej rozruch, křič, opakuj lež – něco z toho vzejde."

Nejsou-li k dosažení průkazné argumenty, volí někteří aktéři kampaní proti zemím socialistického společenství nejrůznější metody. Dokáží se k dosažení svých cílů spojit třeba s ďáblem, jen když z toho vytřískají politický kapitál. Nevyhýbají se žádným prostředkům, aby špinili a očerňovali i naši vlast.

Stejné platí o pokřiku, jaký některé sdělovací prostředky na Západě rozpoutaly kolem procesu, který se před několika týdny konal u okresního lidového soudu Praha-západ proti čtyřem výtržníkům.

POHLED DO ZÁKULISÍ

Ozvaly se nejen západní sdělovací prostředky. Svůj zájem a péči o ČSSR projevili i exponenti poúnorové a posrpnové politické emigrace i někteří někdejší činitelé pravicového revizionismu a oportunismu, kterým se zřejmě zdálo výhodné ukázat na tomto případě, jak jim „leží na srdci" politické dění v Československu. Také oni zorganizovali, jako už pokolikáté, podpisovou akci, aby upozornili, že „zastrašujeme a umlčujeme mladé lidi, kteří odmítají oficiální normy" (Zdeněk Mlynář, František Kriegel, Václav Havel aj.). Neuplynulo tolik let, abychom zapomněli, z jakého „moudrého" pramene tyto rady vycházejí a jaká je jejich podstata. Ještě si dobře pamatujeme, jak zdatně dokázali mnozí z těchto rádců okřikovat každý sebe nepatrnější odlišný názor, než který prezentovali oni, apoštolové „pražského jara 1968". Ale o to konečně v daném případě ani tak nejde. Před soudem se ocitla čtyřčlenná skupina „hudebníků" – Ivan Jirous, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec. Byli obžalováni a odsouzeni pro trestné činy výtržnictví, které podle § 202 trestního zákoníku jsou neslučitelné s chováním občana naší socialistické společnosti.

O co konkrétně šlo? Několik let tito lidé vystupovali jako členové beatových skupin, nazývajících se Plastic People of the Universe a DG – 307. Podíváme-li se trochu do jejich historie, zjistíme, že první ze skupin působila již od roku 1967. Prošla svým vývojem, někdo zůstal, jiní odcházeli. Měnili se manažeři i repertoár. Mizeli hudebníci, přibývalo laiků... Nebylo možné se divit, že melodické zvuky začal postupně nahrazovat vřískot a bušení, jejichž hlučnost se dala měřit na desítky decibelů. Z hudebních nástrojů se začaly stávat mechanismy na výrobu

a mixáž zvuku. Považovalo se za čest býti neholen a nestříhán i několik roků. Vulgární výrazy prosákly texty programu.

Stejně jako pro každé hudební těleso, které veřejně vystupuje před publikem, i pro ně však platí závazné normy. Jimi se řídí stovky beatových skupin, které jsou mezi mladými lidmi tak oblíbené. Platí stejně tak pro dechovky, jako pro pop music. Určující je umělecká úroveň a kvalita. Toto kritérium tedy platilo i pro jmenované, a tak se také se svým programem ocitli před komisí Pražského kulturního střediska. Když neobstáli a pro zcela nevyhovující uměleckou přípravu a úroveň propadli, zvolili si jinou cestu. Hledali a navazovali sami kontakty. Tak třeba se snoubenci H. uzavřeli dohodu, že při jejich svatbě se připraví pěkné „tóčo", byt mají budoucí novomanželé malý, zajde se tedy na MNV, aby souhlasil s propůjčením sálu, a už to jelo. Přijeli „hudebníci", fanoušci, ctitelé.

POŘÍZENÍ BYLO RŮZNÉ

Leckde naletěli na klam, dokonce těmto „hudebníkům" zaplatili tučný honorář. Jinde přetekla míra trpělivosti. Tak třeba již v červnu 1972 uveřejnil časopis zručského Sázavanu odsuzující článek pod názvem „O podobné umění nestojíme". V něm je vylíčena výtržnost povedených hudebníků, kteří k nim zavítali s programem hluboce urážejícím mladé publikum. Podobné zkušenosti mají i na písecké průmyslovce, kde organizátoři plesu uzavřeli smlouvu o vystoupení (Kčs 2000,-) s těmito „umělci" a těšili se, jak pěkně užijí společenský večer. Leč krátce po zahájení nezbývalo než ukázat „umělcům" píseckou bránu a vykázat je z města. Vulgárnost nejhrubšího zrna v Písku neobstála. Společně s nimi museli odejít i pojízdní „stálí příznivci", kteří si na mnohé akce zakupovali po pražských hospodách vstupenky s pornografickými a jinými náměty, v ceně 10–40 Kčs. Podobných příkladů bychom mohli uvést dostatečné množství. Sami účastníci těchto vystoupení, při nichž tito povedení umělci účinkovali, se začali obracet na organizátory, aby zabránili dalšímu konání podobných podniků. Upozorňovali, že takováto škodlivá činnost je prováděna na úkor všech poctivých beatových skupin, které se těší oblibě mezi mladými.

VÝTRŽNICTVÍ PŘED SOUDEM

Několikrát byli ti, kteří se ocitli na lavici obžalovaných, upozorněni, že provádějí činnost neslučitelnou s našimi zákony. Teprve poté, když byly vyčerpány veškeré preventivní prostředky, byli žalováni z výtržnictví. Před soudem se neocitlo umění, vždyť v daném případě o ně ani nešlo. Před soudem bylo souzeno a odsouzeno výtržnictví a chuligánství, které se dostalo do rozporu se zákony našeho státu. Této skutečnosti se chytili různí lidé na Západě a dávají nám rady.

Jestliže si mnohé země v situaci, kdy všeobecná krize kapitalismu zachvátila nejen jejich ekonomiku, ale i celý morální život, libují v rozvoji narkomanie, sexuální nevázanosti, dekadenci, neznamená to, že tohoto „příkladu" budeme využívat, že nám někdo bude právě z tohoto zorného úhlu vnucovat představy o životním způsobu. Jak jinak pohlížet na rozhorlená slova západoněmeckého deníku Süddeutsche Zeitung, který v nedávných dnech uvedl, že prý režim dal za vyučenou všem, kdož by [„]chtěli tančit podle západní kytary".[104] Francouzský Figaro zahořekoval, že před soudem se ocitli nikoli výtržníci, ale čtyři nekonformní hudebníci.[105] Slovem do protičeskoslovenské kampaně přispěl také spolkový předseda Mladých demokratů NSR H. Knirsch. Rozzlobil se, že odsouzená výtržnost je v rozporu s „duchem Helsink".[106] Ať

promine spolkový předseda Mladých demokratů H. Knirsch, ale věřím, že ani on by nebyl příliš nadšeným obdivovatelem „výtržností“, kdyby jeho soukmenovci pěli písně à la těch výtečníků, které československý lidový soud pro výtržnost odsoudil. Jedna z písní se například nazývala: Malý soukromý koncentrák (... Až si koupím jednou koncentrák / a vyberu si do něj oběti / pak ztýrám všechny sviňáky / jenž jsou mi k smrti prokletí /. Všechny ty svině zkurvený / měly by u mě přísný řád / k smrti bych je tu utahal / tuhle svobodu nemám příliš rád.)[107]

Mnozí lidé na Západě by z celého případu rádi udělali politickou záležitost. Hodí se jim, aby vyvolávání a organizování protisocialistických kampaní využívali k odpoutání pozornosti od problémů vlastního světa. Vůbec jim přitom nevadí, že na svých stránkách nazývají Jirouse Jirušem a líčí, o jaké velké umělce šlo. Napomínají nás, že odsouzení byli lidé, kteří skládali, zpívali a hráli hudbu, která prýštila z ideového proudu „underground culture“. K nejvíce lkajícím se i dnes připojují ti, kteří si u nás v šedesátých letech dělali patent na rozum ve znalostech „revoltující mládeže“. „Vědecky“ nám představovali mládež sedmdesátých let, jaká bude neukázněná a neklidná. To vše se jim nyní hodí do jejich koncepce, na kterou před desetiletím sázeli. Své přání vydávají za skutečnost ohánějící se hesly o svobodě a demokracii. Připomeňme s odstupem desetiletí slova, která chtěli v krizových letech 1968–1969 přeměnit do tvaru skutečnosti, když nedlouho předtím obdivovali tzv. Beat Generation a její ideologii. Tehdy hlasitě mluvili o objektivní tendenci těchto hnutí takto: „Tito nešťastníci kráčejí cestou, kterou vytyčila Beat Generation, až k hořkému konci: vrhají se ze střech, pumpují do sebe morfium, pojídají v ohromných dávkách veronal, až se nakonec dostanou do psychiatrických léčeben.“

Takový životní způsob a styl je nám cizí. Výtržnictví, které se ocitlo před okresním lidovým soudem Praha-západ, je v nejvyšším rozporu se samou podstatou našeho společenského řádu. To by si měli uvědomit i ti, kdož lkají a hořekují, roní slzy nad vulgárností nejhrubšího ražení, kterou náš soud a konečně i každý, kdo se s podobnými hrubostmi setkal, po zásluze odsoudil a odmítá.

ÚCTA K ČLOVĚKU

Teprve socialismus otevřel netušené možnosti pro uplatnění tvořivých sil člověka, dal a dává široký prostor všem lidem bez rozdílu, věnuje mimořádnou pozornost talentům a kulturním hodnotám. Politika Komunistické strany Československa, znovu vyjádřená v přijatých závěrech XV. sjezdu KSČ, je důsledně založena na tom, aby se všestranně rozvíjely ty nejlepší stránky lidské osobnosti, k nimž kultura a umění výraznou měrou přispívají. Jestliže na Západě prosakuje komercionalizace a honba za ziskem i do této oblasti, zahlcuje konzumenta morálním bahnem, pak my v našem socialistickém společenství máme zcela rozdílné představy o rozvoji tvůrčích sil člověka. Základním a určujícím je pro nás socialistický humanismus a úcta k člověku. Usilujeme o to, abychom podněcovali ty nejlepší vlastnosti, které člověk má; socialistická kultura a umění jsou oním mocným prostředkem, který dává lidem křídla v jejich zápase za nové a ušlechtilé cíle. Vážíme si všech kulturních a uměleckých vymožeností nejen naší, ale i světové kultury. Patříme k těm zemím, v nichž se dostává plné kulturní a umělecké svobody tvůrcům i nejširším lidovým masám. Tvůrčí svobodu však nechápeme tak, jak by si ji rádi představovali někteří „rádci“, kteří se zhlédli v podobných projevech, jaké nám předkládali umělci typu Plastic People a DG – 307. Plné uplatnění u nás mají a budou nadále mít nejrůznější kulturní a umělecká tělesa, včetně těch více než tisíce beatových skupin, které se setkávají s oblibou také u naší mládeže. Leč podobné výtvory hrubosti, jaké nám předváděli

ti, kteří se ocitli před soudem, nebudeme nikdy za umělecké projevy považovat, nemají totiž s uměním nic společného.

Zdeněk Hrabica

– – –

Pan[108]
Karel Horák – šéfredaktor Mladé fronty
Panská 8, Praha 1, Nové Město

Pane šéfredaktore,

obracíme se na Vás jako šéfredaktora novin, kde byl 18. 10. 1976 uveřejněn článek „Tučná dávka hrubosti" od Zdeňka Hrabici. Jsme členy tam jmenovaných hudebních skupin The Plastic People of the Universe a DG 307, soudně stíhanými na svobodě. (Někteří z nás byli až 5 a půl měsíce ve vyšetřovací vazbě a všichni jsme obeznámeni s obsahem soudního spisu.) Nemáme přístup k informacím ze západních sdělovacích prostředků, jaký zřejmě autorovi článku zaručuje jeho povolání. Byli jsme tedy překvapeni vylíčeným obsahem naší činnosti. Ještě více nás však překvapilo, že článek nevychází z materiálu, který byl shromážděn vyšetřovacím řízením a projednáván v soudní síni okresního soudu pro Prahu-západ. Jinak by totiž autorovi článku nemohlo uniknout, že všichni čtyři obžalovaní v procesu Jirous a spol. požívali jak v místě bydliště, tak na pracovišti pověsti řádně pracujících lidí. Asi by mu neuniklo ani to, že ti z nás, kteří nenosili vous ani delší vlasy, byli předvedeni k soudu po půlroční vazbě nestříhaní a neholení. (Tolik k jeho formulaci, že se „považovalo za čest být neholen a nestříhán několik roků".)

Zejména nás však překvapil v článku uveřejněný text „Malý soukromý koncentrák", který je nám autorem přičítán. Prohlašujeme se vší odpovědností, že tento text vůbec neznáme a že nebyl námi zhudebněn ani jinak zveřejněn. Není také obsažen v našich soudních spisech.

Žádáme Vás proto, abyste v novinách, za něž odpovídáte, otiskl tento náš dopis, nebo aspoň oznámení, že ve svrchu uvedeném článku byl publikován text, který nesouvisí s naší tvorbou.

V Praze 21. října 1976

*Josef **Janíček***
Podskalská 4, Praha 2

*Otakar **Michl***
U Smaltovny 20, Praha 7

*Jiří **Kabeš***
Čestmírova 10, Praha 4

*Pavel **Zeman***
U Ladronky 68, Praha 6

*Milan **Hlavsa***
Šlikova 9, Praha 6

*Jan **Kindl***
Na Benátkách 397, Praha 5 Radotín

Mladý svět, 3. 12. 1976:

PŘÍPAD MAGOR

Ve dnech 21. až 23. září se konalo u okresního soudu Praha-západ hlavní líčení v trestní věci proti obžalovaným Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabenci pro trestné činy výtržnictví ve spolupachatelství podle ustanovení § 9/2 a 202/1, 2 trestního zákona. Dne 23. září byl vynesen rozsudek. Ivan Jirous byl odsouzen na 18 měsíců, Pavel Zajíček na 12 měsíců, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec na osm měsíců, všichni nepodmíněně. 11. listopadu proběhlo odvolací řízení u krajského soudu v Praze. Rozsudek okresního soudu pro Prahu-západ byl potvrzen v plném rozsahu.

Zpráva, jakých čteme v Černých kronikách dost. A přece jiná. Ne kolem každé podobné události se snaží přátelé i přítelíčkové obžalovaných vytvořit aureolu hrdinství, obětních beránků a atmosféru případu století.

O CO VLASTNĚ ŠLO

Odsouzení byli, až na jednoho, členy hudebních skupin The Plastic People of the Universe a DG 307.

Plastic People... přeloženo znamená Plastičtí lidé z vesmíru. Skupina vznikla koncem šedesátých let z poměrně známých The Primitives Group a orientovala se také na tzv. psychedelic music, což je hudba založená na exotičnosti a hudebním novátorství, zaměstnávající v maximální míře smysly posluchačů. Postupně se ve skupině měnili hudebníci a provozovaná hudba rapidně ztrácela někdejší úroveň. V roce 1970 bylo proto skupině odňato oprávnění veřejně vystupovat. Podle informací Pražského kulturního střediska požádala skupina o nové kvalifikační zkoušky až v listopadu loňského roku.

Skupina DG 307. Dg je zkratka slova diagnóza a diagnostické číslo 307 značí „občasné stressové stavy...“ Název nevznikl náhodně, neboť většina členů obou skupin se podrobila nebo podrobovala psychiatrickému léčení. Ke kvalifikačním zkouškám lidových hudebníků se i skupina DG 307 přihlásila až v listopadu 1975.

Profesor Jaroslav Lauda, předseda kvalifikační komise při PKS: „Požádali jsme obě skupiny o předložení textů, a když nám bylo řečeno, že texty s sebou nemají, doporučili jsme jim, aby si je nechali schválit na dramaturgickém oddělení PKS. Závěr naší komise zněl tak, že hráči na hudební nástroje jsou na velmi nízké hudební úrovni a z toho důvodu jim kvalifikace nebyla udělena.“

Nicméně mezi rokem 1971 a 1975 uspořádali vystoupení na více než dvaceti místech, vystoupení, která byla v „hrubém rozporu s cíli, kulturou a morálkou naší společnosti a jejími kulturními hodnotami, jejich tvorba naplnila skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví, a to tím, že projevovala neúctu ke společnosti a pohrdání jejími základními morálními zákony“.

MAGOR A SPOL.

Čtveřice odsouzených jsou vzdělaní, mladí lidé.

Ivan Jirous (32) – přezdívaný Magor, absolvent dějin umění na filozofické fakultě, v létech 73 až 74 osm měsíců ve výkonu trestu za výtržnictví, od roku 1969 léčen ambulantně na psychiatrii

pro poruchu osobnosti a sklon k psychopatii. Působil jako umělecký vedoucí Plastic People, organizoval srazy skupin a jejich příznivců, vystupoval jako hlavní ideolog „podzemní" kultury.

Pavel Zajíček (25) – střední průmyslová škola a čtyři semestry ČVUT, vedoucí skupiny DG 307, autor jejích textů, psychické poruchy od dětství, třikrát hospitalizován na psychiatrické léčebně, dodnes léčen na schizoidní psychopatii.

Vratislav Brabenec (33) – absolvoval čtyřletou zahradnickou školu a čtyři ročníky Komenského bohoslovecké fakulty. Kvalifikační komisí PKS označen za jediného slušného hudebníka obou skupin.

Svatopluk Karásek (34) – Komenského bohoslovecká fakulta, vystupoval samostatně v rámci některých akcí organizovaných Jirousem.

Další členové skupin a autoři: Z. F. – uznán nepříčetným, M. H. od 17 let léčen a několikrát hospitalizován na psychiatrické léčebně, J. J. v minulosti pokus o sebevraždu, psychiatricky léčen. Atd. atd.[109]

FAKTA A SVĚDECTVÍ

Po jedenasedmdesátém roce vystupoval soubor Plastic People na řadě veřejných produkcí, svazáckých akcí nevyjímaje. Zajímavé ale je, že se nikdy nevracel na stejné místo znovu. Proč?

Dva příklady pro ilustraci.

Svazácký funkcionář SPŠE v Písku byl pověřen organizací školního plesu. Vedle domácího tanečního orchestru chtěl jako hostující kapelu pozvat na ples ještě nějaký modernější soubor. Doslechl se od kamaráda o pražské skupině, která je ochotna k nim přijet hrát. Slovo dalo slovo a byla tu: „Smlouva o dílo mezi Ivanem Jirousem a plesovým výborem SPŠE Písek. Ivan Jirous zajistí scénickou koncepci vystoupení zmíněné skupiny na plese. K uzavření smlouvy opravňuje Ivana Jirouse členství v teoretické sekci Svazu výtvarných umělců (číslo průkazu 9013)..."

Na to, že soubor nemá kvalifikační přehrávky a tudíž právo k veřejnému vystupování, se přišlo až později. Na to, že průkazka Svazu výtvarných umělců, kterou se Jirous vykazoval jako osoba kompetentní, je už dlouhou dobu neplatná, nepřišli dotyční vůbec.

Student, který koncert skupiny sjednal: „Mohu říci, že když skupina na plese vystoupila, byli jsme otřeseni. Byli zarostlí a špinaví a ještě větší otřes byl, když začali hrát. Ještě dlouho jsem pak od svých spolužáků slyšel různé narážky na skupinu, a to vždy v tom nejhorším slova smyslu."

Vystoupení skupiny bylo přerušeno, bylo zjištěno, že nemají oprávnění k vystupování, sjednaná částka jim byla vyplacena a byli požádáni o okamžité opuštění sálu...

Předsedkyně ZO SSM ve Zruči n. Sáz. se dozvěděla od bratra o jisté bigbeatové skupině z Prahy, která je ochotná za 2000 Kčs u nich hrát. A zase se sepisovala smlouva mezi příslušnou ZO SSM a Ivanem Jirousem.

„Podle této smlouvy zajistí Ivan Jirous, umělecký vedoucí hudební a výtvarnické skupiny Plastic People of the Universe scénickou koncepci vystoupení této skupiny na taneční zábavě ve Zruči 24. 6. 1972."

Jaké však bylo překvapení domácích tancechtivých návštěvníků zábavy, když dlouho před začátkem byly vchody obsazeny dvěma sty lidmi, kteří sice vypadali, jako by přijeli na výlet do Posázaví, ale s trampy neměli společného vůbec nic. Snad jen zevnějšek traperů. Pořadatelé se snažili rozmluvit jim vstup do sálu, ale početní převaha „výletníků" vykonala své... A byl

poprask. Sešel se CZV SSM a zjistilo se, že o skupině vlastně nikdo nic předem nevěděl, k akci zaujal negativní stanovisko a vyvodil velmi rozumná opatření: provedl instruktáž všech předsedů ZO o zásadách uzavírání smluv na všechny kulturní a jiné podniky...

V roce 1975 našly soubory Plastic People a DG konečně zřizovatele. Stala se jím organizace Československého svazu požární ochrany jedné vesničky poblíž Prahy. Soubory nabídly zřizovateli jako protislužbu 10 % ze zisků. Na smlouvě je razítko organizace, podpisy jenom Jirouse a Zajíčka. Zástupce požárníků si možná nechtěl pálit prsty...

V posledních třech letech začal Jirous organizovat vystoupení skupin jako „soukromé posvatební veselice". Příklad z roku 1974: Před svatbou přišel za budoucím ženichem a nabídl mu, že mu přijedou zahrát. Dotyčný souhlasil a na Jirousovu výzvu si na jméno své nastávající pronajal sál kina v jedné vesnici na benešovském okrese. Jaké ale bylo překvapení, když místo patnácti kamarádů, které si na oslavu pozval, jich z Prahy přijelo sto padesát. Dva plné autobusy, auta. Netušil totiž, že se na jeho svatbě odehraje „První hudební festival ‚druhé kultury'".

„Běžím s h..... proti plátnu
do plátna to h.... zatnu."

Tak například začínalo vystoupení DG a básníka Zajíčka.

Vstup na tyto „výkřiky zoufalství" představitelů „druhé kultury" byl většinou deset až čtyřicet korun, datum, místo a hodina byly utajovány do posledního okamžiku. Atmosféra veselic byla tíživá, a tak se musela k radosti hostinských zalívat. Občané vesnic, ve kterých se srazy konaly, se nestačili divit. Na ně se už pozvánky nevztahovaly, a tak poznávali „druhou kulturu" hodně zblízka:

„V sále byl takový řev, že nebylo vůbec rozumět, co zpívají nebo vykřikují. Někteří z účastníků pak měli texty napsané na papíře. Když jsem se zeptal jednoho, proč je takový kravál, že tomu nerozumím, tak mi na to odpověděl, že proto mají texty na papíře, aby si je mohli číst."

„Jednalo se o hudbu dost monotónní, která spíš lidi oblbne, než dá nějaký užitek. Mně osobně se toto vystoupení vcelku nelíbilo, slyšel jsem už daleko lepší skupiny. Jediné, co jsem z vystoupení měl, byla práce, protože jsem potom musel s dalšími členy SSM uklidit sál, na kterém zůstalo množství papírů a spousta lahví od piva a alkoholu."

„Mohu prohlásit, že jsem tam prakticky neviděl střízlivou osobu. Vím, že se tam tancovalo a přítomní se svlíkali do půl těla, pokud je mi známo, tak doslova šíleli na zemi a váleli se po podlaze."

„DRUHÁ KULTURA" ZBLÍZKA

V přednášce nazvané Zpráva o třetím českém hudebním obrození nazývá Jirous naši současnou společnost „duchovním ghettem" a předkládá svým příznivcům jako povinnost účastnit se aktivně destrukce „establišmentu", vytvořit kulturu nezávislou na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění.

Když táhli na akci do určité vesnice, připadali si údajně jak husiti. Táhli, aby šířili kulturu. Jakou? Posuďte sami. Citujeme z textů „druhé kultury".

Vyřadili jsme vyloženě vulgární texty, protože používané výrazy řadí Švejka k předškolní četbě a můžete se s nimi setkat pouze občas na veřejném záchodku. Koneckonců i z ukázek, které dále uveřejňujeme, si můžete sami udělat představu o kulturnosti autorů a úrovni jejich myšlení:

JE LIBO NÁVOD?

Zahoďte mozky
zahoďte srdce
zahoďte všechno
co vás dělá člověkem
Staňte se prasetem
Staňte se prasetem

AUTOPORTRÉT

My bláznivi apoštolové
my spasíme svět
my převrácení hitlerové
zasadíme květ

my bláznivi apoštolové
rozbouráme zeď
my tajně snící vandalové
naočkujem sněť

my bláznivi apoštolové
řeknem dneska teď
my přiblblí kreténové
ukřižujem svět

my bláznivi apoštolové
poručíme leť
my opilci a narkomani
rozkmitáme svět

my bláznivi apoštolové
příští svět je náš
my bláznivi apoštolové
MY SME MESIÁŠ

KDYŽ REVOLUCE, TAK V SEXU?

Bratři a Sestry, buďte volný.
Volný v lásce i sexu.
Oddejte svou duši Ďáblu.
Nebojte se LSD.
Bratři a sestry, pijte a radujte se.
Buďte volní. Buďte FREE.
Žijte intenzívně, milujte se co nejvíce.
Milujte se všude.
Doma i na ulici, ve dne i v noci.
Dělejte sex. Buďte FREE.

LEPŠÍ MARIÁNA NEŽ MARIÁNA?

Naládujem se na noc koksem
a pudem spolu spát
snad je to lepší s tebou takhle
než prostě milovat

naše sny vodletí do nebe
změní se v růžový páry
a naší lásce na zemi
zbejvají černý máry

sežeň mi kilo mariány
mý sny tě budou milovat
má láska vydrží všechny rány
skrz to kilo mariány

RECEPT NA TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU?

...
Vypil 7 piv
a 15 rumů k tomu
ukrad ježíška z jesliček v jindrhradci

BEZE SLOV, A TO HNED RADĚJI DVAKRÁT...

...
miluju hirošimu a nagasaki
bylo tam tak teplo a světlo v tu chvíli
jak je mi líto že jsem nemoh chcípnout
na atomovou nemoc

...
Až si koupím jednou koncentrák
(koncentárk)
a vyberu si do něj oběti
pak ztýrám všechny sviňáky
jenž jsou mi k smrti prokleti

Děkujeme umělcům „druhé kultury“ za poučnou lekci. Dále snad netřeba.[110]

ODEZVA

Zadržení skupiny osob převážně ze skupin Plastic People a DG bylo samozřejmě vítanou záminkou pro řadu západních komentátorů k napadání socialistické demokracie, svobody slova, k výpadům proti Veřejné bezpečnosti atd.

Intenzívně se tomuto případu věnuje samozřejmě Svobodná Evropa. Protože co také pořád vymýšlet? Převzali například z francouzského týdeníku Nouvel Observateur[111] fejeton, ve kterém se tvrdí, že rock'n'roll je v Československu zakázán a kdo dovolí, aby se hrál, může se octnout ve vězení. To ale není všechno. Označuje zatčené za „zneuznané umělce“ se vznešenými cíli, „výkřiky doprovázené záměrně disharmonickými tóny“ jako výraz „určité fáze zoufalství“ a projev životního postoje „zhrzených a bezradných intelektuálů“. Nakonec ale i Svobodná Evropa konstatuje, že dotyční se „mohou jevit jako obyčejní hulváti“.

Zajímavá je také reakce rakouského orgánu socialistické strany Arbeiter Zeitung,[112] který pod titulkem Pop hudba v žaláři kvalifikuje obžalované jako reprezentanty „pravého umění“. Španělský tisk[113] přinesl zprávy o tom, že v Československu zavřeli do vězení zakladatele klubu pop music, BBC kvalifikovala repertoár skupin jako protest proti průmyslové spotřební společnosti, západoněmecký Frankfurter Allgemeine Zeitung zase považuje obě skupiny za nejproduktivnější z československého hudebního a literárního umění.[114]

V naší republice existuje přes 1400 kytarových skupin, zaměřených od prosté populární hudby určené k tanci, až po hráčsky a posluchačsky náročný a v současné době velice oblíbený jazz-rock. Z poměrně široké základny vyrostli vynikající mladí rockoví hudebníci. Normálně veřejně vystupují, nahrávají pro rozhlas a pro hudební vydavatelství Supraphon, Panton i Opus. Na deskách u nás také vycházejí licenční snímky kvalitních hudebních souborů ze zahraničí. Jen v Diskotéce Mladého světa, která je přece jen zlomkem celkové produkce hudebních vydavatelství, vyšly nebo vyjdou Modrý efekt, Barnodaj, C. K. Vokál, Katapult, SBB, Generál, Puhdys, Santana, Deep Purple a chystají se další tituly. Ale tyto informace se jaksi k žurnalistům příslušných sdělovacích prostředků nedostaly.

Z celé kampaně kolem soudního procesu je vidět jediné: všechny prostředky jsou dobré k tomu, aby se vyvolal dojem, že členskou základnu „československé opozice“ netvoří jen několik málo prominentů, ale i široká obec mladých příznivců populární hudby.

PREVENCE

Podle slov pracovníků Bezpečnosti odpovědných za prevenci v podobných případech, bylo zadržení hlavních viníků krajním opatřením, když veškerá předběžná varování se nesetkala s náležitým ohlasem. S řadou účastníků srazů se hovořilo, někteří byli pokutováni za výtržnosti, jiní byli dokonce vzati na pohovor k prokurátorovi. Hlavní organizátoři však dlouho mizeli a vědomi si zájmu Bezpečnosti pořádali srazy utajovaně. Vyšetřování a vlastní soudní proces není žádným zasahováním do kultury, jejím řízením a kontrolou jsou pověřeny instituce pro tuto oblast specializované. Dále pracovníci Bezpečnosti zdůrazňovali: „Nám nejde o zakazování nějaké hudby. Pro podobné projevy by byli souzeni třeba i úplně bezvlasí hráči dechovky. Je třeba diferencovat. Mezi spoustou mládežnických kapel je mnoho těch, které se rockovou hudbou zabývají seriózně, poctivě se snaží o vlastní vyjádření. Je na kulturních zařízeních a institucích, aby se podobné věci neopakovaly.“

■ ■ ■

Případ Magor, jak jsme si ho nazvali, je u konce. Bublina o nekonvenčních avantgardních umělcích splaskla.

PŘIPRAVIL:
KOLEKTIV REDAKCE MS[115]

[Odpovědi Mladému světu][116]

Titl.
redakce Mladého světa
poštovní přihrádka 746
Panská 8
Praha 1

Ve 49. čísle vašeho časopisu vyšel článek Případ Magor, uvedený větami: „Ve dnech 21. a 23. září se konalo u okresního soudu Praha-západ hlavní líčení v trestní věci proti obžalovaným Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabenci pro trestné činy výtržnictví ve spolupachatelství podle ustanovení § 9/2 a 202/1, 2 trest. zákona. Dne 23. září 1976 byl vynesen rozsudek. Ivan Jirous byl odsouzen na 18 měsíců, Pavel Zajíček na 12 měsíců, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec na 8 měsíců, všichni nepodmíněně. 11. listopadu proběhlo odvolací řízení u krajského soudu v Praze. Rozsudek okresního soudu pro Prahu-západ byl potvrzen v plném rozsahu."

To je objektivní informace, proti které nelze nic namítat. Cílem vašeho článku však bylo ještě něco jiného: vytvořit atmosféru, ovlivnit veřejné mínění určitým směrem. V této své snaze jste se nedrželi pouze objektivního referování o soudních spisech, o průběhu procesu, jeho okolnostech atd., ale vložili jste se do případu s osobním zaujetím.

Mnoho skutečností jste zamlčeli, jiné jste jednostranně zdůraznili a konečně jste také publikovali materiály, které k tvorbě odsouzených nepatří. Přitom vám byl obsah soudních spisů dobře znám (také z nich citujete) a někteří z vás se soudního procesu osobně zúčastnili, neboť dostali zvláštní vstupenky, k nimž veřejnost neměla přístup.

Několik příkladů vaší tendenčnosti: Abyste vzbudili dojem, že jde o špatnou hudbu (což sice nemá se soudním postihem co dělat, ale vytváří to atmosféru), píšete v rozporu se skutečností, že hudba skupiny Plastic People „rapidně ztrácela někdejší úroveň. V roce 1970 bylo proto skupině odňato oprávnění veřejně vystupovat. Podle informací Pražského kulturního střediska požádala skupina o nové kvalifikační zkoušky až v listopadu loňského roku." Ani jeden z uvedených bodů není správný – viz soudní spisy. Např. přehrávky byly dvě. Při první z nich – v roce 1973 – byli přítomni hudební odborníci, a ti námitky neměli.

Abyste vzbudili dojem, že jde o lidi duševně méněcenné (což opět nemá se soudním postihem co dělat, ale vytváří to atmosféru), vítězným tónem odhalujete a rozhlašujete psychiatrické diagnózy, rozepisujete se zeširoka o psychiatrickém léčení atd. (To je druhá tvář Mladého světa, který se uchází o důvěru mladých lidí, kteří se ocitli v duševní krizi – viz příslušné rubriky časopisu.)

A konečně vrchol všeho. Místo textů odsouzených otiskujete věci, které nejsou jejich dílem. I tyto texty přitom uveřejňujete zkomoleně, s falešnými názvy, vynechávkami, bez podotknutí, že ve dvou případech jde o rukopisné výpisky a náčrty, jež neměly být a předtím nikdy nebyly jakkoli publikovány. (Jde o 3. a 6. vámi otištěný text – oba byly zabaveny u Miroslava Skalického, odsouzeného již dříve v Plzni. V jeho spisech, které byly přiloženy ke spisům Ivana Jirouse a ostatních, je obsaženo objasnění charakteru těchto zcela soukromých zápisů.) Naopak jsou ve spisech založeny všechny inkriminované texty: Ivana Jirouse, Plastic People, DG 307 i Svatopluka Karáska. Z nich jste neotiskli ani řádku. (Nepočítáme-li dvě řádky, vytržené z improvizované

promluvy Pavla Zajíčka, o nichž ale zase v rozporu se skutečností píšete, že byly řečeny na „Prvním hudebním festivalu druhé kultury".) Také vaše informace o přednášce Ivana Jirouse je v obou bodech nesprávná. I. Jirous zde výslovně říká, že cílem druhé kultury u nás není destrukce establishmentu, a „chození na hory", o němž mluví I. Jirous, je pravým opakem „tažení na akce", jak to charakterizujete vy.

Konečně ještě jednu – pro nás nejdůležitější – připomínku. „Případ Magor, jak jsme si ho nazvali, je u konce", píšete závěrem. To ovšem není pravda. Řada další obviněných – mezi nimi i my sami – čeká stále na soud. Ten proběhne v atmosféře, kterou pomohl vytvořit i váš článek. Nejsme tak naivní, abychom doufali, že otisknete i tu nejmírnější tiskovou opravu, natož pak, že byste poskytli prostor pro článek na naši obhajobu (jsme připraveni vám ho poslat). Chtěli jsme vám však přesto připomenout dosah vaší lidské, občanské a novinářské odpovědnosti.

V Praze 16. prosince 1976

Josef ***Janíček*** *Milan* ***Hlavsa***

Jiří ***Kabeš***

– – –

Vážená redakce,[117]

v 49. čísle, XVIII. ročníku MS, na str. 14 a 15, v článku „Magor" jsou publikována torza textů několika písní. Přesto, že to není nikde výslovně uvedeno, ze souvislosti vyplývá, že jejich autory jsou zmiňovaní členové skupin Plastic People, DG nebo někdo z jejich okruhu.

Abych uvedl celou věc na pravou míru, prohlašuji, že útržky textů uvedených pod ztrapňujícími názvy jako „Je libo návod", „Autoportrét", „Lepší mariána než Mariána", „Recept..." a první část (až ke slovům „na atomovou nemoc") „Beze slov..." jsou mým dílem a soukromým vlastnictvím, nejsou nikde publikovány ani rozšiřovány a nebyly ani od r. 1968 nikde provozovány. Nechápu, jak se tedy dostaly k vám do redakce a jak mohly být publikovány v podobných souvislostech.

Chci také podotknout, že zkrácení textů, vytržení z kontextu a vydávání vyloženě parodických, zesměšňujících pasáží za ∗vážné∗ ideje nedává dobrou vizitku práci redakce. Např. píseň, z níž je citát o Hirošimě a Nagasaki (citovaná část je jakýmsi recitovaným prologem), je vášnivým protestem proti atomové hrozbě. Píseň „Staňte se prasetem" napadá velmi ostře maloměšťáctví. Je pravdou, že prostředky velmi nevybíravými, ale myslíte, že si to zdegenerovaný, vývoj brzdící měšťák nezaslouží? „Apoštolové": to je sám sebe shazující popěvek o bláznivém mládí plném snů, představ a kácení model. Neuvedený refrén přece zní: „Jak, jak, jak bejt pták?"

Vyloženým protestem proti narkomanii, používajícím v umění tolik obvyklou formu parodie, je text o „mariáně". Jeho parodičnost je opravdu zjevná. Nemohu uvěřit, že to zkušený publicista (-té) nepoznal ∗(-i)∗. To platí i o následujícím torzu z „Receptu", který je částí písně „Milujte jižní Čechy" a je jasnou poetizující nadsázkou (to platí o celém textu skladby, kterou otištěný útržek absolutně nereprezentuje).

Žádám o řádné dementi otištěné ve vašem časopise, nejlépe o otištění tohoto dopisu v plném a nezkreslujícím znění.[118]

Žádám také o řádné vysvětlení, kde jste k mým textům přišli. To je mi zcela nepochopitelné, poněvadž tyto nejsou (jak jsem již vpředu podotkl) nikde k dispozici. Žádám tím vlastně jen o napravení prohřešků proti autorskému právu (zakotvenému v autorském zákoníku), kterých jste se dopustili.

Doufám, že celou věc uvedete co nejdříve do pořádku.

Děkuji

Praha, 13. prosince 1976

Milan Knížák
Tulipánová 2802
Praha 10 – Zahradní Město106 00

[Dopis V. Brabence Čs. rozhlasu][119]

Československý rozhlas
řediteli Čs. rozhlasu a redakci vysílání Studia 7

Věc: Několik poznámek k vysílání Studia 7 dne 8. 12. 1976 v 17 hod. na stanici Hvězda „o odsouzených výtržnících"[120]

Dovoluji si vás upozornit, že jsem byl odsouzen za výtržnictví k osmi měsícům vězení a tento trest jsem si odpykal 18. 11. 1976. Nechápu, kdo dává pokyny ke štvanici ve sdělovacích prostředcích, neboť k tomu jsme již odsouzeni nebyli. Moje obhajoba před veřejností neobstojí a tak jsem vystaven útokům lidí, kteří se opírají o vaše „informace". Ve zkratce uvádím několik nesrovnalostí:

- *Malou noční hudbu v barbarské úpravě nehrála žádné ze jmenovaných skupin*
- *svědectví pana Kosíka o pornografiích před soudem neobstálo*
- *jestliže byl někdo léčen na cokoliv, není možné podle lékařské etiky to vytrubovat v rádiu*
- *povídání o Karáskovi je nafouklá pomluva, nic víc*
- *zjistěte si laskavě autorství textů, které citujete, a souvisí-li skutečně se jmenovanými skupinami*
- *pan Tesárek měl v Líšnici vidění, neboť nikdo se tam nepovaloval po zemi, ani nevykřikoval ono: hari, hari...*
- *na žádném koncertě jsem si nevšiml amerických vlajek aj. symbolů na oděvech diváků*

Tolik nepřesností snad na tak krátkou relaci stačí. Prostudujte si příště pořádně spisy, je jich hodně, ale použijete-li šikovného střihu, změní se názor na stížnost... atd. Střih je zázrak a vy s ním umíte dobře pracovat. Bez zábran před čímkoliv, bez práva nechat promluvit pomlouvané, bez zveřejnění našich stížností, bez ohledu na zákon. Zkrátka můj trest neskončil výstupem z věznice, ale pokračuje.

Žádat vás o omluvu nebo o opravu považuji za zbytečné. Závěrem vám děkuji za přehrání úryvků skladeb skupiny DG 307; je to dobrá muzika.

V Praze 18. 12. 1976

Vratislav Brabenec
člen skupiny Plastic People
Koněvova 752
Horní Počernice
Praha 9

[Dopis Z. Mlynářovi][121]

Tento dopis nalezl doc. dr. Zdeněk Mlynář dne 8. října 1976 ve své schránce na dopisy; dopis nebyl odeslán poštou. K tomuto dopisu byly přiloženy texty písniček Hnisavá hostina, V prdeli, Jen se trochu.

– –

Vážený pane doktore

Od našich přátel jsme se dozvěděli, že jste prokázal mimořádnou osobní statečnost a zaslal dr. Husákovi dopis na podporu našich kolegů, kteří se v minulých dnech stali obětí režimu a v zaranžovaném procesu byli nespravedlivě odsouzeni.

Vážíme si vašeho neohroženého postoje a je pro nás ctí, že jste pochopil myšlenky našeho hnutí a jako jeden z mála se postavil na naši obranu.

Za Váš projev statečnosti jsme se rozhodli jmenovat Vás čestným členem naší skupiny a v upomínku zasíláme ukázku naší tvorby.

Protože chceme, aby se Váš statečný čin stal známý v celé společnosti, zasíláme kopii tohoto dopisu včetně našich textů redakcím RP, LD, MF, Svobodného slova a Práce se žádostí o uveřejnění.

Doufáme, že se budeme moci s Vámi osobně setkat a své poděkování Vám tlumočit ústně.

KRUH PŘÁTEL PLASTIC PEOPLE
(napsáno černým fixem)

– –

Dále následují čtyři podpisy ve čtyřech barvách propisovací tužkou, které se podařilo identifikovat – s největší pravděpodobností – jako jména Jelínek – Lacina – Pastyřík – Vána.

– –

HNISAVÁ HOSTINA

Sezvu si k hostině výbor
votevřu konzervu hnisu
naostřím voplzlej příbor
nandám si chlupatou mísu

Hnisavá hostina
voplzlá hostina
hnisavá hostina
mlaskavě začíná

Válím sud zvrácený pěny
rozkrájím vodnatou krysu
v hostině nesnesu změny
vystříkám kečup z penisu

Hnisavá hostina
voplzlá hostina
hnisavá hostina
příchuť mít začíná

Všechno to svařím a zamíchám
zahustím hnisavou krví
v stadiu sifilu pelíchám
opuchlý puchejře smrdí

Hnisavá hostina
voplzlá hostina
hnisavá hostina
chutnat všem začíná

K hostině výbor zasedá
všem přeju dobrý chutě
nejvíc si mlaská předseda
slizký hnis stéká po bradě

Hnisavá hostina
voplzlá hostina
hnisavá hostina
působit začíná

Všichni s rozkoší na hajzl odchází
všichni s rozkoší jdou zvracet
splachovat hostinu nesnáším
hnis musím do konzervy vracet

Hnisavá hostina
voplzlá hostina
hnisavá hostina
konzervou začíná.

x x x

V PRDELI

Ach
KáSČé, KáSČé do prdele
věřím v tebe
žel, jak ve vše
jako v nebe

x x x

JEN SE TROCHU

Jen se trochu blbe vzmuž
ať jsi žena
nebo muž.

Co jsi posral oblížeš
mám strach,
že to nezmůžeš.

[Dopis P. Uhlovi][122]

Tento dopis obdržel Petr Uhl dne 14. 10. 1976 poštou. K dopisu byly přiloženy následující texty: Hnisavá hostina, Nevím co bych, Sádlo, Všechna slast, Pivní rostlina, Jen se trochu, Variace na Tomana. Mimo Hnisavé hostiny a Jen se trochu, které jsou přepsány u předešlého případu (viz dopis Z. Mlynářovi), přepisujeme všechny ostatní.

– –

Drahý bratře,

v poslední době jsi projevil neobvyklou morální pomoc při perzekuci našich mladých přátel moderního umění.

Jako vděk Ti posíláme některé ukázky z jejich tvorby a doufáme, že i nadále zachováš našim přátelům i nám přízeň.

Čs. socialistická opozice – sekce mladých

– –

NEVÍM CO BYCH

Nevím co bych
za to dal
kdybych, kdybych
na vše sral
kdybych na vše
mohl prdět, ach
jak se komu líbí
smrdět.

VŠECHNA SLAST

A tak je
všechna slast
v prdeli, ať
Kochu –
kde když se
sotva zrodí forma
už stíhá tvrdou
normu norma.

SÁDLO

Vepřo, knedlo zelo sádlo večeře
Nažerem se, přežerem se, poserem se
Máma na stůl nosí sádlo večeře
Nažerem se, přežerem se, poserem se
Po večeři táta leží, sádlo večeře
Nažerem se, přežerem se, poserem se,
Všichni spí a prdí, sádlo večeře
Nažerem se, přežerem se, poserem,
Vepřo, knedlo zelo sádlo

PIVNÍ ROSTLINA

Do prdele
čí pak je to
asi vina, že
krom toho všeho
ostatního hnoje
jsem jenom
pivní rostlina.

VARIACE NA TOMANA

Variace na Tomana
v níž máti se svěřuje
panna, že ji potkal
v lese Toman, starý
lesní erotoman:
„Ach do prdele
máti má, prd
primeros, sem
těhotná.“

ČÁST VII.

Odvolání

[Usnesení][123]

Okresnímu soudu pro Prahu-západ

k čjT 379/76 5 To 376/76

Usnesení:

Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v neveřejném zasedání dne 6. října 1976 o stížnosti obžalovaných Pavla **Zajíčka**, Svatopluka **Karáska** a Vratislava **Brabence** proti usnesení okresního soudu Praha-západ, ze dne 23. 9. 1976, číslo jednací T 379/76-811, 812, 813, takto:

Podle § 148 odst. 1 písmeno c/ tr.ř. se podané stížnosti **zamítají.**

Odůvodnění:

Napadanými usneseními rozhodl soud I. stupně, že se obžalovaní Pavel Zajíček, nar. 15. 4. 1951, Svatopluk Karásek, nar. 18. 10. 1942 a Vratislav Brabenec, nar. 28. 4. 1943, podle § 72 odst. 1 tr.ř. z důvodů uvedených v ustanovení § 67 písm. c/ tr.ř. ponechávají ve vazbě. Tato rozhodnutí o ponechání obžalovaných ve vazbě zdůvodnil soud I. stupně v podstatě tím, že obžalovaní byli soudem I. stupně uznáni vinnými podle žaloby trestným činem výtržnictví ve spolupachatelství podle §§ 9/2, 202/odst. 1, 2 tr. zákona. Obžalovaným byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody a to obžalovanému Zajíčkovi v trvání 12 měsíců, obžalovaným Karáskovi a Brabencovi v trvání osmi měsíců. Odsuzující rozsudek soudu I. stupně není dosud v právní moci, obžalovaní podali proti tomuto rozsudku odvolání ihned po jeho vyhlášení, okresnímu prokurátorovi lhůta k podání odvolání ještě plyne. S ohledem na to, že je dána důvodná obava, že by obžalovaní po propuštění z vazby mohli pokračovat v trestné činnosti, je další trvání vazby obžalovaných plně ve shodě se zák. ust. § 67 písmeno c/ tr.ř.

Toto rozhodnutí soudu I. stupně o dalším trvání vazby napadli obžalovaní Zajíček, Karásek a Brabenec v zákonné lhůtě stížností. Tuto svoji stížnost obžalovaní Karásek a Brabenec v podstatě zdůvodnili tím, že nemají faktickou možnost pokračovat v trestné činnosti, že všechny potřebné důkazy byly provedeny a že další důvody jejich vazby zcela pominuly. Obžalovaný Zajíček podanou stížnost nezdůvodnil.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal z podnětu podaných stížností napadená usnesení i řízení jim předcházející v rozsahu usta-

novení § 147 odst. 1, tr.ř. a dospěl k závěru, že podané stížnosti nejsou důvodné.
Jak z obsahu spisu vyplývá, byli obžalovaní, kteří předmětné stížnosti podali, soudem I. stupně odsouzeni pro závažnou protispolečenskou činnost a za to jim byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody,jak jsou shora uvedeny. Postoj, který obžalovaní k předmětné činnosti zaujali, vyvolává důvodnou obavu, že by obžalovaní v trestném jednání pokračovali. Proto rozhodl soud I. stupně zcela v souladu se zákonným ustanovením § 67, písmeno c/ tr.ř., když obžalované ve vazbě ponechal.

Ze všech těchto důvodů odvolací soud podané stížnosti jako nedůvodné zamítl a rozhodl jak je shora uvedeno.

Proti tomuto usnesení není další řádný opravný prostředek přípustný.

V Praze, dne 6. října 1976.

Předseda senátu:
JUDr. Ludvík Engelsmann

Za správnost:
nečitelný podpis

[Průběh odvolacího řízení][124]

[Věra Jirousová – Václav Havel – Jiří Němec]

Dne 11. listopadu 1976[125] proběhlo u krajského soudu v Praze na Karlově náměstí veřejné zasedání odvolacího řízení v trestní věci proti historikovi umění Ivanu Jirousovi – uměleckému vedoucímu beatrockové skupiny The Plastic People of the Universe, básníku a zpěvákovi Pavlu Zajíčkovi – vedoucímu beatrockové skupiny DG 307, evangelickému teologovi a zpěvákovi Svatopluku Karáskovi a saxofonistovi skupiny Plastic People Vratislavu Brabencovi, kteří byli ve dnech 21.–23. září t. r. okresním soudem pro Prahu-západ odsouzeni pro trestný čin výtržnictví, jehož se měli dopustit tím, že se v jejich skladbách vyskytovaly tzv. vulgární výrazy, které prý působily jako hrubá neslušnost, dotýkající se základních morálních hodnot společnosti. Odvolací soud tvořil tříčlenný senát: předseda senátu JUDr. Engelsmann, přísedící JUDr. Špitálník a JUDr. Kučera. Žalobu reprezentoval prokurátor krajské prokuratury JUDr. Trnka. Zasedání bylo údajně veřejné; přístup do soudní místnosti kromě jednajících však mělo pouze asi 5 osob vybavených zvláštními vstupenkami, veřejnosti nedostupnými, a 5 nejbližších příbuzných obžalovaných. Přestože v soudní síni bylo ještě asi 10 volných míst, nebyla vpuštěna shromážděná veřejnost, v níž byl rovněž zástupce mezinárodní organizace Amnesty International JUDr. Wolfgang Aigner z Vídně a zástupci mezinárodních tiskových agentur. Kromě širšího okruhu přátel a příznivců hudebních skupin byli také přítomni představitelé politického života jako Dr. František Kriegel a dr. Gertruda Sekaninová-Čakrtová a další, kteří přišli již k soudu první instance.

Zasedání zahájil předseda senátu čtením posudků znalců z oboru psychiatrie a konstatoval, že okresní soud se nevypořádal náležitě s těmito posudky a navrhl přihlédnout k nim podrobněji v této instanci. Dále zhodnotil ze soudního spisu svědecké výpovědi a prohlásil, že zhruba 40 výpovědí je usvědčujících a asi 25 výpovědí hovoří ve prospěch obžalovaných. Přečetl jména svědků z obou jmenovaných skupin. Nelze ovšem vysledovat, podle jakého kritéria byly svědecké výpovědi vyhodnoceny, neboť v řadě svědků, kteří údajně usvědčují obžalované, byli kromě jiných jmenováni mnozí svědci, kteří byli předvoláni okresním soudem a v žádném smyslu nepotvrdili znění žaloby a výslovně upřesňovali své předchozí výpovědi ve prospěch obhajoby – jako například režisér Dlouhý a kameraman Schauer, kteří natočili při vystoupení v Postupicích dokumentární film.

V další části jednání přečetl předseda senátu texty Pavla Zajíčka pro skupinu DG 307. Texty písní Plastic People a písní Svatopluka Karáska čteny nebyly. Tentokrát tedy byla prvně překonána pruderie soudní instituce, ba právě naopak, pozornost byla zaměřena pouze na texty skupiny DG 307, v nichž se vyskytuje asi 9 tzv. vulgárních výrazů, z nichž některé se opakují. (Je třeba uvést, že texty Plastic People obsahují jeden tzv. vulgární výraz a to pouze v jedné písni; u S. Karáska jde o písně dvě, obsahující po jednom tzv. vulgárním slovu.) Monotónní přednes Zajíčkových apelujících básnických textů před „veřejností“ soudní síně vytvořil situaci, která jednoznačným způsobem potvrdila, že básnické slovo je živé a oslovující jen pro ty, kdož mu jsou otevřeni. Pro hluk z ulice textům vůbec nebylo rozumět, čemuž se snažil předseda senátu odpomoci tím, že zvýšil hlas, když narazil na nějaké „neslušné“ slovo.

Poté předseda senátu seznámil soud s dalším obsahem spisu; přečetl zamítavé posudky Pražského kulturního střediska ze dvou kvalifikačních přehrávek, zprávy místních organizací SSM, které záporně hodnotí vystoupení Plastic People v Ledči, Zruči n/Sázavou a Písku, kde ale hráli převzatý repertoár skupin The Velvet Underground, The Fugs a několik vlastních skladeb s anglickými texty. – Jak vyplývalo z výpovědí svědků před okresním soudem, nikdo z přítomných nebyl pohoršen, nicméně hudba této orientace neodpovídala vkusu ať už místních kulturních činitelů (Ledeč, Zruč n. S.) nebo rodičovského sdružení a profesorského sboru[126] (Písek). Potom byla čtena zpráva ministerstva kultury o textové části tvorby jmenovaných skupin, kterou po ukončení důkazního řízení předložil okresní prokurátor jako hlavní argument své obžaloby. Do spisu jako důkaz bylo rovněž zařazeno vyhodnocení zabavených magnetofonových pásků a teoretický text I. Jirouse Zpráva o třetím českém hudebním obrození, která zároveň dokumentuje činnost Plastic People a DG 307. Dále byly čteny posudky na obžalované z pracoviště a bydliště, které potvrzují, že vedli řádný život pracujících lidí. K této části spisů předložil JUDr. Dítě společenskou záruku, kterou poskytuje V. Brabencovi jeho pracoviště (doklad, že zaměstnavatel je ochoten za něho ručit, jestliže bude propuštěn na svobodu), a žádal, aby byla rovněž zařazena do spisů.

Jako další bylo čteno odvolání okresního prokurátora pro Prahu-západ JUDr. Kovaříka, který zdůrazňoval, že činnost obžalovaných vykazuje vyšší stupeň společenské nebezpečnosti, neboť v textech jde o „objektivní hrubou neslušnost“, spáchanou s úmyslem přímým ve smyslu § 4 trestního zákona. K jednotlivým obžalovaným navrhuje, aby u I. Jirouse bylo přihlédnuto k tomu, že po dlouhou dobu organizoval všechna vystoupení, a u P. Zajíčka zdůraznil, že byl vedoucím skupiny DG 307. Žádá, aby S. Karásek byl souzen také za vystoupení v Postupicích a Přešticích (kde S. Karásek zpíval písně, v nichž podle výpovědí svědků nebylo vůbec žádné tzv. neslušné slovo) a za vystoupení v Kostelci u Křížku (ačkoliv při předchozím procesu sám připustil na základě svědeckých výpovědí, že tam S. Karásek vůbec nevystoupil). U V. Brabence připomíná, že jde o recidivu, tudíž nemá být bráno za polehčující okolnost, že už před 10 lety vypršela lhůta jeho předchozího podmíněného trestu. Závěrem žádá pro všechny obžalované vyšší tresty.

Po krátké pauze, při níž byla vyklizena jednací síň a množství přátel a příznivců shromážděných v průběhu dopoledního jednání mělo možnost pozdravit obžalované, vedené chodbou soudu, pokračovalo zasedání čtením písemného záznamu obhajovacích řečí, v nichž byly shrnuty hlavní body obhajoby u první instance. V rámci obhajoby JUDr. Motejla, zastupujícího S. Karáska, byla též čtena zpráva synodního seniora českobratrské církve evangelické ThDr. Kejře, obsahující kladné hodnocení osoby obžalovaného a jeho činnosti v duchovní správě, z níž odešel z rodinných důvodů, aniž mu byl odebrán souhlas k vykonávání duchovenské funkce. Obhájce JUDr. Motejl dal rovněž soudu k dispozici posudek národního umělce básníka Jaroslava Seiferta, který považuje tzv. vulgární slova v Karáskových textech za zcela logická, neboť zdůrazňují lidový charakter jeho písní. Říká se zde doslovně: „Považuji tyto písně za seriózní pokus básníka, který usiluje o nový tvar. Ukázky svědčí o talentu nábožensky zaujatého autora, vnitřně hluboce přesvědčeného o svém kněžském poslání.“

Pak vystoupil prokurátor JUDr. Trnka, který úvodem prohlásil, že společenská nebezpečnost činnosti obžalovaných byla okresním soudem podceněna (zvláště u I. Jirouse a P. Zajíčka), protože ohrožovali mravní vývoj mládeže „objektivní hrubou neslušností“, a navrhuje tedy zvýšení trestů. Žádá také, aby nebyla přijata společenská záruka za V. Brabence, neboť její text

má formální závadu, že není uvedeno, jakým způsobem na něho hodlá pracoviště výchovně působit. Poté, co zopakoval známou argumentaci obžaloby o rozsáhlé, dlouhodobé, úmyslné činnosti obžalovaných, navrhl prokurátor pro I. Jirouse horní hranici trestní sazby tj. 3 roky, P. Zajíčkovi 2 roky a S. Karáskovi a V. Brabencovi polovinu zákonné sazby, tj. 1 a tři čtvrtě roku.

V následující části jednání promluvili obhájci obžalovaných. JUDr. Štěpánek shrnul body obhajoby z první instance, soustředěné k hlavnímu tématu, že před soud je postavena nikoli svévolná trestná činnost, nýbrž neobvyklá umělecká tvorba, nová svým viděním i významem. Je to tvorba, která zachycuje právě tak sen jako skutečnost a nevyhýbá se ani tabuizovaným stránkám lidské tělesnosti. Neméně neobvyklé[127] však je také to, že právě takováto umělecká tvorba není posuzována literární a hudební kritikou, nemají možnost se k ní vyjádřit jiní tvůrci, ani odborní znalci; směrodatný posudek pochází od metodicko-organizačního oddělení ministerstva kultury, které není v dané věci kompetentní. Obžalovaní svou tvorbou a životním postojem nenapadli základní morální hodnoty společnosti, dotýkali se pouze těch „nedotknutelných hodnot" měšťáckého konzumního způsobu života jako pokrytectví, pruderie, falešné sebejistoty a zdánlivé neproblematičnosti každé ustálené životní nebo umělecké konvence. Žádá, aby obžalovaní byli zproštěni viny. JUDr. Cilínek soustředil svoji obhajobu P. Zajíčka k otázce, jak je možné, že členové inkriminovaných hudebních skupin po řadu let hráli a vystupovali pro okruh přátel na soukromých oslavách, při nichž byla prováděna pravidelná kontrola orgány veřejné bezpečnosti, která nikdy neshledala na místě důvod k přerušení jejich programu. Navrhuje rovněž zproštění viny. JUDr. Motejl navrhuje zamítnout odvolání okresního prokurátora, neboť – jak jednoznačně vyplývá z výpovědí předvolaných svědků – jeho klient nehrál v Kostelci u Křížku a v Postupicích i v Přešticích zpíval písně, v nichž není ani jeden tzv. vulgární výraz. Žádá tedy také zproštění viny. JUDr. Dítě požaduje rovněž zamítnutí odvolání prokurátora, protože jeho klient se dopustil trestného činu výtržnictví, za který mu byl přiřčen podmíněný trest, před 15 lety a tedy podle § 33 tr. z. mu nelze odepřít polehčující okolnost, že vede řádný občanský život. Navrhuje též zproštění viny.

Potom bylo dáno slovo obžalovaným. Ve svém konečném návrhu I. Jirous prohlásil, že jeho činnost nebyla úmyslným výtržnictvím. Jeho zájem bylo vytvářet umělecký prostor pro umělecký projev hudebních skupin. Že jde o umění, potvrzuje i to, že skupina Plastic People reprezentovala Československo na světové výstavě v Osace v dokumentárním filmu režiséra Špáty.[128] K posudkům místních mládežnických a kulturních organizací v Ledči, Zruči n. S. a Písku řekl, že námitky proti Plastic People vznikly na zábavách, kde bylo neukázněné publikum, zvané ostatně místní organizací. Za takové chování publika nemůže nést odpovědnost hudební skupina, nýbrž organizátoři a pořadatelé vystoupení. Pokud totiž Plastic People hráli pro obecenstvo zvané okruhem přátel skupiny, neměli nikdy kontrolující příslušníci veřejné bezpečnosti, kteří se dostavili na většinu těchto vystoupení, žádné námitky k programu, ani k publiku. Dále se otázal, jaké nové okolnosti byly zjištěny v období mezi jednáním okresního soudu do odvolání, že jsou jim nyní navrhovány vyšší, v podstatě dvojnásobné tresty. Prohlásil, že se cítí nevinen a žádá osvobození v plné šíři. Obžalovaný P. Zajíček vyslovil přesvědčení, že „umění není kamenné dogma", ale prostor seberealizace, proto nemá důvod změnit názor na svou tvorbu. Své texty považuje za obnažující, nikdy se však nesnažil lidi pohoršit, ani vyvolat výtržnost. Cítí se též nevinen. S. Karásek řekl, že se nezaměřoval na vystupování na veřejnosti, svoje písně zpíval dětem a ženě a někdy i přátelům, byl-li o to požádán. Prohlásil: „Tvrzení, že jádro mé tvorby je vulgarita, je nepravdivé." Poté opět ostře odmítl skutečně bizarní nařčení

z klerikalismu. Závěrem řekl, že se cítí nevinen. V. Brabenec se hájil tím, že jako saxofonista Plastic People je žalován za jakýsi magnetofonový záznam, který nebyl nikdy jemu ani obhájci předložen a nebyl také projednáván u soudu. Dále uvedl, že v soudní vazbě četl článek v pražském deníku Mladá fronta o prvním procesu, kde redaktor Hrabica přičítá obviněným podvržený text „Koncentrák", který obvinění vůbec neznají. V tomto článku jsou také uvedeny pomlouvačné údaje, které nebyly projednávány u soudu. Prohlásil, že tato obvinění v tisku, která jsou v rozporu se skutečností – nepodložené nařčení z narkomanie a chuligánství, která byla spojena s jeho jménem, budou mít důsledky pro celý jeho další život. On sám nemá jinou možnost se hájit než prostřednictvím tohoto soudu. Právě tak jako všichni obvinění trvá na své nevině.

Po přestávce a poradě senátu předseda senátu vynesl usnesení, jímž zamítl jak návrh prokuratury, tak návrh obhajoby na zproštění viny. Senát pokládá nicméně vinu obžalovaných za spolehlivě dosvědčenou, a proto potvrzuje rozsudek první instance. Podle přesvědčení soudu jde o úmyslně páchanou trestnou činnost, která objektivně způsobila hrubé pohoršení, k čemuž není třeba žádných znaleckých literárních posudků textů, nýbrž stačí, že tuto vulgaritu shledal soud. Své stanovisko doložil tvrzením, že naše společnost poskytuje lidem dobrou zábavnou hudbu a činnost obžalovaných hudebníků vyvolává odpor. Tresty vyměřené okresním soudem pro Prahu-západ shledává dostatečnými. Takže ze čtyř odsouzených, kteří byli již 8 měsíců ve vazbě, má I. Jirous strávit ve výkonu trestu ještě 10 měsíců, P. Zajíček ještě 4 měsíce, S. Karásek a V. Brabenec mají být za týden propuštěni na svobodu. (Deset dalších obžalovaných z hudebních skupin Plastic People a DG 307, kteří byli po mnohaměsíční vazbě propuštěni na svobodu, čeká doma na soud.)

Po vynesení usnesení, proti němuž není žádný opravný prostředek přípustný, a po ukončení zasedání byli odsouzení vedeni v poutech policejním kordonem prázdnou chodbou. Všichni ti, kdo měli možnost přijít a vyjádřit tak solidaritu s obžalovanými, byli v závěru jednání zahnáni příslušníky veřejné bezpečnosti za skleněné dveře, rozdělující dlouhou chodbu soudní budovy, aby odsouzení neměli ani tu možnost mlčky a pouze pohledem pozdravit shromážděné osoby, očekávající rozhodnutí soudu. Někteří stačili ještě seběhnout zadním schodištěm a zamávat odsouzeným při nástupu do policejního autobusu. Když ten malý houf lidí, zastupujících veřejnost aspoň na soudních chodbách, pomalu vycházel z budovy a v malých hloučcích postával a loučil se na chodníku, byl zaslechnut povel velitele hlídkujících policistů, který svým způsobem vystihl, oč v celém procesu s českým undergroundem jde: „Nemlátit, ale rozhánět."

Rozhodnutím odvolacího soudu nebylo tedy vyhověno návrhu prokuratury, která žádala zvýšení trestu. Základní otázka, kterou proběhlý proces položil, však trvá: Je možno kohokoli odsoudit jen za to, že zpívá o svém hledání lidskosti způsobem, který se vymyká z oficiální normy sladkého konzumního pop-žánru?

[Usnesení krajského odvolacího soudu][129]

5 To 403/76

Okresní soud
Praha-západ

Usnesení

Krajský soud v Praze jako soud odvolací projednal ve veřejném zasedání dne 11. listopadu 1976 odvolání okresního prokurátora pro Prahu-západ a obžalovaných Ivana Jirouse, Pavla Zajíčka, Svatopluka Karáska, Vratislava Brabence proti rozsudku okresního soudu pro Prahu-západ, ze dne 23. září 1976, číslo jednací T 379/76-821 a rozhodl takto:

Podle § 256 tr.ř. se zamítá jak odvolání okresního prokurátora pro Prahu-západ, tak odvolání všech obžalovaných.

Odůvodnění:

Obžalovaní Ivan Jirous, nar. 23. 9. 1944, Pavel Zajíček, nar. 15. 4. 1951, Svatopluk Karásek, nar. 18. 10. 1942 a Vratislav Brabenec, nar. 28. 4. 1943 byli napadeným rozsudkem uznáni vinnými trestným činem výtržnictví podle §§ 9 odst. 2, 202 odst. 1, 2 tr. zákona, který, podle zjištění soudu I. stupně, spáchali způsobem v napadeném rozsudku podrobně popsaným. Za to byli všichni obžalovaní odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody a to obžalovaný Ivan Jirous v trvání osmnácti měsíců, obžalovaný Pavel Zajíček v trvání dvanácti měsíců, obžalovaný Svatopluk Karásek v trvání osmi měsíců a posléze obžalovaný Vratislav Brabenec rovněž v trvání osmi měsíců. Obžalovaný Ivan Jirous byl pro výkon uloženého trestu odnětí svobody zařazen podle § 39a odst. 2 b) tr.z. do druhé nápravné výchovné skupiny, ostatní obžalovaní podle § 39a odst. 2a) tr.z. do první nápravné výchovné skupiny.

Rozsudek soudu I. stupně napadli v zákonné lhůtě odvoláním jak okresní prokurátor pro Prahu-západ, tak i všichni obžalovaní.

Okresní prokurátor v podaném odvolání namítá, že soud I. stupně pochybil svým výrokem o vině u obžalovaného Jirouse a Karáska, když je neuznal vinnými v celém rozsahu podané obžaloby, přesto, že byli v tomto rozsahu plně ze spáchání zažalovaného trestného činu usvědčeni. Současně pak v odvolání zdůraznil, že soud I. stupně obžalovaným uložil tresty nepřiměřeně mírné a to zřejmě z toho důvodu, že nedocenil

značnou společenskou nebezpečnost jejich jednání. V této souvislosti poukázal v odvolání na dosavadní minulost obžalovaného Jirouse, který byl již jednou pro stejný trestný čin potrestán. Rovněž u obžalovaného Brabence pochybil soud I. stupně přiznáním polehčující okolnosti řádného života pracujícího člověka, neboť tento byl v minulosti pro závažnou protispolečenskou činnost odsouzen. V závěru svého odvolání pak navrhl, aby obžalovaní Jirous a Karásek byli uznáni vinnými v plném rozsahu podané žaloby a všem obžalovaným uloženy přísnější tresty odnětí svobody nepodmíněně.

Obžalovaný Ivan Jirous v podaném odvolání poukazuje v první řadě na porušení procesně-právních předpisů soudem I. stupně, které znemožnilo spravedlivé rozhodnutí ve věci. Skutková zjištění soudu I. stupně jsou kusá a neúplná, nebyly provedeny důkazy pro náležité objasnění věci, práva obžalovaných na zajištění účinné obhajoby byla zkrácena. V rozsáhle propracovaných vývodech svého odvolání v podstatě zdůrazňuje, že provozoval kritickou uměleckou činnost, která neobsahovala žádné protispolečenské prvky. Některé vulgární texty neměly snižovat uměleckou hodnotu vystoupení, byly čistě funkční a ne samoúčelné. Analogicky poukazuje na obdobné literární a umělecké projevy z minulého období, které byly součástí literárního pokladu národů. V závěru svého odvolání pak uvádí, že nebyly produkovány takové důkazy, které by jej usvědčovaly ze spáchání zažalovaného trestného činu a proto žádá, aby byl obžaloby zproštěn.

Obžalovaný Pavel Zajíček ve svém odvolání namítá, že soud I. stupně neprovedl důkazní řízení ve shodě s ustanoveními § 2 odst. 5, 6 tr.ř. a proto nebyl zjištěn skutečný stav věci. Řízení zůstalo kusé, neboť byly provedeny jen důkazy, které navrhovala obžaloba, důkazy obhajoby provedeny nebyly. Ve věci byly podány dvě obžaloby a při podání obžaloby druhé došlo ke zkrácení práva na obhajobu obžalovaných. Pokud jde o obsahovou část vystoupení byly vulgární výrazy použity jen funkčně, jeho činnost a účast na vystoupeních měla kladný význam, byla vedena snahou o realizaci vlastního uměleckého hledání, o vyjádření něčeho nového, čerstvého a experimentujícího. Celá činnost měla výlučně a pouze umělecký smysl. To prokazuje konečně i chování diváků, kteří vystoupení přijímali dobře, ani příslušníci VB, na vystoupeních přítomní, neměli výhrad. Nedopustil se proto v žádném směru zažalovaného trestného činu. Za všech okolností se však také uložený trest jeví nepřiměřeně přísným. Soud I. stupně při ukládání trestu nepřihlédl náležitě ke všem okolnostem, které svědčí v jeho prospěch, zejména, že dosud žil řádným životem pracujícího člověka, že jeho zdravotní stav je nepříznivý. V závěru svého odvolání pak navrhuje, aby z důvodů v odvolání uvedených byl obžaloby v celém rozsahu zproštěn.

Obžalovaný Svatopluk Karásek v podaném odvolání v podstatě namítá rovněž porušení procesně-právních předpisů, uvedených v § 211 odst. 1a tr.ř., zdůrazňuje, že soud I. stupně nešetřil ustanovení § 2 odst. 5 tr.ř., a rozsudek tohoto soudu nevyhovuje požadavkům, uvedeným v § 120 odst. 3 tr.ř. a proto je nepřezkoumatelný. Poukazuje na to, že jeho činnost měla umělecké poslání, literární předlohou mu byly především černošské spirituály. Nebyl členem žádné organizované skupiny, jeho vystoupení tvořilo samostatný celek. Jeho spirituální písně neměly protispolečenský charakter, jak též potvrdil nezaujatý odborník. Žádným způsobem se nedopustil zažalovaného trestného činu a ani návrh na rozšíření výroku o vině, uvedený v odvolání prokurátora, není na místě. Za všech okolností proto v závěru svého odvolání navrhuje, aby byl obžaloby zproštěn.

Obžalovaný Vratislav Brabenec posléze v podaném odvolání namítá, že soud I. stupně porušil celou řadu procesně-právních ustanovení, jak na ně konkrétně v podaném odvolání poukazuje a tato okolnost zmařila správné a objektivní rozhodnutí ve věci. Při tom I. soud vůbec nevzal v úvahu, že ve věci vystupoval jako jediný hudebník, který neměl možnost ovlivnit činnost skupiny, která je v předmětné věci souzena. Jeho činnost byla prosta jakéhokoliv protispolečenského zaměření, právě tak činnost celé skupiny, která byla zaměřena na hudební produkci. Nebyly zjištěny takové okolnosti, které by prokazovaly, že v této produkci byly znaky zažalovaného trestného činu výtržnictví. Námitky okres. prokurátora, uvedené v odvolání, směřující proti jeho bezúhonnosti, nejsou namístě. Do konfliktu s trest. zákonem se dostal před 13 lety a od té doby žil řádně. O tom svědčí také předložený návrh společenské záruky. V závěru svého odvolání rovněž žádá o zproštění, případně, aby věc byla vrácena soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal z podnětu podaných odvolání celý napadený rozsudek i řízení mu předcházející v rozsahu ustanov. § 254 odst. 1 tr.ř. a dospěl k těmto závěrům:

Pokud je obhajobou namítáno, že v přípravném řízení došlo k porušení ustanovení § 166 tr.ř. poukazuje odvolací soud na to, že podle obsahů spisů byli všichni obžalovaní, ve shodě s tímto zákonným ustanovením, s výsledky vyšetřování řádně seznámeni. Pokud obžalovaný Svatopluk Karásek navrhl provedení dalších důkazů, nebylo provedení těchto již v zájmu dalšího objasnění věci. Právě tak nelze přisvědčit námitce obhajoby, že podáním druhé obžaloby, po provedeném postupu podle § 23 tr.ř., se věc vrátila do stadia přípravného řízení a že bylo třeba znovu šetřit všech ustanovení tohoto řízení. Jak první obžaloba ze dne

9. 7. 1976, tak i druhá obžaloba ze dne 6. 9. 1976 byly podány zcela ve shodě se zákonnými ustanoveními §§ 176 a 177 tr.ř. Postupem podle § 23 tr.ř. nedošlo k žádné změně v původním obsahu obžaloby ve směru k obžalovaným. Novou obžalobou ze dne 6. 9. 1976 nevznikla žádná potřeba pro provedení dalších důkazů a tak nedošlo k porušení ustanovení § 165 tr.ř. a § 182/1 tr.ř., jak se mylně obhajoba domnívá.

Námitka obhajoby, že rozsudek soudu I. stupně není ve shodě s požadavky uvedenými v § 120 odst. 3 tr.ř. není namístě a je v rozporu s obsahem napadeného rozsudku. Právě tak nelze přisvědčit námitce obhajoby, že v řízení před soudem I. stupně došlo k porušení ustanovení § 211 odst. 1a tr.ř. Podle znění protokolu o hlavním líčení došlo k přečtení svědeckých protokolů a k provedení dalších důkazů zcela v souladu s platnými zákonnými ustanoveními. Stanovisko obhajoby, že před soudem I. stupně byly porušeny zásady uvedené v §§ 208, 213, 214, 218 tr.ř., nemá ve spisech oporu. Obžalovaní byli zastoupeni obhájci, kteří po celou dobu přípravného řízení až do hlavního líčení měli možnost nahlédnout do spisu a navrhnout potřebné důkazy. Konkrétní situace prováděného trest. řízení umožňovala všem obžalovaným, aby byli o průběhu celého řízení náležitě informováni. Nebyly zjištěny takové nedostatky, které by byly soudu I. stupně bránily dosahovat náležitého objasnění věci. Posléze nelze přisvědčit ani námitce obhajoby o porušení ustanovení § 220 odst. 3 tr.ř. Jak z protokolu o hlav. líčení vyplývá, probral soud I. stupně důkazní materiál z přípravného řízení a ve svém rozhodnutí se s ním náležitě vypořádal. V celkové souvislosti nelze posléze přisvědčit stanovisku obhajoby, že soud I. stupně nepostupoval ve shodě s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr.ř. Ba naopak, prvý soud provedl všechny důkazy pro náležité objasnění věci, vyslechl nejen svědky usvědčující obžalované, ale také svědky, kteří svědčili pro obžalované, provedl rozsáhlé dokazování v zájmu spolehlivého zjištění skutečného stavu věci. Skutková zjištění soudu I. stupně se výrazně opírají o faktické doznání obžalovaných, o výpovědi svědků Jána Bárty čl. 205, Josefa Beňáka čl. 209, 783—784, Jaroslava Bezděka čl. 215—216, Dany Brožové čl. 218, 219, 780—781, Jaroslava Budila čl. 224—224[130], Petra Cipro čl. 227—228, Josefa Dlouhého čl. 229, 783—784, Bartoloměje Dřevňáka čl. 231—2, Jaroslavy Hanibalové čl. 255—7, Zdeňky Horáčkové čl. 276—8, Zdeňky Hodkové čl. 279—280, 781—2, Otto Hrotka čl. 282—3, Věry Jirousové čl. 291—3, Dagmar Karáskové čl. 303—4, Jarmily Knoblochové čl. 309—315, Miroslava Kocourka čl. 316—318, 786, Vladimíra Koháka čl. 319—321, Karla Kortána čl. 322—3, Antonína Kosíka čl 324—326, 787, Jiřího Kotka čl. 377—379, 785-6, Ladislava Kotka čl. 330—332, Boženy Kuklové čl. 347—348, Karla Kupce čl. 350—1, Ondřeje Květoně čl. 352—4, Vincence Lörince [čl.][131] 359—360, Dra Marholda čl. 376—8, 784—785, Dr. Müllerové čl. 388—391, Jitky Němcové čl. 395—397, Anny Novákové čl. 399—400, Františka

Novotného čl. 402—406, Petra Novotného čl. 407—411, Miloslava Rady čl. 444—447, Michala Schauera čl. 464, 791—792, Daniela Schuberta čl. 466—467, Karla Skalického čl. 468—470, Slavomíra Smetáka čl. 481—482, Ing. Sychrovského čl. 492, Marie Suchánkové čl. 493—7, Stanislava Šulce čl. 498, Jana Šafránka [čl.] 499—502, Karla Štiky čl. 504—505, Jiřího Šulce čl. 506—509, o výpovědi dalších dvou svědků prof. Jaroslava Laudy, čl. 355, 356, a prof. Ant. Páleníka čl. 416, o zprávu Městského kultur. střediska Písek (čl. 590), zprávu SPŠ Písek (čl. 593), o zprávu o průběhu vystoupení ve Zruči nad Sázavou čl. 600—603, zprávu o průběhu vystoupení ve Veleni (čl. 609), o rozbory textu předmětných písní (čl. 759—762), o rukopis obžalovaného Zajíčka (čl. 806), o zprávu ministerstva kultury ČSR (čl. 807—808), o obsah přílohových spisů 1, 2, 3, t.j. vyhodnocení magnetofonových pásků, zajištěných při domovní prohlídce, týkajících se akcí Postupice a Bojanovice, o zprávu o t.zv. třetím hudebním obrození a o texty písní repertoáru skupiny Plastik People.

Takto prokázaná zjištění soudu I. stupně jsou plně v souladu s provedeným dokazováním a bezpečně usvědčují všechny obžalované, že se zúčastnili závadných vystoupení, uvedených ve výrokové části napadeného rozsudku. Pokud někteří slyšení svědkové uvedli, že vystoupení obžalovaných se jim nejevila závadnými, jsou jejich výpovědi osamocené a v rozporu s ostatními výsledky provedeného dokazování, které jsou dostatečně přesvědčující a tvoří spolehlivý základ pro výrok o vině obžalovaných. V této souvislosti je třeba přisvědčit také námitce okresního prokurátora, uvedené v podaném odvolání, že provedeným dokazováním byl obžalovaný Svatopluk Karásek také usvědčen z inkriminované účasti na vystoupení v Postupicích dne 1. 9. 1974, v Kostelci u Křížku 21. 6. 1975 a v Přešticích dne 13. 12. 1975. Naproti tomu nebyl obžalovaný Ivan Jirous žalován za účast na vystoupení v ZK ČKD Polovodiče Praha 4, dne 29. 6. 1972. Proto rozhodl soud I. stupně správně, když tento skutek neuvedl do výrokové části svého rozsudku, neboť ve smyslu ustanovení § 220 odst. 1 tr.ř. mohl rozhodovat jen o skutcích, které jsou uvedeny v žalobním návrhu. Důvody obžaloby, kde tento skutek je uveden, nelze považovat za součást žalobního návrhu.

Podle přesvědčení odvolacího soudu nepochybil soud I. stupně, když zjištěné jednání obžalovaných právně kvalifikoval jako trestný čin výtržnictví, spáchaný ve spolupachatelství podle §§ 9/2, 202/1, 2 tr. zák. i proti popírání všech obžalovaných spáchat úmyslně tento trest. čin. Okresní soud se v napadeném rozsudku při zdůvodnění výroku o vině obžalovaných tímto trestným činem náležitě vypořádal se všemi námitkami obžalovaných, směřující[mi][132] proti zažalovanému jednání, přednesenými jak v přípravném řízení, tak před soudem I. stupně, poukázal přesvědčivě na závadnost jednání obžalovaných, které má všechny znaky inkri-

minovaného trest. činu, zhodnotil zcela správně také výsledky a závěry posudků znalců psychiatrů o zdravotním stavu obžalovaných Jirouse a Zajíčka v souvislosti se zjištěním jejich plné trestné odpovědnosti.

Ani provedené odvolací řízení nepřineslo nové okolnosti do skutkových zjištění soudu I. stupně a nevytvořilo žádné podmínky pro změnu právní kvalifikace zažalovaného jednání obžalovaných. Odvolací soud nejen nezjistil porušení procesně-právních předpisů soudem I. stupně, jak na to již poukázal ve svém rozhodnutí, nemohl se však ztotožnit ani s jednou z námitek, které v odvolacím řízení přednesli obžalovaní proti skutkovým zjištěním a právnímu posouzení jejich jednání, které se staly základem pro odsuzující výrok soudu I. stupně. K podrobným a přesvědčivým vývodům, jimiž soud I. stupně v napadeném rozsudku zdůvodňuje svůj výrok o vině, dodává odvolací soud, že náš trestní zákon chrání základní zájmy naší společnosti při jejím úsilí o ochranu a realizaci našich socialistických vymožeností a cílů. K těmto úkolům patří také snaha o tvorbu socialistické kultury, která je nezbytná pro formování nového, socialistického profilu pracujícího člověka, pro upevnění jeho třídního uvědomění a pro jeho tvořivou účast na výstavbě nového, socialistického společenského řádu. Zábavná hudba je integrální součástí tohoto progresivního, kulturního úsilí naší společnosti. Obžalovaní svými závadnými vystoupeními, kterých se každý z nich svým způsobem a podílem účastnil, se dostali do hlubokých rozporů s uvedenými zájmy naší společnosti. Jejich činnost byla výrazně a převážně protispolečenská, ohrožující zejména správnou a zdravou socialistickou výchovu naší mladé generace, jíž vystoupení obžalovaných byla převážně věnována. Při tom inkriminovaná činnost obžalovaných nebyla projevem nějakých náhlých a ojedinělých impulsů, ale dlouhou dobu trvajícím, vědomým a organizovaným programem, který svou destruktivní povahou narušoval pozitivní úsilí naší kulturní fronty o vytvoření skutečných uměleckých hodnot, které pomáhají realizovat humánní a ušlechtilé cíle naší společnosti.

Jednání obžalovaných vyvolávalo při tom hluboký odpor, nevůli a rozhořčení mnoha posluchačů a veřejných činitelů, kteří se jejich vystoupeními cítili přímo dotčeni a uraženi. Není rozhodující, že někteří posluchači neměli k vystoupením obžalovaných výhrad. Rozhodující je objektivní společenský dopad vystoupení obžalovaných, který byl negativní a rozkladný. Všichni obžalovaní jsou rozumově natolik vyspělí a odborně zkušení, že si museli být vědomi závadnosti svého počínání. V této souvislosti je neoprávněná ta základní námitka obžalovaných, že je posléze věcí znaleckého posouzení, zda jejich vystoupení měla skutečné umělecké hodnoty a byla přínosem pro hudební kulturu u nás, nebo zda měla účinek opačný. Podle § 105 tr.ř. se přibere znalec je-li

třeba pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení odborných znalostí. V předmětném případě tohoto znaleckého důkazu nebylo zapotřebí. Skutková zjištění ve věci jsou tak jednoznačná a výrazná, že bylo třeba pouze právního posouzení, zda tato zjištění vykazují znaky trestného činu. A tento úkol připadá výlučně soudu. Odvolací soud odmítá také pokusy obhajoby srovnáním inkriminovaných vystoupení obžalovaných s určitými umělecko-literárními projevy z minulosti, ospravedlňovat jejich závadnou činnost. Takový pokus je nevědecký, neboť nelze srovnávat různorodé projevy, spjaté s rozdílnými historickými, kulturními, třídními a společenskými podmínkami. Ze všech uvedených vývodů vyplývá, že obžalovaní svými vystoupeními jednali zcela vědomě proti shora uvedeným chráněným zájmům naší společnosti, že po dlouhou dobu, organizovaně a ve značném rozsahu dávali důsledně najevo svou neúctu a záporný postoj k těmto zájmům, tyto citelně a fakticky poškozovali a proto nezbylo, než jejich jednání, jak správně učinil soud I. stupně, kvalifikovat jako trestný čin výtržnictví podle §§ 9/2, 202/1, 2 tr. zákona, při čemž nutno s ohledem na uvedená zjištění, přisvědčit námitce okresního prokurátora, uvedené v podaném odvolání, že tento trestný čin spáchali úmyslně ve smyslu ustanovení § 4a tr. zákona. Byli proto právem tímto trestným činem uznáni vinnými.

Při hodnocení výroku o trestech, které byly obžalovaným soudem I. stupně uloženy, zabýval se odvolací soud všemi námitkami obžalovaných, které byly v tomto směru vzneseny a také stanoviskem okresního prokurátora, které v jeho odvolání vyznělo v návrh na zpřísnění trestu u všech obžalovaných. Odvolací soud však přijal za své hodnocení všech okolností, rozhodných pro výměru trestu, jak to provedl soud I. stupně. Tento soud na základě vlastního správného hodnocení uvedených okolností odpovědně volil druh trestu i délku trestu odnětí svobody a uložené tresty správně diferencoval. I když lze přiznat oprávněnost námitky okresního prokurátora, že u obžalovaného Brabence nejsou dány podmínky pro přiznání polehčující okolnosti řádného života pracujícího člověka podle § 33 g) tr. zák., neboť byl v minulosti odsouzen pro závažnou protispolečenskou činnost, je přesto uložený trest odnětí svobody u obžalovaného Brabence odpovídající jak jeho osobě, tak společenské nebezpečnosti jeho jednání. Při tom je závažné, že jeho činnost byla méně rozsáhlá a jeho spolupráce s ostatními obžalovanými se omezovala na hudební doprovod. Odvolací soud považuje také trest uložený obžalovanému Jirousovi za odpovídající i se zřetelem k závažným přitěžujícím okolnostem, že byl organizátorem inkriminovaného jednání a že byl v nedávné minulosti již pro stejný trestný čin a další protispolečenské jednání potrestán k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na deset měsíců. Rovněž tresty odnětí

svobody uložené obžalovaným Zajíčkovi a Karáskovi považuje odvolací soud za přiměřené všem rozhodným okolnostem. V této souvislosti poukazuje odvolací soud také na závěry znalců psychiatrů o zdravotním stavu obžalovaných Jirouse a Zajíčka, podle nichž psychická konstituce těchto obžalovaných vykazuje určité poruchy. Tato zjištění jsou rovněž správně vyjádřena v trestech těmto obžalovaným uložených. Soud I. stupně rozhodl však zejména správně, když tresty obžalovaným uložil jako nepodmíněné. Tím vyjádřil vysokou společenskou nebezpečnost jednání obžalovaných, která je zejména dána jejich útoky proti důležitým a citlivým zájmům naší společnosti, rozsáhlostí jejich činnosti a dlouhou dobou jejich trvání. Podle přesvědčení odvolacího soudu jsou tak všechny uložené tresty plně v souladu se zákonnými hledisky rozhodnými pro výměru trestu podle §§ 23 a 31 tr.z. a § 3 odst. 4 tr.z. a nebylo shledáno zákonných důvodů pro jejich změnu. Od takto uložených trestů lze očekávat, že splní svůj účel.

Odvolací soud shledal také správným výrok o zařazení obžalovaného Jirouse pro výkon uloženého trestu odnětí svobody do II. náprav. výchov. skupiny a ostatních obžalovaných do I. náprav. výchov. skup. Tyto výroky jsou plně v souladu se stavem věci a se zákonem.

Odvolací soud nepřijal nabídku společenské záruky za nápravu obžalovaného Vratislava Brabence od ZV ROH z posledního jeho pracoviště, která byla předložena v odvolacím řízení, neboť tato nabídka jednak nemá náležitosti potřebné k jejímu projednání, jednak povaha trest. činu, pro který byl obžalovaný uznán vinným, vylučuje oprávněnost této nabídky.

Odvolací soud neshledal žádného důvodu pro změnu výroku o vině u obžalovaného Jirouse a Karáska, jak se toho domáhá okres. prokurátor ve svém odvolání. Obžalovaný Karásek byl uznán vinným podle obžaloby za trestný čin podle §§ 9/2, 202/1, 2 tr.z. Formální pochybení soudu I. stupně, že do výrokové části odsuzujícího rozsudku neuvedl všechny zažalované skutky tohoto obžalovaného, nemělo podstatný vliv na jinak správné rozhodnutí soudu I. stupně jak ve výroku o vině, tak ve výroku o trestu. Proto odvolací soud neshledal důvodu pro změnu původního rozhodnutí. Pokud jde o obžalovaného Jirouse poukazuje odvolací soud znovu na ustanov. § 220/1 tr.ř., jak již bylo shora uvedeno, takže nejsou dány ani v tomto případě podmínky pro změnu rozhodnutí soudu I. stupně ve výroku o vině.

Ze všech těchto důvodů odvolací soud zamítl jak odvolání okresního prokurátora, tak všech obžalovaných, jako nedůvodná a rozhodl, jak je shora uvedeno.

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

V Praze dne 11. listopadu 1976.

Předseda senátu:
podpis nečitelný
JUDr. Ludvík Engelsmann

Za správnost vyhotovení:
podpis nečitelný

kulaté razítko s textem:
KRAJSKÝ SOUD V PRAZE 2

Závěrečná poznámka vydavatele

Odvolacím řízením se formálně uzavřelo soudní řízení proti čtyřem prvním obžalovaným pražského případu. Ivan Jirous byl eskortován na Mírov, ve vězení má zůstat do září 1977. Pavel Zajíček je vězněn na Borech, propuštěn má být v březnu 1977. Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec byli po osmi měsících propuštěni. Na svobodě jsou i Miroslav Skalický a František Stárek z přeštického případu, zatímco Karel Havelka má být propuštěn až v červnu 1977.

Dalších šest obviněných na proces čeká. A konečně, nelze vyloučit ani soudní postih proti posledním čtyřem.

Do sborníku jsme nezařadili doklady o mimosoudní represi. Policejní sledování po ulicích, potíže v zaměstnání, někdy i jeho ztráta, odcizení některých písemností, odejmutí ateliéru, úřední prohlášení o neobyvatelnosti domu atd. – to vše provázelo příbuzné stíhaných osob nebo ty, kteří jim veřejně vyjádřili svou podporu.

Vše mohlo dopadnout hůře, mnohem hůře. Ohroženi nebyli jen ti obvinění z trestní věci, jíž je věnován tento sborník. Ohrožen byl celý underground, ohroženi byli všichni tvůrci, interpreti, techničtí pracovníci, organizátoři a příznivci nezávislých kulturních projevů a tím byli ohroženi i diváci, posluchači a čtenáři této „druhé", neoficiální nebo oficiálně jen trpěné kultury. Všichni, kdo žijeme v této zemi, víme, že byla ohrožena kultura sama.

Toto ohrožení se podařilo prozatím zažehnat, oddálit, nikoliv však odstranit. Bylo tomu tak i v minulosti a bude to platit i nadále, neboť boj o umění, kulturu a život člověka vůbec je obecným principem kulturních i politických dějin.

Zdá se nám, snad právě proto, že tento zápas – součást snažení lidstva o lepší sociální, kulturní i politické uspořádání – tak intenzívně prožíváme, že právě toto období – konec sedmdesátých let – je obdobím, aspoň v naší části světa, rozhodujícím; že výrazně ovlivní život příštích generací. Spor, který se státní mocí o underground vedeme, je jedním, a to nikoliv okrajovým prvkem celého souboru střetů, na jejichž výsledku závisí naše budoucnost.

Předpokládaný sborník shromáždil hlasy obou stran. Informacemi, které přinesl, chce každému usnadnit jeho vlastní rozhodování, na kterou stranu se postavit. Neutralita v tomto zápase neexistuje, neboť zvýhodňuje ty, kteří už jsou zvýhodněni. Proto je třeba se rozhodnout.

Praha, 23. prosince 1976

ČÁST VIII.

Dodatky

Víkend na Děčínsku[133]

[Dana Němcová]

Dne 9. 7. 1977 došlo v Rychnově, okr. Děčín, v soukromém domě čp. 138 manželů Jana a Květy Princových k těmto událostem:

Několik desítek přátel se vydalo strávit na tomto místě víkend. Atmosféra sobotního večera byla výjimečná tím, že mezi návštěvníky byl také Kanaďan Paul Wilson, který byl před lety členem skupiny Plastic People of the Universe. Přestože žil s čs. občankou, byl jeho pobyt čs. úřady náhle ukončen bez jakéhokoliv zdůvodnění k 13. 7. 1977.[134] (Tohoto dne byl také nucen z ČSSR odcestovat. Jeho manželka, které dosud nebyl vyřízen pas, musela zůstat v ČSSR.) V době, kdy Paul Wilson působil v Plastic People – tedy asi před 5 lety – hrála skupina převážně repertoár amerických hudebních skupin The Velvet Underground, The Fugs, The Mothers of Invention apod. Pro tento večer zahrálo několik přítomných hudebníků spolu s Paulem Wilsonem skladby skupiny The Velvet Underground a několik klasických rokenrolů. Tento improvizovaný hudební recitál proběhl v uzavřeném domě ve zvukově dobře izolovaném sále se zazděnými okny. V prvním poschodí domu klidně spaly malé děti. V bezprostřední blízkosti domu Princových není žádný objekt, jehož obyvatelé by snad mohli být rušeni silnějšími zvuky. Přesto mezi 22.–23. hod. zpozorovaly osoby, které se byly ujistit, že děti klidně spí, pohyb postav se silnými baterkami v okolí domu. Byly to prostory pro parkování aut sledovatelné z oken kuchyně v 1. patře. Krátce poté zahlédly na blízké křižovatce záři, dým, zaslechly i dvě rány, jakoby od dělobuchů. Asi dvacet minut poté se dostavili k domu Princových příslušníci VB, kteří si vynutili vstup. Venku již stálo několik policejních vozů. Dům byl obklíčen. Všichni hosté byli vyzváni, aby si připravili občanské průkazy a shromáždili se v sálech v přízemí. Příslušníci VB se psem prošli za účasti majitele domu všemi jeho prostorami, aby se přesvědčili, že se všichni podrobí kontrole. Uniformovaní příslušníci pak začali přítomné jednotlivě vypouštět ze sálu, zapisovat jejich jména, adresy a zaměstnavatele a posílat je do 1. patra. Po celou dobu této policejní akce, která trvala přes hodinu, byl dům uzavřen a nikdo jej nesměl opustit. Ti, kteří měli občanské průkazy v autech, zaparkovaných za domem, byli pro ně propuštěni až jako poslední. Důvodem celé této policejní akce bylo prý údajné rušení nočního klidu. Při kontrole návštěvníků nebyly zjištěny žádné závady, rovněž jejich chování nezavdalo nejmenší příčiny k zakročení. Z oken 1. poschodí sledoval stále rostoucí počet lidí čilý policejní ruch kolem domu a zejména kolem 10 zaparkovaných vozů a jednoho motocyklu. Pokud někdo potřeboval jít na záchod, nesměl sejít do přízemí, ale musel jít v 1. patře na zadní terasu domu, kde svou potřebu vykonal v plném osvětlení služební baterky ze dvora.

Během kontroly a po jejím ukončení bylo policejními vozy odvezeno 9 osob, které byly zvlášť vyvolávány. Byl to: Milan Hlavsa, Svatopluk Karásek, Jiří Němec, Jan Princ, Jana Převratská, Miroslav Skalický, František Stárek, Miluše Števichová a Paul Wilson. Uvedené osoby musely odejet bez jakýchkoliv osobních potřeb na děčínský okrsek VB s tím, že se asi za hodinu vrátí. Ostatní přítomní byli vyzváni, aby okamžitě opustili dům a rozešli se. Výjimka byla povolena jen matkám s dětmi. Bylo po jedné hodině v noci, silně pršelo a z nádraží vzdáleného 7 km

nebylo právě žádné vlakové spojení. Proto se po odchodu příslušníků VB zbývající hosté dohodli, že setrvají na místě. Asi po dvou hodinách přijel znovu policejní vůz s Janem Princem, jemuž bylo zabráněno hovořit s lidmi v domě, nicméně shromážděným stačil sdělit, že odvezení jsou v Děčíně dáváni do cel. Příslušníci VB konstatovali, že shromáždění neuposlechli výzvy k rozchodu. V odpověď jim bylo sděleno stanovisko hostů, že nejde o shromáždění, které by měli právo rozehnat, ale o soukromé návštěvy v soukromém domě. Dále byly příslušníkům uvedeny všechny praktické důvody, proč se návštěvníci rozhodli setrvat na místě. Jak se ukázalo, bylo toto stanovisko orgány VB přijato, protože k dalšímu zásahu již nedošlo. Před odjezdem posledního policejního vozu byl ještě vyvolán Petr Prokeš, odvezen na děčínský okrsek VB, kde mu byly sejmuty otisky prstů (!!!), a pak byl vyhozen v půl čtvrté ráno před vrata VB. Na poslední překvapení se přišlo ráno. Sedm osobních vozů a motocykl nebyly schopny provozu, neboť v době, kdy probíhala policejní razie a řidiči nesměli vyjít ke svým vozidlům, „neznámí pachatelé" prořezali 11 pneumatik, ulámali zrcátka a stěrače, uřezali kabel u motocyklu a způsobili další škody na těch vozech, na které nebylo vidět z oken prvního patra domu.

Na děčínské VB byli přivezení vyzváni, aby uložili své osobní věci do podaných pytlíků a šli do sklepa, kde jsou cely pro zadržené. Jeden z nich to odmítl vykonat, dokud neuvidí písemný příkaz k předběžnému zadržení. Bylo mu vyhrožováno obuškem, ale když odmítl opustit lavici, na které seděl, byl ponechán na chodbě do dvou hodin v noci. Pak byl teprve v jeho přítomnosti sepsán příslušný příkaz (obsahující i poznámku, že k němu byl dán souhlas prokurátora). Jako důvod zadržení bylo udáno rušení veřejného pořádku – v jiné rubrice příkazu označené jako výtržnictví – s tím, že zadržený je podezřelý z toho, že by v trestné činnosti pokračoval. Na rozdíl od zadržených mužů obě zadržené ženy nedostaly na celu žádné matrace a pouze jednu deku, takže probděly noc na holé dřevěné pryčně. Paul Wilson byl v noci odvezen z děčínské VB na okraj Prahy, kde byl bez dalšího vysazen z vozu.

V dopoledních a částečně i odpoledních hodinách proběhly výslechy, konané příslušníky VB pod vedením pracovníků StB. Mělo jít o svědecké výpovědi. Vyslýchaní se po protestech, že je tu zřejmý rozpor mezi tím, že byli zadrženi jako podezřelí ze spáchání trestného činu, a tím, že mají figurovat jako svědci, nakonec rozhodli k událostem v Rychnově vypovídat. Jeden ze zadržených byl však navíc příslušníkem teplické StB vyslýchán ohledně Charty 77. Do protokolu sdělil, že odmítá vypovídat. Po urgencích dostali zadržení dvakrát stravu. V neděli dopoledne čaj s rohlíky, salám s chlebem. Někomu bylo povoleno občas si zakouřit, ale cigaret bylo málo, protože byly skoro všechny odebrány při vstupu do budovy VB. Mezi 17–18 hod. byli zadržení propuštěni – kromě Jana Prince, který nebyl propuštěn ani po dalších třech dnech předběžného zajištění a zůstává podle informací z 15. 7. 1977 stále ve vazbě.

V pondělí 11. 7. 1977 proběhla v domku v Rychnově domovní prohlídka za účasti Jana Prince, zajištěného majitele. Návštěvníci, kteří se ten den v domě zastavili a měli možnost setrvat po celou dobu prohlídky, byli svědky toho, že orgány VB neshledaly důvod cokoliv zabavit.

Taková je prozatímní bilance víkendu na Děčínsku, při němž mělo dojít k „porušení veřejného pořádku" hudbou provozovanou po 22. hodině, a co hlavně – výbuchem třaskaviny – což byly hlavní body při vyšetřování na děčínské VB.

Děčín 16. 7. 1977

[Zpráva][135]

[Dana Němcová]

Dne 16. 7. 1977 v 11.30 hodin přijeli hlídkovým vozem VB dva příslušníci VB k domu Jaroslava Suka v Praze-Strašnicích a oznámili mu, že mají informaci, že ve 14.00 hodin téhož dne má na jeho zahradě vystupovat se svými písněmi Svatopluk Karásek. Naléhali, aby Jaroslav Suk tuto informaci potvrdil. Ten jim však odmítl poskytnout jakékoliv informace, ať upřesňující či vyvracející. Hlídkový vůz VB pak zatarasil přístupovou slepou ulici. Návštěvníci, kteří pak přicházeli, byli legitimováni a z jejich občanských průkazů byly činěny obsáhlé výpisy. Podobně postiženi byli i náhodní chodci. Ve 21.30 hodin po marném čekání na údajnou výtržnost, která se podle orgánů měla uskutečnit, odejeli.

Praha 17. 7. 1977

Represe proti Chartě 77 a Plastic People pokračuje[136]

[Dana Němcová]

Dne 9. 7. t. r. byl v Rychnově okres Děčín zadržen orgány VB dělník Jan Princ, signatář Charty 77. V nočních hodinách policie vtrhla do jejich domu, vypsala si údaje z občanských průkazů asi 80 jeho přátel, kteří byli u něho na návštěvě, a zadržela deset[137] osob, z nichž devět propustila do 17. hodiny druhého dne po tzv. svědeckých výsleších ve věci údajné výtržnosti. Jan Princ propuštěn nebyl, a je zřejmé, že je ve vazbě okresního prokurátora ve věznici v Litoměřicích a obviněn z trestného činu výtržnictví. Orgány činné v trestním řízení tuto okolnost manželce do 26. 7. nesdělily, ačkoli jim trestní řád ukládá učinit tak bez odkladu.

V noci z 9. na 10. července v Rychnově k žádné výtržnosti nedošlo, pokud nepočítáme výbuchy dvou dělbuchů (petard) cca 50 metrů od domu a poškození sedmi osobních automobilů návštěvníků, kterým v době policejní razie „neznámí" pachatelé prořezali pneumatiky, utrhali zpětná zrcátka a stěrače. Přítomní, kteří patří k okruhu undergroundu a přátel Plastic People, se loučili s Kanaďanem Paulem Wilsonem, který dříve s Plastic People zpíval; po deseti letech pobytu v Československu mu byl československými úřady ukončen pobyt k 15. 7. t. r. Loučili se hudbou, která vzhledem k odlehlosti objektu nemohla nikoho rušit. V domě samotném klidně spalo asi deset dětí.

Severočeská politická policie si uvězněním Jana Prince vytváří nový „případ". Opět jednou vystoupila proti signatáři Charty 77 a nekonformním občanům v severočeském kraji. Z minulých měsíců jsou známé kampaně v krajských novinách, aby určití lidé (včetně Jana Prince a jeho ženy) nedostali žádné nebo jen velmi špatné zaměstnání. Veřejnost je rovněž informována o státní mocí utajovaném trestním stíhání proti Aleši Macháčkovi z Ústí nad Labem a Vladimíru Laštůvkovi z Děčína pro údajné podvracení republiky, kteří jsou sedmý měsíc bez soudu vězněni.

Souvislosti rychnovského případu jsou zřejmé ze seznamu zadržených osob ve dnech 9. a 10. července t. r.:

– Milan Hlavsa, dělník, hudebník Plastic People, proti němuž je vedeno dosud nezastavené trestní stíhání z loňského roku. Letos v březnu byl vězněn 48 hodin v době pohřbu prof. Jana Patočky.

– Svatopluk Karásek, bývalý evangelický duchovní, nyní dělník, zpěvák, který vystupoval s Plastic People a byl loni 9 měsíců vězněn, signatář Charty 77; letos v březnu byl vězněn 48 hodin a v dubnu 2x po 48 hodinách.

– Jiří Němec, psycholog (právě nyní byl propuštěn ze zaměstnání po 19 letech práce na klinice), signatář Charty 77. Letos byl 2x vězněn po 48 hodinách, byl obviněn z pobuřování, ale trestní stíhání bylo zastaveno. Má časté domovní prohlídky.

– Petr Prokeš, laborant, signatář Charty 77.

– Jana Převratská, zdravotní sestra, signatářka Charty 77. Letos byla vězněna 48 hodin v souvislosti s pohřbem prof. Patočky.

– Miroslav Skalický, dělník. Loni byl odsouzen v tzv. přeštickém (plzeňském) procesu s undergroundem. Signatář Charty 77.

– František Stárek, dělník. Loni odsouzen spolu s Miroslavem Skalickým.

– Miluše Ševichová, dělnice, v roce 1975 odsouzena v procesu v Českých Budějovicích. Signatářka Charty 77, kterou StB donutila opustit Rychnov, kde žila, protože ji nechala vyhodit z místa prodavačky.

– Paul Wilson, který byl donucen se z Československa vystěhovat.

Po Jiřím Ledererovi, který je již sedmý měsíc bez soudu vězněn, a Aleši Březinovi, odsouzeném na dva a půl roku vězení pro odmítnutí vojenské služby, je tedy Jan Princ třetím signatářem Charty 77, který je toho času ve vězení. Jan Princ pracuje u n. p. Geofyzika Brno jako figurant na pracovišti Teplice, dříve pracoval jako technik. Je mu 28 let, absolvoval střední všeobecně vzdělávací školu a tři roky studoval Vysokou školu chemicko-technologickou. Je ženatý, má tříletého syna a jeho manželka, která je v pokročilém stavu těhotenství, byla letos vyhozena z místa učitelky základní školy.
Její adresa je:

Květa Princová
Rychnov čp. 128
407 25 pošta Verneřice
okres Děčín

V Praze 30. 7. 1977

[Žádost Čs. televizi o opravu][138]

Redakce armády, brannosti a bezpečnosti
plk. dr. Broumský
Dělostřelecká 30
Praha 6

Vážený pane,

dne 8. 6. 1977 uvedla čs. televize pořad nazvaný „Atentát na kulturu". V tomto pořadu se vyskytly nepravdivé a pravdu zkreslující údaje, které se dotkly naší cti. Žádáme Vás, šéfredaktora tohoto pořadu, o bezplatné uveřejnění opravy. Sami navrhujeme znění této opravy. Ve své žádosti se opíráme o § 19 zák. č. 81/68 Sb.

1) ***Návrh textu opravy:***

Vážení diváci,

dne 8. června 1977 jsme uvedli pořad nazvaný „Atentát na kulturu", který pojednával o členech hudební skupiny Plastic People of the Universe a DG 307, kteří byli v roce 1976 souzeni pro výtržnictví. V tomto pořadu se vyskytly některé údaje, které se buď vůbec nezakládají na pravdě, nebo pravdu značně zkreslují. Omlouváme se Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi a Vratislavu Brabencovi, že jsme tyto nepravdivé údaje dotýkající se cti občana rozšířili. V tomto pořadu chceme veřejně předložit opravu těchto nepravdivých a pravdu zkreslujících údajů.

Ze čtyř jmenovaných byl jediný, saxofonista Vratislav Brabenec, členem skupiny Plastic People. Ivan Jirous byl uměleckým vedoucím této skupiny. Pavel Zajíček člen skupiny DG 307 a Svatopluk Karásek vystupoval jako sólový zpěvák.

Zmínili jsme se, že: „páni Kohout, Havel, prof. Patočka, dr. Černý, Mlynář byli se skupinou ve spojení již dříve, před zatčením této skupiny".[139] Tento údaj je nepravdivý a ničím neprokazatelný. Tito lidé se dříve se členy uvedených skupin neznali. V pořadu jsme dále uvedli: „Podívejte se, jaké normy měli. Rozkopte obrazy, spalte si knihy – divadla ať srovnaj buldozery – zahoďte všechno, co má ňákou cenu – spáchejte atentát na kulturu – probuďte pátera Koniáše – ať vstanou z mrtvých jezuiti – tisíce knih je třeba spálit." Tento text nikdy žádná ze skupin nepoužila. Jedná se o text autora, který se skupinami nemá nic společného.[140]

Pořad pokračoval slovy: „Zámek Houska, jehož byl Karásek správcem, se stal tvůrčí dílnou této skupiny. Karásek, který předtím proputoval Západ, živě líčí, jak tam beat, rock apod.[141] *jsou již více než pouhá hudba. Artikulují mohutnou revoluci. Ztracení synové a dcery na Západě se tam zformovali v novou mládežnickou antispolečnost, s novými normami hodnot a s novými způsoby chování. V podzemních sklepích a na pop koncertech a rock festivalech platí princip rozkoše, a nikoliv už princip výkonnosti. Akustické narkotikum boří a otřásá i zákony států." Pravda však je, že Svatopluk Karásek, který v zahraničí skutečně byl, nikdy nerozšiřoval nějakou novou ideologii, naplněnou zkušenostmi z cest, ani ideologii, která by měla otřást zákony státu.*

Zámek Houska, na kterém byl Karásek správcem, od roku 1975 nikdy nebyl tvůrčí dílnou žádné ze jmenovaných skupin.

Pořad pokračoval: „Vystudovaný filosof Ivan Jirous, přezdívaný Magor, přemýšlí, jak otřást státem. V klidu a tichu zámku Houska píše teoretický návod. Jmenuje se ‚Zpráva o třetím hudebním obrození' a v ní nazývá naši společnost duchovním ghetem. Pakliže s ním někdo souhlasí, má za povinnost zúčastnit se aktivně destrukce zákonného zřízení, vytvořit kulturu nezávislou na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění." Tolik z našeho pořadu z 8. 6. t. r. Je pravda, že Ivan Jirous je autorem této zprávy. Rozebírá v ní vývoj hudebních skupin a jednotlivců, kteří svojí hudbou vyslovovali svůj životní pocit ztvárněný do nového hudebního projevu. Ivan Jirous ani ostatní nechtěli skrze svoji tvorbu otřást státem. Vytvářeli umění, které se vyvíjelo nezávisle na materiálním či jiném ocenění. Jirousova zpráva není politickým pamfletem, nýbrž teoretickou studií. Jirous tuto zprávu ani cokoliv jiného nenapsal na zámku Houska.

Pořad dále pokračoval: „Pavel Zajíček, přestože je léčen na schizoidní psychopatii, uvolňuje se z Prahy a odjíždí na zámek Houska. Má břitké pero a Jirousovi se velice hodí. Vmžiku napsal nové nekonformní dílko: ‚Bratři a sestry – buďte volný – volný v lásce i sexu – odevzdejte svou duši ďáblu – nebojte se LSD – bratři a sestry – pijte a radujte se.'" Tolik citát z našeho pořadu z 8. 6. t. r. Celý tento náš údaj je zkonstruovaný. Zajíček se sice léčil, přesto se ale nepotřeboval uvolňovat na zámek Houska, aby tam napsal text, který ve skutečnosti nikdy nenapsal. Jedná se o překlad z tvorby amerických autorů. Skupiny Plastic People a DG 307 tento text nikdy nepoužily. Omlouváme se, že jsme tento text uveřejnili ve spojitosti s jejich jmény.[142]

Pořad pokračoval: „K zámku se přisouvají a poblíž usazují i další kumpáni a jejich společnice. Za zavřenými dveřmi se zkouší, nahrává, miluje, fetuje i pije."

Dále jsme v pořadu uvedli: „Psal se rok 1971, když se plastičtí lidé z vesmíru natankovali a prvně vystartovali do krajů českých. Ačkoliv neměli oprávnění, manažér a umělecký vedoucí Ivan Jirous je dobře prodal. Měl především drzost."

Tento značně zkreslený údaj opravujeme. K zámku se nepřisouvali ani poblíž neusadili žádní kumpáni ani jejich společnice. Skupina Plastic People provedla na Housce jednu nahrávku na magnetofonový pásek. Nikdy se na Housce nezkoušelo ani nevystupovalo. Naše zmínka o fetování a nemravnosti je hrubým výmyslem. Posudky jmenovaných, které byly čteny při soudním přelíčení, vyzněly kladně v jejich prospěch. U jmenovaných ani u jejich přátel nebyla zjištěna žádná narkomanie. Skupina Plastic People vznikla v roce 1969. Existovala jako profesionální až do konce roku 1970, kdy bylo povolení profesionálně hrát nejen této skupině, ale i mnoha dalším odebráno. Velká tažení nezapočala v roce 1971. V tu dobu už skupina dva roky existovala. Kritizovali jsme také vulgárnost textů skupiny Plastic People při vystoupeních v Písku a ve Zruči nad Sázavou. V té době hrála skupina s anglickými texty.

Při výběru filmových ukázek jsme použili filmu natočeného při oslavě svatby manželů Hanibalových v roce 1974 v Postupicích. Tento film jsme rozstříhali a uvedli jako svědectví o veřejných vystoupeních v Písku a ve Zruči nad Sázavou. Použili jsme tedy film, který byl natočen při oslavě svatby, která byla povolena MNV a na kterou přijeli přátelé novomanželů a přátelé skupiny. Dále jsme použili záběry získané ze západních časopisů, upozorňující především na narkomanii a volnou lásku. Tyto záběry neměly žádnou spojitost se skupinou Plastic People ani s jejich přáteli. Jednalo se o montáž, kterou tímto vysvětlujeme, neboť mnozí diváci mohli tyto záběry spojovat s těmi, o kterých pořad pojednával.

Pořad pokračoval: „Vždyť mají povzbudivý slogan, který vykřikují už i z pódií: zahoďte mozky – zahoďte srdce – zahoďte vše, co vás dělá člověkem – staňte se prasetem – stop. Nelze dále citovat, jako většinu vulgárních výplodů." Tolik citát z našeho pořadu z 8. 6. t. r. I k tomuto textu musíme podat vysvětlení. Jedná se o opravdu zkreslující údaj, neboť to není text žádné ze skupin a skupiny ho ani nikdy nepoužily.[143]

Omlouváme se na závěr ještě jednou Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Svatopluku Karáskovi, Vratislavu Brabencovi, že jsme v tolika místech uveřejnili nepravdivé a pravdu zkreslující údaje. Omlouváme se i vám, vážení diváci, že jsme vás v tomto pořadu informovali zkresleně.

*2) **Návrh** na průběh provedené opravy*

a) opravu prokládat fotografiemi
b) přečíst námi vybranou krátkou ukázku ze „Zprávy o třetím českém hudebním obrození"
c) přehrát jednu skladbu Plastic People, jednu skladbu DG 307 a jednu píseň Svatopluka Karáska
d) nepoužívat vět vytržených z kontextu
e) na tomto pořadu se dohodnout se šéfredaktorem a režisérem tohoto pořadu.

3) Naší občanské cti se v pořadu, který jste uvedli, dotkly zejména tyto věci:

a) narkomanie (tvrdili jste, že na zámku Houska se fetovalo, zveřejnili jste fotografie ze západních časopisů, z čehož mohla vzniknout spojitost s našimi osobami)
b) nemravnost (dokládaná smyšlenkou o zámku Houska, fotografiemi nahých těl, vystřiženými ze západních časopisů, textem „bratři a sestry, buďte volný...")
c) zveřejnění textů, které nikdo nenapsal ani nenahrál (jedná se o tři texty uvedené ve vašem pořadu: Atentát na kulturu, Bratři a sestry, Staňte se prasetem)
d) celková zkreslenost průvodního textu (viz navrhovaná oprava).

Jsme přesvědčeni, že naše argumenty jsou dosti důvodné, aby z vaší strany byl učiněn krok k nápravě. Vámi zveřejněné a pravdu zkreslující údaje se nedají ničím doložit.

V Praze dne 5. 8. 1977

Pavel Zajíček
Erbenova 455
Praha 5 – Radotín

Svatopluk Karásek
U Zámečnice 4
Praha 5

Vratislav Brabenec
Koněvova 75
Horní Počernice
Praha 9

Situační zpráva o Chartě 77 od 10. července do 10. srpna 1977[144]

[Úryvek ze situační zprávy]

[Petr Uhl]

[…]

V pátek 22. 7. přišli dva příslušníci VB do chaty Dany Němcové ve Studeném[145] okres Jindřichův Hradec. Zkontrolovali občanské průkazy přítomných a jako vysvětlení uvedli, že přijdou zítra zase. V sobotu 23. 7. kolem 14 hod. přišli v doprovodu příslušníka VB předseda MNV a jeden civilista. Vyžádali si občanské průkazy nově příchozích. Své počínání zdůvodňovali stížností sousedů na noční hluk. Na otázku, kteří sousedé si stěžovali, odpověděli, že to bylo již loni. Hlavním důvodem jejich návštěvy však bylo tradiční fotbalové utkání hudebníků Plastic People s místní mládeží. Začátek fotbalového zápasu sledovali příslušníci VB, kteří po jeho ukončení vyhrožovali místním pokutou, že neměli k utkání povolení. (V místě není fotbalový oddíl, jedná se o rekreační vesnické hřiště.) Ve snaze zabránit setkání místní mládeže s návštěvníky chaty ve Studeném nařídila policie zkrácení otevírací doby v místním hostinci.

[…]

[Solidarita polských občanů][146]

Svobodu pro Jana Prince

V noci z 9. na 10. července 1977 vtrhla bezpečnost do soukromého domu Jana Prince v Rychnově okr. Děčín. V té době tam bylo 80 pozvaných hostů, kteří se chtěli rozloučit s Paulem Wilsonem, bývalým zpěvákem skupiny Plastic People of the Universe. Byl mu ode dne 15. 7. 1977 udělen zákaz dalšího pobytu v Československu (je kanadský státní příslušník, oženil se s čs. občankou).

Bezpečnost v okolí domu odpálila dělobuch, obklíčila dům a se psy prohlédla jeho pokoje, kde spalo 10 dětí, zapsala si jména všech hostů a zadržela až na 20 hodin deset[147] *osob. Majitel domu Jan Princ je dodnes držen ve vazbě pod záminkou výtržnictví (§ 202 tr. z.).*

Když ráno někteří hosté chtěli odejet, našli svoje automobily značně poškozené.

Je proti lidskému rozumu, že bezpečnost obviňuje Jana Prince pod záminkou, kterou sama zaranžovala.

Tyto represivní akce československé policie bezprostředně souvisejí s nedávnými procesy proti tvůrcům české neoficiální kultury, kteří byli v roce 1976 pod záminkou výtržnictví odsouzeni na 8 až 18 měsíců vězení (hudebníci ze skupin Plastic People, DG 307, Svatopluk Karásek, který je evangelický kněz bez státního souhlasu, a jiní).

Proti těmto gangsterským metodám české policie jakož i proti věznění Jana Prince co nejrozhodněji protestujeme a žádáme:

> *1) aby Jan **Princ**, signatář Charty 77, byl okamžitě propuštěn z vazby (jeho manželka je v osmém měsíci těhotenství a zůstala s dvouletým synem bez finanční podpory od státu),*
> *2) aby skončily represe proti tvůrcům české neoficiální kultury a také proti všem signatářům Charty 77; aby byly dodržovány mezinárodní pakty o lidských a občanských právech, které byly ratifikovány zástupci ČSSR v březnu 1976.*

Toto prohlášení předáváme prostřednictvím čs. velvyslanectví v Polsku do rukou:

Federálního shromáždění ČSSR
Vlády ČSSR
generálního prokurátora ČSSR
prezidenta ČSSR Gustáva Husáka
ČTK

Varšava 15. 8. 1977

Podepsáno:
157 až 160 lidí, kteří během 4 dnů odevzdali na tuto rezoluci své podpisy

[Dopis Petra Uhla][148]

Socialistickému výboru pro východní Evropu, NSR
Mezinárodnímu výboru proti represi, Paříž
Výboru solidarity s opozicí východoevropských zemí, Ženeva
a analogickým výborům a institucím, působícím v buržoazně-demokratických státech

Soudruzi,

od 9. července t. r. je vězněn v Litoměřicích osmadvacetiletý dělník Jan Princ. Je obviněn z trestného činu výtržnictví a hrozí mu trest odnětí svobody do dvou let. Tohoto zločinu se údajně dopustil tím, že v jeho domě se sešlo několik desítek přátel, členů pronásledovaných hudebních skupin Plastic People a DG 307 a jejich příznivců, kteří se hudbou loučili s Kanaďanem Paul Wilsonem, jemuž čs. úřady odňaly po deseti letech jeho pobytu v Československu povolení k pobytu. Protože beat-rocková hudba provozovaná v dobře izolované místnosti domu Jana Prince nemohla nikoho rušit, bylo třeba, aby „neznámí pachatelé" odpálili v blízkosti domu dva dělobuchy; následovala policejní razie v domě, zadržení desítky osob a jejich propuštění – až na Jana Prince, který se má stát další obětí represe proti undergroundu, neoficiální kultuře a nekonformním životním postojům. A aby bylo varování důraznější, „neznámí pachatelé" se postarali o to, že několika osobním vozům účastníků setkání byly prořezány pneumatiky a poškozeno vnější příslušenství vozidel. Jaké formy násilí budou použity zítra a kdo bude jejich obětí?

Znám osobně Jana Prince a vím, koho se zastávám. Je to skromný, tichý člověk, který pracoval jako technik a letos na jaře nemohl dlouhé týdny dostat práci v okrese Děčín, kde žije. Žádné místo, kterých je v naší zemi mnoho neobsazených, nebylo volné pro signatáře Charty 77, jehož dům byl v krajských novinách označen za „hašišárnu" a za místo „rejdů vlasatců". Nakonec se mu podařilo dostat špatně placenou práci v sousedním okrese. Politické útoky nebyly v tomto případě vhodné, neboť Jan Princ je člověk apolitický, věřící katolík; proto měl být český maloměšťák postrašen údajnými „orgiemi" páchanými undergroundem v domě Princových v Rychnově. To je ovšem metoda, která se běžně uplatňuje v buržoazních státech; v tomto případě překvapí snad jenom tím, že se s ní setkáváme v zemi, která – alespoň teoreticky (literárně) – vyznává jiné metody a jinou morálku než buržoazní svět.

Květa Princová, jeho žena, která je v osmém měsíci těhotenství (a Princovi mají ještě tříletého syna), byla letos na jaře zbavena místa učitelky; výpověď byla motivována politicky. Její výuka prý nebyla dostatečně „ideová" (apologetická). T. č. je bez finančních prostředků. Její adresa je: Květa Princová, Rychnov čp. 138, pošt. směr. č. 407 25 pošta Verneřice, okr. Děčín.

Underground je v naší zemi spontaneistické hnutí – především mladých dělníků s nízkou a zmatenou ideovou úrovní. Je známo, že nejsem jeho stoupencem. Je to ale hnutí, které nesnese reglementování a dohled státních orgánů. Je mu bytostně cizí i útěk do soukromí a konzumní způsob života, které jsou jinak běžné. V tom je jeho klad a příslib dalšího rozvoje každého jeho stoupence. V tom je i důvod, proč má být zničen.

Z těchto důvodů si myslím, že underground má nejen právo na existenci, ale i na naši všestrannou pomoc. Tím spíše, že lidi, jako je Jan Princ, nejsou známi a právní ochrana, která spočívá především v široké publicitě jejich případů, je minimální.

Proto vás prosím, zastaňte se Jana Prince, vyžadujte jeho svobodu. Loni v případě Plastic People mezinárodní solidarita pomohla významnou měrou.

Se soudružským pozdravem
Petr Uhl

Praha 16. 8. 1977

Svobodu politickým vězňům[149]

V rámci tvrdých represí proti občanům, kteří svým podpisem Charty 77 vyjádřili svou vůli zasazovat se za dodržování uzákoněných lidských práv v naší zemi, bylo několik našich spoluobčanů zbaveno svobody a jsou dodnes vězněni.

Novinář Jiří Lederer, signatář Charty 77, byl zatčen 13. 1. 77 a obviněn z podvracení republiky, kterého se měl údajně dopustit tím, že odesílal texty českých spisovatelů, doma zakázaných, tam, kde zakázáni nejsou, a snažil se napravovat škody, které jsou na české kultuře páchány diskriminací mnoha dobrých autorů.

Divadelní režisér Ota Ornest, zatčený 12. 1. 1977, je obviněn rovněž z podvracení republiky, protože Ledererovi odesílání těchto textů údajně zprostředkovával.

Jaderný fyzik Vladimír Laštůvka je ve vězení od 20. 1. 1977 a zemědělský inženýr Aleš Macháček od 25. 1. 1977; oba jsou obviněni z podvracení republiky za to, že prý vlastnili zahraniční časopisy a díla českých autorů, vycházejících v cizině.

Bohoslovec Aleš Březina, signatář Charty 77, byl uvězněn a odsouzen ke dvěma a půl letům vězení za to, že pro své přesvědčení odmítl nastoupit vojenskou službu.

Od 9. 7. je ve vyšetřovací vazbě signatář Charty 77 Jan Princ, obviněný z výtržnictví, kterého se měl dopustit tím, že se v jeho bytě sešli členové persekuovaných hudebních skupin a jejich příznivci.

Signatáři Charty 77, spisovatelé Václav Havel a František Pavlíček, byli sice z vyšetřovací vazby propuštěni, ale čekají na soud spolu s J. Ledererem a O. Ornestem pro podobná obvinění.

Jiří Lederer je přitom od roku 1970 ve vězení již potřetí a Ota Ornest je vážně nemocen a nelze vyloučit, že v těžkých podmínkách vazby podlehne psychickému nátlaku.

Všichni tito občané jsou trestně stíháni pouze za své přesvědčení a proto, že jednali v souladu s ním. Ani jediný z nich, kdyby byly v naší zemi skutečně dodržovány uzákoněné pakty o lidských právech, by nemohl být trestně stíhán nebo souzen; tito lidé neporušovali zákony, ale zasazovali se naopak o jejich dodržování a snažili se čelit důsledkům mocenské zvůle. Za to musí trpět ve vězení a některým z nich hrozí vysoké několikaleté tresty.

Domníváme se, že nikdo z nás, kteří žijeme na svobodě, trávíme večery v kruhu svých rodin a těšíme se z drobných radostí života, by neměl zapomínat na naše vězněné spoluobčany a na jejich rodiny. Jestli někteří z nás v padesátých letech, kdy bylo tolik lidí nezákonně stíháno, vězněno a popravováno, o těchto případech nevěděli a páchané justiční zločiny mlčky trpěli nebo dokonce schvalovali, pak dnes už nikdo nemá alibi nevědomosti: o současných politických vězních veřejnost ví a někteří občané se jich veřejně zastávají.

Domníváme se, že nikdo, kdo stojí na straně pravdy, občanských svobod a humanity, by neměl být k osudu dnešních politických vězňů lhostejný a neměl by k němu mlčet. Tím, že jsou ponižováni jménem společnosti a tedy i jménem naším, jsme ve skutečnosti ponižováni my všichni.

Chceme-li, aby neoprávněně věznění občané byli propuštěni a aby bylo zamezeno dalšímu bezpráví, máme jedinou možnost: vystupovat znovu a znovu na jejich obranu, žádat příslušné instituce o nápravu a nepovolovat v tomto zápase. Půjdeme-li touto cestou, pomůžeme tím nejen postiženým jednotlivcům a jejich rodinám, ale přispějeme tím zároveň k tomu, abychom my sami žili svobodněji a důstojněji.

Karel Bartošek, Rudolf Battěk, Jan Bednář, Otka Bednářová, Jitka Bidlasová, Antonie Boťová, Ivan Dejmal, Čestmír Franěk, Karel Freund, Zina Freundová, Jiří Fryc, Milan Hlavsa, Jan Hofman, Tomáš Hrabě, Jiřina Hrábková, Ivana Hyblerová, Svatopluk Karásek, Jan Kindl, Alexandr Komaško, Michal Konůpek, František Kriegel, Marta Kubišová, Pavel Landovský, Aleš Lederer, Eva Ledererová, Květa Marková, Jan Moravec, Pavel Muraško, Dana Němcová, Markéta Němcová, Ondřej Němec, Jiří Olt, Ludvík Pacovský, Jan Pavelka, Karel Pecka, Jana Převratská, Jan Ruml, Jiří Ruml, Jan Schneider, Karel Soukup, Josef Stehlík, Jaroslav Suk, Xenie Svobodová, Anna Šabatová st., Anna Šabatová ml., Vladimír Šnajder, Miluše Ševichová, Zdislav Šulc, Olga Šulcová, Petruška Šustrová, Jan Tesař, Jan Thoma, Julius Tomin, Tomáš Toulec, Petr Uhl, Zdeněk Urbánek, Jan Vít, František Vodsloň, Vladimír Voják, Josef Vohryzek, Milan Vopálka, Věra Vránová, Tomáš Vrba, Pavel Zajíček, Vladimír Zavadil, Jiří Pallas, Jana Hlavsová, Jaroslav Kukal, Otto Černý

V Praze dne 16. 8. 1977

[Dopis prezidentu republiky][150]

Dr. Gustáv Husák
prezident ČSSR
Praha – Hrad

Věc: Žádost o propuštění vězněných

Podepsaní se obracejí na prezidenta republiky se žádostí, aby využil svých ústavních pravomocí ve prospěch těch československých občanů, kteří jsou vězněni, a formou, kterou považuje za nejpřiměřenější jednotlivým případům, ukončil jejich pobyt ve vězení, ať již zastavením trestního stíhání, upuštěním od výkonu trestu, amnestií nebo abolicí.

Ve vazbě jsou po ukončení vyšetřování a uzavření spisů

Jiří Lederer, novinář a publicista,
Ota Ornest, divadelní režisér a překladatel, čtyřiašedesátiletý a těžce nemocný, psychicky labilní

při jejich propuštění by šlo i o zastavení trestního stíhání Václava Havla, spisovatele, a Františka Pavlíčka, dramatika a režiséra.

V severočeském kraji jsou ve vyšetřovací vazbě

Vladimír Laštůvka, jaderný fyzik,
Aleš Macháček, zemědělský inženýr,
Jan Princ, dělník.

Vzhledem k tomu, že tyto případy ještě neprošly před soudem, bylo by možné ukončit je bez rozruchu a zabránit tak kampaním s mezinárodní odezvou. Naopak procesy nutně vyvolávají takové kampaně se všemi z toho plynoucími důsledky.

Chceme upozornit i na další případy, které před soudem prošly, ale přitom zasluhují z lidského hlediska zvláštní zřetel a uvážení.

Aleš Březina a František Matula, evangeličtí bohoslovci, nenastoupili vojenskou službu pro své náboženské přesvědčení, za což byli odsouzeni. Některé země zavedly pro takové případy možnost náhradní vojenské služby beze zbraně. Podobná úprava československých předpisů by snížila v těchto případech možnost konfliktů mezi přesvědčením a ústavními povinnostmi občana a umožnila i propuštění A. Březiny a F. Matuly.

Humánní zřetele nás vedou k tomu, abychom žádali abolici pro Huberta Steina, a to jak vzhledem k jeho věku (73) a vážné chorobě, tak i vzhledem k aktivní účasti v čs. odboji za II. světové války a tragickému údělu vězně v padesátých letech.

Propuštění uvedených vězňů by se setkalo s příznivým přijetím veřejnosti.

157 podpisů

Honza Princ bude 9. října svoboden (aneb 17 dní basy jako pomsta)[151]

V hlavním líčení konaném dne 21. 9. 1977 v budově okresního soudu v Děčíně byl Jan Princ, osmadvacetiletý dělník, uznán vinným přečinem proti veřejnému pořádku podle § 6, písm. a/ zákona č. 150/69 sb. (zákona o přečinech), neboť „se účastnil akce narušující veřejný pořádek resp. ji podporoval", a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců. Protože byl zadržen v noci z 8. na 9. července t. r.,[152] skončí výkon jeho trestu v noci z 8. na 9. říjen t. r., tedy 17 dní po vynesení rozsudku.

V domě Jana a Květy Princových v Rychnově čp. 138, okr. Děčín, se o víkendu 8. 7. shromáždilo 88 dospělých osob, které se hudbou chtěly rozloučit s Kanaďanem Paulem Wilsonem, jemuž čs. úřady po deseti letech odňaly povolení k pobytu a který dříve zpíval s Plastic People. Představíme-li si, že Jan Princ je signatářem Charty 77, že on i jeho rodina byli od začátku tohoto roku pronásledováni a diskriminováni okresními úřady, které se snažily zlikvidovat ohnisko undergroundu a Charty v severočeském kraji, nalezneme i odpověď na otázku, proč během oslavy, která nikoho nerušila, vybuchly v blízkosti domu dva dělobuchy, proč auta návštěvníků byla poškozena (prořezané pneu), proč došlo k policejní noční razii i proč ze zadržených osob právě Jan Princ byl obviněn z trestného činu výtržnictví (§ 202, odst. 1 tr. z. s horní hranicí sazby do dvou let odnětí svobody).

Místní (krajské) úřady se sice pokusily nalézt oporu pro své nezákonné jednání, jehož bylo obvinění a vazba Jana Prince jen vyvrcholením, v Praze: podařilo se jim, že televize vysílala krátký pořad zaměřený proti oslavě a manželům Princovým. V celkovém politickém kontextu však ústřední moc rozhodla, že případ má být řešen „smírně" (možná, že i v souvislosti s kdyňskými událostmi[153]). K jejímu rozhodnutí nepochybně přispěla solidarizační kampaň: kromě prohlášení „69"[154] a dopisu více než 150 občanů G. Husákovi[155] a dalších textů, požadujících jeho propuštění, byla např. velmi významná akce 136 nebo 137 polských občanů,[156] kteří se dne 15. 8. t. r. obrátili se svým dopisem „wolność dla Jana Prince" prostřednictvím čs. velvyslanectví ve Varšavě na čs. úřady s odsouzením „gangsterských metod české státní bezpečnosti" a žádostí o okamžité propuštění Jana Prince.

Neobvyklá a jistě velmi působivá byla žádost 104 čs. občanů (k nimž se později připojilo dalších 30) o povolení manifestace před budovou ministerstva spravedlnosti dne 14. 9. t. r. s hesly SVOBODU PRO JANA PRINCE a HONZA PRINC JE NEVINEN. Příznačné je, že iniciátoři připravované manifestace nedostali od ONV Praha 2, jemuž svou žádost adresovali, žádnou odpověď. I když se manifestace nekonala, byl v metodách solidarity učiněn nový krok kupředu.

Změna kvalifikace tr. činu výtržnictví na přečin při podání žaloby je vším tímto vysvětlitelná. Použití přečinového zákona mj. také ukazuje, že za účast na oslavě už nemá být nikdo trestně stíhán. (V případě pomoci k tr. činu výtržnictví – a takto bylo původní tr. stíhání vedeno – by totiž měli být „správně" stíháni i sami „pachatelé", jak tomu bylo např. ve vztahu tzv. přeštického případu k případu Jirous a spol.) Použití samé horní hranice tr. sazby – tři měsíce a nadto nepodmíněně – ukazuje na mstivost rozsudku, a to bez ohledu na to, kdo ho připravil, neboť odporuje všem zvyklostem procesního řízení; tak např. Jan Princ stál před soudem poprvé a soud tedy „přehlédl", že před „spácháním přečinu" žil „řádným životem pracujícího člověka".

Protože mu aspoň tuto polehčující okolnost nepřiznal, lze z jednání soudu dovodit, že chtěl Jana Prince prostě poškodit za každou cenu.

Výše odsouzení je i přesto nesporným vítězstvím nás všech, kteří jsme přesvědčeni, že solidarita s těmi, kdož jsou žalářováni za své názory, politickou činnost nebo prosté nepokoření se před státní mocí, má svůj velký význam a v jednotlivých případech může vést i k okamžitému výsledku.

– – –

Dne 18. 9. 1977 byl po 18 měsících propuštěn na svobodu Ivan (Martin) Jirous, jedna z předních osobností českého undergroundu. Byl propuštěn z věznice Ruzyně, i když byl po celou dobu po odsouzení vězněn na Mírově.

– – –

Na dny 26. až 28. 9. t. r. je nařízeno hlavní líčení v tr. věci proti inž. Aleši Macháčkovi a inž. Vladimíru Laštůvkovi do čísla místnosti 54, I. patro krajského soudu v Ústí n. L. Jsou žalováni z tr. činu podvracení republiky podle § 98, odst. 1 tr. z. a hrozí jim trest do pěti let.

Praha 23. září 1977

[Trestní řízení s Janem Princem][157]

[Dana Němcová]

Dne 21. září proběhlo u okresního soudu v Děčíně trestní řízení s Janem **Princem**, který byl shledán vinným dle § 6 písm. a/ zák. č. 150/69 sb. a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody po dobu tří měsíců v I. nápravné skupině.

Jan Princ je majitelem domu v malé vsi Rychnov v děčínském okrese. Tento domek obýval se svou manželkou, která právě očekává narození druhého dítěte, se svým dvouapůlletým synem a do tohoto jara se třemi dalšími přáteli, z nichž Miluše Števichová a Zdeněk Vokatý byli jedněmi z prvních signatářů Charty 77. Dům Princových navštěvovali přátelé z okolí i z Prahy. Řada z nich pomáhala zpustlý domek v pohraničí uvést do obyvatelného stavu. Na jaře 1977 severočeský list Průboj signatáře Charty 77 ze svého kraje ostře napadl, mezi nimi i Miluši Števichovou a Zdeňka Vokatého, dům Princových označil za „hašišárnu".[158] V téže době byli Princovi napadáni na místních schůzích různými funkcionáři. Ing. Květoslava Princová byla zbavena místa učitelky na škole. Jan Princ nemohl v obvodu svého bydliště získat nejpodřadnější zaměstnání. Toto opatření pro něho bylo hrozbou, že pokud kraj neopustí a nebude do šesti týdnů zaměstnán, bude souzen pro „příživnictví". Z této příčiny opustili dům Princových i Miluše Števichová a Zdeněk Vokatý a jeho nynější manželka. Korespondence, kterou o této situaci vedli Princovi s presidentskou kanceláří a jinými státními orgány, byla pracovníky bezpečnosti při domovní prohlídce zabavena. Po uplynutí šestinedělní lhůty, ve které občan hledající zaměstnání nemusí pracovat, dostavili se do Rychnova příslušníci SNB zkontrolovat, zda Jan Princ není „příživník". Zjistili, že je zaměstnán mimo okres a že tentokrát proti němu nemohou zakročit. Hledali tedy další příležitost, jak „vyčistit" svůj obvod od „signatářské chátry" (termín z Průboje). Mezitím Jan Princ připojil svůj podpis pod Chartu 77, jsa mimo jiné dotčen způsobem, jakým byla lidská práva porušena také v jeho případě.

Novou příležitostí, jak J. Prince postihnout, měla být weekendová návštěva velkého počtu přátel v Rychnově dne 9. července 1977. Toho dne se asi ve 22.20 hod. na místo dostavilo několik policejních vozů a byl proveden dnes již proslulý zákrok proti osmi desítkám hostů v domě Princových a především proti Janu Princovi, který byl téhož dne vzat do vazby. Původně byl obviněn ze spáchání trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. ř. Hrozba nespravedlivého vysokého trestu vyvolala mezi přímými svědky rychnovského večera i mezi ostatními přáteli Jana Prince velké pobouření. Ve shodě se zákony požádalo asi 140 těchto občanů o povolení manifestace za propuštění Jana Prince z vazby, která měla proběhnout před ministerstvem spravedlnosti v Praze 2 dne 14. září. V rozporu se zákonem příslušný úřad (ONV Praha 2) dodnes na podanou žádost neodpověděl. Zato stovky výslechů týkajících se Charty 77 byly rozhojněny o desítky dalších mezi signatáři této žádosti v Čechách a na Moravě. Jednotliví vyslýchaní byli zastrašováni, avšak zdá se, že míra jejich rozhořčení a přesvědčení o nevině Jana Prince, jež vstoupily do protokolů, ovlivnily postup justičních orgánů. Pro tuto domněnku svědčí skutečnost, že původně žalovaný trestný čin byl překvalifikován na přečin spáchaný proti veřejnému pořádku s trestní sazbou do tří měsíců.

Jan Princ byl souzen samosoudcem – předsedou okresního soudu. Přečin rušení veřejného pořádku mu byl prokazován zjištěním příslušníků VB, kteří prováděli kontrolu občanských průkazů návštěvníků 9. 7. 1977 v Rychnově, že zde byl shromážděn velký počet lidí. Jan Princ byl obviněn, že umožnil ve svém domě pobyt tak velké společnosti. (Od původní tendence obvinit Jana Prince „jako organizátora shromáždění" bylo upuštěno pro neúnosnost tohoto tvrzení.) Společnost se měla provinit rušením veřejného pořádku tím, že okolo 2 hod. provozovala a poslouchala příliš hlučnou hudbu za použití zesilovačů a že přibližně ve stejnou dobu v blízkosti domu vybuchly 1–2 dělobuchy.

Byli vyslechnuti 3 svědkové z „místa činu". Jedna dívka vypovídala, že po skončení televizního filmu slyšela hudbu, o které předpokládala, že se ozývá z restaurace, nacházející se asi 100 metrů od domku Princových. Vyzvala svého otce, aby se s ní zúčastnil domnělé zábavy. Hudba však nehrála v hostinci a ani tam nebyla slyšet. Okolo desáté hodiny slyšela nějakou ránu, ale nebyla s to upřesnit, odkud se ozvala. Na výzvu soudce, že původně do protokolu uvedla reakci ostatních hostů na výbuch, doplnila, že snad někdo řekl „už zase tam blbnou". Svědek hostinský vypověděl, že hudbu slyšel zvečera, později se věnoval své práci a říkal si, že „se bavěj". Hudba prý byla „veselá". Soudce mu připomenul, že původně příslušníkům vypovídal o svém pohoršení. Upřesnil, že ho pobuřuje pouze fakt, že u Princových často bývá hodně lidí. Třetím vyslechnutým svědkem byl hajný, který údajně přivolal bezpečnostní orgány. Mezi 21.15 a 22. hod. jel kolem domu Princových a slyšel odsud hudbu „na vzdálenost 1 km". Když se od Rychnova vzdálil, slyšel v tom směru jeden výbuch. Dojel tedy po 22. hod. domů a pro jistotu zavolal telefonicky příslušné hlídky z Děčína. (Ty se dostavily na místo vzdálené přibližně 20 km ve 22.20 hod. s pracovníky StB z Prahy, kteří pak deportovali přítomného kanadského státního příslušníka na pražské předměstí, kde ho kolem půl čtvrté hodiny ráno vysadili z auta.) Svědek obhajoby kategoricky vyloučil možnost spáchání přečinu a vyslovil své pobouření nad zákrokem v domě Princových. Na návrh Jana Prince byly čteny tři výpovědi dalších rychnovských hostů, ze kterých bylo jasné, že se nejednalo o žádnou „akci, kterou by Jan Princ organizoval", ani o jakési rušení místních občanů. Dosvědčovali shodně, že po 22. hod., kdy začíná noční klid, se již nehrálo.

Pracovní posudek Jana Prince byl příznivý. Je hodnocen jako snaživý a aktivní pracovník, kterému byla hned po zacvičení svěřena pracovní skupina. Tato skupina podávala nejlepší výsledky.

Posudek příslušného národního výboru byl příznačný pro celkovou situaci. Jan Princ v něm byl hodnocen jako nepřítel našeho státního zřízení, který poskytl přístřeší signatářům Charty 77 a byl spolu s nimi odsouzen celým krajem. Dále obsahoval tvrzení, že v domě Princových se často a ve velikém množství setkávají signatáři Charty 77, jak bylo potvrzeno také zjištěním při perlustraci provedené 9. 7. 1977.

Prokurátor ve své závěrečné řeči označil Jana Prince za vinného přečinem proti veřejnému pořádku a navrhl pro něho horní hranici trestu nepodmíněně v 1. nápravné skupině vzhledem k dosavadní beztrestnosti. Obhájce byl pro nemoc zastupován kolegyní, která neměla možnost seznámit se se soudními spisy v celém rozsahu, avšak na průběhu soudního jednání jednoznačně prokázala, že Jan Princ nenaplnil skutkovou podstatu žalovaného činu ani v jediném bodě. Jan Princ trval na své nevině a poukazoval na to, že nikdy nebyl upozorněn spoluobčany, že by je rušil, což by bylo nejjednodušším způsobem zjednání nápravy. Po desetiminutové přestávce byl vynesen rozsudek. Obsahoval také soudní výrok, jímž se zabavují texty písní

hudebních skupin Plastic People, DG 307, Bílého světla, Umělé hmoty a sólistů Karla Soukupa a Svatopluka Karáska, zabavené při domovní prohlídce v Rychnově. Jan Princ si ponechal k odvolání zákonnou lhůtu a prokurátor se zřekl opravných opatření.

Tím skončil proces msty a zastrašení u okresního soudu v Děčíně. Ve skutečnosti je stále otevřen.

Praha 23. září 1977

Dodatky II

(k vydání z roku 2012)

Texty vydané jen v 1. a 2. samizdatové edici Hnědé knihy

Slovo úvodem[159]

[Vendelín Komeda – Jaroslav Kořán]

Sborník autentických materiálů, který se vám dostává do ruky, je pokusem o shromáždění veškerých dostupných dokladů a písemností spojených s trestním řízením proti skupině nekonformní české mládeže.

Přestože dokumentace sama hovoří dostatečně výmluvnou řečí, považujeme za vhodné připojit několik úvodních slov pro obeznámení s fakty, jež v této knize nenajdete.

Naši dokumentaci otevírá „pamflet" Ivana Jirouse Zpráva o třetím českém hudebním obrození z roku 1975. Jeho zařazení považujeme za nezbytné, přestože již byla publikována, a vstoupila tedy do všeobecného povědomí. Důležitost této „zprávy" spočívá v informační pregnanci, s níž objasňuje historii, záměry a cíle nového fenoménu naší kultury – českého undergroundu. V mnohém je tento text jistě diskusní, nicméně mu nemůžeme nepřiznat zasvěcenost a novost pohledu na oblast kultury, o níž máme jen velice málo a nedostatečných informací. Druhým důvodem zařazení tohoto textu je skutečnost, že jeho publikace v časopisech Kontinent a Svědectví se stala patrně bezprostředním (přestože veřejně nepřiznaným) argumentem pro zahájení trestního stíhání Ivana Jirouse a jeho přátel.

Následují texty Egona Bondyho, Pavla Zajíčka, Karla Soukupa a Svatopluka Karáska, a to v přesném znění, v jakém byly zpívány a hrány. Texty Egona Bondyho jsou z repertoáru skupiny The Plastic People of the Universe, jejíž členové je také zhudebnili. Zajíčkovy texty byly zhudebněny a zpívány výhradně skupinou DG 307. K. Soukup a S. Karásek své písně zpívali sami a jsou také autory jejich melodií. Žádný z textů posledních let není vynechán, neboť právě tyto texty tvoří pro svoji „hrubou vulgárnost s protisocialistickým a protispolečenským působením, většinou exponujícím nihilismus, dekadenci a klerikalismus" úhelný kámen obžaloby, mimosoudní perzekuce a hlasité kampaně domácích sdělovacích prostředků. Je také třeba říci, že zhudebněné texty jsou neoddělitelně spjaty se svým hudebním výrazem a to, že jsme se zde museli omezit na jejich slovesnou stránku, je nutně ochuzuje a zbavuje celkového napětí a vyznění.

Inkriminované texty uzavírají preambuli, či chcete-li, „skutkovou podstatu trestného činu". Zbývající část naší kolekce patří přesným opisům jednotlivých dokumentů, zpráv, protestů, otevřených dopisů, odborných posudků a dalších písemností souvisejících s celým případem.

Z důvodu snazší přehlednosti jsme byli nuceni ustoupit od důsledného chronologického řazení, takže některé dokumenty, jež spolu úzce souvisí, nenaleznete pohromadě. Tak byl např. spojen v jednolitý celek tzv. „plzeňský případ", k dopisům institucím a jednotlivcům přiřazeny došlé odpovědi etc. Věříme, že toto řešení uvítáte.

Hned zpočátku se však musíme omluvit za jisté, přestože nepodstatné mezery v našich materiálech. Chybí zde několik krátkých zpráv, které byly ihned po prvních zatčeních předány zpravodajům některých v Praze akreditovaných tiskových agentur. Na druhé straně je třeba

přiznat, že většina těchto informací byla značně kusá a nepřesná, což vedlo i k některým zkreslením, jichž se pak dopustily západní sdělovací prostředky. Již více nás mrzí, že nemůžeme předložit první přehledně informující text, doručený pražským agenturám 24. března 1976, kterým se datuje počátek vlny zájmu světové veřejnosti. Bohužel, tento text se nedochoval. Přibližně tytéž informace obsahuje zpráva a pozdější dopis organizaci Amnesty International, které byly odeslány v týchž dnech a které zde citujeme v plném znění.

Z pochopitelných příčin nemůžeme posloužit ani opisy vyšetřovacích protokolů, které k dnešnímu dni obsahují více než 160 výpovědí vyslechnutých osob. (Zajímavým rysem těchto výslechů byl zájem o soukromý život, názory a jednání jak obviněných a svědků, tak řady osobností českého kulturního života, kteří s dotyčným případem neměli nic společného.)

Výčet restů uzavíráme politováním, že není v našich možnostech reprodukovat zde pořad Čs. televize ze dne 7. 4. 1976 referující o zatčených „výtržnících". Někteří z vás jej jistě mají dosud v živé paměti. Nepravdivé tvrzení tohoto pořadu pak vyvrací Věra Jirousová otevřeným dopisem. Tento dopis, který zde uvádíme, byl později zveřejněn v časopise Listy a v informačním bulletinu Amnesty International ze srpna 1976.

Za zmíněným dopisem následují články domácího tisku ze dne 8. 4. 1976, jež víceméně akceptují tvrzení Čs. televize a ČTK, která také vydala k tomuto případu oficiální zprávu. (Pro přesnost ještě dodejme, že tyto první domácí reakce následovaly okamžitě po besedě pracovníků ministerstva vnitra s novináři, na které byly uváděny zkreslené skutečnosti. Tak např. byl účastníkům promítnut amatérský film se záznamem vystoupení avantgardní hudební skupiny, které se zcela legálně uskutečnilo v roce 1971 ve smíchovském F-klubu, zařízení Kulturního domu pracujících ve strojírenství. Hudebníci, používající snad poněkud neobvyklých nástrojů, byli pracovníky MV vydáváni za zatčené, ačkoli šlo o zcela jinou, mimopražskou skupinu.) Z těchto novinových článků uvádíme pět, které se nám z toho či onoho důvodu jeví jako zvláště podařené. Obdobně laděné informace přinesly téhož dne všechny deníky a večerníky, vysílal je i Čs. rozhlas. Průběžné reakce západního tisku neuvádíme, jednak by samy vydaly na objemnou knihu, jednak jsou poměrně přesným obrazem a citacemi materiálů, o nichž jsme již hovořili nebo hovořit budeme.

Další stránky patří k plzeňskému dramatu, v němž byli k neúměrně vysokým trestům odsouzeni tři mladí dělníci. Čs. orgány projevily snahu separovat tento „plzeňský případ" od „pražského", nicméně marně. Spojitost obou případů, jak vyplývá z materiálů dále uvedených, je zcela evidentní. (Na okraj je možno poznamenat, že podrobnou zprávu o procesu otiskly v srpnu t. r. západoněmecké Süddeutsche Zeitung.)[160]

V červnu učinilo k tomu případu prohlášení několik českých intelektuálů. Prohlášení bylo adresováno stranickým a vládním představitelům. Přikládáme potvrzení o převzetí tohoto prohlášení Kanceláří presidenta republiky.

Následuje 1. obžaloba z Prahy, kterou doporučujeme porovnat s 2. pražskou obžalobou. Proces v Praze byl původně určen na 30. srpen 1976. Ještě v průběhu posledního srpnového týdne však došlo k jeho odložení na neurčito. 31. 8. 1976 byli z vazby propuštěni M. Hlavsa, K. Soukup a J. Janíček. Spolu s dalšími sedmi (již předtím propuštěnými po krátkodobé vazbě) byli z následujícího procesu vyloučeni (viz usnesení o vyloučení...).

Z doby těsně předcházející procesu je dopis předních českých kulturních osobností v čele s Jaroslavem Seifertem, který se s žádostí o přispění a morální podporu obrací na Heinricha Bölla. Německý spisovatel zveřejnil dopis v týdeníku Frankfurter Allgemeine Zeitung a několik dní poté zde otiskl svoji odpověď Jaroslavu Seifertovi.

V téže době, tedy bezprostředně před procesem, proběhly také dvě podpisové akce, v nichž podepsaní vyjádřili svůj nesouhlas s postupem čs. úřadů, kterým byly podpisové archy odevzdány. Texty obou těchto akcí uveřejňujeme. První z nich podepsalo 49 a druhou 77 osob.[161]

Počátkem září rozeslal řadě československých oficiálních představitelů otevřený dopis se svým stanoviskem doc. dr. Zdeněk Mlynář. Pro nás je na tom dopisu nejzajímavější náznak odklonu bývalých stranických představitelů od elitářské opozice a jejich – snad nejen zdánlivého – přechodu od všeobecných marxistických úvah ke konstruktivní demokratické humanitě, která se počíná jevit jako jediné skutečné východisko ze současného neutěšeného stavu.

V prvé polovině září byla vypracována a doručena soudu pro Prahu-západ, (Praha 1, Karmelitská ulice) již zmíněná 2. obžaloba. Soudní proces byl zahájen 21. září 1976. O jeho vývoji a závěru podrobně referuje průběžně zpracovávaná zpráva. Její zásadou (podobně jako u zprávy plzeňské) byla naprostá objektivita a seriozita. Výsledná zpráva, spolu se zde rovněž uvedeným dopisem, byla ještě v den ukončení procesu odeslána řediteli Čs. televize dr. J. Zelinkovi.[162] V závěru této podkapitoly najdete ještě výmluvnou odpověď řečené instituce.

V den po vynesení rozsudku přinesly všechny deníky základní informace o odsouzení „výtržníků" – přikládáme na ukázku noticku z Rudého práva z 24. 9. 1976. Následujícího dne věnovalo RP případu rozsáhlý článek a 27. 9. 1976 se přidala i Svoboda. Mnoho ze skutečností, jež oba deníky uvedly, se nejen nezakládalo na pravdě, ale nebylo ani předmětem popisovaného soudního jednání. Protest rodinných příslušníků odsouzených najdete za příslušnými články.

Ostatní tisk zatím mlčel. Teprve 16. 10. 1976 se ozvala Mladá fronta článkem, na který okamžitě zareagovali členové skupin The Plastic People a DG 307 (oba texty jsou přiloženy). Další listy se už případem nezabývaly.

Z neoficiálních ohlasů přinášíme fejetony Heleny Klímové a Václava Havla, které snad někteří z vás budou znát z jiného pramene. Pro úplnost našeho obrazu je však pokládáme za důležité.

Jak vyplývá z dalšího úředního dokumentu, žádost o propuštění z vazby byla zamítnuta. Jako tečka pak následuje rozsudek, s nímž nehodláme polemizovat. Ostatně, co se týče jeho vývodů, učinili tak za nás jiní – a předem. Máme na mysli čtyři připojené odborné posudky, jejichž autoři, aniž by dotyčné zpěváky a hudebníky osobně znali, vycházeli ve svém hodnocení pouze z předložených nahrávek a textů. Za autory všech posudků stojí mnohaleté renomé fundované práce.

Závěrečné příspěvky tvoří materiály tak říkajíc z „jiné kapsy". Krátce po skončení procesu došly několika zastáncům perzekvovaných umělců dopisy, v nichž se jim vyslovují díky za jejich zájem a podporu. K dopisům, z nichž tu zveřejňujeme dva (doc. dr. Zdeňkovi Mlynářovi a Petru Uhlovi), byly připojeny údajné ukázky textů těch, na jejichž ochranu se postavili. Z výjimkou Sádla Karla Soukupa není znám autor ani jediného z nich. Jak však na předvolební schůzi ve Vinohradském divadle informoval ministr Obzina, byly západní tiskové agentury seznámeny s „tvorbou pronásledovaných umělců", aby se již napříště podobnými lidmi nezabývaly. Dotazem u zmíněných agentur bylo zjištěno, že jim byly formou podobného dopisu doručeny neautentické texty. Autorství se tedy zdá být nasnadě.

Zde náš soubor dokumentů končí – jednak z důvodů technických, jednak proto, že je u konce i první kolo celého případu. Druhé, nazvané „Odvolání", započne 11. listopadu 1976 před senátem Krajského soudu ve Spálené ulici. Jeho průběhu, jakož i všem okolnostem s případem spojeným, bude věnována samostatná kniha.

V Praze 7. listopadu 1976

Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby...[163]

[Dana Němcová a kol.]

Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby. Politická moc se tu jeví zcela monolitní, podepřená veškerými mocenskými prostředky. Zdejší totalitní systém již nepracuje ideologickými prostředky, s výjimkou velkolepých kamufláží pro export, jakými bývají např. sjezdy strany nebo prvomájové manifestace. V domácích poměrech si vystačí prostředky zastrašování a korupce, diskriminace a využívání oportunismu, které rozhlodávají osobní, občanské a mezilidské postoje a degradují lidi na ustrašené stádo, vděčné za to, že se alespoň dosyta napase. Hlavně jde o uniformitu životního stylu. Vystaven postihu je každý, kdo má odvahu se odlišit a upozornit na sebe. Tuto tendenci vyjádřil již před léty v soukromém rozhovoru jeden inteligentní zaměstnanec „ministerstva Lásky", totiž vychovatel nápravně výchovného ústavu ministerstva spravedlnosti, jak se zde říká věznicím. Řekl přibližně toto: Jsme schopni nechat žít jednoho podivína zcela izolovaného a bez vlivu. Ale spojí-li se několik takových individuí ve skupinu, octnou se zcela určitě v naší péči!

Všeobecný požadavek konformismu zejména zhoubně působí v oblasti kulturního života země. Řada spisovatelů, filosofů a básníků, kteří se svou tvorbou vymykají řádu „koupě a prodeje", jaký diktuje státní kulturní monopol, píše „do šuplíku" a riskuje soudní stíhání, rozdá-li strojopisné kopie svých děl přátelům nebo předčítá-li v jejich kruhu své verše. Totéž platí o výtvarnících, jejichž díla neopouštějí po léta sklepní a půdní ateliéry. Tento osud postihl i našeho nejvýznamnějšího malíře – Mikuláše Medka. Jen několik z jeho přátel mohlo loňského roku zhlédnout posmrtnou výstavu části jeho obrazů, než byly vystěhovány z jeho ateliéru, který byl urychleně předán konformnímu umělci.

Na všech pracovištích je tvrdě usměrňován tvořivý a kritický duch zaměstnanců, kteří jsou takto vnějšími nebo vnitřními důvody často donuceni opustit svá zaměstnání. Spousty kvalifikovaných vysokoškoláků u nás pracují jako nekvalifikovaní dělníci.

Výběr mládeže ke studiu na všech typech škol je dominantně určován kádrově politickými zřeteli, přihlížejícími i k širokému příbuzenstvu.

Ve výčtu tendencí manipulovat veškeré občany bychom mohli pokračovat. Připomínáme však těchto několik obecně platných (a doufáme obecně známých) fakt jako prolog k příběhu z posledních dnů, který uvedeme podrobně. O politiku nám v něm jde pouze natolik, nakolik se dotýká lidskosti.

Svědčení[164]

Helena Klímová

(fejeton)

...Veřejná bezpečnost vzala v uplynulých čtrnácti dnech do vazby několik mladých lidí pro trestné činy výtržnictví a některé další. Byli to členové „hudebních skupin", kteří od r. 1971 pořádali převážně na venkově různá „vystoupení"... jejich produkce neměla s kulturou nic společného... Několik zkrachovaných vysokoškoláků, jeden absolvent filosofické fakulty, bývalý kněz,[x)] *individua často měnící zaměstnání se snažili zaujmout jen primitivní vulgárností...*

(Zpráva z čs. tisku 8. dubna 1976)

[x)] Sváťa Karásek vystudoval evangelickou bohosloveckou fakultu, několik let kázal a pak mu další kázání nebylo povoleno. Nikoli církevními, [ale] státními orgány. Přesný důvod mi není znám, ale z toho, že nebyl nikterak stíhán, ani disciplinárně trestán, je zřejmé, že se nedopustil ničeho protizákonného. Usuzuji tedy, že zřejmě nemohl kázat pro stejně záhadné zábrany, pro které mnozí publicisté netisknou.

Jenomže kdo káže lidem, kdo píše pro lidi, ten to nečiní jen kvůli chlebu, ten přitom uskutečňuje podstatnou část své osobnosti, obživuje svou duši. Rozdává ze svých duchovních zdrojů, zpřítomňuje a vykládá moudrý odkaz nepřítomných kultur a odměnou získává radost, zadostiučinění a pocit naplněného života. Taková práce je jako dobré manželství, poskytuje inspiraci i klid, posiluje zdravou mysl.

Vyrovnat se se ztrátou takové profese není snadné. Jakákoli jiná práce se pociťuje především jako zdržování od toho skutečného a pravého. Člověk, pro něhož profese byla životní náplní, koníčkem, posláním, potěšením a který je pojednou nucen živit se způsobem, který nesouvisí s jeho duchovními potřebami, je jako dívka násilím provdaná, jako žena přinucená za peníze žít s mužem, který je jí cizí. Většinu svého času a většinu svých životních sil odevzdává pro účel, který dráždí svou cizotou a často – v našich podmínkách – i ničí svou tupou nesmyslností. Avšak nezbývá takovému člověku nic jiného, protože způsob výdělku, adekvátní jeho vzdělání a vnitřnímu ustrojení, je mu odepřen. Jako by byl odsouzen na nucené práce, avšak se zcela neznámou dobou trestu. Vím o lidech, kteří v takové situaci onemocněli, anebo se pozměnili v osobnosti a v chování, stal se z nich někdo jiný. Tak hluboká je to změna.

Sváťa Karásek nalezl svůj vlastní, originální způsob, jak se vyrovnat. Zůstal věrný poslání, které si vybral, ale zvolil pro ně novou, nebývalou podobu, když ta obvyklá, institucionalizovaná, mu byla odepřena. Namísto kázání začal zpívat lidem písničky.

Angel rolled the stone away,
early on the Easter Sunday Morning,
Angel rolled the stone away.

Já jsem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já jsem stounavej.

No tak sem šel za farářem,
říkám, máš-li, lék mi dej,
ty vo lásce stále jenom mluvíš
a já nejsem moc hloubavej.

Já sem ňákej stounavej...[165]

Melodie spirituálů, asonance na jejich první verše, nejobyčejnější mluvená čeština. Barbarská kytara a hlas, v němž se střídá drsnost, něha, vřelost, v němž vždy dominuje opravdovost. Vznikly písničky se zvláštním kouzlem. Dotýkají se každého, kde je slyší. Jsou krásné svou poetickou naivností a přirozeností formy. Jsou moudré ve svých myšlenkách a hluboké svou metaforičností. Budí dojetí pro ryzost citu a přesvědčení. Budí úsměv, protože jsou nadány humorem a recesí.

Při přeskoku švédské bedny
jsem nezvlád můstek pérovej,
strh jsem bradla, madla, kolovadla,
po dopadu sem stounavej.

Mám se večer učit řeči
neb číst román klasickej,
raději si zas prohlížím porno,
pak sem z toho stounavej.

V práci se chci zastat pravdy,
pak si řeknu bacha dej,
zase držím hubu na špagátě,
pak sem z toho stounavej.

Já sem ňákej stounavej,
že v mým žití všude chybí láska,
z toho já sem stounavej...

Kombinace opravdovosti a recese lahodila zejména mladým posluchačům, vyjadřuje jejich základní ladění. V pracovní době Sváťa Karásek tedy opravoval a spravoval zámek Housku, depozitář Universitní knihovny. A pak, když opravil několik rámů a natřel několikero dveří, mohl

se věnovat svému skutečnému poslání: jednak rodině (má dvě malé děti), jednak ostatním lidem, kteří jej potřebovali. Za jeho písničkami, ale spíše za ním jako za osobností, přijížděli mladí lidé.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Do šutru vyryté srdce rukou tvou
nejde smejt vodou mejdlovou.
Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.

Boháč, co vyhnal Lazara ven,
ten neměl život svůj na skále postaven,
ten neměl na skále život svůj, pamatuj.

Pilát, co soudil tak, jak dav řve,
a pak si umyl ruce své,
ten na skále neměl život svůj, pamatuj.

Soudce, co soudí tak, jak dav řve,
a pak si myje ruce své,
ten na skále nemá život svůj, pamatuj.

Kněz ten, co si dál na mši svou šel,
z příkopů sten jako by neslyšel,
ten na skále neměl život svůj, pamatuj.

Chlap ten, co si to v svým auťáku sral,
stopaře klidně přezíral,
ten na skále neměl život svůj, pamatuj.

Byli to mladí lidé, které na první pohled by leckterý automobilista jako stopaře nevzal a běžný občan panelákové kultury, televizí odchovaný, by jim možná klnul bez předchozího rozmýšlení. Sami provokovali takové nepromýšlené odsudky a zároveň proti nim i protestovali: svým zevnějškem, vlasy, oděvem.

Pod tímto drsným zevnějškem, zdůrazňujícím dospělost, by však občan rozvážnější možná tušil dětskou nezralost, potřeby neuspokojeného dítěte: usoudil by na těžké dětství, konflikty mezi rodiči a s rodiči, život možná v institucionálních útulcích. Tušil by bezradnost, touhu po bezpečí domova, po otci statečném a spravedlivém a po matce vřelé a ochranlivé. Po takovém člověku pátrali ti vlasatci a vlasatice, stojíce na křižovatce svého života. Z této křižovatky lze sejít i k počinům zoufalství, jestliže tak nutná rodičovská nebo náhradní autorita není v dohledu. Že se tak nestalo (a v našem smutném kontextu je důležité říci, že se to nestalo), je zajisté zásluha i Sváťova, který konal dobré misijní dílo.

Vždyť hrstka bláznů nakazí celý město,
pár statečných spasí město v dobách zlých.

Svou pastýřskou roli uplatnil Sváťa Karásek mezi těmi, kdo strádali nejvíce, kdo jej nejvíce potřebovali.

Kdo jsou ti krásní lidé, v šat bílý odění?
Lidé, co k trůnu přišli z velkého soužení...

Není těžké dopátrat se, čím jim Sváťa imponoval, čím je přitahoval. Na první pohled zřejmě originalitou a přirozeností. Částí své osobnosti patřil mezi ně, zejména svým vnějším výrazem. Považoval za přirozené a nikterak degradující zpívat jazykem, kterým mluvil, kterým mluví oni a kterým mluvíme my všichni, když se cítíme volně. Občas použil i výrazů, které by mu moralisté měli za zlé. Takovými výrazy hýří oficiální perla naší literatury – Švejk, v němž však užívány s monotónní hustotou, budí u čtenáře deprimující pocit obyvatele kanálů. Sváťa Karásek těchto výrazů použil v jejich původním významu, nedevalvovaném a nezevšednělém četností. To jest, pouze výjimečně a jako projev nejvýše zdůrazněné negace.

Byl boj na nebi, s drakem rval se Michael, s drakem zlým, lstivým,
drak na zem s nebe je svržen, boj na zemi trvá dál.

Michael spolu s anděly dábla s nebe shodili,
nezahynul sviňák ten, ale pad na naši zem.

Mezi dobrem, mezi zlem, den co den se všichni rvem.
V srdcích mužů, v srdcích žen, ten drak musí být přemožen.

Často musím uznat sám, že ten svůj boj prohrávám.
Vždyť to zvíře pitomý ztupilo mi svědomí.

Když Ježíš na tvý straně je, pak s tebou drak prohraje,
pak připadnou ti legrační i jeho svody finanční.

Se zlem si nelze hráti, nebo se lidstvo vymlátí.
Bratře, buď na pozoru, nehraj v dnešním horroru!

Provokace současných měšťáků, nebo říkejme raději: hněv na většinové stádo bez ducha a citu – to je první poznávací znamení, pro něž se mladí k Sváťovi přiblížili. Takových rozhněvaných ale dost po světě chodí a křičí a kromě svého hněvu už nemají co nabídnout. Vlasatci a vlasatice se však ke Sváťovi přimkli proto, že v něm cítili i druhý, životadárný pól: ušlechtilost. Vyrůstala ze zdrojů jeho vlastní bytosti i z etického systému, odkázaného nesčetnými generacemi moudrých předků. Legrace, recese, protest, to jsou jen první a dočasná pouta. Trvalejším a cennějším poutem bylo pro tuto deprivovanou mládež zjištění, že není vše falešné, co se jim nabízí k věření, že na světě skutečně existují pozitivní a cenné hodnoty, že člověk může být laskavý a spravedlivý a že není určen k zatracení, ale k lásce a šťastnému konci. A tak se ke Sváťovi přimkli, instinktivně v něm tušíce toho, kdo má schopnost je uzdravovat.

V Káni maj šest štoudví kamennejch,
Ježíš dal do každý vodu vlejt,
voda v kádích zapění,
ve víno se promění,
vína dost, hej správče, nalít dej.

Podstatný je pití vína sled,
nejlepší víno se dává hned,
a jak času přibejvá,
to horší se nalejvá,
v Káni maj nejlepší naposled.

V žití tvém přibejvá dalších let.
Nečekej nejhorší naposled.
Bůh na sklonku tvého dne
dá ti víno výborné,
výborné víno až naposled.

My ostatní, kteří máme rádi Sváťovy písničky, si třeba myslíme, že uzdravovat nepotřebujeme. A přesto nás ty písničky osobně oslovují.

V burácení odpuzující komerční hudby se vyjímají tiše a nadány duší. Jako obrázek naivního malíře na pozadí tupých reklamních plakátů. Dalo by se říci, že Karásek je naivní písničkář jako Jugoslávci Generalić, Lacković a Večenaj jsou naivními malíři. Tatáž neškolenost a přitom umělecky stylizovaná přirozenost výrazu, tatáž barvitá a působivá poetičnost, přímé spojení pudovosti a múzičnosti.

Plenty good room in my Father's Kingdom
V nebi je trůn, pravdy hlavní sídlo,
všem vladařům připomínej.

Člověče, chceš být vládcem,
chceš vrýt svůj obraz dnům?
Jen seď na zemi, ty blázne,
nesedej na ten trůn.

Neumí člověk vládnout,
zpije se mocí svou,
má pravdu pevně v ruce
radši než nad sebou.

Vládce, co k davům mluvíš,
co kdybys tak jednou ztich?
Co kdybys tak jednou poklek,
hlavu svou ve dlaních?

Ani král, ani rada moudrých,
ani kněží, ani lid,
jen ten beránek zbitý
je hoden tu moc vzít.

V nebi je trůn, pravdy hlavní sídlo...

Také by se dalo říci, že Sváťa Karásek zpívá a skládá protest-songy, kdyby se výraz „protest--song" už zcela nerozbředl. Zhruba čtyři pětiny jeho písní mají dynamický obsah, vyprávějí o zápasu se zlem nebo k takovému zápasu vybízejí. Když totiž Sváťa Karásek dobře nakládá se světem, znamená to, že se opře o své jistoty a vzepře se tomu, co tuší zlého.

Ale ani protest-songy ani naivní obrázky jej nevystihují cele. Sváťa Karásek je především duchovní a je mu vlastní mystická oblast. Opouští drsnost a zpívá něžně a vroucně: o konečném usmíření, o příchodu Mesiáše...

Přiváže oslátko ke kmeni vinnému,
k révoví dobrému oslátko své.

Práti bude pak ve víně roucho své,
ve víně rudém knížecí šat.

Ta barva vína v očích mu zůstane,
nad mléko bělejší zuby jeho...

A je také intelektuál – jak jinak – i přes svou prostotu a nelíčenost. Jeho píseň „Say no to the devil, say no – sejmou ti podobu, sejmou" je podobenstvím o údělu člověka ve vlčí společnosti nového typu: člověk je zcizován svému vlastnímu obrazu, glorifikován je jeho paskvil a jeho původní identita je ničena. Filosofie moderního věku – myšlenka o odcizení člověka sobě samému – je umocněna biblickou metaforikou: člověk je tvor podle Božího obrazu, koho tedy zobrazuje ničený obraz člověka?...

Likvidace kulturních hodnot, snímání otisků prstů, cejchování, služba náhodné poživačné modle – o tom všem má občan konzumní společnosti povědomost. A z oněch tří zdrojů myšlení, z Bible, ze současné filosofie a ze současné reality, vznikl text, obdařený uhrančivou úděsností a básnivou silou.

Say no to the devil, say no...
sejmou ti podobu, sejmou,
tvář tvou zmažou ti hlínou,
chtěj mít jen masku posmrtnou,
sejmou ti podobu, sejmou.

Sejmou tvou bystu, sejmou,
čas už hází proti skále
ty tvý hlavy sádrový,
sejmou tvou bystu, sejmou.

Ze zdi tvý vobrazy sejmou,
sejmou tvý vobrazy, sejmou,
svezou je na velkou louku,
shořej v moři ohnivým,
sejmou tvý vobrazy, sejmou.

Pak se pod zdí prázdnou sejdou,
koho teď tak karty sejmou?
Teď padlo jim žaludský eso,
tak ho hned do rámu daj,
sejmou nám karty, sejmou.

Sejmou ti otisky, sejmou,
pak teprv poznáš ďábla,
v hlavě se ti rozsvítí,
sejmou ti otisky, sejmou...

Sváťa Karásek je básník, jehož verše se netisknou, ale lidé si je hrají a zpívají. Je farářem „na volné noze“, který obdařuje a vede ty, kdo k němu přicházejí z dobré vůle a za dobrou vůlí. Je jedním z těch intelektuálů, o nichž by se dalo říci, že jsou „svědomím národa“, kterážto role se kdysi přisuzovala spisovatelům. Tento výraz, zejména ve spojení se spisovateli, jsme už dávno neslyšeli a vůbec frekvence výrazu „svědomí“ poklesla jak ve slovníku masových sdělovacích prostředků, tak, obávám se, i v myslích jejich konzumentů.

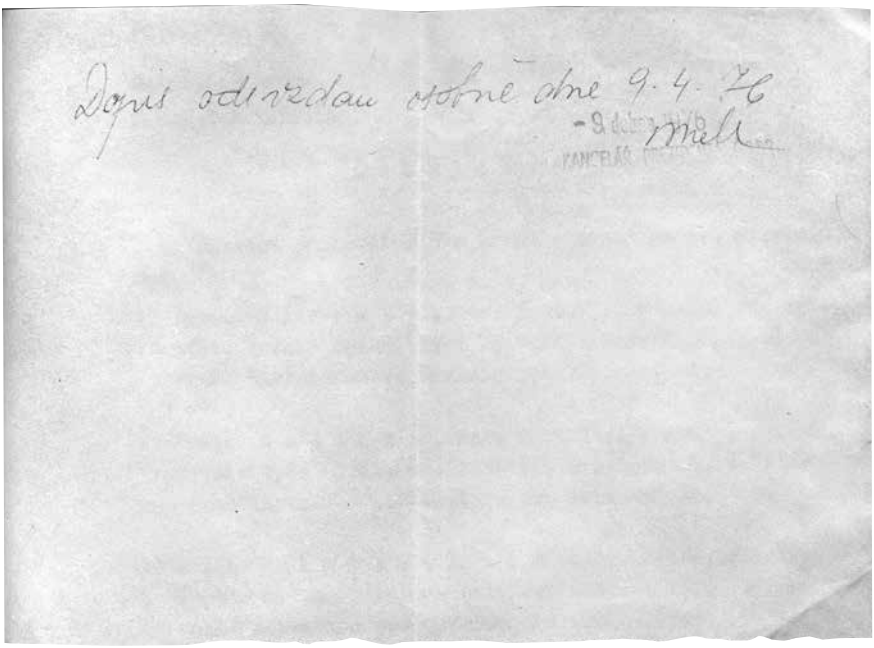
Vy silní ve víře, v Písmu kovaný,
když začnou bít pastýře, kde jste schovaný?

Že byl Sváťa zatčen, že je už půl roku držen ve vazbě a že má být v těchto dnech postaven před soud, mi připadá jako výpadek zdravé mysli, jako hrozný justiční omyl – to ve světě reálných faktů a racionálních pochodů. Ne tak ovšem, pokud bychom žili ve světě ovládaném kafkovskou symbolikou a zaplněném přízraky. Tam by pronásledování myšlenek a věznění písniček docela dobře harmonovalo se snímáním podob a pálením obrazů.

Ale v takovém světě přece nežijeme. A tak doufám, že nám všem se brzy vrátí jak zdravá mysl, tak Sváťa Karásek.

Praha, 18. srpna 1976

Potvrzení od Kanceláře prezidenta republiky (faksimile)[166]

(Potvrzení svědčí o tom, že 9. 4. 1976 byl v podatelně KPR přijat jakýsi blíže nespecifikovaný petiční dopis, snad související s Dopisem pro Amnesty international ze 7. 4. 1974. V archivu KPR se však žádný dokument s tímto datem a předpokládaným obsahem nenachází.)

Od svatební veselice k rozsudku (k pražskému procesu)

Pavel Navrátil

21. února 1976 proběhla v sále hospody v Bojanovicích oslava svatby Ivana Jirouse s Julianou Stritzkovou. Vstup byl podobně jako na jiných pečlivě utajovaných koncertech undergroundové komunity možný jen s pozvánkou a přísně se to kontrolovalo. Oslavy se zúčastnilo několik amatérských skupin a jednotlivých zpěváků. Sál k oslavě byl řádně pronajat, MNV v Bojanovicích byl informován a povolil prodloužení zavírací doby uvedeného pohostinství. Během koncertu se do hostince dostavila pravidelná hlídka VB, která shledala vše v pořádku a po všeobecné kontrole se vzdálila bez jakéhokoliv opatření či zásahu. Až do konce oslavy byl v hostinci naprostý pořádek, nedošlo k žádné výtržnosti.[167]

Hudební produkce proběhly bez narušení, což bylo dostatečným důvodem ke spokojenosti. Nejen kvůli dobrému pocitu vystupujících hudebníků, ale i proto, že akce nesla neoficiálně název II. festival druhé kultury, což nutně vzbuzovalo obavy z policejní intervence (svatební hostina byla často používanou záminkou při zajišťování příslušných povolení). Že se tak nestalo, považovali dokonce někteří za projev bezradnosti represivních orgánů, jako v případě Karla Soukupa, který dva dny poté navštívil Jirouse a během rozhovoru pronesl: *Bolševik končí! To už je neudržitelný, teď nás nikdo nezastaví.*[168] Blízká budoucnost měla ukázat, jak hluboce se mýlil.

Krátce před tímto vystoupením došlo k navázání velmi důležitého – jak se později ukázalo – kontaktu Jirouse s Václavem Havlem, který zprostředkoval kunsthistorik František Šmejkal. Iniciativa vyšla od Havla a Jirous ji přivítal nejen jako příležitost seznámit s undergroundovými aktivitami jiný významný neoficiální kulturní okruh, ale i jako možnost získat případné zastánce. *Pouštěl jsem z magnetofonu nahrávky, reprodukce byla neobyčejně mizerná, přesto se Havlovi zdálo, nebo to předstíral, že v české undergroundové hudbě slyší něco, co ji odlišuje od jejích zahraničních předloh a paralel. Dal jsem mu také Zprávu o třetím českém hudebním obrození a texty Skaláka* [M. Skalického], *které jsem zrovna přinesl s sebou.*[169] Že Havlův zájem nebyl předstíraný, je zřejmé z jeho následujících činů. On sám se k tomuto vyjádřil: *Pochopil jsem, že je to věc, která zasluhuje maximální moji pozornost. Ať už se komu ta hudba a ty texty líbí nebo nelíbí, je to jakýsi výraz opravdovosti vztahu ke světu, či zhnusení světem.*[170]

Jen několik týdnů po koncertu přesvědčila Státní bezpečnost jeho pořadatele o tom, že rozhodně nenastává nějaká doba uvolnění. 17. března započala masivní zatýkací akce. Kvůli podezření ze spáchání trestného činu výtržnictví podle § 202/1, 2 trestního zákona se ve vazbě ocitli především ti, kteří se aktivně účastnili bojanovického festivalu, celkem 22 osob. Jádro zadržených tvořil okruh hudební skupiny The Plastic People of the Universe. Současně probíhala zatčení tzv. plzeňské skupiny, v níž figurovali Karel Havelka, Miroslav Skalický a František Stárek.[171]

Již 5. března zaslala Správa SNB Hlavního města Prahy a Středočeského kraje náměstku ministra vnitra ČSSR Janu Pješčakovi podrobnou zprávu o průběhu koncertu v Bojanovicích, v níž byl Jirous představen jako organizátor. Uvádělo se v ní, že texty prezentovaných písní obsahovaly znechucení životem, byly laděny proti etablovanému politickému systému a opěvovaly drogy. Kuriózně působí zmínka o tom, že nedošlo k žádným výtržnostem.[172]

Dne 8. března byl týmž zdrojem zpraven vedoucí tajemník KV KSČ Středočeského kraje Václav Hájek. V dokumentu jsou návrhy závěrů sekretariátu KV KSČ, doporučující po linii Veřejné bezpečnosti uzavřít případ z hlediska trestního postihu, monitorovat případné náznaky konání podobných akcí, uvědomit ředitelství Jednoty a RAJ o povinnosti podobné případy hlásit, sledovat případné hospitalizace narkomanů a informovat ředitele škol.[173]

O tom, že byl tomuto případu přikládán zvláštní význam, svědčí dokumenty zaslané odborem vyšetřování pražské VB dne 24. března, tedy nedlouho po zadržení účastníků festivalu, náčelníku Krajské správy SNB Hlavního města Prahy a Středočeského kraje Josefu Riplovi, které shrnují dosavadní poznatky a informují o dalším postupu vyšetřování. Vzhledem k tomu, že se jednalo o vyšetřování výtržnictví, působí aktivita státních orgánů poněkud neadekvátně: *Ve věci byly svolány celkem dvě porady za účasti vedoucích pracovníků a prokurátorů. Bylo rozhodnuto, aby obvinění zatím nebyli stříháni a k hlavnímu přelíčení byli předvedení v takové podobě, v jaké vystupovali jako hudebníci. Podle výsledku rozpracování bude využito všech forem dostupných možností a generální prevence, zejména organizování hlavního líčení pro funkcionáře SSM, využití televize, tisku a rozhlasu, upozornění Národním výborům a distribučním organizacím. Byl ustaven realizační štáb na úrovni okresu za součinnosti orgánů S StB, S VB a odboru vyšetřování VB, analytická skupina, vyšetřovací skupina, realizační skupina a operativní skupina. Ve vyšetřování a dalším rozpracování se pokračuje. S urychlením budou přibráni znalci na zkoumání duševního stavu u větší části obviněných. Řídícím záměrem je realizovat zpolitizovanou kriminalitu. Na podkladě výsledků vyšetřování bude provedeno rozšiřování o další trestné činy, případně další obvinění.*[174]

Usnesení o zahájení trestního stíhání z 1. května obsahovalo jména šestnácti zadržených, jimž bylo kladeno za vinu, že se v průběhu let 1971–1976 na různým místech ČSSR aktivně zúčastnili vystoupení amatérských beatových skupin a zpěváků, v jejichž průběhu byly uváděny veřejně texty písní obsahující četné hrubé neslušnosti, čímž naplnili skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví uvedeného v § 202 trestního zákona.[175]

Razie přes hmatatelnou atmosféru napětí, kdy téměř veškeré akce undergroundu byly monitorovány bezpečnostním aparátem, většinu zadržených zaskočila. Následně vznesená obvinění pocit nepatřičnosti a absurdity jen umocnila a prvotní předpoklad, že se spíše než o standardní potírání trestné činnosti jedná o politicky motivovaný proces, se začal potvrzovat.

Na své činnosti neshledávali obvinění nic politického: *Zpíváme písničky, děláme výstavy a není v tom žádné nabádání k politickému zvratu. Spíš šlo o výzvy ke svobodě, za hudbu a obrazy se přece nezavírá.*[176] Je ovšem zřejmé, že právě toto bylo důvodem, proč se režim snažil underground kriminalizovat. Jirous poznamenává, že právě tato absence nejen zbraní, ale byť jen *násilného uvažování*, které by mohlo být záminkou pro likvidaci hnutí undergroundu za pomoci různých ideologických paragrafů trestního zákona, byla tím, co přivádělo režim k zuřivosti.[177]

Politicky začal osud těchto několika zadržených rezonovat poté, co o celém případu začaly s přispěním Václava Havla a dalších informovat západoevropské sdělovací prostředky. Tato nečekaná kritika režim zjevně zaskočila – nepřímým důkazem je, že vzápětí se proti článkům rozpoutala mediální kampaň v československém tisku. Během několika málo měsíců lidé z tohoto okruhu formulovali několik petičních protestů vyzývající státní orgány k dodržování zákonnosti a propuštění obviněných, což byl v tomto období bez nadsázky nevídaný projev neloajality ke státní moci. Pro mnohé to byla zároveň možnost po dlouhém čase strnulosti veřejně vyslovit své mínění.

Stalo se tedy, s čím státní orgány nepočítaly – případ si získal mezinárodní pozornost, čímž představitelé režimu rozhodně nebyli potěšeni. Ve veřejných sdělovacích prostředcích se sice po odeznění tiskové kampaně rozhostilo „neohrožené mlčení", ale uvnitř státního aparátu vládly obavy z dalšího vývoje. Ve zprávě zaslané krajským náčelníkem SNB Riplem tajemníkovi pražské KSČ Antonínu Kapkovi o situaci v Praze před prvomájovými oslavami je tomuto tématu věnováno několik odstavců: *Jak je známo, zajištění několika členů této skupiny, kteří organizovali srazy závadové mládeže, mělo ohlas i v zahraničních sdělovacích prostředcích. Tato protičeskoslovenská kampaň byla paralyzována zveřejněním řady poznatků týkajících se organizátorů srazů, kteří tím byli v očích čs. veřejnosti kompromitováni.*[178]

Orgánů činných v trestním řízení jako by se to ovšem netýkalo. 9. července byla proti Ivanu Jirousovi, Pavlu Zajíčkovi, Milanu Hlavsovi, Karlu Soukupovi, Svatopluku Karáskovi, Josefu Janíčkovi, Vratislavu Brabencovi, Jiřímu Kabešovi, Jaroslavu Kukalovi, Pavlu Zemanovi, Jaroslavu Vožniakovi, Vladimíru Vyšínovi, Janu Kindlovi a Otakaru Michlovi vznesena obžaloba z organizování a účasti na vystoupení hudebních skupin, jejichž program měl být zaměřen tak, aby vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním vulgárních výrazů; přitom měli uvést v omyl funkcionáře společenských organizací a orgány lidosprávy předstíráním, že se jedná o kulturní akce.[179]

Jirous byl jmenován mezi obžalovanými na prvním místě s tím, že uvedené činnosti se dopustil i na vystoupeních 1. 9. 1974 v Postupicích, 31. 6. 1975 v Kostelci u Křížku, 13. 7. 1975 v Přešticích. Dále že organizoval vystoupení bez oprávnění a vybíral za ně honoráře a že se vyhýbal vojenské službě. Tímto měl spáchat trestný čin výtržnictví podle § 9/2 k § 202/1, 2 trestního zákona – z téhož byli viněni i ostatní – , trestný čin nedovoleného podnikání podle § 118/1 trestního zákona a trestný čin neplnění odvodní povinnosti podle § 267/1 trestního zákona.[180]

Průběh procesu ale již dávno neměl ve své režii soud. Horký brambor se přes generálmajora Ripla a náčelníka odboru vyšetřování VB podplukovníka Slavomila Vítka dostal až na stůl ministra vnitra Jaromíra Obziny, který s jejich pomocí nepříjemnou kauzu šalamounsky rozetnul. V interních informacích, jež si tito tři pánové od 23. do 28. srpna posílali, lze vystopovat cestu, jakou se zřejmě pokoušeli celou záležitost „vyřešit".

Dokumentem *Trestní věc Bojanovice* byl ministr podrobně informován o osobách obviněných (nikoli ale o tom, z čeho jsou obviněni – lze tedy usuzovat, že adresát byl již důkladně obeznámen), zejména o těch, kteří byli stále ještě drženi ve vazební věznici (Jirous, Zajíček, Hlavsa, Soukup, Karásek, Janíček, Brabenec). Výčet jmen s údaji o bydlišti a povolání uzavírá Ripl douškou, že podle vyjádření předsedy Krajského soudu Středočeského kraje JUDr. Jaroslava Pastorka lze očekávat uložení nepodmíněných trestů u všech obviněných, kteří jsou stále ve vazbě.[181]

Zároveň obíhala zpráva nazvaná *Informace k případu skupiny vlasatců*. Tu vypravil podplukovník Vítek a obsahuje kromě stejného soupisu vyšetřovaných zmínku o rozporech ohledně data zahájení hlavního líčení, jež bylo plánováno na 30. 8. 1976. Náměstek ministra spravedlnosti Přemysl Bén navrhoval jeho posunutí na dobu po volbách do zastupitelských sborů, s čímž ale Vítek nesouhlasil a navrhoval konání v původním termínu. Obával se totiž, že někteří zadržovaní by mohli být mezitím propuštěni z vazby a následně by je mohli kontaktovat novináři ze západních zemí. Rovněž doporučoval zadržované ve vazbě ponechat.[182]

Toto sdělení bylo doručeno Riplovi, který seznam sedmi zadržovaných červenou propiskou „kádrově" rozlišil – kromě Svatopluka Karáska (správce depozitáře) měli všichni u svého jména podtržené slovo „dělník", u Jirouse ještě připsáno „FF-UK Praha". S názory Vítka se

ztotožňoval a v textu jeho návrhy zvýraznil. Takto upravený materiál odeslal ministru Obzinovi, jehož následné rozhodnutí se na tomto dokumentu zachovalo. Znělo: *proces dělat 3–4* [tj. omezit na tři až čtyři osoby – pozn. aut.] */ ostatní řešit jinak / rozebrat a odložit / a) diferencovaně – pohovor / b) diferencovaně – po volbách*.

Záznam této komunikace dokládá, že se jednalo o proces nejen politicky podbarvený od samého počátku, ale vlivem nastalých okolností i politicky řízený, a to z nejvyšších míst.

Reakce justice na sebe ostatně nedala čekat. Usnesením okresního prokurátora Jana Kováříka ze 3. září byli všichni kromě čtveřice Jirous, Brabenec, Karásek a Zajíček ze společného řízení vyloučeni a propuštěni z vazby. Je jistě příznačné, že ti, kteří ve vazbě zůstali, byli z obviněných jediní, kteří měli ukončené či nedokončené vysokoškolské studium, a proto byli patrně považováni za vůdčí postavy. Oficiální zdůvodnění tohoto kroku ovšem znělo, že vzhledem k většímu počtu pachatelů a skutků, které jsou předmětem trestního stíhání, bylo doplnění obžaloby možno dosud provést pouze u obviněných, kteří byli ponecháni soudem ve vazbě, a *pro urychlení řízení proti nim vedené* [*ho*] *bylo proto řízení proti obviněným, kteří jsou stíháni na svobodě, ze společného řízení vyloučen*[*o*].[183]

Hlavní líčení s Ivanem Jirousem, Pavlem Zajíčkem, Svatoplukem Karáskem a Vratislavem Brabencem začalo 21. 9. 1976 v 8.30 před senátem Okresního soudu pro Prahu-západ v Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně za předsednictví soudkyně Vinčarové. V soudní budově se shromáždilo asi 150 přátel a příznivců obžalovaných a dalších osobností politického a kulturního života, mezi nimiž byl i bývalý člen předsednictva ÚV KSČ František Kriegel, bývalá poslankyně Gertruda Sekaninová-Čakrtová a někteří spisovatelé a literární a hudební kritici. Soudní budova byla střežena několika desítkami příslušníků VB, z nichž někteří měli s sebou psy, a několika policejními vozy. Okolní domy byly prohledávány a v soudní budově bylo velké množství příslušníků StB. Některé z přicházejících a odcházejících osob byly příslušníky VB legitimovány, ale všem – byť někdy s průtahy – byl posléze vstup do budovy umožněn.[184]

Nově vypracovaná obžaloba vinila Ivana Jirouse z organizování a uvádění vystoupení v Ledči nad Sázavou 19. 6. 1971, v Písku 31. 7. 1972, ve Zruči nad Sázavou 24. 6. 1972, v Postupicích 1. 9. 1973, v Kostelci u Křížku 21. 6. 1975, v Přešticích 13. 12. 1975 a v Bojanovicích 21. 2. 1976. Pavel Zajíček čelil obžalobě ze zpívání textů se „závadným obsahem" a uvádění programu, Svatopluk Karásek rovněž ze zpěvu písní „závadného obsahu" a Vratislav Brabenec ze hry na saxofon v písních se „závadným obsahem".[185]

V odůvodnění je rozvedena podstata trestné činnosti, jíž měla být interpretace skladeb s oním údajně závadným obsahem, čímž měli dotyční ustavičně působit veřejné pohoršení. Co se tzv. vulgarismů v básnických a prozaických textech Egona Bondyho, Pavla Zajíčka a Svatopluka Karáska týče, stačí odkázat na posudky Jaroslava Seiferta, Přemysla Blažíčka, Jana Lopatky a Miroslava Červenky, které se staly součástí Hnědé knihy. Přesto obžaloba trvala na tom, že vulgární výroky tvořily v podstatě jádro celého programu. Obžalovaným bylo rovněž připisováno protisocialistické a protispolečenské působení exponující nihilismus, dekadenci a klerikalismus.[186] Nebezpečnost jejich jednání pro společnost měla být navíc zvyšována tím, že byla zaměřena na mladé lidi, jejichž morální vývoj mohl být tímto způsobem nepříznivě narušen.[187]

Na všechny byl uplatněn § 202 trestního zákona, který se vztahuje na případy, v nichž mělo dojít k tzv. hrubé neslušnosti nebo výtržnosti, a počítá pro pachatele s trestem odnětí svobody až na dva roky nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem, spáchá-li jej jako člen

organizované skupiny, pak s odnětím svobody na šest měsíců až na tři roky nebo nápravným opatřením.

Během prvního dne líčení byli vyslechnuti obvinění a část svědků. Ani jediný z předvolaných svědků jednoznačně nepotvrdil, že by vystoupení souzených hudebních skupin pohoršovalo jeho nebo kohokoliv jiného, mnozí svědci naopak vypověděli, že na ně všechna představení působila příznivým dojmem. Ivan Jirous se ve své řeči ohradil proti tomu, že je mu sumárně přičítána organizace všech žalovaných vystoupení, celou řadu jich organizovaly místní mládežnické skupiny, které si vystoupení přály. Když programy uváděl, popř. konferoval, nepoužíval žádné vulgární výroky. Šlo ostatně v posledních letech o vystoupení soukromá, přesto však náležitě hlášená a zajištěná pozvánkami pro přátele. Pokud na nich zazněly tzv. vulgární výroky, bylo jich použito v kontextu, který nedovoloval pohoršení. Jestliže byla kritizována společnost, pak pouze společnost konzumní, kterou účinkující neztotožňovali se společností socialistickou. Že se někomu takový umělecký projev nelíbí, nezakládá skutkovou podstatu trestného činu. Jirous uvedl, že odmítá formulace o nihilismu, dekadenci a klerikalismu, který přece není totožný s náboženským cítěním vůbec. Setkal se s tím, že někteří pracovníci společenských organizací a veřejných orgánů, kteří zmíněná vystoupení hodnotili negativně, tak činili prostě proto, že jejich účastníci nosí dlouhé vlasy. Necítí se proto vinen. Na otázky prokurátora upřesnil, že osobně zajišťoval, aby se programu nezúčastnil nikdo cizí, ale místnosti nebyly zcela uzavřeny, aby nebyl vzbuzován dojem, že se v nich děje něco nepřístojného. Představení probíhala v klidu. Režie představení (nájem sálu, odvoz aparatury atd.) byla hrazena z dobrovolných příspěvků účastníků, nešlo o komerční záležitost. Přátelé přispěli částkou podle vlastního uvážení. K otázkám obhajoby sdělil, že například ve Zruči nad Sázavou, kde nebývá ukázněné publikum, místní samospráva ocenila, že se obecenstvo řídilo jeho pokyny. V celé své výpovědi upozorňoval Jirous na řadu věcných chyb a nepřesností v obžalobě. Obžalovaný Karásek vystoupil v Postupicích se třemi písněmi, které neobsahovaly žádná vulgární slova; v Přešticích zpíval až po ukončení programu skupince čekající na vlak; v Kostelci u Křížků vůbec nevystoupil; obžalovaný Brabenec nevystupoval v Krči atp.[188]

Při čtení odpovědí obviněných na otázky prokurátora a obhájců týkající se jejich hudební tvorby se nelze ubránit pocitu absurdity pramenícího z kontradikce esteticky kritických výkladů údajně závadných textů, jež zaznívaly ze strany obhajoby, a vyjádření prokurátora. Tento text lze číst nejen jako výmluvnou ukázku praxe totalitní justice, ale i jako autentický záznam o střetu dvou diskurzů, kde ani jedna strana nehodlala vstoupit na pole argumentace protistrany.

Hlavní líčení pokračovalo dalšího dne, kdy po vyslechnutí dalších svědků přednesl obžalobu okresní prokurátor Kovařík, který pravil, že vina byla dle jeho soudu prokázána. Skupiny Plastic People a DG 307 neměly povolení k veřejnému vystupování, a to proto, že byly bez jakékoli umělecké úrovně. K obhajobě namítal, že nešlo o soukromá představení, každý na ně měl přístup, vchody byly volné a vulgární výrazy šly do mikrofonů. Kdyby to pronášeli soukromě, nebyli by trestně stíháni. Na závěr předložil hlavní argument – téměř dvoustránkový dopis ministerstva kultury, jehož odbor hudby a výtvarného umění posoudil texty Plastic People, DG 307 a Svatopluka Karáska. Jeho stanovisko bylo jednoznačné: *Jde o texty obsahující nejen hrubé výrazy a nesmysly, jejichž umělecká a formální hodnota je zcela zanedbatelná a proto* [...] *naprosto nepřijatelná. Je třeba zdůraznit, že jde o texty, jejichž negativní rysy jsou výrazně protispolečenské, a to nejen svou často nízkou úrovní, hrubou vulgárností a protisocialistickým*

působením, ale ve většině případů exponující nihilismus, anarchismus, dekadenci popř. klerikalismus. Ve svých důsledcích působí uplatňování takových textů protisocialisticky zejména při jejich uplatňování v mládežnických kruzích i pro širší veřejnost. Velmi negativně působí zejména na životní styl naší mladé generace.[189] Prokurátor proto navrhl, aby všichni obžalovaní byli uznáni vinnými, potrestáni odnětím svobody, a to Jirous trestem ve druhé třetině trestní sazby, Zajíček v polovině trestní sazby, Karásek a Brabenec v první třetině trestní sazby, všichni nepodmíněně.[190]

Třetí den hlavního líčení vynesla předsedkyně senátu rozsudek. Soud shledal obžalované vinnými z trestného činu výtržnictví v organizované skupině podle § 202/1, 2 trestního zákona v plném znění obžaloby. Ivan Jirous byl odsouzen k odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců nepodmíněně a zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny, Pavel Zajíček na dvanáct měsíců, Svatopluk Karásek s Vratislavem Brabencem na osm měsíců nepodmíněně v první nápravně výchovné skupině.[191]

Z textu rozsudku je zřejmé, že konečný verdikt nebral ohled na svědectví obhajoby a s lehkostí se přenesl i přes zjevnou absurdnost obvinění. Během procesu byly soustavně porušovány zákonné předpisy soudního líčení, například tím, že byli předvoláni pouze svědci, u nichž obžaloba očekávala (jak se pak ukázalo, tak neprávem) jednoznačnou výpověď v neprospěch obžalovaných, a nikoli ti, kteří by mohli vypovídat v jejich prospěch. Většina zjevně opodstatněných námitek, protestů a návrhů obhajoby byla přitom odmítnuta. Druhého dne procesu došlo dokonce k výměně poroty. Lze konstatovat, že po stránce faktické nebyla vznesená obvinění podepřena téměř žádnými relevantními důkazy, naopak byla obhajobou vyvrácena jako neopodstatněná. Nicméně fakta nebyla tím, na co byl při rozsudku brán ohled.[192]

Průběh procesu přijel sledovat i rakouský právník Henry Goldmann, vyslaný jako pozorovatel Mezinárodním sekretariátem Amnesty International.[193] Nejprve se setkal s Jirousovým obhájcem dr. Štěpánkem, s jehož pomocí se chtěl domluvit se soudkyní na své účasti při přelíčení, jež byla dopředu korespondenčně ohlášena. Jeho žádost byla nejprve zamítnuta z kapacitních důvodů a posléze mu bylo sděleno, že jeho přítomnost nebude za žádných okolností možná. O proces byl ale ve veřejnosti značný zájem. *Před soudní síní se shromáždil značný počet lidí (asi 50–60). Byl mezi nimi někdejší člen politbyra dr. František Kriegel, někdejší poslankyně parlamentu dr. Sekaninová, spisovatelé Václav Havel a Ludvík Vaculík stejně jako herec Pavel Landovský. Přítomni byli rovněž tři dopisovatelé západních tiskových agentur (Agence France Press, DPA, ARD). Podle informací, které jsem dostal od příbuzných, bylo v posledních letech stěží možno kdy vidět takovou přehlídku pracovníků tajné služby. V soudní budově jich bylo asi 20–30, dohled nad lidmi z opozice a jejich sledování v týdnu konání procesu značně vzrostly.*[194]

Proti rozhodnutí soudu se nejen odsouzení, ale i prokurátor odvolali. Ten považoval tresty zejména v případě Jirouse a Zajíčka za nepřiměřeně nízké vzhledem k závažnosti jejich činu a výchovnému účinku trestu a požadoval jejich zvýšení.[195]

Odvolací soud zasedl 11. listopadu 1976 a předseda jeho senátu Ludvík Engelsmann odvolání obžalovaných i okresního prokurátora zamítl. Pokud se například Ivan Jirous domáhal provedení dalších důkazů, což nebylo během přelíčení umožněno, zde se dočkal lakonické odpovědi, že to již není v zájmu dalšího objasnění věci.[196] Dále byly zopakovány důvody, proč byly tresty uděleny, s tím, že hodnocení přečinů se shoduje s hodnocením původním. Přitěžující okolnosti byly zdůrazněny s takovou vehemencí, že se nelze ubránit dojmu, že právě ony – ač by těžko hledaly oporu v liteře zákona – byly pravým měřítkem pro výši udělených trestů:

Obžalovaní svými závadnými vystoupeními, kterých se každý z nich svým způsobem a podílem účastnil, se dostali do hlubokých rozporů s uvedenými zájmy naší společnosti. Jejich činnost byla výrazně a převážně protispolečenská, ohrožující zejména správnou a zdravou socialistickou výchovu naší mladé generace, jíž vystoupení obžalovaných byla převážně věnována. Přitom inkriminovaná činnost obžalovaných nebyla projevem nějakých náhlých a ojedinělých impulsů, ale dlouhou dobu trvajícím, vědomým a organizovaným programem, který svou destruktivní povahou narušoval pozitivní úsilí naší kulturní fronty o vytvoření skutečných uměleckých hodnot, které pomáhají realizovat humánní a ušlechtilé cíle celé naší společnosti.[197]

Rozsudek tímto nabyl právní moci. Odsouzeným byla ale nadále věnována zvýšená pozornost. Když se o něco později přihodilo, že ještě na Pankráci byli Jirous a Zajíček snad náhodou umístěni do stejné cely, vyšetřovatel okamžitě nařídil jejich vzájemnou izolaci.[198]

Mediální přestřelka mezi domácími a zahraničními sdělovacími prostředky jakož i denunciační kampaň pochopitelně dále pokračovaly, a to v nezměněném duchu.

Velmi překvapivým a odvážným činem byla stížnost deseti předních českých právníků odeslaná pod názvem *Otevřený dopis ústavním orgánům ČSSR*,[199] ve kterém protestují proti administrativním politickým zásahům a porušování elementárních zásad právního řádu. Tento otevřený dopis byl zaslán prezidentu republiky, předsedovi Federálního shromáždění (s originály podpisů), předsedovi vlády ČSSR, předsedovi Nejvyššího soudu ČSSR, generálnímu prokurátorovi ČSSR a ministru spravedlnosti ČSR. Je zbytečné dodávat, že výsledek tohoto protestu se rovnal nule. Jeho autoři se sice mohli chlubit nejvyššími akademickými tituly, vysokými funkcemi a bohatými zkušenostmi, nicméně pro adresáty dopisu byl určující fakt, že patřili k těm, kdo se v roce 1969 „nepoučili z krizového vývoje".

Podrobnosti o případu se později dostaly i do *Kriminalistického sborníku* z dubna 1977, a to pro svoji *mimořádnou závažnost směrem k narušení zdravého vývoje mladé generace.*[200] Příspěvek odhaluje podstatu podezřelosti takových jevů, jež měla spočívat především v konspirativním plánování akcí, účasti několika set osob, slabé umělecké úrovni vystupujících a špatném kádrovém profilu organizátorů. Trochu paradoxně jsou tu potom inkriminované akce popisovány jako hudební vystoupení prokládaná promítáním diapozitivů a amatérských filmů s četbou povídek či recitací poezie. V závěru vyzývá příspěvek všechny příslušníky SNB, aby jakékoliv poznatky, jež by mohly s touto trestnou činností souviset, neprodleně hlásili, což umožní s takovými protispolečenskými jevy úspěšně bojovat.

Materiály StB[201]

Součást: X. správa FMV[202] | Výtisk čís.: *1*
Odbor: 3 odd. 2 | Počet listů: *2*
Operat. pracovník: npor. Kvítek Mir. | Přílohy: -
Č. svazku 0 (přeškrtnuto) kr. jméno Aktiv | Výtisk č. 1 akce PLASTIK
Číslo jednací..... | Výtisk č. 2 akce PLASTIK 2

V Praze dne 16. 2. 1976

razítko s textem:
II. správa FMV | ~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~ - TAJNÉ
originál okopírován *1* kopií | (po vyplnění)
provedl *[nečitelná šifra]* dne 19. 2. 1976

ZÁZNAM číslo.....

Stručně podstatu poznatku:

Poznatky o připravovaném srazu „hippies“ za účasti big-beatových kapel „Plastic Peoples“ „DG 307“ a dalších skupin.

Schůzka konána dne 16.2.1976 | Popis. událost se stala dne má nastat 21. 2. 1976
Místo schůzky: služební místnost | Spoluprac. zprávu získal: z vlastní iniciativy
Seriózност spolupracovníka: | Zpráva se vztahuje: k rozprac. v operat. svazku, k problematice
Pramen zprávy: získal spoluprac. (pracovník): | a) rozhovorem s osobou, která se o události doslechla

1/ Dnešního dne sdělil aktiv, že se v rozhovoru se svým synem dozvěděl o přípravě „koncertu“ big-beatových skupin, který se má uskutečnit dne 21. 2. 1976 prozatím v blížeji neurčeném místě. Na uvedený koncert se má mimo Plastik peoples a DG 307 dostavit ještě asi dalších 10—12 hudebních skupin.
Pro upřesnění celkových okolností uvedl, že jeho syn se před týdnem oženil, bydlí na Zbraslavi a pracuje v divadle S. K. Neumana v Praze 8 Libni, kde má příjem kolem 1.700 Kčs. Jeho chování hodnotí jako pod-

statně lepší i když je neustále pod vlivem svých přátel z „hippies“. Na dokreslení uvedl, že v době konání svatby, které se odbývalo na Zbraslavi obdržel jeho syn dopis v jehož obsahu je na něho působeno, že se stejně nedostane z vlivu svých přátel. Aktiv uvedl, že v rozhovoru s číšníkem a i s některými hosty svatební hostiny se dozvěděl, že tato parta měla narušit a snad dokonce jeho synovi zabránit v uzavření sňatku. Skupinka „hippies“ měla na svatbě rozdávat nějaké nevhodné fotografie, ovšem k tomu nedošlo. Jako jednoho z iniciátorů označil aktiv VOŽNIAKA, který má dosti značný vliv na jeho syna.
K minulému konání „koncertu“ uvedených skupin, který se uskutečnil koncem listopadu nebo počátkem prosince 1975 aktiv uvedl, že se konal v Klukovicích, že byl dobře organizačně zajištěn a jak mu sdělil jeho syn, který se toho zúčastnil byla zde řada starších osob. Mimo jiné jmenoval jistého NEPRAŠE, který prý má být sochařem. V průběhu vystoupení big-beatových skupin bylo toto filmováno kamerou. Jak uvedl aktiv povšiml si, že dochází k jistému zpolitizování mládeže neboť jeho syn v současné době hovoří o svých přátelích, že jsou to lidé, kterým nebylo umožněno se svobodně rozvíjet atp.

Aktiv v případě získání dalších poznatků upřesní místo konání koncertu.

2/ Poznatek signalizuje aktivizaci „hippies“ a potvrzuje poznatek získaný TS ČERNÝM o konání koncertu tzv. „svatby“ dne 6. 3. 1976.

3/ Poznatek lze hodnotiti jako pravdivý neboť aktiv v minulosti předal k uvedené skupince řadu poznatků.

4/ Na MNV Klukovice prověřit zda nebylo dáno povolení k zábavě. Provést odsledování VOŽNIAKA a Richarda HAMZY na místo konání srazu. Provést průzkum a podle operativní situace rozhodnout o preventivně rozkladném opatření.

5/ Data osob uvedených v záznamu jsou známa. Procházejí v akci „PLASTIK“.

npor. Kvítek Mir.
čitelný podpis

Součást: X. správa FMV[203] | Výtisk čís.: *1*
Odbor: 3 odd. 2 | Počet listů: *2*
Operat. pracovník: npor. Kvítek Mir. | Přílohy: --
Č. svazku ..... kr. jméno Aktiv | Založit do akce PLASTIK
Č. jednací.....

V Praze dne 20. 2. 1976

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~ – TAJNÉ
(po vyplnění)

ZÁZNAM číslo.....

Stručně podstatu poznatku:

Upřesnění poznatků ke srazu „hippies“

Schůzka konána dne 20. 2. 1976 | Popis. událost se stala dne má nastat 21. 2. 1976
Místo schůzky: služební místnost | Spoluprac. zprávu získal: z vlastní iniciativy
Seriózност spolupracovníka: | Zpráva se vztahuje: k rozprac. v operat. svazku, k problematice
Pramen zprávy: získal spoluprac. (pracovník): | a) rozhovorem s osobu, která se o události doslechla

1) Aktiv dnešního dne předal upřesňující poznatek ke konanému srazu „hippies“, který má proběhnout v sobotu 21. 2. 1976 na blížeji neurčeném místě. Dne 19. 2. 1976 ve večerních hodinách navštívil manželku Richarda HAMZY od které se dozvěděl, že téhož dne byl Richard HAMZA předveden na Bezpečnost do Bartolomějské ul. kde byl vyslýchán ke skupině osob, která se soustřeďuje kolem big-beatové skupiny „PLASTIC POEPLES“. V rozhovoru manželka HAMZY aktivovi sdělila, že jí Říša vyprávěl o výslechu a že nic nepřiznal, že o ničem neví. Sám pak řekl, že se koncert koná, že odjezd je ze Smíchovského nádraží v sobotu 21. 2. 1976 v 10,oo hod. Jízdné že má stát 3 Kčs. On sám, že tam nepojede neboť je ve stavu nemocných.

V době kdy byl aktiv v rodině HAMZOVÝCH na Zbraslavi byla manželka Říši sama doma, neboť on jel do Radotína aby informoval svého přítele KINNDLA, že na „koncert“ nepojede.

Aktiv upozorňuje, že toto se dozvěděl zcela náhodou v rozhovoru s manželkou Říši HAMZY. Zastává názor, že by mohlo jít se strany „hippies“ i o provokaci.

2/ Poznatek upřesňuje některé body srazu „hippies“.

3/ Nebyla prováděna dokumentace – lze považovat, že může jít se strany Richarda HAMZY o desinformaci.

4/ Navrhuji ve spolupráci s 2/A odborem S-StB Praha provést s příslušnou složkou VB perlustraci osob na Smíchovském nádraží v inkriminované době.

5/ Data Richarda HAMZY a jeho manželky se nacházejí v PO svazku akce „PLASTIK“

6/ 0

npor. Kvítek Mir.
čitelný podpis

KRAJSKÁ SPRÁVA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI[204]

S-StB, II. odbor **308 28 PLZEŇ 1, schr. 328**

Čj.: *OS-272/II.-2-76* **Dne** 10. dubna 1976

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~

razítko s textem:
Federální ministerstvo vnitra
Došlo 12. IV. 1976
Čj. *VS-00 146/110-76*
Přílohy *[nečitelné] / sv. č. 19613*
VS-00300/110-1976

Agenturně operativní vyhodnocení akce „PODZEMÍ“ sig. sv. č. 19613

Na základě předaného realizačního návrhu a provedené konsultaci na S-StB Praha bylo dne 17. 3. 1976 odd. vyšetřování VB Plzeň-jih zahájeno trestní stíhání osob nacházejících se v akci „PODZEMÍ“ pro trestný čin výtržnictví dle § 202/1, 2 tr. zák. K předmětné věci bylo vzneseno obvinění a vzati do vazby: HAVELKA Karel, zv. Kocour, SKALICKÝ Miroslav, STÁREK František, zv. Čuňas. Dále bylo vzneseno obvinění pro pomoc k tr. činu 202/1, 2 proti ŠVIHLOVÉ Aleně, která bude stíhána na svobodě.

Do současné doby bylo vyslechnuto orgány vyšetřování odd. VB Plzeň-jih celkem 30 svědků, z nichž přibližně polovina plně potvrzuje závadovost jednání u obviněných a vyslovuje pohoršení nad pořadem, který dne 13. 12. 1975 proběhl v klubu MO SSM Přeštice, okres. Plzeň-jih.

Bylo prokázáno, že HAVELKA a SKALICKÝ se podíleli na organizování uvedené akce. HAVELKA tím, že projednal veškeré formality ve výboru MO SSM v Přešticích, i když sám není členem SSM a zajistil i náplň večera. Při projednávání s funkcionáři SSM Přeštice ovšem neuvedl obsahovou stránku „Večera poesie“. SKALICKÝ Miroslav pak zhotovil pozvánky /záchodová mísa/ a společně s HAVELKOU prostřednictvím těchto pozvánek zajistil účast.

Protokolárně je potvrzeno, že při této akci byla čtena zpráva „MAGORA“ pod názvem „3. české hudební obrození“, kterou zpracoval JIROUS Ivan z Prahy. Ze zajištěné zprávy jak u HAVELKY a SKALICKÉHO je patrné, že svým obsahem je zaměřena proti stávajícímu politickému zřízení v ČSSR. Zpráva mimo jiné hovoří o nesvobodě a omezování svobody projevu, politických myšlenek a ve své podstatě je zaměřena proti stávající kultur-

ní politice v ČSSR. V závěru zprávy svým obsahem autor napadá orgány státní moci, které označuje jako „establismenty“.

Tato zpráva byla čtena účastníkům večera v klubovně MO SSM v Přešticích a podle protokolu obviněného SKALICKÉHO je autorem výše uvedené zprávy JIROUS Ivan, zv. Magor z Prahy. V průběhu vyšetřování bylo prokázáno, že při této akci byly zpívány písničky bez umělecké úrovně, ve kterých se po obsahové stránce urážely estetické, etické a mravní city člověka. V některém zpívaném textu je i z pohledu státobezpečnostního vulgárním způsobem zesměšňován kulturně politický vývoj naší společnosti, státní orgány apod. Texty písniček interpretovali zpěváci: KARÁSEK Svatopluk, SOUKUP Karel – oba z Prahy. KARÁSEK i SOUKUP byli do Přeštic pozváni JIROUSEM Ivanem.

V průběhu vyšetřování bylo u obviněných zadokumentováno:

HAVELKA Karel:

Doznal, že celou akci v Přešticích v podstatné míře organizoval on, neboť sám zajišťoval obstarávání formalit prostřednictvím výboru organizace SSM v Přešticích, pozvání svých osob, program a i samotné technické prostředky, které byly při akci použity /zvuková aparatura/. Ke čtené zprávě je protokolárně potvrzeno, že HAVELKA jeden výtisk zprávy obdržel od JIROUSE, kterou mu rozepsala ŠVIHLOVÁ Alena v pěti výtiscích. Následující den po provedeném večeru v klubu SSM, HAVELKA s obsahem zprávy seznámil v restauraci Zemědělský dům v Přešticích ještě další osoby a konkrétně člena výboru MO SSM KVĚTONĚ, který jako svědek uvedenou skutečnost protokolárně kromě jiného potvrdil. Další písemné materiály – básně od SKALICKÉHO – HAVELKOVI rozepisovala jeho švagrová PEROUTKOVÁ.

HAVELKA v protokolu potvrdil svoji účast společně s manželkou na akci v Bojanovicích u Prahy, kam byl pozván JIROUSEM a SKALICKÝM a to jak písemně, tak telefonicky. Jako vstupné obdržel JIROUS od HAVELKY finanční částku ve výši 100,-- Kčs. Z Bojanovic HAVELKA přivezl magnetofonovou pásku s nahrávkou průběhu svatby JIROUSE, zv. Magor. Dále umožnil, aby si tuto nahrávku také přetočil SKALICKÝ Miroslav.

SKALICKÝ Miroslav:

Jmenovaný doznal svoji účast při organizování popisované události v Přešticích, zhotovení pozvánek a jejich rozeslání dalším pozvaným osobám. Zúčastnil se rovněž akce v Bojanovicích, kterou fotografoval a vyhotovil asi 100 kusů pohlednic, které rozdal svým známým aniž by

tyto blíže upřesnil. Protokolárně potvrdil, že je autorem několika básní, které sám rozmnožil a upravil ve sbírku a dále doznal, že jeden z rozmnožených exemplářů dal též HAVELKOVI.

Dále doznal, že přispěl třemi básněmi do sbírky, která byla sestavena JIROUSEM u příležitosti 45. narozenin ing. LAMPLA Petra z Prahy. Tyto básně, které byly zajištěny při domovních prohlídkách jsou jednak mravně závadové, ale i z politického hlediska přímo reakčně zaměřené. Vulgárním způsobem je uráženo soc. zřízení, příslušníci Bezpečnosti, dělnická třída apod.

Jmenovaný přehrál ve svém bytě v Chomutově pro bratra SKALICKÉHO Ottu 1 magnetofonový pásek, na kterém jsou natočeny politicky závadové písně emigranta Karla KRYLA, vystoupení hudební skupiny GREENHORS /Zelenáči/, které uvádí NOVOTNÝ, pracovník čsl. televize Praha společně s Milanem TUČNÝM a v jednom z těchto pořadů jsou invektivy na státní zřízení ČSSR, proti SSSR, znevažovány výsledky XIV. sjezdu strany tím, že při tzv. „dotazové akci“, byla vytržena jedním z přítomných z OP strana č. 14, na kterou napsal svoji otázku a žádal ji zodpovědět od konferanciera.

Na této magnetofonové pásce je dále natočen pořad z výcvikového střediska SNB Praha-Motol. V tomto pořadu je hrubým způsobem napadána práce příslušníků SNB, příslušníci přirovnáváni k nacistům a jejich práce k metodám Gestapa. Originál této nahrávky vlastní SKALICKÝ Miroslav ve svém bytě přechodného bydliště v Chomutově, jak dne 6. 4. 1976 protokolárně doznal. Dále doznal, že o této nahrávce mají vědomosti další osoby, které k němu do bytu docházely. Úmyslně zatajil jména těchto jeho přátel, i když naopak potvrdil, že tento magnetofonový pásek byl v jeho bytě v Chomutově při různých příležitostech přehráván.

Dále doznal, že ve svém přechodném bydlišti v Chomutově má další magnetofonový pásek, na kterém je natočena „Magorova“ svatba z Bojanovic. Tuto přehrávku získal od HAVELKY Karla. Operativním vytěžením SKALICKÉHO Miroslava bylo zjištěno, že udržuje písemné kontakty do KS za účelem získání LP desek, tzv. nového kulturního směru. Dále sdělil, že se v roce 1975 zúčastnil v PLR ve vojvodství Katovice v obci Čenstochová velkých církevních obřadů, kde ho zaujaly hlavně tzv. bluesové mše. Jmenovaný dle svého vyjádření vlastní ve svém přechodném bydlišti ještě asi 200 ks gramofonových desek, 59 magnetofonových pásků a několik set fotografií ze srazů jak v ČSSR, tak v Polsku a Maďarsku.

K těmto materiálům nebyl SKALICKÝ Miroslav vyslechnut a pro množství materiálů nebylo dokončeno jeho vyhodnocení. Svůj byt v Chomutově má

SKALICKÝ vyzdoben prozápadní symbolikou, náboženskou tématikou, což dokresluje jeho politický charakter. Mimo jiné vlastní nahrávací aparaturu, vše v celkové hodnotě asi 200 tisíc Kčs. /viz přiložená fotodokumentace/

STÁREK František:

Během vyšetřování doznal, že byl pozván do Přeštic SKALICKÝM Miroslavem, od kterého obdržel 7 kusů pozvánek, které rozdal ve svém bydlišti v Teplicích a také v Mariánských Lázních. Uvedl, že se zúčastnil svatby JIROUSE zv. „Magor“ v Bojanovicích u Prahy a průběžně i dalších akcí, které byly pořádány. Sám si na psacím stroji rozmnožil soubor básní „Kvílení“ od GIENSBERGA a tyto předal jak HAVELKOVI, tak SKALICKÉMU.

Obsah této sbírky pod názvem Kvílení uráží osobnost člověka, jeho mravní a citové stránky a vulgarizuje společenské vztahy. STÁREK doznal, že UNDERGROUND lecture je prakticky podzemní umělecký směr, který vznikl v USA. Potvrzuje i své styky na pracovníky velvyslanectví USA do Prahy, kam docházel do jejich knihovny za účelem vypůjčování knih a získávání prozápadní literatury.

Vyhodnocení materiálů z domovních prohlídek SKALICKÉHO Miroslava, STÁRKA Františka a HAVELKY Karla

SKALICKÝ Miroslav

Byl zajištěn kopírovací papír z něhož byl vyhodnocen text, pojednávající o světovém hnutí BEATNÍKŮ a jejich činnost na současnou poesii, tkzv. Verše zbité generace. Obsahem tohoto učení je skutečnost, že BEATNÍCI podle autora hledají smysl života v absolutní svobodě, odmítají vměšování společnosti do jejich zásad a mají zájem se zbavit veškerých společenských pout. Po svém hledají přátelství, lásku, vzdělání a jsou lhostejni k zvyklostem, morálce a vymoženostem současné společnosti. Tyto zásady přebírají příslušníci UNDERGROUND hnutí do své činnosti a snaží se je uplatňovat v ČSSR.

V osobních věcech SKALICKÉHO byl dále zajištěn adresář, v němž je celkem uvedeno 72 adres a to jak z ČSSR, PLR a dalších zajímavých osob, angažovaných v UNDERGROUNDovém hnutí nebo sběratelů LP desek. V adresáři se mimo jiné nachází i adresa HUTKY Jaroslava, člena uměleckého sdružení ŠAFRÁN z Prahy /zahrnut v akci KAPELA/, v jehož repertoáru se nachází dvojsmyslné písničky znevažující a urážející činnost a osobnosti příslušníků SNB.

V trvalém bydlišti SKALICKÉHO Miroslava v Plzni bylo zajištěno celkem 9 kusů magnetofonových pásků, o nichž se matka jmenovaného vyjádřila, že jsou majetkem jeho bratra Otty, který je toho času vojákem ZVS u VÚ v Chebu.

Vyhodnocením těchto magnetofonových pásků bylo zjištěno, že na pásce č. 1 jsou nahrávky hudební skupiny Greenhorns, kde celý pořad uvádí NOVOTNÝ, pracovník čsl. televize a TUČNÝ Milan člen uvedené hudební skupiny. Během jejich mluveného pořadu je urážen vstup spojeneckých vojsk na naše území v roce 1968, zesměšňovány sovětské písně a konferenciér TUČNÝ Milan nabádá přítomné, aby mu nezasílali na pódium k zodpovězení otázky na vytržených stranách z OP, čímž znevažují význam úředního dokladu — toto ironizuje. Na stejném magnetofonovém pásku jsou přehrávky z dlouhohrající LP desky Karla KRYLA — Bratříčku zavírej vrátka, jejichž obsahová stránka uráží vymoženosti soc. zřízení a zásluhy bývalého presidenta K. Gottwalda.

Jako nejzávažnější materiál je nahrávka, kde je uváděna reportáž z průběhu výcvikového střediska SNB Praha Motol, kde je urážlivým způsobem znevažován Sbor národní bezpečnosti, uváděno, že příslušníci SNB mají své předchůdce ve fašistických představitelích, jako osob MÜLLERA a KLOPKEHO, práce vyšetřovatelů Bezpečnosti je přirovnávána k metodám, které používalo Gestapo v dobách okupace.

Magnetofonový pásek č. 2 má ve svém obsahu nahrávky hudební skupiny Greenhorns, kde částečně ironizována činnost KSČ.

Na základě tohoto zjištění byl proveden zápis o výpovědi se SKALICKÝM Ottou, který doznal, že magnetofonové pásky v celkovém počtu devíti kusů jsou sice jeho majetkem, ovšem nahrání pořadů podle jeho vyjádření provedl bratr Miroslav.

S přihlédnutím k této výpovědi byl následně vyslechnut SKALICKÝ Miroslav, který doznal, že nahrávky několika pásek patřících jeho bratru Ottovi provedl skutečně on a to přehráním z pásků, které jsou jeho majetkem a tyto má uloženy ve svém přechodném bydlišti v Chomutově. Výslovně uvedl, že vlastní nahrávku o výcvikovém středisku SNB v Motole, kterou přehrával ve svém bytě dalším příznivcům UNDERGROUNDového hnutí, ale tyto však nejmenoval. Kde tuto nahrávku získal SKALICKÝ Miroslav uvedl, že si nepamatuje, neboť má tolik přátel z Prahy a tudíž nemůže uvést, kdo mu přehrávku zapůjčil.

V dalších zajištěných materiálech, které jsou majetkem SKALICKÉHO Miroslava, byl zajištěn členský průkaz Jazzové sekce hudebníků v ČSR na

jeho jméno č. průk. 005 766, členský průkaz gramofonového klubu Suprafon č. 142 558, adresa na jméno SKORKOVSKÝ Josef, bytem Jagelonská 27, Praha 3, pro-pozice světové organizace zv. WORD SEVICE AUTORITY působící ve Švýcarsku – Basilej, kde podle materiálů zřejmě SKALICKÝ uvažoval o členství v této organizaci a získání mezinárodního cestovního pasu.

Dále byly zajištěny u SKALICKÉHO závadové básně vydané k 45. narozeninám ing. LAMPLA Petra s názvy „LYRY KOTVY SLAVÍCI, TEN KDO, KOMBAJNÉŘI, VEJLOŽKY, MALÝ SOUKROMÝ KONCENTRÁČEK[“],[205] kde v podtextu této básně autor uvádí, že svým obsahem vyjadřuje náladu do které se může člověk dostat všude tam, kde se mu „do palice vtlouká politika“. Obsahem uváděných básní je zesměšňován smysl socialistického člověka, znevažováno socialistické zřízení, příslušníci SNB a vedeny útoky proti KSČ a představitelům strany.

STÁREK František

Z domovních prohlídek u STÁRKA Františka bylo zajištěno celkem 6 kusů magnetofonových pásků.

Na magnetofonové pásce č. 1 nahrána báseň, jejímž autorem je GIENSBERG s názvem „Král majálesu“. V této se autor vyjadřuje, že je psána v době jeho vyhoštění z ČSSR, kdy se vrací do Londýna. V textu básně jsou uráženi členové KSČ, kteří nemají co nabídnout kromě tučných tváří, brejlí a souložících policajtů. O členech KSČ se GIENSBERG vyjadřuje jako o lidech holdujících alkoholu a komunistická inteligence že připravuje spiknutí proti vlastní přirozenosti. Ve své básni popisuje teror, který byl socialistickou společností proti němu rozpoután a jde až do vulgárností s urážkami představitele Kubánské republiky F. Castra. Uvedené texty byly předčítány v bytě STÁRKA Františka před dalšími dosud nejmenovanými osobami.

Na magnetofonové pásce č. 2 je v písni pod názvem „My Vám děkujem“ znevažován postoj člověka v socialistické společnosti.

Na páskách č. 3 až 6 je nahrán pořad před odchodem SKALICKÉHO Miroslava k nastoupení na ZVS, kde se vulgárním způsobem vyjadřuje k výkonu vojenské služby. Dle obsahu jednotlivých skladeb je zřejmé, že repertoár podněcuje posluchače k psychickým extázím, které jsou ovlivňovány používáním narkotických látek.

Z domovní prohlídky STÁRKA Františka byl dále zajištěn strojem psaný text pod názvem „ASPOLUTERY FREE – Plastikové“, kde jsou psány různé básně a písně vulgárního charakteru, urážející mravnost a city člověka.

U STÁRKA bylo zajištěno sdělení od velvyslanectví USA z Prahy, které potvrzuje jeho styk na tento zastupitelský úřad, od kterého si STÁREK zapůjčuje různé knihy.

Zajištěným dopisem, který je podepsán „HEKTOREM“ z Mariánských Lázní, je potvrzeno, že UNDERGROUNDové hnutí aktivizovalo svoji činnost již v roce 1973 a do této činnosti byl napojen i Ladislav ALBERT, bytem Mariánské Lázně.

Dále sbírka 35 ti básní od autora Václava HRABĚHO, vydaná v říjnu 1968, kde se vulgárním způsobem uráží mravnost a city člověka.

V knížce s názvem „AKTUÁL“ jsou rozepisovány stanovy a chování lidí ve „Vyhraněné společnosti“, připomínající sektářství.

Fotodokumentace z „MAGOROVY“ svatby, konané 21. 2. 1976.

Časopis s názvem „Výtvarná práce“ č. 18. z roku 1968, č. 5 a 6 z r. 1969, kde v obsahu jsou nepřátelské invektivy proti vstupu vojsk VS do ČSSR.

Sbírka písní bez názvů, kde v textech je znevažována úloha KSČ, propagován náboženský a vulgární směr této poezie, zaměřen proti mravnosti a citům člověka.

Časopis Svazu českých spisovatelů 4. ročník z dubna 1969, kde v obsahu jsou popisovány účinky LSD, propagováno náboženství, vulgární výroky a v článku nazvaném „Kvílení“ od autora GIENSBERGA, je uráženo socialistické zřízení a osobnost J. V. STALINA.

„RADIŠ“ a jiné básně od GIENSBERGA – soubor 24. básní, které vulgárním způsobem uráží socialistické zřízení.

HAVELKA Karel

Získané materiály z domovních prohlídek u HAVELKY Karla jsou ve svém písemném provedení obdobné jako u SKALICKÉHO a STÁRKA a jeho magnetofonové nahrávky jsou součástí celé sbírky UNDERGROUNDového hnutí i když ne všechny jsou uváděny se jmény autorů. Celkově po zhodnocení je možné materiály charakterizovat jednoznačně jako reakční a protisocialistické, v nichž je napadána a urážena podstata socialistického zřízení a politika KSČ. Autoři se ve své náplni orientují na mladé, nezkušené lidi, kteří neznají v plné šíři podstatu a cíle samotného autora a navenek jsou „bombardováni“ nicotnými frázemi vulgarizmu a sprosťáren, jako je tomu v básních autora GIENSBERGRA.

Samotná zpráva o Třetím českém hudebním obrození, kterou zpracoval Ivan JIROUS z Prahy jako 25ti stránkový elaborát jasně ukazuje reakční záměr UNDER. hnutí, směřující k odtrhnutí mladých lidí od oficielního směru socialistické kultury vede k propagaci kultury protisocialistické. Nepřátelství zakotvené ve zprávě se opírá v úvodu o citát Mao Ce tunga, kde je popisován vliv kulturních revolucí na dějiny lidstva. Uvedený elaborát byl rozmnožován a jeho obsah rozšiřován při různých příležitostech a akcích UNDER. hnutí, konaných na různých místech v ČSSR.

Soubor básní, vydaných k 45. narozeninám ing. LAMPLA zajištěných u HAVELKY vyjadřuje hulvátství, hrubé a sprosté výroky proti socialistické morálce a myšlení socialistického člověka.

Sbírka básní pod názvem „Duchovní", jejichž autorem je pravděpodobně GIENSBERG jsou obsahově zaměřeny proti socialistické společnosti, kterou vulgarizují a vedou čtenáře k pesimismu.

Soubor písní pod názvem „Na sta písní letí na Kubu", uráží politické zřízení na Kubě a vulgarizuje samotného F. CASTRA.

Soubor básní „Nejistoty", jejichž autorem je Josef VODRÁŽKA[206] v básni „Příšerný bytosti" je opěvován americký vrah MANSON.

Protest „Meditace" — autor, který není znám, opěvuje slovo mír, ale přitom neuznává mírové zájmy SSSR a staví je do stejného světla s agresivní politikou USA.

U HAVELKY byl dále zajištěn výstřižek z emigrantských novin „Slovák v Americe", kde se hovoří o vzniku Slovenské republiky za II. sv. války a současně jsou zde publikovány a pronášeny hesla v tom směru, že po roce 1945 — po osvobození ČSR došlo k vyvražďování Slováků na popud komunistů.

Mezi magnetofonovými nahrávkami, které se nachází na 5ti páscích jsou nahrávky zpěváka emigranta K. KRYLA z desek „Bratříčku zavírej vrátka" a „Rakovina", v jejichž obsahu je uráženo socialistické zřízení, napadána KSČ, urážen první dělnický president s. Gottwald, znevažována internacionální pomoc spojeneckých vojsk v srpnu 1968, jakož i hrob neznámého vojína. Na dalších páskách jsou texty s náboženskou tématikou s protisocialistickým obsahem v podání dosud nezjištěného zpěváka. Ostatní pásky jsou nezávadného charakteru.

Při domovní prohlídce byly u HAVELKY dále zajištěny 3 knihy v angličtině, vydané v USA, jejichž autorem je bývalý sovětský spisovatel SOLŽENICYN. Tyto knihy HAVELKA přivezl z USA.

U HAVELKY v bytě bylo zatím ponecháno v zajištění 317 gramofonových desek, jejichž obsah nelze zatím hodnotit.

Vzhledem k tomu, že jak u obv. SKALICKÉHO Miroslava i HAVELKY Karla nebyly dosud vyhodnoceny všechny materiály, ale lze předpokládat, že mají vztah k činnosti UNDER. hnutí, bude v jejich vyhodnocení pokračováno orgány StB a výsledek konsultován s pracovníky VO StB Plzeň. V daném případě se jedná u SKALICKÉHO cca o 200 kusů dlouhohrajících gramofonových desek a 59 ks magnetofonových pásků a u HAVELKY o 317 gramofonových desek v převážné míře cizích autorů.

Vyhodnocení agenturně operativních opatření

Po provedené realizaci v akci PODZEMÍ bylo rozhodnuto o zavedení TA 111 s cílem provedení kontroly objektů ve vazbě ověření pravdivostí jejich výpovědí, případně stanovení dalšího vyšetřovacího postupu a zaměření.

Samotným úkonem TA 111 bylo ověřeno:

Ze dne 19. až 21. 3. 1976

Všichni obvinění HAVELKA, SKALICKÝ a STÁREK měli nezávisle na sobě zájem si pro své obvinění vzít stejného obhájce, což podle vyjádření SKALICKÉHO jim bylo prokurátorem povoleno.

K vlastnímu obvinění dle § 202/1—2 se SKALICKÝ vyjadřuje v tom směru, že jejich akce v Přešticích byla řádně povolena NV a organizací SSM a do příchodu orgánů VB, kteří prováděli kontrolu nebylo na jejich akci shledáno nic závadového. Sám uvádí, že v případě zjištění nějakých závad v průběhu akce je ochoten za toto nést plnou zodpovědnost.

V návaznosti na jeho činnost uvádí, že při domovní prohlídce byla u něho zabavena deska zpěváka emigranta Karla KRYLA, která tak jako další věci dle jeho vyjádření nesouvisí s jeho činností, z níž je obviňován.

Dále SKALICKÝ uvádí podrobnosti, pokud se týče činnosti a pobytu HAVELKY v USA, kde byl v emigraci od r. 1972—1974.

V návaznosti na svoji činnost SKALICKÝ lituje toho, že po výkonu trestu nebude moci cestovat do Polska a Maďarska, kde je činnost UNDRN. hnutí také velmi silná.

Obviněný HAVELKA uvádí, že pro příště bude opatrnější a že do tohoto

případu musí zatáhnout hlavně organizaci SSM v Přešticích, čímž dosáhne kladného výsledku pro svoji osobu. Uvádí, že po provedeném zákroku orgánů SNB v Přešticích, dne 13. 12. 1976[207] jejich akce pokračovala o čemž tedy svědčí nezávadnost jejich programu.

Jejich akce však byla projednávána až na ÚV SSM a na základě tohoto jednání došlo k postihu některých funkcionářů SSM v Přešticích.

Dále HAVELKA uvádí, že nebude při volbách do NV volit a o tomto vyrozumí svoji manželku, aby také nevolila. Toto komentuje v souvislosti s tím, že by jejich skupinu byli stejně zavřeli, protože chtěli udělat akci proti volbám. Vyjádřil se tak, že /Bezpečnost/ z nich má strach, neboť se domnívají, že je to velké hnutí, ale nedovedou pochopit, že je řízeno přímo ze zahraničí. Uvedl, že je nutné se spojit přes kamarády na advokáty do Prahy, kteří mají vztahy přímo až do vlády. K vlastnímu jejich procesu uvádí, že by to chtělo nějaké novináře ze západu, neboť jejich proces bude politicky motivován, i když se říká, že v ČSSR nejsou političtí vězni a proto se Bezpečnost snaží jejich činnost napasovat na výtržnictví. Oni se nás bojí, dělají z toho protistátní činnost, ale my se na ně vykašleme, nic s tím nesledujeme, jen si chceme poslechnout moderní hudbu a provést kritiku.

K účasti v Přešticích HAVELKA uvádí, že zde byli přítomni i Poláci a jeden Jugoslávec a občan z NDR.

K vlastnímu pořadu se HAVELKA vyjádřil, že s programem seznámil předsedu SSM, seznámil jej s přednášejícím, který ukázal obsah své přednášky, takže prakticky organizace SSM byla informována a dnes je za to zavírají.

HAVELKA dále uvedl, že navštěvoval velvyslanectví USA a proto je podezříván jako agent i když jím není. Proto má obavu z 50. tých let a toto komentuje tak, že když si Bezpečnost usmyslela, dovedla to člověku vždy dokázat.

Ze dne 22. 3. 1976

SKALICKÝ hovoří o požívání drog. Uvádí, že drogy měl ze Západu a vyjádřil se v tom směru, že v ČSSR mladí lidé je požívají i když to nestojí za nic. Dále popisuje účinky požívání drog na své osobě, ale dle jeho vyjádření tomu nechce propadnout.

V souvislosti s jeho politickým zaměřením uvádí, že když se přistěhoval do Chomutova, tak že si oblékl kalhoty, které byly totožné s americkou vlajkou a když je nosil, tak byl při jedné příležitosti zadržen orgány

VB, kteří mu říkali, že je to výtržnictví. Uvedl, že toto jednání jej stálo pokutu a jeho vousy.

Dále se SKALICKÝ zmiňuje o tom, že prováděl také černé diskotéky ve Strašicích, okr. Rokycany. Tyto prováděl každý týden v klubu. Po skončení zatáhli do kasáren vždy 4 až 5 děvčat, které neměly kde spát. Rovněž uvedl, že má napojení na jistého HRUBÉHO Jaroslava z Oseku, okr. Plzeň-jih, který vede hudební skupinu.

Ze dne 23. 3. 1976

SKALICKÝ uvádí, že pokud půjde k výslechu a nebude se jednat přímo o otázku související s jeho obviněním, nebude vyšetřovateli odpovídat. O vyšetřovatelích se vyjadřuje, že jsou to hlupáci a jediný rozumný člověk, že je prokurátor.

HAVELKA potvrzuje, že celou akci v Přešticích organizoval se SKALICKÝM, i když jim pomáhal i STÁREK, ale ten sháněl pouze lidi. Není spokojen s tím, že bylo vzneseno obvinění na ŠVIHLOVOU Alenu, která mu rozepisovala básničky, jež obdržel od JIROUSE. Domnívá se, že JIROUS není ve vazbě a taktéž i STÁREK. Ke STÁRKOVI se vyjádřil, že je to dobré, neboť má možnost jejich věc zabezpečit a oběhnout advokáty. STÁREK prý je velmi schopný člověk – je jako pojízdný agent.

V souvislosti s tím, hovoří HAVELKA o tom, že v loňském roce byl zatčen jistý ŠTYVYCH[208] z Prahy, který snad působil v Plastiku. Po jeho zatčení udělal Plastik koncert, kde se vybralo 10 tisíc Kčs, z nichž část dostal advokát a druhou část manželka ŠTYVYCHA.

Dále HAVELKA uvádí, že v USA vyšla deska s názvem „Černý atom“, kde jsou natočeny protisovětské písničky a písně s protikomunistickým textem z let 1968–69, které byly natočeny v ČSSR a nazpívali je zpěváci: VAŠÍČEK, CHLADIL, MAYER a přesto dneska titíž lidé zpívají jako by se nic nestalo.

SKALICKÝ uvádí, že již nyní připravuje nové akce a tyto bude organizovat tím způsobem, že otevře svůj byt a zde bude provádět akce tohoto druhu každý týden.

Ze dne 24. 3. 1976

HAVELKA usiluje o to, aby se mohl spojit písemně se SKALICKÝM, který je také ve vazbě a jedinou možnost vidí ve spojení přes svého advokáta. Uvádí, že advokáta musí podplatit, dát mu hojně peněz, aby se neurazil.

Dále hovoří o tom, že jej překvapila náhlost zákroku příslušníků Bezpečnosti a dává to do souvislosti s tím, že na základě tohoto jednání mu byly vzaty všechny „trumfy“, které mohl využít, kdyby byl vyšetřován na svobodě.

O soudním procesu se HAVELKA vyjadřuje v tom směru, že má obavy z přísedících u soudu, kteří nejsou právníci a mohou dělat různé komplikace. Toto zná z doby, kdy jeho matka byla jako soudkyně z lidu, v době, kdy byla členkou KSČ. Po roce 1968, 1969 však ztratila členství za své politické postoje.

Rovněž tak HAVELKA hovoří o tom, že kdyby byl na svobodě, tak by rozpoutal takovou kampaň, že to nikdo neviděl. Napsal by do západních novin, aby zde viděli, že v ČSSR se chystá inscenovaný proces. Má však strach z toho, aby jeho žena při vyšetřování neuvedla nějaké podrobnosti o jejich činnosti, což by mu přitížilo. Uvádí, že byla informována o všem, neboť před ní neměl žádných tajností.

V návaznosti na organizaci SSM v Přešticích uvádí, že se na ně bude odvolávat, neboť v dřívějšku jim zajišťoval spoustu věcí, v době, kdy se v Přešticích konaly diskotéky „načerno“.

Nyní jako protislužbu by mu mohlo pomoci SSM v Přešticích.

Ze dne 25. 3. 1976

HAVELKA usiluje o spojení s advokátem SEDLÁČKEM Zdeňkem, o němž se vyjádřil, že dneska je lepší mít mladého advokáta, neboť i oni jsou obchodníci.

K osobě Magora se HAVELKA vyjadřuje, že JIROUS zv. MAGOR podepisoval svoje práce pouze přezdívkou, což je jeho umělecké jméno. Dále se o něm vyjádřil, že on bude mít pana obhájce, který se specializuje na politické procesy. HAVELKA se také zmiňuje o tom, že má zájem získat jako obhájce JUDr. TUREČKOVOU z Prahy, ta že by mu jistě pomohla jako v 50. tých letech těm, kteří byli politicky souzeni.

SKALICKÝ se zmiňuje o svém kamarádovi z Tachova, o němž se vyjádřil, že dělá všechny překlady ze zahraničních časopisů, které on potřebuje. /KNÍŽÁK/

Dále SKALICKÝ hovoří o tom, že zná z Mladé Boleslavi muže, který je sběratelem desek a to i takových, které nejsou nyní v ČSSR v oblibě. Tento muž jezdil často dle vyjádření SKALICKÉHO za HAVELKOU do Přeštic.

Jedná se o jistého KOVALU, který používá přezdívku „Hrabě“.

HAVELKA hovoří o svém bratrovi, který byl za války v koncentračním táboře. V souvislosti s ním přirovnává činnost dnešní Bezpečnosti k činnosti z 50. tých let a uvádí, že je to něco podobného jako to bylo s Gestapem za války. Dodává, že zbraněmi se nic nedokáže a uvádí, že jedině kultura může změnit svět a té policajti nerozumí.

Ze dne 26. 3. 1976

HAVELKA ve vazbě hovoří o tom, že v minulosti chtěl studovat VŠ historickou, avšak nedostal od podniku doporučení. Při přijímacích zkouškách se jej dotazovali, jak je možné, že jeho otec ani matka nejsou v KSČ a proč on není organizován v SSM. K tomuto uvádí, že snad má u nás právo každý studovat. O svém otci se vyjádřil, že kdyby on byl mladší, tak by byl určitě zavřený, neboť také on nadává na naše zřízení a o policajtech říká, že jsou to gestapáci. On byl do r. 1968 organizován v KSČ, ale po vstupu vojsk zahodil legitimaci. Stejně tak jeho matku jako učitelku dali předčasně do důchodu a zdůvodnili jí to tak, že když neumí vychovávat svoje vlastní děti, nemůže působit ani na škole.

STÁREK se pouze kuse zmiňuje o tom, že v Praze byl v nedávné době zatčen nějaký jeho kamarád, který mu před zatčením dal adresu své dívky BÍLKOVÉ Aleny, bytem Praha 7, Stupkova ul. 2. Tato dívka podle vyjádření STÁRKA má doma některé věci patřící jejímu známému, který je zatčen.

SKALICKÝ se vyjádřil, že v Praze má kamaráda, který má přezdívku Mamut, blíže neuvádí.

HAVELKA se vyjadřuje o vyšetřovatelích v tom směru, že jsou to hlupáci, že nic neznají a on i když všechny lidi z tohoto hnutí zná, nebude nikoho uvádět.

HAVELKA hovoří o tom, že v loňském roce v Polsku probíhal tzv. Sv. rok, kterého se zúčastnilo asi 40 tisíc lidí. Také on společně s manželkou a SKALICKÝM se této slavnosti zúčastnil.

HAVELKA má stále zájem o spojení s dalšími lidmi, kteří jsou z akce PODZEMÍ ve vazbě. Z těchto důvodů se učí aktivně morseovu abecedu, aby se s nimi mohl dohovořit.

Ze dne 1. až 6. 4. 1976

HAVELKA hovoří o tom, že u soudního líčení bude prosazovat, aby k je-

jich činnosti byla ustanovena kulturní komise, která by přezkoumala rozhodnutí „policajtů“, kteří rozhodují o kultuře, i když jí vůbec nerozumí. Uvedl, že má v současné době v ruce jeden z „trumfů“, neboť zná jednoho „ze šéfů“, který v Praze pracuje na kulturním poli a tento, že nedávno uváděl jednu maďarskou hudební skupinu, která dle „policajtů“ hraje „podzemní“ hudbu na oficielním poli. K tomu říká, že oni jsou zavřeni za to, že něco podobného dělají tajně, ale naopak on to dělá veřejně a nic se mu nestane. Toto dává do souvislosti s tím, že u nás je nespravedlivá demokracie. V Praze dle něho jsou tyto věci běžné.

Policajti dle HAVELKY neznají ani anglické názvy a píšou s ním zápisy o výpovědi, kam on si vymýšlí názvy, které nedávají žádný smysl.

Ke své činnosti se vyjadřuje v tom směru, že když oni budou zavřeni, takže ti v Praze by potom museli pověsit. Přiznává, že hlavními organizátory tohoto hnutí jsou HAVELKA, SKALICKÝ a JIROUS z Prahy.

HAVELKA doufá, že jeho advokát celý tento vykonstruovaný proces zesměšní a on bude osvobozen.

Dále uvádí, že v jejich hnutí je řada nábožensky založených lidí a proto Bezpečnost je chce likvidovat pro jejich náboženské přesvědčení.

SKALICKÝ hovoří o akcích, které pořádali dříve. Hovoří o Českých Budějovicích, kde proti nim tvrdě zasáhla policie a jejich pohotovostní oddíly se chovaly jako gestapáci. Při zákroku došlo i k ublížení na zdraví. Prohlašuje, že čím více je bude Bezpečnost utiskovat, tak bude větší aktivita vyvíjena z jejich strany.

<u>Návrh konečného opatření v akci PODZEMÍ</u>

Vycházeje z výsledků dosavadního vyšetřování, domovních prohlídek, jejich vyhodnocení, jakož i ze záměrů samotných obviněných dát své trestné činnosti politický charakter, který tato činnost skutečně má — /viz výsledky z úkonu TA 111/ — jeví se nutným zaujmout k celému případu a kvalifikaci trestné činnosti, jakož i formě konečného řešení dát stanovisko, které by umožnilo z hlediska vyšetřování a konečného soudního projednání nejen zajistit zásady zákonnitosti, ale i sledované politické aspekty, které byly dány prvním stanoviskem /nikoliv písemně/ řešit případ pro postih dle § 202/1—2 tr. zák.

— Vyšetřovací materiály byly předány vyšetřovateli VB VŠOStB v Plzni ve smyslu směrnic o věcné příslušnosti vyšetřovatelů k zaujetí stanoviska, zda případ bude převzat k vyšetřování orgány StB v Plzni pro tr.

čin dle hlavy I tr. zák. ve smyslu odst. 2 směrnic o věcné příslušnosti /tkzv. výběrové trestné činy, které může vyšetřovatel StB převzít k vyšetřování, jestliže směřují proti bezpečnosti státu/.

– Z výsledků dosavadního vyšetřování a dokumentace je zřejmé, že skutečně jde o trestnou činnost, která byla organizována a má pokračující charakter i přes amnestii z roku 1975 s přihlédnutím k zajištěným materiálům, jejich obsahu, zejména pak obsahu zprávy o „III. českém hudebním obrození“, které byla čtena v prosinci 1975 v Přešticích na akci, je možno uvažovat o kvalifikaci pro tr. čin dle § 103, 104 a 198 tr. zák., kromě paragrafu 202 tr. zák. eventuelně o postihu pro tr. čin dle § 100 tr. zák. Vesměs tyto trestné činy jsou výběrového charakteru z hlediska věcné příslušnosti.

– Současným nedostatkem jak z hlediska vyšetřování po linii VB a pro přijetí správné kvalifikace jest skutečnost, že obvinění a samotné vyšetřování nebylo k materiálům politického charakteru zaměřeno z důvodů dodržení zásady postihu pro tr. čin dle § 202 tr. zák.

– Skutečností jest, že bude-li postupováno v souladu s trestním zákonem, pak je na místě i z hlediska státobezpečnostního zaměřit se na vyšetřování i k trestné činnosti politického charakteru. Otázkou je, zda po linii StB či VB, kde by se mohlo tedy pokračovat formou rozšíření obvinění pro shora uvedené tr. činy. S ohledem na charakter a spojitost tr. činnosti v Plzni a Praze jest ponechána otázka převzetí eventuelního vyšetřování po linii StB v Plzni na stanovisku Správy vyšetřování StB Praha po konsultaci s příslušnými operativními správami.

– Bude-li rozhodnuto o převzetí věci vyšetřování po linii StB pak doporučujeme rozšíření trestního stíhání v trestní věci pro shora uvedené další trestné činy a za využití dokumentace pak provádět konkrétní vyšetřování, které by bylo zaměřeno k objasnění věcné i subjektivní stránky tr. činnosti politického charakteru.

– Stejně tak, zůstane-li případ ve vyšetřování po linii VB a bude-li postupováno v souladu s názorem uvedeným v bodě 5 /předchozí odstavec/ tohoto závěru, vyžaduje daná situace písemného stanoviska SV StB Praha a vyjádření eventuálních zástupců operativních správ StB.

– Jestliže bude rozhodnuto, aby případ byl řešen pouze pro postih dle § 202 tr. zák. pak kromě písemného stanoviska se k tomuto postupu jeví nutným zabezpečit jak po linii prokuratury i soudu až po okr. soud Plzeň-jih, který by věc konečném stadiu řešil, otázku politického posouzení obsahu materiálů a celého případu i ze strany soudu a prokuratury, aby

nedošlo k vrácení věci k došetření pro nesprávnou /neúplnou/ právní kvalifikaci. V případě tohoto závěru je třeba počítat nejen se záměry, vyplývajícími z úkonu TA 111 /dát případu politický charakter ze strany obviněných/ ale i eventuelními námitkami obhajoby apod. Je samozřejmé, že v takovémto případě by zůstala věc na úrovni řešení pro trestní čin dle § 202, bylo by vhodné, aby alespoň po linii objasňování cestou operativy byly objasněny další a hlubší spojitosti celého případu k nimž zatím vyšetřování nebylo ani nemohlo být zaměřeno.

Názory uvedené v tomto závěru zprávy byly konsultovány se zástupci odboru vyšetřování S-StB v Plzni.

Náčelník II. odboru:
/mjr. **Šafránek**/

\- - -

Správa vyšetřování StB

V Praze dne 12. dubna 1976

Dne 12. dubna 1976 jsem převzal tento materiál od KS SNB odb. vyšetřování StB Plzeň:

1) OS-00272/ii-2-76 — Agenturně operativní vyhodnocení akce PODZEMÍ sig. sv. č. 19613
2) Zpráva o třetím českém hudebním obrození
3) 2 svazky dokumentace akce PODZEMÍ

Předal: Převzal:

nečitelný podpis *nečitelný podpis*

razítko s textem:
Federálního ministerstva vnitra
Došlo 12. VIII. 1976
Čj. *VS-00300/110-76*
Přílohy *0*

Krajská správa SNB PLZEŇ[209]
Odbor vyšetřování Stb.
č.j.VS-0027/76.

V Plzni dne 9. srpna 1976

FMV — Správa vyšetřování Stb
— k rukám soudruha pplk. J. Kryštofa —
P R A H A — Ruzyně.

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~
Výtisk čís.: *1*
Počet listů: *2*

Věc: Akce „PODZEMÍ“ — zpráva

Podle Vašeho pokynu ze dne 2. 8. 1976 předkládám ke shora uvedené akci následující závěrečnou informaci:

S odkazem na naše 14.ti denní svodné informace, které jsou předkládány cestou šifrové služby na tamní SV-Stb a v nichž jsme průběžně stručnou formou informovali od naší zprávy ze dne 20. 3. 1976 o zmíněné akci až do 4. 6. 1976 — uvádím, že akce PODZEMÍ byla realisována dnem 17. 3. 1976 po linii vyšetřování OVŠ-SVB v Plzni pod hlavičkou vyšetř. oddělení VB Plzeň-jih poté, co bylo příslušnými funkcionáři FMV v Praze rozhodnuto, že bude realisována pro tr. čin podle § 202 tr. zák. a nikoliv po linii vyšetřování státní bezpečnosti. Jednalo se o akci, která byla rozpracovávána po linii S-Stb v Plzni, 2. odborem a v součinnosti s operat. orgány Stb v Praze — na S-Stb Praha, kde souběžně s realisací u nás — v Plzni — došlo taktéž po linii vyšetř. VB k realisaci kolem 15. pachatelů obdobné trest. činnosti. Stav případu v Praze, kde byla uskutečňována součinnost mezi vyšetřováním VB a operativou Stb Praha na této realisaci nám není znám.
Přístup k realisaci v této akci byl projednán se zástupcem kraj. prokurátora v Plzni podle operativních a politických požadavků a záměrů postihu pro § 202 tr. zák. Vyhodnocení této akce a obsah tr. činnosti bylo předáno s. náčelníkovi S-Stb plk. JUDr. Šubrtovi na pozdější poradě na SV-Stb v době, kdy nám po realisaci byla akce vyšetřovateli VB nabídnuta z důvodů věcné příslušnosti. Porada na SV-Stb se tehdy konala za účasti operat. orgánů z Plzně a Prahy, kde jste byl osobně přítomen, někdy v první polovině dubna 76 /12. 4. 1976/. Na této poradě rozhodnuto, že akci pro vyšetřování po linii Stb přebírat nebudeme a proto byla dokončena do závěru po linii vyšetřování VB. Současně rozhodnuto učinit žádoucí opatření po linii soudu a proku-

ratury z důvodů kvalifikace pro tr. čin dle § 202 tr. zák., protože pachatelé měli zájem jejich tr. činnost stavět na politickou platformu a takto jí také využít i před soudem. Opatření bylo do závěru akce zajištěno a provedeno, řízení před soudem v Plzni proběhlo bez závad s precisní znalostí všech potřebných aspektů se strany předsedy senátu i prokurátora a pokud se projevily pokusy se strany obviněných postavit jejich trest. činnost na politickou bási, byly včas a rozhodnou i taktickou formou se strany předsedy senátu a prokurátora znemožněny. Porada na SV-Stb tehdy stanovila vhodné využití vhodných — nikoliv všech — důkazních materiálů, jakož i formu jejich užití při výsleších k dokumentaci, což přispělo i podle hodnocení org. vyšetřování VB velmi podstatně ke zdárnému a přesvědčivému průběhu procesu, jemuž byli přítomni pouze přizvaní orgánové VB a S-Stb v Plzni, bez účasti veřejnosti.

Podle stanoveného plánu, realisace akce „Podzemí“ byla provedena dne 17. března 1976 v součinnosti s naším vyšetř. odborem, který z prvopočátku poskytl po dobu pěti dnů celkem 5. vyšetřovatelů k provádění předvedení osob, obviněných i svědků, naši orgánové za velmi aktivní součinnosti s operativními orgány S-Stb v Plzni prováděli domovní prohlídky, vyhodnocování zajištěných materiálů a celou řadu dalších potřebných úkonů v průběhu realisace akce. Tato součinnost byla velmi kladně hodnocena při prováděném závěrečném hodnocení na OVŠ-SVB v Plzni za účasti oper. orgánů S-Stb Plzeň.

Při domovních prohlídkách i předvedení osob v postavení svědků, bylo zajištěno velké množství důkazních materiálů písemného charakteru, magnetofonové nahrávky vulgárních a urážlivých textů, jakož i fotografické materiály posléze použitelné jako důkazy o shromážděních živlů, které byly předmětem realisace i rozkladného opatření, které bylo v prostředí pachatelů touto realisací též sledováno. Byly také zajištěny i prostředky, jako ku příkl. magnetofony, rozmnožovací a foto přístroje a pod., jichž bylo při činnosti těchto osob používáno k jejich nezákonné činnosti a jejichž hodnota jest skutečně velmi vysoká. Kromě zmíněné pomoci našich vyšetřovatelů, vytvoření podmínek pro zdárný průběh realisace, zapůjčení místností atd. bylo od prvopočátku z důvodů operativního zájmu na této akci i po předání případu s NKO prokuratuře použito a velmi aktivně využíváno úkonu TA-111 a „VA“ na cele, která byla nasazována na obviněné, nejen s hlediska kontroly a reagence na výslechy, ale zjištěny konkrétní přípravy obviněných ve směru jejich obhajoby — stavět jejich tr. činnost na politickou bási a využít jí k propagandě proti poměrům v republice s cílem, že „nemají svobodu pro jejich ‚kulturní‘ činnost“ a pod. a zejména pak se za použití zmíněných prostředků a velmi aktivní součinnosti oper. orgánů S-Stb v Plzni podařilo zjistit podstatné skutečnosti k odhalení pachatelů, nahrávky magnetofon. pásky týkající se výcvikového střediska

v Praze-Motole, která byla též tamní SV-Stb předána a v jejímž textu jest urážlivým a vulgárním způsobem sesměšňující formou hanobeno vše, co se týká tohoto střediska. Začátkem června 1976, kdy byl případ po stránce vyšetřování VB zakončen a materiály studovány na Gen. prokuratuře v Praze z důvodu právní kvalifikace, bylo pak i s používáním úkonu TA-111 a „VA" na této akci skončeno. Součinnost na této akci s hlediska všech zainteresovaných orgánů byla velmi dobrá, včetně prokuratury a posléze i soudu.

Pro trest. činy podle § 202 tr. zák. byli dne 17. 3. 1976 předvedeni a posléze vzati do vazby pachatelé — hlavní — této činnosti, která byla blíže rozvedena ve zprávě, kterou tamní SV-Stb na poradě dne 12. 4. 1976 obdržela a to: František STÁREK, Miroslav SKALICKÝ a Karel HAVELKA, kteří byli okr. soudem v Plzni-jih dne 5. a 6. 7. 1976 odsouzeni nepodmíněně: STÁREK 8. měsíců /odvolání nepodal/, SKALICKÝ na 18. měsíců — k odvolání si vyžádal zák. lhůtu a HAVELKA na dva a půl roku, který se odvolal ihned po vynesení rozsudku. Odvolací řízení dosud neproběhlo, ani nebylo nařízeno do současné doby.

Jak již shora uvedeno, podařilo se za využití úkonu TA-111, a „VA" získat podstatné poznatky k osobám autorů nahrávky výcvikového střediska v Praze-Motole, které pak byly důsledným vyhodnocením oper. orgánů S-Stb v Plzni ověřeny přímo v Chomutově, kde autoři bydleli a nahrávky uskutečnili. Provedeným oper. opatřením a výslechy podle § 158 tr. ř. operativou pak jako pachatelé nahrávky odhaleni v Chomutově v součinnosti s tamními orgány Stb a Vb čsl. občané — všichni z Chomutova, ul. 28. Října a to: Jiří CMÁR, Zdeněk PAPEŽ, Bohumil POŽÁREK a Miroslav POŽÁREK. Všichni jmenovaní, jak bylo předběžnými výslechy zjištěno, spolupracovali na provedení zmíněné nahrávky, při čemž autory textů zjištěni Jiří CMÁR a Bohumil POŽÁREK. Po provedených výsleších bylo pak ihned v Chomutově rozhodnuto provést zadržení CMÁRA a PAPEŽE, při čemž bratři Bohumil a Miroslav POŽÁRKOVÉ realisováni nebyli, ježto v údobí po provedení realisace v Plzni zřejmě se o této akci-realisaci dozvěděli a zneužili zájezdu ČEDOKU k emigraci do kapital. ciziny. CMÁR a PAPEŽ byli po linii VB v Chomutově vzati do vazby pro tr. čin podle § 202 tr. zák. Výsledek vyšetřování a další poznatky z realisace v Chomutově nám nejsou známy.

Nutno doplnit, že v prvopočátku realisace této akce v Plzni byly získány podstatné poznatky a usvědčující materiály i k osobám realisovaným v Praze, které byly v rámci součinností ihned vyhodnocovány a využity při realisaci skupiny těchto osob v Pražském kraji. Jak již uvedeno, závěr a situace skupiny v Praze s hlediska výsledků vyšetřování neznáme. Podle sdělení orgánů operativy S-Stb v Plzni jest na přípravě operativou Stb dále s hlediska kontroly činnosti dalších osob, jejichž činnost a účast byla zjištěna při realisaci i nadále pracováno. Zdejší OVŠ-Stb v Plzni již v rámci součinnosti na této akci

nespolupracuje. Předpokládám, že tato informace s hlediska Vašeho požadavku jest postačující. Případné další požadavky nám budiž sděleny.

Náčelník odboru vyšetřování Stb:
(pplk. Michal Václav)

nečitelný podpis

Čs. rozhlas — ZV[210]

Pro informaci!
6. srpna 1976

O dvou soudních procesech v Československu

(Svobodná Evropa — česky)

Pod názvem Jak se čistí český underground přineslo čtvrteční vydání listu SÜDDEUTSCHE ZEITUNG[211] pětisloupcovou reportáž, jejíž obsah naznačují její podtitulky; první Československá justice — kruté tresty za bezvýznamné přestupky, druhý Mimořádnou tvrdostí se Praha pokouší odporovat liberizačnímu trendu Závěrečného aktu helsinské konference, Příklad z provincie. V reportáži je také dvousloupcová fotografie Karlova mostu s dvěma dlouhovlasatými mladíky v popředí a s tímto textem: Kdo si chce v tomto systému vytvořit svobodný prostor, musí počítat s tvrdým potrestáním. Pouliční scéna v Praze. Autor této reportáže Č. Čech píše:

Při výslechu u plzeňského okresního soudu se předseda soudu pokoušel stále znovu působit na obžalované výchovně. V každé společnosti, pravil, musí prý existovat normy soužití normálních lidí. Zdravá socialistická společnost musí se prý starat o zdravý mravní růst mládeže, aby mládež mohla vyhovět požadavkům socialismu. Mládež stojí společnost spoustu peněz, proto nesmí být mravně ohrožována vulgárnostmi. Co se na Západě, kde ještě nebylo odstraněno vykořisťování, pokládá za pokrokové, platí v Československé socialistické republice, která spěje od socialismu ke komunismu, za zastaralé, pravil předseda soudu. Lidé jako obžalovaní prý chtěli svou kulturou dosáhnout toho, aby všichni byli pokud možno špinaví, roztrhaní a sprostí. To by však skončilo tím, že by nakonec lidé šplhali po stromech jako opice.

K této scéně dopisovatel SÜDDEUTSCHE ZEITUNG dovozuje:

Tohle ochotnické převrácení Darwinovy vývojové teorie by mohlo být součástí vesnické frašky. Je to však spíše tragikomedie, která přivedla neškodné občany na léta do vězení. Československá justice se zase jednou projevila jako svědomitý nástroj a věrný pomocník komunistické strany. Přísnými tresty, kterými potrestala neškodné, většinou také nepolitické individualisty kvůli nepodstatným přestupkům, se pokouší utužit vnitřní disciplinu ve státě, která se mnohým zdá být ohrožena nebezpečnými uvolňovacími tendencemi v Závěrečném aktu helsinské konference. Co tam musely socialistické státy připustit na liberalizaci navenek, to se nyní zase neguje mimořádnou tvrdostí uvnitř. Lze-li vě-

řit znalcům českých poměrů, je tlak shora tak silný, jaký tam už nebyl od procesů a čistek Stalinova období.

Čteme vám z reportáže listu SÜDDEUTSCHE ZEITUNG. Dopisovatel pokračuje:

V našem případě běží o soudní přelíčení, které se konalo 5. a 6. července tohoto roku u okresního soudu Plzeň – Jih proti třem obžalovaným, kteří byli od 17. března ve vyšetřovací vazbě. Obžalovaní byli – K. Havelka, narozen roku 1950, ženatý, stavitel z Přeštic, otec jednoročního syna. Dále – M. Skalický, narozen 1952, bytem v Chomutově, truhlář, svobodný. A posléze – F. Stárek, svobodný, lesní dělník, narozen roku 1952. Dopustili se prý vyvolávání veřejného pohoršení podle § 202, druhý odstavec Československého trestního práva a sice jako organizovaná skupina, když 13. prosince 1975 umožnili v klubu SSM v Přešticích u Plzně I. Jiroušovi[212] a dvěma sólovým zpěvákům K. Soukupovi a S. Karáskovi veřejné vystoupení, při němž prý padly hrubě neslušné a vulgární výrazy.

Dopisovatel listu SÜDDEUTSCHE ZEITUNG pak popisuje události, které vedly k procesu:

Obžalovaný Havelka se v létě 1975 seznámil s I. Jiroušem. Oba se zajímali o mezinárodní a domácí hudbu zvanou underground a Havelka umožnil Jiroušovi uspořádání přednášky o této hudbě. Přednáška měla název Underground lecture a konala se 13. prosince 1975. Dostavilo se asi 80 osob. Ačkoliv se chovaly zcela klidně, přišla je kontrolovat policie a několik z nich odvedla na místní stanici. Havelku zadrželi asi na hodinu a půl a když se vrátil, mohlo se v programu pokračovat až do jedné po půlnoci, kdy se účastníci klidně rozešli. Podle Havelky žádné vulgární výrazy nepadly. Obžalovaný Skalický pak vypovídal, že hudba underground se mohla v Československu veřejně hrát až do roku 1971. Pak se však na hudebníky vykonával nátlak. Proto hráli raději dále neveřejně.
Po vyslechnutí svědkyně J. Němcové, která přinesla státnímu návladnímu jen zklamání, přečetl předseda výpovědi dalších 28 osob, které vyslýchala policie. Poté tu předčítali z Jirouškovy [sic] přednášky nazvané Zprávy o třetím hudebním znovuzrození, výňatky s hrubými a vulgárními výrazy, přičemž soud poukazoval na společensky škodlivou ideologii hudby underground.

Vážení, shrnujeme vám obsah reportáže ze SÜDDEUTSCHE ZEITUNG o jednom procesu před okresním soudem Plzeň – Jih:

Žalobce vyšel z toho, že 13. prosince 1975 došlo v klubu SSM k veřejnému pohoršení a tvrdil, že bylo prokázáno, že tam byl čten před mnoha mladistvými text obsahující mravně závadné výrazy. Žalobce také naznačil, že v pozadí všeho je zneužívání drog. Po krátké poradě vynesl soud tyto nepodmíněné rozsudky: K. Havelka 2,5 roku, M. Skalický 1,5 roku a F. Stárek 8 měsíců.

A nyní závěrečný komentář dopisovatele listu SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: Protože proti tomuto rozsudku není odvolání, F. Matula[213] tomuto sice nespravedlivému, ale jistě tvrdému trestu neujde. Matula, Havelka, Skalický a Jirouš nejsou jistě zločinci. Jsou to individualisté, kteří si v daném společenském systému chtěli vytvořit svobodný prostor. Ještě před Helsinkami to možné bylo. Nyní vystupují soudy často se za vlasy přitaženými záminkami proti sebemenším přestupkům proti normám nadekretovaného socialistického chování. Sacharovové, Kohoutové a Havemannové jsou ve světě proslulí, a proto ve svých socialistických zemích platí za jakési státně uznávané disidenty a mají jistou ochranu. O Matuly a Havelky se nestará nikdo.

Ds.

Správa vyšetřování StB[214]
VS-00121/110-79
VS-00152/78 V Praze dne 27. srpna 1976
Č.j.: VS-00300/110-76
+ VS-00146/110-76

Informace
o průběhu a stavu trestního stíhání v akci „PODZEMÍ“.

Ve dnech 5. až 6. července 1976 byli okresním soudem v Plzni-jih odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody

František STÁREK, nar. 1. 12. 1952, lesní dělník, na 8 měsíců, (odvolání si nepodal),

Miroslav SKALICKÝ, nar. 31. 8. 1952, truhlář, na 18 měsíců, (vyžádal si zákonnou lhůtu)

Karel HAVELKA, nar. 1950, stavitel, na 2 a půl roku, (podal si odvolání).

Tím není rozsudek v právní moci a termín odvolacího řízení nebyl dosud stanoven.

Akce „PODZEMÍ“ tzv. UNDERGROUNDOVÉ hnutí byla sice rozpracována 2. odborem S-StB Plzeň v součinnosti s X. správou FMV, ale na společné poradě zástupců KS SNB Plzeň, X. správy FMV a SV StB bylo rozhodnuto, že trestní stíhání bude vedeno vyšetřovatelem VB Plzeň-jih za aktivní pomoci OVŠ StB v Plzni pro tr. čin výtržnictví podle § 202 odst. 1, 2 tr. zákona.

Technickými úkony bylo totiž zjištěno, že jmenovaní nemají obavy před trestním postihem a odsouzením pro trestnou činnost podle I. hlavy tr. zákona, ale že naopak počítají s účastí zahraničních novinářů a hodlají vystupovat jako oběti „kulturní nesvobody v ČSSR“. Trestní stíhání pro tr. činy podle §§ 103, 104, 198 případně § 100 tr. zákona, kde je dána věcná příslušnost vyšetřovatelem StB, by tedy jmenovaným přímo nahrálo k získání postavení „bojovníků za svobodu“ a svým důsledkem by potvrdilo i snahu nepřátel v zahraničí prokázat postih „kulturních pracovníků“ v ČSSR. Při tom ve skutečnosti jde o degenerované taky umělce a kriminální živly, kteří ve své trestné činnosti budou pokračovat i nadále.

Důvodem k agenturně operativnímu rozpracování akce „PODZEMÍ“ byla trestná činnost, které se HAVELKA, SKALICKÝ a STÁREK dopustili dne 13. 12. 1975 v klubu MO SSM v Přešticích. V pořadu jimi zorganizovaném a vedeném

jako „Večer poesie“ (aniž by však funkcionáři SSM v Přešticích znali předem skutečnou obsahovou stránku), hráli obvinění a dva pozvaní zpěváci interpretovali písně urážející etické a mravní city, vulgárně zesměšňovali kulturně politický vývoj naší společnosti, četli zprávu nazvanou „Třetí české hudební obrození“, jejímž autorem je Ivan JIROUS a která je tendenčně zaměřena proti socialistickému zřízení v ČSSR.

Po zadržení HAVELKY, SKALICKÉHO a STÁRKA dne 17. 3. 1976 byla v bytech obviněných provedena domovní prohlídka. V bytě SKALICKÉHO bylo nalezeno větší množství úpadkové literatury a tzv. básně znevažující socialistické státní zřízení, devět magnetofonových pásků s různým hudebním a mluveným pořadem, ve kterém jsou zesměšňovány sovětské písně, vstup spojeneckých vojsk na území ČSSR v roce 1968 a tzv. reportáž z výcvikového střediska SNB v Praze-Motole, v níž je hrubě znevažován SNB a činnost vyšetřovatelů srovnávána s činností Gestapa v době okupace. 59 ks magnetofonových pásků a 200 ks dlouhohrajících desek nebylo dosud vyhodnoceno.

Obdobné magnetofonové pásky — v počtu 6 ks — byly nalezeny i v bytě Františka STÁRKA. Jsou v nich uráženi členové KSČ i představitelé spřátelených států, větší množství „básní“, urážející mravní city i písně znevažující KSČ a propagující náboženský a vulgární směr jejich „nové poesie“.

V bytě Karla HAVELKY byla nalezena „Zpráva o třetím českém hudebním obrození“, jejíž 25-ti stránkový obsah ukazuje protisocialistický záměr UNDERGROUNDOVÉHO hnutí, směřujícího k odtržení mládeže od socialistické kultury. Tento elaborát byl rozmnožován a rozšiřován. Dále byly nalezeny různé soubory „básní“ se sprostými výroky proti socialistické morálce a vulgarizující socialistickou společnost, které svým konečným smyslem vedou čtenáře k pesimismu. Na 5-ti magnetofonových páskách jsou pak nahrávky s útoky proti KSČ, prvnímu dělnickému prezidentu, znevažován náš internacionální postoj k socialistickým státům a podobně.

Technickými úkony v době vyšetřování HAVELKY, SKALICKÉHO a STÁRKA se podařilo zjistit autory nahrávky z údajného výcvikového střediska v Praze-Motole, a to Jiří CMÁR, Zdeněk PAPEŽ, Bohumil POŽÁREK a Miroslav POŽÁREK, všichni bytem v Chomutově. Až na bratry POŽÁRKOVI, kteří zneužili zájezdu ČEDOKU k emigraci, byli jmenovaní vyšetřovatelem VB v Chomutově zadrženi a stíháni pro tr. čin podle § 202 tr. zákona.

Hlavnímu líčení se skupinou HAVELKA a spol. před Okresním soudem Plzeň-jih byla přítomna pouze organizovaná veřejnost a prokurátor i předseda senátu byli s materiály dobře seznámeni. Tím bylo obžalovaným znemožněno, aby svou kriminální trestnou činnost převáděli na politickou platformu.

SPRÁVA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI HLAVNÍHO MĚSTA
PRAHY A STŘEDOČESKÉHO KRAJE[215]

Čj.: *KS/OV-0148/01-76* V Praze, dne 5. března 1976

TAJNÉ
Výt. č. 2

Vážený soudruh
genmjr. prof. JUDr. Jan PJEŠČAK, CSc.
náměstek MV ČSSR

PRAHA

Operativní cestou bylo zjištěno, že se dne 21. 2. 1976 konal v Bojanovicích okres Praha-západ v místní restauraci Jednota II. festival tzv. UNDERGROUND MUSIC (podzemní hudba). Festival byl uskutečněn pod záminkou oslavy svatby jistého JIROUSE z Prahy, zvaného MAGOR. Jedná se o bývalého uměleckého historika, který byl v minulosti trestán 1 rokem odnětí svobody pro trestný čin útoku na veřejného činitele.

Festivalu se zúčastnilo asi 200 lidí a 12 hudebních skupin z Prahy. V programu, který trval od 16.00 hodin a který uváděl sám JIROUS, vystoupily skupiny OLD TUNGER, PLASTIC PEOPLES, UMĚLÁ HMOTA II, UMĚLÁ HMOTA III, BÍLÁ SVĚTLA apod. Jejich repertoár se skládal převážně z anglických písniček. České texty těchto písniček obsahovaly znechucení životem, byly laděny proti současnému politickému systému a některé opěvovaly drogy. Program byl ukončen v jednu hodinu ráno, neboť skupiny, které měly vystupovat do třetí hodiny ranní byly tak opilé, že nemohly na podium.

V sále se fotografovalo a filmovalo. Obecenstvo bylo dlouhovlasé, ve věku 16 až 30 let, děvčata ještě mladší. Ke konci byla značná část diváků omámená drogami (fetovalo se veřejně), že nevnímali svět a zbytek byl v podnapilém stavu. Nedošlo však k žádným výtržnostem. Organizátoři dbali na to, aby nikdo po celý čas programu neopouštěl restauraci a okna byla utěsněna.

Jedním z organizátorů byl také Zbyněk FIŠER, zvaný Egon BONDY, známý svým maoistickým přesvědčením a přátelstvím s Petrem UHLEM.

Celou uvedenou událost prošetřuje odbor vyšetřování S-VB s cílem získání dokumentace (fotografie, filmy), ztotožnění účastníků a postihu hlavních organizátorů.

S představiteli KNV budou projednána opatření k zajištění včasného hlášení podobných akcí již v období jejich příprav (žádost na MNV apod).

S ředitelem RaJ a předsedy JEDNOT bude projednáno hlášení pronájmů sálů k organizování podobných akcí.

Náčelník správy SNB hl. ml. Prahy
a Středočeského kraje :
čitelný podpis
(genmjr. JUDr. RIPL Josef)

Správa SNB hlavního města Prahy[216]
a Středočeského kraje

Čj.: KS/OV-0148/01-1976 V Praze, dne 8. března 1976

TAJNÉ !
Výtisk č.: *1*
Počet listů: *2*

Vážený soudruh
Václav HÁJEK
vedoucí tajemník
Středočeského KV KSČ

Bylo zjištěno, že se dne 21. 2. 1976 konal v Bojanovicích okres Praha-západ v místní restauraci Jednota II. festival tzv. UNDERGROUND MUSIC (podzemní hudba). Festival byl uskutečněn pod záminkou oslavy svatby jistého JIROUSE z Prahy, zvaného MAGOR. Jedná se o bývalého uměleckého historika, který byl v minulosti trestán 1 rokem odnětí svobody pro trestný čin útoku na veřejného činitele.

Festivalu se zúčastnilo asi 200 lidí a 12 hudebních skupin z Prahy. V programu, který trval od 16.00 hod. a který uváděl sám JIROUS, vystoupily skupiny OLD TUNGER, PLASTIC PEOPLES, UMĚLÁ HMOTA II, UMĚLÁ HMOTA III, BÍLÁ SVĚTLA apod. Jejich repertoár se skládal převážně z anglických písniček. České texty těchto písniček obsahovaly znechucení životem, byly laděny proti současnému politickému systému a některé opěvovaly drogy. Program byl ukončen v jednu hodinu ráno, neboť skupiny, které měly vystupovat do třetí hodiny ranní byly tak opilé, že nemohly na podium.

V sále se fotografovalo a filmovalo. Obecenstvo bylo dlouhovlasé, ve věku 16 až 30 let, děvčata ještě mladší. Ke konci byla značná část diváků omámená drogami (fetovalo se veřejně), že nevnímali svět a zbytek byl v podnapilém stavu. Nedošlo však k žádným výtržnostem. Organizátoři dbali na to, aby nikdo po celý čas programu neopouštěl restauraci a okna byla utěsněna.

Jedním z organizátorů byl také Zbyněk FIŠER, zvaný Egon BONDY, známý svým maoistickým přesvědčením a přátelstvím s Petrem UHLEM.

Celou uvedenou událost prošetřuje odbor vyšetřování S VB s cílem získání dokumentace (fotografie, filmy), ztotožnění účastníků a postihu hlavních organizátorů.

Návrh závěrů sekret. KV KSČ

1. Po linii Veřejné bezpečnosti uzavřít případ z hlediska trestního postihu.

Zajistí: genmjr. JUDr. RIPL

2. Uložit předsedovi KNV, aby na úseku lidosprávy zajistil informaci o všech podezřelých akcích, kdy na MNV žádají schválení shromáždění osoby žijící mimo obvod NV.

3. Projednat s ředitelem JEDNOTY a ředitelem RaJ povinnost hlásit všechny podobné organizované srazy.

4. Uložit vedoucímu zdrav. odboru KNV, aby projednal s lékaři, kteří kontrolují zdrav. stav pracující mládeže, že mají povinnost hlásit každý případ fetování který zjistí.

5. Tentýž úkol uložit přes školský odbor KNV ředitelům všech škol.

Náčelník správy SNB
hlavního města Prahy a Středočeského kraje:
čitelný podpis
(genmjr. JUDr. Josef RIPL)

[Závěr téhož dokumentu s pozdějšími rukopisnými opravami vzešlými z úrovně středočeského KV KSČ]:

Návrh závěrů sekret. KV KSČ

Návrh usnesení k ústní zprávě s. Generálmajora Judr. J. Ripla o vystoupení některých hudebních skupin z Prahy.

1) Po linii Veřejné bezpečnosti uzavřít případ z hlediska trestního postihu.

Zodpovídá: s. J. Ripl

2 a) *Informovat vedoucí funkcionáře národních výborů všech stupňů v kraji, jestliže zjistí podezřelé akce*, kdy na MNV žádají schválení shromáždění osoby mimo obvod *národního výboru*.

2 b) Uložit vedoucímu zdrav*otního* odboru KNV, aby projednal s lékaři, kteří kontrolují zdrav*otní* stav pracující mládeže, že mají povinnost hlásit každý případ fetování který zjistí.

2 c) Tentýž úkol uložit přes školský odbor KNV ředitelům všech škol.

Zodpovídá: s. J. Burian

3) Projednat s *předsedou krajského výboru Českého svazu spotřebních družstev a* řediteli RaJ *ve všech okresech* povinnost hlásit všechny podobné organizované srazy.

Zodpovídají: s. J. Cebrovský, s. J. Burian

Náčelník správy SNB
hlavního města Prahy a Středočeského kraje:
čitelný podpis
(genmjr. JUDr. Josef RIPL)

SPRÁVA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
A STŘEDOČESKÉHO KRAJE[217]

Čj.: KS/OV-0088/01-76 V Praze dne 19. března 1976

Výtisk č.: *2*

Operační štáb MV ČSR

Praha

~~Přísně tajné~~

Počet listů: 7

SOUHRNNÁ INFORMACE č. 10 ZE DNE 19. 3. 1976

Na základě směrnic pro aktivizaci informačního systému MBO, předkládáme souhrnnou informaci ze dne 19. 3. 1976.

K jednotlivým bodům hlásím:

1) V celkové bezpečnostní situaci v teritoriu hlavního města Prahy a Středočeského kraje nedošlo za uplynulých 24 hodin k podstatným změnám. Nevyskytly se závažnější mimořádné události ani nebyl narušen veřejný pořádek.

2)a Dne 21. 2. 1976 se uskutečnil v Bojanovicích okr. Praha-západ tzv. III. nelegální festival UNDERGROUND MUZIC. Jednalo se o shromáždění cca 200 osob, které pod vlivem alkoholu a fetování pronášely invektivy proti socialistickému zřízení.
Zpravodajským rozpracováním organizátorů tohoto srazu podařilo se proniknout do centra tohoto hnutí a zjistit, že se jedná o rozsáhlou organizaci HIPPIES, s určitými ideovými cíli, která stojí v pozadí celé řady podobných akcí.
V současné době provádí se realizace uvedeného případu a dosud byly zadrženy tyto osoby:

FIŠER Zdeněk, nar. 22. 9. 1953, zkušební technik ZPA Praha-Čakovice, bytem Praha 9, Čerpadlová č. 4;
JANÍČEK Josef, nar. 28. 12. 1947, zámečník Školské správy ONV Praha 3, bytem Praha 2, Podskalská 4;
KARÁSEK Svatopluk, nar. 18. 10. 1942, správce objektu Státní knihovny ČSSR, depozitář zámek Houska, bytem Praha 5, Holečkova 14;

VOKATÝ Zdeněk, nar. 13. 11. 1951, lesní dělník, bytem Nový Malín č. 408, okr. Šumperk;
SOUKUP Karel, nar. 22. 1. 1951, lesní dělník, bytem Praha 2, Anny Letenské 16;
ZAJÍČEK Pavel, nar. 15. 4. 1951, lesní dělník, bytem Praha 5, Radotín, Erbenova 18;
HLAVSA Milan, nar. 6. 3. 1951, dělník Pražských mlýnů a pekáren, bytem Praha 6, Šlikova 9;
BRABENEC Vratislav, nar. [28. 4. 1943],[218] zahradník, bytem Praha 9, Horní Počernice, Koněvova 752;
JIROUS Ivan, nar. 23. 9. 1944, zahradník, bytem Praha 1, Navrátilova 11.

Se souhlasem prokurátora pro Prahu-západ byla na jmenované uvalena vazba pro trestný čin výtržnictví podle § 202/1, 2 tr. zák. Koordinace postupu dalšího vyšetřování je prováděna SVB[219] Středočeského kraje a S-StB Praha.

[...]

Sekretariát operačního štábu
S-SNB Praha:
nečitelný podpis
mjr. **Pospíšil** Čestmír

ŠTÁB[220]

26. 3. 1976

[...]

Jedním ze závažných problémů, jemuž musí být věnována zvýšená agenturně operativní pozornost, jsou skupiny tzv. volně žijící mládeže, trampů a hippies.

Poznatky, získané do současné doby ukazují, že zejména skupiny hippies se v poslední době organizují a pořádají srazy mimo Prahu, kde ve vyhlédnutých restauracích nebo klubech a pod záminkou různých oslav vystupují beatové skupiny, které nemají oficielně povolenou činnost. Tyto srazy se většinou zvrhávají v orgie, nadměrné pití a veřejné fetování.

Z posledního srazu, který byl uskutečněn hippies v únoru letošního roku v Bojanovicích, byly získány agenturní poznatky o účasti starších osob, které se snaží přítomnou mládež zpolitizovat a zanášet mezi ní různé ideologicky nepřátelské směry.

I když dosavadní stav rozpracování volné mládeže není na požadované úrovni, byla zejména v poslední době, získána řada poznatků, které vytváří příznivé předpoklady tuto činnost podstatně zkvalitnit.

Podařilo se získat kartotéku 1.500 hippies z celé ČSSR, která bude postupně upřesněna a roztříděna. Přehodnocením všech dosavadních poznatků a jejich doplněním o nově získané, se podařilo zjistit a ověřit 7 organizátorů dosavadních srazů hippies. Nejaktivnějšími z nich jsou jistý Ivan JIROUS, vystudovaný historik, nyní lesní dělník a Svatopluk KARÁSEK, nedostudovaný theolog, který pracuje jako kastelán na zámku Houska u České Lípy.

O JIROUSOVI je zjištěno, že v minulosti bydlel u dr. Jiřího NĚMCE z Prahy, který se rovněž srazů hippies zúčastňoval. Jedná se o býv. aktivního představitele řím. kat. laiků a není vyloučeno, že skutečným organizátorem hnutí hippies je on.

Agenturními poznatky je prověřeno, že poslední sraz v Bojanovicích zorganizoval opět JIROUS s KARÁSKEM a že se jej kromě jiných zúčastnil jako zpěvák Zdeněk FIŠER[221], jehož přívrženci také tvořili značnou část účastníků. FIŠER je stoupencem maoismu, o němž také s řadou přítomných hovořil. Tyto skutečnosti dokumentují, že kromě závadového programu, pití a fetování, se zde projevovaly i snahy o organizované zpolitizo-

vání účastníků srazu a zanášení mezi ně nepřátelské ideologie ze strany JIROUSE a FIŠERA.

Poslední poznatky, získané Správou StB Plzeň potvrzují, že JIROUS organizuje srazy hippies po celé ČSR, neboť koncem loňského roku tak učinil v Přešticích, pod přikrytím jakéhosi „večera poesie“. Ve skutečnosti byl jeho průběh obdobný jako v Bojanovicích a zúčastnilo se ho asi 100 osob. Dosavadním rozpracováním tohoto srazu bylo kromě jiného zjištěno, že organizátoři těchto srazů mají spojení do zahraničí.

Kromě uvedených poznatků bylo zjištěno 6 tzv. „kapel“, které vystupovaly na jednotlivých srazech. U všech jsou ustanoveni jejich vedoucí, u některých pak i ostatní členové. Ani jedno z těchto hudebních těles nemá oficielní povolení k veřejnému vystupování.

Všechny zjištěné skutečnosti umožňují, aby ve spolupráci s orgány VB a eventuelně dalšími KS SNB byla provedena účinná, rozkladná a preventivní opatření. Na poslední případ v Bojanovicích je vypracován společný plán postupu.

Do budoucna bude třeba zkvalitnit spolupráci a součinnost s orgány VB tak, aby umožnila podnikat v této problematice společná a koordinovaná opatření. K paralyzování činnosti hippies a jejich rozložení bude nutno urychleně dobudovat odpovídající agenturní a důvěrnickou síť.

[...]

[24. března 1976][222]

INFORMACE[223]

ke srazu „VLASATCŮ“, který se uskutečnil dne 21. února 1976 v místní restauraci v obci BOJANOVICE, okres Praha-západ
(1. dodatek)

K informaci ze dne 19. 3. 1976 doplňuji následující skutečnosti:

Do 23. 3. 1976 byly okresním prokurátorem pro Prahu-západ vzati do vazby zadržení:

1) JIROUS Ivan, nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, bytem Praha 1, Navrátilova 11, absolvent filozofické fakulty UK, původně výtvarný teoretik, nyní zahradní dělník Techniasport v Ústí nad Labem, pracoviště Měšice u Prahy. Jmenovaný od poloviny roku 1973 do června 1974 byl ve výkonu trestu OS za tr. činy podle §§ 202 a 198 tr. zák. Je nevojákem, od roku 1969 se ambulantně léčil na psychiatrické klinice u prof. Vondráčka pro depresivní stavy. Podle vlastního výroku od návratu z výkonu trestu je pod „soudním psychiatrickým dohledem“ OÚNZ Praha 8. Před nástupem současného povolání byl asi 6 týdnů léčen ve Státní psychiatrické léčebně v Horních Beřkovicích. Pochází z úřednické rodiny. Dne 9. 1. 1976 uzavřel druhý sňatek s akademickou malířkou, Julianou STRITZKOVOU.

2) BRABENEC Vratislav, nar. 28. 4. 1943 v Praze, bytem Praha 9 — Horní Počernice, Koněvova 752, absolvent 4 leté technické zahradnické školy a 4 ročníků Komenského bohoslovecké fakulty, nyní zahradník Techniasport, stavebně výrobního podniku Ústí nad Labem, Vaníčkova 6/9, pracoviště zámek Měšice u Prahy. V roce 1963 odsouzen na 9 měsíců OS PO na dva roky pro tr. čin podle § 202 tr. zák. Nevoják — důvod neuveden. Bratr Jaromír je od roku 1969 ve Švédsku.

3) FIŠER Zdeněk, nar. 22. 9. 1953 v Příbrami, bytem Praha 9, Čerpadlova 536/4, zkušební technik Závodů průmyslové automatizace Praha 9 — Čakovice. Branec, téměř 2 roky se léčí u psychiatra MUDr. Taukrmanna v Praze 9 — Vysočanech, Fučíkova ul. Otec je profesorem a matka učitelkou.

4) HLAVSA Milan, nar. 6. 3. 1951 v Praze, bytem Praha 6, Šlikova 1119, přech. Praha 2, Ječná 7 u Dr. NĚMCE. Původně učeň — prodavač, později učeň Pražských jatek, později jevištní technik a nyní závozník Pražských pekáren a mlýnů. V roce 1971 odsouzen pro rvačku na 6 měsíců OS PO na 2 roky. Nevoják, od 17 let léčen

u psychiatra MUDr. Vaňka v Praze 6. V roce 1967 a opakovaně v roce 1968 léčen v Bohnicích. Otec náměstek ekonomického ředitele Státní banky československé a matka švadlena v ČVÚT.

5) JANÍČEK Josef, nar. 28. 12. 1947 v Praze, bytem Praha 2, Podskalská 295/4. Původně automechanik, nyní zámečník školské správy ONV Praha 3. Nevoják — osvobozen ze zdravotních důvodů (konkrétně zatím nezjištěno).

6) KABEŠ Jiří, nar. 26. 3. 1946 Křesín, okr. Litoměřice, bytem Praha 4, Čestmírova 148/10, grafik propagačního oddělení n.p. Tesla Karlín. Původně dělník, později absolvent Střední odborné školy výtvarné. Od roku 1975 nevoják na základě psychiatrického vyjádření.

7) KARÁSEK Svatopluk, nar. 18. 10. 1942 v Praze, bytem Praha 5, Holečkova 745/14, přech. zámek Houska. Původně duchovní Československé církve evangelické, naposledy v Novém Městě pod Smrkem, nyní správce depozitáře Státní knihovny ČSSR v Praze 1, zámek Houska. Uvádí, že byl vymazán z vojenské evidence (důvod není vysvětlen). Pochází z úřednické rodiny, je absolventem Zemědělské technické školy a Evangelické bohoslovecké fakulty. Manželka je psycholožkou psychiatrické léčebny v Lobči u Mělníka.

8) SOUKUP Karel, nar. 22. 1. 1951 v Praze, bytem Praha 2, Anny Letenské 916/16, původně dělník Aritmy, později po 2 roky studující konzervatoře, nyní lesní dělník polesí Mařenice. Nevoják — podle vlastního výroku pro astma. Pochází z úřednické rodiny. Sestra Marta, provdaná GARTLANT, žije od roku 1969 v USA. Bratr Mojmír, nar. 1946, bytem Praha, je technickým asistentem Vysoké školy zemědělské. Manželka Marie je zaměstnána ve Výzkumném ústavu balneologickém ve Františkových Lázních.

9) VOKATÝ Zdeněk, nar. 13. 11. 1951 v Klatovech, bytem Nový Malín č. 408, okr. Šumperk, přech. Praha 6, Leninova 660/93. Původně klempířský učeň, nyní pomocný dělník Státních lesů Teplice, lesní závod Česká Lípa. Přibližně v roce 1969 odsouzen PO pro § 247/1 tr. zák. Podle vlastního výroku nevoják „jelikož se říká, že jsem blázen". Komise se ztotožnila s lékařskou zprávou, že trpí depresivními stavy. Otec Zdeněk VOKATÝ, příslušník SNB, bytem Písek, jej vydědil.

10) VOŽNIAK Jaroslav, nar. 30. 10. 1951 v Praze, bytem Praha 5 — Zbraslav, Vančurova 221. Do konce roku 1975 studující Vysoké školy elektrotechnické v Praze, později skladník filmových podniků hl. města Prahy. Od 26. 2. 1976 bez zaměstnání. Branec, který čeká

na nástup základní vojenské služby. Otec je akademickým malířem a matka zdravotní sestra OÚNZ Zbraslav. Sestra studuje Střední umělecko průmyslovou školu grafickou.

11) ZAJÍČEK Pavel, nar. 15. 4. 1951 v Praze, bytem Radotín, Erbenova 455/18. Absolvent Střední průmyslové školy strojní a 4 semestrů Stavební fakulty ČVÚT. Posledně kulisář divadla E. F. Buriana, nyní lesní dělník polesí Mařenice, lesní závod Česká Lípa. Nevoják, v dětství léčen pro psychiatrické obtíže a opakovaně asi ve 20 letech. Nyní léčen psychiatrem Dr. Zdrůbkem, OÚNZ pro Prahu—západ. Celkem 3x hospitalizován pro duševní potíže, naposledy před 1 ½ rokem.

Realizační skupina, sestavená z orgánů S StB Praha, SVB Praha, OVB Praha-západ, vyhledávacích a výkonných orgánů OVB Praha-západ, za součinnosti vyšetřovatelů VB mimo to vykonala 11 domovních prohlídek, při kterých bylo zajištěno zejména větší množství písemných materiálů a magnetofonových pásků. Mimo to bylo ustanoveno a slyšeno 25 svědků a 16 protokolů (průpisů) převzato od realizační skupiny z Plzně (viz Přeštice).

Částečným vyhodnocením vpředu uvedených materiálů bylo zjištěno, že od skončení profesionální dráhy nejméně 12 hudebních skupin, bylo provedeno více než 14 hudebních produkcí zejména v Praze a na území Středočeského kraje. Po rozehnání v Českých Budějovicích, organizátor akcí Ivan JIROUS navrhl další pořádání pod legendou svateb jednotlivých hudebníků. Jednotlivé akce mimo Prahu byly zajišťovány autobusy ČSAD, parníky i soukromými vozidly. Byly využívány nejen venkovské restaurace, ale i místnosti závodních klubů a kluboven SSM. Od diváků se vybíralo vstupné v částkách od 10 do 40 Kčs. Tyto finanční prostředky nebyly kontrolovány, dostával je obv. JIROUS, který z nich údajně hradil režii. Styky v rámci ČSR navazoval obv. JIROUS jak je patrno z vystoupení v Přešticích, zjištěný kontakt na Teplice a Ostravu, případně Olomouc.

Od rozehnání skupin dne 30. 3. 1974 v Českých Budějovicích obv. JIROUS za pomoci svého švagra Jana SÁGLA, nar. 25. 3. 1942 v Humpolci, bytem Praha 2, Chodská 31, „svobodného fotografa“, nechal zhotovovat pozvánky ve formě fotografií v počtu cca 200 kusů, které pak prodával svým známým po pražských restauracích za částky od 20 do 40 Kčs, nikoliv však za vstupenku, ale za počet osob, které byly na zadní straně fotografie uvedeny. Zpravidla na jednotlivé akce se sjelo několik hudebních skupin a jednotlivců mimo 200 až 300 diváků.

U některých akcí již bylo zjištěno, že byly MNV řádně povoleny (pod různými legendami) včetně prodloužené uzavírací hodiny. Vlasatí hudeb-

níci, z nichž někteří vystupovali i v potrhaných „džínách“, zpívali texty různých skladatelů, z nichž je nutno zejména jmenovat Egona BONDYHO, vlastním jménem Zbyňka FIŠERA, na jehož ustanovení se v současné době pracuje. Některé texty, včetně přednášky Ivana JIROUSE, použité v Přešticích, zakládají skutkovou podstatu tr. činu podle § 156 odst. 2) tr. zák. Pro ilustraci uvádím, že přednáška JIROUSE má u každé z 10 hlav vlastní motto, z nichž úvodní je citát Mao Ce Tunga. Většina textů i přednáška kritizují současné oficiální zaměření kultury v ČSSR, které více méně otevřenými slovy odporují.

Pro ilustraci na závěr této části uvádím, že stejnou formou za pomoci 4 nelegálních hudebních skupin dne 26. 3. 1976 v Klukovicích u Slivence (kde již podobné akce proběhly několikrát), hodlal oslavit své 30. narozeniny Jiří KABEŠ. K tomu již vytiskl pozvánky, z nichž jedna byla zajištěna při domovní prohlídce.

Další zajímavostí je bezesporu skutečnost, že nejméně od roku 1971 do roku 1974 se těchto akcí zúčastnil kanadský státní příslušník Paul WILSON, na jehož ustanovení se pracuje. Jde pravděpodobně o učitele Jazykové školy v Praze 1, Národní třída.

Ve věci byly svolány celkem 2 porady za účasti vedoucích pracovníků a prokurátorů. Bylo rozhodnuto, aby obvinění zatím nebyli stříháni a k hlavnímu líčení byli předvedeni v takové podobě, v jaké vystupovali jako hudebníci.

Podle výsledku rozpracování bude využito všech forem možností a generální prevence, zejména organizovanosti hlavního líčení pro funkcionáře SSM, využití televize, tisku a rozhlasu, upozornění Národním výborům a distribučním organizacím (RaJ a Jednota).

Byl ustaven realizační štáb na úrovni okresu za součinnosti orgánů S StB, SVB a odboru vyšetřování VB, analytická skupina, vyšetřovací skupina, realizační skupina a operativní skupina. Ve vyšetřování a dalším rozpracování se pokračuje. S urychlením budou přibráni znalci na zkoumání duševního stavu u větší části obviněných. Řídícím záměrem je realizovat zpolitizovanou kriminalitu.

Na podkladě výsledků vyšetřování, bude provedeno rozšiřování o další trestné činy, případně další obviněné.

Náčelník odboru vyšetřování VB:
nečitelný podpis
pplk. JUDr. VÍTEK

PŘEDBĚŽNÉ VYHODNOCENÍ
materiálů ve věci obv. Ivana JIROUSE – „MAGORA“ se zaměřením k hudebním skupinám konajícím produkce bez řádného povolení.

1) PLEASTIC PEOPLE OF UNIVERSUM
2) UMĚLÁ HMOTA I.
3) UMĚLÁ HMOTA II.
4) UMĚLÁ HMOTA III.
5) DG 307
6) DOKTOR PROSTĚRADLO
7) BÍLÉ SVĚTLO
8) ADEPT
9) OLD TEE RANGERS[224]
10) ROCKENROL BAND
11) OLD TUNEGER
12) SEN NOCI SVATOJÁNSKÉ
13) SANHENDRIN
14) ELEKTROBUS
15) THE OLD TEE NAGERS
16) DUŠEVNÍ HROB

Vystupující jednotlivci:

1) KARÁSEK Svatopluk – „Sváťa“
2) SOUKUP Karel – „Charlie“
3) WEDING[225] Paul – pravděpodobně kanadský státní příslušník

Upozorňuji, že přehled není zatím ani úplný ani přesný a je nutno další vývoj sledovat podle výsledků vyšetřování.

Zapsal:
mjr. Kroulík

WILSON Paul Robert, nar. 3. 7. 1941, KANADA
místo nar. Hamilton. Nynější bydliště Praha 1, U Milosrdných 6
učitel – překladatel nyní učitel na Jazykové škole,
Praha 1, Národní tř. 20

znalost cizích jazyků: francouzština, čeština, angličtina

Manželka:
WILSONOVÁ Helena, roz. Pospíšilová, nar. 15. 08. 1937
st. přísl. ČSSR
místo nar. Navarov – Jilemnice
Rodiče: WILSON Cecil – učitel
WILSON Constance Louise – Crockett
bytem Kanada, Ontario London

Dotazovaný vlastní povolení k trvalému pobytu č. 164914 vydané KOPV Praha dne 24. 7. 1972 platné do 13. 8. 1976

Cestovní pas vydaný ZÚ Kanada v Praze dne 5. 6. 1975, platný do 5. 6. 1980 č. WP-139039.

Do ČSSR přicestoval dne 25. 8. 1967 z Rakouska

Vzdělání: základní a střední škola, Universita v Torontě

Nositel řádu rudé zástavy[226]

KRAJSKÁ SPRÁVA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI
SPRÁVA VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI — PRAHA
Poštovní úřad Praha 1, poštovní schránka 1089
- odbor vyšetřování VB -

Čj. VB-VV-254/01-1976 Dne 5. dubna 1976
Při odpovědi uveďte vždy toto číslo jednací

S SNB hl. města Prahy a
Středočeského kraje
k rukám s. náčelníka

Praha

Přílohy: 1/3

V příloze zasílám na vědomí 2. dodatek Informace ke srazu „VLASATCŮ“, který se uskutečnil dne 21. 2. 1976 v obci Bojanovice, okr. Praha-západ.

Náčelník odboru vyšetřování VB
nečitelný podpis
pplk. JUDr. VÍTEK

INFORMACE

ke srazu „VLASATCŮ“, který se uskutečnil den 21. února 1976 v místní restauraci v obci BOJANOVICE, okres Praha-západ
(2. dodatek)

Dne 24. 3. 1976 bylo podle § 116/1 tr. ř. vyžádáno vyšetření duševního stavu a podání znaleckého posudku z oboru psychiatrie na obviněné Ivana JIROUSE, nar. 23. 9. 1944, Zdeňka FIŠERA, nar. 22. 9. 1953, Milana HLAVSU, nar. 6. 3. 1951, Josefa JANÍČKA, nar. 28. 12. 1947, Jiřího KABEŠE, nar. 26. 3.1946 a Pavla ZAJÍČKA, nar. 15. 4. 1951.

Byla provedena domovní prohlídka u Zbyňka FIŠERA, nar. 20. 1. 1930, uměleckým jménem Egon BONDY. Při prohlídce byly zajištěny písemné materiály. Texty, jejichž autorství FIŠER přiznává, neobsahují takové skutečnosti, které by měly souvislost s výtržnictvím v Bojanovicích. Proto byl Zbyněk FIŠER vyslechnut jako svědek. Další vyhodnocení těchto zajištěných textů i dalších písemností se provádí.

Jako svědek byl slyšen Petr PROKEŠ, nar. 7. 8. 1949, který doznal, že filmoval srazy „VLASATCŮ“ v červnu 1972 ve Zruči n/Sáz., v zimě stejného roku ve Slivenci a 21. 2. 1976 v Bojanovicích. Není si jist, zda filmoval sraz v Dejvicích, uskutečněný v létě 1973 a další sraz přibližně v téže době v ZK ČKD polovodiče v Praze 4 — Krči. PROKEŠ tvrdí, že film ze srazu ve Slivenci zničil ihned poté, kdy se dozvěděl, že členové skupiny „PLASTIC PEOPLE“ jsou stíháni. Ostatní filmy předal obviněnému JIROUSOVI. Na vysvětlení uvádím, že PROKEŠ je laborantem filmových laboratoří na Barandově.

Další svědek Michal SCHAUER, nar. 1. 6. 1946, asistent kamery Československé televize, potvrdil, že v roce 1974 v Postupicích filmoval sraz „VLASATCŮ“. Film měl být původně jako školní práce pro FAMU. SCHAUER s dalšími třemi spolupracovníky připravili natáčení srazu, aniž by blíže znali podstatu celé věci. Když zjistili, že se zpívají vulgární písně, účastníci srazu se opíjí a nevhodně chovají, o přestávce natáčení přerušili a odjeli. Po vyvolání filmu zjistili, že jej nelze použít a proto jej uložili. Film i se samostatným zvukovým záznamem byl zajištěn. S pořízenou zvukovou kopií bude použit jako věc doličná a předložen cestou prokurátora k hlavnímu líčení.

Byly zjištěny další důkazy k tomu, že srazy „VLASATCŮ“ organizoval obv. JIROUS a vybíral i prostřednictvím dalších osob vstupné v částkách od 10 do 40,- Kčs za jednotlivce.

Průběžně je zajišťována dokumentace ke všem dosud známým akcím skupiny „PLASTIC PEOPLE“ a dalších dosud zjištěných hudebních skupin, se zaměřením na výtržnický charakter k vybírání vstupného, případně jiné trestné činnosti, např. nedovoleného podnikání. Prověřování je prováděno u MNV, u ZV ROH jednotlivých podniků a MS SSM, které jednak vystoupení povolovaly a nebo se uskutečňovalo pod jejich patronací. V jednotlivých případech jsou vyslýcháni funkcionáři, příp. jiní místní svědci, k prokazování výtržnického charakteru vyšetřovaných hudebních produkcí.

Je prováděno pátrání po autobusech a jejich řidičích, jimiž „VLASATCI“ byli v některých případech dováženi na zjištěné srazy. Podle výpovědí některých svědků je podezření z černých jízd.

K počítačovým magnetofonovým páskům zajištěným při domovní prohlídce u Zdeňka FIŠERA, o kterých je prokázáno, že pocházejí ze Závodů průmyslové automatizace v Čakovicích a jejichž hodnota je vyšší 3.000,- Kčs, se zjišťuje původ nabytí se zaměřením pro podezření z rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Prověřuje se kým, kdy a kde, příp. za jakých podmínek byly tištěny a fotografovány pozvánky na některé ze srazů podle jednotlivých kusů, zajištěných při domovních prohlídkách.

Je projednávána revize depozitáře Státní knihovny ČSSR na zámku HOUSKA, okr. Česká Lípa, jelikož správcem tohoto depozitáře je obv. KARÁSEK.

Veškerý písemný a fotografický materiál i magnetofonové záznamy či filmy jsou tříděny a vyhodnocovány k dalšímu rozpracování a dokazování trestné činnosti obviněných i dalších nepovolených hudebních skupin.

Jednotlivé skupiny SNB, uvedené v 1. dodatku INFORMACE, pracují na akci bez ohledu na stanovenou pracovní dobu.

Náčelník odboru vyšetřování VB:
nečitelný podpis
pplk. JUDr. VÍTEK

Správa Sboru národní bezpečnosti[227]
pro hlavní město Prahu
a Středočeský kraj

V Praze dne 23. 8. 1976

razítko s textem:
Správa Sboru národní bezpečnosti
hlavního města Prahy
a Středočeského kraje
Došlo 24. VIII. 1976
Čj. *KS/OV-522/01-76*

Ministerstvo vnitra ČSSR
k rukám s. ministra

Praha

Trestní věc „Bojanovice" — charakteristika obviněných — předložení.

Předkládám charakteristiku obviněných v trestní věci „Bojanovice". Jedná se o následující obviněné:

1/ Ivan JIROUS, nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, původ úřednický, absolvent filozofické fakulty, dříve výtvarný teoretik, nyní dělník Technosport Ústí nad Labem, provozovna Měšice u Prahy,
2/ Pavel ZAJÍČEK, nar. 15. 4. 1951, původ dělnický, absolvent Střední průmyslové školy strojnické, dříve zaměstnanec divadla E. F. Buriana, nyní lesní dělník Státní lesy Teplice, lesní závod Česká Lípa — Mařenice,
3/ Milan HLAVSA, nar. 6 .3. 1951, původ úřednický, dříve jevištní technik, nyní závozník Pražské mlýny a pekárny, Praha 9,
4/ Karel SOUKUP, nar. 22. 1. 1951, původ úřednický, dříve učitel hudby OKD Praha 8, nyní lesní dělník Lesní závod Česká Lípa — Mařenice,
5/ Svatopluk KARÁSEK, nar. 18. 10. 1942, původ úřednický, dříve duchovní farní úřad Hvozdnice, posledně zaměstnán jako správce depozitáře Státní knihovny ČSR, zámek Houska, okr. Česká Lípa, absolvent bohoslovecké fakulty,
6/ Josef JANÍČEK, nar. 28. 12. 1947, původ dělnický, automechanik, posledně jako zámečník Školská správa ONV Praha 3,
7/ Vratislav BRABENEC, nar. 28. 4. 1943, původ dělnický, dříve studující, nyní dělník Techniasport Ústí nad Lab., provoz Měšice u Prahy, absolvent 4 leté zahradnicko technické školy s maturitou,

8/ Jiří KABEŠ, nar. 26. 3. 1946, původ dělnický, absolvent Středo odborné školy výtvarné, dříve propagátor Oděvy Praha, posledně jako grafik n. p. Tesla Karlín,

9/ Jaroslav KUKAL, nar. 28. 3. 1949, původ dělnický, dříve elektromontér, nyní jako elektromontér Průmstav Praha,

10/ Pavel ZEMAN, nar. 16. 7. 1948, původ úřednický, dříve mechanizátor ČSSS Ďáblice, profesionální hudebník, posledně jako dělník Dílopodnik ČFVÚ Praha 1,

11/ Jaroslav VOŽNIAK, nar. 30. 10. 1954, původ úřednický, absolvent gymnázia, dříve rekvizitář filmového studia Barandov, posledně bez zaměstnání,

12/ Vladimír VYŠÍN, nar. 10. 9. 1950, původ úřednický, dříve kulisář, divadlo E. F. Buriana v Praze, posledně jako závozník ČSAD Praha 5,

13/ Jan KINDL, nar. 28. 12. 1955, původ úřednický, dříve elektromontér Janka n.p. Radotín, posledně jako lesní dělník Lesní závod Česká Lípa – Mařenice,

14/ Otakar MICHLA,[228] nar. 15. 11. 1949, původ úřednický, absolvent gymnázia, dříve studující Vysoké školy ekonomické /nedostudoval/, nyní programátor Československé obchodní banky Praha.

Dosud ve vazbě zůstávají obv. JIROUS, ZAJÍČEK, HLAVSA, SOUKUP, KARÁSEK, JANÍČEK a BRABENEC. Ostatní byli během vyšetřování z vazby propuštění, protože důvody vazby pominuly.

Podle vyjádření předsedy Krajského soudu Středočeského kraje, JUDr. PASTORKA, lze očekávat, že u všech obviněných, kteří jsou dosud ve vazbě budou uloženy nepodmíněné tresty. Nelze však vyloučit, že by u jednoho nebo dvou z nich mohly být uloženy tresty podmíněné.

Náčelník Správy SNB pro hlavní město
Prahu a Středočeský kraj:
nečitelná šifra
genmjr. JUDr. Josef **Ripl**

INFORMACE[229]

k případu skupiny „Vlasatců“, kteří dne 21. 2. 1976 uskutečnili sraz v místní restauraci v obci Bojanovice, okr. Praha-západ.

SNB oddělení vyšetřování VB Praha-západ zahájila trestní stíhání a vznesl obvinění pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1, 2/ tr. zákona proti:

Ivanu JIROUSOVI,	nar. 23. 9. 1944 v Humpolci, dělník, trvale bytem Praha 1, Navrátilova 11,
Pavlu ZAJÍČKOVI,	nar. 15. 4. 1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Erbenova 18,
Milanu HLAVSOVI,	nar. 6. 3. 1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 6 – Břevnov, Šlikova 9,
Karlu SOUKUPOVI,	nar. 22. 1. 1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 2, Anny Letenské 16,
Svatopluku KARÁSKOVI,	nar. 18. 10. 1942 v Praze, správce depozitáře, trvale bytem Praha 5, Holečkova 14,
Josefu JANÍČKOVI,	nar. 28. 12. 1947 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 2, Podskalská 4,
Vratislavu BRABENCOVI,	nar. 28. 4. 1943 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 9 – Horní Počernice, Koněvova 752,
Jiřímu KABEŠOVI,	nar. 26. 3. 1946 v Křesíně, grafik, trvale bytem Praha 4, Čestmírova 10,
Jaroslavu KUKALOVI,	nar. 28. 3. 1949 v Praze, dělník, trvale bytem Psáry 58, okr. Praha-západ,
Pavlu ZEMANOVI,	nar. 16. 7. 1948 v Praze, trvale bytem Praha 6, U Landrovky 68,[230]
Jaroslavu VOŽNIAKOVI,	nar. 30. 10. 1954, bez pracovního poměru, trvale bytem Praha 5 – Zbraslav, Vančurova 221,
Vladimíru VYŠÍNOVI,	nar. 10. 9. 1950 ve Velkých Přílepech, závozník, trvale bytem Velké Přílepy 47,
Jaroslavu KINDLOVI,	nar. 28. 12. 1955 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Na Benátkách 4,
Otakaru MICHLOVI,	nar. 15. 1. 1949 v Praze, programátor, trvale bytem Praha 7, U Smaltovny 20.

Všichni obvinění organizovali na různých místech republiky a účastnili se vystoupení hudebních skupin, jejichž program byl zaměřen tak, že vyjadřoval neúctu vystupujících ke společnosti a pohrdání jejími morálními zásadami, zejména soustavným opakováním a zdůrazňováním vulgárních výrazů, přitom v řadě případů uvedli v omyl funkcionáře spo-

lečenských organizací a orgány lidosprávy předstíráním, že se jedná o kulturní akce, a oslavy rodinných událostí a pod.

Všichni shora uvedení pachatelé byli vyšetřováni vazebně. V průběhu vyšetřování u obv. KABEŠE, KUKALA, ZEMANA, VOŽNIAKA, VYŠÍNA, KINDLA a MICHLY vazební důvody pominuly, byli z vazby propuštěni a vyšetřování proti nim bylo vedeno na svobodě.

Obvinění JIROUS, ZAJÍČEK, HLAVSA, SOUKUP, KARÁSEK a JANÍČEK dosud ve vazbě jsou.

Obžaloba na obviněné pro citovanou trestnou činnost byla podána Okresnímu soudu dne 9. 7. 1976 okresním prokurátorem pro Prahu-západ. Dne 30. 8. 1976 bylo nařízeno hlavní líčení u Okresního soudu pro Prahu--západ.

Podle sdělení náměstka ministra spravedlnosti ČSR, JUDr. Přemysla BÉNA, má být hlavní líčení odloženo a toto nařízeno až po volbách do zastupitelských sborů.

Toto rozhodnutí není vhodné a sice z těchto důvodů:

- je zde nebezpečí, že někteří z obviněných, kteří jsou ve vazbě, budou do voleb propuštěni na svobodu,

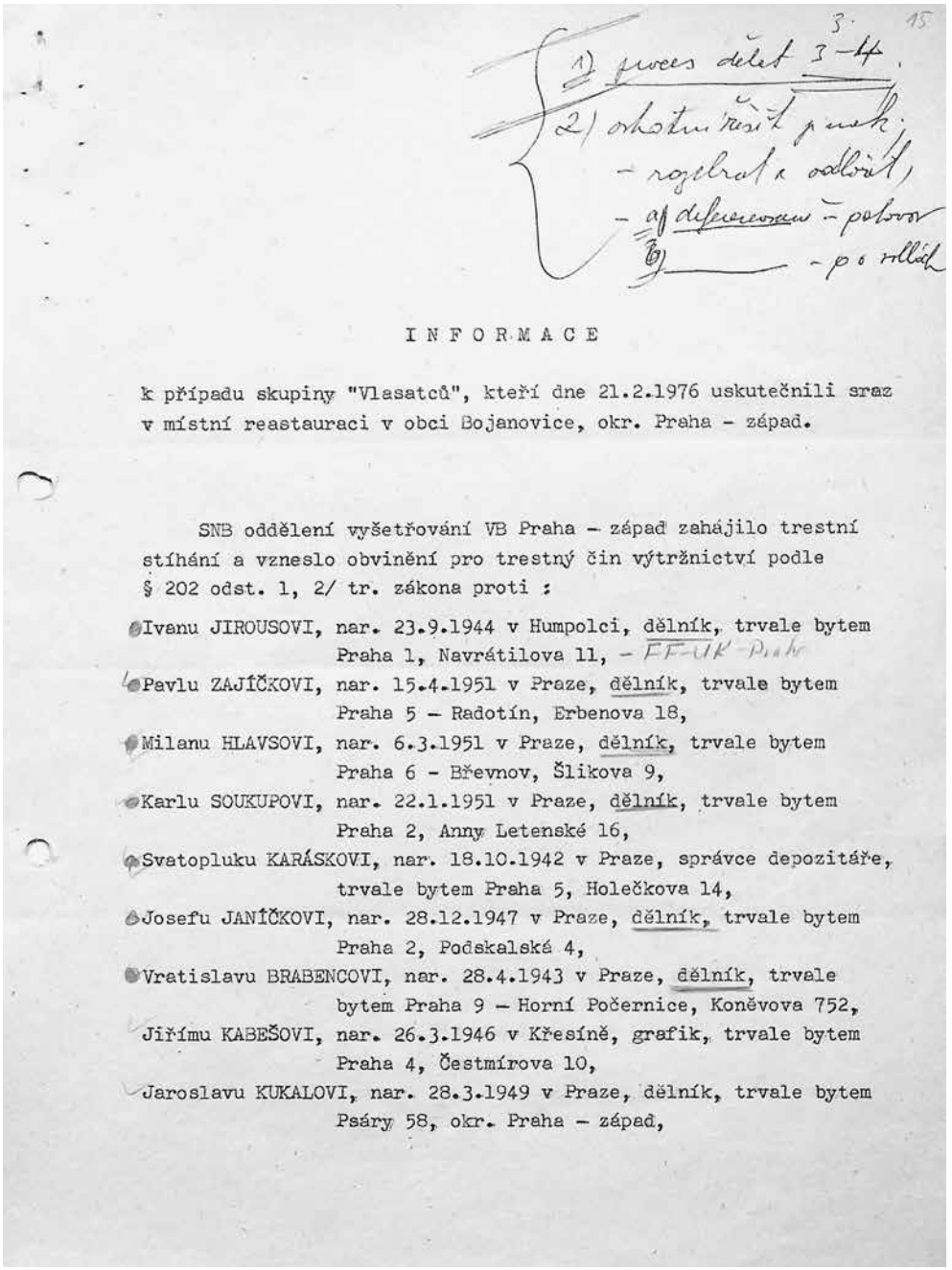
- jestliže by k tomu došlo mohli by být někteří z nich kontaktováni novináři západních zemí, což by mohlo být zneužíváno právě v předvolebním období.

V důsledku těchto okolností navrhuji:

- aby hlavní líčení s těmito pachateli proběhlo jak bylo původně stanoveno. Není zde nebezpečí, že by výsledky hlavního líčení mohly být zneužity v předvolebním období, protože jde o skupinu pachatelů, která se dopustila kriminálního trestného činu, který byl širokou veřejností pokud se o něm dověděla, odsuzován.

- Jestliže by k hlavnímu líčení nedošlo, pak nechť jsou obvinění, kteří jsou ve vazbě nadále v této ponecháni až do nařízení pozdějšího hlavního líčení.

Rozhodnutí ministra vnitra Jaromíra Obziny z předchozího dokumentu (faksimile)

1) proces dělat 3-4.
2) obstarat pušky
- rozebrat a odbýt,
- aj diferencovaně - potvrz
3) - pořídit

I N F O R M A C E

k případu skupiny "Vlasatců", kteří dne 21.2.1976 uskutečnili sraz v místní reastauraci v obci Bojanovice, okr. Praha - západ.

SNB oddělení vyšetřování VB Praha – západ zahájilo trestní stíhání a vzneslo obvinění pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1, 2/ tr. zákona proti :

Ivanu JIROUSOVI, nar. 23.9.1944 v Humpolci, dělník, trvale bytem Praha 1, Navrátilova 11, – FF-UK Praha

Pavlu ZAJÍČKOVI, nar. 15.4.1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 5 – Radotín, Erbenova 18,

Milanu HLAVSOVI, nar. 6.3.1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 6 - Břevnov, Šlikova 9,

Karlu SOUKUPOVI, nar. 22.1.1951 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 2, Anny Letenské 16,

Svatopluku KARÁSKOVI, nar. 18.10.1942 v Praze, správce depozitáře, trvale bytem Praha 5, Holečkova 14,

Josefu JANÍČKOVI, nar. 28.12.1947 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 2, Podskalská 4,

Vratislavu BRABENCOVI, nar. 28.4.1943 v Praze, dělník, trvale bytem Praha 9 – Horní Počernice, Koněvova 752,

Jiřímu KABEŠOVI, nar. 26.3.1946 v Křesíně, grafik, trvale bytem Praha 4, Čestmírova 10,

Jaroslavu KUKALOVI, nar. 28.3.1949 v Praze, dělník, trvale bytem Psáry 58, okr. Praha – západ,

ŠTÁB[231]

24. 9. 1976

[...]

Nejzávažnější protispolečenskou činnost vyvíjela poměrně početná skupina mladých lidí, inklinujících k hnutí hippies, jejímž ideovým vůdcem je nedostudovaný historik FF UK Ivan JIROUS.

Postupné formování této party se datuje od r. 1967, kdy vznikla beatová skupina PLASTIC PEOPLE a později skupina DG-307. Obě tyto beatové skupiny se svým repertoárem a provozováním tzv. underground music staly velmi populární zejména mezi mládeží, která se v krizových letech a i později hlásila k hnutí hippies. Tato mládež se také soustřeďovala kolem uvedených dvou beatových skupin, které později v jejich repertoáru a pojetím hudby následovaly další skupiny, jako Umělá hmota II a III, dr. Prostěradlo a jiné.

Přestože s nástupem vnitropolitické konsolidace došlo v hnutí hippies k určitému útlumu, počínaje rokem 1972 nabývá toto opět na intenzitě a pod vedením Ivana JIROUSE a některých dalších, většinou členů uvedených beatových skupin, hnutím organizovaným.

Jeho hlavní náplní se stalo pořádání tajných srazů, na nichž vystupovaly uvedené beatové skupiny, kterým nebyl dán v r. 1972 souhlas k veřejné produkci. Většina těchto srazů byla legalizována organizátory pořádáním koncertů na oslavy svatby některého z členů party, v řadě případů však byly zneužity některé organizace SSM. Došlo i k oklamání orgánů místní lidosprávy, které aniž by ověřovaly oč vlastně jde, vydávaly k zábavám povolení.

Těchto srazů se zúčastňovala mládež ve věku od 16 do 30 let v počtu několika set osob. Jejich charakteristickým rysem pak bylo nadměrné požívání alkoholu a někdy i toxických látek. Repertoáry vystupujících beatových skupin se skládaly převážně z písní s anglickými texty a pokud byl text český, projevovaly se v něm nevybíravé vulgární výrazy, měl protisocialistické podbarvení a zastřeně nebo otevřeně napadal socialistické zřízení v ČSSR.

Produkovanou underground music, kterou příslušníci hnutí hippies pokládají za jednu z forem boje „za beztřídní umění“ a obsahem textů docházelo ke zpolitizování účastníků srazů. Kromě toho sem byly Zbyňkem FIŠEREM, zvaným „BONDY“, který se rovněž srazů zúčastňoval zanášeny promaoistické a anarchistické tendence.

Hlavní organizátor Ivan JIROUS pak bydlel u bývalého aktivního představitele římsko-katolických laiků dr. Jiřího NĚMCE v Praze 2, který se společně s manželkou a dvěma dcerami některých srazů zúčastnil. (S jednou z jeho dcer uzavřel sňatek člen PLASTIC PEOPLE Milan HLAVSA). U dr. NĚMCE se také organizátoři srazů velmi často stýkali a není tudíž vyloučeno, že NĚMEC se na organizování podílel svojí účastí.

Někteří z blízkých spoluorganizátorů JIROUSE se zúčastnili církevních slavností v Čenstochové v PLR, které se staly v posledních létech shromaždištěm hippies v Evropě. Skupina má zřejmě dobré spojení do kapitalistického zahraničí, neboť některé zprávy o ní se sem dostaly a byly otištěny bulvárními denníky [sic]. Se skupinou PLASTIC PEOPLE rovněž v minulosti vystupoval jako hudebník a zpěvák kanadský st. přísl. WILSON Paul Robert, který v Praze působí jako učitel anglického jazyka a udržuje styky na kanadské VV.

Je zjištěno, že od r. 1972 až do února 1976 bylo uskutečněno takovýchto srazů 21. Na některých došlo kromě již uvedených projevů k výtržnictví a narušení veřejného pořádku. Z těchto důvodů bylo v březnu letošního roku zahájeno OO-VB Praha-Západ ve spolupráci s pracovníky S-StB Praha proti hlavním organizátorům trestní řízení.

Dosavadní poznatky ukazují na vážnou společenskou nebezpečnost této skupiny. Proto jsou podnikána agenturně operativní opatření ke kontrole jejich činnosti, k jejímu postupnému rozložení a k omezení jejího vlivu na mladé lidi.

Opatřeními, která byla na celém území Středočeského kraje provedena v rámci akce „KAPELA“ byly zjištěny další beatové skupiny, jejichž repertoár a způsob vystupování mají negativní vliv na publikum, jehož většinu tvoří mladí lidé. Kolem těchto skupin se také soustřeďuje značné množství kriminálně závadové mládeže, která se pak dopouští různých výtržností a narušování veřejného klidu a pořádku. Tyto beatové skupiny byly vzaty pod agenturně operativní kontrolu a s některými byla provedena preventivně výchovná a rozkladná opatření.

[...]

Správa Státní bezpečnosti[232]
Ústí nad Labem
Čj.: OS-00 /2-20-Vs-77 Dne 7. července 1977

PŘÍSNĚ TAJNÉ

Schvaluji:

nečitelný podpis
náčelník správy Stb

Výtisk č. *1*
Počet listů: *5*
Přílohy:

nečitelný podpis
náčelník správy VB

PLÁN

bezpečnostních opatření k připravovanému srazu HIPPIES v osadě Rychnov, okr. Děčín v soukromém domě PRINCOVÝCH čp. 138.

- -

Situace:

Operativní cestou S-Stb Praha bylo zjištěno a prověřeno dvěma nezávislými prameny, že dne 9. 7. 1977 se má uskutečnit v Rychnově v soukromém domě manželů PRINCOVÝCH koncert skupiny Plastic People. Tento koncert se bude konat při příležitosti vystěhování kanadského státního příslušníka P. R. WILSONA z ČSSR jako „oficiální" rozloučení WLSONA s hnutím UNDERGROUNDU ve kterém byl sám aktivní. Uvedeného koncertu se má dle zjištěných poznatků zúčastnit kolem 50 osob, mezi kterými pramen uvedl HAVLA, PŘEVRATSKOU, KARÁSKA, HLAVSU a řadu dalších. Převážně se jedná o signatáře CHARTY 77 a její distributory. Dále bylo zjištěno, že Jana PŘEVRATSKÁ byla pověřena zajištěním dostatečného množství osobních automobilů k odvozu pozvaných z Prahy. Sraz je organizován konspiračně s tím, že se ho mají zúčastnit pouze důvěryhodné osoby. K místu srazu se mají účastníci sjíždět již dne 8. 7. 1977.

1. Provést prověrku v pohostinství Rychnov s cílem zajištění OB pro operativní pozorování domu čp. 138 (dům PRINCOVÝCH) a skrytého filmování plánovaného srazu.

- Do objektu pohostinství bude umístěn operativní orgán a orgán VI. odboru s kamerou. Operativní orgán bude vybaven vysílačkou ke spojení s orgánem, který bude podchycovat hlášení a zajišťovat další opatření.

Zajistí: 2. odd. II. odb.
S-Stb
O-Stb Děčín

2. Po zjištění soustředění zájmových osob provést následující opatření:

- Vyvolat narušení veřejného pořádku na jehož základě bude proveden služební zákrok orgány VB – perlustrace všech osob zdržujících se v domě čp. 138.

- Při zjištění přítomnosti HLAVSY, KARÁSKA, HAVLA, PRINCE, PŘEVRATSKÉ a KUKALOVÉ, tyto převézt na okr. odd. VB Děčín a umístit do cel předběžného zadržení.

- Bude-li přítomen WILSON, převézt jmenovaného na OO-VB Ústí n. L., kde bude předán k dalšímu opatření orgánům S-Stb Praha.

Zajistí: S-Stb Ústí n. L.
Praha
O-Stb Děčín

3. V celách předběžného zadržení zajistí VI. odbor S-Stb nasazení TA-122 za účelem kontroly rozhovorů zadržených.

Zajistí: VI. odb. S-Stb
Termín: do 8.7.1977

4. Se všemi zadrženými provést sepsání zápisu o výpovědi dle § 19 zákona 40 o SNB a s Janem PRINCEM podrobné vytěžení jako se signatářem CHARTY 77.

Zajistí: S-Stb Ústí n. L.
O-Stb Děčín

5. Nasazené síly a prostředky:
- 2 oper. orgánové S-Stb Ústí n. L. + 1 služ. vozidlo
- 6 oper. orgánů O-Stb Děčín + 2 služ. vozidla
- 1 orgán VI. odboru na filmování
- 3 orgánové VI. odboru na filmování
- 10 orgánů VB + 3 vozidla, z nichž 4 provedou za spolupráce org. Stb vytěžení zadržených.

6. O připravovaných opatřeních informovat vedoucího tajemníka OV KSČ a ve spolupráci s ním informovat okresního prokurátora. Dále informovat krajského prokurátora.

Zajistí: O-Stb Děčín

7. Navrhovaná opatření prokonzultovat na 2. a 3. odboru X. správy FMV Praha.

Zajistí: S-Stb Ústí n. L.

8. Za zajištění celé akce zodpovídá náčelník 2. oddělení, II. odboru S-Stb mjr. Zdeněk Rychtařík a zástupce náčelníka O-Stb Děčín npor. Zdeněk Hanák.

Souhlasím:

Náčelník II. odboru S-Stb:
nečitelný podpis
(pplk. Miloš **HINGAR**)

MINISTERSTVO VNITRA — VI. SPRÁVA[233]

KS MV — 6. ODBOR
ÚSTÍ NAD LABEM

Přísně tajné!

Archivní číslo **14990**

RYCHNOV
heslo akce

2. odb. S-StB
součást

SVAZEK
operativní techniky

úkon TA-122

Registrační číslo 1312

Začato *8. 7. 1977* **Skončeno** *30. 11. 1978* **Vyhodnotil** *nečitelný podpis*
Kontroloval *nečitelný podpis*

- -

Správa Státní bezpečnosti
Ústí nad Labem
Čj.: OS-OO*2423*/220-Rk-77

Dne 8. července 1977

Schvaluji:

nečitelný podpis
náčelník správy Stb

Prvopisem.
Počet listů: *4*
Přílohy:

TA-122/1312

NÁVRH

Mjr. Zdeněk Rychtařík, náčelník 2. oddělení, II. odboru správy Státní bezpečnosti v Ústí nad Labem

předkládá

návrh na provedení úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV“.

Zdůvodnění:

Operativní cestou S-Stb Praha bylo zjištěno a prověřeno dvěma nezávislými prameny, že dne 9. 7. 1977 se má uskutečnit v Rychnově, okr. Děčín v soukromém domě manželů PRINCOVÝCH sraz osob HIPPIES, při kterém má proběhnout koncert skupiny PLASTIC PEOPLE. Tento sraz se bude konat u příležitosti vystěhování kanadského státního příslušníka P. R. WILSONA z ČSSR, jako „oficiální“ rozloučení WILSONA s hnutím UNDERGROUND MUZIC, ve kterém byl sám aktivní. Uvedeného srazu se má dle zjištěných poznatků zúčastnit asi 50 osob, mezi kterými pramen uvedl HAVLA, PŘEVRATSKOU, KARÁSKA, HLAVSU a řadu dalších, převážně signatářů CHARTY 77 a jejích distributorů. Dále bylo zjištěno, že Jana PŘEVRATSKÁ byla pověřena zajištěním dostatečného množství osobních automobilů k odvozu jmenovaných z Prahy. Sraz je organizován konspirativně s tím, že se ho mají zúčastnit pouze důvěryhodné osoby. K místu srazu se mají účastníci sjíždět již dne 8. 7. 1977.

K uvedenému srazu byla přijata bezpečnostní opatření s cílem rozložení srazu. Při těchto opatřeních bude provedeno zajištění 6 osob, jedná se o následující:

KARÁSEK Svatopluk, nar. 18. 10. 1942, bytem Praha 5., Holečkova 745/14.

HLAVSA Milan, nar. 6. 3. 1951, bytem Praha 6., Šlikova 1119/9.

PŘEVRATSKÁ Jana, nar. 5. 7. 1945, bytem Praha 10., Vladivostocká 740.

KUKALOVÁ Jaroslava, nar. 23. 1. 1950, bytem Psáry 58., okr. Praha-západ.

HAVEL Václav, představitel pravice.

WILSON Paul Robert, nar. 3. 7. 1941 Kanada, bytem Praha 1., U milosrdných 849/6.

Uvedené osoby budou dány v průběhu akce do 3 cel předběžného zadržení u okr. odd. VB v Děčíně.

Cíl úkonu:

Zjistit reagenci osob na prováděné bezpečnostní opatření, dále pro zjištění dalších operativních prostředků.

Charakteristika srazu:

Jde o sraz osob z nepřátelského hnutí HIPPIES, které jsou hlavními organizátory pravice a protisocialistických sil zneužíváni pro kontrarevoluční politické kampani v souvislosti s CHARTOU 77.

Údaje k provedení technického úkonu:

Úkon TA-122 proveďte ve 3 celách předběžného zadržení při okr. odd. VB Děčín.

Vytěžení úkonu provádějte dne 9. 7. 1977 od 18.00 hod. do 10. 7. 1977 do 12.00 hodin. Zjištěné zajímavé operativní poznatky předávejte okamžitě stálé službě O-Stb Děčín k využití.

Řídícím orgánem akce je mjr. Zdeněk Rychtařík, který bude přítomen na O-Stb Děčín.

Další podrobnosti v průběhu úkonu TA-122 budou dohodnuty na společné poradě náčelníka II. a VI. odboru S-Stb Ústí n. L.

Vypracoval:

Náčelník 2. oddělení:

(mjr. Zdeněk RYCHTAŘÍK)

Souhlasím:

Náčelník II. odboru S-Stb:
nečitelný podpis
(pplk. Miloš **HINGAR**)

Správa Státní bezpečnosti
Ústí nad Labem
6. odbor. 1. oddělení Dne 8. července 1977

Prvopisem

Zpráva o provedení montáže úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV“

Montáž byla provedena dne 8. 7. 1977 na dvou celách předběžného zadržení na Okresním oddělení VB Děčín. Montáž v obou celách byla provedena stejným způsobem, a to sice takto:

Nejdříve bylo odtrženo krycí prkno bednění přes trubky ústředního topení a do prostoru za tímto bedněním byl uložen technický přístroj ŠTIKA. Po přezkoušení slyšitelnosti bylo krycí prkno přibito zpět na své původní místo. Po zkoušce slyšitelnosti byla cela opuštěna a započala práce ve druhé cele, která proběhla zcela stejným způsobem. Montáž proběhla od 09.00 hod. do 10.00 hod. Akce proběhla bez závad, spolupráce s operativní součástí byla dobrá. Montáž prováděl pracovník 6. odboru por. KULESA.

Vypracoval: por. Kulesa
nečitelný podpis

S-StB Ústí nad Labem
6. odbor 1. oddělení

Dne 15. července 1977

ZPRÁVA

o provedeném vytěžování úkonu TA-122
v akci „**RYCHNOV**“

Dne 9.–10. července 1977 bylo provedeno vytěžování úkonu TA-122 v akci **„RYCHNOV“.**
Těžení se uskutečnilo na oddělení StB v Děčíně. Jako opěrný bod byla využita kancelář s. Homolky a s. Matějky.
V kanceláři s. Homolky prováděl těžení s. Cicvárek za pomoci přijímače GRUNDIG s příslušenstvím. Ve své kanceláři prováděl těžení s. Matějka, který použil přijímače BODROG s magnetofonem B-4.
S. Cicvárek pořídil zvukový záznam na dvě kazety C-90 z cely, kde byli umístěni muži. Soudruh Matějka pořídil zvukový záznam na jednu MC a to z cely, kde byly umístěny ženy. Se záznamů bylo provedeno vyhodnocení na jeden ONZ.
Těžení proběhlo v době od 24.00 hodin dne 9. 7. 1977 do 18.00 hodin dne 10. 7. 1977.

Zpracoval: *nečitelný podpis*
por. Cicvárek

Krajská správa SNB
Správa Státní bezpečnosti
Ústí nad Labem
6. odbor, 1. oddělení

Dne 12. července 1977

Prvopisem

Zpráva o provedení demontáže úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV“

Demontáž byla provedena dne 11. 7. 1977 na dvou celách předběžného zadržení při OO VB v Děčíně. Demontáž na obou celách proběhla stejným způsobem.

Nejdříve bylo odtrženo krycí prkno bednění na ústředním topení a z prostoru za tímto bedněním byl vyjmut technický přístroj ŠTIKA. Po tomto vyjmutí bylo prkno vráceno na své původní místo a přibito. Krátce nato byla cela opuštěna a práce proběhla v druhé cele. Po skončení demontáže na druhé cele opustili pracovníci 6. odboru zájmový prostor a akce byla ukončena. Demontáž proběhla od 14.00 hod. do 15.00 hod. Akce proběhla bez závad, spolupráce s operativní součástí byla dobrá. Demontáž prováděl pracovník 6. odboru por. KULESA.

Vypracoval: por. Kulesa
nečitelný podpis

Správa Státní bezpečnosti
Ústí nad Labem
Čj.: OS-OO /2-20-Rk-78

Dne 25. srpna 1977
Prvopisem.
Počet listů: *2*
Přílohy:

Vyhodnocení

Mjr. Zdeněk Rychtařík, náčelník 2. oddělení, II. odboru správy Státní bezpečnosti v Ústí nad Labem

předkládá

vyhodnocení nasazeného úkonu TA-122 v akci „RYCHNOV"

Úkon TA-122 byl nasazen z důvodu zjištění reagence zadržených osob na prováděná bezpečnostní opatření vůči velkému srazu osob HIPPIES, který se uskutečnil ve dnech 9.—10. 7. 1977 v domě manželů PRINCOVÝCH č. 138 v Rychnově, okr. Děčín. Úkon byl nasazen dne 9. 7. ve 24.00 hodin a ukončen dne 10.7. v 16.10 hodin.

Vytěžením úkonu byly zjištěny poznatky, že srazu se měl zúčastnit čelný představitel čs. opozice Pavel KOHOUT, nar. 20. 7. 1928, bytem Praha 1, Hradčanské nám. 1, který údajně v Ústí nad Labem odbočil se svým vozidlem z cesty a na sraz nejel. Dále zadržení hovořili o tom, že bude-li vyhoštěn Kanaďan Paul Robert WILSON, který se také srazu v Rychnově zúčastnil, že Kanada jako účastník helsinské konference bude protestovat. Dále bylo zachyceno, že zadržení si uvědomovali tu skutečnost, že jsou odposlouchávání a toto zesměšňovali. Další podchycené rozhovory nezakládaly podstatu zpravodajských poznatků.

Přesto, že úkonem se nepodařilo zjistit další poznatky, bylo tímto zadokumentováno nepřátelství zadržených osob vůči našemu soc. zřízení a jejich spojení na představitele čs. opozice. Menší výslednost úkonu byla zapříčiněna výpadkem elektrického proudu dne 9. 7. 1977.

Jelikož byli zadržení dne 10. 7. 1977 propuštěni, bylo tímto dnem těžení úkonu ukončeno. K dekonspiraci úkonu nedošlo. Spolupráce se VI. odborem byla velmi dobrá.

Vypracoval:
Náčelník 2. oddělení:
nečitelný podpis
(mjr. Zdeněk RYCHTAŘÍK)

Náčelník II. odboru S-Stb:
nečitelný podpis
(npor. Zdeněk **HANÁK**)

S-StB Ústí nad Labem **ZÁZNAM ON/D**
6. odbor 1. oddělení
součást Dne 11. července 1977

Po vyplnění PŘÍSNĚ TAJNÉ!

Čj.: OT-D-OO OS-TA-122 OO*1312*/1-77
Referent: s. Rychtařík Cívky číslo: 2 ks. kazet C.90 a 1MC
pro: 2. odb.
den obsluhy: 10. a 9. 7. 1977 k tomuto záznamu budou uloženy
těžení provedl: por. Cicvárek **10 dnů**, nevyžádá-li operativní
kontrolu: pracovník jinak, budou dne
zpráva se skládá: *4 listy* .....
.....**zrušeny**

Akce: „RYCHNOV“

Těžení bylo dne 9. 7. 1977 zahájeno ve 24.00 hodin. Z další činnosti byl pořízen zvukový záznam, ze kterého bylo provedeno obsahové vyhodnocení.

Nejdříve jsou v cele dva muži. Hovoří spolu o chatě, že je tam pěkně. Po chvilce přišli další a mluví jeden přes druhého. Dělají si legraci ze situace, do které se dostali. Pustí je asi po 48 hodinách, ale nevědí jaké jsou důvody k zadržení. Dále se domnívají, že ještě musí za nimi přijít ČARLY ?? PAVEL[234] a ostatní.
Jeden z mužů vypráví jak je zařízená cela jinde, jak mu to vyprávěl jeho bratr. (povlečené postele atd.)
Dále rozhovor pokračuje o projektu domu.
Litují příslušníky, že musí kvůli nim pracovat v sobotu i v neděli. Pak říká ten muž, který byl již zavřený, že to udělal majitel domu, ve kterém byli, špatně, že on na jeho místě by vůbec neotvíral. Museli by nejdříve přinést nějaký papír, nebo povolení ke vstupu.
Pak se dohadují o penězích, že nemají na zpáteční cestu. Muž má pouze trsátko.
- „KOHOUT[235] — to vzal z Ústí jak byla taková ta obrovská hvězda a na tom bylo to 55 a tak to vypadalo v noci jako SS“ — vzpomíná jeden z mužů.
- přivedli do cely dalšího muže —
Mluví jeden přes druhého. Dohadují se proč tam jsou. A jak dlouho zde budou. Jeden říká, že to bude asi 48 hodin. Po propuštění by se mohli někde sejít a popovídat.
Pak si dělají legraci z muže, který se jmenuje HONZA[236], že ještě nebyl nikdy zavřený, v cele s kukátkem.
Pak mluví všichni najednou, smějí se a dělají si legraci z celé situace, ve které se ocitli. Pak se dohadují, jak to probíhalo při zatýkání.

Chtějí vyhlásit hladovku. (Berou to jako vtip) „KUKAČKA[237] až přijde tak ti jí mlaskne obuchem“
Hovor pokračuje o všem možném /koupání, spánek, jídlo/

(vypnutý proud)

ženy se baví o tom, že je jim to divné, že to neudělali na Silvestra /myslí tím tuto akci/ až teprve dnes. Pak bouchají na dveře.
Muži chrápají /obrácená kazeta/
02.35 hod. muž vypráví o výslechu. Že na něj šli po ideové stránce.
Jeden z mužů se jmenuje JIRKA.[238] Domnívají se že HONZU odvezli zpátky. A jestli to udělali tak jenom proto, aby tam mohla být provedena domovní prohlídka. A zabavená aparatura.
Pozadí všeho je z Prahy, říká dále muž.
Nepřipouští, že by to byl nějaký sraz.

A - „Aby potom toho POLA[239] nevyhostili, na to jsem myslel, když ho odváželi do tý Prahy“.
B - „To by si nemohl zabalit věci.“
A - no to jim neprospěje, tahle horlivost
B - v době Bělehradu
A - Kanada je účastníkem, že jo, to jim neprospěje.
/dále pokračuje hovor o přírodě, zadržení na 48 hodin, peníze, jeden z mužů vysvětluje & 100[240] a vypovídání jako svědek/

C - co ŠEVČÍKOVI[241]
D - no zůstali tam. Líbilo se jim to.
C - Jo? Nebyl to pro ně trochu šok.
D - já myslím, že ne. No tak jako poprvé, to příjemný, v dobrým jako šok
C - třeba ta ZORA??[242] taky jako poprvé tak říkala, že ze začátku, že myslela, že to jako na ní působit nebude a teď...
D - hmmm ty... jsou dobří, i když je to starý já nevím kolik let už deset, dvanáct, tak to byli dobrý hošani.
C .....
D .....
C - maj strach ti doktoři no????
D - jsou taky dobrý???
C - krásně sehraní
D - ale já to nechápu jak jsme se mohli na to vzpomenout na všechno to, to byla klika
C - to je taky tím, že si rozumíte ne
D - no to víš, že jo. No to musí jít, tam nějaký kiksy jsou ale to EMIL[243] taky ty vole, to jsem si říkal, ten kluk je blázen...
C - EMIL krásně. To když jste to hráli tehdy a teď tak je to úplně stejný.
D - cože VRÁŤA[244] nepřijel

C - on je z tý práce takovej on si to strašně bere, celé dny lítá po Praze a shání práci, trošku se bál taky a říkal, že je vyčerpanej a z kapsy mu kouká žádost o vystěhovaleckej pas. Já jsem to čekal.
D - hmm.

- -

C - tak nevím, někdo to prásknout musel informovat, že tam jsme
D - no ale no tak, když jsi mluvil do telefonu ale neříkal jsi nic konkrétního
C - kdyby to věděli předem tak si myslím, že by přijeli dřív.
D - já mám pocit, že je přivolal někdo z Rychnova. Ale asi ne.

- -

Klid spí.
06.30 hod. se probudili a žádají otevření a chodí na záchod.
08.05 hod. odešli někteří k výslechu a po návratu vypráví muž na co se ho ptali a co odpověděl. Všichni mu dávají za pravdu. Je to zřejmě PRINC, protokol nepodepsal. Pak se ho jeden z mužů ptá zda se ho ptali na aparaturu. Ne, odpověděl. Pak se shodují na tom, že žádnou ránu neslyšeli.
Dohadují se, kde se setkají po propuštění a jak se dostanou zpátky do Rychnova. Sraz budou mít na nádraží u hotelu.
Pak se dohadují o červeném lístku o zadržení na 48 hodin. Co tam je vyplněno a jak dlouho je můžou držet.
A - a co STAŠA[245]
B - no ten už by se sem jako šestej nevešel
A - a kolik je tady cel
B - asi pět
A - tak proč nás takhle těsnaj
C - aby jsme si pokecali
A - ...mikrofon jestli maj
B - co jsem řekl ty vole? /smějí se/
A - odposloucháváte nás! Nějakou snídani chceme! A ne vyhodnocovat
B - a co vedle nás
/ťukají na zeď zda tam někdo je/
Dělají si legraci z protokolu
Pak hovor o FIALOVI[246], který nakupoval v drogerii jednu věc a nyní je ve Švédsku, kde je aktivní. /vše/
Hovor pokračuje o jídle.
09.40 – Přišel vyšetřovatel a odvádí STÁRKA. Ostatní se ho ptají zda nebude něco k snídani.
Chtějí si také zakouřit.

Konec 1. kazety. Pokračování na kazetě č. 35

Muži se baví o výslechu, jaké jsou otázky a odpovědi. /Bez komentáře./
09.55 hod. jeden ze zadržených odchází na záchod.
Muž opět vypráví na co se ho ptali. Řekl, že to nebyl organizovaný sraz, že se ho ptali na to, zda tam byly děti, když se tancovalo. „Ne jsem odpověděl," říká.
HONZA nepodepsal protokol.
Muž šeptá, není mu rozumět. pouze úryvky. Hrálo se na kytaru, zpívalo se, on obešel chalupu ale žádný výbuch neslyšel.
/říká všechno co řekl u výslechu aby ostatní věděli co říkal/
nahodile se sešli.
Muž říká, že když vypovídá, tak neřekne nikdy žádné jméno. Nikoho nejmenuje.
Dohadují se kdy je pustí.
A - co je s tím PROKEŠEM??[247]
B - počkej — co o něm víme
A - že sem přijel, zůstal zřejmě nahoře,
B - je možný, že ho vyslýchali a pak propustili.

Pak se baví o výslechu, jestli se při něm bije nebo ne. A co by dělal. Druhý muž si myslí, že mají příkaz nebít. KABELKU[248] by proto museli zbít, protože je provokoval, a nezbili.
10.30 hod. opět se baví o jídle, že ho mohou dostat pouze za určitou dobu.

Muž hovoří o tom, že odmítl svědčit proti své ženě. Dále se ho ptali na to zda to byl organizovaný sjezd či ne. Na děti se ho ptali. Zda tam nebyly drogy. /dále nic o tomto/ o hudbě. Na POLA se ho také ptali.
Radí jim aby zdůrazňovali při výslechu nahodilost setkání. A nebylo to žádné výtržnictví.
Vyslýchal ho muž ve žluté košili.
Jeden z mužů vypráví jak je to ve vězení. Učil se tam německy.
10.55 hod. jídlo
11.05 hod. klid, kouří
11.10 hod. se vrátili Dva muži mezi sebou hovoří o knihách. „Klub přátel poezie", Li-Po,
Pak přivedli SVÁŤU[249] a ten vypráví, že vše řekl, nikdo ho nepřerušoval všechno nadiktoval. Žádná výtržnost, po 22. hodině klid, HLAVSA a HLAVSOVÁ, tyto jména řekl, jeli společně.
Druhý muž se ho ptá, v kolik měl na lístku že ho přivedli.
/obrácená cívka/

Mají podezření na předsedu, že když viděl auta tak to nahlásil. Ale proč zatkli ženy to nemohou pochopit.

Jeden z mužů říká, že četl knížku nějakého psychiatra a Fibichové, kteří psali o kriminalitě mládeže a je tam i případ PLASTIC PIEPL. Velice ošklivě o nich psali.
Pak opět o propuštění a jestli jede autobus.
Opět o VRÁŤOVI, že byl opilý a koukala mu z kapsy žádost o vystěhování.
My mu to rozmlouvat nebudeme a ani doporučovat.
Pak říká muž, že nikdo nebyl zván, že mohl přijít kdokoliv.

Hovor pokračuje o všem možném /film, cela v NSR a její vybavení jak vyprávěl jeden tirák, který tam byl dva dny/

16.10 hod. se vrátil další muž z výslechu a říká, že se ho ptali na CHARTU a co jim odpověděl. /bez komentáře/ A na co se ho ptali dál.
Shodují se na tom, že v deset se přestalo hrát.
Další muž říkal, že udělal velmi dobře, že odmítl odpovídat.
Na Teplice se ho ptali také, pokračuje muž.

A - s těma Teplicema já mám průsery od začátku, s těma práškama,

B - to je tutové kdo to dělal ty prášky, totiž ty lidi co rozvážej léky. Já si to myslím aspoň.

A - ani mi to neříkej já to nechci vědět

Pak pokračuje o tom, na co se ho všechno ptali.

A - stačí druhá kultura a jsou posraný. A vy jste kvůli CHARTĚ nebyl nikdo vyslýchanej dneska
všichni — ne.

Pokračuje o výslechu. Na co se ho ptali a o čem hovořili. /bez komentáře/
Konec nahrávky.

Dále pokračuje vyhodnocení z mag. cívky na které je záznam rozhovoru dvou žen. Záznam pořídil s. Matějka.
Špatná akustika — hovor z části nesrozumitelný.

Ženy se dohadují proč jsou zatčené a jak dlouho zde mohou být.
Jedna z žen je nemocná, má obavy z nastydnutí. Zda také odvezli HANKU[250].
Žena vypráví co vypověděla u výslechu. Proč sem přijela. Říká, že měla krátkou výpověď.
Shodují se na tom, že vyšetřovatelům nemusí říkat nic konkrétního, že jim do toho nic není.
Dále žena říká, že uvedla do protokolu, že ta třaskavina byla pouze záminka k tomu, aby se mohla udělat domovní prohlídka.
Je nejlepší se nebavit při výslechu — říká dále žena.

Dohadují se o tom, jestli ten muž v kostkované košili byl KOHOUT, to tvrdí jedna žena a ta druhá jí to vyvrací. Muž se jmenuje MÍLA. HOPKE??[251] a ten říkal „Ten VOPATKA[252] měl čich, že sem nejel“
Dále si všimla, že má napsáno, že je od 16. 9. doma, ale přitom dělala.
Další rozhovor se týká způsobu výpovědi. Jedna z žen říká, že při výslechu je ona ve výhodě, jelikož vyšetřovatel chce něco od ní a ne on[a] od něho. Záleží tedy na ní co poví a co ne.
Žena říká, že když nepřijde do práce, že se nic nestane. Jsou na to již zvyklí. Pracují tam samí kriminálníci a tak to není nic divného.
Žena říká: „...třeba na tý faře tam se sejde dvacet lidí, pijou a taky mě říkala jedna, jsem potkala... odpoledne jak jsem byla venku, mi říkali že oni mají rekord asi 40.“

Opět se vrací k výslechu. Již více jim nepoví a víc ani neví.

Žena - „jednou jsem jela metrem a tam seděl, on mě teda nezná, ale tam seděl ten SOKOL??[253] myslím byl také podepsanej, ale nevím to přesně. On se hodně právě zabývá tím novým zákonem. Tam měl nějaký přednášky.
...a tam prostě kousek stál jeden právě taky v civilu z toho, kterýho jsem... zvláštní teda shoda
druhá žena – to byla teda jasná sledovačka
žena – jenže vystoupil dřív /tím hovor na toto téma končí/
Dále hovoří o cele, že je zde zvonek.
Po návratu z výslechu vypráví na co se všechno ptali. Kde teď je a jakto, že není v Ostravě ale v Praze.
Pak se obě domlouvají že se vrátí do Rychnova. Když jim přerušili koncert tak v něm budou pokračovat.
/obrácena cívka/

hovor o stížnosti. Jedna z žen si chtěla podat stížnost. Ale rozmluvili jí to.
[„]Tím že mají v rukou mocenské prostředky mohou s tebou takhle manipulovat“ – říká žena

Tím záznam končí. Těžení bylo skončeno.

Zpracoval: *nečitelný podpis*
por. Cicvárek

Protokolární výpověď Zbyňka Fišera

SNB-Oddělení vyšetřování VB[254]
Praha-západ
.....
(označení součásti)
ČVS: VV-58/1976

Protokol o výslechu svědka

V Praze dne 30. března 1976 o 12,50 hod.

byl vyslechnut

PhDr. **FIŠER** Zbyněk, Csc., nar. 20. 1. 1930 Praha
(jméno, příjmení, data a místo narození)

dřívější jméno a příjmení nezměněno

bydliště trvale Praha 4, Podolí, Nad spádem čp. 202/17

přechodné bydliště Praha 1, Malá strana, Nerudova ul. č. 51

zaměstnání – zaměstnavatel invalidní důchodce od r. 1967

průkaz totožnosti OP č. 094921 AY-74 stav rozvedený

vyslýchán v trestní věci výtržnosti, ke které došlo dne 21. 2. 1976
v obci Bojanovice okr. Praha-západ

poměr k obviněnému bez příbuzenského poměru jako svědek

Svědek byl řádně poučen o zákazu výslechu (§ 99 tr. ř.), o právu odepřít výpověď (§ 100 tr. ř.), o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi (§ 101 odst. 1 tr. ř.), o možnostech doplnění a oprav protokolu a o možnosti námitek proti jeho obsahu (§ 103 tr. ř.).
Poznámka: Je-li svědek zároveň poškozeným, je nutno doplnit poučení takového svědka o právech poškozeného (§ 43 odst. 1, 2, § 47 tr. ř.) a poučení poznamenat v protokole.

Jmenovaný byl seznámen se svými právy a povinnostmi svědka a po seznámení s předmětem výpovědi k věci uvádí následující:
Pokud jsem byl seznámen s předmětem výpovědi a to na otázku na kterých srazech jsem byl přítomen, tak uvádím, že jsem byl celkem na pěti takových-to srazech:
1. KLUKOVICE – tam jsem byl v letních měsících roku asi 1972, myslím, že se jednalo o rok 1973. Tam jsem byl pozván dle mého JIROUSEM (Magorem) a nevím již při jaké příležitosti bylo toto prováděno. Já jsem byl pozván asi dva nebo tři dny před pořádáním a to bylo JIROUSEM provedeno

ústně a již také nevím při jaké příležitosti a je možné, že to bylo v restauraci, kde již si nepamatuji. Také v tu dobu jsem s JIROUSEM neměl žádné bližší kontakty. Pamatuji si že to bylo v nějaké restauraci a bylo to také ve velkém sále, kde bylo asi 150 lidí. Hrála tam jedině skupina PLASTIC PEOPLE a také v tu dobu tam byl jako člen jistý bubeník ŠULA. Vím, že tento se oženil asi před dvěma lety a od této doby jsem o něm neslyšel nic, že by se někde zůčastnil vystoupení jiné skupiny. Také jsem si vzpoměl, že tam také hrála ještě jedna hudební skupina, která se jmenovala ALEA-JAZZ. O této skupině mi není nic známo. V tu dobu se jednalo jen o konzertní vystoupení a tam jsem byl také překvapen, že se všichni přítomní znají a já jsem znal v tu dobu jen velmi málo JIROUSE. Také Němce, kterého jsem znal již dříve. Pokud se jedná o produkci hudby tak to mohu klasifikovat tak, že skupina ALEA--JAZZ hrála stylem nekoncepční, nekonvenční jazzové hudby a jednalo se spíše o improvizace. PLASTIC tam hrál svůj běžný repertoár a to písně na texty, které nebyly běžné a také mohu prohlásit, že se nejednalo o texty mé. Většina byla jen pro instrumentální projev. Průběh tohoto vystoupení byl dle mého klidný, ale já jsem nesetrval a odešel již před jeho ukončením. Také si nejsem vědom toho, že by tam došlo k nějakému incidentu nebo výtržnosti. To je asi tak k tomuto srazu vše.
MOKROPSY – Tam jsem byl v den, kdy měli KUKALOVI církevní svatbu v kostele v Praze v rotundě na nábřeží, myslím, že se jedná o Prahu Holešovice. Pak se jelo na oslavu této svatby do obce MOKROPSY, kam jsme se přepravili individuelně a já jsem tam jel konkretně s NĚMCEM v osobním autě a již nevím čí to bylo auto a kdo jej řídil. Při příjezdu do této obce jsme tam byli asi od 20,00 hod. a tam se toto pořádalo v restauraci, kde hráli PLASTICI, dále UMĚLÁ HMOTA I, dále myslím, že tam byla skupina OLTYN REGERS a myslím, že také DG-307. Tam bylo asi 150 lidí, který byl plně naplněn a jednalo se o malý sál. Také vím, že během večera tam přijeli místní orgánové VB a poslouchali chvíli a zase odejeli a to bylo v několika případech. Byl tam naprostý pořádek. Vím, že se jednalo o velmi krátký večer a že tam každá skupina hrála asi tři skladby. Repertoár si nepamatuji. Také nevím, že by tam byla hrána některá z mých básní, která by byla zhudebněna. Odejel jsem asi v polovině vystoupení před 22,00 hod. Myslím, že jsem tam neplatil žádné vstupné jako v Klukovicích, kde jsem také neplatil. Také si nepamatuji, že by se tam něco vybíralo. To bude k obci MOKROPSY vše.
POSTUPICE – Tam jsem byl 1. 9. 1974, kam jsem byl pozván pozvánkou ve formě fotografie, kde jsem byl vyfotografován, jak ležím v posteli a také kolem mne stáli a seděli další lidé. Jednalo se tedy převážně o členy skupiny PLASTIC a také vím, že tam byl zobrazen NEPRAŠ a dále si nevzpomínám. V tu dobu jsem ještě neznal všechny členy kapely PLASTIC. Tuto pozvánku jsem obdržel již nevím jak, ale bylo to organisováno JIROUSEM. Do místa jsem přijel vlakem, jednalo se o nějaký hostinský sál. Vystupovali tam

od 14,00 hod. Jednalo se o oslavu svatby HANIBALA, kterého jsem v životě neviděl a ani nevím, zda tam byl přítomen. Mne vyfotili na pozvánku nevím proč, myslím, že pro legraci. Vím, že tam vystupovali skupiny které si pamatuji jen mlhavě a pokud si ještě vzpomínám, byly to skupiny PLASTIC PEOPLE, OLTYN REGERS, také nějaká dechová skupina, dále malá skupina, kde vystupoval NEPRAŠ na housle, jiné již nevím. Také tam vystupovali jednotlivci a byl to farář KARÁSEK a CHARLIE SOUKUP. Karásek vystupoval jako solista při hře na kytaru a zpíval. Jednalo se o jeho vlastní písně, myslím, že se jednalo o překlad SPIRITUÁLů. SOUKUP hrál myslím také na kytaru a zpíval. PLASTIC produkoval instrumentální skladby a také jak si pamatuji, také hráli a zpívali zhudebnělé mé básně, které jsem napsal asi v letech 1950—53. Texty si již nepamatuji. Myslím, jak si pamatuji, jednalo se o píseň: JARO—LÉTO—PODZIM—ZIMA, dále píseň o FRANCOVCE. Vím, že jich bylo více, ale již si nepamatuji. Dle mého průběh tohoto vystoupení byl klidný a já jsem odešel asi kolem 20,00 hod. a jel jsem domů vlakem. Iniciátorem byl celého pořadu JIROUS. Já jsem tam žádné vstupné neplatil a myslím, že se tam vstupné vybíralo, respektive, platilo se předem. Částka byla započítána i do dopravy autobusem, který vyjížděl od „Rudolfína“ a byl to autobus ČSAD. Myslím, že to objednal JIROUS a že tyto autobusy byly dva. Částka i s dopravou činila asi 70,- Kčs. Ale jak jsem již uvedl já jsem neplatil nic a toto nebylo na mně požadováno.
KOSTELEC U KŘÍŽKU — Tam jsem byl pozván pozvánkou, jednalo se o fotografii, která již nevím jak vypadala a tato mi byla doručena dle mého osobně JIROUSEM a to bylo na místě v KOSTELCI, kam jsem byl pozván a bylo to v době loňského roku v měsíci červen 1975. Již před tím, než bylo toto pořádáno a byl jsem tam pozván, JIROUS mne pozval při osobním setkání již nevím při jaké příležitosti. Také vím, že místo konání podobných srazů JIROUS utajoval a nechával si to pro sebe a sdělil místo konání až krátkou dobu před událostí. Také vím, že ostatní, kteří tam jezdili autobusem, se o místě konání srazu dozvěděli až v autobuse. Tam se toto pořádalo asi od 18,00 hodiny v restauraci. Pořádáno to bylo při příležitosti nějaké svatby a také nevím koho a myslím, že se jednalo o svatbu „MELJY“ HLAVSY. Tam jsem při příchodu viděl asi 150 lidí dle mého odhadu. Více tam nebylo. Jedná se pouze o můj odhad. Tam jsem také platil vstupné 35,- Kčs, které jsem zaplatil u vchodu a byla tam prováděna kontrola pozvánek. Jednalo se tedy o prvou kontrolu pozvánek. Tam jsem to platil přímo do ruk JIROUSOVI. Na tomto srazu vystupovaly skupiny DG-307 a jinou jsem tam neviděl po dobu co jsem tam byl do 21,00 hod., kdy jsem odejel osobním autem a také nevím čí to mělo být auto a kdo jej řídil. Já jsem opustil vystoupení ze zdravotních důvodů jako obvykle. Jednalo se v repertoáru o písně, které napsal ZAJÍČEK a hudbu dělal „MAJLA“. Také v tomto případě, jsem neviděl ve společnosti nic závadného, průběh byl slušný. Žádné opilce jsem tam neviděl a že by se požívaly drogy také ne. Jiné okolnosti k věci mi také nejsou známy.

BOJANOVICE — Byl jsem informován asi dva dny nebo jeden den před pořádáním tohoto srazu a pozvánku mi přinesl JIROUS přímo do bytu s tím, že mám přijít na Bránické nádraží ve 11,45 hod., Já jsem nevěděl, kde se toto bude konat. Byl jsem jednom informován, že se jedná o oslavu jeho svatby a že to má být uzavřená společnost. Tedy neznal jsem místo konání, ani přesné datum, to jsem se dozvěděl až když mi přinesl pozvánku do bytu, kde bylo uvedeno datum ale místo konání tam nebylo. To jsem se dozvěděl až na nádraží, kde jsem byl informován JIROUSEM. Také při jeho návštěvě u mne v bytě, kdy mi přinesl pozvánku jsem mu zaplatil 40,- Kčs, které požadoval jako vstupné. Já jsem s pozváním souhlasil a dostavil jsem se na nádraží a odtud jsem jel do Bojanovic. Tam jsem se dostavil asi v 13,30 hod a jelo nás asi 100 lidí. Při příjezdu do obce Bojanovice bylo asi 50—80 lidí v restauraci a před touto restaurací stálo asi 4—5 aut. Při příchodu do uvedené restaurace jsem při vstupu do restaurace šel do výčepu, kde bylo podáváno jídlo a vím, že jsem jedl guláš. Ten jsem si také zaplatil ihned po jeho obdržení. Pak jsem šel do sálu, kde se u vchodu kontrolovaly pozvánky. Jednalo se jak jsem uvedl o foto, na kterých byla zobrazena skupina lidí, kteří stojí na Karlově mostě a jednalo se o následující: Zleva, Fotograf, který mne fotografoval již v klikovicích a také byl převážně přítomen na všech vystoupeních. Zda byl v Bojanovicích nevím. Jeho jméno neznám. Pátý v pořadí od fotografa, který stojí a má šedivé vlasy a brýle je dle foto jistý muž, který se [~~mnou~~] hrál ve skupině SEN NOCI SVATOJÁNSKÉ. Jméno neznám. Pod ním sedí na „BOBKU“ Josef JANÍČEK. Muž s heligonem je Vratislav BRABENEC. Muž, který má čepici a je z profilu vedle muže co kouří je DINO[255], dále v čepici v přední řadě se dívá k zemi KUKAL. S kloboukem je VONDRUŠKA a jako poslední zprava je PAUL WILSON. Jiná jména neznám. Tedy vstupné jsem již neplatil, neboť jsem měl již zaplaceno a vím, že se vybíralo na Bránickém nádraží před odjezdem na místo. Vybíral peníze MAGOR. Myslím, že se jednalo o částku 40,- Kčs. V Bojanovicích jsem byl tedy od začátku a jako prvá skupina vystupovali OLTYN REGERS a byli konferováni PAULEM WILSONEM, který uváděl jejich pořad a jednotlivé skladby. Tato skupina zpívá jen anglické texty a tak v jejich produkci nepadlo žádné sprosté slovo. To již při začátku vystoupení bylo asi na sále 250—300 lidí. Sedělo se na židlích a také na zemi. Myslím, že bylo zatemněno v oknech. Také si vzpomínám, že MAGOR říkal, že tam je asi 300 lidí dle pozvánek. Kdo tyto pozvánky vyhotovil mi nebylo známo, asi mají svého fotografa. Já jsem do těchto věcí nebyl nikdy zasvěcen. Jako druzí vystupovali UMĚLÁ HMOTA III. Ty mají v repertoáru písně VONDRUŠKY a všechny zpívá VONDRUŠKA a jen jednu jsem zpíval já. Jedná se o píseň PŘÍŠERNÉ BYTOSTI, což jsem zpíval na jeho požádání. Jedná se o velmi primitivní text. Nazpaměť jsem to neznal a zpíval jsem to z papíru. V tomto textu pokud si pamatuji není žádného vulgárního slova a v jeho všech ostatních nejsou žádné vulgárnosti. Pak byla na vystoupení UMĚLÁ HMOTA II, a tam zpíval DINO

a jeden, kterého vůbec neznám. Pokud se jedná o text nelze jej hodnotit, neboť nebylo v tu dobu vůbec rozumět a bylo to doslova „řev“. Také tyto ostatní kapela uváděl JIROUS. Pak již pořad, jak kdo vystupoval nevím, jen je mi známo, že skupina PLASTIC vystupovala před přestávkou a to převážně své vlastní písně, od Zajíčka, Brabence asi také od Hlavsy. Já se nepamatuji, že by tam byl zpíván text, kterým bych byl autorem já. Já znám jako názvy: Od Zajíčka – APOKALIPTICKÝ PTÁK, druhý název nevím, OHEŇ SVATÉHO ELIÁŠE, a PÍSEŇ BRANCE. Autor mi není znám. Názvy dalších písní si nepamatuji. Jako světelné efekty bylo použito reflektorů, které byly přenosné a svíceno bylo na účinkující a v sále zatemněno. Při písni Eliášův oheň bylo zapáleno v míse pod podiem, nějaká hořlavá hmota a přihazován nějaký prášek, který dělá barevný plamen. Mám dojem, že tam toto prováděl KUKAL. Také jsem si všiml obrazu, který byl umístěn v pozadí podia a byl to obraz od mně neznámého malíře, jeho rozměry byly asi 5x1 metr. Na tomto obraze bylo znázorněno převážně množství lidí, přátel JIROUSE a myslím, že celá skupina PLASTIC. Byli tam také Němcovi, já, KUKAL, SOUKUP, WILSON, a více si již nepamatuji. Malováno to bylo na papíře, dle mého, jednalo se o poprsí osob a v pozadí byly hračany. Myslím, že na jedné straně tam byla také socha a to myslím, že se jedná o sochu z Karlova mostu, která drží kříž, ale to si nepamatuji.
Také si pamatuji, že tam vystupoval Sváťa KARÁSEK, ten hrál na kytaru a zpíval vlastní písně. Jedná se o písně náboženského charakteru. Myslím, že byl podnapilý a že měl nějaké průvodní slovo, že tam musí být ticho jako v kostele, také žádal přítomné, aby byli zticha, že nezáleží na hudbě, ale na textu písní. Vím, že říkal něco ve smyslu, že se jedná o důležitost textu a používal mikrofonu. Pokud se jedná o vulgární slova, která měly padnout z textu PLACTICU nebo jiného, jsem nepostřehl. Dále jsem se doslechl, že tam vystupoval SOUKUP, ale tohoto vystoupení jsem přítomen nebyl. Jen vím, že tam byl o přestávce, nebo před přestávkou pouštěn magnetofonový záznam KNÍŽÁKA. V tomto záznamu jsem postřehl, že tam padlo více vulgárních slov, což jsem postřehl. Myslím také, že MAGOR uvedl pouštění pásku s tím, že se jedná o slova KNÍŽÁKA. Že tam byla produkce BENETKOVÉ jako tanečnice nevím. Jen vím, že tam vystupovaly skupiny, které neznám a viděl jsem je poprvé. Také nevím, že se tam něco rozhazovalo po sále.
Jen vím, že na svatbě v Nuslích házel po svatebčanech rýži jistý SLAVÍK. Ale v Bojanovicích jsem nic podobného neviděl. V Bojanovicích jsem neviděl nikoho, kdo by byl podnapilý. Také jsem neviděl, že by tam někdo požíval omamné drogy nebo jiné prostředky. V Bojanovicích jsem myslím viděl 6 nebo více fotografů a také jsem neviděl, že by tam někdo filmoval vystoupení. Myslím, že se jen nahrávalo na magnetofony před podiem. Tam jsem viděl velký pult a tam byly umístěny a myslím, že tam byl jeden neobvykle velký magnetofon a neznám lidi, kteří jej ovládali. Zvukovou aparaturu ovládal „PÁJKA“[256]. Já jsem se zdržel asi do 21,30 hod. Při

odchodu jsem viděl venku asi 10 osobních aut a žádný autobus jsem tam neviděl. Domů mne odvezl Josef Janíček vlastním vozidlem. Tedy během vystoupení jsem nepostřehl nic, co by vzbudilo veřejné pohoršení nebo padly v textech vulgární slova, mimo záznam z magnetofonu KNÍŽÁKA, kde jsem postřehl vulgarismy.
Konkretně k vulgárním slovům se nevyjádřím, neboť jsem je nezaregistroval, jen si myslím, že se mohlo jednat o „hovno“ nebo „PRDEL“. jiné nepředpokládám.

Pokud se mohu vyjádřit ke stykům s MAGOREM, tak tohoto znám asi od r. 1970—71. Já jsem jej znal jen dle vidění a osobně jsme se dostali do bližšího kontaktu po jeho propuštění z vazby.
To přišel sám a začal se snažit získat mou náklonnost. Já jsem již v minulosti psal básně a tak on o mě projevil zájem a já jsem mu je daroval nevím již kdy a jaké to byly, neboť jsem jim nepředpokládal žádnou důležitost a nepomýšlel jsem na jejich publikaci a zveřejnění. Proto pro mne neměly cenu. On o ně projevil zájem a jednalo se o věci z let 1950—53. Já jsem také nepředpokládal, že by je zhudebnili. Byl jsem tím také překvapen a to jsem se přesvědčil o jejich zhudebnění na srazu v Postupicích. Mnohé jsem ani neidentifikoval, neboť jsem si je nepamatoval za dobu, co jsem je složil. Také jsem přesvědčen, že pod pseudonimem EGON BONDY píše a používá celá řada lidí, neboť také jak jsem se doslechl již nevím kde, že jsem mrtvý a to proto, aby se stali populárními. Tedy mého pseudonimu bylo asi zneužito. Také jsem napsal knihu INVALIDNÍ SOUROZENCI, kterou jsem měl v rukopise, který jsem později přepsal na stroji a to ve třech vyhotoveních. Vzhledem k tomu, že jsem ji zapůjčoval a to všechny výtisky, ztratilo se mi toto z dohledu a nevím již kde se jednotlivé výtisky nacházejí a já jsem si to nikde nezaznamenával. Také jsem toto napsal pro své soukromé účely a osobní pobavení a s její publikací jsem rovněž nepočítal. Také jsem ji zapůjčoval na prvé požádání a již jsem se o vrácení nestara[l], neboť jsem také předpokládal, že mi to bude vráceno. O této knize ve třech vydání nevím nic od 1973 kdy jsem to napsal. Také JIROUSE znám dle jeho charakteristiky, neboť dle mého mu sedí přezdívka „MAGOR“, který je neukázněný neovládá své jednání a smysl svého počínání. Jedná se o nevyrovnané jednání. Pokud se jedná o skupinu PLASTIC, lze říci, že se stará ze všech nejvíce o tuto kapelu a lze to nazvat jako MENAGERA této skupiny. Stará se o jednotlivá vystoupení a jejich účast na těchto produkcích. Také mi není známo, že by byl za toto honorován. Myslím tedy finančně. Dle mého nemá žádné ekonomické nebo materiální zájmy kolem vlastní osoby. Pokud se jedná vybírání vstupného na jednotlivá vystoupení jak jsem byl svědkem je toto činěno z důvodů na jejich režie a zakoupení potřebných zařízení a výdajů se zapůjčením, případně sálu. Také je mi známo, že si všichni v PLASTICU říkají „čuráku“. Což je v kapele vžito.

Pokud se týče textů, které jsem orgánům při jejich návštěvě v mém bydlišti vydal, jedná se o texty básní, které jsem napsal v lázních, kde jsem byl od 4. 3. do 24. 3. 1976 a tyto jsem psal v případech maniakální fáze mého psychického stavu, kde a kde jsem při momentálním nápadu tyto básně psal a lze to nazvat momentálním projevem mé psychozy. O pod[o]bné se JIROUS zajímal a také je na mně požadoval, tedy ptal a já, když jsem něco podobného po ruce měl, tak jsem mu to dával. Také jemu byl můj psychický stav znám a věděl o tom, tak je možné že toho využil, aby podobné básně získal ke svému čtení nebo pro jeho potřebu. Já jsem se z lázní vrátil dne 24. 3. 1976 a dne 26. 3. 1976 se ke mně do bydliště dostavila paní JIROUSOVÁ, která se jmenuje VĚRA a je to bývalá manželka JIROUSE a to bylo v 16,30 hod. Svůj příchod odůvodnila tím, že jde mne informovat o akci ohledně PLASTICU, že jsou ve vazbě a proč mi neřekla. Také říkala že KARÁSEK a SOUKUP jsou také ve vazbě a že byla u výslechu ona a Dr. NĚMEC. Také myslím, že říkala, že KUKALOVÁ byla u výslechu také. Také mluvila o lidech, kteří jsou mimo Prahu a jsou z Jižních čech a z Plzně, a ti že byli při výslechu insultováni orgány. Kde to neuvedla. Myslím, že se jednalo o SUŠICE nebo STRAKONICE, kde byli orgány VB fyzicky inzultováni.
Dále nás informovala, tedy mne a mou družku, že z toho je značný zmatek, že se všichni bojejí a dělala paniku. Já jsem tomu nepokládal žádný význam. Také řekla, že KUKAL a nebo KUKALOVÁ byla na VB bita, kde to neuvedla. Doslova: „že dostali přes hubu“. Také říkala, že se jedná o básně autora EGONA BONDYHO a že se to soustřeďuje na mne že se jedná o Bojanovice, kde měly být tyto básně produkovány. Jenom mi říkala, že ví že u mne nic není a že schání bezpečnost pásky z magnetofonu a fotografie. To vyplývalo z jejího rozhovoru. My jsme pospíchali do kina, tak jsme s ní více o tom nehovořil. Dle jejího jednání, lze tedy usoudit, že mne přišla varovat, lépe řečeno informovat o věci.
Jinak o celé věci pokud se jedná o „Inva[li]dní sourozence“ jsem si v[z]poměl, že toto jsem dal v jednom vyhotovení JIROUSOVI a další již nevím. Pokud se jedná o sraz v MOKROPSÍCH již jsem uvedl, že to bylo v den KUKALOVY svatby a upřesňuji, že tato svatba byla někdy v Lednu nebo Únoru r. 1975. Uvedl jsem že při tomto srazu stejně jako v KLUKOVICÍCH jsem sám neplatil žádné vstupné a nepamatuji si, že by se tam někde vybíralo vstupné. A můj osobní dojem je, že se tehdy ještě nevybíralo na vstupu. Pokud jsem uváděl, že na srazu v POSTUPICÍCH byl příspěvek na vstupné včetně dopravy autobusem 70,- Kčs, toto jsem se dozvěděl od JIROUSE. Sám jsem tedy neplatil a nemohu uvést, jaký počet účastníků tehdy vstupné zaplatil. O tom, že tehdy účastníci nebo členové kapel vstupné neplatili a platili jen běžní účastníci mám pouze osobní dojem, přesněji toto uvést nemohu.
S nikým jsem také nehovořil o případné částce vybrané na vstupném a tak ani se k tomu nemohu vyjádřit.

V Kostelci u Křížku jsem platil vstupné jak jsem již uvedl v částce 35,- Kčs a to u vchodu přímo Jirousovi od těch, kteří toto neměli zaplaceno předem, vybíral na místě. Někteří účastníci i členové kapely DG-307, příspěvek zaplatili již předem, to je můj dojem. Také zde poprvé se vybíralo i od hudebníků. Tam jsem konkretně viděl asi u 20-ti lidí, když jsem se pohyboval u vchodu, že platili JIROUSOVI vstupné, neboť si toto JIROUS odškrtával s tím, že jsou mu dlužni. To měl nějaký seznam. Já jsem slyšel, že na některých požadoval, aby si zapůjčili na vstupné od svých známých. Pokud je mi znám obsah textů písní, tento nemohu doslovně znát a vím jen, že se jednalo [u] mnohých o obsah náboženského charakteru. Také neznám názvy a vím, že ZAJÍČEK tam rozdával texty písní, které byly produkovány. To bylo rozepisováno na stroji na průklepovém papíře. Jedná se o slabý bílý papír.
K Bojanovicům bych chtěl ještě dodat, jak jsem již jednou uvedl ve své výpovědi, že jsem zaplatil JIROUSOVI 40,- Kčs za pozvánku, které požadoval a to bylo asi den nebo dva před vystoupením v Bojanovicích, t.j. asi 19. 2. 1976. Tuto pozvánku předal mé družce, čímž upřesňuji svou výpověď, neboť jsem myslím nebyl doma. Pokud se jedná vybíráním vstupného na nádraží v Bráníku, tak vím, že tam seděl na lavici a prodával pozvánky. Také vím, že jsem tam viděl konkretně asi v 10-ti případech že tam pozvánky prodával a někteří si brali i více pozvánek najednou. Dle mého se jednalo o lidi, se kterými pravděpodobně JIROUS počítal již dříve, neboť ti co si je kupovali, říkali vždy pro koho to je.
Také nemohu uvést v tomto případě, kolik peněz za vstupné bylo JIROUSEM vybráno. Také jsem byl svědkem toho, že v mé přítomnosti JIROUS hovořil o tom, že vybírané vstupné je přiměřené ve srovnání se vstupným na oficiální pořady v LUCERNĚ při pod. hudbě BEATOVÝCH skupin.
Jak jsem již uvedl, v Bojanovicích jsem přednesl píseň Příšerné bytosti, podle textu který jsem dostal, z paměti jsem jej neznal, tak jsem se jej učil před vystoupením a při přednesu jsem se od psaného textu neodchýlil. Celá produkce v Bojanovicích, vystoupení jednotlivců nebo kapel, které tam vystupovaly, jsem osobně pohoršen nebyl a celé to na mne působilo velice ukázněně. Více nemám co bych k věci uvedl, vím jen to, že finanční prostředky, které byly získány JIROUSEM za vstupné, tedy celý obnos získaný za tržby jednotlivých vystoupení byl určen dle sdělení JIROUSE, jak mi řekl, že to je určeno na zakoupení zvukového zařízení, jedná se o zakoupení nového, které dle jeho slov má stát mnoho peněz.
K Bojanovicům ještě uvádím, že před podiem se nahrávalo na magnetofony, jak jsem již jednou uvedl, a všiml jsem si, že jeden magnetofon byl neobvyklého rozměru a to asi 65x40x25 cm. S velkými kotouči, které byly větší než normální.
Ještě si vzpomínám, že v Postupicích bylo celé vystoupení na srazu filmováno mně neznámým filmařem a myslím, že jich bylo více a slyšel jsem že to byli profesionálové.

Pak jsem byl přítomen na filmovém promítání o kterém mne vyrozuměl někdo od NĚMCů, nevím již kdo to byl, ale bylo mi řečeno, že někde na Vinohradské ulici je provedeno promítání filmů z Postupic a že mne zvou a byla mi řečena adresa. Já jsem se tam dostavil a tam jsem shlédl celé filmové představení a toto bylo konkretně k POSTUPIC[Í]M, kde bylo v záběrech celý, nebo část vystoupení jednotlivých kapel, které tam bylo zmíněnými mně neznámými filmaři natočeno. Potom jsem odešel po promítání do restaurace, kde jsem se nepohodl s JIROUSEM proto, že provokoval mou osobu nějakými politickými řečmi, že si asi dělal legraci z Marxismu a já jsem byl částečně pod vlivem alkoholu a tak jsem se s ním popral, lépe řečeno, on se nebránil a já jsem jej za toto ztloukl.
K obsazení skupin znám: PLASTIC PEOPLE
ve složení — MEJLA, JANÍČEK, BRABENEC, VOŽŇÁK, KABEŠ, PÁJKA

UMĚLÁ HMOTA III

ve složení — VONDRUŠKA, RAGAN[257], MAREŠ Jiří, VASI[258], asi dvě dívky[259], jméno neznám, bubeník přezdívka BRÁCHA[260] jiné neznám.

UMĚLÁ HMOTA II

znám jen DINA jiné neznám.

Byla přítomna skupina DG-307 — Zajíček, ALFRÉD[261], KUKAL, HLAVSA, jiné neznám.
Tato skupina nevystupovala v Bojanovicích jak jsem se dozvěděl. K ostatním skupinám se nemohu vyjádřit, neboť mi nejsou známy.
Já bych chtěl ještě závěrem dodat, že jsem nikdy netušil, že bych při ~~mé~~ účasti mohla být některá skupina a uvádění mých skladeb, se dopouštěli něčeho co je v rozporu se zákonem. V případě, kdybych toto tušil, tak bych se nikdy podobného nezůčastnil a také bych nepřipustil mlčky, aby byly mé texty zpívány. O tom, že některé skupiny mají zakázanou činnost a nebo, že by jim nebylo umožněno veřejně vystupovat mi nebylo známo. Jen vím, že skupina PLASTIC a DG-307 se podrobila nějakým zkouškám v říjnu 1975 v Karlíně a JIROUS k tomu říkal, že tyto zkoušky nesložili. Jen mohu prohlásit, že po seznámení s tím co je předmětem mé výpovědi, se vyvaruji tomu, abych se zůčastnil podobných vystoupení a učiním taková opatření, aby nebylo zneužíváno mých textů a ani mého pseudonimu. Více nemám co bych k věci uvedl, vypověděl jsem jen pravdu a nic jsem ve svůj nebo prospěch jiného nezamlčel.
Protokol ukončen a předložen k přečtení a podpisu v 17,00 hod. téhož dne t.j. 30. 3. 1976. Po přečtení protokolu svědek prohlašuje, že protokol souhlasí s jeho výpovědí.

Vyšetřovatel:	Zapisovatel:	Svědek:
npor. Roubíček	nstržm. Turner.	Zbyněk FIŠER.
nečitelný podpis	*nečitelný podpis*	*čitelný podpis*

Osmý list protokolu o výslechu svědka Zbyňka **FIŠERA.**

V Praze dne 30. 3. 1976

Započato o 17.15 hod.

Po přečtení a podepsání protokolu svědek uvádí další okolnosti k vyšetřovanému případu a proto je v protokolu o výslechu svědka pokračováno.

Svědek vypovídá:
Při vystoupení beatových skupin v Klukovicích jsem, opravuji, samostatném večeru, který pravděpodobně organisoval JIROUS a to bylo začátkem nebo jedné polovině měsíce prosinec 1974 v restauraci KLUKOVICE jsem četl „invalidní sourozence“ na pokračování a to dva večery za sebou. Účast byla asi 25 lidí a druhý večer taktéž. Vstupné se neplatilo a mám dojem, že to celé organisoval JIROUS. Za vystoupení jsem nic nedostal. Dále jsem vystoupil s kapelou UMĚLÁ HMOTA III, to bylo těsně před vánocemi minulého roku v [k]lubu LABYRINT v Karlíně, kde společně s námi vystupovala nějaká maďarská skupina a tam jsem za doprovodu hudby skupiny UMĚLÁ HMOTA III zpíval písně: PŘÍŠERNÉ BYTOSTI a NEJISTOTY, jedná se o písně Josefa VONDRUŠKY. Tam to bylo organisováno vedoucím kulturního klubu. Jméno neznám, JIROUS přítomen nebyl. Na jiném vystoupení jsem se nezůčastnil.
Také je pravdou, že jsem měl doma jeden magnetofonový pásek na kterém jsem měl nahrané skladby a písně, které produkovala kapela PLASTIC PEOPLE a skupina DUŠEVNÍ HROB, která již neexistuje a tento jsem [půjčil] asi před 3/4 roku, myslím, Martinu Němcovi a tento mi jej dosud nevrátil. Jednalo se o konsert z 1. 9. 1973—4 nevím již přesně a bylo to z Postupic. Byly tam některé moje texty PRŠÍ, PRŠÍ, a okolo okna mlhy jdou, FRANCOVKA a více si nepamatuji. Dále texty mně neznámé. Texty upřesnit nemohu, ale závadného dle mne tam nebylo z hlediska mravnostního, tak i politického.
Pokud se týče obrazu, který byl v Bojanovicích na podiu, tak jsem se zajímal, kam ten obraz přijde, neboť by jej bylo škoda pro zkažení, myslím, že jsem se ptal JIROUSE a bylo mi řečeno, že to pravděpodobně maloval muž, který mi byl představen, jméno si nepamatuji a že ten obraz přijde na zámek HOUSKA. Kdo jej odvez nevím! já jsem tam nikdy nebyl.
Ukončeno, přečteno a po schválení protokolu správným podepsáno dne 30. 3. 1976 v 17,50 hod.

Vyšetřovatel:	Zapisovatel:	Svědek:
npor. Roubíček	nstržm. Turner.	Zbyněk **Fišer.**
nečitelný podpis	*nečitelný podpis*	*čitelný podpis*

Zasadil jsem vám osiku, pane doktore![262]

Ivan Martin Jirous

Vy jste si možná navykli dělit lidi na dobré a špatné, na lidi pracovité a lenochy, avšak já pravím, že znám jen lidi ušlechtilé, jimž proudí v žilách vroucí krev, již jsou plni vášní a nepokojů, lidi, kteří se vrhají na svět jako na medvěda a již, chybujíce a okrvavujíce se, řadí čin k činu s hrdostí, s pokorou, s pláčem či za radostného souzvuku světa. – A kdo stojí proti těmto lidem? Kdo je proklíná? Kdo láme nad nimi hůl a mluví o jejich zatracení? Filistři, chlapi v kapotech, neplodné ženy, netýkavky, jež zraňuje pohled na nádherný svět, který je pln omylů a pln krás! Ti, kdo se ničeho neodváží, ti, kdo se brání přibývajícímu času, ti kostlivci života, vykupující svou páchnoucí ctnost cenou strachu a přikázání, jichž se děsí a jež překračují v nevěstčích myšlenkách.

Vladislav Vančura: Konec starých časů

Dostal se mi do ruky samizdatový časopis zvaný „mašličkový" a v něm je článek *Jak je dobré pivo pít aneb můj pohled na Egona* od *Batrouvida*[263]. Nebudu rekapitulovat jeho hrubě útočný obsah, ať si ho ten, kdo má zájem, vyhledá. Zaujala mě tam především slova: „Ale nikdo z těch, kterých jsem se ptal, proč je Bondy tak dobrý, mi nedokázal poskytnout vhodnou odpověď. A byli to lidé z obou již nastíněných skupin. Tedy jak bezhlaví epigoni, čtoucí jeho poezii v hospodách (ostatně proč ne?), či jeho kritici (de facto nekritičtí kritici z řad intelektuálů)."

Nu, jestliže Batrouvidovi zatím nikdo vhodnou odpověď neposkytl (článek je ovšem datován 26.–27. srpna, ale já jsem tady dlouho nebyl), tak já mu ji poskytnu. Úvodem několik slov: Batrouvidova polemika – neboť on chce vyvolat polemiku – je psána velice sprostě a nenávistně. Připadá mi to tak trochu z jiného světa, protože já už žiju někde jinde. Nenávist, zášť, pomluvy, osočování a údery pod pás mě zajímají čím dál míň. Zřejmě už se ze mne stává stařík – ostatně v tomtéž čísle časopisu je publikována jedna moje sedm let stará přednáška –, ale mám dojem, že to není jenom moje pozice. Zdá se mi, že právě v tom širším společenství, které zahrnuje jak Chartu 77, tak lidi stojící legislativně mimo ni (což je právě Bondy), jsme pochopili jednu věc: že při všem zachování názorové rozrůzněnosti můžeme vést ostré dialogy, aniž bychom upadli do sprostoty. Kdeže jsou třicátá léta a tehdejší tón diskusí! Ale nemohu říci, že by se mi po nich zrovna kvůli tomu stýskalo.

Nerad bych, aby si Batrouvid myslel, že ho chci znemožnit laskavým pokyvováním, které vyjadřuje: no, však jsme taky byli mladí, však i vy si na to přijdete. Naopak. Za jediný klad jeho ostrého výpadu proti Bondymu považuju to, že to vůbec udělal. Pokoušet se strhávat modly z piedestalů je výsada mládí. Dovedu pochopit, že Bondy v té podobě, jak si ho Batrouvid sám sestavil ve svém kaleidoskopu útržků z něho, Batrouvida dráždí. A možná, že bych na jeho výpad ani neodpovídal, kdyby tak odvážně nekousl do jablka, které v hubě převalují i mnozí z mých přátel, kterým také leccos z Bondyho nesedí, kteří také ledacos z něho nechápou.

Bylo by tedy nespravedlivé obracet se jenom na Batrouvida a ostatní Bondyho kritiky pomíjet, když v podstatě neříkají o moc nic jiného než Batrouvid a v podstatě podobnými slovy:

tohleto ano, tohleto jsou krásné verše, ale tohleto ne. Chtěli by Bondyho vměstnat do svého obrazu umělce nebo básníka, do kadlubu, v němž je o něčem vypovídat dovoleno a o něčem to dovoleno není. Nevadí jim, že Bondy mluví sprostě, ale vadí jim, mluví-li o svých intimitách s Julií. Protože Julie je ještě naživu, a slušný člověk přece o něčem takovém nepíše. Vadí jim, že Bondy dokáže napsat pokleslé politické maoistické verše, když umí napsat básně křišťálově čisté přírodní lyriky. Vadí jim jeho levicové odbočky v prózách, které by mohly být čistým pokračováním kafkovsko-klímovské linie pražské prózy.

Většina těch dílčích zklamání nad Bondym pramení z jednoho základního nedorozumění. Bondy nepíše literaturu, ale výpověď. Mám za to, že v české literatuře neexistuje druhý básník tak ryze konfesijního charakteru. Bondyho velikost je v tom, že s úpornou poctivostí – to slovo poctivost zdůrazním ještě jednou a neodradí mne od toho žádná poetická a biografická licence v jeho díle – vypovídá o tom, co se s ním dělo a co se s ním děje. Je základní a strašlivá chyba označovat Bondyho za grafomana, jak to činí Batrouvid a s ním mnozí jiní. Zavádějící je v tom úžasná rozlehlost a mnohost jeho díla; jenomže je to dílo reflektované. Troufl by si někdo označit za grafomana Danteho jenom kvůli rozměru Božské komedie? Je-li někdo z básníků přirovnatelných k Bondymu grafoman, byl to jistě Jakub Deml, posedlý nemocí publikovat všechno. Ale Bondy nepublikuje všechno.

Proč podezírají Bondyho z grafomanství a z exhibicionismu? Je to z nepochopení rozdílu mezi exhibicí a odhalením se. Exhibice útočí na svět a chce ho šokovat. Odhalení umožňuje světu nahlédnout dovnitř a skrze to pochopit sám sebe. Bondyho generace prošla historickou zkušeností, která je i pro nás signifikantní a varující. Ale zatímco jeho vrstevníci ji zakamuflovaně vtělují do všelijak oněskorených hrdinů svých knih, Bondy ukazuje sám sebe jak v retrospektivách těch minulých třiceti let, tak v současné chvíli. Obnažený jako sval stažený z kůže nám ukazuje, co se s ním dělo a co se s ním děje. Víme, že Bondy nesl v únoru 1948 rudý prapor po Václavském náměstí; ale víme to především od Bondyho – Egon Goldmann v povídce *Máša* je nezastřeně autobiografická postava. Bondy si neklade zásluhy za to, kým je; ve *Sklepní práci* otevřeně vypovídá o tom, co by byl, nebýt kopanců, které vždycky dostal v pravou chvíli, ať už to bylo setkání se Závišem Kalandrou nebo mnohem méně zjevné zásahy osudu.

Ale nejde jen o historický rozměr Bondyho. Osobně nejbližší je mi jeho sbírka *Trhací kalendář*, tuším, že z roku 1975. Pravdivá sinusoida, na níž vzlíná a klesá život člověka, přecházejícího z nejhlubší krize do výsostných okamžiků prozření a transcendence – a nic jiného totiž život není. To, že Bondy netají sám před sebou a tím ani před čtenářem nic, tím, že ukazuje život v jeho nejtemnější hloubce a nejzářivější naději současně, dává pozornému čtenáři možnost v takovém světě vydržet.

Brát Bondyho lze jedině v jeho celistvosti – jako maso u řezníka: když to nechcete, pane, s tou flaksou, tak to nechte bejt. Ví to dobře Jan Lopatka, renomovaný kritik, který nicméně o Bondym říká, a nezní to příliš kriticky: Bondyho je možný buď milovat, nebo ne. Sám bych dovedl označit si Bondyho tzv. slabá místa – je to například jeho poezie šedesátých let. Ale jaké svinstvo by to bylo, kdyby ji před námi utajil! Proč je to tzv. špatná poezie? Protože především šedesátá léta byla svinská.

Pro básníka, jako je Bondy, nebylo v šedesátých letech místa. Geniálně odhalil zrůdnost padesátých let tím, že použil jejich jazyka a poetiky k demaskování toho, oč tehdy šlo. V šedesátých letech, letech hniloby a zdánlivého usmíření, artificiálních letech nástupu tzv. moderního umění, Bondy jenom bezmocně skřípal veršema.

Nový dech chytil sbírkou *Z počátku let sedmdesátých*. V době, kdy falešná liberalizace zalezla zase poslušně do kouta, nejen že se Bondymu vrací důraznost jeho veršů z padesátých let. Ještě ke všemu se stává truvérem nejmladší generace. Ale pozor, Batrouvide, ne že by o to on sám usiloval; ne že by se obklopil hejnem epigonů. Ale ti nejmladší a nejroztrpčenější nenašli nikoho, kdo by tak přesně vyjádřil jejich zuřivost, vztek, zklamání a něhu, jako to udělal Bondy.

To, že se Bondy ocitl po dvaceti letech znova ve středu nejmladší generace, nikoli jako relikvie, ale jako živoucí spiritus agens (protože ti nejmladší o padesátých letech ani nic nevěděli), je zázrak, který se může stát jenom skutečnému básníkovi. Je třeba rozlišovat mezi mýtem a oslovením. Dneska je, možná, Bondy pro někoho mýtus. Ale tehdy byl oslovení.

Sblížili jsme se s Bondym i osobně; Plastic People zhudebňovali jeho básně. Pak nás zavřeli, asi dvacet lidí od PP, DG 307 a tak dále. Je to známá historie. Když jsem četl při tzv. uzavírání spisů výpovědi více než sto lidí, které tam byly zařazeny, jediná výpověď, která mnou otřásla, byla právě výpověď Bondyho. Jako jediný jim vyzradil, co se dalo. Nejen, že řekl všechno, co věděl a na co se ho ptali, řekl jim mnohem víc a neměl jsem tehdy slova, kterými bych klasifikoval jeho zradu.

A celý zbytek toho roku a půl jsem nesčetněkrát koncipoval v duchu dopis, který mu napíšu. O tzv. revolučních intelektuálech, kteří jsou silní na papíře a osnovují světové revoluce, a poserou se ne po první facce, ale dokonce i po prvním dupnutí estébáka. O tom, jak je to typické právě pro intelektuály a celý ten shnilý spolek lidí, kteří si zakládají na svém duchu, a aby ho nezničili, bojí se nechat zničit si své tělo. Celý zbytek toho roku a půl jsem se užíral, protože jsem Bondyho miloval. A věděl jsem, že nesmiřitelný budu.

Když jsem se vrátil, hned jsme se s Bondym nesetkali. Pracoval jsem doma na zahradě, káceli jsme starý šeřík a vykopali jsme jeho kořeny a potom jsem řekl: na to místo zasadím Bondymu osiku.

A když jsem se s ním uviděl, čtrnáct dní po propuštění, jenom jsme se objali, dopis byl zapomenut a ani ta osika už nemusela být zasazena. Ale přesto jsem si neodpustil, abych mu při tom láskyplném objetí, které všichni pozorovali (bylo to na III. festivalu druhé kultury), nešeptal do ucha: Zasadil jsem vám na zahradě osiku, pane doktore!

Jenomže to objetí byl akt odpuštění. Co vím, kolika zrůdností a svinstva se tady ještě dočkám, budu-li žít ještě pár desítek let. A láska všechno přemáhá, říká sv. Pavel. Bondy v tom svinstvu žije o patnáct let dýl, a zastihl padesátá léta, která jsem já poznal jenom jako dítě. A to je, jako by byl starší o pět set let. Nechci ho ani obhajovat, protože to nepotřebuje, a ani se nechci vytahovat, že jsem mu odpustil. Protože ani tak to není. Ode mne byla vůbec zpupnost, že jsem mu neodpustil hned při čtení toho spisu. Byla to zpupnost; protože v evangeliu je psáno, jak se ptají: kolikrát mám odpustit svému bratru? sedmkráte? A odpověď zní: ne sedmkráte, ale sedmasedmdesátkráte.

To štěstí, že ještě žijeme, že žije Bondy, že žiju já, je víc než domnělé kategorie viny a odpuštění. Není třeba číst, chceme-li se dovědět něco bližšího o mrazivé hrůze systému, ve kterém žijeme, jenom Savinkova-Ropšina nebo Josepha Conrada *Očima Západu*. Dívat se kolem sebe, dívat se na nás samé, a je toho až dost.

Tu historku o Bondyho selhání bych sotva někdy zveřejnil; ale před týdnem jsem teprve dostal do ruky *Šamana*, třetí díl tetralogie *Invalidní sourozenci*, přečetl jsem ho jako poslední. A tam to všechno je. A tím se vracím k Bondymu jako sebeodhalujícímu se. Jako vypovídajícímu o své slabosti. V tom se Bondy prudce liší od spisovatelů, kteří mezi sebe a své dílo staví

ochranou azbestovou zástěnu. Bondy není z rodu humanistických lhářů, namátkou jmenuju třeba prase Saroyana. Bondy ví dobře, že člověk je schopen všeho, a dokonce víc než všeho. Ví to stejně dobře jako Orwell.

Ale v něčem zásadním se Bondy od Orwella liší. Orwell v 1984 nedává žádnou naději. Ucpává důsledně každou skulinku, která by začala praskat v dokonalém díle Velkého Bratra. Bondy píše v *Šamanov*i nebo v některých místech *677* nebo třeba v povídce *Běta* podobně. Ale zatímco čtenář Orwella narazí čumákem na perfektně zacementovanou zeď a nemůže se už ani otočit, otvírá Bondy ve svých nejhrůznějších prózách prostor transcendentální naději. Otvírá ho zvláštním způsobem, který souvisí s jeho současnou filosofickou pozicí, kterou můžeme stručně pojmenovat jako křesťanskou.

Souběžně s Bondyho básnickou tvorbou totiž postupuje (dnes už se stýká) jeho filosofické dílo, zveřejňované původně pod etiketou Zbyňka Fišera. Ačkoli zdánlivě odjinud, souzní s básnickou linií Bondyho tvorby hluboce: není opět ničím jiným než kontinuální pravdivou výpovědí o tom, co se s dr. Fišerem dělo. Od oficiálně publikované *Útěchy z ontologie* k jednomu z posledních textů – *Markétě Machovcové* – je to výpověď člověka, který se s maximální poctivostí dostává na pozice, které se jiní domnívají zaujímat, deklarujíce se ke křesťanství, aniž by věděli, o čem vlastně mluví. V jednom samizdatovém textu to Bondy říká – cituji zpaměti – asi takto: Ani jsem se kvůli tomu nedal pokřtít nebo obřezat, vypovídám jenom pravdivě o tom, co poznávám.

Pravdivá výpověď básníka Bondyho a pravdivá výpověď filosofa Fišera splynula dneska v jedno: v tomtéž mašličkovém časopise, kde Batrouvid na Bondyho zaútočil, je část jeho dějin filosofie, uveřejňovaných již přímo pod etiketou Egon Bondy. Protože Bondy odkopl již poslední žebřík, který mu umožňoval cestu zpět: skrze Fišera se vrátit do světa, v němž je možno odmítnout Bondyho bláznovství, nedostatečnost a obnaženost ve prospěch akademické kariéry. Všechno, co píše, už je jenom Bondy. A je-li vzpomenuto jméno Fišer v souvislosti s ním, tedy snad jen v epitafu, starém necelých deset let: *Na život a na smrt se vyser. Tady leží Zbyněk Fišer*.

A tu nejdůležitější, aspoň pro mne, polohu, do které se Bondy dostal, nesmím opomenout. Protože právě kvůli ní jsem se hádal s některými z přátel, když jsem se zase po čase (proč já blbec tady pořád nejsem!) vrátil – kvůli *677* a podobným textům. Namítali, že je to psáno příliš *pro domo sua*. To jsem se vylekal. A pro koho, proboha, by měl Bondy psát? Cožpak není to nejnádhernější, ten ideální stav, že už píšeme jenom pro sebe navzájem, jenom pro těch pár nejvěrnějších, a jenom o nich? Cožpak to, že takový básník a takový filosof píše už jenom pro ty nejbližší, není současně důvodem k naší radosti a důkazem hrůzy, kam to se světem dospělo?

Druhá kultura má dvě možnosti. Buď osloví svět, aby se zlepšil a změnil, ale tomu moc nevěřím. Estéblišment tomu zabrání, tolik gebíru má. Anebo se bude zavíjet do spirály, tak jak nás bude ubývat, tak jak nás svět bude okusovat, ožírat a trápit. Ale doufám, že i v posledních záchvěvech před tím úplným utrápením budu mít dost síly, abych si zašeptal Bondyho verš: *Ale teď už je to jedno, / když jsme spolu*.

17. června 1979

Pár poznámek ke dvěma výše uvedeným textům

Pavel Navrátil

Výslechový protokol Zbyňka Fišera neboli Egona Bondyho uveřejněný v této publikaci se později stal jedním z motivů eseje Ivana Jirouse *Zasadil jsem vám osiku, pane doktore!*, samizdatově vydaného v roce 1980, ale napsaného už v létě 1979, tedy poté, co se Jirous vrátil ze svého třetího pobytu v „nápravně-výchovném zařízení". Jirousovo zklamání z Bondyho chování během výslechu příslušníky Veřejné bezpečnosti kontrastuje s pověstí, jíž Bondy uvnitř undergroundové komunity od první poloviny sedmdesátých let požíval. Informace naznačené v eseji se dostaly do povědomí undergroundového společenství ovšem už dříve skrze ty, kteří měli stejně jako Jirous tu nezáviděníhodnou výsadu seznámit se s obsahem vyšetřovacího spisu jakožto obžalovaní.

Důvody, proč oněch osm listů svědecké výpovědi otřáslo vztahem mnohých k Bondymu, jsou v jádru dvojího druhu. Prvním bylo možné trestněprávní ohrožení osob, jež se ocitly v souvislosti s bojanovickým festivalem ve vyšetřovací vazbě. Vyšetřování bylo vedeno pro podezření ze spáchání tří trestných činů: výtržnictví (§ 202 tr. z.), nedovolené podnikání (§ 118 tr. z.) a neplnění odvodní povinnosti (§ 267 tr. z.). Výtržnictví spatřovaly vyšetřující orgány takřka výhradně v užívání tzv. vulgárních výrazů v písňových textech, jež byly uváděny na hudebních vystoupeních. Fišer-Bondy ve své výpovědi popírá, že by byl svědkem pronášení vulgarismů v této podobě – s výhradou magnetofonového záznamu se skladbou Milana Knížáka (který ovšem v této souvislosti nebyl vyslechnut, natož obviněn), kde vulgarismy přiznává. Do zápisu rovněž udal, že během vystoupení nepostřehl nic, co by vzbudilo veřejné pohoršení.

Jirous v první fázi vyšetřování čelil obvinění z nedovoleného podnikání, jehož se měl dopustit neoprávněným organizováním hudebních vystoupení, během nichž bylo vybíráno vstupné. Bondy vypověděl, že vstupné se na uváděných akcích skutečně vybíralo, zmiňuje se i o částkách, jež byly vybírány, resp. které sám platil. V části, kde je dotazován na své styky s Jirousem, na jeho obranu poznamenává, že podle toho, co ví, jsou vybrané finanční prostředky používány výhradně na režii, nikoliv k honorování Jirouse jakožto manažera skupiny The Plastic People of the Universe. Tento paragraf se ostatně v konečné obžalobě již neobjevuje, zřejmě pro nedostatek důkazů – aby mohl být uplatněn § 118 odst. 2) tr. z., jehož trestní sazba byla od dvou do osmi let nepodmíněně (tedy vyšší než u výtržnictví), musel by být prokázán značný finanční prospěch, jímž byla dle tehdy platné judikatury částka kolem 20 000 Kčs[264] (přičemž na základě výpovědí svědků byl prokázán jen její zlomek).[265]

Je třeba poznamenat, že z výpovědi Fišera nevzešel žádný bod obžaloby, ani nebyl v průběhu hlavního líčení volán za svědka. Některé údaje, jež při výslechu uvedl, se sice v obžalobě, v průběhu líčení či v rozsudku objevily, ovšem tytéž informace zároveň podal větší počet svědků, resp. vyšetřovaných.

Druhý aspekt byl v rovině osobních vztahů. Ačkoliv Fišerova výpověď je velmi obsáhlá a s ohledem na zadržené dosti neopatrná, pro obžalované bylo zřejmě mnohem citlivějším momentem Bondyho chování: bylo zjevné, že se mu nedostává osobní statečnosti. Naopak by se dalo spekulovat, že například jím uváděná nevědomost ohledně vulgárních výrazů je spíše sebeobranná, čemuž by odpovídalo i jeho tvrzení, že básnické texty od něj Jirous mohl získat

tak, že úmyslně využil jeho momentálně nevyrovnaného psychického stavu. Celkem bezpředmětná (a zřejmě mystifikační) poznámka o inzultaci Jirouse kvůli tomu, že si před ním údajně dělal legraci z marxismu, byla také zřejmě jednou z příčin, proč tato výpověď vyvolala u „postiženého" při seznámení se spisem „pocit hnusu, zklamání a zuřivosti".[266]

V tomto ohledu je rovněž nutné zmínit se o spolupráci Fišera – Bondyho se Státní bezpečností, která s přestávkami probíhala od roku 1961 (nikoli tedy od počátku 50. let, což je tradovaný omyl způsobený patrně chybnou interpretací evidencí StB). Je třeba zdůraznit, že své „řídící orgány" neinformoval o svých přátelích z prostředí undergroundu; v jeho svazku tajného spolupracovníka[267] se v návrhu na jeho ukončení z 29. června 1977 objevuje následující pasáž: „Zamlčel svoji aktivní účast na některých akcích, které uspořádali členové některých zakázaných beatových skupin. V těchto případech měl spoluúčast na programu těchto skupin, který byl v rozporu s našimi zákony a činnost beatové skupiny byla řešena soudně. I když TS MAO[268] nebyl soudně projednáván, nevzal si z tohoto přestupku poučení a později se u něho projevovaly sklony k opoziční činnosti, obhajoval odsouzené členy beatových skupin Jirous a spol., projevoval k nim sympatie a kritizoval jejich odsouzení. Rovněž v této době bylo u něj zjištěno různé vychloubání a vyzrazování některých údajů, které získal v rozhovoru s operativními pracovníky."

Lze předpokládat, že zatčení a odsouzení Jirouse, Zajíčka, Brabence a Karáska mělo zásadní vliv na ochotu Fišera – Bondyho udržovat kontakt s těmi, kteří podle něj nespravedlivě kriminalizovali jeho přátele,[269] a vposledku i na to, že jeho svazek byl roku 1977 ukončen a uložen do archivu.[270]

Zahraniční ohlasy procesů z r. 1976[271]

a/ Vydané v angličtině (a část rovněž ve francouzštině):

V Praze postavili před soud mladé hudebníky ve snaze potlačit československou „alternativní kulturu" (Prague to try young musicians in attempt to stamp out Czechoslovak „alternative culture"), The Times, 13. 7. 1976

Od našeho zvláštního dopisovatele

Nové soudy s mladými československými hudebníky mají začít tento týden, tedy bezprostředně poté, co se 4. až 6. července konal soud v Plzni. Tři obvinění, kteří jsou rovněž hudebníci, byli u plzeňského soudu odsouzeni do vězení na dobu od osmi do třiceti měsíců, a sice za to, že dovolili známým osobnostem radikální československé kultury vystoupit v jednom klubu mládeže.

Ti, kteří mají být postaveni před soud nyní, patří k téže skupině jako oni tři již odsouzení, ke skupině přinejmenším dvaadvaceti osob, které byly zatčeny v březnu po soukromé oslavě svatby jednoho z nich – Ivana Jirouse.

Vesměs patřili k jedné či druhé ze dvou nejznámějších „undergroundových" hudebních skupin v Československu, k The Plastic People of the Universe a DG 307. Po svém zatčení se všech dvaadvacet lidí stalo terčem nevybíravé rozhlasové a tiskové kampaně, byli obviňováni z narkomanie a z chuligánství. Nyní čelí obvinění z výtržnictví[272], za což jim hrozí až tříletý trest odnětí svobody.

„Undergroundové" hudební skupiny a alternativní kultura, kterou představují, mají kořeny v době kulturního uvolnění konce 60. let. Nynější vláda se snaží velice obezřetně „normalizovat" ony rozmanité aktivity méně konformních složek československé mládeže.

The Plastic People a DG-307 měli povoleno vystupovat jako profesionální hudebníci až do r. 1970, ale i když jim pak profesionální status sebrali, mohli dál hrát na veřejnosti, pokud se jejich koncerty konaly pod něčí záštitou.

Až teprve po koncertu pop-music v Českých Budějovicích v březnu 1974 se pro ně veřejné vystupování stalo nemožné.

Tento festival se vlastně ani pořádně nekonal, protože několik set mladých lidí tvořících publikum rozehnala místní policie, ještě než produkce začala. V informacích pocházejících z okruhu obou skupin se tvrdí, že k tomuto policejnímu zásahu došlo na základě nešťastné shody okolností. Toho dne se podstatně zvedly ceny benzinu a policie byla uvedena do stavu pohotovosti, aby čelila jakýmkoli nežádoucím projevům či demonstracím.

Současně však přijížděli na festival další příznivci, mnohem více, než jich místní úřady čekaly, protože zdejší kapely už tu hrály o den dříve. Festival byl zakázán a úřady přivolaly policii.

Ve chvíli, kdy policejní oddíly přijížděly a v ústrety jim šly stovky vlasatých mladíků, kteří místo konání opouštěli, zareagovali policisté impulzivně a začali mlátit a zatýkat všechny, kdo se kolem nich nachomýtli.

Jak the Plastic People, tak DG 307 se rozhodli, že když už nemohou vystupovat na veřejnosti, budou hrát jen při soukromých akcích, kde sami budou hosty. A právě jejich produkce při dvou

takovýchto příležitostech, jednak na svatbě Ivana Jirouse v únoru a předtím na soukromém večírku na Plzeňsku v prosinci 1975, vedly k jejich zatčení v březnu.

O oněch 22 zatčených, které nyní čeká soud, je v řadě ohledů možno říci, že jsou představiteli své generace. Někteří se narodili už za války, tak např. historik umění Ivan Jirous; jiní, např. řidič nákladního auta Milkan Hlvasa[273], se narodili v 50. letech. Svou hudbou a poezií vyjadřují odstup od hodnot starší generace.

Rostoucí vliv takovýchto uskupení mladých lidí pochopitelně režim zneklidňuje. Východoevropské komunistické strany vždy ospravedlňovaly oběti, které vyžadovaly, neboť prý jsou nutné pro příští generace, pro mladé, kteří z toho v poslední instanci budou mít jen prospěch.

Východoevropští komunisté také měřili svoji úspěšnost podle toho, jaké odezvy se jim dostává od mládeže, kterou si sami vychovávali. A v tomto smyslu i zjevně apolitická povaha československé alternativní kultury je politickým projevem a je v ní obsaženo odmítnutí samotné podstaty Husákova režimu.

– – –

Jan Desivy [Ivan Hartel[274]]: Rockové skupiny děsí český režim. Tři ve vězení, dvaadvacet před soudem (The rock bands that terrify the Czech regime. Three jailed, 22 on trial), Socialist Worker, 14. 8. 1976

„To jsou divný lidi. Jsou ochotní jít do vězení jen kvůli svým zásadám."

To řekl český tajný policista, pracující na obžalobě nové skupiny disidentů, které se česká vláda snaží postavit před soud.

Oběťmi nového kola represí jsou undergroundoví rockoví muzikanti, kteří své disidentské ideje vyjadřují způsobem, jenž si záhy získal zájem u mas mladého publika.

Tato obžaloba teď může kdykoli vyústit do procesu se členy dvou kapel, které v Československu patří k nejlepším: The Plastic People of the Universe a DG 307.

Policie zahájila tuto nejnovější vlnu represí zatýkáním, domovními prohlídkami a výslechy více než sta stoupenců undergroundové hudby, včetně hudebníků z dalších skupin, např. Umělé hmoty. Tři z nich již byli odsouzeni za to, že se účastnili jednoho vystoupení v klubu mládeže v Přešticích u Plzně.

Tito tři, Karel Hevelka[275], Miroslav Skalický a František Stárek, stanuli před soudem v Plzni 6. července. Byli odsouzeni do vězení na třicet měsíců, osmnáct měsíců a osm měsíců za to, čemu české orgány státní moci říkají „organizované rušení klidu".

V následovném soudním procesu mají být hudebníci souzeni za „způsobování veřejného pohoršení"! Bezpochyby si také vysloužíí těžké tresty vězení.

Ovšem hudebníci Plastic People of the Universe, DG 307 a Umělé hmoty se nehodlají vzdát československým orgánům státní moci jen tak. Jsou připraveni obhajovat svou hudbu a své myšlenky.

Utvořila se kolem nich významná a společensky stále uvědomělejší undergroundová hudební scéna, a to souběžně s neoficiálními, podzemními vydavatelskými aktivitami spisovatelů a básníků, ovšem tato scéna si získává daleko větší ohlas, zejména u publika z dělnické třídy.

Centrem tohoto dění je skupina the Plastic People of the Universe.

Tato skupina vznikla v r. 1967 a rychle si získala věhlas jako jedna z nejoriginálnějších kapel v Praze. Ve svém repertoáru měla jednak skladby amerických undergroundových skupin, the Velvet Underground, the Fugs a Mothers of Invention Franka Zappy, jednak skladby vlastní.

Events

Koncerty Plastic People nebyly jen pouhé koncerty, šlo o „events" někdy připomínající happeningy, při nichž bylo využíváno celé řady triků – hudebníci měli kostýmy, nalíčené tváře, používali kulisy a jevištní efekty, aby docílili maximálního účinku a ohlasu u publika, které tvořili vesměs mladí lidé nespokojení s uhlazenou pop-music, kterou slýchali od zavedených, konvenčních popových skupin.

V r. 1970, v souvislosti s procesem „normalizace" po ruské invazi a poté, co se k moci dostal Husák, přišli Plastic People o svůj status profesionálních hudebníků. Odmítli se přizpůsobit novým kritériím, podle nichž byly nyní posuzovány všechny veřejně vystupující kapely – už žádné dlouhé vlasy a žádné písně zpívané v angličtině – a na pódium jen v úpravném, konvenčním oblečení.

Vystupovali však i nadále jako amatérská kapela a k tomu si vyrobili vlastní elektrofonické zařízení, aby byli co možná nejméně závislí. Kompromisy odmítli.

Už v této fázi totiž jasně viděli, že kdyby se přizpůsobili oficiálním požadavkům jen proto, aby získali právo veřejně vystupovat, znamenalo by to, že by popřeli a posléze udusili a zničili kořeny své vlastní kreativity.

Rozpad

The Plastic People v žádném případě nebyli jedinou skupinou, které byl upřen status profesionálních hudebníků. Již kolem poloviny 60. let a pak až do konce dekády se v Praze objevovaly doslova stovky rockových a popových kapel a mnohé z nich musely čelit právě takovým potížím.

Některé skupiny tomuto tlaku podlehly a rozpadly se. Jiné viděly možnost přežití v kompromisu, zjistily, že nemohou už dál hrát takovou hudbu, jakou by chtěly, a tak zdegenerovaly a staly se z nich kavárenské kapely hrající k tanci a nebo doprovodné soubory pro komerční zpěváky pop-music, za což si vysluhovaly podíl na tučné finanční odměně, kterou režim poskytoval všem, kdo byli ochotni spolupracovat na jeho kulturní politice.

V r. 1972 již bylo zřejmé, že the Plastic People nejspíš jsou poslední kapelou, jejíž hudba a principy přečkaly nedotčeny. A když jim bylo posléze v důsledku úředních zásahů znemožněno i amatérské vystupování, využili poslední a jediné zbývající možnosti – začali vystupovat v soukromí pro své přátele, na oslavách narozenin, svateb a tak podobně.

V r. 1973 už skupina téměř přestala hrát repertoár převzatý od britských a amerických kapel a vytvořila si výlučně svůj vlastní, v němž zhudebňovala texty některých z nejlepších českých básníků, např. Jiřího Koláře či Egona Bondyho.

Rozrůstání

Zásadní bylo pro kapelu setkání s Bondyho poezií. Díky tomu, že zhudebnili jeho verše, dali zaznít hlasu v češtině, jímž oslovovali stále rostoucí publikum, dokázali vyjádřit pocity a zkušenosti citlivých, tvůrčích lidí, kteří žijí pod tlakem represivního a manipulátorského režimu.

V r. 1973 si Plastic People umínili, že jakožto undergroundová kapela dokážou přežít a vystupovat dokonce i v prostoru drasticky zúženém zákony platnými v jejich zemi. A navíc se jim díky tomu, že zaujali takto jasné stanovisko, podařilo získat si stále se rozrůstající publikum, jehož podpora byla pro přežití skupiny zcela zásadní.

I samotná undergroundová scéna se začala rozrůstat: přibyly další skupiny jako DG 307, Umělá hmota, Midsummer Nights' Dream či Berani a zpěváci jako Karásek nebo Soukup.

Pro lidi, jejichž životní zkušenost se formovala jen na Západě, je těžké pochopit, kolik odvahy, obětavosti a odhodlání je zapotřebí k tomu, aby v totalitní společnosti mohla vzniknout alternativní kultura.

Legálně pořádané koncerty – jak veřejné, tak soukromé – byly buď svévolně zakazovány předem, nebo je rozháněla policie se stejnou brutalitou, jakou uplatnili i britští policisté na akci Windsor Free Festival. Když nic jiného, byli na koncertech přítomni policisté a policejní agenti a skoro vždycky všem přítomným kontrolovali občanské průkazy a údaje z nich zaznamenávali.

K nejbrutálnějšímu policejnímu zásahu došlo 30. března 1974 v Českých Budějovicích, kde doslova stovky policistů a příslušníků vojenských jednotek použily násilí, aby rozehnaly koncert, na němž měli Plastic People hrát jako hosté.

Soud, který následoval, odsoudil alespoň šest mladých lidí do vězení na dobu od 3 do 14 měsíců a mnoho dalších bylo potrestáno tak, že jim nebylo dovoleno složit závěrečné zkoušky na středních školách.

Represe vyvrcholily v březnu a dubnu tohoto roku zatčením přinejmenším 22 lidí, členů Plastic People a DG 307, zpěváků Karáska a Soukupa, několika členů rockové skupiny Umělá hmota a několika přátel a spolupracovníků z jiných měst v Čechách. Více než 100 dalších osob bylo vyslýcháno. Navíc policie hudebníkům zabavila jejich elektrofonické vybavení, které dávali dohromady během posledních šesti let a za které ze svých vlastních prostředků zaplatili desetitisíce korun.

Režim

Jistě by se někdo mohl zeptat: Proč takový poprask kvůli několika rockovým skupinám?

Proč by se režim, jehož oporou je obrovský policejní aparát a záštitou ozbrojená moc Sovětského svazu, měl bát jedné malé subkultury mladých lidí, kteří se záměrně vyhýbají všem formám otevřeného politického protestu?

Odpověď je poměrně jednoduchá. Československá vláda se bojí všeho, nad čím nemá dohled, co nemůže řídit. Stále se znepokojeně rozhlíží a všemožně pátrá po takovýchto aktivitách.

A navíc, kritické myšlenky, tak jak je vyjádřili Plastic People, mohou být podnětem pro jiné. Hráli i v dělnických klubech v řadě velkých továren a dostalo se jim tam dobrého přijetí.

Undergroundové kapely také mají své příznivce a kontakty po celé zemi. Mohou leccos rychle zorganizovat, šířit informaci o tom, co dělají, a tak získávat další publikum.

A je zřejmé, že s něčím takovým se žádná diktatura nemůže smířit.

Hudba, kterou by si přáli, slouží spíše k otupení mysli než k jejímu oživení. Proto čeští byrokrati stojí třeba o Cliffa Richarda a jemu podobné.

Zdá se také, že čeští byrokrati se mohou spolehnout na solidaritu svých západních kolegů, kteří mají pod palcem hudební byznys. The Plastic People Defence Fund má pásky s nahrávkami hudby Plastiků a nabídl je různým gramofonovým společnostem. Jenže ty nemají zájem.

Vydat desku s hudbou Plastic People by zřejmě moc nevyneslo. Kdyby tak Plastic People hráli spíš jako Cliff Richard...[276]

– – –

**České rock stars bručí v base (Czech rock stars face the music),
Chicago Tribune, 30. 8. 1976**

LONDÝN (AP) – V neděli oznámila Amnesty International, že její zástupce, rakouský právník, byl vyslán do Prahy, aby zde sledoval soud se čtrnácti československými rockovými hudebníky, kteří čelí obvinění ve spojitosti se svými nekonformními kulturními aktivitami a životním stylem.

Tato organizace na obranu lidských práv se sídlem v Londýně sdělila, že Henry Goldmanovi z Vídně bylo uděleno československé vízum a že má přijet do Prahy v neděli večer.

Čtrnáct obžalovaných, kteří mají v pondělí stanout před pražským soudem, jsou členové nebo spolupracovníci dvou kapel hrajících rock západního stylu, the Plastic People of the Universe a DG 307.

AMNESTY SDĚLILA, že všichni byli ve vazbě od března a čelili obvinění z toho, že „vyvolávali veřejně výtržnosti organizovaným způsobem".

Na základě těchto obvinění mohou být odsouzeni ke třem letům vězení, sdělila organizace.

Mezi obviněnými jsou Ivan Jirous, historik umění a umělecký vedoucí skupiny the Plastic People; Josef Janíček, kapelník této skupiny; Milan Hlvasa [sic], skladatel, zpěvák a baskytarista v obou skupinách; Pavel Zajíček, textař v obou skupinách; bývalý protestantský pastor Svatopluk Karásek, který byl zpěvákem Plastic People. Jsou to lidé ve věku od 20 do 32 let.

Skupina the Plastic People vznikla v Praze koncem 60. let.

„TĚŽILI z relativně liberální oficiální politické linie té doby, měli koncerty a získali si značnou popularitu mezi mladými lidmi v hlavním městě Československa," sdělila Amnesty.

„Za svoji avantgardní hudbu a způsob, jakým ji prezentovali, získali cenu od oficiální organizace mládeže."

Skupina DG 307 se zformovala v r. 1973 a několik jejích členů bylo též z the Plastic People. V té době, jak sdělila Amnesty, „byla starší skupina oficiálně přezkoumávána, zda je její hudba vhodná pro veřejnou produkci".

ORGANIZACE také uvedla, že tito hudebníci měli potíže již v r. 1971, kdy komunistický režim v Československu začal uplatňovat agresivnější politiku vůči nonkonformnímu umění.

– – –

**Hella Pick: Pražský rock na smutnou notu (Prague hits rock blue note),
Guardian, 30. 8. 1976**

V době, kdy je Cliff Richard v obležení sovětských teenagerů a kdy se mu v Moskvě dostává oficiálních poct jakožto přednímu představiteli soudobé hudební scény, rozhodly se české orgány státní moci soudit skupinu rock'n'rollových hudebníků, obviněných z „rušení veřejného pořádku a organizovaného výtržnictví". Budou-li tito hudebníci usvědčeni, hrozí jim trest odnětí svobody až do tří let.

Proces, jenž měl začít dnes, byl odložen, jak se dozvídáme z informovaných kruhů v Praze. Nebyl udán žádný důvod tohoto odkladu a nebyl ani oznámen nový termín.

Koncerty Cliffa Richarda byly vyprodány v Leningradě a totéž se nyní odehrává v Moskvě. Na Západě už sice nikdo Richarda nepovažuje za avantgardního hudebníka, ale sovětští fanoušková ještě nikdy neměli možnost spatřit tak moderní pop-star.

V sovětských sdělovacích prostředcích na něj pěli chválu, a dokonce mu včera v Moskvě dovolili navštívit „funkční" baptistický chrám.

Rozhodnutí Sovětů pozvat Cliffa Richarda doprovází i povolení, jež zpřístupní západní pop-music: do prodeje se dostanou desky Beatles, které byly doposud zakázány jakožto příklad západní dekadence. Zda ovšem bude sovětským rockovým skupinám dovoleno hrát podle vzoru jejich zahraničních kolegů, není ještě vůbec jasné.

Rozhodně nic nesvědčí o tom, že by se Češi dozvěděli, že pop-music nelze potlačit. 14 hudebníků, kteří mají být postaveni před soud, je členy dvou kapel, the Plastic People of the Universe a DG 307. Amnesty International vysílá dva rakouské právníky, aby se pokusili proces sledovat.

Amnesty odmítá tvrzení, že jsou tito hudebníci stíháni pro běžnou kriminální činnost, jako je výtržnictví, a její mluvčí sdělil, že „všechny dostupné informace svědčí o tom, že (české) orgány státní moci se již několik let pokoušely zamezit činnosti těchto dvou rockových kapel, protože se odmítaly přizpůsobit svévolným oficiálním omezením svobody uměleckého projevu". Budou-li obvinění odsouzeni, bude je Amnesty považovat za vězně svědomí.

Všeobecně panuje názor, že tímto procesem se jen potvrzuje, že v Československu je omezována svoboda uměleckého a intelektuálního projevu a že tentokrát se státní moc zaměřuje na nejmladší generaci české kultury. Mezi obžalovanými je také Ivan Jirous, který v 60. letech v Praze úzce spolupracoval s psychedelickou hudební scénou a je považován ze předního teoretika undergroundové pop-kultury ve své zemi.

Jirous byl uměleckým vedoucím Plastic People a k zatčení členů obou skupin došlo poté, co tyto skupiny vystoupily na soukromém koncertu uspořádaném na oslavu jeho svatby. Na oslavu vtrhla policie, hudebníci byli zatčeni, byly u nich provedeny domovní prohlídky, zabavili jim elektrofonické vybavení a více než 100 jejich přátel a známých bylo u výslechů.

The Plastic People vznikli v 60. letech, zazářili během Pražského jara r. 1968 a je ironií, že v r. 1969 vyhráli cenu za „originalitu v hudbě". Skupina DG 307 vznikla později a společně s Plastic People začala mít obtíže od r. 1971, kdy české mocenské orgány přestaly prakticky tolerovat jakoukoli uměleckou nonkonformitu.

Členové obou skupin odmítli změnit styl a obsah své hudby – a také se odmítli vzdát svých dlouhých vlasů – a za to jim vzali možnost vystupovat veřejně. Až do zatčení se jim však dařilo pořádat alespoň soukromé koncerty. Zhudebňovali texty undergroundových básníků a evidentně se jim dařilo držet krok se západní undergroundovou hudbou.

Jejich hudbu silně ovlivnili Andy Warhol a Frank Zappa a tato hudba měla hodně příznivců. Ačkoli v oficiálních zprávách se naznačuje, že šlo o narkomany, lidé, kteří je dobře znali, a to včetně některých českých duchovních, mají za to, že jejich jediným „zločinem" byla jejich nonkonformní hudba.

– – –

Karel Kovanda: Čeští umělci žízní v kulturní pustině (Czech Artists Thirst in a Cultural Desert), Los Angeles Times, 1. 10. 1976

Na filmaře, spisovatele a dokonce i na rockové hudebníky doléhá tlak státního aparátu

V posledních letech se Československo nechovalo ke svým umělcům příliš laskavě. Dalo by se dokonce říci, že od sovětské invaze v roce 1968 a zejména od chvíle, kdy se o rok později dostal k moci Gustáv Husák, trpí kultura jako celek. Bohatý, intenzivní a mnohostranný kulturní život v Československu si také získal značný ohlas u publika v zahraničí, což jen dosvědčovalo, jak univerzální byla jeho témata.

Ve Spojených státech – především v jižní Kalifornii – si získal zvláštní uznání československý film, neboť během pouhých několika let získal dvě Ceny Akademie a jednu nominaci. Nejen tato doba a oceněné filmy jsou minulostí, ale zmizeli také mnozí filmoví tvůrci. Když Československo přišlo o Miloše Formana, z čehož Amerika jednoznačně profitovala (o tom svědčí film Přelet nad kukaččím hnízdem), začala se vnucovat otázka, jak si tak malá země vlastně může dovolit takovýto únik mozků.

Dalo by se očekávat, že filmaři, kteří v Československu zůstali, dostanou o to více příležitostí k uplatnění – nic však není vzdálenějšího pravdě. Tak např. Věra Chytilová. Kdysi to byla významná představitelka „nové vlny" československého filmu, která ve svých filmech z počátku 60. let sarkasticky komentovala roli žen ve své zemi, což bylo o dost dříve, než se hlasy hnutí za práva žen začaly rozléhat všude na Západě. Nyní se situace změnila. Chytilová chtěla nedávno natočit film o jedné spisovatelce z 19. století, o níž se učí už na základní škole každé české dítě. Ale nedovolili jí to. Stejně tak jí nevyšly plány na film o rodičovství a potratech. Od roku 1970 de facto nedostala žádnou pracovní příležitost. Orgány státní moci ovšem prohlašují, že „nemá kladný vztah k socialismu".

Trochu snadnější než filmaři to mají spisovatelé. Jestliže se filmaři neobejdou bez práce v ateliérech a studiích, které jsou ovšem v ČSSR pod státní kontrolou, pořád ještě *není zakázáno vlastnit psací stroj* (nicméně člověka *občas* napadá, že může nastat situace, kdy i psací stroje dostanou identifikační čísla a kdy budou registrovány otisky jejich typů pro snadnou identifikaci a kdy se strojopisný papír bude vydávat jen proti podepsané přísaze, že ho nebude užito pro cokoli „cizího duchu socialismu", přičemž porušení tohoto závazku bude stíháno trestem vězní až do výše pěti let a odnětím výsadního práva používat psací stroj).

Jelikož však svoboda psát na psacím stroji doposud trvá, mohou spisovatelé pokračovat ve své práci a pouze nemají možnost vydělat si na živobytí, protože nesmějí publikovat. Aby zase směli, museli by být členy oficiálního svazu spisovatelů, a snad jen dva tři spisovatelé hodni tohoto označení byli ochotni přistoupit na nutnost ponížit se a odvolat svá dřívější prohlášení, aby o toto privilegium nepřišli. Ale většina spisovatelů, *kteří jsou známi v zahraničí, ve své zemi oficiálně neexistují*. Jejich nové knihy nejsou v knihkupectvích k mání a ty starší byly vyřazeny z veřejných knihoven.

Nicméně i navzdory tomu píší dál. Rukopisy jejich prací obíhají mezi jejich věrnými čtenáři, přičemž cena těchto kopií je dána jen náklady na jejich rozmnožení (což znamená jejich přepsání na stroji – kopírky jsou co nejpřísněji hlídány). Je to způsob sice zdlouhavý, ale jak se ukazuje, docela účinný. Naposledy bylo napočítáno více než padesát prací třiceti autorů – jen co vyšlo

v Edici Petlici, tedy v „the Padlock Publishing House“, jak zní název tohoto svépomocného nakladatelství, z nichž mnoho bylo přeloženo a vydáno v západních jazycích.

Úřady příležitostně tento svobodný ideový proud ostře stíhají. Minulý rok byly provedeny důkladné domovní prohlídky v bytech několika prominentních opozičních spisovatelů a tajná policie zabavila jejich spisy. Nedávno obdržel Ludvík Vaculík Cenu George Orwella za svůj neúnavný boj za základní lidská práva a mravní zásady. Vaculík poslal krásný a zároveň hořký dopis generálnímu tajemníku OSN Kurtu Waldheimovi, v němž tyto zásahy popisuje; dopis se nyní šíří prostřednictvím opisů. Filozof Karel Kosík napsal do Francie dopis Jeanu-Paulu Sartrovi, v němž vyjadřuje své obavy z toho, že tyto prohlídky by mohly znamenat pokus státních orgánů „vnutit společnosti nový zvyk a novou ‚normálnost‘, pravidelné konfiskování rukopisů“. A dále uvedl: „A nemohl by se stát tento zvyk v krátké době – v zemi Franze Kafky – takovou samozřejmostí a indoktrinovanou potřebou, že autoři budou sami volat policii, aby jim přišla zabrat dokončená díla?“[277]

Kosík, Vaculík a jim podobní jsou dosti věhlasní autoři, kteří mají přátele v zahraničí, k nimž se mohou obrátit o pomoc. Mohou jim odposlouchávat byty, otravovat je, dělat jim nepříjemnosti a hrozit jim, ale zatím aspoň nestrávili ve vězení víc než pár dní. dokonce i zabavené rukopisy jim posléze vrátili.

Minulý týden však československé mocenské orgány spustily novou – a zlověstně působící – kampaň. Poté, co zničily v Československu kulturu, chystají se zřejmě i na kontrakulturu. Tentokrát si došláply na rock.

Rocková hudba se začala hrát s nebývalým elánem v roce 1968, tedy v roce demokracie. Tehdy si toho nikdo nevšímal, na pořadu dne přece jen byly DŮLEŽITĚJŠÍ věci a rocková hudba zajímala *jen dospívající mládež*. Jenže jak se země v 70. letech postupně měnila v kulturní poušť, ukázalo se, že někdejší adolescenti dokážou s nebývalou houževnatostí rozvíjet hudbu, která jim je blízká.

Skupina „Plastic People of the Universe“ byla nejvýznamnější a nejinvenčnější mezi těmi, které vědomě a programově začaly vytvářet hudební a kulturní underground. Členové této kapely odmítli vše, co se považovalo za kulturu oficiálně – za což je samotné ovšem establishment zavrhl: nedostali již povolení vystupovat jako profesionální hudebníci. A tak si mohli zahrát jen v soukromí, na svatbách a při podobných příležitostech, které se odehrávaly na vesnicích – ale vždy se za nimi sjížděli z celé země jejich věrní příznivci.

Atmosféru těchto vystoupení však nevytvářela jen hudba a oslavy: jak nedávno poznamenal jeden jejich účastník, vzdáleně připomínaly shromáždění prvních protestantů, těch, co se tajně setkávali v tehdy rebelujících Čechách. A věnovala jim pozornost i policie. Podle Československé tiskové kanceláře „policie musela zasáhnout na řadě z jejich dvaadvaceti takzvaných koncertů čili ‚show‘, pokutovat účastníky a snažila se je preventivně varovat“. V totalitním státě se hudební a kulturní underground vlastně rovná undergroundu politickému.

Rocková hudba není záležitostí pro intelektuálsky zjemnělé duchy: rocková lyrika se nevyhýbá vulgarismům, rockoví hudebníci jsou mladí a neznámí. Tak zřejmě uvažovali představitelé státní moci, když letos v dubnu dali zavřít dvacet „Plastiků“ a jejich příznivců. Kdopak by se takových zastával? Čtrnáct ze zatčených mělo stanout na konci srpna před soudem. Den před zahájením byl však proces ze záhadných důvodů odložen. Nakonec však, jak se v češtině říká, „spadla klec“. Minulý týden byli čtyři z obžalovaných odsouzeni a dostali tresty od osmi do osmnácti měsíců.

Jejich zločin? No samozřejmě: „ohrožování výchovy mládeže v socialistickém systému".

Jejich jména jsou: Ivan Jirous, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec. Ona skvělá organizace, která po celém světě bojuje za věznì svědomí, tedy Amnesty International, si nyní může tato čtyři jména přidat na svůj nekonečný seznam. Ale jinak? Kdo se vlastně zajímá o čtyři neznámé rockové muzikanty, kteří nikdy nevydali jediné album?

(Karel Kovanda přednáší politologii na California State University v Long Beach. Narodil se v Československu v českoanglické rodině a za Dubčeka byl předákem studentského svazu na pražské Karlově univerzitě.)

– – –

Juan Rodriguez: V Československu není rock vítán (No place for rock in Czechoslovakia), The Gazette, Montreal, 2. 10. 1976[278]

Ta zpráva přišla z československé Prahy minulý týden a sdělovalo se v ní, že u českého soudu byli odsouzeni do vězení na dobu od osmi do osmnácti měsíců čtyři rockoví hudebníci za „organizované chuligánství", jehož se měli dopustit tím, že hráli na „nepovolených rockových koncertech". Byli shledáni vinnými, že „ohrozili výchovu mládeže v duchu socialismu" tím, že vystupovali na rockových koncertech.

Mohlo by se zdát, že zatčení členů jakési rockové skupiny je jen ojedinělý incident jak na Západě, tak v zemích komunistického bloku. Ale jak jsem si zjistil z dokumentů a z nahrávek propašovaných z Československa, je takovéto pronásledování rockových hudebníků příznačné pro atmosféru útlaku, která ovládla zemi kdysi patřící k těm nejpokrokovějším v kontinentální Evropě, co se umění týče.

Rockové hudbě, která je nyní považována za jednu z nejpopulárnějších kulturních forem na celém světě, se v Československu před sovětskou invazí z roku 1968 docela dařilo, ale od té doby se stala terčem šikan.

Tento nejvýraznější projev kultury mládeže potlačovala soustavná kampaň komunistů, která nyní vedla k zatčení členů dvou undergroundových rockových skupin, Plastic People of the Universe a DG-307.

První signál toho, že v Čechách mají s těmito rockovými hudebníky problémy, přišel v dubnu letošního roku, kdy se do nových sdělovacích prostředků[279] dostaly zprávy připravené ministerstvem vnitra: v nich byl západní tisk obviňován z toho, že spustil další lživou „kampaň", jejímž cílem bylo očernit pověst Československa v zahraničí. Vládní orgány prohlašovaly, že Československo již je po zmatcích roku 1968 „znormalizováno", ale zároveň bylo oficiálně potvrzeno, že bylo zatčeno dvacet hudebníků a jejich příznivců.

Ministr vnitra sdělil, že se vůbec nejedná o hudebníky, umělce či básníky, ale o bandu delikventů, narkomanů, příživníků a simulantů; a také „padlých kněží", kteří si libovali v orgiích a drogách, v prostopášnostech a ničení.

Provozování hudby je v Československu oficiálně usměrňováno systémem licencí: všechny skupiny, jak amatérské, tak profesionální, musejí mít příslušné povolení, aby mohly vystupovat na veřejnosti. A aby mohli hudebníci ono povolení dostat, musejí vyhovět jistým normám:

tak např. jejich kapela nesmí mít anglické jméno, nesmějí zpívat anglicky, nesmějí mít dlouhé vlasy, být výstředně oblečeni, hrát příliš hlasitě a zpívat na „pesimistická" témata.

Pro skupiny, které mají jasno v tom, co chtějí dělat, které chtějí uplatnit své vlastní ambice, znamená tento systém povolování dvojí: buď přistoupí na kompromis – budou hrát přizpůsobivý bubble-gum beat, případně se pokoušet o fúzi s klasikou či jazzem, anebo si budou hledat jiné zaměstnání (být bez práce déle než osm týdnů je v Československu trestné).

Ukázalo se však, že je ještě třetí možnost – jít do undergroundu (což znamená hrát jen na soukromých večírcích či svatebních oslavách: to je povoleno, pokud na ně jsou psané pozvánky).

The Plastic People of the Universe byli jednou z mála skupin – a zároveň tou, co vydržela nejdéle –, které si vybraly tuto cestu. Byli odhodláni dokázat, že i v režimu, jaký přišel po r. 1968, stále ještě zbývají „legální" cesty, jak hrát hudbu, kterou chtějí.

Znamenalo to vzdát se jakékoli možnosti „zařídit se". Znamenalo to, že si museli obstarat podomácku vyrobenou aparaturu (protože aparatury s vyšší decibelovou výkonností nejsou k mání), znamenalo to, že museli mít stálá zaměstnání, aby unikli postihu podle zákona o nezaměstnanosti, znamenalo to zkoušet v nejistých podmínkách.

Když se Plastic People of the Universe dali v r. 1967 dohromady, šlo jen o partu kamarádů ze stejné čtvrti, z Břevnova, což je jedno z rozpadávajících se pražských předměstí. Členové kapely měli tehdy za své vzory the Rolling Stones, the Velvet Underground, the Doors, the Fugs, the Mothers of Invention – ovlivňovala je tedy globální „undergroundová" hudba z poloviny 60. let. Stejně jako tisíce dalších mladých kluků po celém světě, i oni se učili hrát poslechem desek. Jejich místním idolem byla skupina the Primitives Group (tehdy byly anglické názvy kapel v módě), která měla extravagantní koncerty kombinované s promítáním diapozitivů, nezvyklými zvukovými a světelnými efekty na zvláštní scéně.

Když se pak Primitives v r. 1969 rozpadli, zdědili po nich Plastic People jejich sólového kytaristu a fanoušky; tehdy ještě měli status profesionálních hudebníků a pravidelně hrávali na tanečních zábavách a na koncertech po celých Čechách, přičemž na plakátech se označovali jako „The Psychedelic Band of Prague".

Výraz „psychedelic" lze přitom stěží chápat jako narážku na halucinogenní drogy (ty nešlo snadno sehnat), ale spíše jako vyjádření toho, jak jejich rockové koncerty na jevišti vypadaly.

Nejdříve hráli hlavně skladby v angličtině (věci převzaté z desek), ale posléze si vypracovali svůj vlastní temný, podzemní styl. Jedním z jejich projektů z r. 1970 byl cyklus písní, v nichž zpívali o bájných zvířatech vyskytujících se v keltské mytologii i v moderní fantazii – *Plastický bestiář*.

V r. 1971 však na základě nových „norem" pro rockové skupiny přišli Plastic People o svůj profesionální status. Neodradilo je to, našli si zaměstnání, sestavili aparaturu a cvičili a hráli po nocích v soukromí.

V r. 1972 již prakticky skončili s imitováním anglických kapel a začali se zabývat hudbou a poezií, která vyjadřovala všednodenní život Čechů.

Navzdory útlaku se pověst o nich šířila, věhlas Plastic People vzrůstal, dával vzniknout jejich napodobitelům, jako byli např. DG-307 (jméno této kapely je lékařskou zkratkou označující diagnózu přechodných situačních psychických poruch u jinak normální osoby, vyskytujících se ve vysoce stresové situaci). Tato skupina, u níž lze zaznamenat ozvuky the Fugs a Captaina Beefhearta, ve svých skladbách vesměs vyjadřuje trapnost života v nové komunisticko-konzumní společnosti.

S tím, jak „undergroundové“ kapely získávaly stále více příznivců, začaly jejich koncerty přitahovat i pozornost policie, která se snažila najít jakékoli známky „nepořádku“ – drogy, mladé lidi bez zaměstnání mezi diváky, využívání veřejných místností bez povolení atd.

K nejhoršímu incidentu došlo v r. 1973 v Českých Budějovicích, kde Plastic People hráli jako hosté. Jednotky policie a vojska s obušky se navážely do davu, nahnaly sto fanoušků do zavazadlového vozu a odvezly je do Prahy, kde byli fotografováni a byly jim sejmuty otisky prstů. Mnohé z nich později vyhodili ze škol.

Krvavý incident z Českých Budějovic byl pro státní orgány nepříjemností – jelikož se samozřejmě pokoušely udržet iluzi, že po intervenci z r. 1968 se vše zase vrátilo do normálu – a tak bylo ticho po pěšině až do letošního března, kdy došlo k masovému zatýkání členů skupin a jejich příznivců, kteří byli v únoru na svatbě pražského historika umění Ivana Jirouse.

Zahrálo tam víc než deset kapel, což byl i hmatatelný důkaz toho, jak se undergroundové rockové scéně daří. The Plastic People jsou nyní již vyzrálými hudebníky a svému mladému publiku tu předvedli skvělou show, při níž dokonce znovu použili bengálské ohně, aby připomněli staré časy.

Celý koncert trval asi dvanáct hodin za přítomnosti zhruba čtyř set hostí. Ze strany zvědavých vesničanů nepřišly žádné stížnosti. Policejní zásah se omezil na kontrolu dvou opilců před hospodou.

Ale v březnu začalo zatýkání a výsledkem je, že Jirous a tři další byli za „organizované chuligánství“ odsouzeni k trestům odnětí svobody od osmi do osmnácti měsíců.

Tyto rozsudky mají být jasným varováním, že nebudou poslední, pokud undergroundoví rockoví hudebníci budou i nadále působit a přitahovat pozornost publika.

A zatím se roztáčí státní mašinérie na výrobu bubble-gum music – jsou to kapely, které zpívají o „útlaku“ všude jinde, jen ne u nich doma; v rozhlase pouštějí písně Dylana, Simona a Garfunkleho [sic], Donovana a Beatles, aby ukázali, jaká na Západě panuje zkaženost, odcizení a cynismus. Státní představitelé hovoří o hospodářském rozvoji, zatímco československá ekonomika je prakticky v troskách.

Pro příslušníky české rockové generace je zásadní, aby jejich hudba žila dál, protože jedině ona odráží pokrytectví společnosti, v níž žijí.

– – –

[Paul Wilson]:[280] **Celá tato pestrá mozaika...**
(What is to be heard here... / A travers cette mosaïque d’ images, reflets...)
[Slovo úvodem ke katalogu *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978]

Celá tato pestrá mozaika je obrazem trpké skutečnosti, v níž žijí lidé, jejichž činnost je ustavičným hledáním, které se stalo jejich životem.

Stojí za to pochopit a vstřebat svět těchto lidí, kteří měli odvahu přemýšlet odlišně, kteří vstoupili do života obnažení, s bolestnou potřebou vyslovit své myšlenky, vyjádřit své pocity v nové formě...

Jejich díla jsou plná ostrých protikladů všeho druhu, jsou to však též výpovědi sdělované s radostí, bez touhy po zisku, po zářivé aureole proslulosti a slávy. Vše, co zde zazní, je třeba chápat

a přijímat jako nedílnou součást lidského žití, neboť toto vše vychází z lidské zkušenosti a je také člověku určeno.

Jsou to barvité projevy lidského společenství, hlubiny radosti i hrůzy, experimenty se zvuky hrubými a drsnými, se zvuky jemnými, se slovy, která vytvářejí obraz života bez pokrytectví a služebnosti. Jsou to výtvory a objevy drobných „pokladů", které tu předáváme dál...

Výše citovaný text je úvodem k jednomu samizdatovému sborníku[281] více než sta písní a básní, který nyní koluje po Československu. Stejně tak dobře může posloužit jako úvod k této knize, v níž jsme se pokusili dát vám možnost získat jakousi představu o rozsahu a obzoru tamější undergroundové kultury.

Život se ubírá divnými a klikatými cestami náhražkové propagandy. Pamatuji si, že kdysi v padesátých letech, když Elvis Presley a jeho vrstevníci oživovali jinak dosti nudný svět pop-music, jsem narazil na novinový článek, v němž se tvrdilo, že rock'n'roll je produktem komunistického spiknutí. To zrovna nebyla moc původní myšlenka: vždyť šlo o dobu maccarthyismu, byť již ustupujícího, a zvyk označovat vše, co narušovalo ustanovený řád věcí, cejchem „komunistického spiknutí" měl tuhý život. Na onom článku však bylo zvláštní jeho konkrétní zaměření: tvrdilo se v něm, že rock'n'roll byl vlastně vynalezen za železnou oponou, přesně řečeno na jednom hradě kdesi v Polsku, že ho vytvořila skupina ďábelských rozvratníků, kteří jej pak propašovali na Západ, aby podkopali naši morálku a uspíšili pád západní civilizace.

Zcela absurdní myšlenka, možno říci, a tehdy jsme také něco takového za absurdní považovali. Než ji však zcela zavrhneme, zkusme zauvažovat takto: The Plastic People opravdu nahráli hudbu obsaženou na tomto albu na jakémsi hradu v Československu a páska s těmito nahrávkami byla opravdu propašována na Západ (bez jejich vědomí). Za to, že takovouto hudbu složili a hráli pro své příznivce a přátele na malých, obvykle soukromých koncertech, zacházely orgány státní moci *jejich* země se členy této skupiny a také s dalšími hudebníky českého undergroundového hnutí jako s arcilotry a rozvraceči, jejichž cílem je podkopat morálku mladých lidí a uspíšit zhroucení socialismu v Československu.

Je skutečností, že od chvíle, kdy lidé jako Elvis propašovali rockový rytmus ven z ghetta a rock'n'roll se stal masovým jevem, byl tento fenomén vnímán jako hrozba i jako příslib naděje. Rock vzbuzoval jak přehnané obavy jakožto údajný ničitel morálky a společenského řádu, tak přehnaná očekávání jakožto údajná revoluční síla (vzpomeňme na šedesátá léta a podívejme se na dnešní punk rock), nicméně obojí vyvěralo z poměrně přesného odhadu jeho potenciálu. Ať již rock považujeme za zdroj destruktivity či revolučnosti, je nepochybné, že tak jako všechny autentické formy umění, i rock disponuje mocí měnit lidské vědomí a vytvářet nový typ mentality. Rock však je očividně silnější než jiná umělecká média právě díky tomu, že je fenoménem kolektivně vytvářeným a také kolektivně zažívaným. Kromě toho je jeho „poselství" neverbální a podprahové – estetické v tom nejširším slova smyslu, což také vysvětluje, proč masové sdělovací prostředky měly vždy takříkajíc zpoždění ve výkladu a kategorizaci rocku a proč rock vždy vzdoroval snahám směřujícím k jeho politickému, sociologickému (případně geografickému) vymezení, jak je předváděli strážci pravé kultury a veřejného pořádku.

Společenství, která se vytvořila kolem rockové hudby na Západě, jsou značně atomizovaná, i když třeba velmi dobře vyjadřují nový étos, jehož jsou nositeli. Přesněji řečeno, jejich nový energetický náboj je rozmělňován masmédii a byznysem, které jej přetvářejí na snadno dostupné doplňky životního stylu, jenž je této energie jen průvodním jevem. To, čemu ony

komunity dávají vzniknout, je z hlediska sociologického i ekonomického znovu vstřebáno společností, která je obklopuje.

V totalitním režimu, jaký panuje např. v Československu, kde existuje totální státní dohled nad hospodářstvím, totální cenzura masmédií a policejní aparát s neomezenou mocí schopnou toto vše udržet, se nevyskytují institucionální, případně ekonomické nástroje, tj. absorpční či adaptační mechanismy, jejichž prostřednictvím k takovýmto změnám dochází. Takovéto režimy, jsou-li konfrontovány s novými sociálními či kulturními skutečnostmi, dokážou reagovat pouze *proti nim*, takže když se výše zmíněné komunity vskutku vytvoří, nestávají se z nich subkulturní fenomény podobné těm na Západě, ale ghetta. Totalitní establishment jim nenadbíhá, právě naopak: snaží se je vyhladit.

Český hudební underground je takovýmto ghettem, a to ghettem obzvláště moderním. Není totiž založeno na národnosti, náboženství či společenské třídě; neomezuje se ani na zeměpisný celek, jakými jsou třeba městská centra či jednotlivé městské obvody. Jeho obyvatele a jeho prostor je nutno definovat podle jiných kritérií – na základě toho, že odmítají hodnoty majoritní společnosti, která je obklopuje, na základě toho, že je tato společnost nepřijímá, a také vzhledem k tomu, že rozhodně stvrzují své odhodlání v takovémto ghettu setrvat.

Ono pozitivní odhodlání je v jistém ohledu významnější než fakt, že nejsou přijímáni majoritní společností, neboť bez kladných prvků, jakými je vzájemná důvěra a vědomí, že je možno spolehnout se na druhého, bez pevné orientace na etiku, kterou se okolní svět pokouší zničit, nemůže ono společenství či spíše pospolitost nikdy přežít. Právě proto je *kultura* pro takovéto ghetto doslova záležitostí bytí a nebytí – jelikož kultura je oním komunikačním médiem, jehož prostřednictvím si členové onoho společenství vzájemně sdělují své vlastní sebeuvědomění; kulturou potvrzují svou existenci, svědčí o ní, sdílejí ji, a to jak mezi sebou, tak i s těmi stojícími mimo ono ghetto, avšak schopnými vnímat a naslouchat.

A také proto musí toto ghetto být veselé – protože když kultura nepřináší člověku radost, když v ní není místo pro pozitivní, kolektivní a spontánní vyžití, pak není již ničím jiným než projevem všeobecné beznaděje, která ovládá společnost, v níž všichni jsou manipulováni, reglementováni, kde je lidské bytosti upírán nárok na skutečné lidství.

Vzhledem k politizaci represí, jimiž byli Plastic People spolu s hudebníky dalších skupin českého undergroundu postiženi, zmiňují se o nich sdělovací prostředky na Západě často jako o „disidentských" rockových skupinách. Takovéto označení však bohužel stírá jeden velice zásadní rozdíl. Až donedávna totiž všechna disidentská hnutí ve východní Evropě, a to bez ohledu na jejich konkrétní podobu, se v zásadě upírala k jedinému, byť sebevzdálenějšímu cíli, totiž k navázání „kritického dialogu" s režimními představiteli, k tomu, že je takto budou tlačit ke změnám či k reformám. Lidé v československém undergroundu si však již dávno uvědomili, že takovýto dialog je odsouzen k nezdaru od samého počátku, neboť jím se daný režim nezmění – a vlastně se ani změnit *nemůže*. Takže na možnost takovéhoto dialogu prostě rezignovali. Underground tedy sice nebyl „politický" ve vlastním slova smyslu, ale byl daleko radikálnější než ona tzv. neoficiální opozice, neboť svoji energii nasměroval tam, kde skutečně mohla být využita: do přítomné chvíle. Místo aby se pokoušeli domluvit se s představiteli režimu, vedli rozhovory mezi sebou; místo aby řešili politické alternativy, sami si vytvořili kulturní alternativu, která splňovala jejich představy; místo aby režim žádali o svobodu, chovali se tak, jako by již nyní byli svobodní.

Podle západních standardů by se snad mohlo zdát, že underground v Československu dosáhl jen velmi skromných výsledků, to však nic neubírá na jeho autenticitě a významu. I když dob-

ré prózy a básně vycházejí jen ve strojopisných edicích v počtu dvaceti exemplářů, i když se výstavy neoficiálního umění konají v soukromých bytech a v ateliérech umělců, i když rockové koncerty a festivaly se odbývají jako privátní setkání a i když jejich hudbu je možno poslouchat ne z desek, ale z magnetofonových pásků, co mezi lidmi kolují, nic to neubírá na dopadu, jaký tyto umělecké projevy mají na lidi, kteří mají chuť je vyhledávat. Ba právě naopak: jelikož nejsou „rozptylovány" médii, jejich dopad je o to větší.

A právě tato publikace by měla ozřejmit skutečný význam tohoto dopadu, neboť přináší ukázky textů přímo z prostředí onoho veselého ghetta. Především je to esej Zpráva o třetím českém hudebním obrození, jehož autorem je výtvarný kritik Ivan Jirous, jenž od roku 1969 působil jako umělecký vedoucí Plastic People. Jde o zatím nejkompletnější pojednání o původu a vývoji celého hnutí. Text Proces, jejž napsal dramatik Václav Havel, velmi dobře osvětluje vliv, jaký měl underground na lidi, kteří až donedávna stáli mimo undergroundový okruh. Závěrečný esej našeho výboru, K záležitostem Plastic People of the Universe a DG 307, pochází z pera profesora Jana Patočky, nejvýznamnějšího českého filozofa starší generace. Prof. Patočka, jenž společně s Havlem byl jedním ze tří původních mluvčích Charty 77, tragicky zemřel v březnu 1977 následkem mozkové mrtvice, krátce poté, co byl podroben obzvláště vyčerpávajícímu výslechu na StB. Nicméně příklad jeho tiché občanské odvahy a jeho hluboce humánní ideje působí svým vlivem dál: v Československu nedávno vzniknuvší podzemní „bytový seminář" přijal na jeho počest jméno „Univerzita Jana Patočky".

Také zde vydáváme ukázky poezie a písňové tvorby dalších mladých undergroundových spisovatelů a hudebníků. Všechny texty zde obsažené pocházejí ze samizdatových opisů, které v Československu kolují, a jsou zde publikovány bez vědomí jejich autorů. Tyto texty představují jen zlomek jejich díla.

Živost, autentičnost a jedinečnost materiálů, které tato publikace a nahrávka nabízí ke čtení a k poslechu, nám dodává jistotu, že jde teprve o začátek, že v obdobných vydáních bude možno pokračovat. Nenabízíme zde čtenářům a posluchačům jen kousek jakési rockové etnografie. Jsme přesvědčeni, že jde o autentické svědectví historického významu.

V Londýně v březnu 1978

– – –

Ivan Hartel: Nastala nová éra (A New Era has Begun / Une nouvelle ère a commencé) [Stať z katalogu *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978][282]

„Je jen jediná situace,
v níž se nedá nic dělat;
a to tehdy, když sami lidé
se rozhodnou, že nic se nedá dělat.
*Protože **nikdo** to neudělá za ně."*
(Z undergroundového samizdatu)[283]

Letošního srpna tomu bude deset let, co tisíce mladých Čechů, vyzbrojených jenom kameny a důvtipem, bojovaly v nerovné bitvě s okupačními armádami Kremlu. Rok poté, v srpnu 1969, opět slyšela česká města hřmění tanků a rachot výstřelů. Tentokrát však tanky a další zbraně neměli v rukou Rusové, ale armáda, policie a milice českého loutkového režimu, který Rusové v Československu dosadili. Během těchto dvou srpnových událostí byla zastřelena a zabita řada mladých lidí.

Tekla krev nevinných a neznámých, především mladých lidí, na což dnes již pohodlně zapomínají jak zastánci, tak kritici onoho režimu. Po tomto tvrdém varování rychle skončila masová účast lidí na veřejných záležitostech, která kulminovala právě v letech 1968 a 1969, a započaly se podzemní aktivity let sedmdesátých. Ti první, kdo vědomě přešli do podzemí, byli mladí dělníci a studenti, kteří vytvořili politická uskupení, a právě tito lidé se jako první stali terčem přímé represe. A jak se začala dále uplatňovat absurdní politika Husákovy „normalizace", brzy za nimi následovali lidé činní v oblasti kultury.

Skupina The Plastic People of the Universe se zrodila, právě když tyto maléry kulminovaly. Plastici se dali dohromady jen pár týdnů po sovětské invazi a přežili časy dobré i zlé, aby se, slovy jednoho českého undergroundového fanzinu, stali „živou legendou české rockové hudby". Jirousova *Zpráva o třetím českém hudebním obrození* mluví jasně o tom, co se stalo, jak došlo k tomu, že v situaci, kterou téměř všichni měli za beznadějnou, se podařilo vytvořit undergroundovou kulturu, jejímž ohniskem je sice hudba, v níž však působí i mladí básníci a umělci, ale patří k ním také skutečně tisíce jejich příznivců – což ostatně dosvědčují samotné zprávy tajné policie.

Tento vzrůst „druhé kultury" byl nejprve téměř zcela ignorován – výjimkou byli sami mladí lidé a také policie. První pokusy tuto kulturu umlčet byly čistě administrativního rázu – Plastikům sebrali status profesionálních hudebníků. Když vytrvali a hráli dál jako amatérská skupina třeba na středoškolských tanečních zábavách, zájem ze strany policie začal být zjevnější: hrozili jim obžalobou z „nedovoleného podnikání", i když si Plastici svým hraním nic nevydělávali. V roce 1973 již byla Praha pro Plastic People zakázaným městem a téměř veškerá jejich snaha uspořádat koncerty v menších městech a na venkově vyšla naprázdno – v důsledku toho, že policie rozvinula systém včasného varování.

Ještě jednou a naposledy se Plastici pokusili o svou legalizaci přehrávkami před úřední komisí a na základě jednoznačně příznivých posudků od několika pražských hudebníků a hudebních kritiků jim byl status profesionálních hudebníků udělen. Bylo to však jen krátké vítězství. O dva týdny později obdrželi písemné vyrozumění od ředitele agentury, jímž bylo původní rozhodnutí revokováno, a to na základě výroku, že jejich hudba by měla „negativní společenský dopad".

Teprve nyní vlastně Plastic People sestoupili do podzemí v pravém slova smyslu. Nezískali sice licenci, ale tento problém překonali tak, že hráli výlučně na soukromých akcích, jakými byly např. oslavy svatеb a narozenin, nebo jako hosté hudebních skupin, které vystupovaly legálně. V téže době, jak zdůrazňuje Jirous, se začalo undergroundové společenství šířit. Na intenzitě ovšem nabývaly i policejní postihy. Soukromé koncerty Plastiků a dalších skupin se staly častým terčem razií – policie pátrala po jakýchkoli známkách výtržnictví či nevázanosti – po drogách, po mladých lidech bez potvrzení o zaměstnání (v Československu je protizákonné nemít zaměstnání), po tom, zda nejsou veřejné prostory využívány bez povolení, atd.

Nejsmutněji proslulý byl zásah v březnu 1974 na koncertu v malé obci Rudolfov u Českých Budějovic, kde Plastic People měli vystoupit jako hosté. Oddíly policistů a vojáků se navážely

do davu mladých lidí: mlátili je obušky a jako dobytek je odtransportovali zpět do Prahy v železničním vagonu zrekvírovaném speciálně pro tuto akci. Nezavřeli sice nikoho z účinkujících, ale mnoho jejich fanoušků posléze vyloučili ze škol nebo jim nedovolili složit závěrečné zkoušky a 17. července 1974 bylo šest osob – Jan Pyšný, František Češka, Roman Janeček, Miluše Števichová, Helena Kropíková a Valerie Turková – odsouzeno až ke čtrnácti měsícům odnětí svobody. To tedy byl první větší proces s undergroundem.[284]

Po událostech v Rudolfově se státní orgány začaly zabývat neoficiální činností mladých již v celostátním měřítku. Je např. známo, že policejní stanice v celé zemi obdržely svazek s fotografiemi všech, kdo byli v Rudolfově zadrženi, a v některých krajích se policejní razie soustředily i na zcela nevinné aktivity jako třeba víkendové pěší túry nebo pouštění papírových draků. Na podzim 1974 byla v obci Hostýn na Moravě zadržena skupina mladých lidí poté, co uspořádali neoficiální představení loutkového divadla.

Následoval další větší proces a 11. prosince 1974 bylo sedm lidí odsouzeno až na dva a půl roku do vězení – Emil Hauptmann, Lenka Horáková, František Maxera, Ivan Biel, Lubomír Piperek, Ondřej Květoň a Jan Škrabánek.[285]

Undergroundové hnutí však přesto i nadále mohutnělo. Na Druhém festivalu druhé kultury, který se konal 21. února 1976 v Bojanovicích, se zřetelně ukázalo, jaký je jeho rozsah: více než deset kapel a hudebních souborů vystoupilo před početným publikem mladých lidí. A kromě dvou místních policejních pochůzkářů, kteří přišli, aby zjistili, zda se někdo neopíjí, celý festival ušel pozornosti policie.

Bylo to však jen ticho před bouří. Ani ne o měsíc později byl zahájen rozsáhlý útok na underground. 17. března a v následujících dnech bylo zatčeno přinejmenším 27 hudebníků z pěti undergroundových rockových skupin (The Plastic People, DG 307, Umělá hmota II, Umělá hmota III a Hever and Vazelína) a také dva sóloví zpěváci – Charlie Soukup a Sváťa Karásek. U všech byly také provedeny domovní prohlídky. V téže době bylo také předvedeno k policejnímu výslechu více než sto dalších osob, které byly s undergroundovým hnutím ve spojení.

Tuto rozsáhlou operaci provedla státní tajná policie v kooperaci s Veřejnou bezpečností. Během razií byla lidem zabavována soukromá korespondence, rukopisy, strojopisy, magnetofonové pásky, filmy a fotografie jakožto „důkazní materiál". Plastikům a hudebníkům DG 307 také zabavili hudební nástroje a elektroniku. Šlo o vybavení, které si tito hudebníci sami pracně obstarávali během posledních šesti let.

Jako by toho ještě nebylo dost, 7. dubna spustil režim propagandistickou kampaň proti zatčeným hudebníkům, do níž se zapojila televize, rozhlas a tiskové orgány – deníky a týdeníky. Uvěznění hudebníci byli představeni jako dlouhovlasí chuligáni, antispolečenské živly, alkoholici, narkomani, jako kriminální a psychiatrické případy. Byli obviňováni z veřejného výtržnictví a pohoršování, z účasti na kolektivních orgiích a z rušení klidu a míru. Na jedné tiskové konferenci uspořádané ministerstvem vnitra byl promítnut jeden zabavený film – se zjevným úmyslem dát těmto pomluvám opodstatnění. Šlo ovšem o dokument z jednoho z posledních koncertů jiné skupiny, avantgardního souboru Aktual Milana Knížáka, který už řadu let vůbec nevystupoval.

Navzdory tomu, že režim měl původně v úmyslu dostat k soudu mnohem více lidí, nakonec bylo souzeno jen sedm hudebníků, i když ještě řada dalších nebyla až dodnes zproštěna obvinění.

6. července 1976 byli odsouzeni tři členové skupiny The Hever and Vazelína – Miroslav Skalický, Karel Havelka a František Stárek – až na dva a půl roku do vězení za „organizování vý-

tržnictví“. Jejich jediným „zločinem“ bylo, že pomohli zorganizovat oficiální kulturní program, a to pod záštitou SSM, jehož součástí byla přednáška Ivana Jirouse a kde zazpívali své písně Charlie Soukup a Sváťa Karásek. Soud byl tak očividným justičním přehmatem, že i režim musel povolit, a poté, co se odsouzení odvolali, byly jim tresty sníženy na polovinu.

Hlavní proces se konal v Praze ve dnech 21.–23. září 1976. Původně mělo být sice souzeno 14 hudebníků, ale na lavici obžalovaných se nakonec objevili jen čtyři, pravděpodobně proto, že režim se obával, jak na to zareagují západní sdělovací prostředky, a bál se i reakcí doma. I tak však byli Ivan Jirous, Vratislav Brabenec, Pavel Zajíček a Svatopluk Karásek odsouzeni až k osmnáctiměsíčním trestům odnětí svobody, a to podle starého známého obvinění: „organizování výtržnictví“. Šlo o čtvrtý větší soud s mladými lidmi, kteří se odmítli přizpůsobit; tento proces se však vyvinul směrem, jejž by nikdo nebyl s to předvídat. Již před soudem a pak během něho se řada předních zástupců politické a kulturní opozice veřejně postavila na stranu mladých lidí, kteří se ocitli na lavici obžalovaných. Posílali protestní dopisy představitelům vlády a strany a do západních sdělovacích prostředků a osobně se dostavili k soudu, jenž se konal v Praze, aby obžalované morálně podpořili.

Tento proces jim otevřel oči, a tak byli s to vnímat v širších souvislostech, co se v undergroundu odehrávalo. Jedním z nejlepších dokladů tohoto je Havlův esej o pražském procesu. Také si uvědomili, že režim je odhodlán užít všech prostředků, jimiž disponuje, aby udusil nejen politickou opozici, ale vlastně jakoukoli nonkonformní aktivitu, a to i v situaci, kdy jeho představitelé podepsali Helsinskou dohodu a další mezinárodní ujednání o lidských a občanských právech. V téže době si také uvědomili, že se zde naskýtá dříve netušená možnost využít potenciál pro daleko širší solidaritu při obraně těchto práv.

A právě v důsledku tohoto uvědomění – k němuž je bezprostředně přivedl příklad undergroundu – se objevilo hnutí Charty 77. Když bylo v lednu 1977 vydáno Prohlášení Charty, režim náhle zjistil, že má co do činění s čímsi daleko závažnějším než jen s jakýmisi neoficiálními aktivitami mladých lidí. Do konce roku 1977 již podepsalo Chartu 77 téměř tisíc lidí ze všech společenských vrstev, přičemž mnoho dalších pro ni pracovalo anonymně, navíc s tichou podporou opravdu milionů, na což poukázal ministr vnitra dr. Obzina na tajném zasedání v březnu 1977. Příznakem toho, jaké zděšení se režimu zmocnilo, byla hysterická kampaň masových sdělovacích prostředků proti Chartě 77 a neustálé šikany signatářů Charty ze strany policie – tyto šikany ostatně nyní ještě nabývají na intenzitě.

Není překvapivé, že řada undergroundových aktivistů Chartu 77 podepsala, a je ještě méně překvapivé, že soudní procesy s undergroundem pokračují. Pátý proces, jenž se měl konat s Milanem Hlavsou, Jiřím Kabešem, Josefem Janíčkem a Jaroslavem Vožniakem z Plastic People, s Jaroslavem Kukalem z DG 307 a také s Charlie Soukupem, byl naplánován na leden 1977, ale ve vřavě kolem Charty 77 byl odložen. Obvinění proti nim však nebylo až doposud staženo.

Bubeník Plastic People Jaroslav Vožniak byl vlastně odsouzen na dva roky do vězení následkem jiného obvinění – odmítl nastoupit vojenskou službu, jelikož něco takového bylo v rozporu s jeho svědomím, což je ovšem důvod, který československý právní systém neuznává. Trest nastoupil v srpnu 1977.

Aleš Březina, přítel hudebníků z Plastic People a student teologie, byl 14. června 1977 odsouzen na dva a půl roku pro tentýž „zločin“; další příznivec undergroundu, František Matula, dostal dva roky opět za odmítnutí vojenské služby z důvodu svědomí. 2. července 1977 jedenáct osob uspořádalo na jižní Moravě protestní pochod, jímž chtěly veřejně vyjádřit svoji soli-

daritu a podporu všem, kdo odmítli uposlechnout vojenského povolávacího rozkazu z důvodu svědomí.

21. září 1977 bylo dělník Jan Princ odsouzen na 3 měsíce do vězení jen proto, že dovolil několika svým přátelům (včetně členů Plastic People, kteří byli ještě na svobodě), aby zahráli na soukromé oslavě u něj doma v obci Rychnově v severních Čechách. Šlo o večírek na rozloučenou s kanadským překladatelem Paulem Wilsonem, který žil v posledních deseti letech v Československu a měl být ze země vyhoštěn. Žádný důvod jeho vyhoštění nebyl přitom nikdy sdělen, ale bylo jasné, že má být vyhoštěn proto, že o několik let dříve hrál s Plastic People.

Desátý soud se konal v Domažlicích 7. října 1977 a na něm bylo odsouzeno sedm lidí do vězení až na dva roky, v důsledku nyní již dobře známého obvinění z „organizovaného rušení veřejného pořádku". Mezi těmito uvězněnými byl i další signatář Charty 77, mladý zámečník Viktor Groh. K tomuto procesu došlo po policejním zásahu na rockovém koncertu v Kdyni, kde na rozdíl od podobné události, k níž došlo v Českých Budějovicích o tři roky dříve, se mladíci postavili policii na odpor. V dalším procesu, k němuž zavdala příčinu stejná událost, bylo 12. prosince 1977 šest mladých lidí odsouzeno k těžkým trestům. Šlo o Václava Tušila, Jiřího Navrátila, Boženu Kapustovou, Karla Konopku a Bohumila Trče.[286]

Dvanáctý soud se nyní připravuje a na něm má být souzen umělecký vedoucí Plastic People Ivan Jirous. Ani ne měsíc poté, co se v září 1977 vrátil z vězení, byl znovu zatčen na vernisáži výstavy v jednom pražském klubu mladých, když zde promluvil o vystavených obrazech, aniž byl tento jeho projev předem oznámen, přičemž rovněž vyslovil názor, že vystavená umělecká díla přečkají oficiální mládežnické organizace. Od toho dne je opět ve vězení a pravděpodobně bude opět obviněn z organizovaného rušení veřejného pořádku.*

A další proces se připravuje proti dramatikovi Václavu Havlovi, herci Pavlu Landovskému a proti Jaroslavu Kukalovi z DG 307. Není ani třeba dodávat, že všichni jsou signatáři Charty 77. Zatčeni byli na plese železničářů v Praze. A opět byli obviněni z organizovaného rušení veřejného pořádku.

Dalšímu populárnímu hudebníkovi, folkovému zpěvákovi Jaroslavu Hutkovi, zakázali vystupovat na jakémkoli místě a momentálně mu hrozí stíhání za to, že svoji profesi „provozoval bez oprávnění".

Snad více než na cokoli jiného jsou Češi hrdí na to, že jsou národem muzikantů. Často se slýchá populární pořekadlo, „co Čech, to muzikant". Při pohledu na smutný výčet perzekucí, šikan, zatýkání, výslechů, vazeb a nepodmíněných rozsudků vedoucích k uvěznění se vskutku naskýtá otázka, proč se současný režim tak bojí právě hudebníků. Aby bylo možno alespoň se pokusit pochopit něco takového, je třeba seznámit se s významem undergroundu v širších souvislostech.

Hudební a kulturní underground se vymezil vůči věhlasnějším a nápadnějším „disidentským" aktivitám především tím, že jeho ohlas zasahuje všechny společenské vrstvy dnešního Československa. Jistěže je především přijímán u vrstev, *o* které se nikdo nestará a *pro* které nikdo nic nedělá – tedy u nejméně privilegované sociální skupiny v Československu, totiž u mladých děl-

*) Poté, co byl tento text napsán, byl 5. května 1978 Jirous v Praze odsouzen do vězení na rok a půl. Rozsudek nad ním byl vynesen (po prokurátorově odvolání) jen měsíc předtím, než měl být propuštěn z vězení. Toto je tedy fakticky jeho čtvrtý pobyt ve vězení.[287]

níků. Poezie a hudba undergroundu, zejména pak jeho nejnovějších hudebních těles jako např. Bílé světlo nebo The Hever and Vazelína, vyjadřují frustraci této sociální skupiny a také to, že si její představitelé jsou vědomi, jak jsou vykořisťováni. Jejich uvědomění nikterak není jen teoretické: právě hudebníci těchto skupin jsou dělníci a muziku mohou hrát jen ve svém volném čase. Jejich hudba je mocným svědectvím, které přímo vyvěrá z jejich každodenní reality, jíž je tovární dílna. Své umělecké ambice se nepokoušejí využít ve smyslu úniku ze suchopárných sociálních podmínek, které sdílejí se svými spoluzaměstnanci. Jen nám bez velkého povyku dávají možnost porozumět oněm problémům zásadního významu, o nichž se zatím žádný ze slavných disidentů ani nepokusil zauvažovat. Demaskují jak vykořisťování – které se režim usilovně snaží zamaskovat a jímž se disidenti nezabývají –, tak skutečnost sociálního elitářství, které je tradičním základem režimu a které disidenti považovali za cosi samozřejmého. Kromě toho poukazují na přímou souvislost mezi těmito dvěma společenskými jevy a vysvětlují, jak tento fakt vede ke kolaborantství nejrůznějších odstínů a stupňů.

Jednou prý jeden z vyšetřovatelů StB při výslechu zvolal v nelíčeném údivu: „Co je to za lidi! Jsou ochotni se nechat zavřít kvůli svým principům!“ Zde se vyjevuje další, druhá dimenze undergroundu a jiný zdroj jeho velkého vlivu. Toto hnutí si osvojilo morální postoje překračující prostoduchá schémata politické ideologie a vymaňující se z rozmanitých pseudoproblémů vytvářených jak kolaboranty, tak taktickými tahy opozice; tyto postoje se totiž zakládají na hlubokém smyslu pro zachování lidské důstojnosti a na křišťálově jasném vědomí toho, že mají určité životní poslání. Jak to řekl Ivan Jirous na Prvním festivalu druhé kultury, který se konal 1. září 1974 v Postupicích: *My, kdo jsme se tady sešli, jsme lidé, kteří naprosto netouží po žádné světské slávě. V tomto smyslu máme tu největší svobodu. Naše společenství je společenství lidí věrných – věrných v tomtéž smyslu jako táborité*[288] (táborité byli radikálními husitskými komunisty XV. stol.).

Undergroundu se tedy podařilo vytvořit etiku, v níž se jako v zrcadle ukázalo, jak mělká byla řešení, s nimiž přicházeli kolaboranti, a jak povrchní byly otázky vznášené mnoha disidenty.

Svou hudbou a svými písněmi vyjadřují undergroundoví umělci krajní znechucení životem v totalitní společnosti, která je zamořena umělým znovunastolením měšťáckých hodnot, jež mají zakrýt fakt, že lidem je naprosto znemožněno být pány svých vlastních životů. Vyjadřují jimi svoji touhu po svobodě, po pravdě a po etických hodnotách, které nelze prostituovat; v tomto ohledu, jelikož mluví za nejnižší společenské vrstvy, mluví vlastně za československou společnost v jejím celku. Když Karásek zpívá o sociálním zlu, o ďáblovi, když Zajíček vykřikuje slova o osobní etice, když Jirous hovoří o nezištnosti, když Soukup glosuje ironickým pohrdáním zaslepenost konzumentských keců, když Skalický řve o tom, jak je dělníkův život vykořisťován, když Havelka křičí svůj vzdor vůči všemocné policii, když Vondruška píše o skrznaskrz zhnuseném mládí či když Hlavsa zpívá o vše zachvacujícím strachu – odpadá *pozlátko* ze zastaralého státně-kapitalistického, kontrarevolučního, znelidšťujícího a antisocialistického systému, jejž Rusové na Československo „dočasně“ uvalili. Svými písněmi a svými vizemi uskutečnitelné budoucnosti již nyní mění samotnou strukturu stávajícího, ale vlastně již dávno odepsaného režimu.

A konečně, za třetí, hudebnímu undergroundu se podařilo prolomit bludný kruh deprese a beznaděje, který svíral lidi v Československu po invazi řízené z Kremlu a poté, co Husák zdecimoval spontánní, samosprávné lidové hnutí z let šedesátých. Než aby se přidali k hlasitým projevům sebelítosti, v nichž si tak mnozí libovali, přišli undergroundoví umělci raději

s pozitivními řešeními. Místo aby se pokoušeli vyvolat soucit a sympatie u byrokratických establishmentů vládnoucích na celém světě, aby tak zahanbili byrokraty, kteří nyní opanovali Pražský hrad, raději se potichu soustředili na to, jak oslovit vlastní národ a jeho neprivilegovanou třídu manuálně pracujících. Touto svou činností vlastně bezděčně dali do pohybu společenské hnutí bytostně východoevropského významu. V jednom z undergroundových samizdatových fanzinů, vydaném před čtyřmi lety, stojí tato slova: *Tato hudba pramení z nitra lidí, vyvěrá přímo z jejich srdcí! Je jejich nepsaným manifestem. Manifestem ozřejmujícím skutečnost, že hudbu, kterou tito lidé cítí, nelze potlačit žádnými obušky, roztrhat psy, zničit jakýmkoli násilím.*[289]

Prohlášení Charty, které bylo vydáno roku 1977 (Dokument č. 13), pojednávalo výlučně o tom, jakými represemi jsou postihováni hudebníci, a v jeho závěru byla též obsažena žádost adresovaná vládě: *Tato opatření by měla vycházet ze zásady, že o tom, co je uměním a jaké umění bude veřejně provozováno, nemůže rozhodovat byrokratický aparát, ale může to vyplývat jedině z živého tvůrčího styku umělců s jejich publikem.*[290] Tento požadavek byl vlastně prakticky uplatňován hudebním undergroundem přinejmenším před šesti lety.

Nejde však o jediný případ, v němž se Charta inspirovala příkladem undergroundu. V únoru 1975 řekl leader Plastic People: *Nic z toho, co děláme, se nositelům oficiální kultury nemůže líbit, protože to je nepoužitelné k vytváření dojmu, že věci jsou v pořádku. Věci totiž nejsou v pořádku.* […] *Cílem undergroundu u nás je vytvoření druhé kultury. Kultury, která bude naprosto nezávislá na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění a hierarchii hodnot, jak jimi vládne establishment.*[291]

O dva roky později začala Charta 77 realizovat takto pojímanou druhou kulturu i v oblasti politiky. V Chartě se propojily politicky velice různorodé proudy sociální opozice ve jménu společného minimálního programu obrany základních občanských a lidských práv – programu, jenž je alespoň (a také konečně) vnímán podstatnou většinou československých občanů jako autentický a srozumitelný.

Toto hnutí soustavně podporuje základní a nezcizitelná občanská práva všech významnějších společenských a profesních skupin (tj. např. práva žen, dětí, věřících, dělníků, hudebníků atd.). Charta 77 takto reprezentuje radikální posun oproti předešlým modelům převážně intelektuálního disentu, jenž se vesměs zabýval jen právy neodmyslitelnými od jeho vlastní sociální skupiny. Zde opět vidíme inspirující vliv undergroundu.

Poselství undergroundu nyní přejímají i další opoziční uskupení. V důsledku toho rezistence mohutní a jednotlivé aktivity se propojují. Sám hudební underground se stal jen jednou částí celku živého organismu *druhé kultury*, v němž mají své uplatnění dělníci i intelektuálové, umělci i vědci, spisovatelé a básníci, dramatici a filozofové, herci a hudebníci, fotografové a filmaři, sochaři a malíři, organizátoři happeningů, environmentálních i land-artových akcí, sociologové a ekonomové, historici a teologové, fyzici i lékaři, ba dokonce i politologové a jednoznačně zaměření političtí aktivisté. Kromě koncertů pořádají také podzemní výstavy, umělecké i sportovní akce, filmové projekce, vzdorofestivaly i divadelní představení; vydávají a rozšiřují magnetofonové nahrávky a samizdatové publikace a letáky, pořádají demonstrace, protestní pochody i politické kampaně. Navzdory neuvěřitelným potížím se pokoušejí vytvořit komuny ve městech i na venkově. A dnes dokonce organizují i podzemní univerzity, nezávislé odbory a ilegální dělnické rady.

Skutečnost, že obdobný vývoj byl zřetelně na pořadu dne již před deseti lety, pochopitelně jen přispívá k obavám současné československé vlády: zvláště když víme, že právě ona hori-

zontální demokracie bezprostředních výrobců a občanů, byť jen ve stavu zrodu, byla tehdy *skutečnou příčinou* sovětské invaze.

Čím jiným jsou totiž dřívější aktivity undergroundu i současné aktivity Charty než ozvěnou přesvědčení, které o deset let dříve vyjádřili radikální studentští předáci Holeček a Müller a řada dalších? *Původní výrok „společnost není svobodná, jsou-li intelektuálové utlačováni," nabyl na hlubším a přesnějším významu: intelektuálové nemají právo požadovat svobody, které jsou pro jejich práci nepostradatelné, pokud a dokud nebude ve vskutku demokratické společnosti zaručeno právo bezprostředních výrobců – tj. dělníků – na to, aby svými výrobky sami disponovali.*[292] Jinými slovy, dokud nejsou plně zaručena a uplatňována autentická práva dělníků, práva intelektuálů nebudou mít pro společnost vcelku žádný význam.

Hnutí odporu se ve svém úhrnu již nyní začíná formovat jako mocná a sílící rovnostářská komunita, která nemůže ztratit nic než své okovy a nemůže získat nic než možnost žít a pracovat smysluplně a kolektivně. A ještě něco je této komunitě společné: ryzí smysl pro tvořivost, pro zachování důstojnosti a také cílevědomost. Neboť toto hnutí není založeno jen na teorii odcizeného chiliastického očekávání, ale také na každodenní praktické zkušenosti s žitím v době, kdy pro něco takového dozrávají ve společnosti předpoklady.

Toto se dnes děje v evropské zemi, kde se poprvé v dějinách objevily ideje komunismu – tj. husitství –, v zemi, kde stále panuje komunismus ve své k nepoznání znetvořené, zaprodané verzi – produkt 20. století. V srdci Evropy však již opět klíčí semena autentického komunismu, zatímco ti, kdo vládnou, využívají komunistických nálepek jen k tomu, aby zamaskovali vykořisťování továrních dělníků, tj. bezprostředních výrobců, a utlačování celých národů. Někteří lidé v Československu však již nyní začínají ve své každodenní práci, ve svém všedním životě uplatňovat starý ideál společenské rovnosti, jejž panující režim dávno opustil, byť se jím ve své rétorice cukru a biče stále ohání, aniž ho kdy hodlá naplnit.

Vytvářejí hnutí, které otřese samotnými základy evropské společnosti. Až doposud kultura vždy zůstávala doménou vládnoucích tříd. V minulých stoletích byla výsadou aristokracie, která ji vytvářela a šířila. V tomto století si ji trvale přivlastňuje jak buržoazie na Západě, tak nová parazitická buržoazie na Východě. Český underground dokazuje, že mladá evropská dělnická třída nyní získává schopnost vytvořit vlastní silnou a nezávislou kulturu.

A kromě toho k nejzákladnějším lidským otázkám patří i ty, k nimž se vrací český underground: týkají se autentické rovnosti občanů jakožto dělníků a tvůrců a také jakožto bytostí jedinečných, bytostí společenských a politických; tyto otázky se stávají stále naléhavějšími, jakkoli jsou ignorovány ve všech třech světech naší nešťastně rozdělené planety.

V birminghamské universalitě v únoru 1978[293]

– – –

[Ivan Hartel – Jacques Pasquier]: Milí Plastic People & další přátelé...
(Dear Plastic People & other friends... / Cher Plastic People et autres amis...)
[Závěrečné poděkování z katalogu *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, 1978][294]

V Paříži 7. 7. 78

Milí Plastic People & další přátelé,

je už pozdě v noci, ale vlastně také brzy ráno, a je čas uzavřít tento drobný příspěvek, jehož se Vám od nás dostává – po mnoha hádkách, sporech a pár pivech.

To, co děláte, se nám velice líbí, a kvůli tomu jsme se rozhodli překonat všechny možné potíže a zveřejnit Vaše díla, aby se o ně mohli podělit i další lidé dobré vůle, jichž je na světě spousta. Sešli jsme se při této příležitosti nejen proto, abychom se přičinili o to, že se Vašemu dílu dostane ocenění, které mu vskutku právem náleží, ale také proto, abychom sami tak trochu zauvažovali nad problémem všeobecně a naléhavě pociťované potřeby umělecké a tvůrčí nezávislosti. Jelikož je nám víc než jasné, že ideologická krize východoevropských režimů se neodstraní přijetím systému finanční korupce a krize západoevropského establishmentu (a netřeba dodávat, že to platí i naopak), bylo nutno najít způsob, jak zveřejnit Vaše dílo, aniž by byl porušen jeho původní duchovní náboj. A jelikož my shodou okolností věříme – snad díky naivní tvrdohlavosti, jež je nám vlastní – na dialektickou jednotu prostředků a cílů, museli jsme se pokusit o obtížnější způsob; takže všichni, kdo spolupracovali na přípravě vydání tohoto alba, činili tak ve svém volném čase; všichni jsme byli plně odkázáni na vlastní příjmy z našich velmi různorodých zaměstnání; nikdo z nás na tento projekt nedostal ani *sous*. Jestliže se Vám tedy toto album jednou dostane do rukou, pamatujte, že jde o výsledek práce amatérů *par excellence*.

Na svou omluvu můžeme říci jen to, že jsme se všichni snažili odvést co nejlepší práci, a to za velice obtížných podmínek. V každém případě vypustit loďku přiměřeně nezávislého podnikání do vod, v nichž se to jen hemží politickými & ekonomickými žraloky, není nikdy žádná legrace. A jestliže se nám ne vždy a všude podařilo – byť jsme se vynasnažili, jak jen to šlo – zachytit a vyjádřit původní duchovní dimenzi českého undergroundu, nechť je případná kritika rovnou adresována těm, jimž opravdu náleží: přibita na dveře těch, kdo nám uzavřeni ve svých hradních ghettech zabránili, abychom mohli s Vámi jako autory jakkoli komunikovat.

Jistěže by toto album dopadlo lépe, kdybychom je mohli připravit přímo v Praze ve spolupráci s Vámi.

S bratrskými pozdravy *„Život je boj!“*

Váš Boží mlýn a Scopa

P. S.

Jo...., & teď ještě o něčem úplně jiném: Kdo všechno to spískal?[295]

Tedy Vaši staří známí Neviditelní, např.:

Překlady do angličtiny: Plastic People Defense Fund.

Překlady do francouzštiny: Organisation Invisible, Martine L. a další...

Koncepce / výroba (grafická úprava, koláže, nadávky, nákresy, sazba, hlubotisky atd...): Boží mlýn & Invisible Organisation a také: Andrea Corsica libre – Bazooka (Lulu a Nanar) – Catheri-

nette – Coco Kaffi – François „Espoir gravé“ – Hélène la Mont – Jack Raquette neboli Snoopy au Pays de Requins – Larry My Friend Is Junkie – Lili Caramel – Martine Aurore – Monique de Villemomble – Pat Everyline – Philippe Dernière – Thi La'i Gang – Yannis Ouzo – Yvan Hovnous a další přátelé, Levytation, Lisou, Cocane, Olaf Eiffel, Rémy le Poète and Co.

A samozřejmě realizace celé té klády by nebyla možná bez práce neviditelného Ivana H.

Také díky Karině, Jakobovi, Davidovi, Sylvii, Yvette, Irène, Hanně, Nickovi, Barbaře, Helen, Johnovi, Alecovi, Laurie a dalším, kteří raději zůstávají zcela neviditelní.

Tisk: Imprimerie Quatidienne, 94120 Fontenay-sous-Bois
Technika: Studios „Pense Folie“

Obzvláštní díky za neocenitelnou pomoc, prostředky a trpělivost náležejí IQ 153 ½ a deníku Libération – Un regard Moderne.

SCOPA , 89 rue Charles de Gaule, 91440 Bures-sur-Yvette, France *nebo* c/o Libération 30/32 rue de Lorraine, 75019 Paris, France. *Informace na telefonu* (01) 907 19 98.
Boží mlýn *a* Plastic People Defense fund: B.M. 1415 London, WCIV6XX England.

– – –

[Paul Wilson]: The Plastic People of the Universe se dali dohromady... (The Plastic People of the Universe came together... / „The Plastic People of the Universe“ naquit...)
[Informativní text a závěrečné poděkování na zadní straně obalu LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*, jehož jsou katalogy *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux* součástí][296]

The Plastic People of the Universe se dali dohromady v Praze v září 1968, ani ne měsíc poté, co půlmilionová armáda pod vedením Sovětů vtrhla do Československa

Od r. 1970 hrála tato skupina jen pololegálně a za stále tvrdších podmínek – a to právě proto, že odmítli přistoupit na jakýkoli kompromis s režimem. Kolem nich se vytvořilo a rozrostlo celé undergroundové hnutí, jehož se účastnily další hudební skupiny a také zpěváci, básníci a výtvarní umělci. Jak se hnutí rozrůstalo, sílil i tlak ze strany policie, a jednou v noci v březnu 1976 byli the Plastic People spolu s dalšími undergroundovými hudebníky a básníky zatčeni. Sice některé z nich později propustili, ale sedm z nich bylo postaveno před soud a byli odsouzeni až na osmnáct měsíců za „organizované výtržnictví“. Dva z členů the Plastic People, umělecký vedoucí kapely Ivan Jirous a také bubeník Jaroslav Vožniak, jsou stále ve vězení.

Toto je jejich první album. Materiál pro ně pochází z řady pásků, které the Plastic People nahráli v r. 1973 a na počátku r. 1974 vesměs za použití podomácku vyrobené techniky a jednoduchého nahrávacího zařízení. O produkci tohoto alba nic nevěděli.

Zde je také zcela poprvé zveřejněna poezie Egona Bondyho. Egon Bondy se podobně jako the Plastic People stal ve své době v Československu legendou. Je o generaci starší než většina

členů Plastiků, ale jeho poezie je už dlouho populární zejména u mladých lidí, a to pro svůj drsný a sžíravý humor, pro svoji bezprostřednost a upřímnost, proto, že v ní rezonuje absolutní odmítání jakéhokoli kompromisu, přizpůsobení vkusu či úsudku.

The Plastic People nacházeli hudební vzory ve skupinách jako Mothers of Invention Franka Zappy, v Captainu Beefheartovi, ve Fugs a Velvet Underground, jejichž vliv lze v hudbě Plastiků vycítit. Na rozdíl od mnoha východoevropských kapel se však Plastici nikdy nesnažili jen importovat západní rock na domácí scénu. Během několika let si vytvořili svůj vlastní originální styl. Jejich hudba i Bondyho texty jsou prodchnuty atmosférou Prahy, města, kde se tajemné a všední, absurdní a skutečné mísí v každodenním životě.

Toto album není výkřikem protestu. Je to důkaz toho, co je možno vytvořit i v situaci, v níž není zdánlivě možno dělat už vůbec nic. V tom zjevně chmurném světě se Plastikům a Egonu Bondymu – ale i dalším kapelám, básníkům a vůbec mladým lidem, kteří s nimi v undergroundu žijí – podařilo vytvořit si svět radosti, důstojnosti a svobody. Jejich svět se stal tím, čím ho chtěli mít – alternativní kulturou, v níž, řečeno s Ivanem Jirousem, *se toho dá udělat mnoho, když ti, kdo to dělají, chtějí málo pro sebe a víc pro ty druhé*.[297]

únor 1978

Free Johnny Rotten

Děkujeme všem v Čechách, věrným příznivcům a přátelům Plastiků, kteří zde nemohou být jmenováni. Ti jsou součástí této kapely stejně jako samotní hudebníci.

A děkujeme Neviditelné organizaci: Janu Hrůzovi, Tomáši Marnému, Drahomíru Křehkému, Janu Děsivému, Miki, Gilly, Líbě, Helen, Charliemu, Malcolmovi, Gwyn, Georgeovi, Richardovi, Ann, Mikeovi, Jacquesovi, Thierrymu H., Thierrymu V., Françoisovi, Denisovi, Larrymu, Andree, Ivanovi H., Janovi, Ivanovi S., Janovi, Vladimírovi, Claire, Nigelovi, Valerii, Martine, Brunovi, Colinovi ze studia „de la Pense Folie", kde Boriso pracoval s nůžkami, a Rémymu za trpělivost.

Náš dík si zaslouží také Amnesty International, Výbor na obranu československých socialistů, Palach Press, *Libération*, *Labour Focus*, Socialist Worker, Merlin Press a The Plastic People Defense Fund.

Zvláštní díky posíláme panu Koudelkovi z StB Praha–západ.

Nahráno v Československu, produkováno ve Francii, deska vylisována v Irsku, obálka tištěna v Anglii.

Co-production: LTM and Boží Mlýn
Productions (Unlimited).
Co-ordination: I. Q. 153 ½
© a ℗: The Plastic People Defense Fund, London 1976
Design alba: Plastic People Defense Fund a François[298]

b/ Vydané v němčině:

Hans-Peter Riese: Na svatbu přišla policie. V Praze zatkli popovou skupinu „Plastic People“ (Zur Hochzeit kam die Polizei. Prag verhaftet die Pop-Gruppe „Plastic People“), Die Zeit, 16. 4. 1976

„Čistka“ k XV. sjezdu strany

Československá policie zatkla uprostřed minulého týdne zcela nečekaně popovou skupinu „Plastic People of the Universe“, dále pak z jejích přívrženců dva spisovatele a evangelického kněze, celkem devatenáct osob. K malicherným důvodům patří „dlouhovlasé chuligánství“ a údajné „užívání drog“, dále pak „nepovolené veřejné vystupování“ a „poškozování veřejných zařízení“ – nehoráznou vykonstruovanost výše uvedených obvinění pochopíme, když se dozvíme, kdo obvinění jsou.

Následující obraz je z jara roku 1970 z jednoho pražského klubu mládeže: Ve foyeru stojí jakési akvárium, v němž se krčí nahá dívka. Po celém těle je natřená medem a polepená peřím. Publikum stojí frontu až ven na ulici; jsou to převážně mladí lidé v džínách a kožených bundách, mají dlouhé vlasy. Vzduch by se dal na malém prostoru krájet a z dýchání se stává pravé utrpení. Na podlaze leží deseticentimetrová vrstva peří a lidi ho neustále rozvířují. Před jevištěm stojí misky a v nich plane bengálský oheň. Za nimi je kapela ve fantastických kostýmech: „The Plastic People of the Universe“, v té době nejznámější pražská popová skupina.

Koncert je oficiálně ohlášen a vedení klubu jej povolilo. Sice o něm nepsaly žádné noviny a na zastrčených místech bylo vyvěšeno jen několik málo plakátů, ale lidé už se postarali, aby se věc rozkřikla, a tak jsou obě povolená vystoupení vyprodaná.

A mimo to, „Plastic People“ nejsou běžná popová skupina. Spolupracují s happeningovými umělci, používají texty mladých spisovatelů, podílejí se i na land-artu. Jsou součástí československého „undergroundu“. O tuto scénu se československá policie zajímala již v roce 1970. Známá pražská diskotéka byla zavřena a o několik týdnů později opět otevřena pod podmínkou, že návštěvníci nebudou nosit džíny a musí mít krátké vlasy. Karel Gott, zpěvák šlágrů a idol méně progresivní mládeže, byl v televizi veřejně vyzván, aby si i se svou kapelou nechal ostříhat vlasy nakrátko. Popové koncerty se od té doby dále pořádaly jen jako soukromé akce.

Takovou akci připravili členové „Plastic People“ i na 21. únor 1976 v Bojanovicích u Prahy u příležitosti svatby svého teoretika Ivana Jirouse, který pracoval se skupinou již od počátku, tedy od roku 1967. Této příležitosti se chopila policie, aby zasáhla. Kromě Jirouse byl zatčen také lídr kapely Josef Janíček.

Ve vězení jsou kromě nich: skladatel Milan Hlavsa, textař a saxofonista Vratislav Brabenec, houslista Jiří Kabeš, bubeník Jaroslaw Vožnak.[299] Mezi hosty zatkla policie literáta Pavla Zajíčka, který píše texty pro jinou undergroundovou kapelu, pro „DG 307“. Do vězení jde ale také evangelický farář Karel Soukup a lyrický básník S. Karásek.[300]

Celkem policie zatkla devatenáct osob. Jsou obviněni z „dlouhovlasého chuligánství“. Právním zástupcům skupiny se dodnes nepodařilo získat termín pro soudní jednání. Zatčení jsou vyslýcháni v Praze, aniž by proti nim byla zatím vznesena obžaloba. V opozičních kruzích je tato akce dávána do souvislosti s XV. sjezdem KSČ, který začíná tento týden.

Už v minulých letech bývala Praha před sjezdy strany „vyčištěna“. Zavřely se bary, diskotéky musely na týden zamknout dveře a mladí lidé, kteří nemohli vykázat stálý pracovní poměr, byli donuceni na dobu sjezdu opustit město. Tentokrát však policie sleduje očividně jiný cíl: těžko kontrolovatelná undergroundová scéna má být zastrašena a pokud možno rozmetána.

Těch několik málo lokálů, kde se mladí doposud scházeli, je beztak dávno zavřených. Společná setkání se již léta odehrávají v soukromých bytech nebo v přírodě. Ke scéně patří především mladí spisovatelé, textaři, hudebníci a happeningoví umělci. Z velké části ji tvoří akademický proletariát, který vznikl po roce 1969, když děti rodičů vyloučených ze strany nebo diskriminovaných pro svůj buržoazní původ nebyly přijímány na vysoké školy, často je ale nevzal do učení ani žádný podnik. Jejich vyhlídky do budoucnosti se často rovnají nule. Československá společnost pro ně nemá žádné místo – leda v undergroundu.

Tak se v Praze vytvořila subkultura, umělecky veskrze tvůrčí, v jejímž závěsu však vznikl prostor i pro drogy a povaleče. Tak jako ve všech socialistických státech je i toto podzemí policií sledováno se zvýšenou pozorností. Dokud ovšem stát neodstraní příčiny, což však v dohledné budoucnosti v ČSSR nelze očekávat, těžko se na této scéně něco změní. „Plastic People“ patří k nejtvořivějším skupinám podzemí. Jejich hudba sice ještě obsahuje popové prvky, široce však oblast popu přesahuje a již dlouho proniká do vážné experimentální hudby. Pro tuto i další skupiny pracují vynikající skladatelé, kteří se zřejmě zabývají seriální hudbou, jež není v konzervativním hudebním průmyslu a na československých konzervatořích povolená.

Blízké vztahy mezi výtvarnými umělci a mladými spisovateli tvůrčí činnost skupiny jen obohatily. Na zatčení „Plastic People“ a jejich spolupracovníků a přívrženců tak musí být pohlíženo jako na zásah proti té části československé kultury, která dosud dokázala unikat státní kontrole, tedy té kulturní oblasti, která je na Západě prakticky neznámá, neboť její produkce není zveřejňována...

Z koncertů a vystoupení nicméně existují magnetofonové pásky, fotografie a soukromé filmové záznamy. I tyto materiály padly – každopádně co se týče této skupiny – do rukou policie. Je to v neposlední řadě i těžký úder proti kulturní opozici v zemi v nejširším slova smyslu, neboť tato mládež není jen publikem pro již zavedené spisovatele, hudebníky a výtvarné umělce, je to především zoufale potřebný dorost této generace. Protože o těchto umělcích takřka nikdo na Západě neví, žádá si vlna jejich zatýkání mimořádnou pozornost.

– – –

Cestmir Cech[301]: Justice v ČSSR: přísné tresty za nezávažné přečiny. Jak probíhala čistka v českém undergroundu (CSSR-Justiz: Drakonische Strafen für belanglose Vergehen. Wie Böhmens Underground gesäubert wird), Süddeutsche Zeitung, 5. 8. 1976, č. 179. s. 3

S neobyčejnou krutostí se postavila Praha liberalizačním snahám, které se dovolávají závěrů zasedání KBSE / Co se děje v jednom zapadlém koutě Evropy

Mnichov 4. srpna
U plzeňského okresního soudu se předseda senátu během přelíčení neustále snažil výchovně působit na obžalované: „V každé společnosti musí být daná pravidla pro soužití občanů,“ pro-

hlásil. „Vyspělá socialistická společnost musí dbát o zdravý mravní růst, a to zejména u mladých lidí, aby nezaostávali za požadavky pokroku. Naši společnost stojí mládež mnoho peněz, a proto nesmí být mravně ohrožována. Na Západě, kde ještě nebylo odstraněno vykořisťování, platí za pokrokové to, co je zastaralé v ČSSR, kde jde vývoj od socialismu ke komunismu," řekl předseda senátu. „Lidé typu obžalovaných chtějí se svou ‚kulturou' dosáhnout toho, že tady budou všichni sprostí, potrhaní a co možná nejšpinavější, a skončí to tím, že lidé budou zase lézt po stromech jako opice."

Takovýto laický výklad darwinistické evoluční teorie by se snad hodil do nějaké lidové frašky, jenže v tomto případě jde spíše o tragikomedii, neboť v jeho důsledku se nevinní občané ocitají na několik let za mřížemi. V těchto dnech se tedy československá justice opět ukazuje být svědomitým nástrojem a věrným služebníkem komunistické strany. Snaží se udržet disciplínu uvnitř státu tím, že drakonickými tresty postihuje nevinné, vesměs nepolitické osobnosti, a to za nezávažné „přečiny". Snaží se udržet disciplínu, která je zřejmě ve značném ohrožení následkem nebezpečného uvolňování, garantovaného závěrečným dokumentem helsinské konference. Jelikož socialistické státy musely ustoupit liberalizačním požadavkům zvenčí, vynahrazují si to teď mimořádnou tvrdostí doma. Můžeme-li věřit znalcům české politické scény, pak je nynější útlak zase tak silný jako v dobách stalinských čistek a procesů.

„Vulgarismy" v přednášce

V případě, který je zde vylíčen, jde o soudní proces z 5. a 6. července tohoto roku, který byl veden proti třem obžalovaným u okresního soudu pro Plzeň-jih. Jsou to: Karel Havelka, narozený v roce 1950, ženatý, stavební mistr z Přeštic, otec ročního syna, Miroslav Skalický, narozený v roce 1952, bydlištěm v Chomutově, truhlář, svobodný, a František Stárek, narozený v roce 1952, svobodný, lesní dělník z Teplic. Obžalovaní se měli jako organizovaná skupina dopustit trestného činu veřejného pobuřování podle odstavce 2 paragrafu 202 československého trestního zákoníku, a to tak, že 13. prosince1975 v klubu Socialistického svazu mládeže v Přešticích u Plzně umožnili Ivanovi Jirousovi a dvěma sólovým zpěvákům, Karlu Soukupovi a Svatopluku Karáskovi, veřejné vystoupení, při kterém prý měly padnout „hrubě neslušné a vulgární výrazy".

Hned na začátku procesu byla vyloučena veřejnost, zřejmě proto, aby nebyla „mravně" ohrožena. Obžalovaný Havelka vypovídal, že se s Ivanem Jirousem seznámil náhodou v létě 1975. Při rozhovoru v hospodě zjistili, že se oba zajímají o současnou hudbu. Havelka se přesvědčil, že Jirous, jenž je vystudovaným historikem umění, má rozsáhlé vědomosti v oblasti světové i domácí undergroundové hudby. Proto mu navrhl, aby o tomto hudebním směru uspořádal informativní přednášku v klubu mládeže v Přešticích, které jsou Havelkovým bydlištěm.

Havelka navrhl Jirousovu přednášku výboru státního Socialistického svazu mládeže v Přešticích. Výbor s jeho návrhem souhlasil pod podmínkou, že obžalovaný si sám vezme na starost organizaci pořadu. Nato si Havelka dohodl s Jirousem datum přednášky na 13. prosinec 1975 a Jirous přislíbil, že svou přednášku doplní ještě přehrávkami hudby z magnetofonu a promítáním diapozitivů a filmů. Havelka se také zajímal o dva zpěváky, kteří měli předvést svou vlastní tvorbu, totiž o bluesového zpěváka Karáska a o interpreta folkloru Soukupa. Ve snaze zajistit největší návštěvnost se Havelka obrátil na amatérského fotografa Skalického s prosbou, aby vyrobil pár pozvánek. Skalický mu jich asi dvacet poslal. Na pozvánku vybral Skalický fotomontáž, převzatou ze zahraničního hudebního časopisu, na níž je záchodová mísa, jejíhož okraje se zevnitř přidržuje pár rukou: vypadá to, jako by někdo chtěl vylézt z mísy. Havelka

na dotaz u soudu sdělil, že mu tato fotomontáž – jde o výpůjčku nápadu Američana Franka Zappy – připadala velice vtipná.

Přednášku, která byla inzerována jako Underground Lecture, si přišlo poslechnout asi osmdesát lidí, přičemž v jejím průběhu panovalo v sále ticho a klid. Přesto policisté všechny návštěvníky zkontrolovali a některé z nich odvedli na místní strážnici. Havelka byl na okrsku asi hodinu a půl. Když se pak vrátil do sálu, mohlo se pokračovat v programu. Hodinu po půlnoci požádal Havelka pokladní klubu mládeže Jitku Němcovou, zda by vybrala od přítomných peníze na zaplacení aspoň části výdajů účinkujícím. Po Jirousově přednášce zazpívali Karásek a Soukup každý čtyři své písně. Na vyzvání Havelky, že je čas ukončit program, se návštěvníci rozešli domů. Obžalovaný neslyšel žádné vulgární výrazy a podle jeho názoru k žádnému „veřejnému pohoršení" nedošlo. Nikdo si nestěžoval.

Předseda senátu se Skalického zeptal, proč se určitému hudebnímu proudu říká „undergroundová hudba"; svou otázkou potvrdil, že zde nešlo o veřejné pohoršení, ale o nebezpečí podvracení socialistické společnosti. Skalický vysvětloval, že je to styl hudby, která se mohla až do roku 1971 veřejně hrát i v ČSSR. Po roce 1971 byli však hudebníci nuceni k tomu, aby k provozování své činnosti získali patřičnou koncesi, ale oni prý o takovéto povolení nestáli a raději dále hráli „neoficiálně". Předseda senátu dal najevo, že je s institucionálními a intelektuálními nároky kladenými nyní na hudebníky zcela srozuměn, avšak Skalický mu i nadále oponoval: „V tom s vámi, pane předsedo, nemohu souhlasit."

Svědkové, kteří byli vyslýcháni kvůli obsahu přednášky, byli pro prokurátora nejspíše zklamáním. Pokladní Jitka Němcová si nemohla na nic vzpomenout ani poté, kdy na ni předseda senátu naléhal: „Stydíte se je snad opakovat? – Aspoň pár slov, vždyť jich tam snad tolik nebylo!" Nato našel předseda v protokolu jejího policejního výslechu slova „hovno" a „prdel" a zeptal se Jitky Němcové, zdali jsou to ta slova, na která si nemůže vzpomenout. Svědkyně opakovala, že je to nejspíš tak, jak již uvedla předtím.

Dále předseda senátu přečetl z policejních protokolů výpovědi dalších osmadvaceti osob. Někteří uvedli, že nic neslyšeli, jiní popírali, že by padly vulgární výrazy. Dva si vzpomněli, že slyšeli něco jako „do prdele nakopnout", „hovno, srát". Aby mohlo být využito obsahu Jirousovy přednášky, vyžádal si prokurátor expertizu tohoto textu s názvem Zpráva o třetím hudebním obrození. Byla z něj tedy předčítána místa, která obsahovala hrubé a vulgární výrazy. Přitom bylo poukazováno na to, že z tohoto textu zřejmě vyplývá, jak je ideologie undergroundového hnutí nebezpečná pro společnost.

Prokurátor vycházel ve svém plaidoyer z toho, že 13. prosince 1975 došlo v klubu mládeže v Přešticích k trestnému činu rušení veřejného pořádku. Vyšetřování prý nesporně prokázalo, že zde byly v přítomnosti většího počtu mladistvých zveřejněny texty, které obsahovaly hrubé nemravnosti. Jde o organizovanou skupinu, která ve spolupráci s lidmi kolem Jirouse rozvíjela protispolečenskou aktivitu, zaměřovala se proti společenským institucím. V undergroundovém hnutí shledával prokurátor tendence k narkomanii a tuto chtěl velmi ostře pronásledovat. Pro Havelku, který se v letech 1973 a 1974 zdržoval nelegálně v zahraničí a byl za to potrestán odnětím svobody v délce 18 měsíců, žádal trest „v horní polovině zákonem určené sazby", a stejně tak i pro Skalického. Pro Stárka požadoval mírnější trest, jelikož ten ještě nebyl trestaný.

Havelkův obhájce ve své obhajovací řeči vycházel z toho, že všichni tři obžalovaní mají být potrestáni za přečin, který sami nespáchali a kterého si nejsou vůbec vědomi. Ve skutečnosti byly použity jako záminka uvedené výrazy z Jirousovy přednášky a z písní zpěváků Karáska

a Soukupa, proti nimž ještě bude vedeno soudní řízení. Obhájce konstatoval, že Havelka vůbec netušil, co mají účinkující v úmyslu. Řekl také, že inkriminovaný „underground" pokládá za hudební styl.

Soud byl jiného názoru a po krátké poradě vynesl jménem republiky přísné rozsudky, které nelze změnit na podmínečné: Karel Havelka byl odsouzen na dva a půl roku, Skalický na rok a půl a Stárek na osm měsíců odnětí svobody.

Odmítnutí vojenské služby se trestá bez milosti

V dalším případě to zpočátku vypadalo, že dopadne lépe než předchozí. František Matula[302], syn evangelického duchovního (což se v protokolech opakovaně zdůrazňuje) z Kasnic u Brna, nenastoupil vojenskou službu a u výslechu 1. října 1975 uvedl, že má z náboženských důvodů „negativní postoj" ke zbraním. Zde také zažádal o povolení k vystěhování do Západního Berlína, neboť tam není vojenská povinnost. Nešlo mu zřejmě ani tak o to, aby se vyhnul vojně, ale daleko spíše o to, aby unikl službě v československé armádě, přičemž si byl zcela vědom toho, že za něco takového bude soudně stíhán.

Příslušný vojenský soud v Praze pečlivě prozkoumal všechny jeho důvody a 9. prosince 1975 odsoudil Matulu za odmítnutí nastoupení vojenské služby na patnáct měsíců odnětí svobody, s podmínkou na tři roky. Podmínečně byl jakožto osoba, na niž se vztahuje branná povinnost, odsouzen proto, že se čekalo, že pod tímto tlakem bude přece jen svolný vojenskou službu nastoupit. Ministr národní obrany v Praze však nebyl s podmínečným odsouzením brance Matuly srozuměn a vyzval Nejvyšší soud Československé socialistické republiky, aby trest pražského vojenského soudu zrušil a případ znovu projednal. Stalo se 10. června 1976 a v důsledku toho byl rozsudek první instance zrušen a František Matula byl odsouzen ke dvěma rokům odnětí svobody nepodmíněně.

Výlet do teologie

V souvislosti se zmíněným případem a především jako varování všem, kdo by chtěli v budoucnu něco takového opakovat, předsevzali si na Nejvyšším soudu působit i v oblasti morálky, což ovšem vedlo až k teologickým otázkám, které jsou této instituci zjevně cizí. V roce 1975, zřejmě po obdržení povolávacího rozkazu, přerušil Matula své studium teologie na Komenského evangelické fakultě v Praze. Jemu a všem ostatním věřícím se od Nejvyššího soudu dostalo následujícího ponaučení: „V naší socialistické společnosti jsou vytvořeny veškeré předpoklady k tomu, aby se občané osvobodili od všech předsudků, k nimž patří i náboženství, které bylo v minulosti po staletí spojeno se sociálním útlakem. Socialistická společnost proto usiluje o to, aby se mnozí dosud věřící občané osvobodili od duchovního nátlaku a aby si uvědomili svou vlastní sílu, své schopnosti a aby uvažovali racionálně. Náboženství založené na slepé víře a strachu spoutává vůli člověka, omezuje možnosti jeho všestranného růstu a duchovně ho mrzačí prostřednictvím morálních principů, které nemají s lidskou spokojeností nic společného. Velká většina občanů správně pochopila smysl náboženství, a proto jedinci nesmějí zneužívat svého náboženského cítění proti zájmům socialismu."

Dále se zde uvádí, že v ČSSR je sice zaručena svoboda náboženského vyznání, ale náboženská víra nebo přesvědčení nemohou být důvodem k tomu, aby někdo odmítl splnit uloženou občanskou povinnost. Československá ústava prohlašuje obranu vlasti a jejího socialistického zřízení za nejvyšší povinnost a za věc cti každého občana. Všichni občané jsou zákonem za-

vázáni vykonat vojenskou službu. Obžalovaný odmítl nastoupit vojenskou službu a učinil tak promyšleně a cílevědomě. Je to člověk nadprůměrně inteligentní, bývalý vysokoškolák, který byl ochoten popřít své náboženské přesvědčení, jakmile mu hrozil trest. Změna v jeho chování a ochota vykonat vojenskou službu svědčí o velké vypočítavosti. Chtěl se prý vyhnout nejenom vojenské službě, ale i spravedlivému trestu.

František Matula jistě neunikne velmi tvrdému a ovšem nespravedlivému trestu, neboť proti danému rozsudku neexistuje žádný opravný prostředek. Matula, Havelka, Skalický a Jirous nejsou žádní protistátní zločinci, jsou to jen individualisté, kteří si chtěli v daném společenském systému vytvořit svobodný prostor. Před Helsinkami to bylo ještě možné, dnes stíhají soudy pod často malichernými záminkami každé sebemenší provinění proti nadekretovaným normám socialistického chování. Lidé jako Sacharov, Kohout či Havemann mají určitou ochranu, jelikož jde o světoznámé osobnosti, a tedy ve svých zemích takříkajíc státní disidenty. Osud lidí jako Matula či Havelka nikoho neznepokojuje, ačkoliv si to možná zaslouží víc.

– – –

Wolfgang Broer: Hudebníci z pražského undergroundu před soudcem / Strach z popu (Musiker aus Prager Underground vor dem Richter / Angst vor Pop), Kurier, 28. 8. 1976

Od 30. srpna do 6. září stane v Praze před soudem 14 členů a sympatizantů popových a rockových tvůrčích skupin. Hrozí jim tresty odnětí svobody od 3 do 8 let. Novinám KURIER se po mnoha oklikách podařilo exkluzivně nahlédnout do obžalovacího spisu a získat materiály o československém „undergroundu“. O ty se opírá tento článek.

V jednom pražském mládežnickém klubu: Ve foyeru stojí jakýsi druh akvária, v němž dřepí nahá dívka. Po celém těle je natřená medem a polepená peřím. Publikum stojí frontu až na ulici; jsou to převážně mladí lidé v džínách a kožených bundách, mají dlouhé vlasy. Vzduch by se dal na malém prostoru krájet a z dýchání se stává utrpení. Podlaha je pokryta deseticentimetrovou vrstvou slepičího peří, kterou lidé neustále rozvířují. Před jevištěm stojí četné misky, v nichž plane bengálský oheň. Za nimi je kapela ve fantastických kostýmech: „The Plastic People of the Universe“, nejznámější pražská popová skupina. Bylo to roku 1970.

Dnes už většina skupiny není za bengálským ohněm, nýbrž za mřížemi. Od 17. března tohoto roku sedí v pražské věznici na Pankráci:

Ivan Jirous, historik umění a publicista, organizátor popových vystoupení;
Milan Hlavsa, skladatel a baskytarista skupin „Plastic People“ a „DG 307“;
Josef Janíček, frontman „Plastic People“;
Vratislav Brabenec, altsaxofonista „Plastic People“;
Pavel Zajíček, autor textů skupiny „DG 307“;
Svatopluk Karásek, evangelický duchovní a sólový zpěvák;
Karel Soukup, sólový zpěvák.

Zbylých 7 osob, které se musí od 30. srpna rovněž hájit před soudem, bylo po výsleších až do začátku soudního procesu propuštěno na na svobodu. U dvou osob byla obžaloba stažena.

Podle obžalovacího spisu se hudebníci „zúčastnili řady vystoupení, jejichž program se vyznačoval pohrdáním socialistickou společností, znevažováním morálních principů a zejména zálibou ve vulgárních výrazech". Obžalovaní údajně také „několikrát oklamali funkcionáře společenských organizací, neboť předstírali, že pořádají umělecké akce nebo rodinné oslavy, za tím však stálo antisocialistické hnutí". Důvodem obžaloby je „všeobecné a organizované znejisťování společnosti"[303] podle § 202, odst. 1 a 2, Ivan Jirous je navíc podle § 118, odst. 1, a § 267, odst. 1, obviněn z toho, že „pobíral nezákonné příjmy ve výši cca 30 000 českých korun", a „z pokusu vyhýbat se základní vojenské službě". Při procesu bude předvoláno k výslechu kolem 14 svědků.

Za paragrafy obžaloby se však skrývá víc: snaha držitelů moci v Praze udeřit proti kulturní opozici v nejširším slova smyslu.

V době „Pražského jara" se beat a rock setkávaly u české mládeže s nadšením. Četné kapely – jako The Swimmers, The Undertakers aj. – měly enormní návštěvnost. Po invazi v srpnu 1968 a po následujícím kulturně-politickém zostření neměli „dlouhovlasí rowdys produkující rámus ve stylu západní pop-music" (dle pražské úřední verze) už žádnou šanci.

Osmašedesátníci v undergroundu

Tito pop-muzikanti se v undergroundu setkávali s oním akademickým proletariátem, jenž se zformoval po r. 1969, kdy děti rodičů vyloučených ze strany nebo diskriminovaných pro svůj buržoazní původ už nebyly přijímány na vysoké školy. V undergroundu se zabydleli i mladí spisovatelé, malíři, redaktoři a skladatelé, kteří se jakožto „osmašedesátníci" nemohli tvůrčím způsobem realizovat.

Jejich společná setkávání a akce se většinou odehrávaly v soukromých bytech při rodinných oslavách a v přírodě. Nezávisle na oficiálních pokynech si tito pop-muzikanti vyvinuli vlastní styl, který se sice zpočátku orientoval podle západních vzorů (Frank Zappa, The Doors, The Fugs apod.), pak však do sebe pojal i prvky aktionismu a happeningu a posléze se stal též textově a inscenačně celistvým kulturním výrazem kritického a nonkonformního povědomí.

Poloveřejné akce, jako byly třeba hospodské svatby, byly pod kontrolou policie: ta jejich účastníky legitimovala a pořizovala jejich seznamy. Slavnosti většinou proběhly bez incidentů, jednou však přece došlo i k velkému policejnímu zásahu, a to v roce 1974 v Budějovicích. Zábavu rozprášilo policejní komando se psy a obušky – na tři účastníky připadali dva strážci pořádku – mnohé zmlátili tak, že museli být hospitalizováni, a udělovali pořádkové pokuty.

Kritika útlaku

Svými texty a písněmi hudebníci kritizují mechanismy nutící je k přizpůsobení, odmítají lákadla konzumní společnosti a vzpírají se odcizení, jež jim vnucuje vládnoucí společenský systém. V poslední době se v písních objevují v rostoucí míře i náboženské motivy, které do nich vnesl především Svatopluk Karásek („umím lépe zpívat než kázat"), zpěvák a evangelický duchovní.

Na metody, které úřady používají při pronásledování nekonformních muzikantů, vrhá příznačné světlo následující příhoda: Miroslav Skalický navrhl pozvánky pro jedno undergroundové čtení. Je na nich zobrazen motiv z jednoho západního časopisu o hudbě: ze záchodové mísy vylézají dvě ruce a chytají se okraje.

Úřady shledaly pozvánku urážlivou, neboť je prý karikaturou politické situace v ČSSR...

Režim, který se takto sám interpretuje, je skutečně otřesný: Miroslav Skalický byl již kvůli svému výtvarnému počinu odsouzen – k jednomu a půl roku vězení.[304]

– – –

***ČSSR v roce 1976: Kultura mladých čelí obžalobě* (*CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage*), Amnesty International Publications, srpen 1976**
[úvodní text][305]

„Odmítají [undergroundoví umělci] plnit oficiální postulát, aby se v jejich dílech zrcadlil zdravý a dobrý svět, a naopak pokládají za svou povinnost, co bylo odjakživa povinností pravého umělce, totiž poukazovat na to, že svět není zdravý a dobrý, že nikdy takový nebyl. Pravé umění lze vposledku vždy rozpoznat podle toho, že vyvolává neklid – a to dělá pražský underground."[306]

Ivan Jirous, 1975

17. března 1976 bylo v Praze zatčeno 16 mladých umělců, většinou členů obou progresivních rockových skupin „Plastic People of the Universe" a „DG 307". Pří následných domovních prohlídkách byly zabaveny veškeré jejich texty, záznamy, magnetofonové pásky, filmy, stejně jako hudební nástroje a technická výbava. Přes 100 dalších hudebníků a příznivců skupin bylo v celé zemi předvoláno k výslechům. Proti 14 zatčeným byla vznesena obžaloba, 7 zůstalo ve vyšetřovací vazbě v pankrácké věznici v Praze-Ruzyni.[307] Obžaloba zní: „jako organizovaná skupina vzbuzovali veřejné pohoršení" podle § 202/1, 2 trestního zákona ČSSR, který předpokládá tresty odnětí svobody od 6 měsíců do 3 let; hlavní obžalovaný, historik umění a umělecký vedoucí „Plastic People" Ivan Jirous, je obviněn i z dalších trestných činů. Proces se má konat od 30. 8. do 6. 9. 1976.

Současně byli v Plzni zatčeni pořadatelé přednáškového večera o Ivanu Jirousovi, na kterém se promítaly filmy a diapozitivy a přehrávaly magnetofonové pásky s pražskou undergroundovou hudbou. Ti byli rovněž obžalováni podle § 202/1, 2 a tři z nich 5.–6. července 1976 odsouzeni od 8 měsíců do 2 ½ roku, ačkoliv se zástupcům obžaloby nepodařilo podat důkazy o údajném veřejném pohoršování „vulgárními výrazy". Svědci obhajoby nebyli vpuštěni; proces se konal s vyloučením veřejnosti.

Procesům v Praze a v Plzni předcházelo dlouholeté systematické pronásledování nekonformních umělců a jejich přátel policejními a úředními orgány. V roce 1969 oslavovaným Plastic People byl posléze odebrán status profesionálních hudebníků; povolení pro jednotlivá vystoupení se udělovala za stále větších výhrad, až nakonec mohli jako řádně zaměstnaní členové amatérských skupin vystupovat jen na soukromých oslavách před svými přáteli v náležitě pronajatých sálech vesnických hostinců, ostře sledováni a kontrolováni pořádkovou a státní policií. Když ani tato masivní zastrašování nestačila, aby proměnila tvůrčí neklid pražské undergroundové kultury ve hřbitovní ticho normalizace, byl nasazen justiční aparát a současně se zatýkáním vypukla bezpříkladná pomlouvačná mediální kampaň směřující k tomu, aby zároveň s uměleckou existencí byla zničena i lidská existence mladých hudebníků a básníků.

Proč tak brutální potlačení umělecké scény, která se nepovažovala za politickou opozici? Proč takové ničení nanejvýš kvalitního umění v zemi tradičně hudební, ptá se v rozpacích pozorovatel ze Západu, zvyklý doma na stovky jazzových, rockových a popových skupin, na všechny druhy experimentálního umění, multimediální show, novoexistencialistickou poezii i na individuální životní styl, pozorovatel, jenž dříve totéž sledoval i v sousedním Československu.

Odpověď logicky vyplývá ze samotné struktury totalitního režimu, který si žádá, aby společnost byla znormalizovaná. Kdo se pokusí uniknout duševní smrti zadušením v předepsané konformní pseudokultuře, kdo se brání náhradním požitkům maloměšťácké konzumní společnosti, kdo zůstává věrný sám sobě, kdo hledá autentické umělecké výrazové formy a v nich realizuje své dílo, kdo kreativně utváří svůj vlastní život – ten už je samotnou svou existencí nepřítelem systému. Procesy v Praze a v Plzni se konaly ne proto, že došlo k veřejnému pohoršení užíváním lidového slova „hovno", ale proto, že státní moc pohoršuje sebeskromnější existence svobodné kultury, svobodného žití. Virus svobody, nejnebezpečnější pro každý totalitní systém, je nakažlivý, proto musí být vymýcen. Z tohoto pohledu není rozdíl mezi zavražděním Víctora Jary v Chile, pomalou smrtí, jakou umírá velký korejský básník Kim Či Ha ve vězení v Soulu, a potlačením pražského undergroundového umění.

Amnesty International se zasazuje za umělce odsouzené v procesech v Praze a v Plzni, protože jsou oběťmi porušování lidských práv: práva na svobodu projevu a uměleckého vyjádření a práva na ochranu vlastní cti. Tato práva jsou garantována Všeobecnou deklarací lidských práv a mezinárodní Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jež ČSSR ratifikovala.

Aby upozornila na osud pronásledovaných českých umělců, podílí se Amnesty International na rozšiřování těch nemnoha dostupných dokumentů o umění Plastic People a DG 307 – textů písní, nahrávek z jedné magnetofonové pásky a skromného filmového materiálu – stejně jako toho, co vypovídají o těchto skupinách a o historii jejich pronásledování jejich přátelé.

Vydavatelé děkují Palach Press Agency v Londýně, která poskytla následující zprávy a texty, a přátelům, kteří se postarali o jejich překlad z češtiny.[308]

Amnesty International

– – –

ČSSR / Hudebníci pop-music jako opoziční skupina / Jako opice (ČSSR / Popmusiker als Oppositionsgruppe / Wie die Affen), Der Spiegel, č. 39, 20. 9. 1976

Tajná policie ČSSR uspořádala hon na nepohodlné hudebníky pop-music. Zinscenovaný politický proces musel být odložen – soudu chyběly důkazy.

Party začala jako česká venkovská svatba, a protože se sám ženich zúčastnil i jako muzikant, hrály kapely po celou noc.

Na svatbě dvaatřicetiletého Ivana Jirouse se v hostinci v Bojanovicích sešlo více než 400 hostů. Téměř všichni byli mladí amatérští muzikanti nebo jejich fanoušci. Když se za ranního šera svorně vraceli na nádraží, projevovala nadšení z vydařené slavnosti dokonce i místní policie. Pražská popová scéna zažila svůj malý Woodstock.

To bylo 21. února tohoto roku. Netrvalo ani čtyři týdny, a účast na této vesnické svatbě s hudbou již platila za státní zločin a tajná policie uspořádala hon na čarodějnice:

– V Praze a okolí zatkla 22 hudebníků, kteří v Bojanovicích rovněž hráli. Ženich Jirous a 6 svatebčanů bylo uvězněno.

– Dalších 100 hostí předvolala tajná policie na policejní okrsek a přísně vyslýchala.

– V Plzni zatkla tři mladé dělníky. Začátkem července byli odsouzeni k několikaměsíčním trestům odnětí svobody, protože v jejich klubu mládeže vystoupili někteří z těchto zapovězených muzikantů.

Postiženy byly především dvě kapely, které navzdory mládí svých členů patřily na popové scéně v ČSSR k hudebním veteránům.

Roku 1969 vytvořilo asi deset talentovaných rockerů, kteří se během krátké liberálně-reformní doby stali populární, profesionální kapelu a dali jí programové jméno „Plastic People of the Universe". Plastičtí lidé, ve svých počátcích inspirovaní západními vzory, jako byl Jimi Hendrix, Frank Zappa nebo „The Doors" a „The Fugs", si postupně vytvořili vlastní styl, jehož hudební charakteristika byla blízká tehdejšímu aktuálnímu „psychedelickému soundu".

Nebyla to však jen jejich hudba, ale i jejich nonkonformní životní styl, jejich vousy a dlouhé vlasy: to vše vedlo k tomu, že se Plastici v dobovém kulturním klimatu, které se znovu ocitlo na bodu mrazu, dostávali do střetu s partají.

Úřady jim zakázaly téměř veškeré veřejné akce a vzaly tak kapele důvod k existenci. Na přání publika, které mohlo skupinu nadále poslouchat pouze na soukromých oslavách, předstoupili hudebníci v r. 1973 ještě jednou před zkušební komisi. Dostalo se jim prvotřídních hodnocení – ne však povolení veřejně vystupovat.

Ještě téhož roku vznikla nová skupina, „DG 307", která byla personálně propojená s muzikanty z Plastiků. Podivné jméno kapely pochází z názvosloví československé psychiatrie a je zkratkou pro diagnózu jistého onemocnění: psychické újmy v důsledku dlouhodobé konfliktní situace.

Nejen svojí hudbou a vesměs kryptickými texty, ale i různými happeningy nyní muzikanti starší i nově založené popové skupiny poukazovali především na to, jak je konzumní společnost odlidštěná a odcizená, vysmívali se šosákům a opěvovali svobodný život, v němž je nikdo k ničemu nenutí.

Podle západního předobrazu si pro tento životní styl a pro svoje aktivity zvolili termín „underground" – a to se jim stalo osudným. Hudební underground, chápaný jako antisvět odlišující se od běžné masové kultury, byl pro kulturně nepříliš vyspělou tajnou policii doznáním k politické konspiraci.

V řadě televizních zpravodajství i článků v pražském stranickém tisku byli zatčení hudebníci představeni na policejních snímcích jako nebezpeční kazitelé mládeže a „drogově závislé" a „práce se štítící" elementy, ačkoliv jejich právní zástupci mohli prokázat, že každý z nich je zaměstnán a ani jeden neměl nikdy co do činění s drogami.

Pro duchovní klima, v jakém byl veden boj státní moci s undergroundem, je příznačný proces v Plzni. Soudce ve stylu starého pruského byrokrata kázal dvacetiletým obžalovaným: Mládež stojí stát velké množství peněz, a nesmí být proto morálně ohrožována. Obžalovaní se svou „kulturou" snažili dosáhnout jen toho, aby vše vypadalo co nejvíc špinavě, otrhaně a obyčejně. To by prý ale skončilo tím, že by lidé opět lezli nazí po stromech jako opice.

Hlavní přelíčení se 14 hudebníky, mezi nimi i s předním teoretikem pop-music, historikem umění Ivanem Jirousem a se dvěma lídry obou skupin, pětadvacetiletým Milanem Hlavsou a Pavlem Zajíčkem, který byl před svým zatčením společně se svými obdobně smýšlejícími přáteli zaměstnán jako dřevorubec, mělo být zahájeno 30. srpna. Byli obviněni z toho, že se „jakožto členové organizované skupiny dopustili výtržností na veřejnosti".

Avšak den před začátkem procesu soud náhle zúčtování s hudebním podsvětím odsunul. Proslulí českoslovenští autoři, např. spisovatelé Václav Havel a Ivan Klíma, se obrátili na nositele Nobelovy ceny Heinricha Bölla a prosili ho o intervenci. Základní myšlenkou jejich petice bylo: mladí lidé nestojí před soudem kvůli trestným činům nebo politickým názorům, ale „prostě kvůli svému životnímu postoji". I zastánce reforem Zdeněk Mlynář, v r. 1968 tajemník ÚV, mluvil o „svévoli a zneužití moci".

Nepřímo to přiznal i orgán podávající žalobu: je prý nutno přesunout termín procesu na toto úterý, „protože ještě nebyly shromážděny všechny důkazy".

Jak chabé jsou to důkazy, ukázalo se ostatně už předminulý týden: v Praze byli po šesti měsících propuštěni z vyšetřovací vazby na svobodu tři lidé a tresty odsouzených v Plzni byly zkráceny na polovinu.

– – –

Proces proti hudebníkům pop-music v Praze zahájen (Prozess gegen Pop-Musiker in Prag eröffnet), Frankfurter Allgemeine Zeitung, 22. 9. 1976

PRAHA, 21. září (AFP/dpa). Proces proti čtyřem ze čtrnácti československých umělců a hudebníků obžalovaných z „chuligánství" začal v úterý před jedním pražským okresním soudem. Obžalovaní, mezi nimi dva teologové, patří ke skupině mladých lidí, kteří jsou souzeni proto, že byli členy rockových skupin „Plastic People of the Universe" a „DG 307" nebo s těmito skupinami spolupracovali. Soud s nimi měl začít již 30. srpna. Další tři spolupracovníci těchto skupin byli odsouzeni k trestům odnětí svobody už v červenci. Hudební skupiny v minulých letech vícekrát soukromě uspořádaly psychedelické koncerty, na kterých údajně zazněly „antisocialistické" texty a písně. Nyní čelí obvinění, že zpěvem nebo recitováním textů „hrubě vulgárního, antisocialistického a protispolečenského obsahu, které měly mít ve většině případů za téma nihilismus, dekadenci a klerikalismus", narušovali veřejný pořádek. Před začátkem procesu se na chodbách soudu tlačilo přes šedesát příbuzných a přátel obžalovaných. Mezi nimi byl spisovatel Václav Havel a bývalý člen ústředního výboru komunistické strany František Kriegel. Do soudní síně smělo vstoupit jen osm rodinných příslušníků obžalovaných. Ostatní „veřejnost" tvořilo asi deset osob, které byly vpuštěny na pozvánky od československých bezpečnostních úřadů. Zástupcům zahraničního tisku a právnímu zástupci „amnesty international" byl jako pozorovatelům procesu odepřen přístup s poukazem na omezený prostor jednacího sálu. Na začátku soudního řízení požádali obhájci o odročení procesu s odůvodněním, že se kvůli nedávno provedené změně obžaloby nemohli náležitě připravit na obhajobu. Po krátkém přerušení však přelíčení pokračovalo.

– – –

Vyhlášení rozsudku při procesu v Praze odloženo (Urteilsverkündung im Prager Prozess verschoben), Frankfurter Allgemeine Zeitung, 23. 9. 1976

PRAHA, 22. září (dpa)**.** Při pražském procesu se čtyřmi hudebníky pop-music, kteří se od úterý musí zodpovídat před soudem z „organizovaného chuligánství", má být ve čtvrtek vynesen rozsudek. Vynesení rozsudku bylo ohlášeno nejdřív na středu. Státní zastupitelství požadovalo pro obžalované tresty odnětí svobody až do dvou let. Nonkonformní hudebníci a textaři, mezi nimi dva evangeličtí teologové, byli obviněni z toho, že při soukromých hudebních rockových akcích propagovali „ antisocialistický, nihilistický a klerikální" životní postoj. Patřili k rockovým skupinám „Plastic People of the Universe" a „DG 307", které byly založeny v době „Pražského jara" a později zakázány. Odklad vynesení rozsudku byl podle informovaných zdrojů zapříčiněn nedostatkem důkazů. Jde o to, že obžalovaní a jejich obhájci prý podstatně oslabili dosti vágně formulované body obžaloby. Ke konci přelíčení chtěl prý ještě žalobce předložit dobrozdání ministerstva kultury. Proces probíhal za zostřených bezpečnostních opatření. Vstup do soudní síně byl povolen jen na základě písemného povolení. Zástupci západního tisku vpuštěni nebyli.

Proces jasně dokládá, že československým úřadům zdaleka nejde jen o zákaz „dekadentní" západní rockové hudby, vyznačující se psychedelickými efekty. Očividně chtějí potlačit sílící opozici mládeže, která se sice neopírá o žádný program, ale v literárních a hudebních kruzích artikuluje své znechucení režimem a mlčící konzumní společností této země.

– – –

Tresty odnětí svobody pro české rockery (Freiheitsstrafen für tschechische Rock-Musiker), Neue Zürcher Zeitung, 25. 9. 1976

Praha, 23. září (dpa). K trestům odnětí svobody *od osmi do osmnácti měsíců* odsoudil ve čtvrtek soud v Praze čtyři mladé Čechoslováky. Byli shledáni vinnými z *„anarchistického výtržnictví a chuligánství"*, neboť jako členové dvou rockových kapel šířili „dekadentní, nihilistické a klerikální" myšlenky. Všichni obvinění se odvolali. Tito čtyři muzikanti a textaři, mezi nimi dva teologové, patřili k rockovým skupinám *„Plastic People of the Universe"* a *„DG 307"*, které byly založeny během „Pražského jara" a později zakázány. 22 členů nebo spolupracovníků obou kapel bylo v březnu zatčeno. Deset z nich dosud čeká na proces.

– – –

Praha kritizuje zastánce obžalovaných. Komentář k procesu proti hudebníkům pop-music / „chuligánství" (Prag kritisiert Fürsprecher der Verurteilten. Kommnetar zum Prozess gegen Pop-Musiker / „Rowdytum"), Frankfurter Allgemeine Zeitung, 27. 9. 1976, č. 216

Praha, 26. září (dpa/Reuter). Ústřední tiskový orgán Komunistické strany Československa „Rudé právo" kritizoval o víkendu někdejší reformní politiky Zdeňka Mlynáře a Františka Krie-

gela a opozičního dramatika Václava Havla kvůli jejich podpoře čtyř ve čtvrtek odsouzených nonkonformních umělců. Ačkoliv československá média, kromě krátké zprávy o rozsudku, o procesu mlčela, věnovalo „Rudé právo" soudnímu přelíčení čtyřsloupcový komentář. V něm se praví, že „v Československu nebudou trpěny protispolečenské jevy a chuligánství". „V Československu se může uplatnit každý skutečný umělec, povznášející člověka svým uměním a tříbící estetické cítění," píše list. „Ale taková kulturní politika se některým lidem u nás nelíbí. Stoupenci pravice, kteří nenávidí náš systém, použijí všechny prostředky, aby mu uškodili. Je tu pořád hrstka těch, kteří chtějí ze všeho vytlouct politický kapitál." Západním médiím vytýká stranický tisk, že jim jde o „zpravodajskou senzaci", která má vzbudit dojem, že v Československu jsou pronásledováni opoziční „nonkonformní" umělci. Československo nepřipustí, aby byl u mládeže vzbuzen dojem, že drogy, dekadence a nihilismus jsou „normální". Ti čtyři hudebníci nebyli odsouzeni kvůli své umělecké nebo politické činnosti, nýbrž kvůli „chuligánství". Článek dále uvedl, že zveřejnění textů jejich obscénních písní brání pocit studu a zákon.[309]

– – –

Hans-Peter Riese: Proces proti čtyřem pražským hudebníkům pop-music. Obžalovaný: underground. Rozsudek soudu, důkazní nouze obžaloby a pozadí (Der Prozess gegen vier Prager Pop-Musiker. Angeklagt: der Underground. Ein Gerichtsurteil, die Beweisnot der Anklage und die Hintergründe), Die Zeit, 1. 10. 1976

Státní zastupitelství povolalo jako svědkyni také patnáctiletou školačku. Na dotaz po dojmech z koncertu obou hudebních skupin, tedy „Plastic People" a „DG 307", odpověděla, že to celé bylo „neobvyklé". Ani sugestivní doplňující otázky snaživého prokurátora nepřinesly nic jiného, než že hudba byla „svérázná" a texty písní převážně anglické, pro svědkyni tedy z valné většiny nesrozumitelné. Prokuratura a okresní soud v Praze se ocitly v důkazní nouzi – nic nového v zemi, kde se v posledních letech konala řada politických procesů vždy na pokyn z nejvyšších míst – a pokaždé s chabou obžalobou.

Tentokrát přišel pokyn patrně rovnou z kulturního oddělení ÚV KSČ (nebo z jeho nadřízeného orgánu, českého ministerstva kultury). Státní zastupitelství to dokonce ve své důkazní nouzi přiznalo. Součástí závěrečného hodinového projevu byl totiž i dopis právě z tohoto ministerstva, v němž jsou čtyři obžalovaní obviňováni z „antisocialistické, nihilistické a klerikalistické" činnosti. Stejné formulace se doslovně opakovaly v odůvodnění rozsudku. Tím prokuratura nechtěně poskytla obhajobě důvod k formální revizi. Další důvod shledali obhájci ve faktu, že čtyři obžalovaní nebyli vzájemně informováni o svých výpovědích.

Rozsudky, opírající se hlavně o § 202 československého trestního zákona – „všeobecné a organizované podvracení společnosti", nebyly nakonec tak drastické, jak se očekávalo. Dvaatřicetiletý historik umění Ivan Jirous dostal nejvyšší trest – 18 měsíců (z požadovaných dvou let), pětadvacetiletý autor textů Pavel Zajíček, který psal skladby i pro skupinu „DG 307", dostal dvanáct měsíců (nikoli osmnáct), oba evangeličtí teologové, altsaxofonista „Plastic People" Vratislav Brabenec a sólový zpěvák „DG 307" Svatopluk Karásek[310], dostali po osmi (místo dvanácti) měsících.

Hudba jako kritika

Nejnápadnější je rozdíl u Jirousovy obžaloby: tedy mezi jejím původním zněním a materiálem, jenž se stal podkladem rozsudku. Jirous, jeden z nejosobitějších teoretiků československé undergroundové kultury a spoluzakladatel „Plastic People", byl obviněn z toho, že propadl drogám, vyhýbá se základní vojenské službě a že si z různých koncertů pro sebe neoprávněně ponechal 30 000 korun – přičemž žádné z těchto obvinění se neprokázalo.

Obžaloba však musela spolknout i další hořké pilulky. Třeba v tom, že mělo být souzeno celkem čtrnáct hudebníků, ale deset jich museli propustit na svobodu už před procesem a řízení s nimi bylo od vlastního případu odděleno. Pozorovatelé v Praze se shodně s obhajobou domnívali, že tato obžaloba nakonec nemůže obstát. Poukazovali na odvolací řízení v Plzni, jehož se domohli tři dělníci odsouzení za „napomáhání" oběma skupinám. Tam byl ve dvou případech trest snížen na polovinu, v jednom změněn na podmíněný.

Celá akce, při níž bylo v březnu tohoto roku zatčeno devatenáct mladých lidí, je ovšem zaměřena proti něčemu mnohem podstatnějšímu: proti undergroundové kultuře jako celku, neboť režim s nelibostí sleduje, že si ji osvojuje československá mládež především v hlavním městě Praze.

Jeden z jejích teoretiků to vysvětluje takto: „Pražský underground je vědomé a kritické hnutí, které sice z větší části pracuje s uměleckými prostředky, ale nenahlíží na umění samoúčelně. Underground, to jsou lidé, kteří pochopili, že legální cestou nelze nic změnit, a proto se ani nepokoušejí do legálního světa zapojit. Usilují naopak o ‚totální atak na kulturu', jak to vyjádřil Ed Sanders z ‚The Fugs', a tento atak mohou vést jen tehdy, stojí-li mimo oficiální kulturu."[311]

Pro československé státní úřady je to však především dědictví nenáviděného Pražského jara. V období od roku 1967 do roku 1969 skutečně vznikly v Praze stovky kapel, které zpočátku bavilo jen popularizovat západní pop-music v ČSSR. Jenom několika z těchto kapel se však podařilo vymanit se z vlivu svých vzorů, především „The Fugs", „The Mothers of Invention", „The Doors" a „The Grateful Dead". Jejich idoly se pro změnu stali Jimi Hendrix[312] a Frank Zappa. Oněmi pražskými skupinami, které brzy přestaly být pouhými imitátory a vytvořily si vlastní hudební styl, byly „The Swimmers", „Primitives", „The Undertakers" a nakonec i „The Plastic People of the Universe".

Tato skupina našla svůj umělecký výraz ve spojení západního rocku, českého folkloru (hlavně v jeho již umělecky přefiltrované podobě), psychedelických prvků, lyriky a v neposlední řadě i politických textů. Text jednoho songu „Plastic People" zní:

Schön ist die Welt...

Krásný je svět
Ale plastičtí lidé to nevidí
Krásné je denní světlo[313]
Ale plastičtí lidé to nevidí
Krásný je západ slunce
Ale plastičtí lidé to nevidí
Jen jedno je pro jejich oči
Jen jedna věc je pro ně hezká
Plastičtí lidé v podzemí

Takováto sebestřednost však mohla nečekaně nabýt na politickém významu, jako ve skladbě „The Sun“: „Všechny hloupé mozky jsou na slunci, náš mocný národ žije v sametovém podzemí.“[314]

Fantastické nápady

Přední československé undergroundové kapely se po roce 1969, po němž jim byla veřejná vystoupení prakticky zakázána, velmi rychle spojily s básníky, spisovateli, malíři, divadelníky a happeningovými umělci. Psychedelická fáze „Plastic People“ (přibližně do r. 1969) byla asi tak poslední samostatnou, než se připojily prvky výtvarného umění a divadla.[315] Při jednom z jejich posledních veřejných koncertů v Praze, jenž se konal na podzim roku 1969, bylo jeviště osvětleno bengálským ohněm. Muzikanti na sobě měli stříbrné „kosmické“ obleky, podlaha sálu byla pokryta centimetrovou vrstvou slepičího peří. Během koncertu seděla ve foyeru ve skleněné bedně nahá dívka, od hlavy až k patě polepená peřím. Zpěváci ve svých fantastických kostýmech stáli před barevným ohněm planoucím v miskách s pozdviženými pažemi jako kněží. Mnohé texty vycházely z české mystiky a nezřídka byly publiku nesrozumitelné. Odkazy na umělecký směr „happeningu“ byly zřejmé.

Spojení hudby a výtvarného umění má ovšem v Praze již dlouhou a vesměs neškodnou tradici. Každopádně nebyla náhoda, že se umělci a rockeři spojili a že vystupovaly skupiny, které do své hudby přijaly dokonce prvky seriální hudby, že se objevily i další, které se zabývaly tzv. „actions“ (z nichž nejznámější se jmenovala „Aktual“ a vedl ji happeningový umělec Milan Knížák). Pořádaly koncerty pod širým nebem a hrály téměř výhradně pro přátele nebo pod hlavičkou uměleckých a mládežnických organizací. Ačkoliv policie tak devíti z deseti vystoupení zabránila, přece se i nadále dařilo realizovat i fantastické nápady. Tak například slovenští umělci zinscenovali v roce 1970 představení v Nízkých Tatrách, při němž se z letadla sypaly na krajinu nekonečné barevné konfety; při jiné plavaly po hladině malé říčky lesklé metalické koule; v zimě tvořili umělci pověstné plastiky ze sněhu – to vše za doprovodu (pop-)hudby.

Texty a scénáře dodávali vedle Knížáka i umělci jako Jiří Kolář nebo básník Egon Bondy, všichni již dávno vytlačení z oficiální kultury do podzemí.

Toto undergroundové umění se v Praze etablovalo již před léty. Získalo velkou odezvu nejen u mládeže, ale vytváří vlastně i jistý rezervoár pro tu část československé kultury, která byla od roku 1969 systematicky potlačována. Když v Praze spustili onen soudní proces, bezpochyby si byli této skutečnosti vědomi a chtěli jím odstrašit; režim si od něj sliboval o to více, že jde o hudebníky na Západě téměř neznámé, a tak nepočítal s tím, že by tento soud ve veřejnosti vzbudil nějakou prudkou odezvu.

Tato naděje se však nenaplnila. Několik pražských intelektuálů napsalo otevřený dopis Heinrichu Böllovi, v němž jej na tento proces upozornili; oprávněně se totiž obávali, že se zde chystají drakonické tresty pro mladé lidi, kteří stanuli před soudem „v zastoupení“ za ty, jejichž obžaloba by vzbudila celosvětovou pozornost. Tak bylo možno spatřit před soudní síní známé spisovatele jako Václava Havla a Ludvíka Vaculíka, a kromě toho i politiky Pražského jara, jako je František Kriegel a Zdeněk Mlynář. Vstup jim byl odepřen stejně jako pozorovateli „amnesty international“, vídeňskému právníkovi Henrymu Goldmannovi. Podle osvědčené metody byly pozvánky rozeslány především pracovníkům Státní bezpečnosti.

Pro státní orgány je toto hnutí mládeže skutečně mnohem znepokojivější než mezinárodně uznávaná československá opoziční kultura, neboť její představitelé jsou známí a jejich jednání

lze odhadnout. Tváří v tvář pražskému undergroundu je však režim naprosto bezradný, a proto reaguje hystericky: na jedné straně tvrdými policejními zákroky, na straně druhé alespoň přísným a nedůvěřivým dozorem. Čím přísnější jsou však tyto zákroky, tím kritičtější jsou mladí umělci vůči vládnoucímu režimu. Dnes dosáhli stavu sebeuvědomění srovnatelného s americkou kontrakulturou z konce šedesátých let. Partajníci v Praze to vědí, a proto nepřestanou s pronásledováním. Intelektuálové toto nebezpečí rozpoznali a zachovali se solidárně; mladí lidé však nejeví tendenci to vzdát. V jedné své písni „Plastic People of the Universe" zpívají: „My žijeme v Praze, to je tam, kde se jednou zjeví Duch sám."[316]

– – –

Alfred Grinschgl: Amnesty International / „Dát uvězněným najevo, že nejsou úplně opuštěni..."(Amnesty International / „Gefangenen das Gefühl vermitteln, dass sie nicht ganz allein sind..."), Die Furche, 25. 12. 1976, č. 52–53

„Kdykoli jste během tohoto týdne otevřeli noviny, mohli jste se v nich dočíst, že někde na světě byl nějaký člověk uvězněn, mučen nebo popraven, protože jeho osobní přesvědčení či náboženství bylo pro vládu jeho země neúnosné. Miliony lidí jsou kvůli tomu ve vězení – a to jistě ne jen za železnou či ‚bambusovou' oponou – a jejich počet stoupá. Čtenáře přepadne pocit nevolnosti a bezmoci. A přece by mohlo jeho rozhořčení vést na celém světě k součinnosti, která by konečně mohla něčeho dosáhnout."

Těmito větami uvedl *Peter Benenson* 28. května 1961 článek v anglických novinách „Observer", který stál u zrodu této organizace.

Od r. 1970 existuje také rakouská sekce Amnesty International, jejích 50 aktivních skupin celkem asi s 1000 členy si bere pod patronát vězně svědomí po celém světě, okolo 4500 spolupracovníků a sponzorů odebírá měsíčně vydávaný oběžník této organizace, která chce pomáhat vězněným. Rakouská sekce Amnesty, dlouho trpící „levým syndromem", už není podřízena jedinému jednostrannému politickému trendu: dnes je v kuratoriu Amnesty zastoupen široký okruh vynikajících osobností – od *Christiana Brody* a *Heinze Fischera* přes herečku Burgtheatru ve Vídni *Judith Holzmeisterovou* a biskupa *Johanna Webera* až po osobnosti jako *Felix Ermacora* nebo *Josef Krainer*.

Averze vůči vyobcovaným menšinám

Jak se domnívá místopředseda rakouské sekce dr. Wolfgang Aigner, více než polovina rakouských skupin Amnesty není levicově orientována. V organizaci dominují církevní uskupení. Aigner: „To, s čím dnes musíme bojovat, není odkaz levičáctví, nýbrž zásadní averze vůči Amnesty, protože Amnesty se zabývá péčí o vyobcované menšiny." Tato averze plyne v neposlední řadě z toho, že Rakušané si tradičně zakládají spíše na autoritě, a proto všelijaké soudní výroky v té či oné zemi nevnímají s nutnou ostražitostí a skepsí. Heslem mnoha průměrných Rakušanů by mohlo být: „Však oni vědí proč..."

Podobně jako v řadě dalších zemí, i rakouská Amnesty nedávno vyhlásila svůj program na r. 1977: ve všech spolkových zemích bude zahájena mohutná reklamní kampaň, jejímž cílem je

získat jednoho ze sta Rakušanů za člena Amnesty. Kromě toho byl rok 1977 vyhlášen jako Rok politického vězně. Amnesty z tohoto podnětu požádá svých cca 100 000 členů v 78 státech světa, aby sbírali podpisy pod petici. Petice má vyzvat Valné shromáždění OSN, aby podniklo rychlé a konkrétní kroky, které by garantovaly přísné dodržování Deklarace lidských práv, a kromě toho aby požadovalo po všech vládách propuštění vězňů svědomí. Na úvod Roku politického vězně uspořádala Amnesty od 1. do 18. prosince ve vídeňském Reinhardtově semináři výstavu děl rakouských výtvarných umělců.

Švýcarský případ

Rakouský předseda *mgr. Franz Schneider* prohlásil, že ve 112 státech světa jsou dnes porušována lidská práva, v 60 zemích je na denním pořádku dokonce mučení. Vězni, které si pod patronát vzala rakouská sekce, tedy pocházejí z nejrůznějších států: od Egypta přes Uruguay až po Sovětský svaz. Rakouské skupiny se během své dosavadní šestileté existence domohly propuštění již 117 vězňů svědomí ve 42 různých zemích. Na tomto seznamu se ocitlo dokonce i Švýcarsko, poklidný soused Rakouska: jedna z rakouských skupin se domohla toho, že byl propuštěn Rudolf Epple, který odmítl povolání do švýcarské branné služby z důvodů svědomí.

Jak pracuje organizace Amnesty v praxi, líčí tiskový referent *Michael Kerbler*: Amnesty se dozvídá z médií nebo i díky soukromým informacím o konkrétním zatčení v zemi X. O zatčeném následně podá zprávu, že je pronásledován z politických důvodů – tedy v rozporu s Deklarací lidských práv. Případ prochází nejprve vyšetřovací fází („investigated case"). To znamená, že Amnesty hledá styčné osoby, kontaktuje exilové organizace nebo vyšle do příslušné země vlastní misi, aby si získala bližší informace ke svému „investigated case". Pokud vše odpovídá původním zprávám, změní se případ z „investigated case" na „adopted case". To znamená, že toho kterého vězně přijímá Amnesty pod svůj patronát a svěří ho do péče některé národní sekci (a zde opět určité skupině).

Až do tohoto bodu rozhodovala centrála Amnesty v Londýně. Nyní je na řadě pověřená skupina. Pokouší se dostat do kontaktu s vězněm, píše jeho příbuzným, přátelům, spoluvězňům, zajišťuje případu publicitu, posílá petice příslušným zahraničním zastupitelstvím, vládám a vysílá právníky jako „pozorovatele procesu" k soudním jednáním. Tím má být také uvězněným dáno najevo, že nejsou úplně opuštěni, přičemž Amnesty rovněž doufá, že svými akcemi přece jen povšechně přispěje k tomu, že se na výkon soudní pravomoci v té či oné zemi začne vyvíjet jistý morální tlak, byť sebeskromnější.

Náhle dostali přikrývky a lepší jídlo…

Že pomoc není zcela nemožná, ukazuje Michael Kerbler na jednom případu v Chile: „Moje skupina kdysi přijala pod patronát vězně svědomí v Chile, jenž byl vězněn v podmínkách nedůstojných člověka. Poslali jsme mu celkem asi deset nebo dvanáct dopisů, protože podle našich zkušeností jeden či dva z nich projdou. A to se opravdu stalo. Dopis četli dokonce všichni vězni a nakonec se dostal i do rukou ředitele věznice. Víme, že pak vězni náhle dostali přikrývky, dřevěné palandy a lepší stravu."

Sledování procesu v ČSSR

Jako právní zpravodaj Amnesty byl Wolfgang Aigner nedávno z pověření této organizace na pomoc uvězněným na oficiální misi v ČSSR, aby zde sledoval jeden proces. Aigner se ujal

skupiny mladých umělců z rockových skupin „Plastic People of the Universe“ a „DG 307“. Členové těchto skupin byli zatčeni v Praze a v Plzni. Důvod k uvěznění undergroundových umělců byl přitažený za vlasy: Ivan Jirous, Vratislav Brabenec, Pavel Zajíček a Svatopluk Karásek byli zatčeni kvůli tomu, že budili „veřejné pohoršení“ – nikoli kvůli rozšiřování básní a písní kritizujících režim, kterých vyprodukovali dost a dost (viz „ochutnávku“ na pravém kraji stránky).[317] Konkrétním důvodem bylo prostě a jednoduše slovo „hovno“, které se vyskytlo v jedné básni.

Dr. Aigner se sice nemohl procesu zúčastnit osobně, ale podařilo se mu alespoň promluvit s rodinnými příslušníky a s obhájci. Aigner řekl: „Nejhorší je ve východních státech to, když si lidé myslí, že jsou úplně opuštěni. Snažíme se je toho pocitu zbavit a kromě toho skutečnost, že v různých zemích toto sledujeme, má přece jen určitý konkrétní dopad.“

c/ Vydané ve francouzštině:

Ze světa / Československo: represe proti umělcům a „popové“ hudbě (Du monde entier / Tchécoslovaquie: répression contre les artistes et la musique „pop“), La Cité, 3.–4. 4. 1976

Osm let po rozdrcení Pražského jara československý režim stále provádí čistky. Není snad jediná oblast v životě tohoto národa, v němž se zrodilo již tolik pozoruhodných tvůrců, která by nebyla pod přísným dohledem policie, případně předmětem represí; kdykoli si policejní aparát zamane, vždy si najde nové záminky k zákrokům, přičemž své oběti bez zábran očerňuje a zesměšňuje.

Tak bylo za poslední dva týdny zatčeno minimálně 18 osob a zdá se, že úřady zahájily rozsáhlou kampaň proti disidentským umělcům a některým „popovým“ skupinám.

Podle informací z okruhu disidentů jsou členové dvou „popových“ skupin a několik zpěváků a básníků ve vazbě ve věznici Ruzyně v Praze. Jsou obžalováni z narušování veřejného pořádku a „neslušného vystupování“. Hrozí jim tresty vězení od 6 měsíců do 3 let.

V Praze a dalších městech bylo zatčeno několik desítek lidí a provedeny domovní prohlídky u mnoha umělců. Byly zabaveny knihy, rukopisy, desky a magnetofonové pásky.

– – –

Před osmi lety vjely sovětské tanky do Prahy / Rockové skupiny československého undergroundu proti „establishmentu“ (Il y a huit ans, les chars soviétiques entraient à Prague. Les groupes rock de l’underground tchécoslovaque contre „l’establishment“), Libération, 21.–22. 8. 1976

Celá naše politická scéna se jen těžko vyrovnávala s nedávnými projevy krize „státního socialismu“ ve východní Evropě. Tato krize posílila ty, kdo nerozumí vnitřní dynamice východní Evropy, a tak v této krizi nalézají oporu pro legitimizaci vyspělé liberální společnosti, znepo-

kojila ty, kdo jsou zaskočeni otázkami, které přináší, a konečně sama položila otázky těm, kdo hledají alternativu k současnému establishmentu.

Vše se rychle vrátilo do normálu. Každý si honem hledal svého disidentského chráněnce, který by mu posloužil jako uklidňující politická pojistka, ale nezměnil by meze, v nichž se vede politický diskurs. Pravice se zmocnila Solženicyna, Sacharov vyhovoval více či méně pokrokovým liberálům, eurokomunisté nového typu jsou vděčni Medveděvovi, že na „jejich straně barikády" kritizuje stalinismus, ne však leninismus, a konečně někteří trockisté se pokusili „přivlastnit si" Leonida Pljušče, celí šťastní, že našli „marxistického" kritika sovětského systému.

Netřeba dodávat, že navzdory momentálním výhodám, které tento „návrat k normálu" jak se zdá přinesl, bylo vše odsouzeno k nezdaru: za osobnostmi jednotlivých disidentů se rýsují hnutí, která se nevejdou do zkresleného obrazu, jejž si o nich Západ tvoří...

Spory na Východě totiž nelze dost dobře vměstnat do schémat politických a ideologických aparátů běžných na Západě. Na pořadu dne je teď politiky přezíraná, médii ignorovaná „kulturní rezistence" československého undergroundu. K tomu však bylo zapotřebí, aby byl manifestačně potlačen: 19 členů skupiny „The Plastic People of the Universe" je od začátku dubna ve vězení, tři z nich byli 7. července minulého roku odsouzeni plzeňským soudem k trestům odnětí svobody od osmi měsíců do dvou a půl let. Hlavní obvinění byla klasická: „chuligánství", „protistátní činnost" apod. Až poté, co se s protestem ozvalo několik renomovaných československých spisovatelů, např. Havel, Klíma, Kohout a Vaculík, kteří si od dob Pražského jara získali věhlas v Evropě, ale v Československu jsou na indexu, začal západní tisk (včetně nás) věnovat osudu československého hudebního undergroundu určitou pozornost.

Přinášíme zde jeho příběh. Jeden český hudebník, rovněž oběť této represe, vysvětluje, proč je tato „kontrakultura" nezlomná a proč ji nenáviděný režim nikdy neudolá. Říká: „Establishment jen nerad vidí, jak to v undergroundu vře, ale je třeba pochopit, že také my velmi neradi vidíme tento establishment u vlády..."[318]

– – –

Thomas Marny [Ivan Hartel]:[319] **„Kádárizaci" Československa nelze provést ani osm let poté (Huit ans après, la „kadarisation" impossible de la Tchécoslovaquie), tamtéž**

Šest let poté, co byla rozdrcena maďarská revoluce, mohl János Kádár, dosazený k moci ruskými tanky, prohlásit, že *„ti, kdo nejsou proti nám, jsou s námi"*, a pustit se do budování „gulášového socialismu" díky celé řadě reforem zvláště v ekonomické sféře.

Sovětský gulag i nadále ukazoval svou tak málo přívětivou tvář, ale Maďarsko se dokonce stalo výkladní skříní socialismu východního bloku. Zatímco vlna nacionalismu rozběsnila západoevropské komunisty, neboť v Maďarsku přišli o modelový obraz socialismu, stalo se Maďarsko vzorem pro své sousedy z Varšavského paktu a zvláště pak pro Československo po roce 68. Maďarsko zůstává příkladem toho, jak revoluci pacifikovat, a je přirozené, že československá „normalizace" se inspirovala maďarskou „kádárizací".

Avšak osm let po invazi vojsk Varšavského paktu zůstává Československo temnou skvrnou sovětského bloku: pod dohledem Moskvy se stalo poslušným a šikovným nástrojem v systema-

tickém potlačování všeho, co překračuje hranice striktně vytyčené oficiálními normami, ať už v továrnách, v politickém životě nebo v oblasti kultury a umění. Na rozdíl od Kádára zůstává Husákovou maximou: *„Kdo není stoprocentně s námi, je proti nám."* Již osm let je tato mocenská klika neschopná zahájit jakékoliv vyjednávání, projevit sebemenší samostatnou iniciativu, a to už vůbec nemluvíme o reformách.

Proč není „kádárizace" Československa možná?

Když tanky zase odjely, měla „kádárizace" za cíl obratnou politikou cukru a biče zmařit jakýkoliv pokus o odpor. Během deseti let po roce 1956 ji vytvořily tři vzájemně se doplňující principy:

– Fyzická likvidace odpůrců, především dělníků, kteří se postavili na odpor ruským tankům na budapešťském předměstí Csepel (celkem na 50 000 lidí padlo na barikádách). Pacifikace dělnické třídy byla tudíž podmíněna masakrem jejích nejuvědomělejších a nejbojovnějších představitelů.

– Represe, po níž však okamžitě následovala kooptace disidentských intelektuálů, kteří hrají v zemích východního bloku – ovšemže dosti zdeformovanou – roli mluvčích politických ambicí lidu, národa. Toto byl zejména případ G. Lukácse.

– Podpora střední třídy, které ukázali pozlátko a kterou lákali na přelud konzumní společnosti a společenské kariéry výměnou za tichou podporu stávajícího režimu. Byrokracie v širším slova smyslu a střední třídy zůstávají základními složkami společenské základny, na níž režim stojí.

Jestliže Husák selhal v tom, co si předsevzal, nestalo se tak proto, že by se neřídil maďarským příkladem a nesnažil se stát československým Kádárem. Ale objektivně vzato, byly proti němu takříkajíc *„okolnosti"*. Sovětská invaze a pak normalizace byly dozajista politickou porážkou dělnické třídy, neboť brutálně přerušily její návrat do čela politické scény: dělnická třída ztratila orgány vlastní reprezentace (dělnické rady, demokratizované odbory aj.), nedotčen však zůstal její potenciál odporu, jenž se z pasivního (absentérství, nízká produktivita práce) může při první příležitosti stát aktivním: např. při zvýšení cen potravin, jak tomu bylo v Polsku.

Inteligence v jádře odmítá kolaborovat a popřít tak své ideály z roku 68. Vedle oficiální kultury zde existuje celá *„undergroundová kultura"* – od literárního a politického samizdatu přes improvizované umělecké výstavy až k rockovým koncertům na venkově – která dnes vynesla především skupině *„Plastic People of the Universe"* velmi tvrdou represi.

Nicméně ke *„koupi"* střední třídy je zapotřebí mít jí co nabídnout. Tak to šlo po několik let díky ruským úvěrům. Československý trh byl zaplavován dříve nedostupným spotřebním zbožím, často původem ze Západu. To také přimělo některé západní dopisovatele v Československu, aby uvěřili, že se vše začíná zlepšovat – až na občasné reptání několika nespokojených intelektuálů. Ale v které zemi takoví nejsou, že?

Dnes se SSSR potýká s vlastními problémy a úvěry jsou zastaveny. Peníze uměle sypané do československé ekonomiky měly jen kosmetický účinek. Neodstranily strukturální problémy, které měl v úmyslu vyřešit svými reformami Ota Šik v období Pražského jara. A navíc SSSR právě vyrovnal své ceny ropy a plynu s cenami na světovém trhu, což za dva roky zčtyřnásobilo cenu, za kterou prodává ropu Čechům. Tato „úprava" cen surovin se nutně odráží ve spotřebních cenách. Zásadní zvýšení o 30 až 50 % se předpokládá na konci září. Novinkou je, že k němu dochází zároveň v Polsku, Maďarsku i Československu.

I s ohledem na odpověď, kterou dali v červnu polští pracující, nejsou vyhlídky na kádárizaci v Československu moc velké.

– – –

Československo. Proces s umělci obviněnými z „chuligánství“ (Tchécoslovaquie. Procès d'artistes accusés „d'houliganisme“), Le Figaro, 22. 9. 1976

Čtyři ze čtrnácti umělců obviněných z „chuligánství“ stanuli včera před pražským soudem. Klade se jim za vinu, že „zpívali či recitovali vulgární texty a působili antisociálně“. Žádný západní novinář nebyl k soudu připuštěn: bylo jim řečeno, že „soudní síň je příliš malá“.

– – –

P. B.: Praha: Kulturní odboj na lavici obžalovaných (Prague: La résistance culturelle à la barre), Libération, 22. 9. 1976

Proces se čtyřmi ze čtrnácti umělců a hudebníků zatčených loni v březnu začal včera večer v Praze u okresního soudu. Na lavici obžalovaných usedli: dvaatřicetiletý historik umění Ivan Jirou [sic], třiatřicetiletý evangelický kněz Svatopluk Karásek, jemuž byl odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti – kněz „moderního stylu“, který při bohoslužbách zpívá černošské spirituály, třiatřicetiletý Vratislav Brabenec, bývalý student teologie, skladatel Pavel Zajíček, jemuž je pouhých pětadvacet let.

Jádro obžaloby: „chuligánství“, „protistátní činnost“ a především „narušování veřejného pořádku“, jehož se měli dopustit zpěvem a recitováním textů, „které mají obhrouble vulgární obsah, s antisocialistickým a protispolečenským vlivem, v nichž ve většině případů dávali průchod nihilismu, dekadenci a klerikalismu“.

Vzhledem k tomu, že síň „je příliš malá a poskytuje jen asi patnáct míst v řadách pro veřejnost“, nebyl umožněn vstup do soudní síně ani zahraničnímu tisku, ani rakouskému advokátovi zastupujícímu Amnesty International, ani početným přátelům obviněných, mezi nimiž byl i bývalý člen předsednictva ústředního výboru komunistické strany z roku 1968 František Kriegel.

Přelíčení se mohlo zúčastnit pouze osm rodinných příslušníků obžalovaných a asi desítka osob, které se mohly prokázat pozvánkou vydanou státními bezpečnostními složkami. Proces byl přerušen hned na začátku přelíčení na žádost obhájců, kteří neměli potřebný čas na přípravu obhajoby, ale později dopoledne opět pokračoval.

Všichni čtyři obžalovaní spolu s dalšími deseti přáteli se měli dostavit k soudu na konci srpna, ale jejich proces byl na poslední chvíli odročen z „technických důvodů“. Mezitím československé úřady raději rozhodly oddělit případ těchto čtyř „intelektuálů“ od jejich přátel „rockerů“ z „DG“, „The plastic people of the univers“ a „DG 307“ (viz Libération z 21. a 22. srp-

na), kteří byli postupně a v tichosti propuštěni na svobodu pod tlakem protestů, jež se zvedly jak v zahraničí, tak uvnitř země. Zcela nedávno bývalý člen ústředního výboru strany Zdeněk Mlynář, jeden z protagonistů „Pražského jara“, vystoupil na obranu těchto „nonkonformních disidentů“ v otevřeném dopise adresovaném vedení strany.

Historik umění, spisovatel, literární expert „undergroundu“ a organizátor koncertů Ivan Jirous, který se včera dostavil před soud, byl zadržen 17. března stejně jako jeho tři spoluobvinění přátelé. Obžaloba vinila hudebníky z „používání sprostých slov“ v jejich textech, a tedy i z „pohrdání morálními zásadami“. Mimo to uplatnila proti Jirousovi paragraf 118 a 267 trestního zákona, takže je obžalován z nezákonného přijetí částky 30 000 korun, z nichž pouze část měla být užita k pokrytí nákladů spojených s koncerty. Je třeba upřesnit, že „českým rockerům“ se vskutku podařilo ošálit bdělé úřady a uspořádat koncert díky tomu, že oficiálně oznámili, že chtějí „vyvíjet kulturní činnost a pořádat rodinné slavnosti“. Za tento zločin Jironovi [sic], obžalovanému jakožto strůjci těchto „protistátních aktivit“, hrozí trest od 6 do 8 let vězení. Taková je „sazba“, která se uděluje a kterou riskuje organizátor „kulturního odboje“ československého undergroundu osm let po vpádu sovětských tanků do Prahy.

– – –

P. Benoit: Praha: Přísný verdikt nad čtyřmi „chuligány“ (Prague: Verdict sévère pour quatre „hooligans“), Libération, 24. 9. 1976

Okresní soud v Praze včera ráno vynesl „obvyklý“ rozsudek v jen málo obvyklém procesu. Čtyři obžalovaní, jejichž proces začal v úterý a kteří byli odsouzeni k trestům od 8 do 18 měsíců odnětí svobody, jsou „nonkonformní“ umělci, kteří se zodpovídají z prohřešku, jenž je v Československu po roce 1968 neomluvitelný, totiž z „chuligánství“. Zde jsou „podrobnosti“ rozsudku.

Ivan Jirous, 32 let, historik „undergroundového“ umění, který je tak trochu „ideologem“ dvou rockových skupin ***Plastic People of the Univers*** a ***DG 307***, jejichž členové byli zatčeni stejně jako on v březnu tohoto roku, byl odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody nepodmíněně. Rovněž byl obžalován z toho, že si nelegálně ponechal část výtěžku z koncertů.

Pavel Zajíček, 25 let, povoláním lesní dělník a skladatel skupiny ***Plastic People of the Univers***, 12 měsíců vězení. **Svatopluk Karásek**, 33 let, evangelický kněz, jemuž byl státem odebrán souhlas k výkonu duchovenské činnosti, a **Vratislav Brabenec**, bývalý student teologie, jimž oběma byly uloženy tresty odnětí svobody po dobu osmi měsíců.

Soud se však uvalením takto přísných trestů ukázal být „shovívavější“ než státní zastupitelství, které požadovalo tresty až dvou let vězení. Jirousovi a jeho třem kolegům, kteří byli obžalováni z „rušení veřejného pořádku“, vskutku hrozil trest až třiceti měsíců vězení...

Více než stovka lidí netrpělivě čekala před jednací síní na výrok soudu. Takové menší shromáždění československé opozice. V davu přátel a rodinných příslušníků obžalovaných jsme mohli vidět např. i Františka Kriegela, bývalého člena ústředního výboru komunistické strany z r. 1968. Rovněž zde byl básník a dramatik Václav Havel a úctyhodný počet policistů Státní bezpečnosti v civilu, které nešlo mezi lidmi vyjadřujícími solidaritu s nespokojenými hudebníky přehlédnout.

Represe proti nonkonformním *„chuligánům“* tím však nekončí: vyšetřování dalších deseti hudebníků z „rockových“ skupin ***Plastic People of the Univers*** a ***Diagonal 307***[320], kteří byli propuštěni v průběhu léta, zůstává otevřené.

Tento proces více než kterákoliv jiná velká „událost“ československého politického života znamená svým přísným rozsudkem milník v historii opozice vůči režim, jenž byl nastolen po zásahu sovětských tanků v srpnu 68. V soudní síni okresního soudu bylo v podstatě potvrzeno, že kontrakulturní fenomény jsou v Československu živé a normalizací trvající již osm let nepotlačitelné. Kulturní odboj je dnes posílen jednoznačnou podporou, které se mu dostalo ze strany bývalých protagonistů „Pražského jara“. V aktech, která uveřejnil list *Libération* 21. srpna, tedy v den výročí sovětského vpádu do Československa, nám sdělil český hudebník, oběť stejného útlaku, jakým byli včera postiženi i čtyři pražští „chuligáni“: „Establishment jen nerad vidí, jak to v [kulturním] undergroundu vře. Ale je třeba pochopit, že také my velmi neradi vidíme tento establishment u vlády.“[321]

– – –

Manuel Lucbert: Když se pop-music stane politickou aférou... (Quand la musique pop devient une affaire d'État...), Le Monde, 25. 9. 1976

Vídeň. – Československé úřady rozhodně nemají pochopení pro pop-music. Na konci třídenního procesu, který probíhal od úterý 21. do čtvrtka 23. září v Praze, byli čtyři hudebníci patřící nebo přidružení ke dvěma „ilegálním“ skupinám pop-music odsouzeni k trestům odnětí svobody od osmi do osmnácti měsíců. Obvinění – historik Ivan Jirous, textař Pavel Zajíček, „zpívající pastor“ Svatopluk Karásek a hudebník a bývalý student teologie Vratislav Brabenec – byli soudem shledáni vinnými z „organizovaného narušování veřejného pořádku“, „anarchistického chování“ a také z toho, že šířili „nihilistické a klerikální myšlenky“.

Když tyto čtyři umělce odváděli v poutech do věznice, přišlo je k východu z budovy soudu tiše pozdravit mnoho mladých lidí, kteří jim vyjádřili podporu gestem ruky. V davu, jemuž nebyl z „důvodu nedostatku prostoru“ umožněn vstup do jednací síně, byli František Kriegel, bývalý předseda Národní fronty v období Pražského jara, a spisovatel Václav Havel. Vstup do soudní síně byl odepřen rovněž zástupcům zahraničního tisku i pozorovateli *Amnesty International*.

Všichni čtyři odsouzení patří ke skupině minimálně čtrnácti osob zadržených v březnu kvůli účasti na akcích dvou popových skupin – *Plastic People of the Univers* a *dg 307*. Mezitím bylo ostatních deset obviněných propuštěno na svobodu a čekají na rozsudek. Proces s Ivanem Jirousem a jeho kolegy byl nejprve naplánován na konec srpna. Byl však bez udání jakéhokoli oficiálního důvodu odsunut na minulé pondělí, nakonec však začal až v úterý.

Podle informací, které přineslo ve čtvrtek z Prahy několik tiskových agentur, mohou být tato odročení důsledkem váhání ve vedení strany, neboť boj proti pop-music se stal v dnešním Československu politickým problémem, nad nímž si zjevně lámou hlavy na nejvyšších místech. Někteří vedoucí činitelé, znepokojení ohlasem, který měla represe proti mladým muzikantům v zahraničí – první proces se konal v červenci v Plzni a v březnu bylo zadrženo a vyslýcháno několik stovek osob poté, co policie provedla razii během koncertu –, se mohou domnívat,

že takovýto postup narušuje úsilí prezentovat „zdrženlivou“ politiku Československa, jejímž smyslem je zmírňovat nepřátelství vůči režimu p. Husáka v zahraničí.

Skupiny hrající pop-music jsou terčem úředních omezení a policejních šikan od r. 1971. Hudební skupiny tohoto druhu byly početné již před Pražským jarem. Mnoho z nich se udrželo i po ruské invazi, neboť úřady měly v té době důležitější věci na starosti. Nicméně od roku 1971 bylo nutné získat povolení k pořádání jakéhokoli veřejného koncertu a umělcům bylo zakázáno používat jména nebo texty v angličtině, vystupovat ve výstředním oblečení, hrát s naplno puštěnými silnými zesilovači a šířit pesimismus a dekadentního ducha...

Některé skupiny se těmto novým nařízením podřídily a způsobně se vrátily k předpotopnímu dixielandu, jiné – což je případ *Plastic People* – se uchýlily do *undergroundu*. Úspěch posledně jmenovaných je velký. Hráli na soukromých setkáních, na svatbách. Jejich texty, zpívané na psychedelickou hudbu, často vyjadřovaly protest proti konzumní mentalitě nebo – pod vlivem pastora Karáska – jakousi novou religiozitu. Výsledkem bylo podle vyjádření jednoho člena pražského *undergroundu* to, že „vnesli světlo do naprogramovaného prázdna konzumní komunistické společnosti“.[322]

Jelikož se vedoucí představitelé v Praze bezpochyby obávají rostoucího úspěchu, který má tato nečekaná forma protestu u mladých lidí, rozhodli se jí razantně učinit přítrž. Mezi hudebníky, kteří byli teď ve čtvrtek odsouzeni, byl také Ivan Jirous, považovaný za teoretika kultury pražského *undergroundu*. Loni Jirous napsal: „Underground odmítá reflektovat onen šťastný svět, když je to oficiálně nařízeno. Tato druhá kultura považuje za svou povinnost to, co je povinností každého opravdového umělce, totiž říkat, že svět nezná blaho a nikdy je nepoznal. Při konečném zúčtování vždy rozpoznáme pravé umění podle toho, že stvořilo nepořádek. A to je přesně to, co činí pražský underground.“[323] Tento režim – a není ostatně jediný svého druhu – nemá rád nepořádek. V Praze jsou za pop-music ve vězení.

d/ Vydané v italštině a španělštině:

V Československu odsouzeni 4 pop-muzikanti za „výtržnosti“ (Condannati per „teppismo“ 4 musicisti pop in Cecoslovacchia), Unità, 24. 9. 1976

Praha, 23. 9.
Čtyři členové jedné československé hudební skupiny hrající Rock-n-roll byli pražským soudem uznáni vinnými z „výtržností a rušení veřejného pořádku“ a odsouzeni k trestům od 8 do 18 měsíců vězení.

Podobné činy československý trestní zákoník hodnotí sazbou od šesti měsíců do tří let, ale žalobce rozšířil žalobu o „antisocialismus“ a „klerikalismus“. Původně žádal rozsudky od jednoho do dvou let. Ve dvou případech byl výrok soudu nižší než požadavek žalobce.

Ivan Jirous, bývalý kronikář skupiny, byl odsouzen na 18 měsíců, Pavel Zajíček na jeden rok, Vratislav Brabenec, bývalý student teologie, a Svatopluk Karásek, bývalý evangelický farář, na osm měsíců.

– – –

J. L. Pérez Regueira: „Podvratné“ hnutí „beat-rocku“ v Československu (El „subversivo“ movimiento „beat-rock“ de Checoslovaquia), El País, 22. 9. 1976

Včera zahájený soudní proces se čtyřmi významnými členy československé umělecké skupiny *Plastic People of the Universe* znovu připomíná problém nedostatku svobody slova a uměleckého projevu v normalizovaném Československu, kterému vládnou pánové Husák a Biľak.

Plastic People jsou uměleckým sdružením, které spojuje mladé lidi se zájmem o scénografii, výtvarné umění a literaturu a kteří vyznávají, stejně jako skupina *DG 307*, liberální přístup k interpretaci různých uměleckých žánrů.

Na začátku letošního roku zahájili agenti československé bezpečnosti proti této skupině kampaň, ve které ji obviňují z toho, že se hudebními úpravami poetických textů velkých postav československé literatury, jako například Jiřího Koláře, dopustila *zločinu* podvracení.

Málo záleží na tom, že všichni čtyři obvinění víc než dostatečně prokázali své umělecké a lidské kvality: Ivan Jirous je pražský tvůrce psychedelického představení a dramaturg nezávislý na vládních manipulacích a nařízeních, Paven [sic] Zajíček je slibný mladý básník píšící progresivní a nekonformní poezii, Svatopluk Karásek je evangelický duchovní, kterému úřady zakázaly práci s mládeží, a Bratislav [sic] Brabenec je básník a saxofonista na vysoké úrovni. Pro policii to jsou ale jen obyčejní „provokatéři s dlouhými vlasy“.

Skupina začala profesionálně působit v roce 1971 pod patronací Pražského kulturního střediska, ale její nonkonformismus se nezamlouval československým úřadům, a *čistky* onoho roku proto dopadly také na umělce *Plastiků*.

Působení skupiny se proto přesunulo do neoficiální sféry, navzdory tomu, že její členové chtěli vystupovat s požadovaným povolením. Aby toho dosáhli, předložili několikrát žádost o získání kvalifikace jako řádná kulturní skupina, ale režim se svou politikou *strachu* a nepřístupnosti, typickou pro *normalizaci*, všechny jejich žádosti zamítl.

V současné době v Československu neexistuje žádný časopis, který by se věnoval problematice moderního umění, a všechny výstavní prostory a literární soutěže odmítají jakýkoli umělecký projev, který by nebyl v souladu s direktivami vydávanými centrálními úřady. Hodnocení uměleckých děl je v rukou byrokratů.

Plastic People proto pět let pořádali koncerty v soukromých bytech, kde se členové skupiny scházeli se svými posluchači. Až do února letošního roku byl policejní dohled více méně zdrženlivý, 21. dne tohoto měsíce ale agenti bezpečnosti vtrhli do domu Ivana Jirouse v Bojanovicích nedaleko Prahy a pozatýkali přítomné na základě obvinění z „narušování veřejného pořádku“. Disidentské kruhy tuto akci okamžitě označily za komplot už delší dobu připravovaný policií za účelem likvidace skupiny. Tento názor potvrdila o několik týdnů později i samotná policie, když zahájila zevrubné prohlídky v bytech obviněných a přátel skupiny *Plastic People*, při kterých zabavovala fotografie, obrazy, hudební partitury a veškerou potajmu šířenou literaturu (*samizdat*).

d/ Vydané v českém exilu

Václav Loukota: Nový třídní nepřítel – hudba „Underground“. Demokracie v exilu, Mnichov, říjen 1976[324]

V „normalizovaném“ Československu se koná v těchto měsících a týdnech *„soudní spartakiáda mládeže“*, přesněji vyjádřeno: *„staliniáda“*. Jako za „velkého“ Stalina se tam konají procesy s mladými lidmi, kteří nemohouce demonstrovat politicky, vkládají svůj protest proti nelidské společnosti do zpěvu a hudby.

Začalo to loni 10 dní před vánocemi, 13. prosince, v Přešticích, malém městečku na půl cesty z Plzně do Klatov. Dříve tam lidé holdovali dobrému kvasu v proslulé Brčkově vinárně. Jak se časy mění! 13. 12. m. r. se sešlo v Přešticích asi 100 mladých lidí v klubu *Svazu socialistické mládeže – SSM*, neboli *eS-eS-Man* – jak se komunistické organizaci u nás nyní s vtipným odporem říká. Mladí tam ovšem nepřišli holdovat režimním stupidnostem, servírovaným jim eS-eS-Manskými „kultúrtrégry“; přišli si vyslechnout přednášku Ivana ***Jirouše*** [sic], zabývajícího se vedle dějin umění také moderní hudbou, jež ho přivedla do vedoucího postavení muzikální skupiny *„Plastic People of the Universum“*.

Představení s delší přestávkou

S Jiroušem přijeli ještě dva sóloví zpěváci, literát Karel ***Soukup***, kritizující ve svých songech materielní oportunismus v dnešní ČSSR, a Svatopluk ***Karásek***, evangelický teolog, autor převážně náboženských písňových textů (*„blues“*), který o sobě sám prohlásil: „Umím lépe zpívat než kázat.“ Večer zorganizoval Karel ***Havelka***, o němž se později dozvíte ze soudního spisu, že se v letech 1973–74 zdržoval ilegálně v cizině a odseděl si za to po neprozřetelném návratu 18 měsíců.

A nyní sedíte vy, vážení čtenáři, na chvíli v duchu v přeštickém klubu a posloucháte Jiroušovu přednášku *„Underground lecture“*. To, že ji pořadatelé označili na pozvánkách *„underground“* – jak se nyní u nás všeobecně nazývá oficielně neschválená, nedovolená, tedy jaksi *„podzemní“* hudba, vyneslo podniku pečlivou policejní kontrolu všech návštěvníků a Havelkovi téměř 2 hodiny na stanici SNB. Přednáška, diapozitivy a hudební ukázky byly tedy přerušeny a pokračovaly až po jeho návratu. Asi hodinu po půlnoci se společnost rozešla.

Svědkyně v rozpacích

Její hlavní účinkující se ale za čas sešli znovu – před okresním soudem Plzeň-jih, 5. a 6. července t. r. Zatčeni byli již dříve – 17. března: Karel ***Havelka*** (*1950), ženatý stavař z Přeštic, otec jednoročního syna; František ***Stárek*** (1952), svobodný lesní dělník z Teplic, a stejně starý Miroslav ***Skalický***, svobodný truhlář z Chomutova. Komunistická „justice“ jim nasadila § 202, *„všeobecné a organizované znepokojování společnosti“* a *„veřejné pohoršení“*. To prý bylo dáno vulgárními výrazy v přednášce a v hudebních textech, jak to slyšelo ale jen několik z 29 pozvaných svědků.

„Stydíte se to asi opakovat?“ ptá se soudce pokladní SSM, Jitky ***Němcové***. „Alespoň pár těch slov, nebylo jich přece mnoho,“ naléhá předseda a chce m. j. od svědkyně slyšet, že na večírku v Přešticích padala hrubá slova, označující prodloužená záda směrem dolů, jak je svazačka řekla dříve do policejního protokolu. Bože, co nedostanou v ČSSR policajti do protokolu! Kdy-

by byli chtěli, byla by musila Jitka slyšet a opakovat ještě daleko horší sprosťárny! Najednou je režim, nestydící se za daleko větší vulgárnosti a hrubosti svého postupu, strážcem veřejné mravnosti, dokonce i ve výraze a řeči! To by musel dát soudruhu Jaroslavu ***Haškovi*** za jeho *„Švejka"* doživotí „in memoriam". Cha-cha-cha! Jenomže obžalovaní se, chudáci, takto smát nemohli; dostali tresty od 8 měsíců (Stárek) přes 18 měsíců (Skalický) do 2 ½ roku (Havelka). Po bouři protestů z ciziny i doma (Z. Mlynář, J. Seifert, I. Klíma, L. Vaculík, V. Havel, P. Kohout) snížil soud nejtěžší tresty v odvolacím řízení o polovinu a Stárkovi jej převedl do podmínky.

Proces proti „klerikalismu"

Aby se vám ale nezdálo, že hlavní aktér přeštického představení vyvázl bez pohromy. Nikoli. Koncem m. m. stál Ivan ***Jirouš***, hudební historik a dirigent známý i za hranicemi, před soudem v Praze. Spolu s ním byli vsazeni do věznice na Pankráci již 17. března: Vratislav ***Brabenec***, saxofonista Jiroušovy kapely *„Plastic People"*, Milan ***Hlavsa***, skladatel a bas-kytarista, Josef ***Janíček***, „bandleader" této skupiny, její sóloví zpěváci Svatopluk ***Karásek*** a Karel ***Soukup*** a textař skupiny *„Diagnoza 307"* Pavel ***Zajíček***.

V úterý 21. září začal proces. Soudní budova byla střežena esenbáky se psy. Několik desítek přátel obžalovaných mělo odvahu dojít až k justičnímu sálu, ale dovnitř vpuštěni nebyli, právě tak jako zahraniční a dokonce i někteří čs. novináři. Spatřil jsem v budově býv. předsedu NF z doby *„Pražského jara"* Františka ***Kriegela*** a ještě jednu osobnost, kterou nemohu kvůli její bezpečnosti jmenovat.

Jak jsme očekávali, soustředila se Husákova „justice" na Ivana ***Jirouše*** a dala mu do obžaloby jak § 202, odst. 1 a 2, tak i § 118 a 267, to znamená jednak peníze (nezdaněný příjem za koncerty, 30.000 Kčs), jednak vojnu (pokus vyhnout se prezenční službě). Dostal za to 18 měsíců, další 3 spoluobžalovaní 8–12 měsíců. Obnovené stalinské soudy v ČSSR dostávají potřebnou rutinu; zatímco v Plzni byla prokuratura jen „pohoršena" zjevy, vystupováním a výrazy obžalovaných, v Praze již mluvila o jejich *„antisocialismu, nihilismu a klerikalismu"*.

Klerikalismem jsou v očích a uších vášnivě ateistických „právníků" režimu již tedy i zpěvní texty, inspirované náboženskými představami. A nebo dokonce snad i *mythologie*, včetně působení ***ohně***, který je významným vizuálním prostředkem při skladbách uvedené již skupiny *„Plastic People of the Universum"*. Při skladbě *„Kulový blesk"* vystupoval dokonce i člověk plivající oheň. Na podiu byly často mythické postavy s hořícími pochodněmi, černě oděné do zvláštních úborů. Po přistání prvých lidí na Měsíci vystupovali členové *„P. P."* na scéně s létajícími talíři, které zapálili.

Pravda cowboyské písně

Přirozeně, že takovéto umění se marxistickým bohům v Praze nemůže líbit. Nerozumějí mu, nechápou jeho impulzy. Je jim příliš západní, orientujíc se zjevně na vzorech Franka ***Zappy***, *„The Doors"*, *„The Fugs"* a používajíc prvků *„akcionismu"* a *„happeningu"*. O házení naštípaných polínek po jevišti či fazolí do hlediště mezi diváky si každý může myslit své a hrubost ve výraze není jistě správná – ale totální zákaz západní hudby, anglických názvů souborů a tvrdošíjné vnucování sovětského opaku živí v mládeži jen totální odpor. Při jednom vystoupení mimo Prahu se projevil tím, že ze scény znělo nepřetržitě několik minut: *„**Anti – anti!**"* Byl to protest proti zkomercializované *„pop-muzice"* v ČSSR. Režimní dohlížitelé si to vykládali jako projev *antisocialistický* – neboť proti čemu jinému by čs. mládež mohla být?

Tak se stalo – nikoli poprvé a nikoli naposled – že byli mladí lidé odsouzeni pro nic za nic. Chápete, proč mezi mladými v Praze i v ostatních městech se právě v těchto týdnech ustavičně zpívá song o cowboyovi a ukradeném dobytku s refrénem: *„Jen Bůh a moje milá ví, že jsem nevinen.“*

Propagandistické pořady Čs. rozhlasu a Čs. televize

Z pořadu Československé televize ze 7. 4. 1976[325]

[…]
V italském Il Messaggero jsme přečetli, že byla u nás zatčena řada předních hudebníků, skladatelů a dalších umělců. Husákův režim je prý dal zavřít pro jejich opoziční tvorbu. Toto byla zajímavá novinka i pro nás, a proto jsem si zašel na Federální ministerstvo vnitra, abych se dozvěděl, jaké to rány vlastně naše kultura utrpěla.

Tady jsou. Pokud je neznáte, pak to bude nejspíš vaše chyba. Zřejmě málo sledujete kulturu, o jakou jde antikomunistickým propagandistům. Díváte se do tváří několikrát trestaných pacientů psychiatrických léčeben, kteří se na různých místech u nás producírovali s tvorbou, jejímž nejvlastnějším projevem bylo například štípání dříví na pódiu nebo hra na motocyklový výfuk. Alkohol, drogy a výtržnosti: tak je poznali například v Českých Budějovicích, ve Zruči nad Sázavou a jinde. Věřím, že i v dalších místech nebudou litovat, že už neplatí tyto vulgární pozvánky na jejich vystoupení. Bezpečnost tyto lidi skutečně zajistila, ale pro požívání drog, výtržnosti a ohrožování klidného života našich spoluobčanů. Ale to se antikomunistům nemohlo hodit. Proto se z povalečů stali na stránkách L'Aurore a Il Messaggero umělci. Škoda že skutečnou pravdu se čtenář opět nedozví. Musel by se nejen pousmát, ale přístup našich orgánů zcela schválit. Na Západě se totiž s podobnými asociálními živly zachází mnohem, mnohem tvrději. Kdyby pánové ze zmíněných redakcí zašli na nejbližší policejní komisařství, jistě by jim to tam potvrdili. Ale to by pak museli napsat plnou pravdu, a o to v tomto případě opět nešlo.
[…]

– – –

Pořad Československého rozhlasu *O trestné činnosti nedávno odsouzené skupiny výtržníků The Plastic People of Universe*, jenž byl vysílán 8. 12. 1976 mezi 17. a 18. hod. v rámci relace tzv. Studia 7 [326]

[zní znělka RFE] Tato znělka patří ilegální rozhlasové stanici, která je nástrojem podvratné a špionážní činnosti ústřední zpravodajské služby Spojených států severoamerických, nechvalně známé pod zkratkou CIA. Vysílání uvedené rozhlasové stanice je namířeno proti zemím socialistického společenství. Ano, jde o štvavou vysílačku Rádio Svobodná Evropa se sídlem v Mnichově.

„Nebylo by možné, aby se na stranách tisku, na konferencích a tak dále objevovalo jméno Československa a objevoval se znovu problém Československa, kdyby nebylo lidí doma. Říká se jim disidenti." To byla slova dr. Jaroslava Pecháčka, bývalého ředitele československého oddělení Radia Svobodná Evropa. Pronesl je v polovině listopadu minulého roku na valném shromáždění tzv. poradního sboru Čechů a Slováků v západní Evropě. Tento sbor není ničím jiným než skupinou emigrantů soustředěných kolem Svobodné Evropy. „Disident" – slovo, které použil

Jaroslav Pecháček, je latinského původu. Znamená „odpadlík" nebo „odštěpenec". Pro Svobodnou Evropu má však význam jiný – „spojenec". Jedním z těchto „disidentů" je také Zdeněk Mlynář, za Dubčeka tajemník ústředního výboru KSČ a hlavní ideolog pravice v krizových letech. Zcela po zásluze byl za svoji protistranickou a protisocialistickou činnost vyloučen z řad naší komunistické strany. Dnes tedy patří k hrstce těch, kterým se říká „disidenti".

[zní znělka RFE] „Tiskové kanceláře AFP, UPI a DPA jakož i různé západní deníky přinášejí výňatky z otevřeného dopisu, který poslal někdejší člen předsednictva KSČ a tajemník ústředního výboru Zdeněk Mlynář na adresu Komunistické strany Československa, Federálního shromáždění a vlády a který dal k dispozici tisku a zahraničním dopisovatelům. Zdeněk Mlynář se ve svém otevřeném dopise důrazně zastává těch, kteří jsou v Československu vystaveni postihu pro nekonvenční způsob svého vystupování." Tolik z materiálu Svobodné Evropy, který byl odvysílán v polovině září letošního roku. Co tolik pobouřilo Zdeňka Mlynáře, který se svým otevřeným dopisem aktivně zapojil do jedné z dalších protičeskoslovenských kampaní vyprovokovaných světovou reakcí? Stručně řečeno paragraf 202 našeho trestního zákoníku. Budeme-li úplně přesní, pak výtržnictví, z něhož se zodpovídali před Okresním soudem Praha-západ Ivan Jirous, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec. Jména vám jistě mnoho neříkají a patrně vám nic neřeknou ani názvy skupin, ve kterých vystupovali: the Plastic People of Universe a DG 307.[327] Na Západě jim však buržoazní sdělovací prostředky věnovaly značnou pozornost. Pod titulky „Kulturní opozice na lavici obžalovaných", „Čtyři nekonformní hudebníci odsouzeni", „Čeští zpěváci v žaláři" a podobně. Spolkový předseda Mladých demokratů Hans-Peter Knirsch dokonce prohlásil, že jsme porušili nejzákladnější lidská práva. Francouzský list Libération zase napsal, že by na Západě velmi rádi přivítali obě tyto skupiny, které by svým uměním mohly zamezit škodám vznikajícím vysíláním souborů z východních zemí. Jinými slovy, Česká filharmonie, Smetanovo kvarteto, Lúčnica, Karel Gott se svou skupinou a další naši přední umělci a interpreti, kteří vystupují před vyprodaným hledištěm nejen na Západě, jsou ve srovnání se skupinami the Plastic People of Universe a DG 307 pouhými amatéry. Národ Smetany, Dvořáka a Janáčka to samozřejmě nemůže pochopit, protože kromě několika vyvolených neví, co je to „skutečné umění". A československá justice tedy opravdové umělce nezaslouženě postihuje. Podívejme se proto na činnost takzvaných rockových skupin poněkud podobněji.

V říjnu minulého roku došly Pražskému kulturnímu středisku dva dopisy: „Vážení, přihlašuji k přehrávkám lidových hudebníků skupinu the Plastic People of Universe. Základem naší hudby je rocková forma s jazzovými názvuky a některé vlivy elektronických kompozic a postupů." Obsah druhého dopisu byl obdobný: „Vážení, přihlašuji k přehrávkám lidových hudebníků skupinu DG 307. Její v podstatě rocková hudba je obohacena ve značné míře principy takzvané nové hudby, využívá aleotorických postupů a místy se přibližuje až na hranici fónické poezie, aniž by opouštěla rockový hudební základ."

Na základě těchto přihlášek byly obě skupiny pozvány ke kvalifikačním zkouškám. Vystoupení skupiny DG 307 před zkušební komisí byla také přítomna Alexandra Mládková, samostatná odborná pracovnice Pražského kulturního střediska: „Byla jsem zejména překvapena nehudebními rekvizitami – železnými tyčemi, diskem od auta a podobně. Jejich hráčská úroveň byla velmi nízká, ostatně komise to ve svém rozhodnutí a posudku konstatovala: ‚Jde o soubor s převahou recitace. Hráči na bicí nástroje nejsou hudebníky. Doprovázející hudební nástroje jsou hráčsky na velmi nízké úrovni. Členové souboru působí zevnějškem málo esteticky.'"

A jak byla hodnocena druhá skupina: „Vedoucí souboru nemá umělecky jasné záměry. Kulturně-politický rozhled slabý. Základní hudebně-teoretické znalosti velmi slabé."

Kvalifikaci tedy nezískali. Dodejme, že se svou produkcí nikdy neuspěli ani před mladými lidmi, kterým se už dříve snažili vnucovat „nové" kulturní hodnoty. Hovoří Antonín Kosík z Ledče nad Sázavou: „Během vystoupení promítali na plátno pornografické diapozitivy, lidem se to nelíbilo, vystupovali proti tomu a pískali, po výčitce, aby toho nechali a začli hrát, nám začali nadávat, že jsme burani, že tomu nerozumíme, že je to umění. Po této zkušenosti jsme již nikdy tuto skupinu sem nezvali." Takhle tedy vypadalo „pravé umění" v podání členů skupiny Plastic People: řev, urážky a pornografie. Nebyli ničím jiným než prachobyčejnými výtržníky a kšeftmany, kteří zneužili obliby rockové hudby mezi mládeží. Nabídky k vystoupením získávali přes své známé, kteří o nich pěli oslavné ódy. Ti, kteří skupinu pozvali, pak při její produkci nevycházeli z překvapení: vždyť předem o jejím repertoáru vůbec nic nevěděli. Dejme slovo Jiřímu Kotkovi, který zažil vystoupení Plastic People ve Zruči nad Sázavou v r. 1972: „Průběh té zábavy celé byl dost šokující, neboť kapela, která teda by měla bejt nějakým způsobem solidně, vhodně oblečena, byli teda oblečeni různě, jako třeba v krátkých, ustřižených riflích, které měli na konci rozstřihány, jeden dokonce také měl ze státní vlajky Spojenech států košili ušitu, takže pro nás celkem to bylo dost nezvyklé. Hudbu měli dost hlasitě a bylo na to dost stížností. Některejm těm skladbám nebylo rozumět, zpívali anglicky a písničky byly nerytmické, prostě že se přitom ani nedalo tančit. Dost místních lidí reagovalo na tuto zábavu tím, že když viděli, jaký má průběh, odcházeli předčasně z této zábavy domů. Mladí lidé, kteří přijeli částečně i se skupinou, pak samostatně, na zahájení byli dost slušně oblečeni, ale v průběhu zábavy se ztráceli a vraceli se po ne dlouhé chvíli zpátky do sálu převlečeni do zelených bund s různými symboly a malými americkými vlajkami nebo různými voznačeními, které měli na těch bundách přišity a nalepeny. Tam, kde skončili tanec, tam si posedali a polehali na zem a vydrželi v těchto pozicích do doby, než začala skupina znova hrát. Těžko se dá říct, jestli teda tančili nebo ne. Nemělo to s tancem nic společného. Takový druh hudby jsem nikde neslyšel, podobalo se to vrzání a skřípání a druh zábavy, který byl produkován touto skupinou a podporován jejími fanoušky, bych už zažít nechtěl."

Citujeme z článku, který 7. července 1972 pod názvem „Slušné vždy přivítáme" uveřejnil závodní časopis národního podniku Sázavan ve Zruči nad Sázavou: „Nechce se věřit, že náš společenský dům byl dán k dispozici pochybným osobám, které nevkusně oblečeny a vulgárním způsobem kazí dobré jméno naší mládeže. Což je možné nebo dovolí si někdo z našich občanů jít na zábavu v otrhaném a špinavém oblečení? Strpí někdo, aby hosté sedali po oknech a tančili po stolech? Pletou si slušní lidé místnost pro kulečník s WC? Proto podobné chování nemůže být trpěno ani u nás."

Skupina si založila výhodný obchod – či vlastně kšeft. Za každé vystoupení inkasovala 1500 až 2000 korun. Bylo chybou pořadatelů, že byli příliš důvěřiví k podvodníkům, kteří se vydávali za hudebníky a neměli žádné oprávnění vystupovat veřejně, natož za honorář. Objevili se načerno i na maturitním plese průmyslové školy v Písku. „Ples naší průmyslové školy bývá vždycky společenskou událostí. Chceme, aby skutečně pro žáky to byl určitý přínos a aby měli pěknou vzpomínku na zakončení školy." Se slovy ing. Miroslava Pertlíčka, ředitele Strojní průmyslové školy v Písku, lze jen souhlasit. Členové skupiny Plastic People však mají na maturitní plesy poněkud jiný názor. Jedním z těch, kteří se o tom měli možnost přesvědčit, je soudruh Otto Hrotek, místopředseda Městského národního výboru v Písku: „Když jsem procházel pří-

sálím, viděl jsem, že proti mně jde podnapilý člověk v montérkách, neupravený, a ptal jsem se ho tedy, co tam dělá. On – že patří ke skupině, k hudební skupině, která vystupuje při této zábavě. Šel jsem si překontrolovat také samotnou hudbu, zda má povolení, no a tito mládenci, kteří vystupovali mimo jiné i velmi špatně oblečení, proti těm, kteří na této zábavě byli – víte, jak to vypadá na maturitních plesech, že jsou velmi slušně oblečený – tak se mnou ani nejednali, proto jsem tedy si vyžádal pořadatele hlavního, aby mně zjistil, kdo tato hudba vůbec je, když neměla řádné povolení Městského národního výboru. Pořadatel si teda ověřil tu skutečnost, že prostě tato hudba byla objednána nějakým jednotlivcem ze školy, a hudba musela po krátké době ze sálu odejít. Samotní mladí lidé, kteří na tomto plesu byli přítomni, nám ještě děkovali za to, že tato hudba skončila, no a potom už zábava probíhala normálně. Dodatečně jsem se dozvěděl až teprve další dni, že se jedná o hudbu takzvanou Plastic Peoples, která měla podobné maléry, podobné nedostatky i na jiných místech."

„Na oslavu svatby v Bojanovicích jsem si pozval asi dvě stě svých přátel, své hosty jsem na tuto oslavu zval většinou osobně, a to předáním pozvánky, kterou tvořila skupinová fotografie na Karlově mostě s nápisem ‚Magor's wedding'. Na pozvánce je uvedeno, že se jedná o Magorovu svatbu, a to z toho důvodu, že jsem mezi svými známými znám pod přezdívkou Magor." Tolik z výpovědi obviněného Ivana Jirouse.

Podobných svateb, jejichž vyvrcholením bylo vystoupení skupiny the Plastic People of Universe a DG 307, bylo víc. Sloužily jako záminka k pronajmutí sálu, který většinou zaplnili příznivci obou skupin. Vstupenky na tyto „svatby" se prodávaly i po pražských hospodách a platilo se za ně i 40 korun. Ti, kteří v únoru tohoto roku přijeli do Bojanovic skutečně jen na Jirousovu svatbu, byli jejím průběhem poněkud vyvedeni z míry. Nelze se příliš divit. Konečně, poslechněte si krátkou ukázku „umění", které se tam produkovalo: *[zní úryvek koncertního provedení skladby „Filosofova slova" od DG 307]* „ablegace vzduchu / vyhoštění vzduchu! / guturála gymnosofa! / hrdelní výkřik nahýho askety! / kondemnace idiota! / prokletí idiota! / paratrofie orátora! / cizopasnictví řečníka / mekonismus! / otrava opiem! / impuberta! / zakrslá puberta! / IMBROGLIO FILOSOFA! / rozklad filosofa! / presumptivní omniscience! / pravděpodobná vševědoucnost..."

Doktorka Dana Milerová, psychiatrická léčebna Horní Beřkovice: „Já sama se s tímto druhem zábavy v žádném případě neztotožňuji a celá záležitost mi připadala hloupá. Pokud se týká vulgárních výrazů, tak mi připadaly zbytečné, a to byl také jeden z důvodů, proč jsme odešli." Akademická malířka Jaromíra Knoblochová, Praha: „Vystoupení souboru na mne působilo dojmem primitivismu. Jinak to bylo více hluku než pořádné hudby." *[zní úryvek koncertního provedení skladby „Degenerace" od DG 307]:* „degenerace náhle se vzbouzící / degenerace do vočí bušící / degenerace pronikající každou vteřinou / degenerace pravd co stanou se mršinou / degenerace našich vztahů / degenerace šílenejch stavů / degenerace ..."

Kdo jsou tito lidé, kteří se vyžívají v řevu a výtržnictví? Ivan Jirous, v roce 1969 obhajobou diplomové práce ukončil studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Už jednou byl ve výkonu trestu. Pavel Zajíček, po dvou letech zanechal studia na Stavební fakultě Českého vysokého učení technického. V roce 1967 byl po dobu dvou měsíců léčen na Psychiatrické klinice profesora Vondráčka v Praze. Vratislav Brabenec, kdysi profesionální hudebník, v roce 1963 trestán za výtržnictví. Svatopluk Karásek, vystudoval Evangelickou bohosloveckou fakultu a působil jako farář Československé evangelické církve. Později, ač se to zdá nepochopitelné, začal vystupovat společně se skupinou Plastic People. Co přivedlo duchovního na stejnou

platformu s výtržníky a podvodníky? Odpověď není těžká: stejné životní názory a postoje, které patrně musel před svými představenými pečlivě skrývat. Jinak by nebylo možné, aby se ztotožnil s texty písní, které tyto skupiny měly v repertoáru. Jeden z nich má název „Atentát na kulturu“ *[zní instrumentální úvod koncertního provedení skladby „Utopenec“ od DG 307, do toho čte rozhlasový moderátor slova Knížákovy písně „Atentát na kulturu“]:* „Rozkopte obrazy, spalte si knihy, divadla ať srovnaj buldozéry. Zahoďte všechno, co má ňákou cenu, spáchejte atentát na kulturu.“

Dejme teď slovo Karlu Jakšovi z Liberce, který Svatopluka Karáska osobně znal: „Byl tam v Novým Městě starej farář, no a šel už do důchodu, no a tak přišel jeho nástupce. Jak přišel, tak už nějaký takovej ten dobrej dojem coby takovýho faráře neudělál. Měl takovej ten anglickej mundúr s americkou vlajkou. Přišel dost tak jako rozšafně a myslel si, že jako svět patří teda jemu... byl v Anglii, nakonec potom byl v tom západním Německu a přijel, že jo, sem k nám do Československa. Říkal, že prostě ten starej pan farář... nebo ten jeho předchůdce žil teda moc skromně. Potom sháněl americkej džíp, že jo, poněvadž normální auto, to pro něho nebylo. Hnedka první den jsem říkal: Podívejte se, jestli chcete teda působit jako orgán církevní a tak dál, tak budete taky slušně oblečenej, že jo, budete chodit prostě jako normální vostatní choděj, a ne takovýmto způsobem. Prostě zaplátovaný kalhoty, jo, a takový umaštěný kalhoty, rozcuchaný vlasy, fouzy, že jo, no prostě na první pohled, že jo, člověk, kterej prostě nějakou reklamu tady nedělá, že jo...“

[zní další úryvek koncertního provedení skladby „Utopenec“ od DG 307, do toho dále čte rozhlasový moderátor slova Knížákovy písně „Atentát na kulturu“]: „Zahoďte mozky, zahoďte srdce, zahoďte všechno, co vás dělá člověkem.“ Toto zrůdné životní krédo sdělovali s patřičným řevem svým přívržencům, kteří byli stejní jako oni. Svědkem jedné takové „seance“ byl v Líšnici 30. prosince 1974 Slavomil Tesárek. Mimo jiné vypověděl: „Pokud jsem nahlédl do sálu, tak jsem viděl, že většina účastníků se povaluje po zemi a skupina Plastic People na pódiu vyluzuje jakési zvuky. Pokud se pamatuji na zpěv, tak jsem zaslechl, že jeden ze skupiny vykřikoval: ‚Hari, hari, marihuana.‘ Ta slova delší dobu opakoval. V sále byl velký nepořádek, rozlité pivo, nedopalky a množství papírů.“

Až příliš to všechno připomíná podobné skupiny, které působí na Západě. O jedné z nich, o „Andělích pekel“, vydal knihu americký novinář Hunter Thompson. Pravda, „Andělé pekel“ se nevěnují umění, ale životní postoje mají naprosto stejné: „Jednou ráno se po městě rozptýlilo třicet ‚andělů‘. Zarazili dopravu, převraceli auta, obtěžovali chodce a pak zase ujeli s pokřikem: ‚Chtěli jsme vám dát jen za vyučenou.‘ Nazítří vniklo osm ‚andělů pekel‘ do bytu jedné rodiny. Manžela vyhodili a ženu v přítomnosti jejích tří dětí znásilnili.“ Tyto jevy jsou v západním světě považovány za normální. Nelze se divit. Vždyť tam, kde se prohlubují životní nejistoty, tam, kde prudce stoupá křivka kriminality nejen mládeže, tam, kde jsou lhostejní k narkomanii, tam, kde se chovají ke zločincům a vzdušným pirátům jako k beránkům, tam skutečně musí být výtržnictví a podvody nedílnou součástí způsobu života. S naší socialistickou morálkou se však takový způsob života nikdy slučovat nebude. Žádné formy chuligánství a výtržnictví nehodláme trpět. Proto také bylo odvolání čtyř výtržníků zamítnuto a původní rozsudek potvrzen. Byli vlastně odsouzeni už dříve – mladými lidmi, kterým se snažili vnucovat své životní názory. A je potěšitelné, že mladá generace dokáže rozpoznat skutečně hodnotnou kulturu od dekadence. O tom ale západní tisk pomlčel. Zato své čtenáře ujistil, že, cituji: „V Československu elektrické vlny rocku vedou do bran žaláře...“

Nechceme se buržoazních novinářů v žádném případě dotknout, ale o životě v naší zemi toho vědí hodně málo. Měli by využívat jiných pramenů než otevřených dopisů různých Mlynářů. V Československu existuje v současné době na 1400 beatových skupin. Převážná většina z nich vystupuje veřejně. V obchodech si můžete koupit jejich gramofonové desky. Z těch posledních lze jmenovat profilovou desku skupiny Energit či desky Magahonu. Ve stadiu přípravy je natáčení se skupinou Bohemia. A to hovoříme pouze o deskách Supraphonu. Nevydáváme pouze zvukové snímky našich rockových skupin. Jen tak pro zajímavost: příští rok vydá Supraphon velké desky a kazety s nahrávkami skupin Deep Purple, Grand Funk Railroad, Rolling Stones, Pink Floyd, Mahavishnu Orchestra atd. atd. Starosti západních novinářů o to, zda se naše mládež může seznámit s moderní hudbou, jsou tedy zbytečné.

A co říci na adresu Zdeňka Mlynáře? Člověka, který se tak iniciativně zapojil do této protičeskoslovenské kampaně? Snad jen tolik: jasně ukázal, jak si v roce 1968 spolu s ostatními představiteli pravice představoval kulturní politiku a mezi jakými lidmi hledá spojence dnes. Konečně, úsudek si jistě uděláte sami.

– – –

Pořad Československé televize *Atentát na kulturu*, vysílaný 8. 6. 1977[328]

[zní úryvek skladby skupiny Collegium musicum Mariana Vargy „Ulica plná plášťov do dažďa“] Prý jsme spáchali atentát na kulturu a prý je taky u nás zakázán rock'n'roll – ejhle! Süddeutsche Zeitung varuje, že prý dáme za vyučenou všem, kdož by „chtěli tančit podle západní kytary“ – vida! Jedny madridské noviny zase tvrdí, že „elektrické vlny pop-music vedou do bran žaláře“. *[znějí úryvky západního rozhlasového vysílání]* Samozřejmě že u nás... Samozřejmě že jsou to hlouposti – mohli bychom si jich nevšímat nebo se jim vysmát, jenže nejde vůbec o vylhanou kachnu ani o rock'n'roll, ale o záměrnou politickou a nepřátelskou provokaci, navíc příhodně načasovanou: proto tak zostra uhodila loni do činelů západní propagandistická kapela a proto se tak hbitě chopili taktovky staří známí dirigenti Kohout, Havel, Patočka, Černý, Mlynář a další. Úmyslně živili senzaci a rozdmýchávali lživý humbuk. Touto kampaní už kypřili na Západě půdu pro nový antisocialistický pamflet, který se právě sepisoval. S partou výtržníků byli zřejmě ve spojení již dříve. A nyní – báječně posloužila. *[zní úryvek instrumentálního úvodu skladby PPU „Prší, prší“]* Hle, jací jsou to skvělí spojenci, kterých se přidržela hrstka renegátů a které vyhlásila za politické mučedníky. V unikátních a autentických záběrech představujeme Plastické muže z vesmíru, jak se sami pojmenovali – Plastic People of the Universe. Plastikové z vesmíru krátce po přistání v obci Postupice.

Trnitá bývá cesta vzhůru, a kdyby se Ivan Jirous, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec nedopustili trestného činu výtržnictví a kdyby se právě toto výtržnictví nehodilo do krámu hrstce zaprodaných provokatérů, byli by bez reklamy dodnes. A také People of the Universe i sesterská skupina DG 307 *[znějí úryvky ze skladby „Operace přírody“ DG 307 – z koncertu v Postupicích]*, příhodně pojmenovaná diagnostickou značkou pro „občasné stresové stavy“. Že se tedy u nás provozovalo tak šokující nekonformní umění, jak se později psalo, bylo Západu oznámeno, teprve když bylo třeba připravit náladu proti Československu. Jednou

však se spustili, začalo výtržnictví, a byli obvinění – a najednou se stali nekonformními umělci, které musí hájit Kriegel, Mlynář, Kohout. Okamžitě byly nažhaveny telefony a hrstka profesionálních pomlouvačů sdělila světu velký šlágr: bráníme lidským svobodám! Prý zastrašujeme a umlčujeme mladé lidi, kteří odmítají oficiální normy. *[Opět zní úryvek z DG 307]:* „...skutečnost je pouhym klamem / musíme se..." Že by nový výraz pro výtržnictví? Budiž. Podívejme se tedy, jaké normy měli: „Rozkopte obrazy, spalte si knihy, divadla ať srovnaj buldozery, zahoďte všechno, co má ňákou cenu, spáchejte atentát na kulturu, probuďte pátera Koniáše, ať vstanou z mrtvých jezuiti, tisíce knih je třeba spálit..." Jelikož buldozery nevlastní, škrtají alespoň sirkou, a aby měli dokument, že jenom planě nedeklamují, fotografují se ze všech stran. Tentokrát lehla popelem jedna z knížek Bohumila Hrabala. Bylo to na protest, že se veřejně přihlásil k politice nového vedení komunistické strany. Pozorně se teď zaposlouchejte do úryvku z produkce našich nekonformních umělců hájených elitáři a zastánci té „pravé svobody": *[znějí úryvky ze skladby „Co sme?" od DG 307 – z koncertu v Postupicích]:* „...co je na nás zajímavýho? / sme nosiči strachu / sme předzvěstí prachu / co chceme? / kam deme? / co až se vocitneme nikde / z čeho se tam poserem?"

Tady na státním zámku Houska u České Lípy se jednoho dne sešli. Depozitář knihovny, jehož byl bývalý duchovní Svatopluk Karásek správcem, zdál se jim jako stvořený pro klidnou tvůrčí dílnu. Karásek, který předtím proputoval Západ, živě líčí, jak tam beat a rock a pop jsou už více než pouhá hudba: artikulují mohutnou „revoluci". Ztracení synové a dcery na Západě se tam zformovali v novou mládežnickou antispolečnost s novými normami hodnot a s novými způsoby chování. V podzemních sklepích na pop koncertech a rock festivalech platí princip rozkoše, a nikoli už princip výkonnosti. Akustické narkotikum boří a otřásá i zákony států. V bezvýchodném buržoazním světě je to snad určitý druh úniku od hrozných sociálních a pracovních podmínek mladých, ale od čeho utíkají tady? Co chtějí bourat u nás? Antispolečnost, nové normy hodnot...

Vystudovaný filozof Ivan Jirous přezdívaný Magor sní o něčem takovém už dlouho. Jak něco z toho akustického narkotika Západu ale propašovat k nám? Kde u nás najít skulinu, v níž by srotil přívržence, pokud je objeví? Přemýšlí – a přemýšlí i o tom, jak otřást státem, a různě se i s různými lidmi radí, akustické narkotikum ho nesmírně vábí. V klidu a tichu zámku píše teoretický návod. Jmenuje se „Zpráva o třetím českém hudebním obrození" a v ní nazývá naši současnou společnost „duchovním ghettem". Pakliže s ním kdo souhlasí, má za povinnost účastnit se aktivně destrukce zákonného zřízení, vytvořit kulturu nezávislou na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění. Pavel Zajíček je pro. Přestože je léčen na schizoidní psychopatii, uvolňuje se z Prahy a přijíždí na zámek. Má břitké pero a Jirousovi se velice hodí. V mžiku sepsal nové nekonformní dílko: „Bratři a sestry, buďte volný, volný v lásce i sexu, oddejte svou duši ďáblu, nebojte se elesdé! Bratři a sestry, pijte a radujte se!" Do zámku se přesouvají a poblíž se usazují i další kumpáni a jejich společnice. Za zavřenými okny se zkouší, nahrává, miluje, fetuje a pije a chystá se velké tažení. Psal se rok 1971, když Plastičtí lidé z vesmíru natankovali a prvně vystartovali do krajů českých. Ačkoliv neměli oprávnění k veřejným vystoupením, manažer a umělecký šéf Ivan Jirous je dobře prodal a hned na několika místech: měl především náležitou drzost a pak neplatnou legitimaci Svazu výtvarných umělců, která, jak tvrdil, ho opravňuje uzavírat příslušné smlouvy. Jednou také poctil Ivan Jirous svou návštěvou město Písek. Doslechl se, že svazáci na zdejší strojnické průmyslovce budou pořádat maturitní ples, a mezi studenty přál si zalovit.

Vyšlo mu to. Pořadatelé sice měli jeden taneční orchestr, ale když se nabízel i modernější soubor, byli rádi. Jakmile se však Plastic People of the Universe ukázali na scéně, nastalo zděšení. *[zní úryvek skladby PPU „Prší, prší“]:* „...po celém městě je tma / je konec nebo...“ Student, který koncert skupiny sjednal, později prohlásil: „Mohu říci, že když skupina na plese vystoupila, byli jsme otřeseni. Byli zarostlí a špinaví a ještě větší otřes byl, když začali hrát.“ To ale nebylo všechno. Dodatečně se zjistilo, že nemají vůbec povolení k veřejnému vystupování, a tak po malé tahanici plesový rej pokračoval dál, ale už bez Jirousových hochů. *[zní úryvek skladby PPU „Prší, prší“]:* „...po nebi jde hnusný tvor / je to lepra nebo mor / vlci jdou z hor...“ Plastičtí lidé jsou však jako z gumy. Měli malér v Písku, ale s drzou hroší kůží míří do Zruče nad Sázavou. Manažer Jirous se vnutil se svým ansámblem na taneční zábavu národního podniku Sázavan – za pouhé dva tisíce perfektní beat! Tak se rozevřela opona a začali: *[zní úryvek skladby PPU „Prší, prší“]:* „...vrány se rozkřičely smíchy...“ Jenomže dlouho předtím, než začali, byly vchody do sálu obsazeny. Přitáhl s nimi houf souputníků. Pořadatelé se bránili, ale neubránili. Ivan Jirous se v duchu chválil: I jemu se už podařilo sesbírat za pomoci různých odpadlíků alespoň pár desítek „ztracených synů a dcer“. Tehdy také hned exhibici Jirousova souboru a jeho přívrženců odsoudil i závodní časopis: „Nechce se věřit, že náš společenský dům byl dán k dispozici pochybným osobám, které nevkusně oblečeny a vulgárním způsobem kazí dobré jméno naší mládeže. O podobnou zábavu nestojíme.“ Leč Jirousovi aktéři jsou plastičtí, a tudíž zármutku opět nepropadli. A pak – mají povzbudivý slogan, který už vykřikují i z pódií: „Zahoďte mozky, zahoďte srdce, zahoďte všechno, co vás dělá člověkem. Staňte se prasetem!“ Stop. Nelze dál citovat jako většinu vulgárních výplodů. Varovnou stopku zaregistroval po Zruči dokonce Ivan Jirous: ne že by umravnil texty, byl dál odhodlán kráčet na rtech s heslem, „volní v lásce, volní v sexu“, ale dostalo se mu rady, aby byl opatrnější. *[zní úryvek svatebního pochodu z Wagnerova „Lohengrina“]* Osvítil ho spásný nápad: existují přece svatby! A tak otevřel novou živnost pod firmou „soukromé posvatební veselice“. *[zní úryvek ze skladby DG 307 „Operace přírody“]:* „...že tvý polopokání / je k hovnu...“ Jsme na jedné z mnohých, které Jirous takto uspořádal. Psána je na jméno ženicha, ale svatebčané utekli, sotva uzřeli: „...znamení / až v rezu a prachu / po krk budeš vězet / řekneš mi pak: / KAM SE PODĚL / TVUJ MOUDREJ SVĚT? / ať chcípnou všichni mudrcové! / voslavený budou blbci! / jen ať se slastně kroutěj / vševidoucí volové / víc uviděj slepí krtci!“ A hosté? Ty si pozval Jirous na vstupenky z Prahy. Co kus, to čtyřicet korun. *[zní úryvek z Mozartovy „Malé noční hudby“]* Ten podnik se Jirousovi tak zalíbil, že se dokonce oženil sám. Později o tom řekl do protokolu: „Na oslavu svatby v Bojanovicích jsem si pozval asi dvě stě svých přátel. Své hosty jsem na tuto oslavu zval většinou osobně, a to předáním pozvánky, kterou tvořila skupinová fotografie na Karlově mostě s nápisem MAGOR'S WEDDING. Na pozvánce je uvedeno, že se jedná o Magorovu svatbu, a to z toho důvodu, že jsem mezi svými známými znám pod přezdívkou Magor.“ Když mu přišlo dvě stě takzvaných osobních přátel do Bojanovic, zřejmě usoudil, že se už navršil čas k uspořádání „prvního festivalu druhé kultury“. Tento podnik měla přikrýt další z posvatebních veselic. Jenže čeho je moc, toho je příliš. *[zní úryvek z Mozartovy „Malé noční hudby“ v podání Sen noci svatojánské Bandu (z Postupic)]* A tady na tomto obskurním festivalu bylo najednou moc všeho: Magorových přátel i oplzlostí, nevkusu i urážek, kuráže, piva i silnějších drinků... *[zní úryvek ze skladby DG 307 „Co sme?“]:* „...sme dětma / který nestačily zestárnout / nebo šílenci / který nemůžou padnout?...“ S přibývajícími hodinami byla situace horší a horší. To už ale na filmu nemáme:

i kameraman raději odešel. A tak jedno k druhému a svatebčané mají co dělat, aby doběhli k telefonu a přivolali k ochraně vlastní i probuzené vesnice Veřejnou bezpečnost.

Na výzvu zkrachovaného politika Zdeňka Mlynáře a spol. se měla konat v Západním Berlíně mohutná protestní demonstrace za „Magora a spol." A takhle dopadla: smutně pro pražské patrony. Onehdy napsal západoněmecký Der Spiegel o různých podobných skupinách na Západě: „Kdekoli se vlasatí pop-hudebníci ukáží, sklízejí nadávky a kletby. Hotely jim odmítají rezervované pokoje, obecní zaměstnanci před nimi uzavírají koncertní síně, strážci pořádku jdou na jejich koncertech při sebemenším povyku na diváky s obušky..." Ejhle – na Západě se s tím vypořádají po svém. Když u nás trestáme výtržníky, je to „zásah proti mladým umělcům". A Hájek, Kriegel, Vaculík, Kohout, Havel a další v tom také vidí porušování práva na svobodné umění. Není divu, že pak společně s nimi známý pamflet podpisovali i plastičtí mužové Vratislav Brabenec a Svatopluk Karásek. Karásek se připojil nejenom jako umělec, ale zároveň coby i bývalý duchovní. *[zní instrumentální podání písně „Na tom Pražským mostě..." od Sen noci svatojánské Bandu]* O jaké šlo „umělce", to si ještě připomeňme: inu vrána k vráně sedá...

Tak takový byl tedy spáchán „atentát na kulturu". Momentálně se však už na Západě nepropaguje tvrzení, že je u nás zakázána rocková hudba: hraje se i se při ní tančí. Také o ni nešlo. Dokonce se nepátrá, zdali dopřáváme zaznít „západním kytarám". Ostatně to je vidět i slyšet, třeba tady: *[zní úryvek rockové varhanní skladby, snad skupiny Procol Harum, s anglickým zpěvem]* Dopřáváme hudbě, i té ze Západu. Jen podle západní propagandy tančit nebudeme, ani podle odpadlíků. To určitě ne. Nikdy.

Ediční zpráva o vydání „Hnědé knihy“ z roku 2012

Samizdatový svazek s dosti zvláštním titulem *„Hnědá kniha“ o procesech s českým undergroundem*, nacházející se ve fondech pražské knihovny Libri prohibiti (dále též LP), je konglomerátem textů nejrůznějšího druhu, velice heterogenním textovým souborem o 290 paginovaných stránkách A4 vesměs hustého řádkování, přičemž na s. 2–4 je podrobný obsah svazku. Ten kromě literárních, básnických a písňových textů obsahuje též eseje, apologetiky, petice, soudní obhajoby, texty literárněkritické, texty úředních dokumentů, otevřené dopisy, ukázky dobové propagandistické žurnalistiky i složitým, takříkajíc „motákovým“ způsobem vzniknuvší zprávy o jednotlivých soudních procesech a posléze i komentáře původních editorů, sepsané s odstupem několika měsíců.

Na titulním listě tohoto strojopisu, jenž byl podkladem pro naše vydání, jsou dvě vročení, výše 1977, níže 1980, obě jsou však poněkud zavádějící (o problému datace vydání blíže v pozn. 1 a 330). Tento konkrétní svazek, jenž je (minimálně) třetí edicí díla (proto dále označujeme jako **HK III**), vydal v r. 1980 v neudaném počtu exemplářů chartistický aktivista, v letech 1974–1981 pořadatel samizdatové edice Krtek a Datel a pozdější exulant Jaroslav Suk (*1948, ve švédském exilu od r. 1981), jenž při své práci vycházel z prvního vydání, které je bez jakéhokoli titulu a vročení na titulní stránce. Toto první vydání (označujeme jako **HK I**), jež tvoří 300 nepaginovaných listů A4, nemá soupis obsahu a není v něm ani zmínky o jeho tehdejších vydavatelích; jen nepodepsané „Slovo úvodem“ je datováno: „V Praze 7. listopadu 1976“. Exemplář HK I, rovněž uložený v archivu knihovny Libri prohibiti, je svázán do **hnědých** plátěných desek. Jeho pořadateli byli historik Václav Vendelín Komeda (1945–1995) a překladatel, fotograf a nakladatel Jaroslav Kořán (*1940), z nichž dříve jmenovaný patřil k prvním signatářům Charty 77, druhý měl při vzniku Charty 77 sice utajovanou, o to však zásadnější úlohu. Kromě těchto dvou vydání existuje v LP ještě další samizdat, jenž evidentně navazuje na HK I, ale neobsahuje ještě žádné dodatky (týkající se procesu s Janem Princem z r. 1977), které se vyskytují v HK III. Je rovněž bez titulního listu a bez vročení, jeho vznik je zřejmě možno klást do let 1977–1979 a označujeme jej jako **HK II** (zhruba polovina, část s literárními texty, je nepaginována, zbytek paginován s. 3–108). Tento samizdat, jenž se mj. vyznačuje velkým množstvím pravopisných chyb a strojopisných překlepů, byl však oproti HK I obohacen o několik málo doplňků, které se jinde nevyskytují: o medailony S. Karáska, K. Soukupa, kapely Umělá hmota II, Plastic People a Bílé světlo a rovněž o výběr z textů kapel Umělá hmota II a Bílé světlo. Tyto dodatky do stávající edice nepřebíráme, neboť jednak obsahují značné množství faktografických chyb, jednak se s původní koncepcí HK poněkud míjejí (to se týká písňových textů sem zařazených, které tak jako tak již byly vydány tiskem jinde.) Pořadatel HK II nám není znám. Aby byla historie dosavadního vydávání HK kompletní, dodáváme ještě, že zřejmě někdy v 90. letech pořídil Petr Cibulka opis HK III (bohužel neúplný – zcela v něm chybí např. text rozsudku z 23. 9. 76 – a plný chyb), jenž byl zveřejněn na internetu na adresách: http://silesia.wz.cz/hk.htm a rovněž http://www.cibulka.com/vonn/nep/pro/4.htm. Toto vydání označujeme jako **HK IV**.

Důvody, které v r. 1976 vedly ke vzniku HK I, zmiňuje F. Stárek v předmluvě k nynějšímu vydání – a vzápětí se k nim ještě vrátíme, resp. ocitujeme příslušnou pasáž z doposud nevydaných memoárů J. Kořána. Zde však je nejprve nutno pár slovy charakterizovat obsah dosavadních edic HK: Jádrem prvního samizdatového vydání HK je **dokumentace příčin, průběhu, okolností a důsledků**

dvou soudních procesů s představiteli české undergroundové komunity, které proběhly v roce 1976. Toto jádro je ve třetím samizdatovém vydání HK rozšířeno **o dokumentaci následujícího, obdobně probíhajícího soudního procesu, jehož obětí byl v r. 1977 Jan Princ**.

Naše vydání HK je tedy první tištěné, zcela kompletní, s množstvím dodatků a komentářů. V Dodatcích II jsou vydány i přepisy dokumentů Státní bezpečnosti, překlady zahraničních ohlasů dokumentovaných událostí z r. 1976 a rovněž přepisy libret dobových propagandistických pořadů Čs. rozhlasu a Čs. televize. Východiskem pro naše nynější vydání byla, jak již bylo poznamenáno výše, HK III, přičemž při různočtení jsme přihlíželi též k HK I a navíc vše, co v HK I bylo obsaženo a nepřešlo do HK III, jsme do našeho vydání rovněž zařadili – zde otištěno také v Dodatcích II. Všechny jednotlivé části HK podrobně komentujeme v poznámkovém aparátu.

Samizdatový, nepaginovaný svazek **HK I** (1976) tedy žádný titul nenese, nebyl součástí žádné samizdatové ediční řady a jeho pořadatelé zůstali v anonymitě. Dáváme nyní slovo Jaroslavu Kořánovi, který jako svědek z nejpovolanějších objasňuje vznik a název díla, jehož byl spolutvůrcem: *První myšlenky na ustanovení skupiny, obdobné pozdější Chartě, začaly nezávisle vznikat už po jednom z prvních dnů soudu s kapelami Plastic People of the Universe a DG 307. Nevídaná vlna solidarity, která se kolem procesu zdvihla, neměla v historii disentu precedens. Poprvé zde vystoupili příslušníci všech opozičních skupin na obranu případu, který nebyl právě jejich. Jedním z prvních, kdo v tom viděl základnu příští občanské iniciativy věnované obraně lidských práv, byl „spiritus movens" schůzek kolem Charty (cit. Pavel Kohout), Václav Vendelín Komeda. Vendelín byl také autorem nápadu shromáždit veškeré materiály týkající se přípravy a průběhu procesu. Výsledkem byla „hnědá" nebo také „hovnivá" kniha (podle barvy plátna, do něhož byla svázána – v jiné barvě jsme plátno nesehnali)*

[…]

Na části komentářů (úvod a závěr) jsme se podíleli s Vendelínem, to hlavní, včetně historie Plastiků, až po perfektní komentáře ke každému dni procesu, ale dodali Dana Němcová (která také přinesla podpis Jaroslava Seiferta), Věra Jirousová, Jiří Němec a další pomocníci; kniha se vázala, tuším, u Ziny a Karla Freundových. Honil nás čas, chtěli jsme ji mít co nejdříve, ještě před zahájením odvolacího řízení. Stihli jsme to. Kniha je datována 7. listopadem 1976 a na konci jejího úvodu se píše: „Zde náš soubor dokumentů končí – jednak z důvodů technických, jednak proto, že je u konce i první kolo celého případu. Druhé, nazvané „Odvolání", započne 11. listopadu 1976 před senátem Krajského soudu ve Spálené ulici…"[329]

Hnědá kniha se pak objevila v řadě přepisů a ještě před odvolacím procesem se dostala do rukou mnoha lidí. Její přijetí ukázalo s ještě větší naléhavostí potřebu společné akce, společného hnutí na obranu lidských práv. Organizace se s vervou sobě vlastní ujal opět Vendelín. Nejprve bylo nutné uspořádat schůzku zástupců všech opozičních hnutí, nejlépe v neutrálním a relativně bezpečném prostředí. Z několika možností jsme zvolili nakonec tu mou, tedy náš byt v Tyršově ulici. Zbývalo už jen sezvat hlavní hráče. Vendelín si vzal na starost „politiky", které oslovil zčásti díky kontaktům historika Pavla Bergmanna, já spíš okruh spisovatelů. Po schůzce s Havlem a Jiřím „Starobou" Němcem, kteří takřka okamžitě souhlasili, neboť to odpovídalo jejich vlastním plánům, jsme se domluvili na datu první schůzky…

Samizdatový, paginovaný a obsahem opatřený svazek **HK III** tedy jako první nese titul *„Hnědá kniha" o procesech s českým undergroundem*. („Ironií osudu" či „zvláštní souhrou náhod" je

exemplář tohoto třetího samizdatového vydání HK, jenž byl pisateli těchto řádek po více než tři roky hlavním „pracovním nástrojem", svázán do **červených** desek – tolik s ohledem na Stárkovu poznámku v předmluvě k našemu vydání HK a na adresu případných hledačů symbolických významů v názvu knihy.) O okolnostech vydání HK III (1980) sdělil Jaroslav Suk editorovi v r. 2009 následující:

Hnědou knihu o undergroundu jsme skutečně napsali a v samizdatu vydali někdy v roce 1980.[330] *Nebylo to jen o procesech, ale o veškerých akcích, pronásledovaní, článcích v tisku apod. Pomáhal taky Ivan Dejmal a další. Motorem v pozadí byl Petr Uhl, který nám přinesl horu dokumentů, k nimž my jsme přidali pár svých, a rozepsali v 19 exemplářích. Tedy má žena Dagmar Suková to rozepsala, já dělal redakci.* […] *My jsme* [texty] *upravovali podle magnetofonových záznamů, příp. z živých koncertů u nás doma. Škoda že už se nedá získat komentář od Ivana Dejmala (ten u nás bydlel) – řadu textů přinesl on. Ale třeba budou v jeho archivu (archiv Ivana Dejmala, myslím, že je u Libri prohibiti). Třeba nějak může přispět Kateřina Dejmalová.* […] *Pak samozřejmě Dana Němcová, a lví spár „Starýho" Jirky Němce je vidět na mnoha článcích. Věra Jirousová, Jirous, Petruška Šustrová.* […] *Já bych řekl, že* [úvodní slova pořadatele] *jsou ode mě, ale jen zčásti. Bylo to takové kolektivní dílo. Pamatuju se, že asi pětinu přepisovala Petruška Šustrová.* […] *Dívali jsme se na to se ženou, psali jsme to* [úvodní slova pořadatele] *oba, ale bohužel,* […] *prostě si nepamatujeme podrobnosti. Psali jsme těch samizdatových knih desítky. Tahle se poněkud vymyká, protože nebyla v naší edici Krtek a Datel. Hlavně jsme při psaní spolupracovali s Petrem Uhlem, který patrně celou akci konzultoval s Jirkou Němcem. Tu praktickou část nechal na mě a já jsem to rozdělil mezi pár lidí, i když lví část jsme psali my, tedy spíš má žena, má matka, Petruška Šustrová a snad přes Ivana Dejmala Kateřina Dejmalová. Pamatuju se, že jsme ještě ke konci přidávali aktuality, např. o Princových, o fotbalovém zápase a o domovní prohlídce u nás, kde hledali Sváťu Karáska, „předmět o velikosti člověka". Přepisovali jsme i z Mladého světa a z jiných novin a časopisů dezinformující difamační články apod. Písně jsme upravovali podle magnetofonových záznamů, které jsme měli k dispozici.*

Nyní, když jsou ozřejmeny vznik a historie vydávání HK, chceme ještě zdůraznit některé souvislosti stávající edice. K textu HK III jsme přistupovali jako ke svého **druhu literárnímu památníku své doby, jenž si rozhodně zaslouží být vydán v kompletní a autentické podobě**. Všechny texty, které se v HK III nacházely a byly do ní přebírány z nejrůznějších pramenů, byly proto důsledně kolacionovány právě s těmito prameny (bohužel všechny nebyly dostupné) a podle nich také opravovány: ani strojopis HK III totiž, jak se ukázalo, nebyl prostý chyb a překlepů, byť v míře nepoměrně menší než HK II, o Cibulkově opisu (HK IV) ani nemluvě. Ve sporných případech jsme přihlíželi též k HK I, která se občas ukázala být spolehlivějším, neboť původnějším textovým pramenem. Na všechna sporná místa také průběžně upozorňujeme v poznámkovém aparátu. Do vlastního textu HK III jsme dodali jen nadpisy některých oddílů, a to tam, kde tyto nadpisy jsou sice uvedeny v obsahu HK III, avšak na příslušném místě v textu se nenacházejí: tak jako vše další doplněné do textu HK III před blokem Dodatky II, tj. všechny nově zjištěné skutečnosti, i je dáváme do [hranatých] závorek.

K textům v Dodatcích II:
Sem byly zařazeny jednak texty, které z nejasných důvodů nepřešly z HK I do HK III, nikoli však texty, které se vyskytují *jen* v HK II, jež jsme opomenuli proto, že zmíněné informace o hudebnících a kapelách tam obsažené lze již dnes najít v celé řadě publikací a kromě toho nemá historie

např. Umělé hmoty II či Bílého světla s podstatou obsahu HK mnoho společného. K identifikaci konkrétních výskytů jednotlivých textů slouží konkordance HK I, HK II a HK III, otištěná níže.

Dále se v Dodatcích II nacházejí materiály Státní bezpečnosti, které byly pochopitelně pořadatelům HK I, II a III zcela nedostupné, avšak dnes, díky archivářům z ABS a ÚSTR, mohou být publikovány v plném znění. Stávající vydání tak bylo obohaceno o pohled takříkajíc „z druhé strany" či „do zákulisí" tehdejšího dění, čímž teprve se HK z dokumentu doby stává materiálem relevantním i pro práci dnešních historiků. Výběr těchto dokumentů je především dílem F. Stárka. Vzhledem k tomu, že jazyk dokumentů z dílny StB je laickému čtenáři vesměs nepříliš srozumitelný, předchází jim jednak studie Pavla Navrátila z ABS, která podobně jako Sukovy vydavatelské poznámky z doby před více než třiceti lety prezentuje v daném okamžiku nejaktuálnější stav poznání dokumentovaných událostí, jednak je objasňuje řada poznámek.

Z této dokumentace vyplývá mj. to, co bylo nasnadě po více než třicet let: **rozsudky u jednotlivých soudů byly dány apriorním politickým rozhodnutím** a bezpečnostní a soudní aparát si vlastně s danými případy nevěděl příliš rady, neboť i představitelům těchto aparátů muselo být jasné, že „jde o něco jiného", totiž **o politické procesy**.[331]

V Dodatcích II rovněž zařazená svědecká výpověď Zbyňka Fišera (tj. Egona Bondyho) je zde publikována hlavně proto, že se o ní během desetiletí nashromáždila řada legend (stejně jako o Bondym samotném), o čemž ostatně svědčí Jirousův text zařazený za touto výpovědí. Navrátilův komentář pak konečně vysvětluje, oč tehdy vlastně šlo.

Blok překladů dobových zahraničních ohlasů, rovněž zařazený do Dodatků II, vznikl na základě editorova výběru, a jakkoli se snad může zdát až příliš rozsáhlý, je jen výborem z toho nejzajímavějšího, co se podařilo po desetiletích z této oblasti dohledat. Zařadit takovýto blok jsme považovali za nutné také proto, že o řadě zahraničních ohlasů jsou v HK III zmínky, avšak vzhledem k jejich tehdy obtížné dostupnosti nemohly být do samizdatových vydání HK včleněny (a o řadě z nich se zřejmě ani nevědělo).

Dalším důvodem k zařazení tohoto bloku byla skutečnost, že v československých sdělovacích prostředcích (ať již v r. 1976 či v letech následujících, kdy oficiální československá propaganda byla zaměřena především proti Chartě 77) se na „pomlouvačné kampaně na Západě" rádo upozorňovalo – ovšem vesměs nekonkrétně, občas zřejmě i se lživými údaji, takže tehdejší československý čtenář, jenž neměl žádnou možnost si dotyčná zahraniční periodika ve své zemi opatřit, byl zbaven možnosti srovnání.

Dobové zahraniční ohlasy, ať již cizojazyčné či české exilové, sice těžko mohou být zdrojem faktografie, která by nebyla známa z pramenů domácích, poskytují však cenné informace o tom, v jaké míře dění v Československu 1976 vzbuzovalo v zahraničí pozornost a jaká byla v té které zemi o tomto dění informovanost, případně jak zkreslené mohly být tehdy tyto zprávy v důsledku nepřesných informací.

Náš výběr zahraničních ohlasů se až na jednu výjimku datovanou r. 1978 omezil na periodické i neperiodické publikace z roku 1976,[332] tj. z doby „před Chartou", a to i z toho důvodu, že ohlasy dění kolem Charty 77 jsou mnohem lépe evidovány a dokumentovány, neboť na tyto události se přirozeně soustřeďovala pozornost historiků. (A pochopitelně se náš výběr omezil jen na „Západ", tedy zejména na německy mluvící země, na angloamerickou oblast, na země frankofonní

a okrajově i na Itálii a Španělsko, jakkoli jsme nemohli vyloučit, že leccos zajímavého mohlo vyjít třeba i ve skandinávských zemích, v Holandsku či v Latinské Americe, ba snad i v tehdejší Jugoslávii atd.; bylo však přirozené, že má jít jen o ohlasy psané ve světových jazycích.)

Nejvýznamnější publikace z dějin českého undergroundu však měla přijít teprve v r. 1978: jde o vícekráte již zmiňované přílohy k LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned – The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, u nichž jsme také vzhledem k jejich zásadnímu významu učinili výjimku z časového vymezení a výbor z nich zařadili do stávajícího vydání HK. Dnes již legendární první LP Plastiků se dočkalo celé řady reedicí a podrobně se jím zabývá Jaroslav Riedel v textové příloze ke stejnojmennému CD (Globus Music, Praha 2001): „Na podzim 1978 pak vyšla gramofonová deska *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned* (Zakázaný klub šťastných srdcí Egona Bondyho, rafinovaná parafráze názvu slavné desky Beatles Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band). Na vydání alba měli hlavní zásluhu Paul Wilson (v letech 1970–1972 zpěvák Plastic People, v roce 1977 vyhoštěn z Československa), český exulant Ivan Hartel a francouzský vydavatel Jacques Pasquier. Deska byla vylisována v Irsku, obal vytištěn v Anglii, gramofonová firma SCOPA Invisible Production byla francouzská. Původním záměrem vlastně bylo vydat brožuru Veselé ghetto, přehledně mapující osudy českého undergroundu a hlavně soudní proces z roku 1976. Měla šedesát stran, vyšla ve dvou jazykových mutacích – anglické (*The Merry Ghetto*) a francouzské (*Le ghetto joyeux*), obsahovala články Ivana Jirouse, Ivana Hartela, Václava Havla, Jana Patočky a dalších, recenze koncertů Plastic People i pomlouvačné články publikované v komunistickém tisku, ukázky textů undergroundových skupin, písničkářů a básníků, mnoho desítek fotografií. / Nakonec souběžně vyšla i deska s deseti nahrávkami z Housky […]. Rozkládací obal měl na přední straně fotografii Plastic People z konce roku 1977 (tedy v jiné sestavě, než která natáčela tuto desku), na vnitřní dvoustraně byly texty písní v angličtině, češtině a francouzštině, zadní strana obsahovala fotografii z Karlova mostu, pořizovanou na pozvánku do Bojanovic (1976), a nepodepsaný text v angličtině a francouzštině, shrnující historii skupiny a datovaný February 1978 / Février 1978." K Riedelově popisu možno dodat ještě pár slov o názvu LP: parafráze Egon Bondy's Happy Hearts Club Band se objevuje již v Bondyho próze *Invalidní sourozenci* (smz. 1974) jako název fiktivní kapely z utopické budoucnosti. Tuto parafrázi prý Paulu Wilsonovi pro jméno alba doporučil Milan Hlavsa a autorem inovující slovní hříčky, v níž se z „Band" stalo „Banned", je Ivan Hartel.

Uvádíme zde obsah anglické verze přílohy *The Merry Ghetto*.[333] Tituly jednotlivých příspěvků záměrně ponecháváme nepřeloženy, resp. neuvádíme jejich původní české názvy, překládáme jen některé komentáře a dešifrujeme jména přispěvatelů, neboť skutečnost, že pořadatelé MG čerpali z HK, je zcela očividná. Jejich dalším zdrojem byl samizdatový sborník básní *Děti Dvou sluncí* (1975) a již zmíněná *Kronika Plastic People*, na něž tímto odkazujeme. Podrobněji komentován je jen „rébus" s textem Linhartové, jejž nepochybně záměrně nechal Jirous i v původním textu bez identifikace. Z obsahu katalogu MG je jistě také zřejmé, proč jsme do HK odtud v překladech do češtiny zařadili jen tři z textů (k nim byl ještě připojen nepodepsaný text ze zadní strany obalu LP, jehož autorem je Paul Wilson): ostatní příspěvky v MG jsou původní české texty přeložené do angličtiny.

Texty v této části Dodatků II přeložili: z angličtiny a kratičký francouzský text z Figara M. M.; z němčiny Helena Machovcová, s výjimkou Čechova článku ze SDZ, který přeložila Dáda Libánská; z francouzštiny až na výše zmíněnou výjimku Věra Šlechtová; z italštiny Antonín Kosík; ze španělštiny František Bakeš. Texty z *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux* byly překládány z angličtiny, ovšem s přihlédnutím k francouzskému překladu, jehož znění bylo místy upřednostněno.

Co se exilových publikací z r. 1976 týče, možno konstatovat, že nejvíce se o propagaci procesů s českým undergroundem zasloužily římské *Listy*, jak ostatně vyplývá již ze samotné HK III. Ty bezprostředně publikovaly téměř všechny aktuality týkající se těchto událostí. Z textů v HK nezmíněných je možno jmenovat ještě nepodepsaný článek Policie a beatrock, in *Listy*, VI., č. 3, červen 1976, a také článek J. Příbrama: Smysl tažení proti českému „underground", in *Listy*, VI., č. 4, srpen 1976, jenž vyšel v německém překladu pod titulem Tschechischer „Underground" – Opfer der Staatssicherheit – Ansichten eines Vertreters der älteren Generation v rakouské publikaci Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* (srpen 1976).

Na otisky v *Listech* zřejmě navazoval první exilový pokus uspořádat v knižním svazku mj. též dokumenty bezprostředně předcházející vzniku Charty 77. Šlo o publikaci *Kniha Charty*. *Hlasy z domova 1976/77* (Index, Kolín nad Rýnem 1977), jejímž editorem byl Vilém Prečan. Většinu této publikace ovšem zabírají dokumenty z r. 1977, ale na s. 29–88 se nacházejí též texty peticí, otevřených dopisů a protestů z r. 1976, z nichž některé jsou obsaženy rovněž v HK (na konkrétní výskyty upozorňujeme v poznámkách).

Článek Policie a beatrock byl také otištěn v periodiku *Informační materiály / Časopis československých revolučních socialistů*, vydávaném v NSR, č. 21, říjen 1976, zde však pod titulem Zásah proti nekonformní čs. kultuře a doplněný ještě dalšími statěmi: Oficiální propaganda a skutečnost, Ohlas v zahraničí a Nejnovější informace. Na podrobnou dokumentaci ohlasů procesů s českým undergroundem z r. 1976, které se nacházejí v exilových periodikách, případně v knižních svazcích, jsme však rezignovali, neboť něco takového již dosti přesahuje horizonty této publikace.[334]

Ukázku z periodika *Demokracie v exilu*, jež v říjnu 1976 zveřejnilo článek Václava Loukoty, zařazujeme hlavně proto, že jde o ojedinělý ohlas ze skutečného exilu, nikoli o stati psané v ČSSR a publikované v zahraničí.

Přepisy libret tří propagandistických pořadů – jednoho z Čs. rozhlasu a dvou z Čs. televize – byly do Dodatků II zařazeny proto, že jsou dnes obtížně dostupné a že nikdy nebyly vydány na žádných zvukových či obrazových nosičích.

Pro čtenářovu orientaci v jednotlivých textových vrstvách HK I, HK II a HK III otiskujeme na tomto místě „konkordanci" těchto tří textových pramenů (šedě tištěné body se nevyskytují v HK III; kurzivou psané a šedě podbarvené body poukazují jen na zařazení na různých místech v HK I, II, III):

HK III, 1980 (LP: 2720 – „3. vydání")	**HK I, 1976 (LP: SB 3036 – „1. vydání")**	**HK II, b. d.,1977?–1979? (LP: SB 9481 – „2. vydání")**
	Slovo úvodem	**Slovo úvodem [totožné s HK I.]**
Část I. – Umělecká činnost		
Poznámka vydavatele		
Zpráva o třetím českém hudebním obrození	Zpráva o třetím českém hudebním obrození	[Zpráva] – bez titulního. listu
Texty: Egon Bondy	Texty: Egon Bondy	
Texty: Pavel Zajíček	Texty: Pavel Zajíček	
Texty: Karel Soukup	Texty: Karel Soukup	
Texty: Svatopluk Karásek	Texty: Svatopluk Karásek	Sv. Karásek: medailon o autorovi
		Texty: Svatopluk Karásek [ale jiné uspořádání než v HK I a HK III]
		K. Soukup: medailon o autorovi
		Texty: Karel Soukup
		Umělá hmota II: medailon kapely
		Texty: Umělá hmota II
		The Plastic People of the Universe: medailon kapely
		The Plastic People of the Universe: texty [obsahuje: Texty:

		Egon Bondy + zhudebněné texty F. Pánka a K. Vonneguta] DG 307: medailon kapely Texty: Pavel Zajíček Bílé světlo: medailon kapely Bílé světlo: texty
Kázání S. Karáska v České Lípě dne 30. 3. 1975		
Recenze		
O hudbě, jakou hrají PP a DG 307		
Dopis J. Seiferta dr. Motejlovi		
J. Patočka: K záležitostem PP a DG 307		
Část II. – Represe a solidarita		
Poznámky vydavatele		
Usnesení o zahájení trestního stíhání	[Usnesení] – bez nadpisu	[Usnesení] – bez nadpisu
Dopis pro AMNESTY INTERNATIONAL	Dopis pro AMNESTY INTERNATIONAL	Dopis pro AMNESTY INTERNACIONÁL [sic!!]
	Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby…	Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby…
Zpráva	[Zpráva] – bez nadpisu, navazuje na předchozí text	[Zpráva] – dtto
Dopis V. Jirousové	Dopis V. Jirousové [dat. „7.7.76" – asi překlep]	Dopis V. Jirousové
Informace oficiálního tisku	[Informace oficiálního tisku] – bez nadpisu, obsahově totožné s HK III a HK II	[Informace oficiálního tisku] dtto, obsahově totožné s HK III a HK I
Část III. – Přeštický případ		
Obžaloba	[Obžaloba] – bez nadpisu	[Obžaloba] – bez nadpisu, s překlepy a ne zcela kompletní
Průběh hlavního líčení	[Průběh hlavního líčení] – bez nadpisu	[Průběh hlavního líčení] – bez nadpisu a s řadou překlepů
Rozsudek okresního soudu	[Rozsudek okresního soudu] – bez nadpisu	[Rozsudek okresního soudu] – bez nadpisu a ne zcela kompletní
Odvolací řízení	[Odvolací řízení] – bez nadpisu	[Odvolací řízení] – bez nadpisu
Rozsudek krajského soudu	[Rozsudek krajského soudu] – bez nadpisu	[Rozsudek krajského soudu] – bez nadpisu
Dovětek – poznámka vydavatele		
Část IV. – Obžaloba a solidarita		
Obžaloba ze dne 9. července 1976	*Prohlášení* faksimile potvrzení „dopis odevzdán osobně…"	*Prohlášení*
Prohlášení	*[Obžaloba ze dne 9. července 1976] – bez nadpisu*	*[Obžaloba ze dne 9. července 1976] – bez nadpisu a necelé*
Dopis Heinrichu Böllovi	[Dopis Heinrichu Böllovi] – bez nadpisu	[Dopis Heinrichu Böllovi] – dtto
Dopis H. Bölla J. Seifertovi	[Dopis H. Bölla J. Seifertovi] – bez nadpisu	[Dopis H. Bölla J. Seifertovi] – dtto
Dopis předsedkyni senátu	[Dopis předsedkyni senátu] – bez nadpisu a podepsaní jmenovitě neuvedeni	[Dopis předsedkyni senátu] – dtto
Veřejná výzva k solidaritě a protest	[Veřejná výzva k solidaritě a protest] – bez nadpisu	[Veřejná výzva k solidaritě a protest] – dtto
Usnesení ze dne 3. září 1976	[Usnesení ze dne 3. září 1976] – bez nadpisu	[Usnesení ze dne 3. září 1976] – dtto
Otevřený dopis Z. Mlynáře	[Otevřený dopis Z. Mlynáře] – bez nadpisu	[Otevřený dopis Z. Mlynáře] – dtto
Dovětek – poznámka vydavatele		
Část V. – Proces		
Poznámka vydavatele		
Obžaloba	[Obžaloba] – bez nadpisu	[Obžaloba] – bez nadpisu, neúplné
Průběh hlavního líčení ve dnech 21. – 23. 9. 1976	[Průběh hlavního líčení] – bez nadpisu a v trochu jiném znění	[Průběh hlavního líčení] – dtto
Obhajoba Svatopluka Karáska	Obhajoba Svatopluka Karáska	Obhajoba Svatopluka Karáska
Rozsudek		
V. Havel: Proces		
Otevřený dopis ústavním orgánům ČSSR		
Část VI. – Kampaň a obrana		
Poznámka vydavatele		
Dopis dr. J. Zelenkovi	[Dopis dr. J. Zelenkovi] – bez nadpisu	[Dopis dr. J. Zelenkovi] – dtto
Odpověď Čs. televize	[Odpověď Čs. televize] – bez nadpisu	[Odpověď Čs. televize] – dtto
Kampaň Rudého práva a odpověď	[Kampaň Rudého práva] – bez nadpisu, odpověď Houfové zařazena až za článek ze Svobody	[Kampaň Rudého práva] – dtto
Článek Svobody a odpověď	[Článek Svobody a odpověď] – bez nadpisu	[Článek Svobody a odpověď] – dtto
Článek Mladé fronty a odpověď	[Článek Mladé fronty a odpověď] – bez nadpisu	
	Helena Klímová: Svědčení [o Sv. Karáskovi]	
	V. Havel: Proces	*V. Havel: Proces*

Mladý svět: Případ Magor
Odpovědi Mladému světu
Dopis V. Brabence Čs. rozhlasu
Dopis Z. Mlynářovi
Dopis P. Uhlovi

Část VII. – Odvolání

Usnesení
Průběh odvolacího řízení
Usnesení krajského odvolacího soudu
Závěrečná poznámka vydavatele

Část VIII. – Dodatky

Víkend na Děčínsku
Zpráva
Represe proti Chartě 77 a PP pokračuje
Žádost Čs. televizi o opravu
Úryvek ze situační zprávy
Solidarita polských občanů
Dopis Petra Uhla
Svobodu pro politické vězně
Dopis prezidentu republiky
Honza Princ bude 9. října svoboden
Trestní řízení s Janem Princem

Usnesení

Usnesení

[Rozsudek] – bez nadpisu
K textům písniček E. Bondyho...
[jde o Blažíčkův text z bloku „Recenze" v HK III]
Texty Svatopluka Karáska a...
[jde o Červenkův text z bloku „Recenze" v HK III]

Písňové texty zhudebňované...
[jde o Lopatkův text z bloku „Recenze" v HK III]
zde navazuje bezprostředně, bez mezery,
na předchozí text
O hudbě, jakou hrají Plastic People...
[jde o Černého text následující po bloku
„Recenze" v HK III]

Tento dopis nalezl...
[jde o „Dopis Z. Mlynářovi" z bloku „Kampaň
a obrana" v HK III]

Tento dopis obdržel...
[jde o „Dopis P. Uhlovi" z bloku
„Kampaň a obrana" v HK III]

[Rozsudek] – bez nadpisu
K textům písní Egona Bondyho...
[jde o Blažíčkův text z bloku „Recenze" v HK III]
Texty Svatopluka Karáska a...
[jde o Červenkův text z bloku „Recenze" v HK III]
– zde navazuje bezprostředně, bez mezery,
na předchozí text
Písňové texty zhudebňované...
[jde o Lopatkův text z bloku „Recenze" v HK III]

O hudbě, jakou hrají Plastic People...
[jde o Černého text následující po bloku
„Recenze" v HK III]

Tento dopis nalezl...
[jde o „Dopis Z. Mlynářovi" z bloku „Kampaň
a obrana" v HK III]

Tento dopis obdržel...
[jde o „Dopis P. Uhlovi" z bloku
„Kampaň a obrana" v HK III]

Závěrem zde chceme alespoň pár slovy připomenout, co lze na základě stávajícího poznání o celku HK konstatovat. Zásluhy manželů Němcových a Věry Jirousové připomíná ve svých doposud nevydaných memoárech již Jaroslav Kořán, chtěli bychom však zdůraznit především velmi aktivní podíl Dany Němcové, která, jak se teprve nyní ukazuje, byla autorkou či alespoň spoluautorkou celé řady petic a zpráv obsažených v HK. Jiří Němec zase – alespoň dle svědectví Jiřího Černého – sehnal autory literárních a hudebních „posudků", jež měly být ad usum obhajoby čteny u pražského soudu v září 76. Nepochybně také díky manželům Němcovým, resp. celému „okruhu Ječné 7" byla kontaktována Amnesty International a její rakouské pobočce dodána řada zpráv o dění v ČSSR, které byly vzápětí přeloženy a publikovány v zahraničí.

Překvapením však může být tehdejší aktivní podíl Václava Havla na „soudních raportech", které vlastně tak trochu patří do paralipomen jeho literárního díla (řada těchto textů vychází tiskem zřejmě vůbec poprvé). Jeho aktivita v tomto směru je o to cennější, že až do začátku roku 1976 nebyl Havel, jak známo, s undergroundovým okruhem prakticky v žádném kontaktu. A konečně je nutno

připomenout i neúnavnou, obětavou „zpravodajskou" práci Petra Uhla, která se stala nezastupitelnou zejména v případě posledního ze tří sledovaných soudních procesů – v „případu Jana Prince".

Nynější publikací HK tedy nejenže splácíme dluh všem těm, kdo se aktivně podíleli na pomoci undergroundovým hudebníkům a umělcům stíhaným v letech 1976–1977, jak se to právě již samizdatová vydání HK pokusila zdokumentovat, ale připomínáme tím i skutečnost, již vícekráte zdůrazňovanou v memoárech i historických pracích, a sice že procesy z r. 1976 vyvolaly vlnu lidské solidarity a spolupráce, které na konci tohoto roku bezprostředně vedly k založení Charty 77. Nechť tedy nynější vydání HK slouží mj. i jako trvalá připomínka právě této skutečnosti.

Sluší se na tomto místě ocenit nejprve in memoriam podíl těch, kdo se tohoto vydání HK již nedožili: Václava Vendelína Komedy, Jiřího Němce, Věry Jirousové, I. M. Jirouse a Václava Havla.

S velkou úctou zde připomínáme také zásluhy dalších lidí, kteří HK v letech 1976–1980 spoluvytvořili: Jaroslava Kořána, Dany Němcové, Jaroslava a Dagmar Sukových a Petra Uhla, také Petrušky Šustrové a Blanky Dobešové, které byly zřejmě prvními přepisovačkami HK, a již jmenovaných manželů Freundových.

Naše poděkování dále patří zejména řediteli pražské knihovny Libri prohibiti Jiřímu Gruntorádovi, bez jehož trvalé a účinné pomoci by nemohla být tato edice uskutečněna.

Děkujeme rovněž všem, kdo se tak či onak podíleli na přípravě stávajícího vydání HK: Petru Cibulkovi, Ivanovi „D'Evanovi" Hartelovi, Jacquesu Pasquierovi, Paulu Wilsonovi, Treveru Hagenovi z University of Bristol a z Central European University v Budapešti, novinářce Anne-Claire Veluire, dr. Gertraude Zand z Universität Wien, novináři dr. Wolfgangu Broerovi, Borisi Belenkinovi z moskevského Memorialu, dr. Tomáši Glancovi z Forschungsstelle Osteuropa při Universität Bremen, dr. Alessandru Catalanovi z Università degli Studi di Padova, dr. Gabrielu Usbertimu z Università degli Studi di Siena, dr. Milanu Drápalovi z ÚSD AV, Vladimíru „Lábusovi" Drápalovi (Guerilla Records), režisérce Janě Chytilové, editoru Jaroslavu Riedelovi, Vladimíru Hendrichovi z pražské FAMU, Ivaně Zuranové z archivu Českého rozhlasu, Dáše van der Horst a Lence Pitronové z pražské pobočky Amnesty International, překladatelkám a překladatelům Dádě Libánské, Věře Šlechtové, Heleně Machovcové, Františku Bakešovi, Antonínu Kosíkovi, dále dr. Pavlu Zemanovi z Archivu Kanceláře prezidenta republiky, dr. Michaelu Špiritovi z ÚČL FF UK, Zbyňku Petráčkovi z Lidových novin, dr. Miriam Löwensteinové z Orientálního ústavu FF UK, dr. Ivanu Chvatíkovi z CTS UK, mgr. Marcele Pittermannové, dr. Jaromíru Slomkovi, dr. Vladimíru Karfíkovi, dr. Milanu Jankovičovi, dr. Petru Holmanovi, Lucii Rejchrtové, a dále též Silvii Ledinské a Pavlíně Lonské z knihovny Libri prohibiti, Věře Sejrkové z ÚSTR, dr. Petru Blažkovi z ÚSTR a mgr. Pavlu Ptáčníkovi z ABS v Brně-Kanicích.

M. M. 2009–2012

Současně s tímto svazkem vychází CD s faksimiliemi publikací *The Merry Ghetto* a *Le ghetto joyeux* (1978). Toto CD vydal vlastním nákladem Martin Machovec.

Poznámky

1 Kromě této první Poznámky vydavatele, která je zčásti citací původní předmluvy (Slova úvodem) Jaroslava Kořána a Vendelína Komedy k 1. samizdatovému vydání HK, jsou všechny ostatní Poznámky vydavatele dílem pořadatele 3. samizdatového vydání HK Jaroslava Suka z r. 1980 (v několika případech Suk cituje či parafrázuje Kořánovu a Komedovu předmluvu i v dalších úvodních blocích). Všechny tyto Poznámky vydavatele jsme záměrně ponechali na jejich místech a v původním znění, jakkoli údaje v nich obsažené nejsou vždy věcně zcela správné a také ne vždy přesně charakterizují nynější, regulérním knižním tiskem konečně vydaný obsah textů, jichž se tyto komentáře týkají (na tyto občasné nesprávnosti průběžně v našem poznámkovém aparátu upozorňujeme). Z datace Závěrečné poznámky vydavatele – Praha, 23. prosince 1976 – , jíž se uzavírá předposlední, VII. část HK III, je zřejmé, že Jar. Suk začal na novém vydání tohoto sborníku pracovat necelé dva měsíce poté, co vyšel (resp. alespoň byl redakčně uzavřen) samizdatem poprvé, neboť Slovo úvodem v HK I je datováno V Praze 7. listopadu 1976. Poslední dva příspěvky v HK III jsou datovány 23. září 1977, takže je možno předpokládat, že již ke konci r. 1977 a téměř jistě pak v r. 1978 se HK III mohla dostat do samizdatového oběhu a její vydání v r. 1980 bylo pak jen jakousi tečkou za celým dílem. O možném vydání HK III již v r. 1978 viz též pozn. 330.

2 Těžko říci, zda pořadatelé HK I (formulace o tom, že Jirousova *Zpráva o třetím českém hudebním obrození* je „diskusní“, se nachází již tam, Suk ji pouze přebral do své předmluvy k HK III) měli na mysli že tento text je „diskutabilní“ ve smyslu jeho kritizovatelnosti a napadnutelnosti, či zda se vskutku domnívali, že byl svým autorem napsán proto, aby vyprovokoval určitou diskusi o tom, co je v něm řečeno, Skutečnosti sedmdesátých, případně osmdesátých let by spíše odpovídal první výklad. O tom, proč vydavatelé HK označili tento Jirousův text za „přednášku“, viz pozn. 4.

3 Sukem vyjádřená domněnka, že „publikace v německé mutaci ruského časopisu Kontinent […] se stala patrně bezprostředním (přestože veřejně nepřiznaným) důvodem pro zahájení trestního stíhání Ivana Jirouse a jeho přátel“, zůstává trvale v oblasti spekulací, důkazy pro to nejsou žádné. Jde o ojedinělé německé číslo tohoto časopisu nazvané *KONTINENT – Sonderband Prag / Unabhängiges Forum nicht-exilierter tschechoslowakischer Autoren.* Verlag Ullstein GmbH, Frankfurt/Main – Berlin – Wien 1976. V tiráži je rovněž uvedeno: „Der ‚Sonderband Prag‘ ist eine Sonderausgabe der in russischer Sprache erscheinenden Zeitschrift Континент, Verlag Ullstein GmbH, Lindenstrasse 76, 1000 Berlin 61“. Svazek obsahuje texty Ludvíka Vaculíka, Karla Kaplana, Karola Sidona, Alexandra Dubčeka, Jana Terena, Vratislava Blažka, Ivana Klímy, Julia Tomina, Karla Miloty, Karla Šiktance, Jaroslava Seiferta, Mojmíra Klánského, Jiřího Gruši, Ladislava Dvořáka, Josefa Fraise, Jana Trefulky, Ivana Kadlečíka, Bohumila Hrabala, Václava Černého, Zdeňka Rotrekla, poznámku o autorech od Antonína Brouska a rovněž tři texty anonymní, z nichž jen jeden je v souvislostech s procesy s českým undergroundem relevantní, totiž text nadepsaný „Pop im Prager Underground“, datovaný: Februar 1975 a doprovozený poznámkou: Aus dem Tschechischen von Lida Rakusan. Jde vskutku o překlad (a také zřejmě o vůbec první publikaci tiskem) Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*, ovšem o překlad zkrácený a místy dosti volný. O tomto překladu viz ještě poznámky v bloku zahraničních ohlasů. Domněnky, že Jirousův text vyšel tehdy též v ruské verzi časopisu Kontinent, se nikdy nepotvrdily.

4 Jirousovu *Zprávu o třetím českém hudebním obrození* je možno považovat za esej, umělecko-historickou rekapitulaci, v jistém smyslu i za jakýsi manifest a apologetiku české undergroundové komunity poloviny 70. let, avšak jako „přednáška“ byl tento text zmiňován snad jen jednou, a to v souvislosti s „přeštickým případem“ (na akci v Přešticích ze dne 13. 12. 1975 byl také anoncován jako „Underground Lecture“) a od něho se odvíjejícím soudním řízením v Plzni, jemuž je věnována v HK značná pozornost. Samizdatem vyšel tento text mnohokrát, některá tištěná vydání, rovněž v překladech do cizích jazyků, evidujeme právě ve stávající edici HK (o nejvýznamnějších publikacích tohoto textu se zmiňujeme v pozn. 7).

5 Na rozdíl od samizdatových vydání HK přináší její tištěné vydání tyto texty v podobě korigované podle dosavadních knižních vydání; v letech 1976–80 neměli pořadatelé samizdatových HK

k dispozici často ani samizdatové opisy jednotlivých textů a museli se spokojit s přepsáním podle „odposlechu“ jejich hudebních realizací, takže tehdejší „přesné znění“ v písemné podobě rozhodně nemuselo být totožné se zněním, jaké by textům dali samotní autoři. Nynější textové úpravy ovšem v žádném případě nic z původního znění v samizdatové HK „necenzurují“.

6 Tato jména jsou ovšem ve stávající edici „odtajněna“ a uvedena v hranatých závorkách.

7 Text vyšel tiskem několikrát; nejvýznamnější edice, kde je rovněž podrobná bibliografie dosavadních vydání *Zprávy*, též v cizích jazycích: Ivan Martin Jirous: *Magorův zápisník*. Torst, Praha 1997 (ed. Michael Špirit); *Pohledy zevnitř*. Olšanská & Pistorius, Praha 2008 (ed. Martin Machovec); Ivan Martin Jirous: *Pravdivý příběh Plastic People*. Torst, Praha 2008. Vydání v rámci HK není zcela totožné s vydáními posledními, z nichž sice vychází, ale vzhledem k tomu, že i v údajně doposud nejspolehlivějším otisku tohoto textu v *Magorově zápisníku* se vyskytují chyby, přihlíželi jsme nejen ke zřejmě nejstaršímu samostatnému samizdatovému vydání *Zprávy* v Edici Expedice (sv. 6, 1976), ale též ke znění v HK I a HK III, které se alespoň na jednom místě ukázalo být bližší předpokládanému znění ve dnes ztraceném autorově rukopisu (jde o formulaci v závěru V. kapitoly, zde na s. 22, v níž ve všech dosavadních tištěných vydáních – a rovněž v překladech – se vycházelo ze zřejmého překlepu v jednom z raných strojopisů: „aby skrze něj oslavovali svoje bližní...“, přičemž v HK i v řadě jiných samizdatů je mnohem logičtější a pravděpodobnější: „aby skrze něj oslovovali svoje bližní...“ Srov. též i v posledních tištěných vydáních téměř totožnou formulaci v poslední větě I. kapitoly *Zprávy*). V souvislosti s vydáním v HK I z r. 1976 je třeba připomenout i vůbec první české tištěné vydání in *Svědectví*, č. 51, XIII, 1976 („dáno do tisku 10. dubna 1976“), s. 571–586: zde pod pseudonymem Jan Kabala a pod upraveným titulem *Zpráva z českého hudebního podzemí*. O tomto vydání se ostatně zmiňují také Kořán a Komeda v úvodu k HK I, zde na s. 280. Již v únoru 1976 však text vyšel anonymně ve volném a zkráceném překladu Lídy Rakušanové v periodiku *Kontinent* (resp. *Kontinënt*) – o tom viz pozn. 3. Ještě v r. 1976 pak vyšel poměrně rozsáhlý úryvek z Jirousovy *Zprávy*, opět anonymně, v deníku *Libération*, 21.–22. 8. 1976 – o tom viz komentáře k zahraničním ohlasům. Kompletní edice anglického a francouzského překladu *Zprávy* v publikacích *The Merry Ghetto* a *Le ghetto joyeux* (1978) komentovány tamtéž.

8 Jde o citaci z knihy Jeffa Nuttalla *Bomb Culture.* Delacorte Press, New York 1968, s. 264.

9 Myšlenka o „výstupu z legality“ je převzata z doslovu Ralfa-Rainera Rygully ke dvojjazyčné antologii americké undergroundové poezie *Fuck you! Underground Gedichte*. J. Melzer Verlag, Darmstadt 1968. (Tento zdroj cituje v obdobné souvislosti sám Jirous v textu „The Primitives Group – česká tvář undergroundu“. In *Sešity pro literaturu a diskusi*, roč. 4, 1969, č. 39, s. 49–50; viz též *Magorův zápisník*. Torst, Praha 1997, s. 692–696).

10 Kromě textu s incipitem „Jako dva klasy na jediném stvolu“, který Plastic People nikdy nezhudebnili a který pochází z Bondyho sbírky *Sbírečka* (smz. 1974, tiskem poprvé in *Básnické dílo Egona Bondyho VII*. Pražská imaginace, Praha 1992, s. 141), jsou všechny zde uvedené básnické texty otištěny v antologii *The Plastic People of the Universe. Texty* (Maťa, Praha 2001), kde jsou též podrobné komentáře o textových variantách a pramenech. Opisy v samizdatových HK (včetně HK III) jsou často neúplné, s chybami; pro toto vydání byly texty opraveny podle vydání ve zmíněné antologii, které však není vždy zcela totožné se zněním v souborném vydání Bondyho poezie (*Básnické dílo Egona Bondyho I.–IX*. Pražská imaginace, Praha 1990–1993). Ačkoli text „Jako dva klasy...“ byl do HK III zařazen zřejmě omylem, byl ponechán i v tomto vydání. Kromě textů uvedených v HK III zhudebnili Plastici do r. 1976 ještě další Bondyho básně: „Spofa blues“, „Jaro léto podzim zima“, „Má milá je jako jabko“, „Epitaf“, „Vožralej jak slíva“, „Traktory“, „Včera v neděli“, „Mír“, „Má vlast“ (tj. text s incipitem „Jak polibek od teplouše“), „Koleda“ (tj. text s incipitem „Čechráme svůj fous“). Těžko říci, proč nebyly do HK III zařazeny, obava tehdejších pořadatelů z přílišné provokativnosti alespoň některých z nich je však nasnadě.

11 Kromě textu „Kdyby“, který až doposud nikdy tiskem nevyšel, jsou všechny zde uvedené texty otištěny jednak v knize Pavel Z.: *DG 307. Texty z let 1973–79* (Vokno, Praha 1990), jednak v bookletu vydaném společně s dvojCD *Dg. 307 – HISTORIE HYSTERIE, archiv dochovaných nahrávek 1973–75* (Guerilla Records, Louny 2004), kde též datace jednotlivých textů a komentáře. Znění textů ze samizdatové HK bylo opraveno podle těchto vydání (v HK III nejsou z tohoto cyklu obsaženy jen texty

„Anti“, „Hrůzy“, „Útok na historii (hysterii)“ a „Koulim vočima“; stávající vydání HK je tedy de facto třetím souborným, téměř kompletním vydáním textů DG 307 z nejranějšího období.

12 Všechny zde uvedené texty byly otištěny in Charlie Soukup: *Radio* (Torst, Praha 1998); v samizdatové HK III však často v poněkud odlišném znění, resp. především v odlišné grafické úpravě veršů. Všechny texty byly opraveny podle vydání z r. 1998.

13 Kromě textu „Proroctví o příchodu Mesiáše“, který je jen parafrází citovaného místa v kralickém překladu bible a navíc je, jak je v HK III zmíněno, dílem V. Brabence, jsou všechny zde uvedené texty otištěny jednak in Svatopluk Karásek: *Protestor znamená vyznávám* (EKK – Kalich – Impreso plus, Praha – Žďár n. Sázavou 1992), jednak in Svatopluk Karásek: *V nebi je trůn* (Maťa, Praha 1999). Druhý ze míněných titulů je co do znění textů spolehlivější a z něho jsme také vycházeli při korekturách textů uvedených v HK III, jen v textu „Řekni ďáblovi ne“ byly anglické pasáže opraveny podle HK I, neboť v tomto jednom konkrétním případě zřejmě ani vydání z r. 1999 necituje zcela přesně původní anglickou pasáž.

14 Text tohoto Karáskova kázání byl korigován podle zatím zřejmě jediného tištěného vydání v příloze k LP *SAY NO TO THE DEVIL*. Šafrán 78/Boží Mlýn, Uppsala 1979. (V reedici vyšlo toto LP v r. 1991, Globus International, Praha, ovšem bez této přílohy.)

15 Čtyři „recenze“ zařazené do všech samizdatových vydání HK (byť v 1. a 2. vyd. na jiném místě, až v úplném závěru obou svazků) jsou takto označeny až v samizdatu z r. 1980. Nejde ovšem o recenze v pravém slova smyslu, ale o posudky, které zřejmě přímo na žádost obhájců všech čtyř obžalovaných (JUDr. Motejla, JUDr. Štěpánka-Stomeho, JUDr. Dítěte a JUDr. Cilínka) sepsali tři literární experti a jeden muzikolog, a to tak, aby mohly být při procesu použity pro potřeby obhajoby (dle svědectví Jiřího Černého si alespoň od něho vyžádal text Jiří Němec; snad tedy J. N. obstaral i texty tří literárních posudků). Ani jeden z uvedených textů však nakonec nemohl být během soudního řízení přečten, a pokud byly vůbec připojeny k soudním spisům, nyní se u nich nenacházejí. Autorství textů bylo zjišťováno dodatečně. Ve 3. samizdatovém vydání HK není zcela jasné, zda má být posudek Jiřího Černého počítán k literárním „recenzím“, či nikoli: v Sukově úvodní poznámce je k nim počítán, ale v obsahu tvoří samostatnou položku. Podle této úvodní poznámky jej podřazujeme pod ony „recenze“.

16 Text posudku vyšel tiskem in Přemysl Blažíček: *Kritika a interpretace*. Praha, Triáda 2002, s. 357–360 (zde pod titulem „K textům písniček E. Bondyho, P. Zajíčka, S. Karáska a K. Soukupa“, jenž však v HK III uvádí blok všech tří literárních posudků). Text byl opraven podle tohoto vydání, kromě jednoho místa – totiž v závorce v předposlední větě textu píšeme „pokus o ně“, nikoli „pokus o něj“, a to v souladu se zněním ve zřejmě původním autorově strojopisu, jenž je uložen ve fondu Libri prohibiti Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/8.

17 O autorství Miroslava Červenky se sice nepodařilo získat žádný konkrétní důkaz, ale za velmi pravděpodobné je považuje několik jeho kolegů a osob, které s ním byly v důvěrném kontaktu. V textu bylo provedeno několik drobných pravopisných, zejména interpunkčních oprav. Dle původní informace Michaela Špirita není tento text (počínaje slovy „Texty Svatopluka Karáska a Pavla Zajíčka...“) od Jana Lopatky; také Josef Vohryzek, Jiří Brabec a Přemysl Blažíček autorství tohoto textu Špiritovi již dříve popřeli. Editor se dále dotazoval u Zdeňka Vašíčka, Jiřího Pechara a Jany Seifertové: první dva dotázaní popřeli své autorství, paní Seifertová pokládala autorství Jaroslava Seiferta za téměř vyloučené. Poté co prof. Jiří Holý z ÚČL FF UK vyloučil i autorství Milana Jungmanna, zúžil se okruh hypotetických autorů ještě více. Díky upozornění Jaromíra Slomka jsme pátrali dále u Jiřího Opelíka, Aleše Hamana, Milana Jankoviče a Vladimíra Karfíka, z nichž žádný se k autorství tohoto textu nepřihlásil a oba posledně jmenovaní literární vědci nezávisle na sobě vyslovili přesvědčení, že nejpravděpodobnějším autorem by mohl být Miroslav Červenka. O autorství M. Č. jako velmi pravděpodobném se poté vyslovil též jeho dlouholetý kolega a přítel Petr Holman a konečně si rozhovor na toto téma s M. Č. vybavil i někdejší žák z Červenkova „bytového semináře“ František Stárek. Rovněž Marcela Pittermannová již dříve připustila – byť s jistými výhradami – možnost, že M. Č. byl autorem daného textu.
O Červenkově autorství tedy nelze mít naprostou jistotu a původní textový podklad k opisu v HK chybí, avšak z výše uvedených svědectví je snad přece jen možno na ně usuzovat se značnou

mírou pravděpodobnosti. (Takovýto podklad by snad mohl být založen ve spisech obhájců jednotlivých obžalovaných, avšak pátrání tímto směrem bohužel nevedlo k cíli: po smrti JUDr. Otakara Motejla, JUDr. Zdeňka Dítěte a JUDr. Vladislava Cilínka zbývá z původních čtyř obhájců jen JUDr. Karol Štěpánek-Stome, který však o této záležitosti žádnou informaci nepodal.)

18 Text posudku Jana Lopatky je opraven a doplněn podle vydání in Jan Lopatka: *Posudky* (Torst, Praha 2005, s. 149–155). V tomto vydání se též nacházejí podrobné komentáře editora Michaela Špirita, rovněž ke genezi této „recenze". V opisu tohoto textu v HK III chybí část odstavce uvozeného slovy „Písňové texty Svatopluka Karáska...", konkrétně pasáž začínající slovy: „Karáskova aktualizace..." a končící slovy: „...mravním imperativům", kterou do našeho vydání doplňujeme.

19 Ve 3. vydání samizdatové HK je místo „tezi" výraz „fázi", což sice zní pravděpodobněji, ale tato oprava nenachází opodstatnění v žádném z dalších knižních vydání tohoto Jakobsonova textu v češtině (R. Jakobson: *Studies in Verbal Art, Texts in Czech and Slovak*. The University of Michigan, Ann Arbor 1971, s. 29; R. Jakobson: *Poetická funkce*. H a H, Jinočany 1995, s. 30).

20 Text posudku porovnán se separátním strojopisem tohoto textu, jenž je zřejmě dosti starého data – snad ještě ze 70. let; vesměs podle tohoto zdroje opraven, ovšem kromě pasáže na konci textu (od „Navazuje na tradice..." až k „...oficiální produkci tzv. hitů" , která se v HK III vyskytuje ve srozumitelnější podobě). Výsledný opis byl posléze přehlédnut a schválen samotným autorem. Černého komentář k tomuto textu se nachází v interview Jaroslava Riedela s Jiřím Černým (Jaroslav Riedel – Jiří Černý: *Kritik bez konzervatoře*. Galén, Praha 2006, s. 88):

„Tvůj posudek pak vyšel v samizdatové ‚Hnědé knize' o procesech s českým undergroundem. Není podepsaný, ale předpokládám, že to je ten text, který Plastic People a DG 307 srovnává s voice-bandem E. F. Buriana, songy z her Bertolta Brechta, Ravelovým Bolerem nebo s africkou hudbou.

Ano, to je ono. Přišel jsem v září 1976 k soudu v Karmelitské ulici, čekal jsem, kdy mě zavolají do soudní síně, abych tam svůj posudek přečetl. Ale soudkyni zřejmě nezajímal. Já si jen matně vzpomínám, že jsem v něm účelově motal páté přes deváté, městský folklór i E. F. Buriana. Normálně bych o Plastic People samozřejmě psal jinak. Chtěl jsem nějak pomoci a udělal jsem, co jsem mohl. Byl to podobný přístup jako v mém zaštiťujícím doslovu k Poplachu kolem Beatles, za který mě Ivan Jirous osm let předtím tolik kritizoval."

Jiřímu Gruntorádovi Jiří Černý o tomto posudku sdělil, že si jej od něho tehdy vyžádal Jiří Němec.

21 Text ve znění shodném s HK III. Opraven jen evidentní překlep – malé počáteční písmeno v titulu zmiňované knihy *Rozmarné písničky*; nebylo zjištěno, zda tento dopis někde vyšel tiskem, případně zda jeho originál je někde archivován.

22 *Rozmarné písničky* vydalo nakladatelství SNKLHU (později Odeon) v r. 1959. [Původní autorova poznámka.]

23 Patočkův esej byl opraven podle posledního vydání in Jan Patočka: *Češi I. Sebrané spisy Jana Patočky, sv. 12*. Oikoymenh, Praha 2006. (V tomto vydání přidali editoři Ivan Chvatík a Pavel Kouba dvě vysvětlující poznámky, jednak k 1. odstavci: „F. M. Dostojevskij, *Sen směšného člověka. Fantastická povídka*, přeložil J. Tafel, in týž: *Setmělé obrazy*, Praha 1971, str. 191–209; též in *Deník spisovatele,* sv. II, Praha 1977, str. 137–155", a dále k *Discours de la méthode*: „‚zdravý rozum je věc ze všeho na světě nejlépe rozdělená' – R. Descartes, *Discours de la méthode*, in *Oeuvres de Descartes*, sv. VI, vyd. Ch. Adam a P. Tannery, Paris 1996, str. 1; česky: *Rozprava o metodě*, přel. V. Szathmáryová-Vlčková, Praha 1992, str. 7".)

Z *Bibliografie Jana Patočky*, kde jsou velmi podrobné údaje o dalších vydáních tohoto textu, vybíráme následující: 2. otisk [tj. samizdatová publikace, pozn. ed.] in *Umění a filosofie*, sv. 3, ed. J. Němec a P. Rezek. Praha (Archivní soubor) 1977, str. 534–536 (v. 1977/12); tiskem poprvé in *Svědectví*, roč. 15, Paris, 1978, seš. 57, s. 171; též in *Jan Patočka – osobnost a dílo*, ed. A. Müller. Köln (Index), 1980, s. 79–82; anglicky (zkrácené) in *The Merry Ghetto* (1978); celé anglicky in H. G. Skilling: *Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia*. London, 1981. *Bibliografie J. P.* neeviduje zkrácené vydání francouzské in *Le ghetto joyeux* (1978), o kterézto publikaci jako celku se rozepisujeme v poznámkách o zahraničních ohlasech, a ovšem ani vydání v samizdatové HK.

24 Původní usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin výtržnictví ze dne 16. 3. 1976, vydané OO-VB Štěchovice, okres Praha-západ, ovšem pod ČVS: VB-37/1976, podepsané kpt. Hro-

níčkem a nstržm. Turnerem, se nachází ve vyšetřovacím spise „Obv. Ivan Jirous a spol.“, ČVS: VV-58/76, Oddělení vyšetřování VB Praha-západ, sv. III, s. 1. V odůvodnění tohoto usnesení se mj. praví: „Dosavadním šetřením orgánů VB bylo zjištěno, že ve shora uvedené době a na shora uvedeném místě proběhlo veřejné hudební vystoupení několika, dosud neupřesněných, hudebních skupin které v rámci svých vystoupení zařadily do svého zde uvedeného repertoáru i písně, v jejichž textech mnohokráte užívaly hrubě neslušných výrazu [sic]. Předmětného vystoupení bylo přítomno cca asi 300 osob, jednak ‚příznivců' těchto hudebních skupin a jednak náhodných návštěvníků restaurace. Užití hrubě neslušných výrazů v textech uvedených písní vzbudilo morální rozhořčení a pohoršení u naprosté většiny přítomných řádných občanů.“

25 Viz též pozn. 1. Ještě jednou zde budiž připomenuto, že původní poznámky vydavatele (tj. Jaroslava Suka) se týkají jen samizdatu z r. 1980. Ve stávajícím vydání se ovšem v Dodatcích II ukázky z těchto vyšetřovacích protokolů, resp. svědeckých výpovědí, nacházejí. Rovněž pořad Čs. televize, zmíněný Sukem ve 4. bodu, tj. relaci ze 7. 4. 76 (ovšem i pozdější propagandistický film Čs. televize „Atentát na kulturu“), bylo již „v silách“ pořadatelů nynějšího vydání HK „reprodukovat“: otiskujeme zde v Dodatcích II přepis jejich libret. O Informačním bulletinu Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* ze srpna 1976 viz pozn. 27, 28, 271.
Opraven byl chybný údaj v datu narození V. Brabence – v samizdatové HK je 1945 místo správného 1943, rovněž chybný údaj v datu narození J. Vožniaka – v samizdatech je 1955 místo správného 1954.

26 Naší snahou samozřejmě bylo veškeré úřední dokumenty, jež byly v samizdatové HK zveřejněny, vydat nyní tiskem v naprosto autentickém znění, tj. ověřovat je podle originálů, nespoléhat se na přepisy v samizdatech. (V této práci nám velice pomohly obsáhlé fascikly soudního spisu „Obv. Ivan Jirous s a spol.“ [Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76], které byly teprve nedávno objeveny a v nichž se kromě veškerých soudních dokumentů nacházejí i protokoly 125 /!/ svědeckých výpovědí, shromážděných Státní bezpečností pro chystaný „pražský proces“.) Toto se v úhrnu podařilo, a tak tento i následující dokumenty jsou zde reprodukovány i se všemi gramatickými chybami a věcnými omyly (ty jsou komentovány v poznámkách), jak se vyskytují v originálech, neboť i tyto věcné omyly a vlastně i gramatické chyby mají dnes jistou výpovědní hodnotu (opisovači samizdatových vydání HK zřejmě bezděčně úřední dokumenty opravovali např. v interpunkci, čímž je ovšem nezaslouženě „vylepšovali“: pro stávající edici jsme postupovali přesně opačně a tyto opravy jsme „opravili“ v tom smyslu, že jsme všude vraceli původní gramatické chyby). Vzhledem ke specifickým (ne)možnostem strojopisného textu jsme však přece jen záznamy upravovali alespoň ve dvou případech: a) data jsme v souladu s Pravidly všude psali s mezerami, tedy nikoli např. „28. 4. 1943“, ale „28. 4. 1943“; b) pasáže psané proloženě jsme psali tučně. *Kurzivu* jsme zavedli pro reprodukci rukou psaných pasáží, např. podpisů, případně alespoň zmínek o tom, že na místě se nachází „*nečitelný podpis*“, což je formulace nacházející se již v samizdatové HK. Stejně jsme postupovali i ve všech následujících případech a v Dodatcích II rovněž při reprodukci materiálů StB. Obdobné řešení jsme volili také u všech ostatních dokumentů, tj. u novinových článků, textů peticí, žádostí, otevřených dopisů aj.: vždy jsme se snažili dohledat jejich další, zejména tištěné publikace, případně jiná samizdatová vydání, aby bylo možno v co nejvyšší míře eliminovat překlepy, k nimž nutně při i několikerém přepisování docházelo. U těch částí HK (kromě úředních dokladů, kde byl postup jednoznačný), k nimž nebyl nalezen žádný původní zdroj a které nebyly nikdy později vydány, jsme postupovali diferencovaně, o čemž vždy podáváme informaci v poznámkovém aparátu.

27 Dopis pro AMNESTY INTERNATIONAL. Zřejmě právě na základě této výzvy vyšla v srpnu 1976 v Rakousku v němčině informační brožura Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage*, o níž se také Suk zmiňuje, byť její název konkrétně necituje. Tento dopis se však v brožuře nenachází a zřejmě vyšel jen v samizdatové HK. Na rozdíl od nejrozsáhlejšího textu v brožuře *CSSR 1976* („Kunst im Prager Untergrund“, s. 8–19, datováno 26. 4. 1976), jenž je pravděpodobně kolektivním dílem přátel vězněných, kteří se scházeli v bytě Dany a Jiřího Němcových v Ječné 7 na pražském Novém Městě (autorství takovýchto textů jsme pracovně označovali jako „okruh Ječné“, jelikož konkrétní podíl jednotlivých autorů už zřejmě nelze určit), měla hlavní podíl na

sepsání tohoto dopisu (rozhodně alespoň na jeho celkové redakci) Dana Němcová, která také tuto skutečnost potvrdila. Text dopisu se nachází ve všech třech známých samizdatových vydáních HK; přebíráme ze 3. samizdatového vydání (včetně chyby v narození J. Vožniaka – správně 1954). Provedeny drobné interpunkční opravy.

28 Text této zprávy, jejíž autorkou je zřejmě jen Dana Němcová, byl kolacionován s vydáním na separátním paginovaném strojopisu, pocházejícím snad již ze 70. let, evidentně stejné provenience jako separátní vydání textu posudku od Jiřího Černého, jenž je v řadě ohledů přesnější než znění v HK III; některé překlepy se podařilo vyřešit srovnáním s vydáním v HK I a také s německým překladem tohoto textu, jenž vyšel v srpnu 1976 v brožuře *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage*, zde ovšem v rozšířené verzi, jak ji přináší ještě HK I a HK II, tj. s úvodní pasáží začínající slovy „Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby..." („Wir leben in Prag im Jahre 1976 an der Schwelle einer Orwell'schen Zeit."), která byla z HK III z nejasných důvodů vypuštěna (ve stávajícím vydání se nachází v Dodatcích II). Z německého vydání přebíráme též dataci textu. Specifickým problémem v něm jsou údaje o věku jednotlivých osob, které se od sebe místy dosti výrazně liší, přičemž přesnější údaje nacházíme ve strojopisném separátu, podle něhož je též opravujeme (zcela přesné údaje o datech narození se tak jako tak nacházejí v řadě soudních dokumentů, které jsou ve stávajícím vydání HK obsaženy).

29 Jaroslavu Vožniakovi bylo v r. 1976 ve skutečnosti dvaadvacet let.

30 V samizdatové HK III je „dvacetiletý", v HK I a *Junge Kultur* je „dvaadvacetiletý", ovšem v r. 1976 bylo zvukaři Plastiků Zdeňku „Pájkovi" Fišerovi (podobnost jeho jména se jménem Zbyňka Fišera – Egona Bondyho občas vedla i k dalším nedorozuměním) ve skutečnosti třiadvacet let.

31 V samizdatových HK I i HK III je „asi dvacetišestiletý", ve strojopisném separátu je „asi dvacetisedmiletý", v *Junge Kultur* je „26": de facto bylo Kukalovi v r. 1976 sedmadvacet let.

32 V samizdatových HK I i HK III je „dvacetišestiletý", ve strojopisném separátu je „dvacetiosmiletý", v *Junge Kultur* je „26": ve skutečnosti bylo Pavlovi „Emanovi" Zemanovi v r. 1976 osmadvacet let.

33 V samizdatových HK I i HK III je „čtyřiadvacetiletý", ve strojopisném separátu je „pětadvacetiletý", v *Junge Kultur* je „24": ve skutečnosti bylo Zdeňkovi „Londýnovi" Vokatému v r. 1976 pětadvacet let.

34 V samizdatové HK III a v *Junge Kultur* „dvacetisedmiletý", v HK I „dvacetišestiletý"; ve skutečnosti bylo Karlu „Charliemu" Soukupovi v r. 1976 pětadvacet let.

35 V r. 1976 bylo Svatopluku Karáskovi ve skutečnosti třicet čtyři let.

36 V r. 1976 bylo Františku Stárkovi ve skutečnosti dvacet čtyři let.

37 O tomto undergroundovém festivalu v Postupicích u Benešova pojednává Pavel Ptáčník ve studii První festival druhé kultury, in *Sborník archivu bezpečnostních složek*, 5, 2007, s. 343–351. Touto akcí se zabývá v souvislosti s tehdejšími vědomostmi StB o ní.

38 Text dopisu Věry Jirousové byl, jak ostatně zmiňuje již Jar. Suk v Poznámkách vydavatele k tomuto bloku, otištěn v římských *Listech*, 4 (srpen), 1976, s. 45; podle tohoto vydání přepis dopisu korigujeme, přičemž byly opraveny dva drobné překlepy a pak chybné datum v závěru dopisu: ze 7. 4. 1976 na správné 7. 7. 1976 (táž datace je i v HK I). Komentované úryvky z tohoto dopisu vyšly též ve *Svědectví*, XIII, č. 52, 1976, s. 697–698. Dopis vyšel rovněž v německém překladu v Rakousku v brožuře *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* (srpen 1976) pod titulem „Aussagen einer Zeugin", s. 48–51, kde byl rovněž chybně datován (Jirousová ve svém dopise cituje článek ze *Svobody* z 8. 4. 1976, tj. z materiálu, který by vyšel až den po datu dopisu, které je uvedeno v HK III a v *Junge Kultur*, proto se přikláníme k datu, jež je uvedeno v *Listech*).

39 V HK I, v HK III i ve vydání v *Listech* je zde „obyvatelstva", což je nepochybně jen tradovaným opisovačským omylem.

40 Přepisy textů novinových článků uveřejněné v samizdatových vydáních HK byly pro toto vydání opraveny přesně podle znění v originálních československých tiskovinách.

41 Přepis textu obžaloby byl stejně jako v případě výše uvedeného usnesení o zahájení trestního stíhání z 1. 5. 1976 porovnán s originální archiválií, přičemž všechny pozdější „opravy" tohoto dokumentu byly zrušeny: text uvádíme ve znění totožném s originálem, a to až na výjimky grafických úprav, jež popisujeme v komentáři k usnesení z 1. 5. 1976. Originál obžaloby je ze soukromého archivu Františka Stárka.

42 Text nadepsaný „Průběh hlavního líčení“, jenž vznikl stejně jako obdobné texty v V. a VII. části HK na základě toho, co si jejich autoři, přítomní na soudních řízeních, zapamatovali a vzápětí písemně fixovali, existuje ve dvou dosti odlišných verzích. Záznam z jednání u plzeňského soudu ve dnech 5. a 6. 7. 1976 pořídila Dana Němcová. V archivu Františka Stárka je uchován strojopisný separát (6 paginovaných listů A4) s tímto textem, zřejmě v původnější, syrovější podobě. Všechna tři známá samizdatová vydání HK již přinášejí tento text podstatně opravený (byť nikoli ve všech třech exemplářích zcela totožný), vlastně novou textovou variantu, která se místy liší i faktograficky (ještě trochu jinak redigovaný text, působící dojmem kombinace obou variant, vyšel i tiskem pod titulem „PROCES“ V PLZNI“ in *Listy*, VI., č. 6, 1976, s. 42–46). I z tohoto důvodu jsme se rozhodli publikovat varianty obě: ve vlastním textu variantu zřejmě pozdější, tak jak se vyskytuje v samizdatových HK, zde pak variantu zřejmě původnější (přímo v textu upozorňujeme na jednom místě na zřejmý věcný omyl – pravděpodobné správné znění zde dáváme do hranaté závorky):

Ve dnech 5. a 6. července 1976 proběhlo u okresního soudu pro Plzeň-jih hlavní líčení v trestní věci proti Karlu Havelkovi a spol., kteří byli od 17. 3. t. r. ve vazbě v Plzni-Borech. Trestně stíháni byli:
1. Karel Havelka, nar. 1950, bytem v Přešticích, stavební mistr, ženatý, otec ročního syna,
2. Miroslav Skalický, nar. 1952, bytem v Chomutově, tesařský dělník, svobodný,
3. František Stárek, nar. 1952, bytem v Teplicích v Čechách, lesní dělník, svobodný,

že se dopustili trestného činu výtržnictví podle § 202, odst. 1, 2 tr. z. jako organizovaná skupina tím, že dne 13. 12. 1975 umožnili v klubu SSM v Přešticích u Plzně veřejné vystoupení Ivanu Jirousovi a dvou sólových zpěváků, Karla Soukupa a Svatopluka Karáska, které obsahovalo hrubě neslušné a vulgární výrazy.

Po zahájení trestního řízení vyloučil senát veřejnost. Každý z obviněných si zvolil po dvou důvěrnících, kteří směli být přítomni v soudní síni. Během prvního dne jednání byla přítomna čtyřčlenná skupina pracovníků StB.

Karel Havelka, Miroslav Skalický měli právní zástupce ex offo, pouze František Stárek měl zvoleného obhájce.

Po přednesení obžaloby okresním prokurátorem bylo přikročeno k výslechu jednotlivých obžalovaných.

Ožalovaný Havelka vypovídal, že se zajímá o moderní hudbu. Publikoval v tomto směru asi čtyři články. V létě 1975 se nahodile seznámil s Ivanem Jirousem. Během hovoru v restauraci dospěli ke svým společným zájmům o současnou hudbu. Havelka se přesvědčil, že Ivan Jirous, původním povoláním teoretik dějin umění, má rozsáhlé znalosti o směru undergroundové hudby světové i domácí. Navrhl mu tedy, že by mohl nabídnout klubu SSM v místě svého bydliště v Přešticích informativní pořad o tomto speciálním hudebním směru. Ivan Jirous s jeho návrhem souhlasil a slíbil, že je schopen připravit přednášku s ukázkami bez jakýchkoliv finančních nároků. Předseda senátu vznesl dotaz, proč se Havelka obracel na „samorostlého“ Jirouse, když přece pro něho jako publicistu v tomto oboru nebylo obtížné získat pro tuto akci odborníka, prověřeného přiměřenou institucí, která je zárukou správného ideového stanoviska. Havelka odpověděl, že Jirouse znal z jeho dřívější publicistické činnosti ve Výtvarné práci do r. 1971 a že věděl, že spolupracoval s hudebními skupinami tohoto zaměření od jejich vzniku u nás. Obsah přednášky do podrobností spolu nerozebírali.

Havelka tedy navrhl tuto akci výboru SSM, který ji na podzim téhož roku schválil s tím, že Havelka, který není členem této organizace, ale častěji spolupracoval při přípravě kulturních akcí, zajistí tento večer po stránce obsahové a organizační. Havelka se písemně spojil s Jirousem a postupně bylo dohodnuto datum konání pořadu na 13. 12. 1975. Jirous přislíbil přednášku a ukázky z magnetofonových nahrávek, diapozitivů a filmů. Havelka projevil zájem také o dva zpěváky, o kterých věděl od Jirouse, že zpívají své vlastní písně; Karásek v bluesovém a Soukup ve folkovém stylu. Havelka se ujal také organizace návštěvnosti tohoto pořadu, protože výbor SSM projevil obavy, že se dostaví velmi malý počet

zájemců. Za tímto účelem se obrátil na Skalického, kterého znal již delší dobu, a požádal ho jako fotografa-amatéra, aby pro tuto příležitost vyhotovil nějaké pozvánky a zčásti je sám rozdal svým známým, o kterých předpokládá, že by je připravovaný pořad zaujal. Skalický mu poslal asi dvacet pozvánek. Byl na nich převzat námět ze zahraničního hudebního časopisu (záchodová mísa, jejíhož okraje se zevnitř chápou ruce, jako by tudy někdo vylézal) a fotomontáží doplněn text, obsahující údaje, že se jedná o „Underground lecture" v Přešticích, datum a doby odjezdů vhodných vlaků z Plzně. Havelka na dotaz, co pozvánce říkal, odpověděl, že ji považoval za vtipnou. Havelka sám některé z těchto pozvánek odeslal, jiné rozdal, místní mládež zval osobně. Někteří členové výboru SSM pozvánku viděli a neměli námitky. Mezi pozvanými činil výběr, aby nepřišli ti, kteří navštěvují běžné diskotéky se zájmem vypít větší množství alkoholu, ale takoví mladí lidé, kteří se zajímají o připravovaný pořad. Proto se obrátil i na své známé mimo okruh bydliště. Tento svůj záměr ještě blíže objasňoval tím, že není třeba vybírat publikum na plakátované a opakované veřejné akce, ale tato že měla být ojedinělá a v uzavřené společnosti místního klubu SSM.

Během vlastního pořadu pak sám dohlížel na pořádek. Publikum se chovalo zcela spořádaně. Bylo přítomno asi osmdesát lidí. V průběhu večera se dostavili příslušníci VB, kteří povedli kontrolu OP veškerého publika a několik diváků odvedli na místní VB. Havelka se tam zdržel asi hodinu a půl. Když se vrátil do klubu, program pokračoval. VB po provedené kontrole nepožadovala přerušení vystoupení. Asi kolem jedné hodiny požádal Havelka pokladní SSM Jitku Němcovou, aby provedla sbírku, aby se účinkujícím uhradila nejnutnější režie. Příspěvky byly ve výši 10 Kčs. Havelka uvedl, že Jirousovi dal 300 Kčs, zaprotokolováno bylo dle formulace předsedy senátu, že mu odevzdal „nějakou částku". Po přednesení Jirousovy přednášky, doprovázené ukázkami, vystoupili S. Karásek a K. Soukup, každý asi se čtyřmi ze svých písniček. Poté Havelka vyzval publikum, že je čas končit, a oznámil odjezd vlaku k Plzni. Návštěvníci se v pořádku rozešli. Samoúčelně užité vulgární výrazy neslyšel, k žádné výtržnosti dle jeho mínění nedošlo, nikdo neměl žádné námitky. Na otázku prokurátora, co je pro něho underground, odpověděl Havelka líčením historie tohoto hudebního směru na západě. Uvedl především jméno Franka Zappy a jeho skupiny Mothers of Invention.

Obžalovaný Skalický vypovídal, že se od svého přítele Havelky dozvěděl o připravovaném pořadu a byl jím požádán, aby udělal nějaké pozvánky a část jich použil po své známé. Námět zvolil ze zahraničního časopisu, viděl jej přetištěn v několika hudebních magazínech, neví, kterého konkrétně použil. Předseda senátu doplnil, že západoněmeckého. Skalický na dotaz, proč volil tak neslušný objekt, a ne radši něco našeho, uvedl, že se mu zalíbilo fotografické zpracování a nápad tohoto snímku. Celkem těchto pozvánek zhotovil asi čtyřicet.

Havelkovi dle vlastní výpovědi poslal asi 10 pozvánek, Stárkovi 7–10 s tím, že je má použít pro sebe a pro své známé. Nic bližšího mu neříkal ani nepsal, protože sám také nic nevěděl. Několik pozvánek ojediněle ~~dostal~~ [= rozdal], některé nepoužil. Během vlastního programu pomáhal Havelkovi dohlížet na pořádek v sále, protože ho o to požádal, ale nebylo toho vlastně ani zapotřebí. Neslyšel žádné neslušné výrazy, které by mohly někoho pohoršit. Ojedinělá hrubší slova považuje za běžná v hovorové řeči, denně se s nimi setkává na pracovišti, v rozhlase, v televizi i literatuře.

Na dotaz prokurátora, co si myslí, že je underground, když na pozvánku uvedl „Underground lecture", odpověděl, že je to pokrokový směr v moderní hudbě, rozšířený na západě. Předseda senátu se zeptal, proč se u nás určité hudbě říká podzemní. Skalický vysvětlil, že je to ta, která byla hrána veřejně až do r. 1971, kdy byli hudebníci nuceni k ústupkům, na něž nepřistoupili a raději hráli neoficiálně. Předseda vyslovil souhlas s institucionálními požadavky na hudebníky a Skalický oponoval slovy „v tom s vámi, pane předsedo, nemohu souhlasit".

Obžalovaný Stárek vypovídal, že od svého přítele Skalického dostal asi osm pozvánek. Nic bližšího o pořadu nevěděl. Považoval je za propagační materiál a bez výběru je rozdal svým známým. Sám se vystoupení v Přešticích zúčastnil jako kterýkoli jiný divák. Na or-

ganizaci se nijak nepodílel. Na dotaz prokurátora, co pro něho znamená undergroundové hnutí, se ohradil, že underground nepovažuje za hnutí, ale za hudební směr. Když prokurátor trval na tom, že v Jirousově přednášce je obsažena ideová náplň toho slova, že se jedná i o životní styl, odpověděl, že snad potud, že lidé mají žít především lidsky.

Během výslechu se předseda senátu pokoušel výchovně působit na obviněné a vysvětloval, že v každé společnosti musí existovat „normy normálního soužití normálních lidí"; že naše vyspělá společnost musí dbát o zdravý mravní růst především mládeže, aby stačila nárokům pokroku; že mládež naši společnost stojí hodně peněz a že si ji nemůže nechat mravně narušovat sprostotou a vulgaritou; že to, co je pokrokové na západě, kde ještě nebylo odstraněno vykořisťování, je zaostalé u nás, kde spějeme od socialismu ke komunismu; že lidé jako obvinění by svou „kulturou" chtěli docílit, aby všichni byli co nejšpinavější, nejotrhanější a nejsprostší, a že by to skončilo tím, že by lidé nahatí lezli opět po stromech jako opice.

Po krátké přestávce líčení pokračovalo výslechem svědků. Osobně bylo předvoláno pět svědků: čtyři členové výboru mládežnické organizace SSM v Přešticích a jedna dívka z publika.

Jako první byla vyslechnuta Jitka Němcová, pokladní SSM v Přešticích. Byla tázána na hrubé a vulgární výrazy, které slyšela během vystoupení. Odpověděla, že si již nevzpomíná. Předseda senátu ji poučil, že se nemá stydět a že tato slova od ní potřebují slyšet. V průběhu jejího rozpačitého mlčení ji déle než čtvrt hodiny povzbuzoval výrazy: „Musíte nám to říct!... Vzpomínejte, nejste ještě tak stará... Musíte si vzpomenout... Stydíte se je opakovat?... Abych to nemusel říkat já... Tady lidé říkají, že jsou ta slova běžná, tak se nestyďte... Aspoň nějaká, nebylo jich tak moc... Před orgány VB jste to řekla!" Na to svědkyně odpověděla: „Příslušník VB mi přečetl nějaký úryvek, tak jsem řekla, že jsem si vzpomněla, jinak bych si nebyla nevzpomněla." Dále trvala na tom, že si na tyto výrazy nevzpomíná.

Předseda dále naléhal: „Za sedm měsíců si nemůžete vzpomenout, co jste slyšela?... Veškerý stud stranou!..." Svědkyně: „Já už opravdu nevím přesně..." „Tak jaká, jaká sprostá slova, co tam padlo za sprostá slova... Za tři měsíce se to z mozku nevygumuje..." Prokurátor: „Ta škála není tak rozsáhlá." To vše nebylo protokolováno. Poté nechal předseda zaprotokolovat, že svědkyně po delší době a opakovaných výzvách si nemůže vzpomenout na žádné hrubé neslušnosti; že uvedla, že příslušník jí přečetl úryvek a pak ona řekla, že to slyšela. V protokolu uvedla, že neví, jestli to byla ta přednáška, že si pouze myslí, že to byla ona. Poté přistoupil předseda senátu k přečtení části výpovědi svědkyně před příslušníky, kde se nalézala slova „hovno" a „prdel". Tázal se, zda jsou to ta slova, na která si nemohla vzpomenout. Svědkyně odpověděla, že to bylo tak, jak řekla.

Dále byla dotázána na způsob vybírání peněz během vystoupení. Vypověděla, že asi v jednu hodinu ji Havelka požádal, zda by mohla vybrat nějaké peníze pro toho, kdo přednášel. Kolik jich bylo vybráno, neví, protože akce, které nejsou plakátovány, nejsou také vedeny v peněžních dokladech. Vybírala asi po 10 Kčs.

Na dotaz Havelky, zda ji požádal o vybírání peněz až ten večer, upřesnila, že se o vybírání mluvilo už na výboru. Prokurátor se tázal, zda Havelka poučil výbor o významu slova „underground". Svědkyně odpověděla, že hovořil o moderní hudbě a o významu toho slova že se dozvěděla až od příslušníků. Dále uvedla na dotaz předsedy senátu, že nikdo z výboru, ani ona, nezasahoval do průběhu večera, že v klubu byl pořádek, až dodatečně výbor hodnotil akci záporně, protože „nic nepřinesla". Na dotaz jednoho z obhájců, kdo byl pořadatelem akce, odpověděla, že „Karel s kulturním referentem". Předseda upřesnil, že Karel je Havelka, „když jsou na tom takhle dobře" a s těmi slovy ji propustil.

Další svědek Ondřej Květoň vypověděl, že výbor SSM bez výhrad přistoupil na Havelkův návrh uspořádat večer moderní poezie a moderní hudby. Moc toho neslyšel, většinu času trávil v šatně. Vulgární slova byla normální, lidová: „sračka", „hovno". Hodnocení bylo záporné, nikomu se pořad nelíbil. Poté byl svědek poučen předsedou senátu přibližně těmito slovy: „Tohle jste nechali Havelkovi napospas, propříště nebuďte naivní... Ať je to pro vás

zkušenost, teď už pozdě bycha honit.“ Obhájce se tázal, zda sprostá slova vyvolala nějaký ohlas v publiku. Svědek vypověděl, že o ničem takovém neví, a předseda senátu to vysvětlil složením publika. Dále předseda senátu pohovořil o tom, že rozhodně nepřipouští odpovědnost SSM za akci, protože výbor ji dal na starost Havelkovi; že nechce, aby za Havelkovo zneužití trpělo SSM, které je „neostřílené“, čehož jiní, zkušení, starší, využívají.

Havelka se svědka zeptal, zda na výboru SSM mluvil o undergroundu. Předseda otázku přeformuloval slovy: „Otočíme to. Udělal vám Havelka ve výboru přednášku o tom, co je to underground?“ Dále se Havelka svědka zeptal na rok jeho narození. Předseda senátu namítal, proč je kladena tato otázka. Havelka poukázal na to, že svědek je stejně stár jako on, který ho měl zneužít. Je mu tak jako Havelkovi 26 let. Na to reagoval předseda výrokem: „No vidíte, a ještě má problémy,“ a svědka propustil.

Předseda SSM vypovídal, že hodnocení výboru vyznělo, že by se taková akce neměla opakovat, ale k žádné výtržnosti nedošlo. Předseda se tázal, zda svědek slyšel nějaké námitky od členů výboru Klubu během vystupování. Svědek odpověděl, že ne a že tam vlastně „nikdo nebyl, jeden byl v šatně, druhý vybíral...“ Nikdo se však nezmiňoval o žádných námitkách.

Kulturní referent SSM vypověděl, že programu nebyl přítomen.

Svědkyně Dagmar Karásková se programu zúčastnila jako divák. Uvedla, že pozvánce „neříkala nic“. Nepamatuje si vulgární výrazy z přednášky a kytaristy neslyšela, protože odešla dříve. Připouští, že nějaká hrubá slova padla, ale nevzpomíná si, jaká. Na údiv předsedy senátu, že si je už nepamatuje a přitom jsou v protokolu, který s ní byl sepsán příslušníky, uvedla: „Příslušník mi je četl, tak jsem řekla, že jsem je slyšela.“ Trvá na tom, že si už nevzpomíná, že už to je dlouhá doba. Z protokolu jsou jí přečteny úryvky: „ty tvý oči pitomý...“ „...se na to vyserem...“ Svědkyně trvá na tom, že příslušník jí to četl, a tím se jí to vybavilo.

Tím skončil výslech svědků. Havelka požadoval předvolání svědků, které navrhla obhajoba. Předseda senátu prohlásil, že to považuje za zbytečné, protože ve spisech jsou všechny závadné texty doloženy. Přerušil hlavní líčení s tím, že druhého dne se bude pokračovat čtením svědeckých výpovědí.

Dne 6. 7. 1976 bylo pokračováno v hlavním líčení. Předseda senátu přečetl jména 28 osob, které byly v přípravném líčení vyslechnuty vyšetřovateli, z jejichž výpovědí mají být nyní čteny úryvky, týkající se trestné činnosti v Přešticích.

Havelka namítal, že mají být čteny i výpovědi svědků, kteří nebyli na vystoupení v Přešticích vůbec přítomni. Předseda ho ujistil, že soud uváží, co se k trestné činnosti vztahuje a co ne.

Někteří ze svědků ve svých protokolech uváděli, že neslyšeli nic, že nebyl hluk ani jiný nepořádek, jiní popírali vulgarismy; další dva slyšeli vulgární výrazy „do prdele“, „hovno“, „srát“. Jeden svědek uvedl, že slyšel výrok „člověče, čemu se podobáš ve své velikosti... hovnu“. Tři svědci a svědek zpěvák Soukup uváděli, že byla provedena Píseň o sádle; všichni tři obvinění však prohlašovali, že se Soukup zmýlil a tuto píseň v Přešticích nezpíval a svědci že byli zřejmě ovlivněni vyšetřujícími orgány, které jim texty četly. Taková záměna se týká rovněž textů Skalického, na které byla ve třech výpovědích narážka. Skalický uvedl, že tyto texty rozhodně nikdo v Přešticích nemohl slyšet, protože byly v jeho výhradném držení až do chvíle, kdy mu byly odňaty při domovní prohlídce. U jedné svědkyně je výslovně protokolováno, že texty Skalického poznala podle opisů předložených příslušníky VB. U Skalického byl zabaven i text „Sláva systému pana vysavače“ a v Přešticích nebyl použit, ač jedna svědkyně uvádí, že slyšela „sláva systému rudého vysavače“.

Svědek Ivan Jirous (hlavní obviněný v cause Plastic People a Dg 307 v Praze, v červenci 1976 ještě neodsouzený) vypovídal k organizačním otázkám vystoupení shodně s Havelkou a o své přednášce uvedl, že byla improvizací podle textu „Zpráva o třetím hudebním obrození“, jehož je autorem.

Dále byl přečten seznam písní, nahraných na magnetofonovém pásku, o kterém uvádí Havelka, že je původním blokem, pořízeným během vystoupení v Přešticích. Nic na něm

nechybí ani není navíc. Byly to písně: Pracovní tábor, Radio, It's too late, Svatba v Káni Galilejské, Vy silní ve víře, Řekni ne ďáblovi, Leningrad, Amerika, Indie, Lepší je na skále život svůj mít, Kázání o zkáze Sodomy, Good joke, Pivo, Vojna, Spartakiáda. Většina textů těchto písní byla přečtena z opisů, založených do spisu. Větší pozornost byla věnována textům Karla Soukupa. O textech Svatopluka Karáska předseda usoudil, že v nich celkem nic není. Text Soukupovy Písně o sádle, o němž je sporné, zda byl hrán, byl přečten pro dokreslení. Prokurátor požadoval čtení textů sbírky „Hever a vazelína", které byly zabaveny u Skalického. Byly čteny písně: Tesilová verbež, Mrzák od Niagary, Dělníkův den, Vejplata, Kombajnéři, Zelená blbost, Podoba (poslední však do textů Skalického nepatří). Prokurátor připouští, že píseň Červené vejložky je sporná, tedy že je sporné její zařazení mezi důkazní materiál, protože není nikde dosvědčeno, že by se hrála a zpívala. Přesto však je i tento text „pro informaci" přečten. Všichni tři obžalovaní opakovaně trvají na tom, že byly zpívány pouze písně Karáskovy a Soukupovy, v žádném případě přečtené texty Skalického.

Dále byly pro ukázku přehrány z pásky dvě ukázky z písní Pracovní tábor, Radio a kousek z písně It's too late.

K referování o obsahu Jirousovy přednášky bylo použito zabaveného textu jeho „Zprávy o třetím hudebním obrození". Z ní byla přečtena místa, obsahující hrubé a vulgární výrazy, a bylo poukázáno na společensky nebezpečnou ideologii undergroundu, jak plyne z tohoto textu.

Hlavní líčení pak pokračovalo čtením posudků obviněných z pracoviště a z místa bydliště. Všechny posudky byly příznivé až pochvalné. Ani jeden z obviněných neměl ani jednu neomluvenou pracovní směnu. Z četby záznamu trestního rejstříku vyplynulo, že Havelka se od roku 1973 až do roku 1974 zdržoval v zahraničí bez souhlasu čs. úřadů a byl po svém návratu odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců. V prosinci 1974 mu byla na jeho žádost udělena milost prezidenta republiky. Miroslav Skalický měl záznam o podmíněném trestu pro neúmyslný trestný čin, související s nezvládnutím motorového vozidla. Byl odsouzen k deseti měsícům s podmíněným odkladem na dobu jednoho roku. V podmínce se osvědčil. František Stárek neměl záznam v trestním rejstříku. Na závěr předložil předseda senátu fotodokumentaci k dokreslení charakteru obviněných. Havelka proti výběru ze zabavených soukromých fotografií namítal, že je viděl poprvé během vyšetřování a nechápe, co mohou o jeho charakteru říci např. dvě jeho svatební fotografie nebo fotografie, kde je se skupinou přátel.

Prokurátor si ještě vyžádal přečtení básně Revoluce, rovněž zabavené u Skalického, „na dokreslení". Skalický vyžadoval, aby tato báseň byla čtena z jeho vlastního záznamu, který obsahuje dodatek, a nikoli z přepisu, který byl pořízen během vyšetřování. V dodatku je výslovně řečeno, že tato „báseň" je sestavena z nejrůznějších citátů. Havelka vypověděl, že tento text viděl poprvé při vyšetřování a že v něm může některé citáty identifikovat. Jmenoval jejich autorské skupiny a upřesnil, že vůbec nepatří k undergroundovému hudebnímu směru a že ani tuto „báseň" není možno vydávat za ideologii undergroundu.

Závěrečná řeč prokurátora vycházela z toho, že při vystoupení dne 13. 12. v klubu SSM v Přešticích došlo k trestnému činu výtržnictví, protože vyšetřování nezvratně potvrdilo, že zde byly veřejně před větším počtem mladých osob zveřejněny texty, obsahující hrubé neslušnosti. Uvedl, že se jedná o organizovanou skupinu, která v napojení na Jirousovu skupinu pořádá akce v duchu mravně závadném a směřujícím proti zřízení. V pozadí spatřuje undergroundové hnutí, které si obvinění jako takoví ani neuvědomují, ale sám Timothy Leary uvádí souvislost tohoto hnutí s požíváním drog. U nás jsou podmínky zcela jiné a nelze přehlédnout společenskou nebezpečnost undergroundového hnutí. Bude jako takové u nás ostře stíháno. Přiznal obviněným polehčující okolnost řádného života pracujících lidí i dobré pověsti a navrhl obviněným Havelkovi a Skalickému nepodmíněný trest v horní polovině zákonné sazby a obviněnému Stárkovi v dolní třetině, všem pak výkon trestu v první nápravně výchovné skupině. Dále navrhl propadnutí zabavených věcí.

Obhájce obžalovaného Havelky vycházel z toho, že všichni obvinění jsou žalováni z hrubé výtržnosti a přitom se jí sami nedopustili. Havelkovi nebylo předem známo, jak přesně se budou účinkující chovat. Underground považuje za hudební odnož. Obhájce navrhl zproštění obžaloby pro nedostatek subjektivních i objektivních důkazů viny. Nevyhoví-li soud tomuto návrhu, pak přiměřený výchovný trest podmíněný.

Obhájce Skalického vyšel z toho, že pro jeho mandanta je pojem undergroundu spojen s hudbou. Celé akce se zúčastnil pouze jako fotograf a divák. Poukázal na to, že bez viny není organizace SSM, která byla vlastním pořadatelem vystoupení. Také příslušníci VB po provedené kontrole představení nepřerušili. Skalický se nedopustil trestného činu výtržnictví ani trestného činu pomoci k výtržnictví. Nepřísluší k žádné organizované skupině. Navrhl, aby jeho mandant byl obžaloby zproštěn.

Obhájce Stárka poukázal na to, že v průběhu vyšetřování se soud chtěl především dopátrat mentality obviněných. Hleděl na to, jak vypadají, a nešlo ani tak o to, co se skutečně stalo. Nejsou splněny znaky zažalovaného trestného činu. Nedošlo ani k dohodě mezi jednotlivými obviněnými navzájem, ani mezi nimi a Jirousem. Stárka se toto týká plnou měrou. Rozdal pouze sedm až deset pozvánek. Underground považuje za hudební směr, nikoli společenské hnutí. Program v Přešticích byl informativní. Jeho mandant nebyl členem organizované a vůbec žádné skupiny, která předpokládá řídící centrum. Přímým pachatelem není nikdo z obžalovaných. Vulgární slova odezněla v minimálním rozsahu a jejich společenská nebezpečnost je nepostižitelná. Je básnicky nosné užít např. srovnání lidské domýšlivosti s „hovnem“. Podobné doklady jsou v literatuře (Zola, Šrámek, Hašek). Minimální je tedy společenská nebezpečnost přímých viníků. Navrhl zproštění obžaloby.

Po krátké poradě soud vynesl rozsudek jménem republiky, jímž odsoudil všechny obžalované k nepodmíněným trestům v první nápravně výchovné skupině, a to

Karla Havelku na 2 a ½ (dva a půl) roku,

Miroslava Skalického na 1 a ½ (jeden a půl) roku,

Františka Stárka na 8 (osm) měsíců odnětí svobody.

Karel Havelka se vyjádřil, že podá odvolání, ostatní dva obžalovaní a prokurátor se k této otázce nevyjádřili.

43 V HK I je místo „hlavního líčení“ napsáno „vyšetřování“ – shodně s archivovaným separátem.

44 Text rozsudku je opraven podle fotokopie originálního dokumentu: v samizdatových HK je několik vynechávek a zkomolených míst; byla zde také v souladu s Pravidly doplňována interpunkce. Zde publikované znění je zcela totožné se zněním originálu, ponechány byly tedy všechny pravopisné zvláštnosti i chyby (zejména co se týče interpunkce, která je značně chybná), opraveny byly jen zcela evidentní překlepy, vzniknuvší technikou strojopisu. Na jednom místě je v hranaté závorce doplněno písmeno podle smyslu textu; na pár dalších je taktéž v hranaté závorce upozorněno na pravopisné chyby.

45 Originál textu Dany Němcové nebyl k dispozici: opis ve 3. samizdatovém vydání HK mohl tedy být porovnán (a podle toho opraven) jen s 1. a 2. samizdatovým vydáním; dodatečně byla na pár místech opravena interpunkce a jednou psaní velkého písmene – v souladu s většinovým psaním v tomto textu.

46 Text rozsudku opraven podle fotokopie originálního dokumentu; postup byl obdobný jako v případě dokumentu, jenž je komentován v pozn. 44. Na jednom místě logicky doplňujeme v hranatých závorkách značku paragrafu.

47 Ve 3. samizdatovém vydání HK jsou „noviny“ doplněny nesmyslným přívlastkem „okresní“: omyl či přepis se nepodařilo bez pomoci Jaroslava Suka vysvětlit.

48 Představy pořadatelů HK v letech 1976–1980 neodpovídaly v tomto ohledu zcela realitě; dění v ČSSR, včetně procesů s českým undergroundem, byla v předních západoevropských denících a dalších periodikách sice věnována jistá pozornost, ale rozhodně nebyla tak obsáhlá, že by to vydalo „na několik tlustých knih“; viz o tom poznámky k těmto článkům v Dodatcích II.

49 Text obžaloby z HK III byl opraven podle fotokopie originálního dokumentu; postup byl obdobný

jako v případě dokumentu komentovaného v pozn. 44 a 46. Na faktografické omyly, vyskytující se zejména v údajích o datech jednotlivých undergroundových koncertů, upozorňujeme dále v samostatných poznámkách.

50 V originálu obžaloby i ve všech samizdatových vydáních HK takto chybně. Správně „U Ladronky".

51 V obžalobě je uvedeno množství chybných dat konání jednotlivých undergroundových koncertů. V poznámkách 52–61 uvádíme správná data jednak podle bloku „The Plastic People Of The Universe v datech", in *The Plastic People Of The Universe: Texty* (ed. Jaroslav Riedel). Maťa, Praha, 2001, s. 15–29, jednak podle dalších, věrohodnějších dokumentů publikovaných v HK. Zde má být: 13. 12. 1975.

52 Správné datum: 21. 2. 1976.

53 Správné datum: 31. 1. 1975.

54 Správné datum: 21. 6. 1975.

55 Správné datum: 31. 1. 1975.

56 Správné datum: 21. 2. 1976.

57 Správné datum: 13. 12. 1975.

58 Správné datum: 31. 1. 1975.

59 Správné datum: 1. 12. 1973.

60 Správné datum: 1. 9. 1974.

61 Správné datum: 31. 1. 1975.

62 Ve strojopisu obžaloby tento škrt a oprava provedeny rukou.

63 Svědek A. Kosík, tj. Antonín Kosík, o němž je dále v dokumentech ještě vícekrát zmínka, nemá nic společného s přítelem obžalovaných, matematikem, esejistou a překladatelem Antonínem Kosíkem, synem filozofa Karla Kosíka.

64 Text prohlášení korigován podle faksimile originálního strojopisu (s rkp. podpisy bez specifikace profesí signatářů), jež bylo reprodukováno u studie P. Blažka a V. Bosáka „Akce ‚Bojanovice' – 11. listopad 1976", in *Paměť a dějiny*, 2007, roč. I, č. 1, s. 127. Na dvou místech upřesňujeme interpunkci: ve 2. odstavci rušíme čárku ve spojení „oprávněná, než ta" a v témže odstavci klademe čárku ve spojení „rozuměli a nebyli jí proto". Tak jako v případě úředních dokumentů i při reprodukci písemností typu tohoto prohlášení zavádíme místo partií psaných proloženě psaní tučným písmem.

65 Dopis Heinrichu Böllovi vyšel tiskem v češtině in *Listy*, VI., č. 6, prosinec 1976, s. 39; knižně v češtině poprvé in *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 43–45; anglicky in *A Besieged Culture. Czechoslovakia Ten Years after Helsinki*. Stockholm – Vienna, 1985, s. 20; německy, jak uvedeno i v HK, 28. 8. 1976 ve FAZ; podle otisku v *Listech* opraveno.

66 Ve 3. samizdatovém vydání HK spojení „v nich" nahrazeno „v těchto mladých lidech".

67 Dopis Heinricha Bölla Jaroslavu Seifertovi vyšel tiskem v češtině in *Listy*, VI., č. 6, prosinec 1976, s. 40; anglicky in *A Besieged Culture. Czechoslovakia Ten Years after Helsinki*. Stockholm – Vienna, 1985, s. 23; německy, jak uvedeno i v HK, 6. 9. 1976 ve FAZ; mezi otiskem v *Listech* a vydáním v HK jsou natolik velké rozdíly, že spíše než o dvě redakce jednoho překladu se jedná o dva různé překlady, přičemž překlad publikovaný v *Listech* je lepší, byť i v něm se vyskytují chyby. I proto jej zde uvádíme celý:

Vážený Jaroslave Seiferte,

když mi oznámili Váš dopis, četl jsem právě podruhé knihu Reinera Kunze „Die wunderbahre Jahre" a naskakovala mi při tom stále víc husí kůže; a co jsem se potom dozvěděl od Vás a od Vašich přátel, zdálo se mně být ilustrací ke Kunzeho knize, která pojednává o „divuplných létech dorůstajících, ale nikoliv odrostlých". Váš dopis líčí beznadějný stav, absurdnější, než by se dalo vymyslet, a přece jsem z něho pociťoval něco jako útěchu: není mi známo, že by se v nějaké jiné socialistické zemi obrátila skupina básníků, filozofů, profesorů na veřejnost mimo svou zemi (když už se nemůže obrátit na veřejnost ve své zemi, neboť nemá k dispozici sdělovací prostředky) a to ve věci neznámých mladých lidí, jejichž těžký přečin spočívá ve zpěvu a provozování hudby.

Největší dojem na mne však dělá to, že odmítáte být, jak říkáte, „chráněnou zvířenou", že odmítáte onu svatozář prominence, kterou se všude na světě zamlžují problémy. Je to mezi-

národní problém, stejně jako pokusy mladé lidi zastrašit, ohnout, zbavit je možnosti mluvit, vynutit na nich účast na (obvykle) reakční představě o společnosti bez konfliktů, s předepsanými myšlenkami, předepsanou hudbou a četbou a předepsanými způsoby chování.

Nemohu posoudit, zda odročení procesu způsobil názor, že „bychom se sotva mohli více zesměšnit než tímto procesem". Pro postižené to není nikterak směšná záležitost, i když řízení by bylo odloženo, protože zůstávají i nadále ohroženi.

Jestliže Vám a Vašim přátelům, kteří dopis spolupodepsali, děkuji se zvláštní srdečností, pak je to proto, že kromě sdělení o nadcházejícím procesu uvádí Vaše definice „chráněné zvířeny", jíž Vy a Vaši přátelé odmítáte být, zcela novou dimenzi na kulturní scénu. Že také my zde máme všechny důvody k tomu, abychom rozebrali svoji ochrannou svatozář s patřičnou nedůvěrou, patří k samozřejmostem, stejně jako výraz společenství, které Vy tak zdůrazňujete.

Děkuji Vám za dopis, který moji přátelé zde pociťují jako adresovaný rovněž jim a když srdečně zdravím Vás a všechny spolupodepsané, tlumočím tím současně Vám všem pozdravy četných zdejších přátel.

Velmi srdečně a s pozdravy též mladým hudebníkům

Váš

Heinrich Böll

Znění překladu z HK III opravujeme na jednom místě podle věrnějšího znění v HK I a rovněž uvádíme správné znění titulu Kunzeho knihy *Die wunderbaren Jahre*, které je v *Listech* chybné.

68 Originál dopisu předsedkyni senátu se nepodařilo dohledat. Tiskem in *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 48–49; byly provedeny tři drobné interpunkční opravy. V 1. samizdatovém vydání HK žádné podpisy uvedeny nebyly, za textem dopisu je jen poznámka: „Následuje 49 podpisů."

69 Originál veřejné výzvy se nepodařilo dohledat. Tiskem in *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 46–47 (zde pod titulem „Prohlášení solidarity sedmdesátisedmi čs. občanů s pronásledovanými mladými hudebníky"); z tohoto otisku přebíráme jméno jednoho ze signatářů – „Přemysl Vondra – dělník", které v HK III chybělo, takže signatářů zde bylo uvedeno jen 76. V hranatých závorkách s otazníky upozorňujeme na chybějící křestní jména čtyř signatářů dopisu, které se nepodařilo identifikovat. Jména Drester, Hassler, Johanidesová a Kukněla se nevyskytují ani nikde jinde v HK, ani ve dvou nejspolehlivějších soupisech signatářů Charty 77, resp. ve jmenných rejstřících: *Charta 77, 1977–1989. Od morální k demokratické revoluci. Dokumentace* (ed. Vilém Prečan). ČSDS – Archa, Scheinfeld-Schwarzenberg – Bratislava 1990; *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*, 3 sv., eds. Blanka Císařovská – Vilém Prečan. ÚSD AV ČR, Praha 2007. Nejsou zahrnuta ani v rejstříku publikace *Informace o Chartě 77. Článková bibliografie 1978–1990*, ed. Jiří Gruntorád. Doplněk, Brno 1998. Nelze samozřejmě vyloučit zkomoleniny v těchto jménech. V 1. samizdatovém vydání HK žádné podpisy uvedeny nebyly, za textem dopisu je jen poznámka: „Následuje 77 podpisů."

70 Originál tohoto usnesení se nachází ve fondu knihovny Libri prohibiti Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/8. Podle tohoto dokumentu znění textu v HK opraveno, resp. vráceny sem různé pravopisné zvláštnosti (možno porovnat s citací z tohoto dokumentu v Navrátilově studii – zde na s. 295 – kde je na ně upozorněno v hranatých závorkách).

71 Mlynářův otevřený dopis vyšel ve stejném čísle *Listů* jako texty zmiňované v pozn. 42, 65 a 67 (*Listy*, VI., č. 6, 1976, s. 5–7) a knižně pak in *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 50–56. Podle vydání v *Listech* text opraven, ponechány však byly pasáže, které se vyskytují jen v HK: ty dáváme do [hranatých] závorek. Podle znění v HK naopak opraveno několik překlepů v *Listech*, zejména zde chybně uvedené datum „soudního líčení u okresního soudu pro Plzeň-jih" na správné „5. a 6. července".

72 Sukem zmiňovaný dopis z 9. dubna 76 se bohužel nepodařilo dohledat ani v Archivu Kanceláře prezidenta republiky, ani v archivu Jana Patočky. Dr. Pavel Zeman z AKP poskytl informaci o záznamu, jenž se však zřejmě týká jiné petice: „12. 4. 1976, Zdeněk Urbánek, spis. a překl., Střešovická 64, Praha 6, Zatčení hudebníků a komponistů a dalších spolupracovníků několika amatérských

skupin vycházejících z tzv. ‚undergroudu', s. Husák v poště – nechal si u sebe, poznámka: 6. 5. 1976 kurýrem přes výpravnu s. Obzinovi." Ani tato petice se tedy v AKP nyní nenachází.

73 V HK III je začátek této věty poněkud nesrozumitelný: „Zdánlivá ‚korektnost' soudního jednání, slušnost i jistá prudérie, která vedla soud k tomu, že jednak nechtěl od svědka slyšet..." Upřesňujeme změnou slovosledu.

74 Z pochopitelných důvodů nemohl v r. 1980 Jaroslav Suk uveřejnit zdroj svých informací o jednání předsednictva ÚV KSČ. Bohužel ani při přípravě stávající edice se nepodařilo tuto informaci získat. K odstavci, v němž Suk pojednává o rozdílu mezi psanou podobou rozsudku a jeho skutečným obsahem proneseným na soudu, jenž je bez podrobného komentáře poněkud nesrozumitelný, alespoň připomínáme, že řadu souvislostí objasňuje jednak bezprostředně následující text „Průběh hlavního líčení", jednak studie Pavla Navrátila „Od svatební veselice k rozsudku (k pražskému procesu)", zde na s. 292–298, v níž je toto soudní řízení analyzováno na základě dnešního stavu poznání. Dokladem zcela zásadního významu je ovšem samotný „Protokol o hlavním líčení" z 21.–23. 9. 1976, z něhož mj. vyplývá, že např. „výpovědi [...] k činnosti Svatopluka Karáska" nebyly u soudu čteny ne na základě žádosti obhajoby (jak stojí v HK III), ale obžaloby (tj. okresního prokurátora). Proto tento omyl, resp. spíše překlep v Sukově Poznámce vydavatele (na s. 159) opravujeme. (Dokument „Protokol o hlavním líčení" [spisová značka T 379 / 76 ¶ okresní soud Praha-západ ¶ dne 22. 9. 1976 ¶ 8.30 hod. ¶ trestní věc proti Ivanu Jirousovi a spol. ¶ tr. čin dle § 202 tr. z. aj. ¶ předseda senátu: Dr Milada Vinčarová ¶ soudci František Štěpánek / Anna Janotová / Jaroslav Hodan ¶ Prokurátor: JUDr Kovařík ¶ Zapisovatel: Klimešová – Oktábcová] dostali editoři nynějšího vydání HK k dispozici bohužel až v průběhu stránkových korektur, a tak už sem nemohl být jeho přepis zařazen. Je nesporné, že tento dokument by si v budoucnu zasloužil samostatnou komentovanou edici.)

75 Tak jako v případě většiny výše zařazených úředních dokumentů, byl i tento text obžaloby v HK opraven podle fotokopie originálu: v HK je několik vynechávek a zkomolených míst a také – v souladu s Pravidly – zde byla místy (ne tedy všude a zcela důsledně) doplňována interpunkce; nynější znění je zcela totožné se zněním originálu, ponechávány byly tedy všechny pravopisné zvláštnosti i chyby v původním textu (zejména co se týče interpunkce, která je značně chybná), opravovány byly jen zcela evidentní překlepy, vzniknuvší technikou strojopisu. Rok (na s. 166), kdy se V. Brabenec „osvědčil", má ovšem být 1966. Proloženě psané pasáže jsme opět nahrazovali tučným písmem.

76 Záznamy průběhu hlavního líčení ve dnech 21.– 23. 9. 76 pořizovali Věra Jirousová, Václav Havel a Jiří Němec každého dne bezprostředně po ukončení soudního jednání, a to takříkajíc „při dobré paměti": dělat si jakékoli poznámky, neřkuli nahrávat něco na magnetofon v soudní síni bylo zakázáno. O této práci Jirousové, Havla a Němce se ostatně zmiňuje i Suk ve své Poznámce vydavatele k tomuto bloku. Původní strojopisný materiál nebyl k dispozici a nepodařilo se ani najít žádnou tištěnou českou publikaci tohoto textu (jen jiný strojopis tohoto textu se nachází ve fondu Libri prohibiti Perzekuce v Československu v letech 1948-1989, sign. IV/5), a tak nezbylo než spokojit se s přepisem v HK III (HK I přináší text v trochu jiném znění a v HK II je text neúplný). Přepis jsme opravovali interpunkčně a gramaticky, byť takovýchto oprav nebylo potřeba mnoho. Na několika místech jsme v hranatých závorkách doplnili pravděpodobně chybějící výraz či výraz věcně správnější. Na s. 168 opravujeme jméno Karáskem citovaného německého autora, které bylo v HK I , HK III i v separátu v Libri prohibiti omylem zaměněno za jméno nakladatelství – Luchterhand. Na dvojznačná místa jednotlivě dále upozorňujeme. (V anglickém překladu a mírně zkrácený vyšel tento text pod titulem „Trial of Czech Non-conformist Musicians" in *Voices of Czechoslovak Socialists*, ed. Tamara Deutscher a kol. Merlin Press & Committee to Defend Czechoslovak Socialists, 1977.)

77 V přepisu dokumentu v HK III i HK I místo „znění obžaloby" stojí „znělce obžaloby".

78 Opravujeme podle HK I, jelikož v HK III je evidentní chyba: místo „jak" je tu „jeho".

79 Nepochybně nezáměrně ironicky vyznívající formulaci „dík zesíleným bezpečnostním opatřením" nahrazujeme neutrálním „následkem zesílených bezpečnostních opatření".

80 Text obhajoby Svatopluka Karáska vyšel ve všech třech samizdatových vydáních HK víceméně ve

stejném znění. Žádnou publikaci tiskem se nepodařilo zjistit, jen další strojopis tohoto textu se nachází ve fondu Libri prohibiti Perzekuce v Československu v letech 1948-1989, sign. II/2. V textu se bohužel vyskytuje poměrně dost zkomolených, nejasných pasáží, které bez možnosti porovnat vydání v HK s originálem a bez autorova přispění lze jen obtížně rozluštit. Jen pár nám jich pomohlo objasnit srovnání textu v HK I s textem v HK III. Na všechna tato místa upozorňujeme. Opravujeme drobné pravopisné (např. mě x mně) a interpunkční chyby. Specifickým problémem byla dosti osobitá interpunkce v tomto textu, totiž vysoká frekvence pomlček užívaných v místech, kde by byla spíše vhodná čárka. Tyto pomlčky však nahrazujeme čárkami jen tam, kde by mohlo dojít k nedorozumění, neboť nelze vyloučit, že časté používání pomlček bylo autorovým záměrem, byť jeho později publikované texty o ničem takovém nesvědčí (viz např. knihu S. Karáska: *Boží trouba /kázání/*. Kalich – Torst, Praha 2000).

81 V HK I i v HK III je zde místo „prý“ číslovka „prvý“. Velmi pravděpodobně jde jen o překlep.

82 V HK I i v HK III je v této větě zřejmý překlep: „...sloka písně, která *staví* manželskou věrnost...“ Opravujeme na *slaví*.

83 Snad „netvůrčí“?

84 Zřejmě poněkud zkomolenou poznámku objasňuje jednak protokol o provedení domovní prohlídky u Svatopluka Karáska ze dne 18. 3. 76 (součást spisu obžaloby I. M. Jirouse „Obv. Ivan Jirous a spol.“; Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76), v němž jedna ze zabavených položek je popsána: „Dopis od Jany Gottwaldové adresovaný Svatopluku Karáskovi na dopisním papíře, jeden list, obálka“, jednak výslechový protokol Sv. Karáska ze dne 23. 4. 76 (z téhož pramene), v němž Karásek mj. vypovídá: „Znám Janu GOTTWALDOVOU, jedná se o osmiletou dívku, s jejímiž rodiči se znám. Této se líbily mé písně a proto jsem jí jich několik nahrál na magnetofonový pásek a ona mi písemně sdělovala své dojmy.“ Karásek chtěl pravděpodobně tímto dopisem u soudu podpořit svoji obhajobu.

85 Zde i v několika dalších bodech se vyskytující propojení dvou vazeb ponecháváme neopraveno, neboť smysl sdělení je všude jasný: „Ani tam jsem [se] výtržnictví dle § 202/2 – spáchaného v organizované skupině – [nedopustil].“

86 Věta „Nikdy však se náhodou...“ je zjevně poněkud zmatečná. Nabízí se pravděpodobnější: „Někdy se však náhodou skladby obsahující neslušné výrazy sešly při jedné oslavě.“ Případně méně pravděpodobné: „Nikdy se však ani náhodou skladby obsahující neslušné výrazy nesešly při jedné oslavě.“ Řešení je bez autorovy pomoci nemožné.

87 Opis rozsudku z 23. 9. 76 v HK III (a rovněž v HK I a HK II) obsahuje poměrně dosti chyb a vynechávek. Nynější znění přesně reprodukuje originální archiválii ze soudního spisu „Obv. Ivan Jirous a spol.“ (Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76), přičemž co do grafiky jsme postupovali stejně jako u předchozích úředních dokumentů. Poznamenáváme ještě, že v internetovém vydání HK, jež pořídil Petr Cibulka (viz komentář v Ediční zprávě), tato část HK, která nepochybně patří k nejvýznamnějším, zcela chybí.

88 Esej „Proces“ byl vůbec první Havlovou reflexí českého undergroundu a vzhledem k autorově proslulosti byl dopad tohoto textu nepochybně značný. V komentářích ke 4. svazku *Spisů* Václava Havla (V. Havel: *Eseje a jiné texty z let 1970–1989 / Dálkový výslech / Spisy 4*. Torst, Praha 1999), v němž tento text vyšel takříkajíc v „kanonizované“ podobě a podle jehož znění i my esej opravujeme, je evidována publikace v HK i řada následujících publikací tohoto textu v češtině, z nichž v exilu tiskem pořízené jsou: *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976–1977* (ed. Vilém Prečan). Index, Kolín nad Rýnem 1977, s. 57–62 (zde pod názvem „V. Havel na okraj procesu se členy skupiny Plastic People a DG 307“); *Hodina naděje: almanach české literatury 1968–1978* (eds. Jiří Gruša, Milan Uhde, Ludvík Vaculík). ’68 Publishers, Toronto 1980, s. 320–326; *Křesťané a Charta 77. Výběr dokumentů a textů* (ed. Vilém Prečan). Index, Kolín nad Rýnem 1980, s. 20–24; *Sólo pro psací stroj. Československý fejeton 1976–1979*. Index, Kolín nad Rýnem 1984, s. 48–54; Václav Havel: *O lidskou identitu*. Rozmluvy, Londýn 1984, s. 146–151. V posledním zmíněném titulu, resp. v jeho reedici z r. 1990 (V. H.: *O lidskou identitu*. Rozmluvy, Praha 1990) jsou v bibliografii dále evidovány překlady do angličtiny: The Trial, in H. G. Skilling: *Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia*. Allen and Unwin, London 1981, s. 201–204; též do němčiny: Der Prozess, in *Stun-*

de namens Hoffnung. Almanach tschechischer Literatur 1968–1978 (eds. Jiří Gruša, Milan Uhde, Ludvík Vaculík). Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main 1978, s. 265–269. Ani v jedné z těchto bibliografií nejsou kupodivu evidovány publikace tohoto textu v angličtině a ve francouzštině v katalozích *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux.* London – Paris 1978, kde text vyšel pod tituly „The Trial", resp. „Le proces". V týchž publikacích vyšly ještě (kromě řady drobnějších textů literárních a publicistických) tři další, již dříve zmíněné texty z HK: Jirousova *Zpráva...*, Patočkův esej „K záležitostem Plastic People..." a kolektivní „Dopis H. Böllovi". O celku těchto exilových publikací viz poznámky k zahraničním ohlasům.

89 Konec věty: „...pod jeho nabízeným povrchem hledat jeho lepší možnosti a sám v sobě" se nenachází v textu „Procesu", tak jak jej přináší 4. svazek Spisů Václava Havla (V. Havel: *Eseje a jiné texty z let 1970–1989 / Dálkový výslech / Spisy 4*. Torst, Praha 1999, s. 135–142), podle něhož jinak – s touto výjimkou – text korigujeme.

90 Originál dopisu se nepodařilo dohledat (rozhodně se nenachází v AKP ani v Archivu Parlamentu ČR). Jediný známý otisk in *Kniha Charty. Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 78–86. Opravujeme pár drobných interpunkčních a formulačních chyb vzniknuvších pravděpodobně nepozorností opisovače. (Na jiný opis, nacházející se ve fondu Libri prohibiti – Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/15 – upozorňuje Pavel Navrátil v poznámkách ke své studii; zde na s. 478, pozn. 199).

91 V HK III je nelogický superlativ „nejvyšší": opravujeme podle smyslu věty na „vyšší". (Tak též in *Kniha Charty,* 1977.)

92 V HK III je „svědčily o ničem dobrém", což je nepochybně zkomolení původní formulace. V *Knize Charty*, 1977, je „nesvědčil o ničem dobrém".

93 Ve třetím samizdatovém vydání HK uvedené datum 3. 12. 1976 je správné jen pro druhý ze Sukem zmiňovaných „útoků", totiž pro publikaci statě „Případ Magor"; co se rozhlasového pořadu týče, jde o překlep, správné datum je 8. 12. 76, jež je ostatně uvedeno též v dopise V. Brabence z 18. 12. 76. Pokud jde o prosinec 1976, je v Archivu Čs. rozhlasu evidován jen jediný pořad tohoto druhu, jenž byl vysílán 8. 12. 76 mezi 17. a 18. hod. v rámci relace tzv. Studia 7 a nese název „O trestné činnosti nedávno odsouzené skupiny výtržníků The Plastic People of Universe"; záznam tohoto pořadu se v Archivu Čs. rozhlasu bohužel nedochoval, takže při přepisu jeho libreta bylo nutno využít soukromých archivů.

94 Přepis záznamu pořadu „O trestné činnosti nedávno odsouzené skupiny výtržníků…" je publikován zde v Dodatcích II, s. 437–442.

95 Autory literárních textů přiložených ke zmíněným anonymním dopisům, které byly v samizdatové HK publikovány (tyto dopisy ovšem s největší pravděpodobností opravdu jsou výtvorem StB), lze dodatečně identifikovat. Vskutku jde o autentickou tvorbu několika undergroundových autorů, ovšem výběr textů je silně tendenční. Zřejmým úmyslem „pořadatele" bylo vyvolat jimi co nejhorší dojem. „Hnisavá hostina" je od Miroslava Skalického, „V prdeli", „Jen se trochu", „Nevím co bych", „Všechna slast", „Pivní rostlina" a „Variace na Tomana" jsou od Františka Pánka a autorem „Sádla", jak zmiňuje již Jar. Suk, je opravdu Karel Soukup. Všechny tyto texty ponecháváme ve znění, v jakém se vyskytují v HK (a zřejmě i v původních dopisech), byť se místy poněkud liší od tiskem vydaných variant (viz F. Pánek: *Vita horribilis*. Kalich, Praha 2007; K. Soukup: *Radio*. Torst, Praha 1998). Doposud tiskem nevydaný Skalického text se nachází v samizdatové sbírce *Sněhurka and 15 000 000 trpaslíků*, datované 1977: text tedy „pořadatelé" zřejmě měli k dispozici z rukopisů, které byly v r. 1976 autorovi zabaveny (tato Skalického samizdatová sbírka se nachází v archivu knihovny Libri prohibiti v Praze).

96 Originál dopisu dr. J. Zelenkovi se nepodařilo dohledat, jen jiný opis je uložen ve fondu Libri prohibiti Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/5. Text přebíráme z HK III (ve stejném znění i v HK I a HK II).

97 Zřejmě jde o text „Průběh hlavního líčení ve dnech 21.–23. 9. 1976", nacházející se v V. části HK III; jména odesilatelů dopisu Zelenkovi nepřímo potvrzují autorství onoho záznamu, o němž však jsou evidence též z jiných zdrojů.

98 Viz předchozí poznámku.

99 Originál odpovědi Čs. televize se nepodařilo dohledat, přebíráme ho tedy z HK III (ve stejném znění i v HK I a HK II).

100 Tak jako v případě dokumentů zmiňovaných v pozn. 26 byly i zde přepisy novinových článků (*Rudé právo*, *Svoboda*, *Mladá fronta* a *Mladý svět*) publikované v samizdatových vydáních HK opraveny přesně podle znění v originálních československých tiskovinách.

101 Jde o text s titulem „PRAGUE: LA RESISTANCE CULTURELLE A LA BARRE", podepsaný šifrou *P. B.*, in *Libération*, 22 septembre 1976, jehož překlad zde publikujeme v Dodatcích II pod titulem „Kulturní odboj na lavici obžalovaných" (s. 429).

102 Originál dopisu se nepodařilo dohledat, přebíráme tedy z HK III (ve stejném znění i v HK I a HK II, byť na jiném místě).

103 Originál dopisu se nepodařilo dohledat, přebíráme tedy z HK III (ve stejném znění i v HK I a HK II, byť na jiném místě).

104 Nekonkrétně citovaný článek ze *Süddeutsche Zeitung* z „nedávných dnů" před publikací Hrabicova textu v *MF*, tj. před 16. říjnem 1976, se bohužel nepodařilo dohledat.

105 Snad jde o noticku „Procès d'artistes accusés ‚d'houliganisme'", *Le Figaro*, 22. 9. 1976, jehož překlad uvádíme v Dodatcích II (formulace o „nekonformních hudebnících" v něm však není). Mezi tímto datem a 16. 10. 76, kdy vyšel v *MF* článek Hrabicův, se nepodařilo ve *Figaru* dohledat žádný jiný ohlas zmiňovaných událostí. Nelze vyloučit, že tak jako v jiných případech si i zde českoslovenští žurnalisté svévolně zaměnili název periodika, případě citát vědomě zfalšovali ke své potřebě.

106 Jde o noticku „Jungdemokraten kritisieren Urteile gegen Popmusiker in der CSSR", otištěnou in *Süddeutsche Zeitung*, č. 225, 27. 9. 1976, s. 6. Text, jenž nebyl pro svou nevýznamnost zařazen do bloku zahraničních ohlasů v Dodatcích II, otiskujeme zde v originálu celý: „Bochum (dpa) Der Bundesvorsitzende der Jungdemokraten, Hanspeter Knirsch, hat die Unterstützung von Amnesty International für die vier in Prag zu längeren Haftstrafen verurteilten Pop-Musiker begrüsst. Knirsch sagte in Bochum, nach allem, was man im Westen bisher über die merkwürdigen Begleitumstände dieses Prozesses erfahren habe, seien hier elementarste Grundrechte – wie zum Beispiel die Meinungsfreiheit – auf das gröbste verletzt worden. Dearartige Urteile seien mit dem ‚Geist von Helsinki', den doch gerade die Kommunisten so oft beschwörten, einfach unvereinbar."

107 Jedná se o úryvek textu Miroslava Skalického „Malý soukromý koncentráček" z jeho první, nepojmenované a nedatované samizdatové sbírky, k němuž je připojen „Dodatek autora", v němž se Skalický explicitně distancuje od jakékoli sympatie k fašismu; tento dodatek ovšem Hrabica necituje.

108 Originál dopisu se nepodařilo dohledat, přebíráme tedy z HK III (ve stejném znění i v HK I; v HK II text chybí).

109 Iniciály označují Zdeňka Fišera, Milana Hlavsu a Josefa Janíčka.

110 Texty s nepůvodními, redakcí *MS* dodanými tituly „JE LIBO NÁVOD?", „AUTOPORTRÉT", „LEPŠÍ MARIÁNA NEŽ MARIÁNA?", „RECEPT NA TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU?" jsou od Milana Knížáka, pocházejí převážně z r. 1968 a byly psány pro skupinu Aktual. Jejich originální tituly znějí: „Staňte se prasetem", „Apoštolové", „Koks", „Milujte jižní Čechy č. 1". V *MS* jsou ovšem citovány nepřesně a místy jen fragmentárně. Viz Milan Knížák: *Písně kapely Aktual*. Maťa, Praha 2003. Texty s redakčními tituly „KDYŽ REVOLUCE, TAK V SEXU?" a „BEZE SLOV, A TO HNED RADĚJI DVAKRÁT..." jsou fragmenty básní „Revoluce" a „Malý soukromý koncentráček" od Miroslava Skalického, přičemž ovšem strofa začínající slovy „miluju hirošimu a nagasaki..." je fragmentem jiného Knížákova textu, psaného pro Aktual, totiž „Atomový houby" (1968); Skalického texty pocházejí z nedatované, nepojmenované samizdatové sbírky, která doposud nevyšla tiskem.

111 Údajný článek se v časopise *Nouvel Observateur* v daném období nenachází a jakoukoli relaci v RFE, jež by z textu publikovaného v *Nouvel Observateur* vycházela, se nepodařilo dohledat. Nelze vyloučit, že autor článku (Jan Krůta, viz pozn. 115) mystifikoval, případně byl sám obětí dezinformace.

112 Jedinými dvěma ohlasy v rakouském deníku *Arbeiter Zeitung* (AZ Tagblatt für Österreich) od léta 1976 až do 3. 12. 76, kdy Krůtův článek v *MS* vyšel, jsou dvě noticky, jednak z 24. 9. 1976, č. 255,

s. 1, „Harte Urteile im Prager Pop-Prozess“, jednak z 12. 11. 76, č. 303, s. 1, „ Hexenjagd auf CSSR--Künstler geht weiter“, z nichž ani jeden neodpovídá charakteristice v Krůtově článku. Nemůžeme sice s naprostou jistotou vyloučit, že přece jen něco takového v *AZ* vyšlo, ale opět se vnucuje představa, že Krůtovy „citace“ jsou mystifikací či přinejlepším omylem, že článek se zmiňovaným titulem vyšel v jiném rakouském periodiku.

113 Vágní označení „španělský tisk“ prakticky vylučuje identifikaci; článek v *El País* z 22. 9. 1976, jehož překlad zařazujeme do Dodatků II, by jistěže mohl, ale také nemusel být údajným Krůtovým zdrojem.

114 Krůtova „citace“ z *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, v němž v jakémsi článku z r. 1976 údajně stálo, že jeho pisatel považuje – zřejmě – Plastic People a DG 307 „za nejproduktivnější z československého hudebního a literárního umění“, jen zvyšuje podezření, že celý blok o zahraničních ohlasech v článku „Případ Magor“ je mystifikační. Tři články z *FAZ*, které se nám podařilo dohledat a jejichž překlad zařazujeme do Dodatků II, žádný takto nadnesený výrok neobsahují a vyznačují se věcným, střízlivým tónem, jenž byl ostatně pro zpravodajství *FAZ* vždy charakteristický.

115 Skutečným autorem tohoto textu je tehdejší redaktor *MS* Jan Krůta; viz podrobný ediční komentář Michaela Špirita k vydání tohoto textu in I. M. Jirous: *Magorův zápisník.* Torst, Praha 1997, s. 742–743.

116 Obě odpovědi *Mladému světu* se nacházejí jen v HK III (stejně jako samotný přepis článku „Případ Magor“). Originál dopisu Janíčka, Kabeše a Hlavsy se nepodařilo dohledat, pár drobných interpunkčních chyb opravujeme.

117 Originál dopisu Milana Knížáka není k dispozici, opraveno podle HK III a ovšem též s přihlédnutím k jeho publikované podobě: in M. Knížák: *Bez důvodu*. Litera, Praha 1996, s. 116–117, kde je dopis mylně datován „první polovina 70. let“; pasáže vymezené ⁎hvězdičkami⁎ se nacházejí jen v HK III, a nikoli v knize *Bez důvodu*.

118 Za tímto místem je ve vydání v HK III věta: „Žádám tím vlastně jen o napravení prohřešků proti autorskému právu (zakotvenému v autorském zákoníku), kterých jste se dopustili.“ Tato věta je ve vydání dopisu v Knížákově knize *Bez důvodu* na jiném místě, což respektujeme. Naopak podle HK III slova „v plném a nezkreslujícím znění“ ponecháváme podtržená.

119 Originál dopisu není k dispozici, vyšlo jen v HK III; opraveno pár nepochybných překlepů.

120 K dataci pořadu Čs. rozhlasu viz pozn. 93.

121 Originál dopisu Z. Mlynářovi není k dispozici, opraveno tedy podle HK III a HK I, původní Sukovy komentáře jsou obyčejným písmem; k citovaným literárním textům Miroslava Skalického a Františka Pánka viz pozn. 95.

122 Originál dopisu P. Uhlovi není k dispozici, opraveno tedy podle HK III a HK I, původní Sukův komentář je obyčejným písmem; k citovaným literárním textům Františka Pánka a Karla Soukupa viz pozn. 95.

123 Kromě textu tohoto usnesení, jež obsahují všechna tři samizdatová vydání HK, je již celý blok ODVOLÁNÍ a ovšem i následující blok DODATKY zařazen jen do HK III. Text úvodního usnesení opraven podle originálního dokumentu, jenž se nachází v soudním spise „Obv. Ivan Jirous a spol.“ (Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76).

124 Stejně jako v případě záznamu „Průběh hlavního líčení ve dnech 21.–23. 9. 1976“ (viz pozn. 76) je i tento záznam dílem „týmu zaznamovatelů“ Jirousová – Havel – Němec. Ani zde jsme neměli k dispozici originální strojopis, museli jsme se tedy spokojit s opisem v HK III. V textu byly provedeny drobné opravy interpunkce. Na nejasná místa dále upozorňujeme v samostatných poznámkách.

125 O fotodokumentaci, kterou toho dne v soudní budově pořídili skrytými kamerami příslušníci Správy sledování MV, pojednává studie Petra Blažka a Vladimíra Bosáka „Akce ‚Bojanovice‘ – 11. listopad 1976“, in *Paměť a dějiny*, 2007, roč. I, č. 1, s. 120–133.

126 V HK III původní formulace zněla: „…nebo rodičovskému sdružení a profesorskému sboru…“

127 V HK III je „neméně obvyklé“, což však v kontextu nedává smysl: doplňujeme druhý zápor.

128 Jde o film Jana Špáty *Země a lidé*, jenž byl uveden na ósackém Expu 1970.

129 Text usnesení krajského odvolacího soudu byl opraven podle originálního dokumentu (resp.

v souladu s tímto originálem byly i v jeho přepisu zachovány všechny, zejména interpunkční chyby), jenž se nachází v soudním spise „Obv. Ivan Jirous a spol." (Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76).

130 V originálním dokumentu opravdu je tento překlep, v HK III: „224–225", ve skutečnosti však jde o listy 223–224.

131 V originálním dokumentu zkratka „čl." chybí, doplňujeme v hranatých závorkách.

132 V originálním dokumentu byl text zkomolen. Původní znění: „… činem, náležitě se vypořádal se všemi námitkami obžalovaných, směřujících…"

133 Text „Víkend na Děčínsku" byl opraven podle HK III (drobnější interpunkční a pravopisné opravy). Text pod stejným titulem, obdobného obsahu, ale často jinak formulovaný, podepsaný šifrou P. V. (snad přepracovaná varianta textu z HK III) vyšel in *Listy*, VII., č. 5, říjen 1977, s. 19. Ještě před vydáním „Víkendu na Děčínsku" v *Listech* byl však v *Neue Zürcher Zeitung* (č. 175, 29. července 1977, s. 25) otištěn text „Ein Wochenende in Böhmen", jenž je vlastně výborem či převyprávěním příslušného textu v HK. Základní faktografie je v něm však až na jednu chybu ve vlastním jménu (místo Miluše *Ševichová* je *Štovíčková*) zachována. Jako autor tohoto textu je uveden Ota Filip.

134 Ve vydání v *Listech* i v dalších komentářích v HK III je uvedeno správné datum 15. 7. 1977; zde zřejmě šlo jen o strojopisný překlep, resp. chybu opisovače.

135 K dispozici jedině vydání v HK III; provedeny drobné pravopisné opravy.

136 K dispozici jedině vydání v HK III; provedeny drobné pravopisné opravy.

137 V textu „Víkend na Děčínsku" se v této souvislosti píše o devíti osobách, které byly eskortovány na děčínský okrsek VB, odkud však byl téže noci Paul Wilson odvezen na okraj Prahy, takže zadržených zde zůstalo jen osm. Později byl jako desátý v pořadí zadržen ještě Petr Prokeš, který však byl vzápětí z děčínského okrsku VB propuštěn. Z těchto úhrnem deseti osob zůstal ve vazbě jen Jan Princ. Viz též pozn. 147 a 233.

138 Text žádosti Čs. televizi o opravu vyšel in *Listy*, VII., č. 6, prosinec 1977. Provedeny drobné pravopisné opravy.

139 Tento a následující citáty možno porovnat s přepisem celého libreta pořadu „Atentát na kulturu" v Dodatcích II (str. 442–445).

140 Jde o text Milana Knížáka „Atentát na kulturu", resp. o jeho fragment; viz Milan Knížák: *Písně kapely Aktual*. Maťa, Praha 2003, s. 39.

141 V přepisu textu v HK III „apod.", byť jde o evidentní omyl písaře, jelikož nedorozumění na straně autorů lze snad vyloučit: v pořadu „Atentát na kulturu" zní jasně: „a pop", nikoli „a podobně".

142 Ve skutečnosti jde o text „Revoluce" Miroslava Skalického, byť, jak sám jeho autor uvádí, sestavený z citátů z textů různých amerických undergroundových hudebníků; text pochází z nedatované, nepojmenované samizdatové sbírky, která nebyla doposud tiskem vydána; viz též pozn. 95, 107, 110.

143 Jde o text, resp. úryvek z textu Milana Knížáka „Staňte se prasetem"; viz Milan Knížák: *Písně kapely Aktual*. Maťa, Praha 2003, s. 69.

144 „Situační zpráva od 10. července do 10. srpna 1977", z níž byl v HK III ocitován tento krátký úryvek, je stejně jako ostatní „Situační zprávy", resp. „Zprávy o Chartě 77" z r. 1977 dílem Petra Uhla. (Viz o nich Uhlovo „Slovo úvodem" in *Informace o Chartě 77. Článková bibliografie 1978–1990,* sestavil Jiří Gruntorád. Doplněk, Brno 1998.) Tyto „Zprávy", které de facto byly předchůdci periodika *Informace o Chartě* neboli *Infochu*, byly strojově přepisovány a šířeny v neautorizovaných opisech; v knihovně Libri prohibiti se nacházejí tři různé strojopisy tohoto periodika (ve všech případech dvě strojopisné stránky hustého řádkování), jejichž znění se vzájemně liší jen v různých maličkostech, ale všechny jsou dosti bohaté na překlepy a chyby. Tak např. jen v jediném opisu se vyskytuje formulace „*hudebníků* Plastic People", v ostatních dvou je slovo „hudebníků" vynecháno. Ačkoli P. Uhl ve výše zmíněném „Slovu úvodem" zmiňuje jen osm těchto „Zpráv", v archivu knihovny Libri prohibiti se jich nachází devět pro r. 1977, další dvě pro rok 1978 a další dvě z ledna a z února r. 1979, úhrnem tedy třináct čísel takovýchto informačních periodických (vymezených jen datací, průběžně nečíslovaných) oběžníků, z nichž citovaná je v pořadí sedmá. V této „Zprávě" je mj. i stručná informace o policejním zásahu v domě manželů Princových z 9. 7. 1977. V následující, v pořadí osmé „Situační zprávě o Chartě 77 – 10. srpna

– 12. října 1977“, najdeme mj. dvě další informace o případu Jana Prince: jednak o samotným Petrem Uhlem sepsané „Výzvě k solidaritě s Janem Princem“ ze 16. 8. 77, která byla do HK III rovněž zařazena (zde na s. 268-269 pod titulem „Dopis Petra Uhla“), jednak o tom že „v případu Jana Prince došlo k překvalifikování jeho údajného trestného činu“. Na konci tohoto odstavce stojí, že „Jan Princ pak byl odsouzen k maximálnímu trestu, tj. ke třem měsícům odnětí svobody. V době, kdy vychází tato situační zpráva, je již na svobodě“. Osm „Zpráv“ z r. 1977 bylo otištěno in *Kniha Charty*. *Hlasy z domova 1976/77*, ed. Vilém Prečan. Index, Köln, 1977, s. 254–314; úryvek obsažený v HK III se zde – v poněkud jiném, podrobnějším znění – nachází na s. 288. Všech devět „Zpráv“ (resp. osm + samostatný dodatek s „opravami a doplněními“ „Zprávy“ první v pořadí) vyšlo též in *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*, eds. B. Císařovská a V. Prečan, III. sv., s. 97–127. ÚSD AV ČR, Praha 2007.

145 Jde o obec Studená, nikoli „Studené“.

146 Text „Solidarita polských občanů“ je ve znění podle HK III. Originál s podpisy se ani v českých, ani v polských archivech nepodařilo najít.

147 Celkem bylo 9. 7. 1977 v Rychnově u Děčína zadrženo 8 osob na 48 hodin. Viz též pozn. 137 a 233.

148 Dopis Petra Uhla přejímáme z HK III, originální dokument se nepodařilo dohledat. V textu bylo provedeno pár drobných pravopisných oprav.

149 Nadpis petice, pojmenované v obsahu HK III „Svobodu pro politické vězně“, opravujeme zde i v obsahu dle znění ve vlastním textu HK III. V textu „Honza Princ bude 9. října svoboden“ je tato petice vzhledem k faktickému počtu jejích signatářů jmenována jako „prohlášení ‚69‘“. Originální dokument se nepodařilo dohledat. V textu bylo provedeno pár drobných pravopisných oprav.

150 Dopis prezidentu republiky přejímáme z HK III, originální dokument se nepodařilo dohledat. V textu bylo provedeno pár drobných pravopisných oprav.

151 Přejímáme z HK III, originální dokument se nepodařilo dohledat. V textu bylo provedeno pár drobných pravopisných oprav. Stručné shrnutí tohoto textu vyšlo in *Listy*, VII., č. 6, prosinec 1977, s. 2, pod titulem „Jan Princ na svobodě“. Autorství textu se nepodařilo zjistit. Dana Němcová, která je autorkou řady dalších textů v VIII. části HK III, autorství této zprávy popřela, další autoři připadající v úvahu text neidentifikovali. Je pravděpodobné, že faktografii, kterou zřejmě dodal Petr Uhl, zkompletoval Jaroslav Suk, jak o tomto postupu píše právě Suk ve svých fragmentárních vzpomínkách na vznik HK III (zde v Ediční zprávě).

152 V textu Dany Němcové „Represe proti Chartě 77 a Plastic People pokračuje“ je zadržení Jana Prince datováno 9. červencem a v textu „Solidarita polských občanů / Svobodu pro Jana Prince“ zase „v noci z 9. na 10. července“. Ze svědectví pamětníků i z protokolů StB vyplývá, že k policejnímu zásahu opravdu došlo 9. 7. 1977 pozdě večer.

153 O „kdyňských událostech“ viz odst. č. 5 ve Sdělení VONS č. 12 ze 7. 6. 1978, které bylo zveřejněno v *Infochu* č. 8, 30. 5. – 20. 6. 1978, s. 2–3. „Ve dnech 13. 8. a 14. 8.1977 došlo v Kdyni u Domažlic a v Domažlicích k rozsáhlým konfliktům mezi velkou skupinou mladých lidí a jednotkami SNB a Pohraniční stráže. V průběhu těchto událostí byla řada obsob zadržena a později na různých místech odsouzena pro různé trestné činy. Výbor zaznamenal zatím tyto případy, další se zjišťují. Všichni obvinění byli odsouzeni pro trestný čin výtržnictví (§ 202/1 tr. z.) a útok na veřejného činitele (§ 156/2 tr. z.)…“ Tito odsouzení jsou zde dále konkrétně vyjmenováni: Milan Turek, Jiří Kříž, Viktor Groh, Ladislav Opava, Zdeněk Červeňák a Vojtěch Dzurko. Bibl. údaj viz *Informace o Chartě 77, 1978–1990. Článková bibliografie* (ed. Jiří Gruntorád). Doplněk, Brno 1998, s. 41, bod 136. Viz též Uhlovu (v pořadí osmou) „Situační zprávu o Chartě 77“ – od 10. srpna do 12. října 1977, in *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*, eds. B. Císařovská a V. Prečan, III. sv., s. 120–123 (konkrétní pasáž na s. 122). ÚSD AV ČR, Praha 2007.

154 Tzv. prohlášení „69“: nepochybně jde o petici v HK III uvedenou pod titulem „ Svobodu politickým vězňům“, jejichž signatářů je opravdu 69.

155 Dopis více než 150 občanů G. Husákovi: jde o petici zařazenou v HK před statí „Honza Princ bude 9. října svoboden“, v níž uvedeno „157 podpisů“.

156 Údaj o počtu signatářů se rozchází s údajem „157 až 160 lidí“ pod vlastním textem petice „Solidarita polských občanů“(zde na s. 267).

157 Text přejímáme z HK III, originální dokument se nepodařilo dohledat. V textu bylo provedeno pár drobných pravopisných oprav.

158 Viz o tom mj. stať „Galérka chátry 77“, podepsaná šifrou (jš), in *Průboj*, orgán severočeského krajského výboru KSČ, 30. 1. 1977, č. 24.

159 Slovo úvodem: Na dobově podmíněné údaje v původním úvodu k HK I upozorňujeme již v první poznámce. Sukovy „Poznámky vydavatele“ k HK III v jisté míře těží právě z tohoto původního úvodu, převzatého pak i do HK II. Na jednotlivé údaje obsažené tedy i v této původní předmluvě k HK I bylo již vesměs upozorňováno v předchozích poznámkách. Okolnosti vzniku HK I vylíčil Jaroslav Kořán, jeden ze dvou vydavatelů tohoto samizdatu, ve svých doposud nevydaných memoárech. S jeho svolením úryvek z nich citujeme v Ediční zprávě.

160 Jde o článek Čestmíra Čecha, jenž vyšel v *Süddeutsche Zeitung* 5. 8. 1976. Jeho překlad je zařazen do Dodatků II.

161 Jde o „Dopis předsedkyni senátu“, jenž je v HK I zveřejněn bez jmenovitého vypsání signatářů. Pod dopisem je pouze poznámka: „Následuje 49 podpisů.“ Viz též pozn. 68. Dále jde o petici s nadpisem „Veřejná výzva k solidaritě a protest“, jež je rovněž v HK I zveřejněna bez jmen signatářů a pod nímž je jen poznámka: „Následuje 77 podpisů.“ Viz též pozn. 69.

162 Jméno je v HK I zkomoleno. Jde o tehdejšího „ústředního ředitele“ Čs. televize Jana Zelenku.

163 Tento text je v HK I a HK II umístěn před „Zprávou“, jejíž autorkou je Dana Němcová, a za „Dopisem pro AMNESTY INTERNATIONAL“, jehož je spoluautorkou; svůj podíl na autorství rovněž tohoto textu Dana Němcová potvrdila. V HK I a HK II je text bez nadpisu a „Zpráva“ na něj plynule navazuje. Důvody, které vedly pořadatele HK III k vynechání této pasáže, zůstávají nejasné. Text rovněž vyšel v Rakousku v německém překladu v bulletinu Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* (srpen 1976). Viz též pozn. 28.

164 Tento text se nachází pouze v HK I, kde je zařazen před Havlovým esejem „Proces“ (ve 3. samizdatovém i našem současném vydání HK byl tento Havlův text přesunut do V. části). V HK I následují oba texty za blokem „Článek Mladé fronty a odpověď“. Text „Svědčení“ Heleny Klímové vyšel samizdatově též ve sborníku *Československý fejeton / fejtón 1976/77* (1977), podle něhož byl také opraven (v HK I v něm bylo poměrně dosti chyb). Kromě toho jsme přihlíželi též ke strojopisnému separátu, jejž nám poskytla sama autorka. Žádné vydání tiskem se nepodařilo zjistit.

165 Úryvky z Karáskových textů zde ponecháváme ve znění, v jakém je cituje H. Klímová, opravujeme však evidentní překlepy a též je převádíme do veršových rozvržení ve shodě či alespoň v podobnosti s posledním knižním vydáním Karáskových písní (Svatopluk Karásek: *V nebi je trůn*. Maťa, Praha 1999); četné „odrážky“, vytvořené za použití strojopisných pomlček, jež měly naznačovat začátky jednotlivých strof, nahrazujeme jednořádkovými mezerami.

166 Faksimile potvrzení s textem ve znění: *„Dopis odevzdán osobně dne 9. 4. 76* / – 9. dubna 1976 / KANCELÁŘ PREZIDENTA ČSSR / *[nečitelný podpis]*“ se nachází jen v HK I, kde následuje za „Prohlášením“, uvozujícím blok, jenž se v HK III stal IV. částí – Obžaloba a solidarita.

167 Podle „Dopisu pro Amnesty International“, zde na s. 82 (pozn. P. N.).

168 *The Plastic People of the Universe*, produkce ČT, Video 57, Falcon, vyrobeno 2001, režie Jana Chytilová, vysíláno 5. 9. 2002, Česká televize 2001 (pozn. P. N.).

169 Ivan M. Jirous: Pravdivý příběh Plastic People. In *Magorův zápisník*. Torst, Praha 1997, s. 345 (pozn. P. N.).

170 *The Plastic People of the Universe*, režie Jana Chytilová (pozn. P. N.).

171 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/2 (pozn. P. N.).

172 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Informace ke srazu „vlasatců“, č. j. KS/OV-268/01-76. Děkuji Mgr. Pavlu Ptáčníkovi, který mne na zde citované dokumenty upozornil (pozn. P. N.).

173 Tamtéž (pozn. P. N.).

174 Tamtéž (pozn. P. N.).

175 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/2 (pozn. P. N.).

176 Svatopluk Karásek: *Víno tvé výborné.* Kalich, Praha 1998, s. 142 (pozn. P. N.).

177 Ivan M. Jirous: Pravdivý příběh Plastic People. In *Magorův zápisník*. Torst, Praha 1997, s. 376 (pozn. P. N.).

178 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha (B1/II), inv. j. 65, Zpráva o bezpečnostní situaci na území hl. m. Prahy k 29. 4. 1976 (pozn. P. N.).

179 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/6 (pozn. P. N.).

180 Tamtéž (pozn. P. N.).

181 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Trestní věc Bojanovice, č. j. KS/OV-522/01-76. (pozn. P. N.).

182 Tamtéž (pozn. P. N.).

183 Usnesení ze dne 3. září 1976, v nynějším vydání na s. 151 (pozn. P. N.).

184 Průběh hlavního líčení ve dnech 21.–23. 9. 1976, v nynějším vydání citovaná pasáž na s. 167 (pozn. P. N.).

185 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/9 (pozn. P. N.).

186 Tamtéž, s. 6 (pozn. P. N.).

187 Tamtéž, s. 7 (pozn. P. N.).

188 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/5; viz též Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76 (pozn. P. N.).

189 Tamtéž (pozn. P. N.).

190 Tamtéž (pozn. P. N.).

191 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/12 (pozn. P. N.).

192 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/5 (pozn. P. N.).

193 Prokop Tomek: Dvě zahraniční svědectví o československé komunistické justici, in *Securitas Imperii*, 2006, č. 13, s. 150 (pozn. P. N.).

194 Tamtéž, s. 153 (pozn. P. N.).

195 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/5 (pozn. P. N.).

196 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. I/14 (pozn. P. N.).

197 Tamtéž (pozn. P. N.).

198 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č.. 723419 MV (pozn. P. N.).

199 Libri prohibiti, Perzekuce v Československu v letech 1948–1989, sign. IV/15; v HK tento otevřený dopis zařazen na konci její V. části; zde na s. 204 (pozn. P. N.).

200 Karel Malý: Případ Bojanovice, in *Kriminalistický sborník,* XXI. FS-VB FMV, Praha 1977, s. 206–209 (pozn. P. N.).

201 Při přepisu dokumentů Státní bezpečnosti jsme se řídili týmž principem jako při přepisu dokumentů soudu a prokuratury: veškeré pravopisné zvláštnosti, chyby i slovní zkomoleniny byly důsledně respektovány, neboť i ony mají dnes výpovědní hodnotu a bezděčně dodávají těmto dokumentům poněkud tragikomický charakter, což snad může studium těchto jinak dosti odpudivých záznamů poněkud zatraktivnit (opravovány byly jen evidentní strojopisné překlepy). Pasáže psané ve strojopisech proloženě zde opět tiskneme tučně, rukou psané vpisy tiskneme kurzivou, podtržená slova ponecháváme podtržená, přeškrtnutá ponecháváme přeškrtnutá a výjimečně doplňujeme chybějící slovo či značku do hranatých závorek, na což – vedle největších faktografických omylů – dále upozorňujeme v poznámkách. Na rozdíl od soudních dokumentů zde však již na gramatické chyby zvlášť neupozorňujeme, neboť takovýchto míst je zde příliš mnoho.

202 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č. 651142 MV. Jedná se o záznam zprávy, kterou získalo 2. oddělení 3. odboru X. správy FMV, zabývající se mj. problematikou „volné mládeže", 16. února 1976 v rámci akce „Plastik". Zmíněná akce, jejíž počátky sahají až do února 1975, byla zaměřena na několik příznivců Plastic People z Prahy. Především se jednalo o Richarda Hamzu (registrační číslo svazku 9502, akce „Plastik") a Jiřího Pokorného (registrační číslo svazku 9503, akce „Plastik 2"). Většinu důležitých informací, včetně dotyčné zprávy, poskytoval Jan Hamza – otec Richarda Hamzy. Např. v červnu 1975 se od něho X. správa

dozvěděla o srazu undergroundu v Kostelci u Křížku. Jak ukazuje dokument, Jan Hamza, v záznamu označený jako „aktiv", sdělil pět dní před konáním festivalu v Bojanovicích, že „hippies" chystají velký koncert. Informační zdroj však nevěděl jednu podstatnou věc – a to, kde se má koncert odehrát (pozn. P. Ptáčníka).

203 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č. 651131 M. Jde o záznam zprávy, předané Janem Hamzou 20. února 1976, která navazuje na výše uvedenou zprávu ze 16. února. „Aktiv" v ní především upozorňuje na možné místo odjezdu na sraz „hippies", jímž mělo být smíchovské nádraží. Přestože nevíme, zda se Richard Hamza skutečně snažil, jak připouští záznam, Státní bezpečnost dezinformovat, nebo pravý stav věci neznal, je jisté, že většina účastníků koncertu odjížděla z nádraží Braník. I když se Státní bezpečnosti, jak dokládá jiný pramen, nakonec podařilo správné nádraží zjistit, samotné místo konání festivalu nevypátrala. A to zejména z toho důvodu, že lidé odjeli z nádraží Braník asi o 3 hodiny dříve, než tam stačila dorazit hlídka Veřejné bezpečnosti, která je měla perlustrovat (pozn. P. Ptáčníka).

204 Archiv bezpečnostních složek, f. Správa vyšetřování StB, inv. j. 390, kart. 93, akce Podzemí. Vyhodnocení svazku „Podzemí", vedeného teprve od 26. 1. 1976, se opírá výhradně o výsledky domovních prohlídek, výpovědi obviněných a svědků a odposlechy cel vazebně stíhaných obviněných. Jde tak vlastně jen o shrnutí zjištěných poznatků, kde za povšimnutí stojí až komicky stereotypní posuzování literárních prací, ať už se jedná o básně „Giensberga" (tj. Allena Ginsberga), Hraběte nebo Skalického. V návrhové části je patrná snaha zvrátit původní rozhodnutí o přidělení případu vyšetřovatelům VB a docílit překvalifikování obvinění na paragrafy z I. hlavy trestního zákona, což by umožnilo převzetí vyšetřování příslušnými orgány StB. Z textu rovněž vyplývá úzká provázanost a koordinace postupu plzeňských a pražských orgánů činných v trestním řízení (pozn. F. Stárka).

205 V originálním dokumentu chybějí uvozovky na konci citace: doplňujeme pro přehlednost textu.

206 Správně: Josef Vondruška (pravděpodobně záměna se jménem undergroundového výtvarníka a hudebníka Miroslava Vodrážky). Jde o text „Příšerný bytosti" ze sbírky *Nejistoty* (1975), tiskem poprvé ve výboru z Vondruškových textů *Rock'n'rollový sebevrah.*, „Zvl. vydání", Brno 1993.

207 Správně: 1975.

208 Správně: Jiří Števich.

209 Archiv bezpečnostních složek, f. Správa vyšetřování StB, inv. j. 390, kart. 93, akce Podzemí. Materiál shrnuje průběh vyšetřování, potvrzuje se v něm úzká spolupráce plzeňských a pražských orgánů StB, vyšetřování je charakterizováno jako „souběžná realizace obdobné trestné činnosti", dále se dozvídáme, že vedle nasazení „technických úkonů" (TA 111), tedy odposlechů, byla použita i vězeňská agentura (VA), tzn. agenti řízení pracovníky odboru vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy (OVO SNV). Přílohu tvoří přepis relace odvysílané česky Rádiem Svobodná Evropa 6. 8. 1976, která informuje o soudním líčení v této věci (pozn. F. Stárka).

210 Viz pozn. 209.

211 Jde o stať s titulem „CSSR-Justiz: Drakonische Strafen für belanglose Vergehen. Wie Böhmens Underground gesäubert wird. Von unserem Mitarbeiter Cestmir Cech", in *SDZ*, č. 179, čtvrtek 5. srpna 1976; překlad celé stati byl zařazen do bloku zahraničních ohlasů v Dodatcích II pod titulem „Justice v ČSSR: přísné tresty za nezávažné přečiny. Jak probíhala čistka v českém undergroundu".

212 I. Jirouš, příp. Jiroušek, passim: jde o I. M. Jirouse, takto zkomolené jméno se nevyskytuje v originálním německém článku v *SDZ*, ale nacházíme je v Loukotově článku v *Demokracii v exilu*, ovšem až z října 1976 (viz Dodatky II).

213 František Matula: Podrobnosti o něm viz v překladu novinového článku ze SDZ a rovněž v Hartelově stati určené pro katalog *The Merry Ghetto* v Dodatcích II. O F. Matulovi je rovněž zmínka v nedatovaném dopisu prezidentu republiky, zřejmě ze srpna či září 1977 – zde na s. 272.

214 Archiv bezpečnostních složek, f. Správa vyšetřování StB, inv. j. 390, kart. 93, akce Podzemí. Informace vypracovaná Správou vyšetřování StB v Praze nemá adresáta, ale dle čísel jednacích byla použita opakovaně v roce 1978 i 1979, kdy orgány StB v Chomutově opět navrhovaly obvinění (realizaci) v akcích „Podzemí" (Miroslav Skalický) a „Satan" (František Stárek). Zajímavé je užití newspeaku: „organizovanou veřejnosti" se míní „pouze přizvaní orgánové VB a S-StB" (dle předchozího dokumentu); z toho jasně vyplývá, co znamená poznámka určená prokurátorovi a před-

sedovi senátu „…s materiály dobře seznámeni“. Formálním nedostatkem je tvrzení, že dosud nebyl stanoven termín odvolacího řízení, ve skutečnosti bylo zasedání odvolacího soudu nařízeno již 24. 8. 1976, a to na 3. 9. 1976. Přílohou k „Informaci“ byla *Zpráva o třetím českém hudebním obrození* Ivana Jirouse (pozn. F. Stárka).

215 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264-1266/K1-83, bal. č. 7, Informace ke srazu „vlasatců“ (č. j. KS/OV-268/01-76): Informace o průběhu bojanovického festivalu zaslané 5. března 1976 náčelníkem správy SNB hl. ml. Prahy a Středočeského kraje JUDr. J. Riplem náměstkovi ministra vnitra JUDr. J. Pješčakovi (pozn. P. N.).

216 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264-1266/K1-83, bal. č. 7, Informace ke srazu „vlasatců“ (č. j. KS/OV-268/01-76. Riplův dopis s podobným obsahem zaslaný o tři dny později vedoucímu tajemníkovi Středočeského krajského výboru KSČ V. Hájkovi, v němž se poprvé objevuje návrh na trestní postih účastníků. Na konci dokumentu se nacházejí závěry, které byly formulovány po projednání této záležitosti sekretariátem středočeského KV KSČ (pozn. P. N.).

217 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264-1266/ K1-83, bal. č. 5, Souhrnné informace v době mimořádných bezpečnostních opatření (č. j. KS/OV-0088/01-76), Souhrnná informace č. 10. Jedna z tzv. souhrnných informací v době mimořádných bezpečnostních opatření z 19. března 1976, tj. z období předcházející konání XV. sjezdu KSČ. Ze sedmistránkového strojopisu se „III. nelegálního festivalu UNDERGROUND MUZIC“ týkají s. 1–2 (pozn. P. N.).

218 Datum narození V. Brabence v dokumentu nečitelné, zřejmě nikoli záměrně, ale chybou strojopisu; doplňujeme v hranatých závorkách.

219 SVB: Správa Veřejné bezpečnosti (SNB: Sbor Národní bezpečnosti; OVB, OOVB: okresní oddělení Veřejné bezpečnosti).

220 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/ K1-83, bal. č. 4, Materiály štábu náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje (č. j. KS/OV-0020/01-76), Štáb 26. 3. 1976, Ochrana mládeže před protisocialistickými a protispolečenskými živly: materiály z jednání štábu náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, které se konalo krátce po zatčení více než dvou desítek účastníků bojanovického festivalu – v tomto materiálu na s. 8–10 (pozn. P. N.).

221 Zde omyl ve jméně: jde o *Zbyňka* Fišera (Egona Bondyho), nikoli o *Zdeňka* Fišera.

222 Datace „24. března 1976“, týkající se celé složky Informace ke srazu „vlasatců“, se nachází na samostatném listě, jejž zde nereprodukujeme.

223 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Informace ke srazu „vlasatců“ (č. j. KS/OV-268/01-76): písemná informace ke srazu „vlasatců“ z 24. března 1976 zpracovaná náčelníkem odboru vyšetřování Správy Veřejné bezpečnosti Praha, která obsahuje zjištěné údaje k osobám vzatým do vazby. Dále doplňující informace k osobám a hudebním skupinám, jež se účastnily bojanovického vystoupení (pozn. P. N.).

224 Snad nejvíce ze všech anglických názvů undergroundových kapel bylo komoleno jméno *The Old Teenagers* (pozdější *Classic Rock'n'roll Band* Josefa Pilaře): zde dokonce považována za čtyři kapely s různými jmény: *Old Tee Rangers*, *The Old Tee Nagers*, *Old Tuneger* a *Rockenrol Band*. V protokolární výpovědi Zbyňka Fišera zní pro změnu jméno této skupiny *Oltyn Regers* a v Riplových dopisech Pješčakovi a Hájkovi (s. 328 a 330) je to *OLD TUNGER*.

225 Jde o Paula Wilsona.

226 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Informace ke srazu „vlasatců“ (č. j. KS/OV-268/01-76): 2. dodatek, Informace ke srazu „Vlasatců“ z 5. dubna 1976, jež dokládá stav vyšetřování (pozn. P. N.).

227 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Trestní věc Bojanovice

(č. j. KS/OV-522/01-76): Charakteristika obviněných zaslaná ministrovi vnitra 23. srpna 1976 (pozn. P. N.).

228 Správné znění jména: Otakar MICHL.

229 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/K1-83, bal. č. 7, Trestní věc Bojanovice (č. j. KS/OV-522/01-76: Informace k případu skupiny „Vlasatců" – předložení, zaslaná 23. srpna 1976 náčelníkem odboru vyšetřování Správy Veřejné bezpečnosti Praha pplk. JUDr. Vítkem k rukám náčelníka Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje genmjr. JUDr. Ripla. Jedná se o dokument posléze zaslaný ministrovi vnitra Jaromíru Obzinovi, jenž vlastnoručním přípisem rozhodl o osobách obžalovaných, které později stanuly před soudem (pozn. P. N.).

230 U Landrovky: viz pozn. 50 (správně: U Ladronky).

231 Archiv bezpečnostních složek – Kanice, f. Správa Sboru národní bezpečnosti hlavního města Prahy a Středočeského kraje Praha, přírůstky č. 1264–1266/ K1-83, bal. č. 4, Materiály štábu náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje (č. j. KS/OV-0020/01-76): Štáb 24. 9. 1976, Situace mezi závadovými skupinami mládeže: Materiály z jednání štábu náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje z 24. 9. 1976, které se konalo shodou okolností den po vynesení prvoinstančního rozsudku. Informace o odsouzení se zde však neobjevuje. Příslušná pasáž v oddílu nadepsaném „PATOLOG" se nachází na s. 3–5 tohoto strojopisu (pozn. P. N.).

232 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č. 821542 MV. StB věnovala pozornost získané informaci o připravovaném koncertu Plastic People. Šlo totiž o první koncert této skupiny po propuštění hudebníků z vazby, přičemž Milan Hlavsa, Josef Janíček a Jiří Kabeš byli nadále trestně stíháni. Z hlediska organizátorů a managerů undergroundového hnutí šlo zároveň o testování nové metody uskutečňování nepovolených koncertů. Poprvé byl koncert v soukromém domě („baráku"), a tak byli organizátoři zvědavi, jak je z hlediska „třídní spravedlnosti" chápána nedotknutelnost obydlí. Tento způsob byl poté užíván řadu následujících let. StB věnovala značnou pozornost tomu, jak zajistit úplnou perlustraci přítomných osob, k čemuž užila poměrně nestandardního postupu „vyvolání narušení veřejného pořádku", což bylo prakticky provedeno odpálením dvou dělobuchů. Další body plánu jsou už jen standardní zpravodajsko-policejní rutinou (pozn. F. Stárka).

233 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazková agenda správy zpravodajské techniky, mikrofilm č. 72, a. č. H-14990. Jde o příklad dokumentu, který se zachoval s konkrétním přepisem rozhovorů z odposlouchávané cely (pomocí „úkonu krátkodobého odposlechu TA-122": záznam zde na s. 363–368), kam byli umístěni účastníci setkání v domě Jana Prince, zadržení na 48 hodin: Miluše Števichová, Jana Převratská, Jiří Němec, Svatopluk Karásek, Jan Princ, František Stárek, Miroslav Skalický, Milan Hlavsa. Po uplynutí 48hodinové lhůty byli všichni postupně propouštěni, až na Jana Prince, proti kterému bylo vzneseno obvinění z trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a byl eskortován do vazební věznice v Litoměřicích (pozn. F. Stárka).

234 Karel Soukup a Pavel Zajíček.

235 Pavel Kohout.

236 Jan Princ.

237 Míněn „kukačkář", tj. bachař, který nahlíží do cel.

238 Jiří Němec.

239 Paul Wilson.

240 Tj. § 100 trestního řádu.

241 Ševčíkovi – dle sdělení Květy Princové šlo o přátele Karla Soukupa, nic bližšího se však o nich nepodařilo zjistit.

242 Zora Rysová.

243 „Emil" – Pavel „Eman" Zeman.

244 Vratislav Brabenec.

245 „Staša" – tj. Sváťa, Svatopluk Karásek.

246 Evžen Fiala.

247 Petr Prokeš.

248 Jaroslav Kabelka.
249 Svatopluk Karásek.
250 Anna „Hanka“ Šabatová.
251 „Míla Hopke“ – tj. Miloslav „Míla“ Hájek.
252 Jan Lopatka.
253 Jan Sokol.
254 Protokol o výslechu svědka Zbyňka Fišera: při přepisu tohoto dokumentu jsme postupovali stejně jako při přepisu všech předchozích úředních dokumentů, tj. zejména těch, jež pocházejí z agendy Státní bezpečnosti. Cílem tedy bylo reprodukovat dokument v co nejautentičtějším znění, nijak jej neopravovat, až na výjimky zmíněné výše. V několika případech jsme však do hranatých závorek doplnili pravděpodobně chybějící slova či jejich části: jazyk tohoto zápisu je totiž natolik primitivní, že místy je opravdu na pomezí srozumitelnosti. Nepřepisovali jsme stereotypní nadpisy jednotlivých stránek (až na jednu opodstatněnou výjimku), např.: „Druhá strana protokolu svědka Zbyňka F I Š E R A“, ani jsme nereprodukovali povinný podpis a formuli: *„četl a souhlasí Zbyněk Fišer“*, jež je rovněž na každé stránce protokolu. V dalších poznámkách objasňujeme jen několik v protokolu zmiňovaných pseudonymů resp. přezdívek, od detailního komentáře, jenž by vydal na několik stránek, jsme upustili. Publikaci tohoto protokolu a za ním zařazeného polemického eseje I. M. Jirouse komentuje Pavel Navrátil v samostatném pojednání. Tento výslechový protokol je součástí spisu obžaloby I. M. Jirouse, jenž je uložen v soudním spise „Obv. Ivan Jirous a spol.“ (Okresní státní zastupitelství Praha-západ, ČVS: VV-58/76).
255 Milan „Dino“ Vopálka (podrobnosti o vlastních jménech hudebníků z kapel Umělá hmota II a Umělá hmota III jsou uvedeny v textových přílohách k CD *Umělá hmota II. Ve sklepě – 1976/77*. Guerilla Records, Louny 2003 a *Josef Vondruška – The Dom & Umělá hmota III – Rock'n'rollový miláček*. Guerilla Records, Louny 2010).
256 Zdeněk „Pájka“ Fišer.
257 Petr Ragan.
258 Vlastislav „Wasil“ Šnajdr.
259 Helena Stehnová a Olga Kobzinková.
260 Jiří „Brácha“ Horálek.
261 Otakar „Alfréd“ Michl.
262 Jirousův esej vyšel poprvé samizdatem v časopise *Dialogy*, 1980, roč. 4, č. 1, s. 40-49; podruhé in *Magorův zápisník I*, 1980, s. 11–15; tiskem v souboru *Magorův zápisník*. Torst, Praha 1997, s. 419–426, odkud text přebíráme (zde též komentář k němu od Michaela Špirita). V textu opravujeme chybu v MZ na s. 421: místo „Egen Colman“ na správné Egon Goldmann, což opravdu je jméno postavy z Bondyho novely Máša (tiskem *Máša a Běta*. Akropolis, Praha 2006).
263 V *Magorově zápisníku* je pseudonym „Batrouvid“ identifikován chybně. Jde o spoluvydavatele „Mašličkového časopisu“ Radko Richtera. (smz. 1978). V MZ považován za pseudonym Lubomíra Droždě. Druhý z vydavatelů „Mašličkového časopisu“ Miloslav Korbelík dokonce poskytl (v r. 1999) informaci o původu tohoto kuriózního pseudonymu, jenž by byl asi již zapomenut, nebýt právě zde znovu otištěné Jirousovy polemiky. Citujeme: „Batrouvid (Radko Richter) je *Banseth Truhlařík Vídeňský*, protože jeho židovský dědeček se jmenoval Banseth, Radko tenkrát bydlel v ulici Na Truhlářce pod Bulovkou, přičemž náš otec se domníval, že je z Libně, takže o něm mluvil jako o chlapci z Libně, což jsme s bratrem přeměnili na chlapce z Vídně, a to je všechno. (Ironií osudu potom emigroval právě do Vídně...)“. Článek od Batrouvida – Richtera byl rovněž otištěn in MZ, s. 638–643.
264 MATYS Karel a kol.: *Trestní zákon – komentář*. Orbis, Praha 1975, s. 456–458 (pozn. P. N.).
265 Na Fišerovu svědeckou výpověď co do její potenciální využitelnosti pro potřeby Státní bezpečnosti však doposud existují rozdílné názory. František Stárek, jeden z tehdy odsouzených, se vyjádřil následovně:
Právní důsledky svědecké výpovědi nelze bagatelizovat, neboť při tehdy užívaném právním formalismu mohly být dost závažné. Z dnešního právního hlediska zcela nepředstavitelné důkazy bylo tehdy možné užít, pokud to bylo třeba z politických důvodů.

Situace, v níž se obvinění ocitli, umožňovala poměrně široké spektrum právních řešení od naprostého upuštění od trestního stíhání, tak jak to navrhovala obhajoba, až po poměrně drakonické tresty, které si představovaly složky činné v trestním řízení. Masivní mezinárodní podpora a odsudek postupů československých orgánů vůči obviněným dosáhly toho, že původní úvahy o trestech, kterými se vyšetřovatelé ani příliš netajili (mluvilo se o sedmi letech pro Jirouse a kolem tří let v méně závažných případech), nebylo možné aplikovat, a proto ani obvinění z trestného činu nedovoleného podnikání nebylo nutné svědecky prokazovat, když stačil trestný čin výtržnictví v organizované skupině se sazbou do tří let.

V opačném případě, tedy pokud by zahraniční média nevěnovala případu pozornost, by bylo zcela možné podle již zmíněného právního formalismu uplatnit Fišerovu výpověď například tak, že by se vynásobil počet účastníků projednávaných akcí částkou, která se dle jeho výpovědi vybírala, a jednotlivé částky by se sečetly, což by zcela jistě přesáhlo sumu 20 000,- Kčs, čímž by byla splněna podmínka pro uplatnění zmíněného paragrafu. Další možností, jak Fišerovu výpověď zneužít, byl postup uplatňovaný v některých jiných případech, a to předkládáním výpovědi jiným svědkům téhož případu s tím, že policie již všechno ví, a tudíž je zbytečné zapírat, když už tuto skutečnost odhalila „autorita", jako je Bondy. Pro jedince méně obeznámené s praktikami StB býval takovýto postup ještě obohacen o připomínky vyslýchajících typu: „Tak lže buď on, nebo vy, a jeden z vás bude stíhán pro křivou výpověď."

Jak již bylo uvedeno, obvinění z nedovoleného podnikání nebylo z hlediska připravovaných trestů nutné, a patrně proto také Fišer nebyl předvolán jako svědek. Spekulací zůstává, zda jeho tehdejší prohlášení, které se šířilo v undergroundové komunitě, totiž že se v soudní síni upálí, bylo Státní bezpečnosti známo a zda mělo na jeho nepředvolání nějaký vliv. (Stárkovu připomínku citoval P. N.)

266 JIROUS, Ivan: Pravdivý příběh Plastic People, in *Magorův zápisník*, s. 360–361 (pozn. P. N.).

267 Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky tajných spolupracovníků, a. č. 621754 MV (pozn. P. N.).

268 Zkratka TS = tajný spolupracovník, MAO bylo v uvedeném svazku krycí jméno Zbyňka Fišera (pozn. P. N.).

269 Zde se neodbytně nabízí jistá analogie s jeho dalším přítelem, Závišem Kalandrou, odsouzeným k trestu smrti v procesu se skupinou Milady Horákové (pozn. P. N.).

270 Pro úplnost je třeba dodat, že v 80. letech StB Fišera – Bondyho opět využívala jako svého spolupracovníka, svazek byl ovšem převeden do „nižší" kategorie – důvěrník (pozn. P. N.).

271 O celém bloku zahraničních ohlasů viz informaci v Ediční zprávě. Výjimku z omezení na rok 1976 v tomto bloku tvoří vybrané texty z katalogů *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux*, které jsou přílohou LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned* (1978). Tato výjimka je opět komentována v Ediční zprávě. Při vyhledávání ohlasů procesů s českým undergroundem v zahraničním tisku jsme ovšem narazili na řadu překážek. Teoreticky existovaly tři možné domácí zdroje, podle nichž bylo možno se orientovat: 1/ monitor Státní bezpečnosti, který však byl zřejmě zničen; 2/ monitor Úřadu pro tisk a informace, resp. Hlavní správy tiskového dohledu, která překlady článků ze západních periodik dodávala vládním a stranickým funkcionářům: alespoň co se roku 1976 týče, nenalézá se tento fond v Archivu bezpečnostních složek (ABS); 3/ monitor ČTK, tzv. Zahraniční aktuality – pro informaci (uložený dnes v Národním archivu ČR), jímž ČTK poskytovala našim žurnalistům v 70. letech „servis", ovšem s tím, že téměř nic z toho, co bylo tímto monitorem zjištěno, se nesmělo objevit na stránkách tehdejších čs. periodik. Třetí zdroj byl prověřen pro rok 1976 – a ukázal se být jednak značně fragmentární, jednak i nespolehlivý: tak v případě údajného článku v římském vydání deníku *Il Messaggero* ze 4. 4. 1976 (o „zatčení 20 ‚nekonformních' umělců v Československu") je údaj chybný buď v datu, nebo přímo v periodiku: tento článek se prostě v daném čísle nenachází. A případy tohoto druhu nejsou ve zmíněném fondu ojedinělé. V pražské Národní knihovně je sice kupodivu archivováno mnoho z „buržoazních" periodik ze 70. let, která ovšem byla tehdy ukládána do tzv. zvláštních fondů, jež byly veřejnosti zcela nepřístupné, ale i zde je mnoho mezer: tak např. *Süddeutsche Zeitung* (SDZ) z r. 1976 je v českých knihovních fondech jen ve značně zlomkovitém stavu. Dalším, poněkud kuriózním pramenem pro zjišťování západních žurnalistických ohlasů perzekucí českého undergroundu v r. 1976 se ukázal být propagandistický film *Atentát na kulturu* (Čs. televize, 1977), v jehož jedné sekvenci jsou dosti

detailní záběry různých novinových článků s touto tematikou – zde jako ukázky „štvavé protisocialistické kampaně". Konkrétní bibliografické údaje tu samozřejmě chybějí, ale i takto fragmentární informaci stálo za to prověřit. Identifikovat lze v těchto záběrech šest spíše jen informativních sloupků s titulky: 1)/ Drei tschechische Musiker aus der Haft entlassen; 2)Tchécoslovaquie – LES PEINES DE TROIS ORGANISATEURS D'UN CONCERT DE MUSIQUE POP SONT RÉDUITES EN APPEL; 3) Prague's rock trial delayed; 4) Czechoslovakia – Bad vibes; 5) Prag mildert die Strafen gegen junge Pop-Musiker; 6) Ein Beobachter nach Prag – Von Amnesty International. Dále jsou tu dva delší články: 1) Angst vor Pop; 2) Pop Music als politisches Ärgernis – Underground--Kultur in der Tschechoslowakei – Ein Prozess in Prag. Jelikož se nám informativních novinářských sloupků podařilo shromáždit poměrně hodně a pár ukázek v překladu jsme také do HK zařadili, pídili jsme se především po oněch obsáhlejších komentářích – a alespoň v jednom případě dosáhli úspěchu. Po takřka detektivním pátrání jsme mohli článek „Angst vor Pop" z rakouského Kurieru se svolením jeho autora Wolfganga Broera zařadit v překladu do HK. Zdroj druhého rozsáhlejšího článku se bohužel identifikovat nepodařilo. Konečně se nabízela i možnost vyhledávat v archivech jednotlivých periodik „online", avšak ani tu nešlo využívat vždy: takto digitalizovaný a přístupný archiv mají např. londýnské *The Times* či německý *Die Zeit*, nikoli však např. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, francouzské deníky *Le Figaro*, *Libération*, *Le Monde*, rakouské deníky atd. Nezbývá pak nic jiného než vypravit se do zahraničních knihoven a listovat do úmoru zažloutlými stránkami toho či onoho periodika, přičemž odměna takovéhoto úsilí bývá často neúměrná vynaložené námaze. Tolik tedy na omluvu, neboť nepochybujeme, že nám uniklo i několik závažnějších komentářů z r. 1976, které by si bývaly zasloužily být rovněž přeloženy a zařazeny do nynějšího vydání HK. (Zřejmě nejobsáhlejší archiv anglicky psaných ohlasů dění v českém undergroundu je v držení Eda Sanderse, hudebníka ze skupiny The Fugs. Tento archiv však nebyl editorům k dispozici.) Na základě našeho skromného poznání se pokoušíme stanovit alespoň prozatímní hierarchii zahraničních periodik s ohledem na zájem, jejž jejich zpravodajci o dění v ČSSR v r. 1976 projevovali: V NSR a v Rakousku to byl především deník *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (*FAZ*), jehož zájem byl registrován již v samizdatové HK: šlo o otištění dopisu Heinrichu Böllovi a o jeho odpověď. Ve *FAZ* byly posléze uveřejněny i další články o procesech s českým undergroundem. Poměrně obsáhlé a zasvěcené komentáře přinesl i týdeník *Die Zeit*, jeden zajímavý komentář vyšel v týdeníku *Der Spiegel*. Čechův článek v SDZ stojí za pozornost i tím, že již v r. 1976 popudil StB, což je v našem vydání HK zdokumentováno. Z rakouských deníků je třeba jmenovat *Die Furche* a *Kurier*, přičemž komentátoři obou těchto periodik zřejmě využili vynikající příležitostné publikace rakouské pobočky Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* (ze srpna 1976), která velmi pohotově přinesla nejen nejaktuálnější zprávy o procesech s českým undergroundem, ale i některé literární texty v německém překladu (již dříve bylo k dispozici i německé číslo časopisu *Kontinent* – o tom viz pozn. 3 a 7. V publikaci *Junge Kultur unter Anklage*, ze které přinášíme v překladu úvod, jsou zařazeny jednak základní informace o obžalovaných („Die Angeklagten und Verurteilten") a dále „Berichte", z nichž text „Kunst im Prager Untergrund", jenž je pravděpodobně dílem kolektivu autorů z „okruhu Ječné", tj. manželů Dany a Jiřího Němcových, přešel zkrácený do článku Juana Rodrigueze z montrealské *The Gazette*; ten zde v překladu rovněž publikujeme. V týchž „Berichte" následuje text „CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage", což je překlad textu, který se posléze v HK I a HK II objevil pod titulem „Žijeme v Praze r. 1976 a na prahu orwellovské doby..." (viz též pozn. 27 a 28). Následuje anonymní text „Tschechischer ‚Underground' – Opfer der Staatssicherheit – Ansichten eines Vertreters der älteren Generation", což je článek, jenž byl v českém originálu publikován in *Listy*, roč. VI., č. 4, srpen 1976; zde nese titul „Smysl tažení proti českému ‚underground'" a jako jeho autor je uveden J. Příbram. Posledním z bloku „Berichte" je německý překlad dopisu Věry Jirousové ze 7. 7. 76, jenž byl také posléze do HK zařazen. Následující blok „Texte" obsahuje jednak kompletní překlad textu „100 bodů" Františka Vaněčka (úryvky z něho se pak objevily v řadě periodik, což je v našem vydání HK zaznamenáno), a nakonec podstatný výběr Zajíčkových textů pro DG 307 (šlo o vůbec první překlad Zajíčkových básní do cizího jazyka). Význam této publikace v dané době – a to nejen pro německy mluvící země! – nelze tedy docenit. O kuriózním článku

„Ein Wochenende in Böhmen", publikovaném v *Neue Zürcher Zeitung*, č. 175, 29. 7. 1977 (jako jeho autor je zde uveden Ota Filip) viz pozn. 133. Ve frankofonní oblasti to byl především deník *Libération*, jehož spolupracovníky byli již v r. 1976 Jacques Pasquier a Ivan Hartel, kterým se o půldruhého roku později podařilo téměř nemožné: vydat první LP Plastic People *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*, doprovozenou buď anglickým, nebo francouzským katalogem *The Merry Ghetto/Le ghetto joyeux*. Tak jako v případě britského časopisu *Socialist Worker*, jenž 14. 8. 76 nepochybně z iniciativy pozdějších editorů publikace *The Merry Ghetto* přinesl obsáhlé zpravodajství o českém undergroundu, i deník *Libération* z 21.–22. 8. 1076 nabídl na celé dvoustránce něco obdobného, navíc s obsáhlým výtahem z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození* – po publikaci v *Kontinentu* to byl druhý překlad části tohoto textu do cizího jazyka. Kupodivu *Le Monde* a zejména *Le Figaro*, tj. periodika, která soudobý československý tisk obžalovával z „nepřátelské propagandy", přinesly nepoměrně méně ohlasů než *Libération*; u deníku *Le Figaro* je tato ignorance přímo do očí bijící. Britský, americký, případně kanadský tisk uvedl během r. 1976 řadu zpráv, avšak skoro žádné významnější komentáře. Kromě již zmíněného časopisu *Socialist Worker*, jehož ohlas však zřejmě nemohl být příliš velký, jsou pozoruhodné komentáře od Helly Pick z *Guardianu* z 30. 8. 76 a ovšem osobitý Kovandův článek v *Los Angeles Times* z 1. 10. 1976. Rodriguezův článek z kanadských novin *The Gazette* je, jak již bylo poznamenáno, v jádru jen vlastním podáním jednoho z textů v rakouské publikaci Amnesty International. Anonymní, ryze informativní článek z *Timesů* z 13. 7. 76 je ukázkou běžného angloamerického zpravodajství. Z dalších článků či noticek, jež se nám podařilo zachytit, můžeme jmenovat ještě např. „Will Husak crack the Plastic People" (*The Times*, 18. 7. 1976), „Czech rock stars face the music" (*Chicago Tribune,* 30. 8. 1976, zde na s. 389), „4 Pop Musicians Are Sentenced in Czechoslovakia" (*International Herald Tribune*, 24. 9. 1976) či „Prison sentences upheld on Prague pop musicians" (*The Times*, 12. 11. 1976). Z italského a španělského tisku přinášíme jen dvě ukázky: krátký článek z deníku *L'Unità*, byť nejde o text, který zmiňuje Mlynář ve svém otevřeném dopise (ten je staršího data a nepodařilo se ho dohledat), a článek z *El País* jakožto ukázku dobovými československými sdělovacími prostředky pomlouvaného „španělského tisku".

272 Obvinění z výtržnictví: v anglických překladech se vesměs pro „výtržnictví" objevuje termín „public disturbance".

273 Tj. Milan Hlavsa.

274 Po editorově dotazu prohlásil jméno Jan Desivy za svůj pseudonym Ivan Hartel.

275 Tj. Karel Havelka.

276 K článku je kromě fotografií I. M. Jirouse, Zdeňka Fišera, Otakara Michla, Pavla a Máši Zajíčkových a Milana Hlavsy připojen i anglický překlad úryvku z textu „100 bodů" Františka Vaněčka (viz *The Plastic People of the Universe, Texty*, 2. vyd. Maťa, Praha 2001, s. 79–81 a 258–262).

277 Citováno podle českého originálu Kosíkova dopisu, datovaného 26. květnem 1975, jenž pod titulem „Karel Kosík J.-P. Sartrovi" vyšel in *Listy*, V., č. 5, červenec 1975, s. 30–31 (uvozovky u slova *normálnost* jsou Kovandovy). Tamtéž vyšel český překlad Sartrovy odpovědi Kosíkovi s datem 22. 6. 1975 a pod titulem „Jean-Paul Sartre Karlu Kosíkovi". Kosíkův dopis ve francouzském překladu a Sartrův francouzský originál vyšly v deníku *Le Monde* 29. 6. 1975. Zpětný překlad tohoto francouzského překladu do češtiny vyšel v *Právu* 28. 6. 2001 s komentářem A. J. Liehma.

278 Rodriguezův článek je vlastně zkráceným překladem textu „Kunst im Prager Untergrund" z rakouské publikace *Junge Kultur unter Anklage* (Amnesty International, srpen 1976), jenž je zde uveden jako „Bericht eines Prager Musikkenners". Jde tedy de facto o text české provenience, jehož bohužel nezjištěný autor zřejmě pocházel z okruhu manželů Němcových. (Rodriguezův článek dokonce místy text z *Junge Kultur* opisuje, a to i s překlepy, tak např. formulace v JK na s. 19: „Songs von Dylan, Simon and Garfunkle [sic], Donovan und den Beatles..." zní u Rodrigueze mj. také v závěru textu jako: „songs by Dylan, Simon and Garfunkle, Donovan and the Beatles...", tedy i s překlepem ve jméně Garfunkel, nebo nezvyklý obrat „bubblegum music machine", tj. doslova „stroj na výrobu žvejkačkové muziky", připomínající obrat „Kaugummimaschine" v JK.

279 V orig. je „the country's new media": „novými sdělovacími prostředky" zřejmě autor mínil „normalizační" či „znormalizované" informační kanály.

280 O celku publikací *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux* viz též informace v Ediční zprávě. K autorství úvodní stati se po editorově dotazu přihlásil Paul Wilson, jeden z tehdejších pořadatelů zmíněných publikací a také LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*. Autorem eseje „Nastala nová éra" je Ivan Hartel, jak je ostatně v publikacích uvedeno. Autory „Závěrečného poděkování" jsou zřejmě jak Ivan Hartel, tak Jacques Pasquier (byť je I. H. prohlašuje jen za své), jelikož v jednotlivých jazykových mutacích jsou mezi těmito texty jisté rozdíly, dané nepochybně ohledem na anglické či francouzské čtenáře. Autorem „sleevenote" na zadní straně obalu LP je dle I. Hartela opět Paul Wilson.

281 Jde o sborník *Antologie / záznam z pásku*, datovaný prosincem 1976, jenž obsahuje texty Svatopluka Karáska, Karla Soukupa, Plastic People, DG 307, Umělé hmoty II a Bílého světla a také (na s. 4) anonymní předmluvu, z níž část použil Paul Wilson jako motto ke svému textu. Jelikož překlady do angličtiny i do francouzštiny jsou netoliko selektivní, ale i dosti volné, originální text nepochybně záměrně poněkud „učesávající" (při zpětném překladu do češtiny jsme vycházeli z obou), ponecháváme zpětný překlad na místě a originální text přepisujeme zde:

„A ten strašný prostředek je v rukou ledakoho..." (L. N. Tolstoj – Kreutzerova sonáta, ...o hudbě)
To, co je zde k slyšení, celá tato oslovující mozaika, která se stala drsnou výpovědí lidí, jejichž pohyb je stálé hledání, hledání, které se stalo SKUTEČNOU životní náplní... Je důležité pochopit a vstřebat SVĚT těchto lidí, kteří se odvážili přemýšlet , kteří vstoupili do života obnaženě, s drásavou nutností „VYSLOVIT SE", vyřknout svůj POCIT a dát mu nový tvar, vyřknout pocit, který stíná vše mrtvolné, co člověka na jeho životní pouti potkává. Je to tvorba prodchnutá všemi bodavými protiklady; vyjádření předávané nezištně a radostně, netoužící po lesklé svatozáři jakékoliv slávy či oslavy.
VŠE, co je zde k slyšení, je nutno chápat a přijímat NEODTRŽENĚ od života, neboť VŠE vzniklo z prožitku člověka a pro člověka je určeno. Barevné, různorodé vyjádření lidskosti, vyslovení touhy po lidské vzájemnosti, odkrývání propastí radosti i děsu, experimenty se zvuky jemnými, experimenty se zvuky drsnými a syrovými, slova rozkládající obraz žití nepokrytecky a neservilně.
Nalezení – ztvárnění a rozdávání „POKLADŮ"...

když jsme se už vydali
na tu dalekou pouť
ani nás nenapadne
z týhle cesty uhnout
(Aktual)

282 Ke zdroji tohoto eseje viz pozn. 280 k Wilsonovu úvodnímu textu z katalogu *The Merry Ghetto* a rovněž komentáře v Ediční zprávě. Ivan Hartel dodatečně uvedl, že tento esej byl v katalogu *The Merry Ghetto* zkrácený. „Jeho delší, originální verze vyšla (téhož roku) ve francouzském literárním magazínu *Les Cahiers de l'Est*."(Jde o periodikum *Cahiers de l'Est*. Révue trimestrielle, No 15, 1979, Editions Albatros, b. m. Hlavním tématem tohoto čísla je „Tchécoslovaquie – De l'avantgarde à l'Underground"; edičně je připravil Petr Král. Kromě širší verze Hartelova textu – zde též pod titulem „Une nouvelle ère a commencé" – obsahuje ještě „Minianthologie de l'underground tchèque", v níž jsou překlady textů Skalického, Zajíčka, Bondyho, Soukupa a Karáska.)

283 Motto pro svůj esej převzal Ivan Hartel z knihy Egona Bondyho *Pracovní analýza*, již její autor – nepodepsán však ani vlastním jménem, ani pseudonymem – sepsal a pořídil zřejmě jen v několika málo strojopisech v r. 1969. Toto dílo nebylo doposud vydáno tiskem a jeho fotokopie se nachází v knihovně Libri prohibiti. Pro první kapitolu, pojmenovanou „Pařížská komuna", vybral text, jenž je zřejmě parafrází výroku Mao Ce-tunga: „Je jen jediná situace, kdy se nedá nic dělat; a to tehdy, když si lidé řeknou, že se nedá nic dělat; protože to nikdo neudělá za ně." Na pramen tohoto výroku ostatně upozorňuje Bondy i na jiných místech svého literárního díla, tak např. v textu s titulem „Báseň č. 1": „Mao Ce-tung říká: / ‚Lidé se musí osvobodit sami – / nikdo to nemůže udělat za ně' / V tom je celý vtip". Tento text je součástí sbírky *The Plastic People of the Universe* (1976), která vyšla tiskem v *Básnickém díle Egona Bondyho*, VIII. Pražská imaginace, Praha 1992, s. 173.

284 O této perzekuci se zmiňuje Pavel Ptáčník ve studii „První festival druhé kultury", in *Sborník archivu bezpečnostních složek*, 2007, s. 343–351, kde též cituje archivní prameny. Samostatně však ještě koncert v Rudolfově, tj. „budějovický masakr", a následné procesy nebyly odborně zpracovány.

285 O akci v Hostýně na Moravě pojednává Pavel Ptáčník tamtéž. Dle sdělení Pavla Navrátila, jenž údaje v Hartelově textu ověřil v archivním protokolu vyšetřovacích spisů, byly rozsudky v tomto případě následující: Hauptmann dva a půl roku nepodmíněně; Maxera 15 měsíců nepodmíněně; Škrabánek 9 měsíců podmíněně na 3 roky; Květoň 12 měsíců nepodmíněně; Piperek 12 měsíců nepodmíněně; Horáková 18 měsíců nepodmíněně; Biel 9 měsíců podmíněně na 3 roky.

286 O tzv. kdyňských událostech z r. 1977 viz pozn. 153 k textu „Honza Princ bude 9. října svoboden".

287 V autorově původní poznámce pod čarou jde o faktický omyl, šlo teprve o třetí Jirousovo uvěznění. Počtvrté byl Jirous vězněn až v letech 1981–1985 a popáté v letech 1988–1989.

288 Autor přeložil Jirousův výrok, jak jej zaznamenává rukopisná *Kronika Plastic People*, kterou ve dvou kopiích po Michalu Jernekovi vedl v 70. letech Josef Vondruška (z těchto dvou kopií byla údajně jedna propašována do zahraničí a pořadatelé katalogů *The Merry Ghetto / Le ghetto joyeux* ji měli k dispozici). V kopii uložené dnes v knihovně Libri prohibiti zní pasáž následovně: „Všichni kdož sme se zde (sešli) shromáždili sme lidé kteří netouží po žádných světských poctách. V tom smyslu sme nejsvobodnější ze všech, protože oficiální kultura s námi nechce mít nic společného a my nechceme mít nic společného s oficiální kulturou. Je to shromáždění věrných v tom smyslu jak o nich mluvili Táboriti, proto zde hraje dechovka, beat, kýč, vážná hudba, cokoliv..."

289 Jde o volný překlad výroku Josefa Vondrušky, jenž pochází ze stejného zdroje jako Jirousův výrok citovaný v předchozí poznámce, tj. z *Kroniky Plastic People*. Je součástí Vondruškova popisu „neplánované zábavy", která následovala po fotbalovém utkání mužstva Plastic People s mužstvem Černolic, jež se konalo 9. 5. 1974 v Černolicích u Prahy. V exempláři uloženém v knihovně Libri prohibiti zní Vondruškův výrok takto: „Tento večer hráli všichni (přesto že zde bylo k dispozici jen několik kytar a jedny housle). Každý hrál sám na sebe! Hudba vycházela ze vnitř lidí z jejich srdcí! Byl to nepsaný manifest! Manifest o tom že hudbu kterou tito lidé cítí nemůže utlouct sebevíce obušků, roztrhat sebevíce psů, zničit žádné násilí!"

290 Citováno podle publikace *Charta 77: Dokumenty*, sv. 1, Praha 2007, s. 75, kde je dokument označen jako D29.

291 Jde o citát z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*, zde na s. 30. Zajímavý je v této souvislosti rozdíl v označení autora textu, z něhož je citováno, v anglickém a francouzském textu publikací *The Merry Ghetto* a *Le ghetto joyeux*. Zatímco v angličtině stojí: „the leader of the Plastic People said", tj. doslova „vedoucí" či „předák", případně „kapelník", je ve francouzštině „l'un des musiciens du Plastic disait", tj. „jeden z hudebníků". Obojí je vlastně významovým posunem či spíše omylem.

292 Zdroj citovaného výroku nepochybně Lubomíra Holečka či Jiřího Müllera se nepodařilo ověřit. V posledních letech se studentským hnutím v Československu kolem r. 1968 podrobně zabýval Jaroslav Pažout; viz jeho práci *Mocným navzdory. Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století*. Prostor, Praha 2008.

293 Ivan Hartel, jenž v 70. letech pobýval mj. též v Birminghamu, tuto formulaci dodatečně objasnil slovy: „To je moje vlastní slovní hříčka, zcela záměrná. Navíc to správně vyjadřuje původní, starý význam myšlenky, názvu, smyslu i činnosti instituce univerzity jako takové."

294 Viz pozn. 280 k Wilsonovu úvodnímu textu z katalogu *The Merry Ghetto* a rovněž komentáře v Ediční zprávě. Tento text byl přeložen z anglické mutace, kde je obsáhlejší, avšak na řadě míst byl opravován podle mutace francouzské.

295 K pseudonymům, resp. kryptonymům, z nichž většina je uvedena jen v anglické mutaci (některé pak i vedle Wilsonova „sleevenote" na obálce LP), sdělil Ivan Hartel editorovi toto:
Jack Raquette neboli Snoopy au Pays des Requines = Jacques Pasquier
Rémy „le Poète": „Byl hudebním kritikem deníku Libération."
Martine „Aurore", Andrea, Monique de Villemomble, Hélène „la Mont": „Dělaly hlavně překlady a podílely se na lay-out, tj. na grafických záležitostech..."
Yannis „Ouzo" & Thi-La-i Gang: „Byli hlavní grafici, odborníci, kontroloři."
François „Espoir gravé": „Byl naprosto klíčovou postavou, neboť on – jakožto ‚gravouriste extraordinaire' – všechny ty tiskařské, grafické & fotografické naše výmysly kumštýřské přenášel, často několikrát, na acetátové plachty onoho speciálního alba – rozměrů té knížky."

Levytation, Larry „My Friend Is Junkie“, Lili „Caramel“, Lisou, Cocane, Yvan „Hovnous“, Pat „Everyline“, Philippe „Dernière“: „Všichni nějak někde přitom konkrétně pomáhali.“
Olaf Eiffel = Olaf Hanel
Bazooka (Lulu & Nadar); Un regard Moderne: „To jsou dvě skupiny grafiků, obě s členy také v Libération i ve SCOPA, kteří na knížce dělali.“
Studio Pense Folie: „Bylo taktéž skutečné studio, normálně komerčně fungující.“
Imprimerie Quotidienne: „Taktéž – normální komerční tiskárna.“
IQ 153 ½ = Paul Wilson
Hanna = Hania Galan: „Kanaďanka ukrajinského původu, malířka, pracovala na Institute of Soviet & Eastern European Studies na Glasgow University (dnes Central & Eastern European Studies Department tamtéž).“
Yvette = Yvette Jarrico: „Francouzská novinářka, z levicově-liberálních pařížských kruhů... Její manžel filmař Paul Jarrico nám též pomohl, nechtěl zmínku.“
Irène = Irène van de Weetering: „Jedna ze zakladatelů Provos a později Kebouter, občanských hnutí v Holandsku, zejména v Amsterodamu.“
Alec = Alec Castle: „Sociolog, jeho manželka je sociolożka Míťa Castle, rozená Kaněrová.“
Laurie: „Britský novinář, teď pracuje někde v televizi, tuším Channel 4.“
Invisible Ivan H. = Ivan Hartel
Spoluvydavatel LP a přiložených katalogů Jacques Pasquier dále identifikoval „Rémyho“: je to spoluzakladatel deníku Libération Rémy Kolpa Kopoul, známý francouzský hudební kritik a editor, jenž dle Pasquiera vydání LP také finančně podpořil. V této souvislosti připomíná Pasquier ještě zásluhy levicového novináře a spisovatele Jeana-Françoise Bizota, jenž tehdy na realizaci údajně přispěl 30 000 francouzskými franky, a také Jeana-Paula Sartra, mj. též spoluzakladatele Libérationu, jenž dle Pasquiera sice nepřispěl financemi, ale byl jim „morální oporou“.

296 Viz pozn. 280 k Wilsonovu úvodnímu textu z katalogu *The Merry Ghetto* a rovněž komentáře v Ediční zprávě.

297 Citace ze závěru Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*. Zde na s. 31.

298 Některá jména, resp. pseudonymy či kryptonymy, dešifrována v pozn. 295. Další dešifrace opět pocházejí od Ivana Hartela:
Tomáš Marný; Jan Děsivý: oba pseudonymy prohlašuje Ivan Hartel za své a dále k tomuto textu uvádí:
Formulace „z řady pásků, které the Plastic People nahráli“, byla mystifikační, šlo jen o jednu magnetofonovou pásku.
„Podpis“ *Free Johnny Rotten* neměl být chápán jako pseudonym Paula Wilsona, ale jako výkřik „osvoboďte Johnny Rottena“, což byla ironická připomínka skutečnosti, že Johnny Rotten ze Sex Pistols se odmítl podílet na kampani na podporu Plastiků. (O tom např. píše sám Paul Wilson v textu „Jaký je to dělat rock v policejním státě? Stejný jako všude jinde, jenom těžší. O moc těžší“, in *Pohledy zevnitř. Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích*. Pistorius & Olšanská, Praha 2008, s. 54.)
Líba = fotografka Líba Taylor
Helen = fotografka Helena Pospíšilová-Wilsonová
Gwyn = novinář Gwyn Dyer
George = George Lewinski, novinář a producent Canadian Broadcasting Corporation
Jacques = „Podobně jako s Martine, Claire, Jan, Vladimir, Nick, Mike atp. nám pomohl více než jeden Jacques. Tento však je skoro určitě onen hlavní organizátor, producent & spolutvůrce, tedy Jacques Pasquier.“
François = François „Espoir gravé“ (viz též pozn. 295)
Ivan H. = Ivan Hartel
Ivan S. = českofrancouzský filmař, dokumentarista Ivan Skopan
Martine = zřejmě Martine Skopan, Francouzka, manželka Ivana S
Rémy = hudební kritik z deníku Libération v 70. letech (viz též pozn. 295).

299 Tj. Jaroslav Vožniak.

300 Tyto faktografické omyly v profesích obou zmíněných se nacházejí v německém originále.

301 Cestmir Cech: bez diakritiky v *SDZ*. V materiálu StB s nadpisem „O dvou soudních procesech v Československu“, zde na s. 323–325, ovšem psán s diakritikou: Čestmír Čech. Velmi pravděpodobně jde o pseudonym, jméno není ani s diakritikou, ani bez ní evidováno v žádném dostupném soupisu exilového písemnictví.

302 O případu Františka Matuly se zmiňuje také dopis prezidentu republiky, zde na s. 272, dále materiál StB zmíněný v pozn. 301 a konečně i Ivan Hartel v eseji „Nastala nová éra“, zde na s. 398.

303 Často se opakující fráze „veřejně organizované výtržnictví“ je v Broerově textu přeložena vskutku poněkud nezvykle jako „organisierte *Verunsicherung* der Gesellschaft“, tj. doslova „organizované *znejisťování* společnosti“.

304 K článku je připojen úryvek (cca deset veršů) z německého překladu textu „100 bodů“: „Sie fürchten...“

305 Publikace Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* je podrobněji popsána v pozn. 27, 28 a 271.

306 Motto pochází z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*, avšak opírá se o překlad, resp. spíše volné převyprávění od Lídy Rakušanové z monotematického německého čísla ruského exilového periodika *Kontinent* (konkrétní pasáž tam na s. 107), o němž viz blíže v pozn. 3 a 7. Originální text zní: „Nic z toho, co děláme, se nositelům oficiální kultury nemůže líbit, protože to je nepoužitelné k vytváření dojmu, že věci jsou v pořádku. Věci totiž nejsou v pořádku. Neexistuje v lidských dějinách období, které by bylo beze zbytku obdobím šťastným, a skuteční umělci byli vždycky ti, kdo upozorňovali na to, že věci v pořádku nejsou. Proto je jedním z výsostných znaků umění vytváření neklidu.“ Zde na s. 30.

307 Tento omyl je vskutku v německém originálu: „Pankraz-Gefängnis in Praha-Ruzyn“.

308 Kromě tohoto úvodního slova, jehož autor zůstává neznámý, jsou všechny ostatní texty zařazené do svazku *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage* přeloženy z českých originálů; překlady údajně pořídila rakouská bohemistka Christa Hansen-Löve (později Rothmeier); žádný překladatel zde ovšem pochopitelně jmenován není.

309 Jde o článek Jarmily Houfové „Na lavici obžalovaných výtržníci“, *Rudé právo*, 25. 9. 1976, zde na s. 214–215. Citace byly záměrně přeloženy zpětně do češtiny, neboť se zde vyskytují drobné významové posuny.

310 Tento omyl je vskutku v německém originálu: „Svatopluk Karásek, Solosänger bei ‚DG 307‘“.

311 Jde o volnou citaci z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*; tato konkrétní pasáž zde na s. 30; v ní ovšem Jirous parafrázuje slova Ralfa-Rainera Rygully.

312 V originálu psáno jméno chybně: Jimmy Hendrix. Očividný autorův omyl ve výkladu toho, která „západní pop-music“ se kdy stala „vzorem“ českým kapelám, snad nepotřebuje komentář: stačí si jej srovnat s tím, co napsal Jirous ve *Zprávě o třetím českém hudebním obrození*.

313 Text, z něhož je citováno, je od Michala Jerneka a původně byl anglický: *The Universe Symphony And Melody About The Plastic Doctor* (viz *The Plastic People of the Universe, Texty*, 2. vyd. Maťa, Praha 2001, s. 37). V pozdějším českém překladu zní tento konkrétní verš: „Krásné jsou květiny“. Autor však nepochybně tento text cituje z Jirousovy *Zprávy*, viz zde na s. 19.

314 V německém překladu Jernekova anglicko-českého textu *The Sun* (viz *The Plastic People of the Universe, Texty*, 2. vyd. Maťa, Praha 2001, s. 42 a 250) zní závěr tohoto verše: „in samtfarbener Finsternis“, tj. doslova: „v sametově zbarvené temnotě“. Autor opět cituje podle Jirousovy *Zprávy*, viz zde na s. 20.

315 Tyto a následující informace o rané historii Plastic People autor čerpá nejen z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození* (viz zejména její III. a IV. část, zde na s. 18–20), ale i z dalších zdrojů.

316 Německý překlad části básně Egona Bondyho je doslovný; citujeme tu český originál, viz též s. 32.

317 K článku připojen německý překlad celého textu „100 bodů“.

318 Český originál tohoto výroku, jehož autorem je velmi pravděpodobně I. M. Jirous, se nepodařilo zjistit. Následuje jednak informativní blok o zatčených a trestech, které jim hrozí, nadepsaný „Du 30 aout au 6 septembre le proces des Groupes pop ‚plastic people‘ ‚diagnose 307‘ / Les musiciens

risquent 3 ans de prison“, v němž jsou konkrétně jmenováni Karel Havelka, Miroslav Skalický, František Staarek [tj. Stárek] Ivan Jirous, Milan Hlavsa, Josef Janíček, Vratislav Brabenec, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek, Karel Soukup, Jiří Kabeš, Jaroslav Vožniak, Jaroslav Kubal [tj. Kukal], Pavel Zeman, Vladimír Vyšín, Jan Kindl, Otokar [tj. Otakar] Michl, Zdeněk Fišer a Zdeněk Vokatý, a dále francouzský překlad obsáhlého úryvku z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*, začínající slovy „A la fin de l'année 1974, le jour de la Saint-Sylvestre nous nous rendions à un concert à Lisnice...“; text je anonymní, podepsaný je jen „Un symphatisant du groupe ‚Plastic People'“; na téže dvojstránce se nachází též komentář Thomase Marnyho [tj. Ivana Hartela], nadepsaný „Huit ans après, la ‚kadarisation' impossible de la Tchécoslovaquie“.

319 Thomas Marny = Tomáš Marný = Ivan Hartel; viz pozn. 298.

320 Z omylů v psaní vlastních jmen v Benoitově článku je tento nejkurióznější: samozřejmě jde o skupinu DG 307.

321 Tento citát, jenž je totožný s citátem z Libérationu z 21.–22. 8. 1976, se nepodařilo ověřit.

322 Zdroj citace se nepodařilo zjistit.

323 Jde o francouzský překlad německého překladu pasáže z Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození*, tj. pasáže, která byla použita jako motto v úvodu k rakouské publikaci Amnesty International *CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage*, do níž byla vybrána z periodika *Kontinent*. Viz též pozn. 306.

324 V textu opravujeme interpunkci, zejména zde poněkud neobvyklé psaní čárek. Zkomoleniny „Plastic People of the Universum“ a „Ivan Jirouš“ ovšem ponecháváme neopraveny.

325 Název této relace a její autory se nepodařilo zjistit. Nepochybně však jde o pořad, o němž se zmiňují již J. Kořán a V. Komeda v předmluvě k prvnímu vydání HK (tuto formulaci pak přebírá J. Suk ve svých „Poznámkách vydavatele“ ke II. části svého vydání HK), dále Věra Jirousová ve svém dopise ze 7. 7. 1976 a rovněž V. Jirousová, V. Havel a J. Němec v protestním dopise generálnímu řediteli Čs. televize J. Zelenkovi z 23. 9. 1976.

326 Autory pořadu *O trestné činnosti nedávno odsouzené skupiny výtržníků The Plastic People of Universe* se rovněž nepodařilo zjistit. V archivu Českého rozhlasu je tento pořad pouze registrován bez jakékoli další informace. Vysílán byl dokonce ve dvou, poněkud odlišných nastudováních, přičemž ona druhá verze (v jejímž úvodu zazní také informace, že „slovem provázejí Miroslav Kaiser a Ján Matejka“) se liší především v úvodních odstavcích, které zde přepisujeme: *[zní rocková hudba]* To byla holandská skupina Focus ve skladbě Harem Scarem. A teď je na řadě hudba trochu jiná: *[zní Mozartova Malá noční hudba]* Wofgang Amadeus Mozart, Malá noční hudba – tato půvabná skladba, která vznikla v létě roku 1787, je vyvrcholením Mozartovy serenádové tvorby a dodnes patří k jeho nejpopulárnějším dílům. *[zní Mozartova Malá noční hudba v moderním aranžmá]* Ano, tohle je také Mozartova Malá noční hudba, ovšem v moderním aranžmá dirigenta Walda de los Ríose. Z další ukázky, kterou uslyšíte, patrně těžko poznáte, že se jedná rovněž o Malou noční hudbu. Není to způsobeno pouze špatnou kvalitou amatérské nahrávky, kterou máme k dispozici, ta konečně nejhorší nedostatky zakrývá, ale především samotným přístupem k její interpretaci: *[zní Mozartova Malá noční hudba v podání Sen noci svatojánské Bandu z koncertu v Postupicích v r. 1974]* Ne, s hudbou to v žádném případě nemá nic společného. Přesto se lidé, kteří se v tomto kulturním barbarství vyžívali, považovali za umělce a tvůrce takzvané nové kultury. *[pokračuje předešlá nahrávka]* Nedílnou součástí této „nové kultury“ byly chuligánské výstřelky, urážky lidí, podvody, šíření dekadence, používání vulgárních slov a podobně. Umělci byli několikrát varováni, domluvy však nepomáhaly. Proto se ocitli před soudem. Prokurátor žaloval Ivana Jirouse, Pavla Zajíčka, Vratislava Brabence a Svatopluka Karáska podle paragrafu 202 našeho trestního zákoníku – za výtržnictví. Jména obžalovaných, dnes už odsouzených výtržníků vám jistě mnoho neříkají. Nic vám pravděpodobně neřeknou ani názvy skupin, ve kterých vystupovali: the Plastic People of Universe a DG 307. Mimochodem, název druhé skupiny – DG 307 – není ničím jiným než diagnózou přechodné duševní choroby nepsychického rázu spojené se zkratkovým jednáním. Spravedlivého rozsudku vyneseného Okresním soudem Praha-západ však využily reakční síly na Západě k rozpoutání jedné z dalších protičeskoslovenských kampaní. Buržoazní tisk okamžitě věnoval čtyřem výtržníkům pozornost v článcích pod titulky „Kulturní opozice

na lavici obžalovaných", „Čtyři nekonformní hudebníci odsouzeni", „Čeští zpěváci v žaláři" a tak dále a tak dále. Předseda spolkové organizace Mladí demokraté Hans-Peter Knirsch dokonce prohlásil, že jsme porušili nejzákladnější lidská práva. Francouzský list Libération zase napsal, že by na Západě velmi rádi přivítali obě tyto skupiny, které by svým uměním mohly zamezit škodám vznikajícím vysíláním souborů z východních zemí. Jinými slovy, Česká filharmonie, Smetanovo kvarteto, Lúčnica, popřípadě Karel Gott se svou skupinou a další naši přední umělci a interpreti, kteří vystupují před vyprodaným hledištěm nejen na Západě, jsou ve srovnání se skupinami the Plastic People of Universe a DG 307 pouhými amatéry. Národ Smetany, Dvořáka a Janáčka to samozřejmě nemůže pochopit, protože neví, co je to „skutečné umění" Proto socialistická justice opravdové umělce nezaslouženě postihuje. Do protičeskoslovenské kampaně rozpoutané světovou reakcí se iniciativně zapojil také Zdeněk Mlynář, za Dubčeka tajemník ústředního výboru Komunistické strany Československa a hlavní ideolog pravice v krizových letech. Tento muž byl zcela po zásluze za svoji protistranickou a protisocialistickou činnost vyloučen z řad členů naší komunistické strany. A dnes patří k hrstce lidí, o nichž v polovině listopadu minulého roku bývalý ředitel československého oddělení Rádia Svobodná Evropa Jaroslav Pecháček prohlásil: „Nebylo by možné, aby se na stranách tisku, na konferencích a tak dále objevovalo jméno Československa a objevoval se znovu problém Československa, kdyby nebylo lidí doma. Říká se jim disidenti." Disident je slovo latinského původu. Znamená „odpadlík" nebo „odštěpenec". Pro reakční kruhy na Západě má však jiný význam – „spojenec". Jedním z těchto „disidentů" je dnes Zdeněk Mlynář. Citujeme z materiálu Svobodné Evropy: „Tiskové kanceláře AFP, UPI a DPA jakož i různé západní deníky…"

327 Posluchači tohoto rozhlasového pořadu ovšem neměli žádnou možnost ověřit si, jaké je vlastně správné znění jmen zmíněných kapel, která foneticky přepsána by zněla „tz Plestik Pípl of Junivers" a „Dégé 307". Totéž se týká ostatních nečeských vlastních jmen.

328 Dle informace od Martina Řezníčka (ČT) údajně byl režisérem a snad i scenáristou pořadu Československé televize *Atentát na kulturu* jakýsi Ladislav Chocholoušek, což mohlo být jen krycí jméno pracovníka StB.

329 V nynějším vydání HK se tato pasáž ze závěru původního úvodu nachází v Dodatcích II, s. 282.

330 Jakkoli není pochyb o tom že Suk míní vydání, jež označujeme jako HK III, tj. samizdat pořízený až v r. 1980 a také tímto rokem datovaný, vyskytují se rovněž publikace, dosvědčující, že tento samizdat byl velmi pravděpodobně pořízen již v r. 1978, ne-li na konci r. 1977, a v r. 1980 byl pak jen znovu vydán, již bez jakýchkoli změn. Ve *Svědectví*, XVII, č. 66, 1982, s. 260–262 byl otištěn text „Naše závadové psaní" od Dagmar Sukové a Jaroslava Suka, v němž autoři ze svého švédského exilu zpětně hodnotí své vydavatelské aktivity v samizdatové edici Krtek a Datel (1974–1981). Připojen je též soupis jimi vydaných samizdatových titulů, v němž jedním ze samizdatů z r. 1978 (!!) je *„***: Sborník o Plastic People, o Svatopluku Karáskovi a Charlie Soukupovi, o Janu Princovi atd.* (Hnědá kniha, vydáno ve spolupráci s dalšími), 100,– Kčs, 1978". Tento samizdat, jenž je velmi pravděpodobně totožný s HK III, se nenachází v knihovně Libri prohibiti ani v žádném jiném archivu, které byly editorovi dostupné. Zmíněný soupis samizdatů pořízených Dagmar a Jaroslavem Sukovými byl pak téměř beze změny převzat do knihy *Edice českého samizdatu 1972–1991* (Hanáková 1997, s. 309), ovšem u citovaného titulu je právě dodatek v závorce zde vynechán, čímž se jeho identifikace stala obtížnější.

331 Není zřejmě náhodou, že objektivizující, dokumentaristický, resp. historiografický přístup ke sledovaným událostem z r. 1976, jakým se vyznačují obě zařazené studie Navrátilovy, nachází svůj výraz až v posledních letech, tedy se značným časovým odstupem. V jistém smyslu by sice i vydání samizdatové HK III z r. 1980, resp. 1978 (na rozdíl od HK I z r. 1976) bylo možno považovat za pokus o retrospektivní, systematický popis procesů s českým undergroundem, ale ke vskutku povšechnému, objektivnímu vyhodnocení mohlo dojít až po r. 1989, tj. až v momentu, kdy bylo možno, aby odborníci pracovali s dříve nepřístupnými, utajovanými dokumenty.

Co se československého disentu let 1969–1989 týče, po r. 1989 se pozornost historiků přirozeně soustřeďovala na nejvýznamnější ohniska opozičního hnutí z onoho období, tedy zejména na Chartu 77, kdežto perzekuce undergroundové komunity, jež založení Charty 77 předcházely, byly

vnímány jen jako jakýsi průvodní jev, jemuž stačí věnovat pár řádek v poznámce pod čarou. To bylo zřejmě dáno i tím, že o kultuře, případně o společensko-politické orientaci undergroundové komunity nebylo téměř nic publikováno, že o ní vlastně mimo vlastní okruh této komunity bylo jen velmi málo známo, a tak bylo nutno čekat, až se to změní. V 90. letech se pak tato bílá místa spěšně (někdy, nutno přiznat, až poněkud ukvapeně) doplňovala: byly vydány desítky, snad stovky svazků literatury považované za undergroundovou, vycházely memoáry, retrospektivy, rozhovory s pamětníky, bylo také vydáno množství záznamů undergroundové hudby na zvukových nosičích. Tato snaha byla v jistém ohledu završena vydáním sborníku sociologicky orientovaných studií *Alternativní kultura* (ed. Josef Alan, NLN, Praha 2001), který však také bezděčně ukázal na stále ještě nedostatečné poznání a zpracování dané problematiky, jako syntetická práce neobstál a spíše jen poukázal na další možné směry výzkumu. Zcela jiným plodem syntetizujícího úsilí byla publikace *Baráky. Souostroví svobody* (eds. František Stárek a Jiří Kostúr, Pulchra, Praha 2011), jejíž pořadatelé se prostřednictvím rozhovorů a dokumentárních textů pokusili charakterizovat „komunitní", pospolitý život undergroundového společenství v „normalizovaném" Československu.

Pomineme-li dosti kuriózní pokus „odborně" pojednat procesy s českým undergroundem v podmínkách „socialistické penologie", jakým byl článek Karla Malého „Případ ‚Bojanovice'", in *Kriminalistický sborník*, XXI, č. 4. FS–VB FMV, Praha 1977, s. 206–209, (o něm též v pozn. 200), pak teprve v posledních letech se objevilo pár prací, které tematicky korespondují se zde otištěnou studií Navrátilovou: např. PTÁČNÍK, Pavel: První festival druhé kultury, in *Sborník archivu bezpečnostních složek*, 5/2007, s. 343–351; BLAŽEK, Petr – BOSÁK, Vladimír: Akce „Bojanovice" – 11. listopad 1976, in *Paměť a dějiny*, 2007, roč. I, č. 1, s. 120–133; POSPÍŠIL, Filip: Bigbít jako protest? Rocková hudba v socialistickém Československu (v bloku s tématem „Hudba jako revolta") in *Dějiny a současnost*, 2010, roč. XXXII, č. 6, s. 40–43; KUDRNA, Ladislav: Nepřizpůsobiví. Studenti, máničky a další pohledem československých mocenských orgánů, in *Paměť a dějiny*, 2011, roč. V, č. 2, s. 3–16. Vystihnout politickou a sociální roli české undergroundové komunity zejména v souvislostech celku čs. disentu se pokusili např. VESELÝ, Luboš: Underground (Charty 77), in sborník *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989* (ed. Petr Blažek). ÚČD FF UK – Dokořán, Praha 2005, s. 111–118; MACHOVEC, Martin: Charta 77 a underground, in *Charta 77. Od obhajoby lidských práv k demokratické revoluci, 1977–1989. Sborník z konference k 30. výročí Charty 77, Praha, 21.–23. března 2007* (eds. Markéta Devátá, Jiří Suk, Oldřich Tůma); týž: Ideological Orientation and Political Views and Standpoints of Representatives of Czech Underground Culture, 1969–1989 (Underground and Dissidence – Allies or Enemies?), in *Il samizdat tra memoria e utopia. L'editoria clandestina in Cecoslovacchia e Unione sovietica nella seconda metà del XX secolo*, eSamizdat 2010–2011, VIII (eds. Alessandro Catalano, Simone Guagnelli), Roma 2011, s. 177–188; VODRÁŽKA, Mirek: Antisystémová queer politika undergroundu a prosystémová politika Charty 77, in *Paměť a dějiny*, 2012, roč. VI, č. 1, s. 121–130. Undergroundové kultury v Československu v 60.–80. letech se též týkají vesměs dokumentární publikace: PRIMUS, Zdenek (ed.): *Pope Smoked Dope / Papež kouřil trávu. Rocková hudba a alternativní vizuální kultura 60. let / Rock Music and the Alternative Visual Culture of the 1960s* [katalog ke stejnojmenné výstavě]. Kant, Praha 2005; POKORNÁ, Terezie (ed.): *Háro. Vzpomínky a dokumenty*. Revolver Revue, Praha 2010; BLAŽEK, Petr – POSPÍŠIL, Filip: *„Vraťte nám vlasy!" První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu.* Academia, Praha 2010.

Co se dokumentárních filmů věnovaných undergroundové kultuře týče, vlastně jen tři vyhrazují soudním procesům z r. 1976 značný prostor: 1) *The Plastic People of the Universe*, scénář a režie Jana Chytilová, ČT / Video 57, 2001; 2) *Akce Bojanovice* (z cyklu *Tajné akce StB*), scénář a režie Pavel Křemen, ČT 2009; 3) *Proces s Plastic People of the Univers* [sic] (z cyklu *Nespravedlivé soudní procesy*), scénář a režie Pavel Křemen, ČT 2011. (Ve druhém z jmenovaných dokumentárních filmů jsou např. vůbec poprvé uvedeny podrobnosti o tom, kdy a jak byli s „vyhodnocením" pražského procesu seznámeni představitelé aparátu ÚV KSČ, především tajemník MO KSČ v Praze Antonín Kapek a ovšem též prezident Husák.)

Nově se však objevila i různá další svědectví, naznačující, že pro dějiny českého undergroundu může i další pátrání v archivních dokumentech přinést leccos zajímavého, tak např. Otakar Mo-

tejl ve svých memoárech, resp. rozhovorech s Renatou Kalenskou (KALENSKÁ, Renata: *LEXikon Otakara Motejla.* NLN, Praha 2006), uvádí (v „hesle" Charta, s. 116–120, jež se týká zejména jeho obhajoby Svatopluka Karáska v „pražském procesu" z r. 1976) řadu zajímavostí ze soudního zákulisí celého případu, např. o tom, že celé soudní jednání bylo odposlouchávano přímo v soudní budově příslušníky StB, o svém jednání s Jaroslavem Seifertem či o tom, že „v sestavě obhájců, kteří jsme se v té věci angažovali, hrál významnou roli tehdejší předseda stranického výboru v pražské advokacii, který toho při našich schůzkách věděl kupodivu podstatně více než my. Zejména pokud jde o jakési zákulisí, které se nakonec projevilo hlavně v tom, že se termín procesu odkládal, aniž k tomu byl nějaký rozumný důvod."

A teprve během finálních redakčních prací byl ve fondech Archivu bezpečnostních složek objeven spis StB vedený na Jiřího Němce (*ABS,* č. 749386, z něhož je v souvislostech HK relevantní zřejmě zejména jeho čtvrtý svazek, obsahující materiály StB z let 1975–77), ze kterého vyplývá, že StB tehdy pečlivě monitorovala mj. i aktivity Jiřího Němce, jeho manželky Dany Němcové a dalších osob z jejich okruhu v souvislosti s organizováním pomoci zatčeným, hledáním kontaktů na osoby, které by v jejich prospěch mohly jakkoli intervenovat. Tento fond však doposud nebyl odborně zpracován. (O tom, jak významnou roli měl Jiří Němec v českém disentu, svědčí též studie Roberta Krumphanzla Zpráva o trestním řízení proti „Pražské desítce" / K Dopisům z Ruzyně Jiřího Němce /", in *Revolver Revue*, 2001, č. 45 , s. 298–347, která se sice zabývá až okolnostmi procesu s VONS z r. 1979, ale je relevantní i pro lepší pochopení událostí popsaných v HK.)

332 V průběhu dalších let ovšem ztrácelo na významu aktuální žurnalistické zpravodajství a naopak na významu nabývaly první pokusy shrnout do dílčích syntéz události v ČSSR z r. 1976, přičemž tyto studie byly již vesměs publikovány knižně. Kromě snad vůbec nejvýznamnější zahraniční publikace z let bezprostředně následujících po r. 1976, případně z celého období 1977–1989, jíž nepochybně je první LP Plastic People s přílohami (*Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*, 1978), jemuž v nynějším vydání HK věnujeme značnou pozornost, považujeme za nutné alespoň zmínit ještě pár dalších edičních počinů na Západě v takto vymezeném období, které rovněž přispěly k lepšímu pochopení toho, co vlastně česká undergroundová kultura představovala. Vskutku průkopnickým dílem je v tomto smyslu odborná práce kanadského historika Harolda Gordona Skillinga *Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia* (Allen & Unwin, London 1981); zde v kapitole „The Musical Underground" byl vlastně poprvé podniknut pokus odborně tento fenomén pojednat a mimochodem též poukázat na jeho bezprostřední souvislost se založením Charty 77. Toto Skillingovo dílo nebylo doposud do češtiny přeloženo. Ještě v r. 1977 však vyšla na Západě řada menších, ale v tomto směru též dosti významných publikací; tak např. Josef Škvorecký v onom roce napsal anglicky esej „Red music", jenž se stal součástí cizojazyčných vydání jeho knihy *The Bass Saxophone* (poprvé Anson-Cartwright Editions, Toronto 1977), v němž do kontextu pronásledované jazzové a rockové hudby zařazuje právě skupiny Plastic People of the Universe a DG 307, a tak vlastně i celý český underground (podrobné údaje o následujících cizojazyčných i českých vydáních tohoto eseje poskytl editor Michael Špirit in J. Škvorecký: *Mezi dvěma světy a jiné eseje. Spisy J. Š., sv. 21*. Ivo Železný, Praha 2004). Jakýsi spojovací článek mezi publikacemi Amnesty International z r. 1976 (výše několikrát zmiňovaná brožura *CSSR 1976*, jejíž druhý svazek údajně z října 1976 eviduje Skilling v bibliografii své práce /1981/) a katalogem *The Merry Ghetto* byla v anglofonním světě kniha *Voices of Czechoslovak Socialists* (eds. Tamara Deutscher, Chris Farley, Ivan Hartel, Jan Kavan, Jan Šling, Marian Šling). Merlin Press & Committee to Defend Czechoslovak Socialists, [London] 1977; zde nejenže byl vydán jen málo zkrácený anglický překlad textu „Průběh hlavního líčení ve dnech 21.–23. 9. 76" („Trial of Czech Non-conformist Musicians"), ale objevilo se zde, pod titulem „The Plastic People versus the Iron Government" (podepsáno zřejmě pseudonymem „Jan Daniel"), též shrnutí hlavních tezí Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození* doplněné základní faktografií o „plzeňském" i „pražském" procesu z r. 1976 (tento text posléze vyšel v českém překladu v samizdatovém periodiku *Sado-Maso*, č. „7 a půl", [1986], s. 2–7, pod titulem „Železná vláda versus Plastic People 1976"; překladatelem byl zřejmě vydavatel tohoto periodika Lubomír Drožď); v této publikaci se dále nachází i pět do angličtiny přeložených básnických textů („Hundred Per Cent"; „20"; „Similarities"; „Chameleon";

„Living Corpses“) zhudebněných Plastiky, DG 307 a Umělou hmotou – ovšem bez uvedení jmen jejich původních autorů.

Z let bezprostředně následujících je možno zmínit stať známého teoretika minimalistické hudby Toma Johnsona „Illegal Music; the Czechs who Risk the Jail for Rock“, in *The Village Voice* (New York), XXIII, č. 8, 20. 2. 1978, o níž se též zmiňuje Skilling v bibliografii své práce z r. 1981; tento text sice není obsažen v souborném vydání Johnsonových studií (*The Voice of New Music*. Het Apollohuis, Eindhoven 1989), avšak zmínky o Plastic People se v něm nacházejí na několika místech. Trochu kuriózní publikací je esej, resp. stať Jaroslava Hutky „Fenomén hudby v Čechách“ (in *Studie*, IV, č. 64, Křesťanská akademie v Římě 1979; text je datován „26. II. 1978“), kterou Skilling rovněž zmiňuje ve své bibliografii (1981); ač psán v intencích dosti obdobných těm, s nimiž byl psán výše zmíněný esej Škvoreckého (tj. zřetelně s ohledem na malou informovanost nečeského čtenáře o pojednávaných záležitostech), jeho překlady do cizích jazyků se nepodařilo zjistit; undergroundové hudebníky zde Hutka vsazuje do širšího kontextu české hudby i literatury. Rovněž v r. 1979 vyšla dvě monotematická čísla periodika Rádia Svobodná Evropa (RFE-RL) *Background Report*: č. 7 (12. 1. 1979) a č. 15 (24. 1. 1979), první pod titulem „Strangers in a Strange Land: Music from the Czechoslovak Underground“, druhé pod titulem „More Songs from the Czech Underground“, přičemž jako autor obou je uveden (bez diakritiky) Zdeněk Eliáš. Jde o kompilace těžící jednak z katalogu *The Merry Ghetto*, vydaného spolu s první LP Plastiků, a dále z textů publikovaných společně s LP *Zakázaní zpěváci druhé kultury* (Oktober Foraget, Švédsko, 1978), o nichž je zde též referováno. Spolu s úryvky z Jirousovy „Zprávy“ jsou zde v anglickém překladu publikovány básnické a písňové texty Jaroslava Hutky, Vlastimila Třešňáka, Karla Soukupa, Vladimíra Veita, Svatopluka Karáska.

Na svůj text otištěný v katalogu *The Merry Ghetto* (1978) navázal Paul Wilson retrospektivní studií „What it's like making rock'n'roll in a police state? The same as anywhere else, only harder. Much harder“, in *Musician*, USA, únor 1983. Tento text jako jeden z mála textů zabývajících se českým undergroundem, které byly napsány a vydány na Západě před. r. 1989, byl poměrně brzy přeložen a vydán i v češtině, a to v samizdatové *Revolver Revue*, č. 3–4, 1986, pod titulem „Jaký je to dělat rock v policejním státě?“; tento překlad byl posléze vydán třikrát tiskem: 1) in katalog k souboru osmi LP s hudbou The Plastic People of the Universe. Globus Internacional, Praha 1992; 2) in *Pohledy zevnitř. Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích* (ed. Martin Machovec). Pistorius & Olšanská, Praha 2008; 3) in P. Wilson: *Bohemian Rhapsodies*. Torst, Praha 2012. Tyto rané anglické publikace nepochybně pomohly vzbudit zájem o český underground též u představitelů americké kontrakultury, tak jak je pro pozdější léta prokazatelný např. u Allena Ginsberga, Franka Zappy, Eda Sanderse (the Fugs) či Lou Reeda (the Velvet Underground).

Z pozdějších zahraničních prací, v nichž téma české undergroundové kultury není zcela okrajové, případně není zúženo jen na problematiku české undergroundové, resp. samizdatové literatury 70. a 80. let, je třeba zmínit disertační práci Anny Vanicek (Vaníčkové) *Passion Play: Underground Rock Music in Czechoslovakia, 1968–1989*. York University, North York, Ontario 1997, která byť doposud nevydána, bývá často zmiňována, a konečně z nejnovějších: Jonathan Bolton: *Worlds of Dissent. Charter 77, The Plastic People of the Universe, and Czech Culture under Communism*. Harvard University Press, Cambridge, MA, USA 2012.

333 Věra Linhartová: *When an inquisition increases in severity, it regularly throws up bands of visionaries…* [jde o pasáž začínající slovy „Zostřená inkvizice pravidelně vyvolává zástupy blouznivců…“ z textu Poučení, přizpůsobení, setrvačnost z knihy *Prostor k rozlišení*. Mladá fronta, Praha 1965, s. 162; I. M. Jirous použil tento úryvek jako motto pro svůj text *III. festival druhé kultury v ČSSR*, jenž je v MG otištěn pod názvem *Report on the Third Music Festival of the Second Culture* na s. 52], s. 2

[Paul Wilson]: *What is to be heard here… That is an introduction to a samizdat edition well over a hundred songs…*, s. 3

Ivan Martin Jirous: *Report on the Third Czech Musical Revival*, s. 5–8, 12–13, 15–18, 21, 23–25, 27

Miroslav Skalický: *They're Doing It For Our Own Good*, s. 9

[Jan Křtitel Sýkora]: *To Kill a Bird*, s. 11

Honza Hrůza: *The Psychedelic Sceptre in New Hands*, s. 11

Milan Knížák: *Staňte se prasetem… Decorate your face… There is no difference… How to make clothing actual… Is everyone who is born a born God?… Keeping together day…*, s. 14–15
E. B. [Egon Bondy]: *February 1975*, s. 22
Pavel Zajíček – DG 307: *Similarities*, s. 22
J. V. [Josef Vondruška]: *The First Musical Festival of the Second Culture (Hanibal's Wedding, Postupice, September 1, 1974)*, s. 26
Milan Koch: *Afterword,* s. 28
Egon Bondy: *An Angel Took Koch Away From Us*, s. 29
Egon Bondy: *I danced to the music of the Plastics*, s. 29
[Josef Vondruška] – Egon Bondy: *Pohřbu Milana Kocha… / Anděl nám Kocha vzal*, s. 29
[zřejmě Egon Bondy]: *On the Night of 18-19 November, 1974… (From an introduction to the samizdat edition of Koch's poetry)*, s. 29
Egon Bondy: *Jen na flašinet ještě nehrajou Plastici…*, s. 32
[Josef Vondruška]: *Second Festival of the Underground*, s. 32
S. V. [Stanislav Vokoun]: *It's not very often you enjoy yourself…*, s. 32
Svatopluk Karásek: *Easter Sunday Sermon in Česká Lípa*, s. 33
Pavel Zajíček: *St Paul*, s. 33
Jaroslav Seifert, Václav Černý, Jan Patočka, Karel Kosík, Pavel Kohout, Ivan Klíma, Václav Havel: *Dear Heinrich Böll…*, Prague, August 16, 1976, s. 34
Jarmila Houfová: *Disturbers of the Peace in the Dock* (From Rudé Právo 25-9-76), s. 35
[anonymní novinář]: *Trouble Makers Condemned* (From Rudé Právo 24-9-76), s 35
V. Růžička: *Order Shall Not Be Overturned* (Práce, 8. 4. 76), s. 36
[Jan Krůta]: *Magor a spol.* [*Případ Magor*; úryvek] (Mladý svět, [3. 12. 1976]) s. 36
[Jiří Hájek, Marta Kubišová, Ladislav Hejdánek]: *Charter 77 – Document No 13*, s. 37
Václav Havel: *The Trial*, s. 38
Ivan Hartel: *A New Era Has Begun*, s. 40–45
L. Š. D. [Lubomír Drožď]: *Reality Market*, s. 46
Bílé Světlo [Pavel „Eman" Zeman]: *We are no artists…*, s. 47
Pavel Zajíček (DG 307): *What Are We?*, s. 47
John Black Sahara [Jan Hedl]: *What I Am Afraid Of*, s. 47
Pavel Zajíček (DG 307): *Palm Sunday*, s. 47
Miroslav Skalický (Hever a Vaselína): *Everyone Was Drinking Coffee*, s. 48
Příšerná Bytost [Egon Bondy]: *How could we become tomorrow's liberators…*, s. 49
The Hever and Vazelína [Miroslav Skalický]: *The lathe is whining…*, s. 49
Bílé Světlo [Pavel „Eman" Zeman]: *The Artist*, s. 49
Miroslav Skalický (The Hever and Vaselina): *A Worker's Day*, s. 49
Josef Vondruška (Umělá Hmota): *Living Corpses*, s. 50
Pavel Zajíček (DG 307): *The Drowned Man*, s. 51
M. [I. M. Jirous]: *Report on the Third Music Festival of the Second Culture*, s. 52
Jan Patočka: *Dostoyevsky once wrote a story…*, s. 53
Boží mlýn [Ivan Hartel – Jacques Pasquier]: *Dear Plastic People & other friends…, Paris, 7. 7. 78*, s. 55
Svatopluk Karásek: *Sermon on the Destruction of Sodom and Gommorah*, s. 56
Plastic People [František Vaněček]: *100 points*, s. 57
Egon Bondy: *Before long our humankind will be judged…*, s. 59

334 Velmi významná byla již výše zmíněná publikace Jirousovy *Zprávy o třetím českém hudebním obrození* ve *Svědectví*, 1976, XIII, č. 51, „dáno do tisku 10. dubna 1976", s. 571–586. Vyšlo pod názvem *Zpráva z českého hudebního podzemí* a autorovo jméno se zde skrývá pod redakčním pseudonymem Jan Kabala; pod titulem pozn. redakce: „Západní tiskové agentury hlásily z Prahy 2. dubna 1967 [správně 1976]: Stb zatkla a vyslýchala devatenáct členů a přátel rockové skupiny Plastic People; texty písní vyzývaly prý k pobuřování."

[Poznámky bez uvedení autorství jsou od M. Machovce; poznámky od Pavla Navrátila jsou označeny iniciálami P. N.; v případech autorství F. Stárka a P. Ptáčníka jsou jména vypsána]

Bibliografie

Evidovány jsou zde nejen knižní, sborníkové a časopisecké publikace bezprostředně se týkající vydání HK a událostí v ní zachycených, ale též edice literárních i odborných textů v HK obsažených nebo v ní zmiňovaných a rovněž publikace zabývající se českou undergroundovou kulturou v širších historických, kulturních a společensko-politických souvislostech, případně s touto tematikou nějak související, a to jak publikace české, tak cizojazyčné; v bibliografii však nejsou evidovány články v periodickém tisku zveřejněné již v původních samizdatech HK, případně v nových Dodatcích k nynějšímu vydání HK: jejich soupis je součástí obsahu nynějšího vydání HK.

A Besieged Culture. Czechoslovakia Ten Years after Helsinki, eds. A. Heneka [Helena Krulichová] – František Janouch – Vilém Prečan – Jan Vladislav. Stockholm – Vídeň, 1985

Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945–1989, ed. Josef Alan. NLN, Praha 2001

Antologie / záznam z pásku. Svatopluk Karásek / Karel Soukup / the Plastic People of the Universe / DG 307 / Umělá hmota II / Bílé světlo [samizdatový sborník, ed. neznámý], prosinec 1976

Baráky. Souostroví svobody, eds. František Stárek Čuňas – Jiří Kostúr. Pulchra. Praha 2010

BENETKOVÁ, Marie: ZLATÝ KOPEC (dějiny české undergroundové komuny) + MELTING-POT. Záznam debaty o českém undergroundu let sedmdesátých. Hovoří Jiří Němec, Dana Němcová, J. Bobeš Rössler. Otázky kladla a zaznamenala Olga Stankovičová. In *Revolver Revue*, č. 15, 1990, s. 67–105

BLAŽEK, Petr – BOSÁK Vladimír: Akce „Bojanovice" – 11. listopad 1976. In *Paměť a dějiny*, roč. I, č. 1, 2007, s. 120–133

BLAŽEK, Petr – POSPÍŠIL, Filip: *„Vraťte nám vlasy!" První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*. Academia, Praha 2010

BLAŽÍČEK, Přemysl: *Kritika a interpretace*. Praha, Triáda 2002

BOLTON, Jonathan: *Worlds of Dissent. Charter 77, The Plastic People of the Universe and Czech Culture under Communism*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England 2012

BONDY, Egon: *Básnické dílo Egona Bondyho I–IX.* Pražská imaginace, Praha 1990–1993

BONDY, Egon: *Invalidní sourozenci.* Filip Tomáš – Akropolis, Praha 2012 [4. knižní vydání s podrobným komentářem]

BONDY, Egon: *Šaman*. Filip Tomáš – Akropolis, Praha 2006

BONDY, Egon: *Ve všední den i v neděli... Výbor z básnického díla 1950–1994.* DharmaGaia, Praha 2009

CSSR 1976: Junge Kultur unter Anklage. Amnesty International Publications, Wien 1976 (srpen)

Czeski underground. Wybór tekstów z lat 1969–1989, ed. a komentáře Martin Machovec. ATUT, Wrocław, 2008

ČERNÝ, Václav: Nad verši Věry Jirousové a o kulturním stanovisku našeho undergroundu [smz. 1979]. In *Tvorba a osobnost I.* Odeon, Praha 1992

Dějiny české literatury 1945–1989, IV., 1969–1989, ed. Pavel Janoušek. Academia, Praha 2008 [zde kapitola Společenství a poetika undergroundu, s. 279–295, a podkapitola Próza undergroundu, okruh Revolver Revue, s. 455–460]

Děti dvou sluncí [samizdatový sborník, ed. Martin Němec]. Praha 1975

DVOŘÁK, Jan: „První cela je nezapomenutelná. S Františkem Stárkem o zatýkání, prvních a následujících celách, Botticelliho Venuši, pudingových mejdanech, Voknu a relativní velikosti Václaváku" [rozhovor]. In *Paměť a dějiny*, roč. V, č. 2, 2011, s. 44–56

Egonu Bondymu k 45. narozeninám invalidní sourozenci [samizdatový sborník, ed. Magor, tj. I. M. Jirous]. Praha 1975

FALK, Barbara J.: *The Dilemmas of Dissidence in East-Central Europe. Citizen Intellectuals and Philosopher Kings* [zde kap. 3, část The Underground Music Scene and the Trial of the PPU, s. 84–87]. Central European University Press, Budapest – New York 2003

FIDELIUS, Petr [PALEK, Karel]: K Jirousově koncepci undergroundu [smz. 1981]. In *Souvislosti*, roč. 4, 1993, č. 1

FIDELIUS, Petr [PALEK, Karel]: *Kritické eseje*. Torst, Praha 2000

Fuck you! Underground Gedichte, ed. Ralf-Rainer Rygulla. J. Melzer Verlag, Darmstadt 1968

Háro. Vzpomínky a dokumenty, eds. Roman Laube – Terezie Pokorná – Petruška Šustrová. Revolver Revue, Praha 2010

HANÁKOVÁ, Jitka: *Edice českého samizdatu 1972–1991*. NK ČR, Praha 1997

HAVEL, Václav: Dálkový výslech [1986]. In *Spisy*, sv. 4. Torst, Praha 1999

HAVEL, Václav: Proces [1976]. In *Spisy*, sv. 4. Torst, Praha 1999

HENDRIX [SMETANA, Vladimír]: The Primitives Group (paměti pražského rockera). In *Revolver Revue*, č. 5, Praha 1985

„HENDRIX" – SVOBODA, Vladislav [tj. SMETANA, Vladimír]: When the Singing had to Stop / Od dospívání k dozpívání. In *The Pope smoked Dope / Papež kouřil trávu. Rocková hudba a alternativní vizuální kultura 60. let* [katalog k výstavě], ed. Zdenek Primus. KANT, Praha 2005

HLAVSA, Mejla – PELC, Jan: *Bez ohňů je underground.* BFS, Praha 1992, 2., dopl. vyd. Maťa – BFS, Praha 2001

HUTKA, Jaroslav: Fenomén hudby v Čechách. In *Studie*, IV, č. 64. Křesťanská akademie v Římě 1979

Charta 77, 1977–1989. Od morální k demokratické revoluci. Dokumentace, ed. Vilém Prečan. ČSDS – Archa, Scheinfeld-Schwarzenberg – Bratislava 1990

Charta 77: Dokumenty 1977–1989, eds. Blanka Císařovská – Vilém Prečan, sv. I–III. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2007

Charta 77 očima současníků. Po dvaceti letech, eds. Blanka Císařovská – Milan Drápala – Vilém Prečan – Jiří Vančura. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR – Doplněk, Praha – Brno 1997

Informace o Chartě 77. Článková bibliografie 1978–1990, ed. Jiří Gruntorád. Doplněk, Brno 1998

Ing. Petru Lamplovi k 45. narozeninám [samizdatový sborník, ed. Magor, tj. I. M. Jirous]. Praha 1975

JIROUS, Ivan Martin: *Magorův zápisník*, ed. Michael Špirit. Torst, Praha 1997 [zde mj. též The Primitives Group – česká tvář undergroundu; Zpráva o činnosti Křižovnické školy; Zpráva o třetím českém hudebním obrození; Pravdivý příběh Plastic People; Zasadil jsem vám osiku, pane doktore!]

JIROUS, Ivan Martin: *Pravdivý příběh Plastic People*. Torst, Praha 2008 [zde též Zpráva o třetím českém hudebním obrození]

JIROUS, Ivan Martin: Zpráva o činnosti Křižovnické školy. In *K. Š. Křižovnická škola čistého humoru bez vtipu*, [katalog]. Galerie moderního umění Hradec Králové – Středočeská galerie Praha, Hradec Králové – Praha 1991

JOHNSON, Tom: Illegal Music; the Czechs who Risk the Jail for Rock. In *The Village Voice* (New York), XXIII, č. 8, 20. 2. 1978

(jš): Galérka chátry 77. In *Průboj, orgán severočeského krajského výboru KSČ*, č. 24, 30. 1. 1977

KABALA, Jan [JIROUS, Ivan]: Zpráva z českého hudebního podzemí [tj. Zpráva o třetím českém hudebním obrození]. In *Svědectví*, č. 51, Paris 1976

[KALENSKÁ, Renata – BRABENEC, Vratislav]: *Evangelium podle Brabence. Rozhovor Renaty Kalenské*. Torst, Praha 2010

[KALENSKÁ, Renata – MOTEJL, Otakar]: *LEXikon Otakara Motejla.* NLN, Praha 2006

KANTŮRKOVÁ, Eva: *Sešly jsme se v této knize*. Toužimský a Moravec, Praha 1991

KARÁSEK, Svatopluk: *Boží trouba (kázání)*, Kalich – Torst, Praha 2000

KARÁSEK, Svatopluk: *Protestor znamená vyznávám*. EKK – Kalich – Impreso plus, Praha – Žďár n. Sázavou 1992

KARÁSEK, Svatopluk: *V nebi je trůn.* Maťa, Praha 1999

KARÁSEK, Sváťa: *Vrata dokořán (Texty písní a básně).* Kalich, Praha 2010

KARÁSEK, Sváťa – HÁJEK, Štěpán – PLZÁK, Michal: *Víno tvé výborné / Rozhovory.* Kalich, Praha 1998

KARLÍK, Viktor: *Podzemní práce (Zpětný deník) – Underground Work (Retroactive Diary)*. Revolver Revue, Praha 2012

Kniha Charty. Hlasy z domova 1976–1977, ed. Vilém Prečan. Index Verlag, Köln 1977

KNÍŽÁK, Milan: *Bez důvodu.* Litera, Praha 1996

KNÍŽÁK, Milan: *Písně kapely Aktual.* Maťa, Praha 2003

KONTINENT – Sonderband Prag / Unabhängiges Forum nicht-exilierter tschechoslowakischer Autoren. Verlag Ullstein GmbH, Frankfurt/Main – Berlin – Wien 1976

KOSTÚR, Jiří*: Satori v Praze*. Pragma, Praha 1993

Kronika Plastic People [čtyři rkp. svazky 1968–1978; uloženo v knihovně Libri prohibiti, Praha]

KRUMPHANZL, Robert: Zpráva o trestním řízení proti „Pražské desítce" / K Dopisům z Ruzyně Jiřího Němce/. In *Revolver Revue*, 2001, č. 45, s. 298–347

KUDRNA, Ladislav: Nepřizpůsobiví. Studenti, máničky a další pohledem československých mocenských orgánů. In *Paměť a dějiny*, roč. V., č. 2, 2011, s. 3–16

KÜHN, Zdeněk: Rozhodnutí českých soudů v kauze skupiny Plastic People: argumentace soudů v průběhu tří desetiletí. In *Jurisprudence*, 2005, č. 2, s. 60–65

Le ghetto joyeux [francouzský katalog, sborník do francouzštiny z češtiny a angličtiny přeložených textů, příloha LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*], eds. Ivan Hartel – Jacques Pasquier – Paul Wilson. SCOPA Invisible Production, London – Paris 1978

LIBÁNSKÝ, Abbé J.: *My underground / rodinné fotoalbum – family album – familienfotoalbum 1972/82* [texty Vratislav Brabenec, Václav Havel, Ivan „Magor" Jirous, Svatopluk Karásek]. Abbé Libánský, Wien 2004

Listy v exilu. Obsahová analýza časopisu Listy, který v letech 1971 až 1989 vydával v Římě Jiří Pelikán, ed. Dušan Havlíček. Burian a Tichák, Olomouc 2008 [zde na s. 161–165 pod titulem

„Případ pronásledovaných hudebníků a hudebních skupin“ komentované úryvky z několika dokumentů obsažených původně v HK a poprvé otištěných v Listech]

LOPATKA, Jan: Literatura v katakombách? In *Šifra lidské existence.* Torst, Praha 1995 [smz. 1978, in sborník *Hodina naděje: almanach české literatury 1968–1978*, Edice Petlice, sv. 130]

LOPATKA, Jan: Mimořádný zájem o poezii. In *Předpoklady tvorby.* ČSS, Praha 1991 [smz. 1976, in sborník *Pohledy 1*, Edice Petlice, sv. 74]

LOPATKA, Jan: *Posudky*. Torst, Praha 2005

Magorův zápisník I [samizdatový sborník, ed. Ivan M. Jirous]. Praha 1980

MACHOVEC, Martin: Czech Underground Musicians in Search of Art Innovation. In *East Central Europe*, sv. 38, č. 2–3. Brill, Leiden 2011, s. 221–237

MACHOVEC, Martin: Charta 77 a underground. In *Charta 77. Od obhajoby lidských práv k demokratické revoluci 1977–1989. Sborník z konference k 30. výročí Charty 77*, eds. Markéta Devátá – Jiří Suk – Oldřich Tůma. ÚSD AV ČR, Praha 2007

MACHOVEC, Martin: Ideological Orientation and Political Views and Standpoints of Representatives of Czech Underground Culture, 1969–1989 (Underground and Dissidence – Allies or Enemies?). In eSamizdat 2010–2011 (VIII) – Il Samizdat tra memoria e utopia. L'editoria clandestina in Cecoslovacchia e Unione Sovietica nella seconda metà del XX secolo, eds. Alessandro Catalano – Simone Guagnelli, Roma 2011, s. 177–188

MACHOVEC, Martin: Od avantgardy přes podzemí do undergroundu. In *Alternativní kultura*, 2001; dtto, doplněné a opravené in *Pohledy zevnitř. Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích.* Pistorius & Olšanská, Praha 2008

MALÝ, Karel: Případ Bojanovice. In *Kriminalistický sborník*, XXI. 4. FS–VB FMV, Praha 1977, s. 206–209

NĚMCOVÁ, Dana – BÁRTA, Jan: *Lidé mého života*. Portál, Praha 2003

NUTTALL, Jeff: *Bomb Culture*. Delacorte Press, New York 1968

Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989, ed. Petr Blažek. Dokořán, Praha 2005

OTÁHAL, Milan: Bojovali proti normalizačnímu režimu. In *Mocní? A bezmocní? Politické elity a disent v období tzv. normalizace. Interpretační studie životopisných interview*. Prostor, Praha 2006

OTÁHAL, Milan: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989.* Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2012

PÁNEK, Fanda: *Vita horribilis*. Kalich, Praha 2007

PATOČKA, Jan: *Sebrané spisy Jana Patočky, sv. 12, Češi I.* Oikoymenh, Praha 2006

PILAŘ, Martin: *Underground. Kapitoly o českém literárním undergroundu*. Host, Brno 2002

Pohledy zevnitř. Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích, ed. Martin Machovec. Pistorius & Olšanská, Praha 2008 [obsahuje: I. M. Jirous: Zpráva o třetím českém hudebním obrození, Paul Wilson: Jaký je to dělat rock v policejním státě?, Egon Bondy: Kořeny českého literárního undergroundu v letech 1949–1953, I. M. Jirous: O české undergroundové literatuře 70. a 80. let, Jáchym Topol: Příběh Revolver Revue, Martin Machovec: Od avantgardy přes podzemí do undergroundu]

POSPÍŠIL, Filip: Bigbít jako protest? Rocková hudba v socialistickém Československu. In *Dějiny a současnost*, roč. XXXII, č. 6, 2010, s. 40–43

PTÁČNÍK, Pavel: První festival druhé kultury. In *Sborník ABS*, 5/ 2007, s. 343–351

PUTNA, Martin C.: Mnoho zemí v podzemí. In *Souvislosti,* roč. 4, č. 1, 1993

PUTNA, Martin C.: *Václav Havel. Duchovní portrét v rámu české kultury 20. století*. Knihovna Václava Havla, Praha 2011 [zejména kap. 5.2: Charta a underground: trojjediné společenství, divoká zbožnost a počátek „mýtu Havel"]

RIEDEL, Jaroslav – ČERNÝ, Jiří: *Kritik bez konzervatoře.* Galén, Praha, 2006

RÖSSLER, Josef „Bobeš": *Obraz doby aneb Chaotické vzpomínky na život v českém undergroundu 70. let*. Pulchra, Praha 2009

SKALICKÝ, Miroslav: *Sněhurka and 15 000 000 trpaslíků*, samizdat, 1977

SKILLING, H. Gordon: *Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia* [zde kap. Origins of the Charter – The Musical Underground, s. 7–16]. Allen & Unwin, London 1981

Slovník českých spisovatelů od roku 1945, ed. Pavel Janoušek, díl 1, A–L. Brána, Praha 1995, 2., opr. vyd. 1999 [jednotlivá aktualizovaná a doplňovaná hesla od r. 2007 zveřejňována na adrese <http://www.slovnikceskeliteratury.cz>]

Slovník českých spisovatelů od roku 1945, ed. Pavel Janoušek, díl 2, M–Ž., Brána, Praha 1998 [jednotlivá aktualizovaná a doplňovaná hesla od r. 2007 zveřejňována na adrese <http://www.slovnikceskeliteratury.cz>]

SOUKUP, Charlie: *Radio*. Torst, Praha 1998

STÁREK ČUŇAS, František: Na počátku ~~bylo slovo~~... byli Hells Devils. In *Paměť a dějiny*, roč. V., č. 2, 2011, s. 17–27

SUK, Jaroslav – SUKOVÁ, Dagmar: Naše závadové psaní. In *Svědectví*, XVII, č. 66, 1982, s. 260–262

ŠKVORECKÝ, Josef: *Mezi dvěma světy a jiné eseje. Spisy J. Š.*, sv. 21. Ivo Železný, Praha 2004 [zde též esej Red Music v českém překladu]

ŠKVORECKÝ, Josef: *The Bass Saxophone*. Anson-Cartwright Editions, Toronto 1977 [zde poprvé otištěn esej Red Music v angl. originálu]

The Merry Ghetto [anglický katalog, sborník do angličtiny přeložených a původních anglických textů, příloha LP *Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned*], eds. Ivan Hartel – Jacques Pasquier – Paul Wilson. SCOPA Invisible Production, London – Paris 1978

The Plastic People of the Universe: Texty, ed. Jaroslav Riedel. Maťa, Praha 1997; 2., rozšířené vyd. Maťa, Praha 2001

TOMEK, Prokop: Dvě zahraniční svědectví o československé komunistické justici. In *Securitas Imperii*, č. 13, 2006, s. 150–157

VANICEK, Anna: *Passion Play: Underground Rock Music in Czechoslovakia 1968–1989* [diplomová práce v oboru etnomuzikologie]. York University, North York, Ontario 1997

VESELÝ, Luboš: Underground (Charty 77). In *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989*, ed. Petr Blažek. Dokořán, Praha 2005

Views From the Inside. Czech Underground Literature and Culture (1948-1989) [anglický sborník s obsahem shodným s obsahem českého sborníku *Pohledy zevnitř*; zde chybí jen studie M. Machovce], ed. Martin Machovec. ÚČL, FF UK, Praha 2006

Vítězové? Poražení? Životopisná interview. I. díl, *Disent v období tzv. normalizace*, eds. Miroslav Vaněk – Pavel Urbášek [zde zejména rozhovor Milana Otáhala s Františkem Stárkem, s. 857–889]. Prostor, Praha 2005

VODRÁŽKA, Mirek: Antisystémová queer politika undergroundu a prosystémová politika Charty 77. In *Paměť a dějiny*, roč. VI, č. 1, 2012, s. 121–130

Voices of Czechoslovak Socialists, eds. Tamara Deutscher – Chris Farley – Ivan Hartel – Jan Kavan – Jan Šling – Marian Šling. Merlin Press & Committee to Defend Czechoslovak Socialists, [London] 1977

VONDRUŠKA, Josef: *Chlastej a modli se*. Torst, Praha 2005

WILSON, Paul: *Bohemian Rhapsodies*. Torst, Praha 2012

WILSON, Paul: Di do hajzlu, chcípáku: amatéři x rokenrol [rozhovor s Petrem Placákem]. In *Babylon*, roč. XV, č. 8, 1. 5. 2006, s. 1 a 4–5

WILSON, Paul: O zpívání s Plastiky, zamlklém národu a Havlově zemitosti [rozhovor s Janem Macháčkem]. In *Hospodářské noviny*, 13. 3. 2006, č. 65, příloha VÍKEND č. 13, s. 6–11

WILSON, Paul: Tower of Song: How the Plastic People of the Universe Helped to Shape the Velvet Revolution. In *The Wall in My Head. Words and Images from the Fall of the Iron Curtain. Words Without Borders Anthology*. Open Letter, Rochester, NY 2009, s. 89–98

WILSON, Paul: What it's like making rock'n'roll in a police state? The same as anywhere else, only harder. Much harder. In *Musician*, USA, únor 1983 [český překlad mj. in *Pohledy zevnitř* a P. W.: *Bohemian Rhapsodies*]

ZAJÍČEK, Pavel: *DG 307, texty z let 1973–1980*. Vokno, Praha 1990

ZAJÍČEK, Pavel: *Zápisky z podzemí (1973-1980*). Torst, Praha 2002

Diskografie (LP a CD)

AKTUAL – ATENTÁT NA KULTURU, ed. Jaroslav Riedel. Anne Records, Praha 2003

AKTUAL – DĚTI BOLŠEVIZMU. Guerilla Records, Louny 2005

BÍLÉ SVĚTLO – DĚLNÍCI BÍLÉHO SVĚTLA, ed. Vladimír Lábus Drápal. Guerilla Records, Louny 2006

DG 307 – GIFT TO THE SHADOWS (FRAGMENT), LP. Šafrán – Boží Mlýn, Uppsala, Sweden 1982

DG 307 – (1973-5), LP. Globus International, Praha 1991

DG 307 – DAR STÍNŮM (JARO 1979), PTÁK UTRŽENEJ ZE ŘETĚZU (PODZIM 1979), TORZO (LÉTO 1980), 3 CD. Globus International, Praha 1993

DG 307 – HISTORIE HYSTERIE. Archiv dochovaných nahrávek 1973–75, 2 CD, ed. Jaroslav Riedel. Guerilla Records, Louny 2004

EGON BONDY, My žijeme v Praze..., DVD + CD [s autorovou recitací vlastních textů na zvukovém nosiči; s komentáři v příloze; dále též tři dokumentární filmy]. Guerilla Records, Louny 2007

CHARLIE SOUKUP – RADIO, LP. Šafrán 78 – Boží mlýn, Uppsala, Švédsko 1981

CHARLIE SOUKUP – GENERACE. Globus Music, Praha 2001

CHARLIE SOUKUP – RADIO. Galén, Praha 2012

JOSEF VONDRUŠKA – THE DOM & UMĚLÁ HMOTA III, 2 CD. Guerilla Records, Louny 2010

SVATOPLUK KARÁSEK – SAY NO TO THE DEVIL, LP. Šafrán 78 – Boží Mlýn, Uppsala, Švédsko 1979

SVATOPLUK KARÁSEK – RÁNY ZNÍ (BLUES, SPIRITUALS & ...). Globus Music, Praha 2000

SVATOPLUK KARÁSEK – ŘEKNI ĎÁBLOVI NE (1978), ed. Jaroslav Riedel. Globus International, Praha 1998

SVATOPLUK KARÁSEK – ŘEKNI ĎÁBLOVI NE, 2 CD. Galén, Praha 2012

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE... PRAGUE. Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned, LP, eds. Ivan Hartel – Jacques Pasquier – Paul Wilson. SCOPA Invisible Production, London – Paris 1978

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE I. Muž bez uší (1969–72), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2002

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE II. Vožralej jak slíva (koncerty 1973–75), ed. Jaroslav Riedel. Globus International, Praha 1997

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE III. Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned (1974–75), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2001

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE IV. Ach to státu hanobení (koncerty 1976–77), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2000

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE V. Pašijové hry velikonoční (1978), ed. Jaroslav Riedel. Globus International, Praha 1998

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE VI. Jak bude po smrti (1979), ed. Jaroslav Riedel. Globus International, Praha 1998.

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE VII. Co znamená vésti koně (1981), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2002.

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE VIII. Kolejnice duní (1977–82), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2000.

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE IX. Hovězí porážka (1983–84), ed. Jaroslav Riedel. Globus International, Praha 1997.

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE X. Půlnoční myš (1985–86), ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2001.

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE XI. Trouble Every Day, ed. Jaroslav Riedel. Globus Music, Praha 2002 [včetně „multimediálního bonusu", obsahujícího diskografii PPU, jejich texty v češtině a v angličtině a fotografie]

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE – Do lesíčka na čekanou 1. 12. 1973, 2 CD. Guerilla Records, Louny 2006

UMĚLÁ HMOTA – Barbara, LP. Globus International, Praha 1991

UMĚLÁ HMOTA II. VE SKLEPĚ – 1976/77, 2 CD, ed. Vladimír Lábus Drápal. Guerilla Records, Louny 2003

Dokumentární filmy a videa

Akce Bojanovice [z cyklu *Tajné akce StB*], rež. Pavel Křemen. ČT, 2009

Alternativní kultura I. [třináctidílný televizní dokument; undergroundu 70. let se týkají díly 5 a 6: *Od undergroundu k šedé zóně*, *Ke konci věčných časů*], rež. Petr Slavík. ČT, 1998

Alternativní kultura II. [jedenáctidílný televizní dokument; undergroundové poezie se týkají díly 4 a 5: *Poezie v podzemí I.*, *Poezie v podzemí II.*], rež. Petr Slavík. ČT, 2003

Atentát na kulturu [propagandistický kvazidokument Československé televize], rež. údajně Ladislav Chocholoušek. ČST, 8. 6. 1977

Bigbít [pětadvacetidílný televizní dokument; undergroundové hudby se týkají díly 24 a 25], rež. Václav Křístek. ČT, 1998

CONCERT (*Premiéra*) [dokumentární film z „prvního festivalu druhé kultury" v Postupicích v září 1974; doprovozen komentáři řady účastníků z r. 1990], rež. Josef Dlouhý. ČST & FATE, 1990

Egon Bondy: My žijeme v Praze...; DVD + CD [1 dokumentární film Jana Ságla z r. 1974, 2 dokumentární filmy Tomáše Mazala a Pavla Veselého z 80. let]. Guerilla Records, Louny 2007

Fišer alias Bondy [dvoudílný televizní dokument], rež. Jordi Niubo. ČT, 2000

Proces s Plastic People of the Univers [z cyklu *Nespravedlivé soudní procesy*], rež. Pavel Křemen. ČT 2011

Samizdat [patnáctidílný televizní dokument; undergroundové literatury se týkají díly 6: *Další samizdatové edice 70. a 80. let* a 11: *Undergroundový samizdat*], rež. Andrej Krob. ČT, 2002

The Plastic People of the Universe [dokumentární film s řadou svědectví], rež. Jana Chytilová. ČT / Video 57, 2001

The Plastic People of the Universe 1969–1985. Více než dvě hodiny autentických dokumentů (eds. Ivan Bierhanzl a Jaroslav Riedel), DVD. Levné knihy, Praha 2011

Země a lidé [dokumentární film o Československu pro EXPO v Ósace, kde též záběry z koncertu Plastic People], rež. Jan Špáta, 1970

Zblízka: Vis Magor [televizní dokument o I. M. Jirousovi], rež. Andrej Krob. ČT, 1999

13. komnata – Svatopluk Karásek, rež. Monika Elšíková. ČT, 2009

20 minut z Říše [televizní dokument o I. M. Jirousovi], rež. Václav Kučera. ČT, 1994

Jmenný rejstřík

Rejstřík zahrnuje všechny části publikace kromě závěrečných soupisů na s. 496–503. Odkazuje se i na adjektivní podoby jmen (např. *orwellovský*). Zachycena nejsou jména fiktivních postav (biblických, literárních a mytologických). Neúplná jména jsou doplněna poznámkou v závorce; blíže neidentifikovaná křestní jména a pseudonymy převážně francouzských spolupracovníků vydání první LP desky Plastic People (1978) jsou označena hvězdičkou. Pokud je v textu uvedeno jméno odlišné od rejstříkového hesla (např. jméno neúplné, chybné, pseudonym, iniciály), upozorňuje se na tuto skutečnost v poznámce v hranatých závorkách u konkrétního výskytu.

A

Adam, Charles 459
Agrippa von Nettesheim, Heinrich Cornelius 20
Aigner, Wolfgang 242, 424–426
Alan, Josef 492
Albert, Ladislav „Hektor“ 309
Albert, Libor 118
„Alfréd“ *viz* Michl, Otakar
*Andrea 408, 487
*Ann 408
Armstrong, Louis 68

B

Bachtin, Michail Michajlovič 65, 66, 177
Bakeš, František 450, 454
Balabán, Vladislav „Gabča“ 150
*Barbara 407
Bárta, Jan 249
Bartošek, Karel 150, 271
Bašta, Jaroslav 150
Batrouvid (pseud.) *viz* Richter, Radko
Battěk, Rudolf 271
Baudelaire, Charles 61
Bednář, Jan 271
Bednářová, Otka 271
Belenkin, Boris Isajevič 454
Bělohlávková, Václava 213
Béna, Přemysl 294, 349 [chybně: Bén]
Benák, Josef 137, 161, 170, 195, 249
Benenson, Peter 424
Benetková, Marie „Mařena“ 217, 219, 373
Benoit, Pierre 430, 490
Béranger, Pierre-Jean de 62
Bergmann, Pavel 447
Bezděk, Jaroslav 103, 249
Bidlasová, Jitka 150, 271
Biel, Ivan 400, 487
Biľak, Vasil 210, 433
Bílková, Alena 315
Bizot, Jean-François 488
Blake, William 23
Blažek, Petr 454, 468, 474, 492
Blažek, Vratislav 456
Blažíček, Přemysl 59, 295, 453, 458
Bojar, Pavel 153
Böll, Heinrich 146, 148, 156, 281, 419, 423, 452, 468, 469, 472, 484, 495
Bolton, Jonathan 494
Bondy, Egon 16, 23, 24, 29, 32, 34, 59, 60, 150, 280, 295, 328, 330, 335 [chybně: Zdeněk Fišer], 336, 340, 343, 351, 369, 374, 375, 377–384, 387, 407, 408, 423, 449–453, 457, 458, 461, 480, 482, 483, 485, 486, 489, 493, 495
*Boriso 408
Bosák, Vladimír 468, 474, 492
Bošek, Vladimír „Cigáro“ 118
Boťová, Antonie 149, 150, 271
Brabec, Jiří 458
Brabenec, Jaromír 337
Brabenec, Vratislav 24, 25, 54, 75, 78, 82, 86, 87, 96, 134, 136, 138, 140, 141, 146, 160, 161, 163–169, 174–181, 186, 187, 191–195, 198, 210, 214, 215, 218, 220, 224, 225, 230, 233, 240, 242–248, 252, 253, 255, 263, 265, 294–297, 334, 337, 346–348, 364 [Vráťa], 367, 372, 373, 377, 384, 393, 401, 409, 414, 421, 426, 429–433, 435, 438, 440, 442, 445, 453, 458, 460, 470, 472, 480, 481, 490
„Brácha“ *viz* Horálek, Jiří
Brecht, Bertolt 69, 459
Brettschneiderová, Nika 150

Brettschneiderová, Zdena 149
Brikcius, Eugen 149, 150
Broda, Christian 424
Broer, Wolfgang 414, 454, 484, 489
Broumský, Miloslav 263
Brousek, Antonín 456
Brožová, Dana 137, 161, 170, 195, 249
*Bruno 408
Březina, Aleš 150, 262, 270, 272, 401
Budil, Jaroslav 137, 161, 249
Burdon, Eric 19, 89
Burian, Emil František 66, 69, 459
Burian, Jan 332

C

Cage, John 22
Captain Beefheart 24, 394, 408
Carlan, Jano 150
Castle, Alec 407 [Alec], 488
Castle(ová) (roz. Kaněrová), Míťa 488
Castro, Fidel 308, 310
Catalano, Alessandro 454, 492
*Catherinette 406
Cebrovský, Jiří 332
Cech, Cestmir *viz* Čech, Čestmír
Cibulka, Petr 446, 448, 454, 471
Cicvárek, Oldřich 360, 363, 368
„Cigáro“ *viz* Bošek, Vladimír
Cilínek, Vladislav 177, 180, 244, 458, 459
Cipro, Petr 103, 129, 249
Císařovská, Blanka 469, 476
*Claire 408
Cmár, Jiří 321, 327
*Cocane 407, 488
*Coco Kaffi 407
*Colin 408
Conrad, Joseph 381
Courbet, Gustave 61
Crockett(ová), Constance Louise *viz* Wilson(ová), Constance Louise

Č

Čapek, Karel 153
„Čárli“ *viz* Soukup, Karel
Čech (Cech), Čestmír (Cestmir) 323, 410, 450, 477, 479, 484, 489
Čech, Milan 25
Černý (tajný spolupracovník StB) 300
Černý, Jiří 68, 453, 458, 459, 461
Černý, Otto 271
Černý, Václav 145, 147, 263, 442, 456, 495
Červeňák, Zdeněk 476
Červenka, Miroslav 61, 295, 453, 458
Češka, František 400
Čierny, Egon 150
Čihák, Pavel 150
„Čuňas“ *viz* Stárek, František

D

Daniel, Jan (pseud.) 493
Dante Alighieri 380
Darwin, Charles 323, 411
*David 407
Dejmal, Ivan 271, 448
Dejmalová, Kateřina 448
Deml, Jakub 380
*Denis 408
Descartes, René 459
Desivy (Děsivý), Jan (pseud.) *viz* Hartel, Ivan
Deutscher(ová), Tamara 470, 493
„D'Evan“ *viz* Hartel, Ivan
Devátá, Markéta 492
Dimitrov, Georgi 200
„Dino“ *viz* Vopálka, Milan
Dítě, Zdeněk 174, 177, 180, 243, 244, 458, 459
Diviš, Prokop 20
Dlouhý, Josef 137, 140, 161, 164, 171, 174, 194, 195, 242, 249
Dobešová, Blanka 454
Donovan 395, 485
Dostál, Jan 149, 150
Dostojevskij, Fjodor Michajlovič 71, 72, 459, 495
Drápal, Milan 454
Drápal, Vladimír „Lábus“ 454
Drester (signatář) 150, 469
Drožď, Lubomír 482, 493, 495
Dřevňák, Bartoloměj 249
Dubček, Alexander 393, 438, 456, 491
Duchamp, Marcel 22
Duchoň, Ivan 150
Dvořák, Antonín 68, 438, 491
Dvořák, Jan 150
Dvořák, Ladislav 456
Dvořák, Milan 68
Dyer, Gwyn 408 [Gwyn], 488

Dylan, Bob 395, 485
Dzurko, Vojtěch 476

E

Eiffel, Olaf (pseud.) *viz* Hanel, Olaf
Eliáš, Zdeněk 494
„Eman“ *viz* Zeman, Pavel
Engelsmann, Ludvík 241, 242, 254, 297
Epple, Rudolf 425
Erenburg, Ilja Grigorjevič 185
Ermacora, Felix 424
Estrada, Roy 20

F

„Fanda“ *viz* Pánek, František
Farley, Chris 493
Fiala, Evžen 365, 481
Fibichová, Milada 367
Filip, Ota 475, 485
Fischer, Heinz 424
Fišer, Zbyněk *viz* Bondy, Egon
Fišer, Zdeněk „Pájka“ 76, 78, 80, 82, 87, 225 [Z. F.], 333, 335, 337, 343, 344, 373, 377, 461, 473, 480, 482, 485, 490
Fládr, Karel 114
Foerster, Josef Bohuslav 68
Forman, Miloš 65, 391
Frais, Josef 456
*François „Espoir gravé“ 407, 408, 487, 488
Franěk, Čestmír 271
sv. František z Assisi 62
Freml, Pavel 150
Freund, Karel 149, 150, 271, 447, 454
Freundová, Zina 271, 447, 454
Frolík, Jan 149
Fučík, Julius 177, 178
Fučíková, Hana 173

G

„Gabča“ *viz* Balabán, Vladislav
Galan(ová), Hania 407 [Hanna], 488
Garfunkel, Art 395, 485
Gartlant(ová) (roz. Soukupová), Marta 338
Gellner, František 59, 60, 64–67
Generalić, Ivan 288
*Gilly 408
Ginsberg, Allen 20, 306 [chybně: Giensberg], 308–310 [chybně: Giensberg], 479, 494
Glanc, Tomáš 454
Globke, Hans [chybně: Klopke] 307
Goldmann, Henry 173, 297, 389 [chybně: Goldman], 423
Gott, Karel 409, 438, 491
Gottwald, Klement 307, 310
Gottwaldová, Jana 186, 471
Grinschgl, Alfred 424
Groh, Viktor 402, 476
Grün, Max von der 168
Gruntorád, Jiří 454, 459, 469, 475, 476
Gruša, Jiří 456, 471, 472
Guagnelli, Simone 492

H

Hagen, Trever 454
Hájek, Jiří 445, 495
Hájek, Miloslav „Míla“ 25, 368, 482
Hájek, Václav 293, 330, 480
Haman, Aleš 458
Hamršmíd, Milan 137, 161
Hamza, Jan 478, 479
Hamza, Richard 300–302, 478, 479
Hanák, Zdeněk 355, 362
Hanáková, Jitka 491
Hanel, Olaf 26, 407 [pseud.: Eiffel], 488
Hanibal, Arnošt 181, 182, 186, 187, 264, 371, 495
Hanibalová (roz. Kuthanová), Jaroslava 170, 249
„Hanka“ *viz* Šabatová ml., Anna
Hansen(ová)-Löve(ová), Christa *viz* Rothmeier(ová), Christa
Hanuš, Miroslav 153
Hanzlíková, Jitka 118
Harris, Don „Sugarcane“ 68
Hartel, Ivan „D'Evan“ 386, 398, 406, 407 [Ivan H.], 408 [pseud.: Tomáš Marný, Jan Děsivý; Ivan H.], 427, 450, 454, 479, 485–490, 493, 495
Hasch, Karel 125
Hassler (signatář) 150, 469
Hašek, Jaroslav 59, 60, 96, 153, 176, 205, 435, 467
Hauptmann, Emil 400, 487
Havel, Václav 13, 77, 145, 147, 158, 159, 167, 200, 212, 213, 215, 220, 242, 263, 270, 272, 282, 292, 293, 297, 353, 354, 357, 398, 401, 402, 419, 421, 423, 427, 430, 431, 435, 442, 445, 447, 450, 452–454, 470–472, 474, 477, 490, 495

Havelka, Karel „Kocour“ 102, 104, 105, 107–120, 123–131, 141, 149, 152, 155, 164, 194, 255, 292, 303–306, 309–316, 321, 324–326, 327, 386 [chybně: Hevelka], 400, 403, 411–414, 434, 435, 462–467, 485, 490
Havelková, Věra 103
Havemann, Robert 325, 414
Havlíček Borovský, Karel 62
Hearst(ová), Patricia 219
Hedl, Jan 495
Hejdánek, Ladislav 495
„Hektor“ *viz* Albert, Ladislav
*Helen 407
*Hélène „la Mont“ 407, 487
Hendrich, Vladimír 454
Hendrix, Jimi 19, 24, 418, 422, 489
Hingar, Miloš 355, 358
Hiršal, Josef 156
Hitler, Adolf 227
Hlavsa, Milan „Mejla“ 18, 20, 21, 23, 24, 27, 39, 75, 76, 78, 82, 86, 87, 90, 92, 93, 96, 134, 135, 138, 140–142, 151, 164, 187, 189, 194, 223, 225 [M. H.], 231, 258, 261, 271, 281, 294, 334, 337, 343, 346–349, 352–354, 357, 366, 371, 373, 377, 386 [chybně: Milkan Hlvasa], 389, 401, 403, 409, 414, 418, 435, 450, 473, 474, 481, 485, 490
Hlavsová, Jana 271, 366
Hodan, Jaroslav 191, 470
Hodek, Jiří 137, 161, 171, 196
Hodková, Zdeňka 249
Hofman, Jan 271
Holeček, Lubomír (Luboš) 405, 487
Holman, Petr 454, 458
Holý, Jiří 458
Holý, Zdeněk 125, 130
Holzmeister(ová), Judith 424
Homolka, Josef 360
Horáčková, Zdeňka 137, 249
Horák, Karel 223
Horáková, Lenka 400, 487
Horáková, Milada 483
Horálek, Jiří „Brácha“ 482
Horst(ová), Dáša van der 454
Houdková, Zdeňka 137, 161, 195
Houfová, Jarmila 215, 216, 452, 489, 495
Hrabal, Bohumil 443, 456
„Hrabě“ *viz* Kolovrat, František
Hrabě, Tomáš 271
Hrabě, Václav 309, 479
Hrabica, Zdeněk 223, 245, 473
Hrábková, Jiřina 271
Hroníček, Jan 459
Hrotek, Otto 249, 439
Hrubín, František 61, 67
Hrubý, Jaroslav 313
Hrůza, Jan 408, 494
Hurdálek, Vladimír 123
Husák, Gustáv 234, 267, 272, 273, 386, 387, 391, 399, 403, 428, 432, 433, 435, 437, 470, 476, 485, 492
Húska, Martin 31
Hutka, Jaroslav 306, 402, 494
Hyblerová, Ivana 271

CH

Chalupecký, Jindřich 156
„Charlie“ *viz* Soukup, Karel
*Charlie 408
Chladil, Milan 313
Chmel, Jiří 149, 150
Chocholoušek, Ladislav 491
Chvatík, Ivan 454, 459
Chytilová, Jana 454, 477, 492
Chytilová, Věra 391

I

IQ 153 ½ (pseud.) *viz* Wilson, Paul
Ivan H. *viz* Hartel, Ivan

J

Jack Raquette (pseud.) *viz* Pasquier, Jacques
*Jakob 407
Jakobson, Roman 65, 459
Jakš, Karel 441
*Jan 408
Janáček, Leoš 438, 491
Janatka, Jiří 173, 196
Janda, Josef 123
Janda, Petr 68
Janeček, Roman 400
Janíček, Josef 18, 21, 24, 75, 76, 78, 82, 86, 96, 134, 136, 138–141, 151, 223, 225 [J. J.], 231, 281, 294, 333, 338, 343, 346–349, 372, 374, 377, 389, 401, 409, 414, 435, 473, 474, 481, 490

Jankovič, Milan 454, 458
Jan Křtitel 36, 57
Janotová, Anna 470
Janouškovec (svědek) 129
Jara, Víctor 417
Jarrico, Paul 488
Jarrico(vá), Yvette 407 [Yvette], 488
„Játro“ *viz* Mareš, Jiří
Jelínek (signatář) 234
Jeník z Bratřic, Jan 70, 177
Jernek, Michal 20, 487, 489
Ježíš Kristus 36, 43, 44, 47, 50, 53, 54, 56–58, 184, 227, 287, 288
Jičínský, Zdeněk 208
Jirounek, Miroslav 150
Jirous, Ivan Martin „Magor“ 16, 17, 75, 78, 82, 83, 87, 89–91, 93, 95, 102–105, 107–109, 111, 112, 114–120, 123, 125–129, 131, 134, 135, 137–143, 146, 149–155, 160–165, 167, 168, 170, 172–180, 183, 185–188, 191–194, 196–198, 200, 201, 210, 214, 215, 218, 220, 222–226, 229–231, 242–247, 250–253, 255, 263–265, 273, 274, 280, 292–298, 303–306, 309, 310, 313, 314, 316, 324 [chybně: Jirouš, Jiroušek], 325 [chybně: Jirouš], 327, 328, 330, 334–337, 339–341, 343, 344, 346–349, 351, 352, 369–379, 383–386, 389, 390, 393, 395, 398, 399, 401–403, 407–409, 411, 412, 414–418, 421, 422, 426, 429–433, 434 [chybně: Jirouš], 435 [chybně: Jirouš], 438, 440, 442–444, 448–450, 453, 454, 456, 457, 459, 460, 462–467, 470–472, 474, 475, 477–480, 482, 483, 485, 487–490, 493–495
Jirousová (roz. Stritzková), Juliana 217, 219, 292, 337
Jirousová, Věra 20, 77, 95, 96, 149, 150, 158, 167, 212, 213, 242, 249, 281, 375, 447, 448, 452–454, 461, 470, 474, 484, 490
Johanidesová (signatářka) 150, 469
*John 407
Johnson, Tom 494
Jungmann, Milan 458

K

Kabala, Jan (pseud.) *viz* Jirous, Ivan Martin
Kabelka, Jaroslav 366, 482
Kabeš, Jiří 21, 24, 75, 76, 79, 82, 86, 87, 96, 134, 136, 138, 140, 141, 151, 223, 231, 294, 338, 340, 343, 347–349, 377, 401, 409, 474, 481, 490
Kádár, János 427–429
Kaderka, Oldřich 208
Kadlečík, Ivan 456
Kádský, Josef 150
Kafka, Franz 23, 290, 380, 392
Kaiser, Miroslav 490
Kalandra, Záviš 380, 483
Kalaš, Pavel 103, 105, 129
Kalenská, Renata 493
Kalvín, Jan 54
Kaněrová, Míťa *viz* Castle(ová), Míťa
Kapek, Antonín 294, 492
Kaplan, Karel 456
Kapustová, Božena 402
Karásek, Svatopluk 16, 29, 50, 56, 59–64, 66, 70, 75, 79, 82, 88, 89, 92, 96, 103, 105, 107, 108, 111, 118, 119, 123, 125, 127–129, 131, 134, 136–138, 140, 141, 143, 146, 150, 152, 155, 159–162, 164–170, 175–181, 191–193, 195, 197, 198, 201, 214, 215, 218, 220, 224, 225, 230, 233, 240, 242–248, 250, 253, 255, 258, 260, 261, 263–265, 267, 271, 277, 280, 284–290, 294–297, 304, 324, 333, 335, 338, 341, 345–349, 353, 354, 357, 365 [Staša], 366 [Sváťa], 371, 373, 375, 384, 388, 389, 393, 400, 401, 403, 409, 411, 412, 414, 415, 421, 426, 429–435, 438, 440–443, 445, 446, 448, 451–453, 458, 459, 461–463, 466, 470, 471, 477, 481, 482, 486, 489–491, 493–495
Karásková, Dagmar 103, 110, 118, 249, 465
Karásková, Stanislava 217, 219
Karfík, Vladimír 454, 458
*Karina 407
Kasl, Václav 103, 118, 129
Katajev, Valentin Petrovič 176
Kavan, Jan 493
Kavín, Ludvík 149, 150
Kejř, Václav 243
Kerbler, Martin 425
Kim Či Ha 417
Kindl, Jan 76, 79, 83, 88, 135, 136, 138, 140, 142, 151, 223, 271, 294, 301, 347, 348 [chybně: Jaroslav], 349, 490
Klánský, Mojmír 456
Klíma, Ivan 145, 147, 419, 427, 435, 456, 495
Klíma, Ladislav 24, 380

Klimešová, Dagmar 103, 129
Klimešová (zapisovatelka) 470
Klímová, Helena 282, 284, 452, 477
Kliška, Otto 150
Klokočka, Vladimír 208
Klopke [chybně] *viz* Globke, Hans
Knirsch, Hans-Peter 221, 222, 438, 473, 491
Knížák, Milan 22, 23, 210, 232, 314, 373, 374, 383, 400, 423, 441, 473–475, 495
Knoblochová, Jaromíra 249 [chybně: Jarmila], 440
Kobzinková, Olga 482
„Kocour" *viz* Havelka, Karel
Kocourek, Miroslav 137, 161, 172, 196, 249
Kočová, Zina 149, 150
Kohák, Vladimír 249
Kohout, Pavel 145, 147, 263, 325, 362, 363, 368, 414, 427, 435, 442, 443, 445, 447, 481, 495
Kohoutek, Luboš 24
Koch, Milan 32, 236, 495
Kolář, Bohuslav 150
Kolář, Jiří 23, 28, 90, 156, 170, 387, 423, 433
Kolovrat, František 315 [Kovala řečený „Hrabě"]
Kolpa Kopoul, Rémy 488
Komaško, Alexandr 271
Komeda, Vendelín (Václav Vendelín) 13, 280, 446, 447, 454, 456, 457, 490
Komenský, Jan Amos 176
Koniáš, Antonín 263, 443
Konopka, Karel 402
Konůpek, Michael [chybně: Michal] 271
Korbelík, Miloslav 482
Korčiš, Vavřinec 149, 150
Kortan, Karel 103, 118, 129, 249 [chybně: Kortán]
Kořán, Jaroslav 13, 280, 446, 447, 453, 454, 456, 457, 477, 490
Kořínek, Jiří 150
Kosík, Antonín (matematik a překladatel) 450, 454, 468
Kosík, Antonín (svědek) 137, 161, 172, 196, 233, 249, 439, 468
Kosík, Karel 147, 392, 468, 485, 495
Kostúr, Jiří 492
Kotek, Jiří 161, 171, 196, 249, 439
Kotek, Ladislav 249
Kouba, Pavel 459
Koudelka, Václav 81, 408
Kovala *viz* Kolovrat, František
Kovanda, Karel 391, 393, 485
Kovařík, Jan 144, 151, 166, 167, 176, 243, 295, 296, 470
Kozlík, Jan 150
Krainer, Josef 424
Král, Petr 486
Kratochvíl, Zdeněk 208
Kraus, René 150
Kriegel, František 167, 215, 220, 242, 271, 295, 297, 419, 420, 423, 429–431, 435, 443, 445
Krištof, Jindřich [chybně: J. Kryštof] 319
Kropíková, Helena 400
Kroulík, Josef 341
Kroupa, Karel 103, 118
Krumphanzl, Robert 493
Krůta, Jan 473, 474, 495
Kryl, Karel 305, 307, 310, 311
Kryštof, J. [chybně] *viz* Krištof, Jindřich
Křehký, Drahomír (pseud.) *viz* Wilson, Paul
Křemen, Pavel 492
Kříž, Jiří 476
Kubíček, Karel 149, 150
Kubišová, Marta 271, 495
Kučera, Pavel 242
Kudrna, Ladislav 492
Kugler, Jan 149
Kugler, Jiří 149
„Kukačka" *viz* Kukalová, Jaroslava
Kukal, Jaroslav 75, 76, 79, 83, 88, 92, 135, 136, 138, 140–142, 151, 165, 195, 271, 294, 347–349, 370, 372, 373, 375, 377, 401, 402, 461, 490
Kukalová, Jaroslava „Kukačka" 354, 357, 370, 375
Kukla, František 149
Kuklová, Božena 137 [chybně: D. Kuklová], 161, 249
Kukněla (signatář) 150, 469
Kulesa, Josef 359, 361
Kunze, Reiner 148, 156, 468, 469
Kupec, Karel 249
Kupferberg, Tuli 20
Kuthanová, Jaroslava *viz* Hanibalová, Jaroslava
Květoň, Ondřej 103, 105, 110, 118, 249, 304, 400, 464, 487
Kvítek, Miroslav 299–302

L

„Lábus" *viz* Drápal, Vladimír
Lacina (signatář) 234
Lacković, Ivan 288

Lakatoš, Michal 208
Lampl, Petr „Peťák“ 25, 305, 308, 310
Landovský, Pavel 271, 297, 402
*Larry 408
*Larry „My Friend Is Junkie“ 407, 488
Laštůvka, Vladimír 261, 270, 272, 274
Lauda, Jaroslav 224, 250
*Laurie 407, 488
Lautréamont, comte de 28, 177
Leary, Timothy 20, 112, 466
Lederer, Aleš 271
Lederer, Jiří 262, 270, 272, 456 [pseud.: Jan Teren]
Ledererová, Eva 271
Ledinská, Silvie 454
Lenin, Vladimir Iljič 177, 220
Lennon, John 20
*Levytation 407, 488
Lewinski, George 408 [George], 488
Libánská, Dáda 450, 454
Liehm, Antonín Jaroslav 485
*Lili „Caramel“ 407, 488
Linhartová, Věra 450, 494
Li Po 366
*Lisou 407, 488
„Londýn“ *viz* Vokatý, Zdeněk
Lonská, Pavlína 454
Lopatka, Jan 64, 149, 150, 295, 368 [chybně: Vopatka], 380, 453, 458, 459, 482
Lörinc, Vincenc 249
Loukota, Václav 434, 451, 479
Löwensteinová, Miriam 454
Lucbert, Manuel 431
Lukács, György 428

M

„Magor“ *viz* Jirous, Ivan Martin
Mach, Jan Maria 23
Macháček, Aleš 261, 270, 272, 274
Machar, Josef Svatopluk 66
Machovcová, Helena 450, 454
Machovec, Martin 454, 457, 492, 494, 495
Machovec, Milan 150
Majakovskij, Vladimir Vladimirovič 62
*Malcolm 408
Malý, Karel 478, 492
„Mamut“ (přezdívka) 315
Maňák, Tomáš 118
Maňásek, Pavel 149
Manson, Charles 310
Mao Ce-tung 17, 310, 340, 486
Marek, Josef 114
Mareš, Jiří „Játro“ 377
Marhold, Josef 171, 196, 249
Marková, Květa 271
Marny (Marný), Thomas (Tomáš) (pseud.) *viz* Hartel, Ivan
*Martine „Aurore“ 407, 487
*Martine L. 406
„Mařena“ *viz* Benetková, Marie
Matejka, Ján 490
Matějka, Lumír 360, 367
Matula, František 272, 325, 401, 413, 414, 479, 489
Matys, Karel 482
Maxera, František 400, 487
Mayer, Jaromír 313
Medek, Mikuláš 283
Medveděv, Roj Alexandrovič 427
„Mejla“ *viz* Hlavsa, Milan
Mezník, Jaroslav 149, 150
Michl, Otakar „Alfréd“ 76, 79, 88 [chybně: Otto], 135, 136, 138, 140, 142, 151, 223, 294, 347–349, 377, 481, 482, 485, 490
*Mike 408
*Miki 408
„Míla“ *viz* Hájek, Miloslav
Milerová, Dana 440
Milota, Karel 456
Milton, John 30
Mládková, Alexandra 438
Mlynář, Zdeněk 152, 155, 156, 208, 210, 215, 220, 234, 236, 263, 282, 419, 420, 423, 430, 435, 438, 442, 443, 445, 452, 453, 469, 474, 485, 491
Mohamed, zakladatel islámu 47
*Monique de Villemomble 407, 487
Moravec, Jan 271
Motejl, Otakar 16, 70, 170, 175, 177, 180, 243, 244, 452, 458, 459, 492, 493
Mozart, Wolfgang Amadeus 26, 181, 444, 490
Mrázek, Jiří 149, 150
Müller, Adolf 459
Müller, Jiří 405, 487
Müller, Ludwig 307
Müllerová, Dana 249
Muraško, Pavel 149, 150, 271

N

Navrátil, Jiří 402
Navrátil, Pavel 292, 383, 449, 469, 470, 472, 477 [P. N.], 478 [P. N.], 480–483 [mj. P. N.], 487, 491, 492, 495
Němcová, Dana 82, 85, 107, 123, 149, 150, 161, 172, 196 [Danuška], 258, 260, 261, 266, 271, 275, 283, 373, 377, 447, 448, 453, 454, 460–462, 467, 476, 477, 484, 485, 493
Němcová, Jitka 103, 105, 108, 109, 118, 249, 324, 412, 434, 435, 463, 464
Němcová, Markéta 271
Němec, Jiří 77, 149, 150, 158, 159, 167, 212, 213, 242, 258, 261, 335, 337, 352, 364 [Jirka], 370, 373, 375, 377, 447, 448, 453, 454, 458–460, 470, 474, 481, 484, 485, 490, 493
Němec, Martin 378
Němec, Ondřej 271
Nepraš, Karel 25, 26, 300, 370, 371
Néron, Claude 176
Nezval, Vítězslav 60, 65, 67, 153
*Nick 407
Niemen, Czesław 68
*Nigel 408
Nováková, Anna 249
Nováková, Julie 32, 380
Novotný, František 250
Novotný, Petr 250, 305, 307
Nuttall, Jeff 20, 457

O

Obzina, Jaromír 210, 282, 294, 295, 350, 401, 470, 481
Oktábcová, Milada 470
Olbracht, Ivan 153
Olt, Jiří 271
Ono, Yoko 20
Opava, Ladislav 476
Opelík, Jiří 458
Ornest, Ota 270, 272
Orwell, George 283, 382, 392, 452, 461, 484
Otčenášek, Jan 168
Oujezdský, Karel 149, 150

P

Pacovský, Ludvík 271
Padělek, Zdeněk 149
„Pájka“ *viz* Fišer, Zdeněk
Páleník, Antonín 250
Pallas, Jiří 271
Pánek, František „Fanda“ 452, 472, 474
Papež, Zdeněk 321, 327
Parra, Nicanor 176
Pasquier, Jacques 406, 407 [pseud.: Jack Raquette, Snoopy au Pays des Requines], 408 [Jacques], 450, 454, 485, 486, 487, 488, 495
Pastorek, Jaroslav 294, 347
Pastyřík (signatář) 234
*Pat „Everyline“ 407, 488
Patočka, Jan 16, 71, 147, 156, 261, 263, 398, 442, 450, 452, 459, 469, 495
Patočka ml., Jan 149, 150
sv. Pavel 23, 36, 57, 381
Pavelka, Jan 271
Pavlíček, František 270, 272
Pažout, Jaroslav 487
Pecka, Karel 149, 150, 271
Peel, David 25
Pecháček, Jaroslav 437, 438, 491
Pechar, Jiří 458
Pérez Regueira, José Luis 433
Peroutková, Věra 304
Pertlíček, Miroslav 439
Pešák, Ivo 137, 139, 142, 161, 174, 196
„Peťák“ *viz* Lampl, Petr
Petráček, Zbyněk 454
Petránek, Jan 149, 150
*Philippe „Dernière“ 407, 488
Pick(ová), Hella 389, 485
Pilař, Josef 480
Pilát Pontský 53, 183, 286
Pinochet, Augusto 176
Piperek, Lubomír 400, 487
Pitronová, Lenka 454
Pittermannová, Marcela 454, 458
Pješčak, Ján [chybně: Jan] 292, 328, 480
Placák, Jan 150
Plaček, Jiří 149, 150
Plhoň, Milan 137, 161, 174, 196
Pljušč, Leonid Ivanovič 427
Pokorná, Terezie 492
Pokorný, Jiří 478
Ponchon, Raoul 61
Pospíšil, Čestmír 334
Pospíšil, Filip 492
Pospíšil, Ivo 24

Pospíšil, Jan 150
Pospíšilová, Helena *viz* Wilsonová, Helena
Požárek, Bohumil 321, 327
Požárek, Miroslav 321, 327
Prečan, Vilém 451, 468, 469, 471, 472, 476
Presley, Elvis 396
Primus, Zdenek 492
Princ, Jan 13, 149, 150, 258, 259, 261, 262, 267–270, 272–277, 353, 354, 357, 362, 363–364 [Honza], 365, 366, 402, 446–448, 453, 454, 475, 476, 481, 487, 491
Princová, Květoslava (Květa) 258, 262, 268, 273, 275, 353, 357, 362, 448, 481
Profous, Jiří 173, 174, 196
Procházková, Alena 103
Prokeš, Petr 259, 261, 344, 366, 475, 481
Převratská, Jana 149, 150, 258, 261, 271, 353, 354, 357, 481
Příbram, Jan (vl. jm. Petr Příhoda) 451, 484
Příhoda, Petr *viz* Příbram, Jan
Ptáčník, Pavel 454, 461, 477, 479, 486, 487, 492, 495
Purcell, Henry 23
Pyšný, Jan 400

R

Rabelais, François 65, 177
Rácek, Jindřich 149
Rada, Miloslav 250
Ragan, Petr 377, 482
Rakušanová, Lída 456, 457, 489
Raquette, Jack (pseud.) *viz* Pasquier, Jacques
Ravel, Maurice 69, 459
Reed, Lou 494
Rejchrtová, Lucie 454
*Rémy „le Poète“ 407, 408, 487
Rezek, Petr 459
Rež, Pavel 118
Riedel, Jaroslav 450, 454, 459, 468
Riese, Hans-Peter 409, 421
*Richard 408
Richard, Cliff 388–390
Richter, Aleš 149, 414
Richter, Milan 208
Richter, Radko (pseud. Batrouvid) 379–382, 482
Richterová, Zuzana 149
Rimbaud, Jean Arthur 61
Ríos, Waldo de los 490
Ripl, Josef 293, 294, 329, 331, 332, 347, 480, 481
Rjurikov, Boris Sergejevič 176
Robeson, Paul 169
Rodriguez, Juan 393, 484, 485
Ropšin, V. (pseud.) *viz* Savinkov, Boris Viktorovič
Rössler, Josef 150
Rothmeier(ová), Christa 489
Rotrekl, Zdeněk 456
Rotten, Johnny 408, 488
Roubíček, Jan 377, 378
Ruml, Jan 271
Ruml, Jiří 271
Růžička, V. 98, 495
Rygulla, Ralf-Rainer 457, 489
Rychetská, Eva 208
Rychetský, Josef 208
Rychtařík, Zdeněk 355, 356, 358, 362, 363
Rysová, Zora 364 [Zora], 481

Ř

Řezníček, Martin 491

S

Ságl, Jan 339
Sacharov, Andrej Dmitrijevič 325, 414, 427
Samek, Jan 103, 118
Sanders, Ed 20, 30, 422, 484, 494
Saroyan, William 382
Sartre, Jean-Paul 392, 485, 488
Savinkov, Boris Viktorovič (pseud. V. Ropšin) 381
Sedláček, Květoslav František 153 [chybně: E. F.]
Sedláček, Zdeněk 314
Seifert, Jaroslav 16, 70, 147, 148, 156, 243, 281, 295, 435, 447, 452, 456, 458, 468, 493, 495
Seifertová, Jana 458
Sejrková, Věra 454
Sekaninová-Čakrtová, Gertruda 167, 242, 295, 297
Schauer, Milan 137, 140, 161, 164, 174, 194–196, 242, 250, 344 [chybně: Michal]
Schneider, Franz 425
Schneider, Jan 150, 271
Schubert, Daniel 103, 118, 250
Sidon, Karol 456
Simon, Paul 395, 485
„Skalák“ *viz* Skalický, Miroslav
Skalický, Karel 250
Skalický, Miroslav „Skalák“ 102, 104, 105, 107–109, 111–117, 119–121, 123–131,

149, 152, 155, 230, 255, 258, 261, 262, 292, 303–309, 311–316, 321, 324–327, 386, 400, 403, 411–415, 434, 435, 462, 463, 465–467, 472–475, 479, 481, 486, 490, 494, 495
Skalický, Otta 305, 307
Skilling, Harold Gordon 13, 459, 471, 493, 494
Skopan, Ivan 408, 488
Skopan(ová), Martine 408, 488
Skorkovský, Josef 308
Slavík (svatebčan) 373
Slomek, Jaromír 454, 458
Smeták, Slavomír 250
Smetana, Bedřich 26, 438, 491
Snoopy au Pays des Requines (pseud.) *viz* Pasquier, Jacques
Sokol, Jan 368, 482
Solženicyn, Alexandr Isajevič 310, 427
Soukup, Karel „Čárli“ 16, 29, 43, 59–61, 64, 65, 67, 75, 76, 79, 82, 87, 88, 91, 92, 96, 103, 105, 107, 108, 111, 118, 119, 123, 125, 127–129, 131, 134, 136–138, 140–143, 146, 150–152, 155, 183, 188, 210, 271, 277, 280–282, 292, 294, 304, 324, 334, 338, 341, 346–349, 363 [Čarly], 371, 373, 375, 388, 400, 401, 403, 409, 411–414, 434, 435, 446, 451, 458, 462, 463, 465, 466, 472, 474, 481, 486, 490, 491, 494
Soukup, Mojmír 338
Soukupová, Marie 338
Soukupová, Marta *viz* Gartlant(ová), Marta
Sova, Antonín 66
Spenser, Edmund 23
Stalin, Josif Vissarionovič 309, 324, 434
Stankovič, Andrej 149, 150
Stárek, František „Čuňas“ 14, 82, 89, 102, 104, 105, 107–109, 111–117, 120, 121, 123–126, 128–131, 149, 152, 155, 255, 258, 262, 292, 303, 306, 308, 309, 311, 313, 315, 321, 324–327, 365, 386, 400, 411–413, 434, 435, 446, 448, 449, 458, 461–463, 466, 467, 479–483, 490, 492, 495
Stehlík, Josef 150, 271
Stehlíková, Danuše 150
Stehnová, Helena 482
Stein, Hubert 272
Strauss, Johann 26
Stritzková, Juliana *viz* Jirousová, Juliana
Suchánková, Marie 250
Suk, Jaroslav 13, 149, 150, 260, 271, 446, 448, 449, 454, 456, 458, 460, 461, 467, 469, 470, 472, 474, 476, 477, 490–492
Suková, Dagmar 150, 448, 491
Svoboda, Josef 149, 150
Svobodová, Xenie 271
Sychrovský, Jaromír 250
Syka, Karel 123
Sýkora, Jan Křtitel 494
*Sylvia 407
Synáč, Jindřich 118
Szathmáryová-Vlčková, Věra 459

Š

Šabata, Jan 149, 150
Šabata, Václav 150
Šabatová, Lenka 149, 150
Šabatová ml., Anna „Hanka“ 149, 150, 271, 367, 482
Šabatová st., Anna 271
Šafránek, Jan 150, 250
Šafránek, Miroslav 318
Šalda, František Xaver 178
Šamalík, František 208
Šerý, Ivo 149
Ševčíkovi 364, 481
Šik, Ota 428
Šiktanc, Karel 456
Škrabánek, Jan 400, 487
Škvorecký, Josef 493, 494
Šlechtová, Věra 450, 454
Šling, Jan 493
Šling(ová), Marian 493
Šmejkal, František 292
Šnajder, Vladimír 271
Šnajdr, Vlastislav „Wasil“ 150, 377 [chybně: Vasi], 482
Špáta, Jan 244, 474
Špirit, Michael 454, 457–459, 474, 482, 493
Špitálník, Václav 242
Šrámek, Fráňa 112, 467
Šremer, Pavel 149
sv. Štěpán 36, 57
Štěpánek, František 191, 470
Štěpánek-Stome, Karol 171, 172, 174, 176, 179, 244, 297, 458, 459
Števich, Jiří 313 [chybně: Štyvych], 479
Števichová, Miluše 258, 262, 271, 275, 400, 475, 481

Štika, Karel 103, 105, 118, 129, 250
Štovíčková, Miluše [chybně] *viz* Števichová, Miluše
Šubrt, Rudolf 319
Šula, Jiří 370
Šulc, Jiří 250
Šulc, Stanislav 250
Šulc, Zdislav 271
Šulcová, Olga 271
Šustrová, Petruška 149, 150, 271, 448, 454
Švihlová, Alena 303, 304, 313

T

Tafel, Jaroslav 459
Tannery, Paul 459
Taťoun, Petr 149, 150
Tautermann, Pavel [chybně: Taukrmann] 337
Taylor(ová), Líba 408 [Líba], 488
Telín, Jaromír 114, 122
Teren, Jan (pseud.) *viz* Lederer, Jiří
Tesárek, Slavomil 233, 441
Tesař, Jan 271
*Thi La'i Gang 407, 487
*Thierry H. 408
*Thierry V. 408
Thoma, Jan 271
Thompson, Hunter S. 441
Tibitancl, František 123
Tichota, Jiří 68
Tichý, Jiří 149, 150
Tlapák, Miroslav 125
Tolstoj, Lev Nikolajevič 486
Toman, Karel 236, 237, 472
Tomek, Prokop 478
Tomin, Julius 271, 456
Toulec, Tomáš 271
Trč, Bohumil 402
Trefulka, Jan 456
Trnka (prokurátor) 242, 243
Třešňák, Vlastimil 494
Tučný, Milan 305, 307
Tůma, Oldřich 492
Turečková, Ludmila 314
Turek, Milan 476
Turková, Valerie 400
Turner, Jindřich 377, 378, 460
Tušil, Václav 402

U

Uhde, Milan 471, 472
Uhl, Petr 149, 150, 210, 236, 266, 268, 269, 271, 282, 328, 330, 448, 453, 454, 474–476
Urbánek, Zdeněk 156, 271, 469
Usberti, Gabriele 454
Uzelac, Milivoj 68

V

Václav, Michal 322
Vaculík, Ludvík 145, 297, 392, 423, 427, 435, 445, 456, 471, 472
Valenta, Karel 150
*Valeria 408
Vána (signatář) 234
Vančura, Jan 149
Vančura, Vladislav 379
Vaněček, František 484, 485, 495
Vaněk, Jaroslav 338
Vaníčková (Vanicek), Anna 494
Varèse, Edgard (Edgar) 25
Varga, Marian 442
Vašíček, Jiří 313
Vašíček, Zdeněk 149, 150, 458
„Vaťák" *viz* Vondruška, Josef
Večenaj, Ivan 288
Veit, Vladimír 494
Veluire(ová), Anne-Claire 454
Veselý, Luboš 492
Vinčarová, Milada 167, 191, 199, 295, 470
Vít, Jan 271
Vítek, Slavomil 294, 340, 343, 345, 481
*Vladimír 408
Vodrážka, Mirek (Miroslav) 479, 492
Vodsloň, František 271
Vohryzek, Josef 271, 458
Voják, Karel 18
Voják, Vladimír 150, 271
Vokatý, Zdeněk „Londýn" 76, 79, 82, 88, 275, 334, 338, 461, 490
Vokatý st., Zdeněk 338
Vokoun, Stanislav 495
Vondra, Přemysl 150, 469
Vondráček, Vladimír 337, 440
Vondráčková, Helena 26
Vondruška, Josef „Vaťák" 310 [chybně: Vodrážka], 372, 377, 378, 403, 479, 482, 487, 495
Vonnegut, Kurt 452

Vopálka, Milan „Dino“ 271, 372, 482
Voskovec, Jiří 176
Vožniak, Jaroslav 75, 76, 79, 82, 86, 135, 136, 138, 140, 141, 151, 294, 300, 338, 347–349, 401, 407, 409 [chybně: Jaroslaw Vožnak], 460, 461, 488, 490
Vránová, Věra 271
Vrba, Tomáš 271
Vyšín, Vladimír 76, 79, 135, 136, 138, 140, 151, 294, 347–349, 490

W

Wagner, Richard 444
Waldheim, Kurt 392
Warhol, Andy 20, 89, 172, 390
„Wasil“ *viz* Šnajdr, Vlastislav
Weber, Johann 424
Weding, Paul *viz* Wilson, Paul
Weetering, Irène van de 407 [Irène], 488
Weiss, Lubomír K. 150
Werich, Jan 176
Wilson, Cecil 342
Wilson, Paul 21, 258, 259, 261, 262, 267, 268, 273, 340, 341 [Weding], 342, 352–354, 357, 362, 364 [Pol], 366, 372, 373, 395, 402, 407, 408 [pseud.: Drahomír Křehký], 450, 454, 475, 480, 481, 486, 487 [pseud.: IQ 153 ½], 488, 494
Wilson(ová) (roz. Crockett/ová/), Constance Louise 342
Wilsonová (roz. Pospíšilová), Helena 342, 408 [Helen], 488
Wittmann, Robert [chybně: Wittman] 149, 150

Y

*Yannis „Ouzo“ 407, 487
*Yvan „Hovnous“ 407, 488

Z

Zajíček, Pavel 16, 24, 27, 29, 34, 39, 57, 59–62, 75, 79, 82, 87, 90, 93, 96, 134, 135, 138, 140, 142, 143, 160–169, 171, 174–180, 189, 191–198, 201, 214, 215, 218, 220, 224–226, 230, 231, 240, 242–247, 250, 251, 253, 255, 263–265, 271, 280, 294, 295, 297, 298, 334, 339, 343, 346–349, 363 [Pavel], 371, 373, 376, 377, 384, 389, 393, 401, 403, 409, 414, 418, 421, 426, 429–433, 435, 438, 440, 442, 443, 451, 452, 457, 458, 481, 484–486, 490, 495
Zajíčková, Marie (Máša) 217, 219, 485
Zand(ová), Gertraude 454
Záňová, Květuše 150
Zappa, Frank 19, 20, 24, 69, 89, 96, 108, 387, 390, 408, 412, 415, 418, 422, 435, 463, 494
Zavadil, Vladimír 271
Zdrůbek, Luboš 339
Zelenka, Jan 77, 158, 211, 282 [chybně: Zelinka], 452, 472, 477, 490
Zelinskij, Kornelij Ljucianovič 176
Zeman, Pavel 454, 469
Zeman, Pavel „Eman“ 76, 80, 88, 135, 136, 138, 140, 142, 151, 223, 294, 347–349, 364 [Emil], 461, 481, 490, 495
Zeman, Petr 149
Zola, Émile 112, 467
Zuranová, Ivana 454
Zvolský, Jan 68

Ž

Žák, Stanislav 150
Žvádej, Ota 150

„HNĚDÁ KNIHA“

o procesech s českým undergroundem

Editor: Martin Machovec
Materiály z archivů StB vybrali, edičně uspořádali a komentovali:
Pavel Navrátil, František Stárek Čuňas
Recenzenti: doc. PhDr. Martin Pilař, CSc., Veronika Tuckerová, Ph.D.
Odpovědná redaktorka: Jana Kudělková
Rejstřík: Josef Schwarz
Grafická úprava, sazba, obálka: Zuzana Michálková
Foto na obálce: Petr Prokeš
Repro na předsádce: ABS
Foto na s. 4–5: Jaroslav Kukal

Vydal Ústav pro studium totalitních režimů
(www.ustrcr.cz), Siwiecova 2, 130 00 Praha 3
Vytiskla tiskárna Unipress spol. s r. o., Turnov
Vydání první
Praha 2012

ISBN 978-80-87211-74-8